

In dei omnipotentis nomine amen.
 Infra scripta sunt consilia seu allegationes facte seu co-
 posite per R. euerendum patrem et dominum dominum
 Nicolaum de sicilia abbatem mamaceni. decretoꝝ do-
 ctoreꝝ subtilissimus. Anno dñi. M. CCC. xxv.

FALSI contingencia talis est.
 Quidam. A. contraxit sponsa-
 lia per verba de presentia qua-
 dam. B. et ab ea recepit dotis no-
 mine mille. Et contingit quod antequam
 sit desponsata duceretur ad do-
 mum vel alter consumaretur ma-
 trimonium vita functa extitit.
 Nunc queritur an dictus spon-
 sus lucretur dimidiam dotis.

Uiso statuto infra scripto. vbi si qua decesserit sine filiis ex vi-
 ro cui nupta est: tempore sui obitus remaneat dimidia pars
 suorum dotium apud maritum non computato i. dicta dimi-
 dia lucro donationis propter nuptias: qua parte maritus pri-
 mario possit etc. Postquam modum facte fuerunt aliquae addi-
 tiones ad dictum statutum in quibus semper facta fuit men-
 tio de filiis existentibus vel non. Et christi et eiusdem ma-
 tris nominibus iuocatis. Arguitur primo ut veritas magis
 elucescat ad partem affirmatiuam sic statutum in differendo
 hoc lucrum marito solum requiritur duo. scilicet ut nupta mulier sit:
 et ut decessat sine filiis ex marito. Et hic duo contingunt in
 facto proposito ut statim probabo. Ergo debet habere medi-
 etatem dotius: quia de se satis est nota: et maior etiam probatur.
 Nam verum est dicere quod ista decessit sine filiis ex marito
 cum nemo appareat et facta non presumuntur ut. c. i. presentia de
 proba. et c. Raynuncius et c. Raynaldus et de testa. et in. c.
 cum in iure de offi. dele. cum sy. quod fuerit nupta apertissime:
 proba per tex. valde notabil. iudicio meo in. l. cui fuerit. ff. de
 condi. et demō. vbi apertissime probatur nupta dicilz non fue-
 rit cognita. Et quod plus est etiam si non fuerit ducta. et satis est quod i-
 teruenit ad matrimonium consensus de presenti: qui solus facit ma-
 trimonium et non carnalis comixtio: ut probat ibi in fine illi.
 l. et latius hoc tenent glo. et Bar. ibi. Secundo probat p.
 l. iij. ff. de dona. inter vi. et vx. iuncta glo. in verbo de cubine. vbi
 notatur quod matrimonium dicitur et maritus et vxor dñr con-
 tractis dñtarat sponsalibus per verba de presenti non interue-
 nerit carnalis copula et sic concludit ibi glo. quod sicut donatio
 etiam postante matrimonio prohibet iter vii. et vxorē consumato
 matrimonio. ita et matrimonio non consumato ex quo interuenit co-
 sensus de presenti et quam glo. ibi dicat hoc de iure canonico te-
 nere dico idē de iure civili ut probatur in auct. de nup. §. nup-
 tias et ibi bona glo. Et optime facit ille tex. ad istā partē vbi p-
 batur maxime iuncta glo. nuptias contrahi ex solo consensu
 vtriusque scilicet viri et mulieris licet aliud non interuenerit.
 Tercio proba per multa iura canonica que communiter dicunt
 matrimonium esse verum ex solo consensu de presentia licet aliud non
 interuenerit adeo quod per secundum etiam cum copula non tolli-
 tur primum quia habuit iam ex suo consensu suam essentiam et
 probatur in. c. si. de spon. dno. et xxvij. q. ij. c. sufficit. c. cum nun-

ciatur cum multis sequentibus ad idē. c. vnicui de uoto. li. vi.
 et notatur per. Hosti. in. c. ex publico de conuersi. cōiu. scilicet enī
 diffinitio matrimonij que ponitur et declaratur. xxvij. q. ij. in
 princ. et iusti. de nup. in princ. vbi bonus tex. cum glo. Quarto
 videt de hac quod prima fronte casus maxime iunctis dictis.
 Bald. ibi in. l. deo nobis. c. de epi. et cle. vbi dicitur probari quod
 pactum de lucranda certam partē dotis in casu mortis sortitur
 effectus suū altero coniugū intrante religionem et tñ certū est
 quod post consumationem matrimonij non licet alteri coniugū
 intrare religionem de coniu. xij. c. cum sit et c. ex publico cum
 multis similibus. Sic videt intelligendus ille tex. quod alter in-
 trat religionē coniuncto matrimonio et nondū consumato quod
 scilicet etiam altero invito ut. c. ex publico et c. ij. e. ti. Et secundū
 hoc videt probare ille tex. quod dictum pactum de lucranda certa
 parte dotis in casu mortis vendicet sibi locū etiam interuenien-
 te morte post contracta sponsalia per verba de presenti matrimo-
 nio nondū consumato sicut contingit in casu nostro. et per hoc
 faciunt ea que legunt in. l. non sine. c. de bonis que lib. et S.
 hijs non obstantibus contrariū de iure puto vix scilicet quod di-
 ctus vir nūc lucretur pretextu dicti statuti. Et primo facio pro-
 fundamēto duo supposita. Primum quod verbum nuptie mul-
 tipliciter in iure capit. quāq. capit. ipsa mera essentia coniugij
 que solo consensu de presenti interueniente causat: ut probatur
 in dicta. l. cum fuerit in dicto. §. nuptia. c. omne nuptiacum bo-
 num. xxvij. q. ij. cum si. quandoque sumitur pro ipsa comixtio-
 ne carnali que interuenit contracto prius matrimonio ut p-
 batur in. c. causam et luce clarius probatur in. c. genuit marie
 iuncta glo. iij. que hoc tenet apertissime ea. causa et q. et ibi ali-
 quid per archi. quandoque sumitur pro apparatu et festiuitati-
 bus que sunt tempore quo vxor ducitur ad domum viri ut p-
 batur in. c. nostrates et c. femine. xxxv. q. et sic capit in euange-
 lio vbi dicitur facte sunt nuptie in canna galilee quā ihesus ibi
 fecit de aqua vinū et hec vltima expositio videt magis ppria
 et consentanea vulgo vñ est vulgare quorundam locor vbi
 dicitur le noce et sentit gas. de cal. super. R. de spon. Secū-
 dus presuppositū est quod verbum matrimonij seu coniugij quā-
 doque verificatur in matrimonio contracto per verba de pre-
 senti: et carnali copula: nondū interuenienti. Et vulgarit dñr
 sponsalia per verba de presenti: et sic solent nūcupari a multis
 nondū ad domum adducta viri: ut clarissime apparet in. c.
 sicut ex litteris et pñti de spō. et clarius in. c. in loco de psump-
 cū si. quandoque solum verificatur verbum matrimonij seu ver-
 bum vxore et mariti in coniugio carnali copula consumato ut
 probatur in cap. debitum de biga. in princ. et in. ca. ex pub. de
 conuer. xij. Et elegantius probatur in. c. si quis desponsata.
 xxvij. q. ij. vbi dicitur si quis desponsata et tradita vtriusque. vere
 coniugium appellatur. ad idē. c. quā pp. vnde surgit hec di-
 versitas satis colligi potest ex hijs que leguntur et nō in di-
 cto. c. quā propter per. d. c. debitum et per glo. i. dicto. c. ex pub.
 sepe allegato. Hijs presuppositis inferno ad decisionē que
 stionis nostre hoc modo cum verbum vxor et verbum maritus
 verificatur et verificata reperiuntur post matrimonij consu-
 matum et non antea: et maxime verbum nupta quod pprie
 adaptatur saltim ad illā que solēnter dicitur. Ergo hec inter-
 pretatio scripta fienda ē in casu nostro antecedens supra ple.

probatu3 fuit. consequens autē apertissime sic probat: iusta cau-
sa restringendi statutum est: quando simpliciter & late intel-
lecto quis indebite lucrum caperet: vel aliter dānuz pateret.
Primū notabiliter probatur i. l. vi. gradatiz. §. si lege. ff. de
mu. & ho. & c. abbate de ver. sig. **S**ecūdum probatur i. l. ij.
z. l. adigere. §. quis de iure pa. & l. i. ff. §. in. computatiōe. Et
quod ibi not. c. de iure. deli. & virūq3 longe melius q̄ alibi p-
batur in. c. cum dilectus de consue. ibi vel alteri non preiudica-
tur iuri cōi: non solum restringuntur verba statuti ad intel-
lectum quod ad modum extraneum multū a longe verbis ad-
aptabile: vñ verbum electis relatum ad quosdā capitur p cō-
firmationē: & hanc theoricam firmavit etiā **B**ar. in. l. om̄s po-
puli. ff. de iusti. & iure. **A**d idem vbiq3 statuta sunt pena-
lia que satis dñr. penalia ex quo dimittūt patrimonium alicu-
ius vt not. Jo. an. in. c. i. de elec. li. vi. verba debēt restringi. vt
non capiant illum intellectum quasi caperet secundum latas
significationē verborū: hoc probatur in. c. cum in euentu. de
elec. iuncto. c. si compromissarius. e. ti. li. ij. & per Joā. an. in re-
gula odia. de reg. iur. li. vi. **I**n mercu. facit q̄ ipse not. i. c. sta-
tutum de elec. li. vi. Sed cum in casu nostro non solum di-
stributiue: sed collectivē: omnia. hec supradicta interueniunt.
Ergo debet fieri predicta restrictio qd̄ patet. Nam iste vir il-
licite. & nulla iusta. causa exigente caperet hic medietate3 do-
tium 3 matrimonii non consumauerit nec solemniter spon-
sam ad domum duxerit. **I**tem heredes puelle paterēt
grauē damnu3 ex illa large interpretatione. Item preiudica-
tur iure cōmuni cū debeat soluto matrimonio dos redire ad
mulierem. vt in. c. i. de dote post. di. resti. cū multis sy. & prefa-
to. ex solo capite. debeat accommodare statuto ille intellectus
maior cum omnis recessus. a iure cōmuni sit odiosus & ideo
restringendum: vt in. c. i. & ij. de filiis presbi. li. vi. & dicto. c. cum
dilectus. **A**d idē. nobile edictū **I**nno. in. c. cum dilecti de do-
na. vbi dicit q̄ p̄uilegia in quantū tangunt iura concedenti
um late interpretamur vt ibi in cap. olim de verbo. sig. & l. fi.
de cōsti. prin. sed in quantū tangunt iura alio3 stricte. vt i. c.
ex tua. de anto. & vsu. pal. & idem Joā. an. in dicto. c. olim. &
adduco tex. in. l. ij. §. si quis a p̄cipe. ff. ne quid i. lo. publi. **E**r-
go hoc statutum cum sit tale etiam si sit p̄uilegiatū3 & stricte
intelligi p̄uilegium heredū puelle & maxime si considera-
bimus causam: statutū 3 valde odiosū3 induces. sine causa se-
cundum illum vagum intellectum disparitatē inter sponsū3
& sponsam seu virū & mulierem cum viro p̄mortuo maxime
ante trāsdictionē & consumationē matrimonij nullū lucrum
consequitur mulier nec sustinuit vir aliqua onera: matrimo-
nij: cōtra. p̄fecto mēte3. l. fi. C. de dona. ante nup. & c. fi. de do-
na. inter virum & vxor. **S**ecūdo principaliter i. hanc sen-
tentia3 me mouet etiā mens statuti: que multifarie colligitur.
Primo ex p̄uatio ipsius dum dicit decesserit sine filiis &c.
q̄ referuntur ad illa verba tempore sui obitus decesserit si.
ne filiis qd̄ patet ex se: & theorica **B**ar. i. l. ex facto. ff. de vul. &
pu. vbi dicit q̄ qualitas adiecta in aliq̄ oratiōe intelligit scd3
tempus verbi cui adicitur. pro hoc glo. notabi. in. c. statutū in
prin. in verbo canonicus i. fi. q̄ sic d3 intelligi de rescript. li. vi.
Ex quibus p̄fecto verb. videntur statuentes de muliere in-
tellerisse que erat in statu & potentia sui obitus faciēdi filios:
hec. n. & ba sine filiis &c. includunt in se p̄uatiōē filio3 & i
includunt in se habilitatē & potentia actus seu habitudinis fi-
lio3 & notabiliter probatur i. simili in. l. i. ff. de suis & le. vbi per
Bar. in verbo. intestatus: sed in casu nostro. hec mulier tem-
pore obitus non erat in tali statu. & potentia cum non fuisset
adhuc ducta in domū viri. **E**rgo clarissime patet. q̄ illa ver-
ba statuti non verificantur i. ea: maxie cum per eam quo min⁹
duceretur nō steterit ar. c. sicut ex litteris de spon. **E**st etiā ad-
uertendum q̄ in oibus additionibus factis ad illud statutū
semper filio3. cōmemoratio: & ex coniecturis presumitur
euidētē mens statuentis. l. licet. ff. de le. i. iij. pondero p̄cipa-
liter. illa & ba ex viro. cui nupta est &c. **M**az p̄prie scd3 cōe3
vsu loquēdi q̄ p̄rarit sponsalia per verba de presenti ante
quā ducat mulierē ad domū suā: non dicitur vir illius mulie-
ris: nisi ex cōsuetudine quorundā loco3. vt probat i. c. ge-
nuit. xxvij. q. ij. vbi dicit **B**iero. cū audiens **J**oseph virū **M**a-
rie: suspicio tibi non subeat nuptiarum. i. iunctionis carnali:
sed recordare cōsuetudinis scripturarū q̄ sponsi viri & spōse
vocentur vxores & i. aperte sentit vbi etiā **B**iero. q̄ cōtrahēs
per verba de presenti sicut contraxit beata virgo cū3 **J**oseph.

p̄prie dicitur potius sponsus q̄ vir: ex quo adhuc non est du-
cta: sed vocatus fuit. **J**oseph vir propter cōsuetudinē scriptu-
rarum. pro hoc illud. c. sicut ex litteris & c. vlti. de spon. vbi ap-
pellant sponsalia de presenti: & per hoc qd̄ ante traditionem
alter potest altero inuito intrare religionem & dissolvere ma-
trimoniū vt. s. dicit. **E**rgo non potest dici stricte vir suus & qd̄
quid de proposito significato. **I**llud tñ in circumstantiis est
vex. & hoc verbū vir & mulier sepe ponatur pro eo qui consu-
mauit matrimoniū & maxime ex cōmuni nostri t̄pis consue-
tudine: ergo iste intellectus debet i. anima nostra restringibi-
liter capi pro ea que superius dixi: & p̄ regulā odia restringi.
de re. iur. li. vi. **E**t quia statuta debēt reduci ad ius cōmune q̄
tum fieri. potest. vt probatur in. c. cū dilectus de cōsue. l. ij. C.
de noxa. nō. **I**nno. i. c. causamq3 de rescri. & **B**ar. in. l. om̄s po-
puli. ff. de iusti. & iur. **I**tem statutum dicit nupta & ple-
nissime de 3 verbo dixi. s. in prin. Item dixit apud maritū &c.
Sed in multis locis & scriptis appellatur sponsus anq̄ tra-
ducat & nō maritus. vt. s. plene allegauit & d. c. genuit. & maxi-
me attēta cōsuetudine huius ciuitatis & fere omniū loco3
in quibus fuit secundum quā appellatur sponsus. etiā illa die
qua solēnter duxit in domum donec consumaret matrimo-
nium: & cōmunis vsus loquēdi attendendus est etiā in statu-
tis quia in qualibet dispositione cōis vsus loquēdi p̄fertur
p̄p̄ria significatio vocabuli etiā in materia restringibili. vt
nō. Jo. an. in. c. fundamentū de elec. li. vi. & **B**ar. in. l. cōs popu-
li. ff. de iusti. & iur. **I**nno. i. c. olim de ver. sig. & glo. in. c. nō nul-
li. de rescrip. iura hoc probantia non allego quia copiose alle-
gantur in dictis locis. **U**ltimo adduco pulchru3 motiū
qd̄ alicui ex dictis pe. & **E**y. principaliter in. l. nō dubiū. C. de
leg. & facit q̄ ibi nō. **B**al. & in. l. scire. ff. de excu. tu. & in. l. si q̄s
seruo. C. de fur. & ser. cor. & p. **B**y. in regula. si. de re. iur. li. vi.
Motiuum tale est non solum debemus recedere a verbis.
l. & seruare mentem vbi mens expressa est sed etiam vbi mens
seu ratio non est in lege expressa dummodo illa ratio p̄fizi-
ta sit naturalis. & naturalis & cōiter possit p̄bari p̄ similem
per quā rationē etiā si lex esset contrariū imaginari potest. vt
notabiliter p̄bari potest per. l. scire oportet. §. sufficit de excu.
tu dñ dicit ibi. ter. ex naturali institut. act. **A**d idem. l. mulier.
iuncta glo. ff. sol. ma. vbi coniecturatur mens contra ipsius
verba. ad idem de ver. sig. c. de intelligentia. & i. q. i. marchion
& l. scire leges. ff. de legi. **M**ā & notabiliter dicit. **B**ald. sicut bō
constat non solum ex anima sed & corpore ita lex ex mēte seu
ratione & verbis. & verba se hñt vt corp⁹ & superficies. **R**atio
autem se habet vt spūs. & anima. & hic magis debēt restringi
q̄ superficies verborū3 vt. d. l. scire. cum sy. ad cōiecturandū3
autem rationes. l. vbi non est expressa debemus coniecturare
pp̄ qd̄ fecisse seu qua ratione fuisset motus vir sapiēs cū talis
presumatur legislator. lex enī3 d3 esse rōnabilis. iij. di. erit au-
tē. & doctori & iudici data est potestas. l. interpretandū. l. vna.
C. de p̄f. qui in ciui. p̄stan. liber. xij. **M**ō. **I**nno. in. c. cū spālī.
de app. sed certe in casu nostro non potest p̄sumi q̄ causa lu-
cri fuit affectus coniūgiū. seu reliquie sponsalio3 de presenti
quia eadē ratione porrerisset cōsimile lucrum ad mulierē. q̄
vir & vxor nō debent i. istis ad imparia iudicari. c. gaudemus
de diuor. & melius quo ad propositum in. c. fi. de do. post. di.
uor. resti. & l. vlt. §. penul. C. de dona. ante nup. nec possumus
cōiecturare q̄ ratio fuerit q̄ vir est caput mulieris: hec enim
ratio non sufficit vt patet in. d. c. fi. & q̄ nō. gl. i. l. deo nobis. C.
de epif. & de. nullam ḡ aliam bonam efficacem rationem pos-
sumus coniecturare in hac diuersitate inter virum & vxorem
nisi quia vir in trāducendo ad domum. & in sustinēdo one-
ra matrimonij facit multas expensas: nam fere expendit to-
tam dotem in ornamento3 & conuiuio. ita q̄ si vellet illa orna-
mēta viderē nō reperiret dimidiū3 qd̄ expendit. **I**tem
expensas factas in conuiuio in vsitabili3 & simili3 nullo recu-
perac merito ne vir remaneat cōsumptus. voluit statutū sibi
p̄uiderē in lucro medietatis dotium sicut in simili sibi p̄-
uiderit lex in restitutione dotis in. l. alia. ff. so. ma. in vxore aut cef-
sant hec rationes merito statutum sibi lucrum non attulit: cū
ergo hec & non alia sit statuti rationalis & sufficiens ratio non
debet habere locum in casu nostro vbi cessat ratio. l. & licet
forte fecerat aliquos sumptos nō tamē fecit illos excessiuos
qui solent fieri in solēni traditione de modici3. **M**ō enim est
curandum. l. scio. ff. de integ. resti. & c. i. eo. si. **N**am & sponsa
aliquos sumptus facit inter cōsanguineos & saltri3 ad hono-
randum

randum se prima vice in qua tamen statutū nō videt habuissē considerationem. Ex his clarissime inferuntur a d. decisionem huius casus ut dictus vir nil lucretur virtute d. cri. statuti.

Restat nūc respondere ad primū et vltimū motū qz ad alia satis patet responsio ex predictis. Et primo ad l. cui fuerit: dī coenim ut. s. dicit qz verbū nuptiarū quandoqz verificatur i coniugio contracto ex solo consensu, s. quandoqz con. ut. s. plene probauit. Nam in d. l. ideo sufficit contrahere per solū consensū quia ibi sumus in testamento in quibus fit largā interpretatio. ut in c. cum dilecti de dona. merito capitur ille largus sensus: sed in casu nostro sumus i materia stricta: merito debet capī alius intellectus strictior: ne hoc inusitatum est. ut idem verbum aliter sumatur in materia larga. alit in materia stricta: imo expresse probatur hoc de posse et debere fieri in c. cum dilectis de consuet. et c. statu. iunctis ibi nō. p. Jo. de ele. li. vi. facit qz nō. Bar. in l. iij. §. ait pretor. ff. de dā. infec. et hoc quotidie vltimū. Itē in d. l. cui fuerit: satis fuit satisfactum menti statuentis ut. s. dicit. Restat nūc ad l. deo nobis. C. de epis. et cle. ad quāz respondeo dupliciter. Primo qz ibi nullo modo colligitur qz matrimonium non esset consummatum: nec valeat illud qz post consumationē potest cū consensu alteri. ut. c. cum sis et c. prozatus et c. de aplica. de conuer. cōiu. et talicāsu potest intelli illa. l. C. Secūdo respondeo et subtilius ibi pactum lucri erit eō et viro et mulieri. ut ibi in tex. et glo. Adeo qz si fuerit aliqua disparitas reducitur ex dispositione iuris ad paritatem ut ibi fm intellectū glo. quo casu nō potest dici qz lucrum ibi deferretur. ppter expensas vel onera matrimonij quia nō vendicaret sibi locū in muliere per predicta si necessario opī intelligitur: propter illam paritatem quod ppter affectionem matrimonialem cedit illud lucrum que affectio accidit ut sola essentia matrimonij de cōuer. p. i. ex publico de vo. co. ti. li. vi. ideo vendicabat sibi locū ante etiam traditionem et consumationē matrimonij maxime cum vterqz possit ibi esse in lucro et damno: et sic eade iuris dispositio. ita est i casu nostro quia cessat ratio statuti. cessare debet statutū dispositio. in iuribus vulgatis vide bonā glo. in fili in replicatiōe doli. que quandoqz conceditur: quandoqz negatur eadē ratione remanente sp. ut nō. in c. de elec. de excep. ad l. nō sine. C. de bo. que lib. dico qz nō obstat quia loquit in dispositione fauorabili: secus in odiosa. ut ibi cōter notatur et maxime p. Bal. qz videtur contrariari his qz sentit in d. l. deo nobis. Et pfecto omni affectione cessante hanc partē puto verissimā: nec mouere debet iudicem in contrarium aliquorū forte singulorū opinio: quia aut in terminis eorum non concurrunt omnia predicta aut tanqz euidenter probata per predicta. Non est sequenda quandoqz est euidenter probata per predicta: non est sequenda quādoqz est euidenter falsa: vel p. babilibus rationibus potest conuincī ut bonus iudex acutissimū genij extimabit fm eū de feriis cap. allega ad h. tex. nō. in l. i. §. sed neqz ex multitudine. C. de re. iur. enu. Et hec sufficiat. Taus. deo. Nicolaus de Licilia abbas doc. famosissim.

Con. ij.

Quius dum esset materia questionis inter quēdā dominum Johannē ex vna parte et quēdā Guibelmum ex alia parte de castellionis occasiōe mutui. Tandem instante pte dicti loci cōpromiserunt in quendam Guasparem tanqz arbitratorem et amicabilē compositorē qui illico in palatio potestatis vbi factū fuit cōpromissus. auditis petitionibus dicti domini Johānis actorē et responsionem dicti Guibelmi. et quibuscumqz iuribus promulgauit arbitramentum et laudum condemnantes dictū Guibelmum ad soluendum dicto domino Johāni floz. xv. in alijs. vero absoluit eū ab impetitione dicti dñi. Johānis: qz dñs Johānes statim anteqz exiret de palatio approbauit dictum laudū post determinatū officium dicti dñi potestatis: dominus Johānes proclamauit petendo illud arbitriūz reduci ad equitatem boni viri dicens se enormiter lesū cum dīberet habere a dicto Guibelmō longe maiore quantitatez decebat etiā non sibi ob stare illā probationem et emologationem arbitramenti. quia ipsam fecerat per impetitionē dñi potestatis qz iniunxit ei ut nullo mō exiret palatūz nisi approbaret dictū arbitramentū: qz potestas erat terribilis ptra sibi resistentes. dictus vero Guibelmus sic prouocatus respondit: qd totū laudū erat iniquū et iniustum: cum in nullo teneret dicto domino Johāni unde petebat totum laudū annullari et cancellari et c. Venerunt tandē ad probationē: et pro parte domi

ni Johānis fuerūt producti duo testes super mutuo et duo post terminū qui tamen iurauerunt infra terminū datū ad pbandum. primi dñō deposuerunt super confessione facta de dicto mutuo a dicto. Guibelmō: fuerunt tamen singulares in depositionibus suis quas deponebant super diuersis confessionibus. Alij vero duo testes satis videbantur probare preceptum potestatis dicto domino. Johāni factum mō predicto. Pro parte vero. Guibelmi fuerunt producti aliqui testes qz etiā fuerūt singulares i dictis suis deponentes sup confessionem dicti. Johānis qui multas et certas quantitates pecuniarū receperat p restitutione a dicto. Guibelmō et c. Querebat qz essent partes iudicis in hoc casu.

Consilium qz iudex deberet retractare et annullare totū laudum et arbitramentum declarare dictū. Guibelmū in nullo teneri dicto dñō. Johāni acipere sibi silentium et absolueret dictum. Guibelmū ab impetitione illius et condēnare illum in expensis factis in hac causa. Et quā qz hoc nudum consilium debuisset sufficere cū pateretur a iudice et sic esset decisum et non a partibus sicut obseruatur in sententia ferenda iuxta consiliū doc. in c. sicut de re iudi. per. Jo. an. in addi. in ti. de sen. pla. §. qualiter. et ceterū. Et nota. qd consiliarij. ne tamen fortasse ex consilij nuditate aliquorū animus in scādalūz aggrauaretur: aliqua breuiter animum meum ad hoc iudiciū inouētia iferui. Et pro fundamēto euidentialiter premitto plurā. Primo qz petitio reductionis ad arbitriū boni viri est qz quedam appellatio. l. i. C. de arbi. cum ibi nō. tamen tollit presumptionem laudi ut in simili nō. in appellatiōe ab ex cōicatione. quelicet non suspendit ex cōicatione ut. c. pastoralis de ap. suspendit tamen presumptionē iustitie et processus et deuoluit causam ad superiores ut nō. Inno. in c. bone. et primo de elec. et in c. quoniam contra de pba. facit qz nō. glo. in c. ad repimendum de off. or. Item etiā pmitto qd petens reductionem ex iniquitate habet probare ipsā iniquitatem et grauamen: quam iniquitates seu grauamen probare potest: aut ea antiquis actis aut ex nouis iuxta tamen distinctionem. Bar. in l. si societatem. §. arbitrorum. pro socio. et perfectius in consilio. cc. lxxv. et in spe. de arbi. §. vlti. ver. sed nūqz vide. Joan. an. i addi. spe. eo. ti. §. prealle. ver. itē qd si compromissum. et per. An. butri. in c. quitauallis de iur. iurā. non tamen est quia ex eo presumatur multum pro dicto arbitratore. iuxta nō. in c. post cessionem de proba. sed qz bece est intentio actoris petentis laudum rescindi. Tertio premitto qz licet appellat qui sententiam approbauit non possit ex sua persona petere conformationem sententie de re. iur. c. quod ad consultationem. Amen si appellans instat contra sententiā potest appellatus petere ut illi sententie addatur vel trabatur et sic vel aliter informetur: quia appellatio licet ab vna parte supposita suspendit totam sententiam. l. i. ff. ad turpil. et c. venientes de iur. iuran. cum si. unde ex persona alterius consequitur appellatus qz ex persona sua consequi non posset. et simile habetur in c. auc. martini de concess. preben. li. vi. et in l. petende. C. de temp. in inte. resti. Ad predictum facit. c. Raynūci et c. Raynaldus de testa. et l. omnē honorem. C. quando pro uo. non est ne. et hanc conclusionē notabilem tenent domini de rota decisione. cc. lviij. et sic dicunt in curia fuisse obtentū. Sequitur anto. de bu. in c. cum Johānes i fi. de fi. instru. Et pro hoc facit quare iudex appellatiōis succedit loco iudicis a quo. et sic debet facere totum id qd totū facere poterat et de beat iudex ad quē. bonus tex. in c. cum causa de sen. et re. iudi. Quarto premitto qz si iudex ad quem inspectis actis anti quis vel nouis: nō videt sententiam iustificari. debet illā retractare. in c. cum sedem. de resti. spo. no. doc. in c. in pntia de re. iur. et nō. in l. per hanc. C. de temp. ap. His premissis ifero. ad decisionem presentis materie. Eū em̄ ex deductis nūc in isto iudicio reclamationis clare constitit dictū dominum. Johānē non habere plenam probationem sup mutuo cum testes fuissent singulares quibus fides maxime inspectis probationibus alterius partis inferatur dictū arbitrium seu arbitratorem iniuste et inique. condemnasse dictum Guibelmū. in floz. xv. Iudex ergo prouocatiōis qui succedit loco arbitri seu arbitratōis. debet dictum. Guibelmū absolueret in petitione illius actoris. sicut a principio. debuisset fecisse ille arbitratōz ad h. qz nō. in dicto. §. arbitratōrum et dicto. c. cum ad sedes facit qz nō. Bar. in l. i. ff. de ele. ij. et Inno. in c. statutum de resc. li. vi.

et olim incipiebat presenti ubi singulariter dicitur quod ab isto iudice reclamacionis non potest appellari sicut nec ab bono viro cum succedit loco illi. Nec obstat si dicatur istud. Si. approbasse laudum latum: quia videtur approbasse in quantum alia pars voluerit approbare et admittere suam approbationem sicut in simili. glo. in. c. iii. de eo qui mittit in po. et sicut supra dixi in appellato qui consequitur ex persona alterius quod ex propria persona consequi non potest. Et itez facit quia partes alsumpserunt disputationem de iniusticia et de iniquitate totius laudi. et constitit eo ipso quod claruit Jobanni predicto ius non competere ergo iudex debet totum laudum retractare sicut in simili. no. dic. Inno. in. c. cum dilecti de. sp. et c. cum bartoldus de re. in. ubi vult etiam in sententia que transiit in rem iudicatam. Potest etiam dici quod illa depositio testium facta extra terminum datum ad probandum non valuerit ex quo. i. terminum non adhibuerit aliquam sollicitudinem ut testes examinarentur. Et notabiliter dicitur Bar. reprobandum butri. in. l. damni. §. Sabini. ff. de damno infec. Et facit quod no. d. de rata decisio ne septima. et ita tenui scribendo in. c. licet de proba. ubi plenius hoc prosequor: et hoc sufficiat ut prius dixi. hoc sit consilium decisum et sic quasi sententia etc. Laus deo omnipotenti. Nicolaus abbas.

Con. iii.

Consilium super quo consilium petitur talis est. Quidam potens dominus ad petitionem quorundam subditorum suorum decreuit edificare seu construere et edificare facere muros in quadam villa posita in suo territorio: pro tuitione hominum ibidem habitantium seu habitare volentium. ut tutius possint ibidem degere propter hostiles incursus. Verumtamen cum quoddam solenne monasterium habeat ibidem certas possessiones et domus que coluntur et habitantur per homines dicte ville. Instat dominus maxime ad postulationem inhabitantium in dicta villa: quatenus monasterium debeat pro rata contribuere ad sumptus faciendos in edificatione dictorum murorum resistit monasterium allegans immunitatem ecclesiasticam diuino iure et humana concessam. queritur quid iuris. Postulato prius diuino suffragio de cuius honore agitur. Videri primo dictum monasterium pro rata teneri. ubique enim communis utilitas clericorum et laycorum versatur onus debet esse viriusque ratione. ad hoc text. optimus in. c. peruenit de immu. ecclie. ubi viri ecclesiastici subeunt custodias murorum contra inimicos sicut isti layci: quatenus vigilantibus melius valet civitatis custodia procurari ut dicitur in dicto. c. peruenit. Si ergo tenet ad onera personalia instante communi utilitate fortiter ad realia cum in primis obstantur a diuinis officiis ar. xxiii. q. viii. reprehensibile in. l. placet. C. de sa. san. ecclie. Secundo notanter inducitur. l. ad instructionem. C. eo. ti. ubi dicitur text. quod ad constructionem itinerum vel pontium etiam venerabiles domus seu ecclesie tenentur: par ratione debent teneri ad edificationem murorum cum viriusque versatur utilitas publica et pietas. Ergo pauperes ibidem degentes quatenus teneret quidam ut refert ibi Ly. Tertio facit. l. ad portus. C. de oper. pub. ubi expresse cauetur de murorum edificatione et reparatione et subicitur neminem excusandum fore dignitatis privilegio. Quarto reducit ratio certum est bona ecclesiarum exposita fore pietati: et pauperum tamen communium. unde pro alendi pauperibus eiusdem ab impressioibus de fenedis et captiuis redimendis etiam ipsarum rerum ecclesiasticarum omnia exponi et alienari possunt ut in. c. aurum et in. c. sacrorum. xij. q. ij. et ibi de hoc in summa. Sed in casu nostro agitur ut pauperes ibidem degentes eripiantur et subleuentur aut non captiuentur. Ergo ecclesie non debent esse immunes ab oppressionibus tyrannorum et inimicorum. et tunc ut non captiuentur. Ergo ecclesie non debent esse immunes ab his collationibus. Et hanc opinionem senserunt quidam moderni in. c. non minus de immu. ecclie. post glo. et ibi hosti. qui ubi ibi glo. sequi. que tamen non loquitur expresse in edificatione murorum ipse tamen hosti. contrarium aperte tenuit in summa ut sub. cia. Et primo adduco. Sed his non obstantibus contraria sententia arbitror verior quam probabo pluribus rationibus. Et summo rum doctorum auctoritatibus. Et primo adduco. c. non minus preal. ubi tractatur de fossatis faciendis que profecto concernunt custodia civitatis. et tam utilitates publicas quam clericorum quam laycorum. et tamen deciditur quod a clericis non exigantur aliqua tributa. imo prohibetur sub anathematis districtio nisi episcopus tamen

cessitatem vel utilitatem inspererit et sine aliqua coactione ad relevandas causas utilitates vel necessitates ubi laycorum non suppetunt facultates subsidia. per ecclesias extiment offerenda et pondera illud verbum causas utilitates etc. iuncto. c. aduersus eo. ti. Ex quo patet quod etiam imminente communi utilitate clericorum et laycorum non tenentur clerici aliquid conferre nisi sponte velint approbare episcopo et clero et ubi laycorum non suppetant facultates: et hodie per. ca. aduersus preal. non possunt clerici in casu predicto sponte soluere. Romano pontifice in consilio ut fuit illud sanxit propter quorundam imprudentiam sepe allegantium tale necessitatem vel utilitatem. Secundo ad id adducitur text. no. in. auc. idem nulla communitas. C. de epi. et cle. ubi generaliter prohibetur ne quis audeat ab ecclesiis exactiones collectas: exactiones angarias vel perangarias: que omnia propter publicam utilitatem in defensionem rei publice in qua includitur utilitas laycorum et clericorum exiguntur. Ad idem etiam. c. de immu. ecclie. li. vi. et c. quacumque pena eo. ti. et li. de presentia. eo. ti. et c. si. de vi. et ho. de. et l. placet. C. de sa. san. ecclie. l. ij. C. de epi. et cle. xvi. q. i. generaliter cum infinitis. si. que eximunt ecclesias et ipsarum bona ab omnibus collectis gabellis exactionibus et simili. Probatur quarto hac ratione bona ecclesiarum sunt deputata publico usui spirituali. xij. q. i. videntes. xvi. q. i. quoniam de preben. ro. et dicta. l. placet. hinc dicitur text. in. c. nulli liceat. xij. q. si. quod omne id quod ecclesie consecratur siue sit anima sine ag. sanctorum dominorum efficitur et ad ius pertinet sacerdotum. Non ergo debent mundano usui et publico deservire: quia semel deo dicatum ad humanos usus amplius transferre non debet. ut regula semel deo dicatum de re. iur. li. vi. Ius enim publicum etiam consistit in sacerdotibus. i. di. ius publicum. layci ergo cum sint mundani et principaliter habent utilitatem ex re publica mundana debent subire onera rei publice mundane. bona vero ecclesiarum que sunt dei debent deservire rei publice spirituali. Simile videmus in personis. Nam milites seculares militant mundo: milites vero celestes militant deo. Et sic illi in talibus isti in spiritualibus: ut. i. c. reprehensibile. et c. q. casu. xxiij. q. vlti. Recte ergo dicitur text. in dicto. c. non minus quod quam diu laycorum facultates suppetunt etiam sponte non debet ecclesie aliquid elargiri nisi subtrahantur bona usui spirituali. hinc no. text. in de. quia pringit de reli. do. dicitur quod deputato certo usui largitione fidelium non debent deputari ad alium usum auctoritate. Romani pontificis duntaxat excepta: hinc text. in. d. c. non minus. hec onera publica dicitur text. esse laycorum ut patet ibi: ista vero onera publica sua etc. licet in sequentibus tractetur de communi necessitate vel utilitate. Sed dicit illa laycorum quia in eis incumbunt rationibus predictis. licet quidam et male intelligunt illum text. per illud verbum sua etc. quod loquatur de necessitate vel laycorum duntaxat: quod profecto non est verum replicasset postmodum de laycis sed dicit de communibus et idem dicit in dicto. c. aduersus. et maxime dum propria ibi dicit quod sua interest providere communibus utilitatibus: intelligit ergo de utilitate clericorum et laycorum: hac etiam sententiam probat communis theologia doctorum viriusque iuris: de qua per canonistas in. c. si. de vi. et ho. de. et in. c. de immu. ecclie. li. vi. in de. presenti de censi. per. Jo. delign. p. Bar. i. l. rescripto. ff. de mu. et bono. et in. l. placet. C. de sa. san. ecclie. et in consimilibus locis. dicunt enim quod bona ecclesiarum non tenentur ad aliqua onera mundana nisi prius fuissent certo tributaria seu sensuaria antequam venissent ad ecclesiam ita quod solvant certum tributum vel censum. aliter autem non tenentur quacumque priores possessores prius solvissent tempore necessitatis vel utilitatis aliquas collectas vel factiones: ad hoc multa iura superius allegata. hanc sententiam precise quo ad casum nostrum. i. in refectione murorum tenet glossator subtilis in decretis. xvi. q. i. §. no uarum. ubi expresse dicit glo. p. l. administratione. Idem apertissime voluit ille iur. canonici speculum. Jo. an. in dicto. c. non minus super glo. ubi dicit quod clerici non tenentur: quia nulla lex digestorum nec. C. nec nulla lex auct. potuit restringi ecclesiam in unitas. hac eadem sententiam secutus est glossator iuris civilis: clarissimus in dicta. l. ad instructionem. ubi firmavit ecclesias non teneri ad refectionem vel constructionem murorum. Idem ibi. Bar. iuris civilis illuminator. dicens quod dicta. l. ad instructionem. in parte corrigitur per auct. nulla communitas preal. distinguit omnia realia: et ea que imponuntur personis pre rebus propter bona ut ad prima teneantur ecclesie ad secunda nota. unde pro refectione ponuntur et murorum onera imponuntur personis pro rebus. nullis enim iure cauetur possessionis

sessionis ad hec onera obligata foret: quid plura ipsemet
 sti corruisset videtur opi. suam quas tenebat in. c. nō minus:
 nouissime in summa sua i. ti. de mu. eccle. §. a quibus. n. ad ex-
 tra ordinaria vbi dicit qd hodie ecclesie sint immunes ab om-
 nibus istis oneribus concernentibus siue publicam vtilitatē
 siue pietatem per dictam auct. nulla communitas cui si. Et sic
 qd hodie nō procedit ex toto dispositio. d. l. ad instructionē. z
 sic incidit cum opi. Bar. multi etiā alij doc. antiqui hanc opi-
 nionem secuti sunt de quibus nō curo cum in hanc sententia
 habemus iuris illuminatores vt glossator vtriusq. iuris. z
 Joann. an. z hosti. z Bar. ¶ Quis ergo audiret oppositum
 consulere maxime contra religionem cum non modica sit ra-
 tio. que pro religione facit. l. psona de reli. z sum. fu. Et profe-
 cto si quis ponderat glo. in dicto. c. non minus: nō sentit opi.
 in prin. adductam imo contra sentire videtur. Nazila glo. ē
 posita ibi super casu excepto quando episcopus z clerus in
 spererint necessitatem vel vtilitatem cōmunem z laicorum fa-
 cultates nō suppetunt z tūc absq. vlla coactione possunt elar-
 giri vnde glo. voluit ibi potius exemplificare de hac vtilitate
 vel necessitate communi quam ponere casum exceptum a dis-
 positione illius. c. z satis patet dum dicit conferre enim debet
 zc. Et sic per verbum enim continuat se ad tex. Si enim vo-
 luisse ponere casum excepti dixisset conferre tamē debet vel
 per verba similia fuisset locut. Et quicquid senserit satis hec
 opinio supra recitata fulcra est iuribus rationibus z auctori-
 tatibus. Quare concludo dictum monasterium ad hec one-
 ra subeunda teneri nō debere nisi seruaretur dispositio illi.
 c. nō. s. min. ¶ Remano pontifice prius p̄sulto. vt dicit i dicto
 c. aduersus. Et sic seruati sunt alias facta cōmissione excellē-
 ti vtriusq. doctore domino An. de rosellis. Et mihi per potē-
 tes dominos priores cōmunis Senay proprie i questione
 facti que versabatur cum magnifico z deuotissimo monaste-
 rio sancte Marie montis oliueti de clatura: licet nudo ver-
 bo z succinte tunc fecerimus relationem. ¶ Non obstant
 huc conclusioni contraria superius formata. Et primo res-
 pondeo ad. c. peruenit: habet enim varios intellectus. Pri-
 o enim intelligitur in terris in temporibus ecclesie subiectis.
 Secundo intelligitur secundum illa tēpora in quibus illa ci-
 uitas terrena opprimebatur ab infidelibus z vivebat timor
 subitaneus: z improuisus vt ibi nō. Inno. ¶ Item z etiam
 intelligitur de clericis qd nō sunt a diuinis subtrahendi. xxiij.
 q. viij. reprehensibile. sed de hominibus ecclesie que alias gau-
 det dicta munitate. l. ij. c. de epis. z de. z. xij. q. ij. ecclesiarū ser-
 uos: nisi fesset necessitas vrgentissima: vt notat hostien. i. sū-
 ma eo. ti. in dicto. §. a quibus. ver. more etiam personalia.
 ¶ Item quarto non loquitur de fructibus z bonis distra-
 hendis. sed de quadam custodia ad necessariam tuitionem ci-
 uitatis que iminet in casu nostro. ¶ Item presumptio qd sic
 esset magna necessitas debet obseruari tenor. c. nō minus z.
 c. aduersus. cum nullus subsit periculum in consulendo. Ro-
 manum pontificem. ¶ Ad. l. instructionem allam. satis. §.
 est responsum. Ad. l. potius non ob. quia non loquitur de ec-
 clesia: vt satis voluit glo. in. d. l. ad instructionem. Item illa. l.
 secundum vnam solutionem ibi dataz in glo. potest induci p
 hac opinione nostra cum dicit quod gradatim propter bonū
 publicum quod fouent sunt ab illis oneribus p̄uilegiati for-
 te debent esse exempte ecclesie propter bonū publicum spiri-
 tuale: z per alias rationes superius allegatas. ¶ Ad quar-
 tum motuum respondeo qd procedunt pro redimendis ca-
 priuis vel pauperib. alēdis ecclesia sua bona distrahunt secus
 hoc casu vbi ecclesie nulla peruenit vtilitas z dominus castri
 recipiet totum cōmodum. ¶ Qui enim sentit cōmode senti-
 re debet onus: vt in regula qui sentit. de re. iur. li. vi. ¶ Item
 non debent subtrahi cultui diuino: z pauperibus ac alijs reli-
 giosis sumptus z necessarijs vt expendantur in causam non
 sic necessariā. z vbi non ita directe fauetur pietati z sic neces-
 sitas maxime pretenditur. seruetur qd habetur in. c. non mi-
 nus z. c. aduersus. video enim qd ecclesie non tenentur subue-
 nire dominis tēporalibus nisi in quantum vellet z sic cultus di-
 uinus i nullo alteretur: vt in dicta. l. placet: z auct. nulla cōmu-
 nitas. fortius non tenetur contribuere ad edificationem mu-
 rozum. Alterius me non extendo cum religiosi fauor. tanto-
 rum virozum clarissimorum auctoritate fulcitur satis abun-
 de i hac resuppere videt a ad indiuidue trinitatis. Amē.
 Laus deo. Rico. abbas.

Con. iij.

FActi contingentia talis est. Quēdā mulier accu-
 sata de adulterio a viro suo ad lucranda dotes z
 diuortium quo ad thorum faciendum mulier tanq̄
 pregnans ab alio coniuncta allet violentiā sibi a
 quodam viro in magistratu in loco abstinentie illatam z eam
 ex cōiecturis. sufficientibus pbat. ¶ Queritur an ex hoc de-
 beat evitare penam. l. Et videtur primo quod nō: quia coacta
 voluntas in malefactis nō excusat a peccato nec rursus a pe-
 na peccati. ij. q. i. in primis. xxiij. q. vi. Item ne vbi dicitur qd
 quis debet potius omnia mala pati quā malo cōsentire. ¶ Ra-
 tio huius dicti est qd ius conditionalis non tollit consensu. c.
 maiores o baptis. z. c. merito. xv. q. i. z. l. si mulier. ff. q. me. cau.
 ¶ Secūdo hoc probatur a simili in. c. sacris qd metus causa
 vbi cōmunis ex cōicata per metū incidit in penam ex cōmu-
 nicationis: sicut ille qui cōmunicat spōte redditur: rō ibi quia
 licet metus culpam attenuet eam tamē prozusus non excludit.
 ¶ Tertio inducitur. c. nunc autem. xxiij. di. vbi patet papam
 marcellinum fuisse depositū quia ydolis thurificauit. licet gē-
 tiliū metu inductus fecisset: ita ergo hec mulier de q̄ queritur
 alterius libidini. se prostrauerit z sic mariti thorum violauerit
 non debet propter metum vindictam euadere per iura superi-
 us allegata z multa alia q̄ breuitat. causa obmittit. ¶ S-
 bis non obstantibus cōtrariā sententiā arbitror de iure ve-
 riorē i n̄scriptis rationibus motus z multorum auctori-
 tatibus. Aut enī hec mulier vt p̄cisa passa fuit: z in dubio di-
 cendum penā pati non debet. quinimo nec vllam peccati ma-
 culā contraxit: imo ex cordis castitate meretur nisi probatur
 contrarium. xxiij. q. v. c. i. z. ij. z dicto. c. in sacris violentia seu
 metus fuit conditionalis. Et dico qd licet aliquod peccatum
 contraxit z penitētia digna sit quare ad minus affuit aliqua
 lis cōsensus tamen penā adulterij pati non debet: z sic non
 debet priuari dote z consortio mariti. cum sit adulterij pena:
 hoc pbat ex p̄se in. l. vim passam: z in. l. vxor. §. si quis pla-
 ne. ff. de adul. z. l. fedissimā. C. e. ti. z. l. i. §. remoueri. ff. de postu.
 z ratio est quia adulterium respectu legis nō admittitur sine
 dolo. licet fuerit seu interuenerit aliqualis culpa vt nō. probat
 in. l. p̄nlt. ff. de adul. tex. iuncta glo. fi. xxiij. q. ij. in lec. z. xv. q.
 i. in ebriarunt. Et iura procedunt etiam in metu conditionali.
 vt apertissime voluit gl. sen sentit in duobus locis. xxiij. q. v.
 proposito. alias incipit lucretia. pro hoc quia dolus est calidi-
 tas machinatio ad circūuendū zc. l. i. ff. de dolo qui etiam
 cessant interueniente metu licet cōdition. li. ¶ Et aduer-
 tendum qd minor metus excusat mulierem q̄ virum propter ipsi
 imbecillitatem. vt dicit glo. nō. in. c. cum locum despon. qd ple-
 na. nam arbitrat qd nō solum metus illatus per illum virū
 habeat excusare mulierem a pena adulterij. sed etiam pudor
 verecunda quedam quam incidere timuit mulier in claman-
 do cum videt sed maxime noctis tpe a viro p̄sertim poterit
 obcessam: ratio quia ibi cessat dolus qui requiritur ad incur-
 rendā penam adulterij. vt. §. dixi. hoc valde nō. probat in. c.
 proposito. vel incipit lucretia p̄eall. iuncta glo. cum verifac-
 ti contingantur. Nam illa lucretia nobilis z pudica in roma.
 romana propter hanc ignominiam z confusione vitandam:
 exposuit se libidini filij tarquini regis. nec adultera fuit iudica-
 ta ab Augustino viro sanctissimo z doctissimo. imo dē castita-
 te mentis cōmendata vt ibi intelligit glo. z bene qd licet quo
 ad deum nō fuerit maculata ab adulterio. p iura superius in
 principio allegata tamen quo ad penā legis fuit adulterio ex-
 cūsata cum nō cōmittatur sine dolo. vt superius dixi. ¶ Cō-
 cludo qd istā mulierē nō debere pati subscriptā penā adulterij.
 Ad iura in contrariū allegata posset multipliciter respōderi.
 Sed vnica responsio generalis ad omnia sufficit dicendo qd
 vbi ad incurrandam penam requiritur dolus non sufficit cul-
 pa. l. i. C. de sicca. nō. in. l. in actionibus. ff. de i. iur. z in sti. de
 susp. tu. §. suspectus z. l. qd n̄erua. ff. de positi. Ad incurrā-
 dam autē penā adulterij requiritur dolus: qui excluditur per
 metum vt. §. plenissime probatum est: z ita videtur firmare.
 Bar. in. l. qd n̄erua p̄eall. z etiam quo ad penam pecuniariā
 lata culpa non equipatur dolo vbi lex expresse requirit do-
 lū. z idem glo. nō. in. l. magna negligentia. ff. de ver. sig. Et sic
 licet hic non agatur criminaliter ad penam adulterij: ex quo
 tamē agatur ad penam non sufficit illa culpa sine dolo p̄fer-
 tim cum hic agatur ad grauamen penam vt. §. perdat patri-
 monium suum. dos enim mulierū censetur patrimoniu. l. iij.
 ff. de iū. z vt separaret a viro. Et sic priuatur z iure petēdi
 debitum coniugale: z vires alimentales passiuē qd q̄ graue

sit quib⁹ discernere potest. Et hec sufficiat 7c. *Mico. abbas.*
Lon. v.

Sempromius quandam domum suam locavit titio tempore annorum octo: constituta pensione sex floz. in anno. immediate post dictam locationem vendidit dictam domum titio conductori pro precio. c. floz. auri. quod quidem precium dicto titio emptori habuisse confessus fuit: non sub spe future numerationis: 7c. renuncians exceptioni non numerate pecunie. post hec dictus titius emptor non obstante confessione predicta super receptione precij facta per sempromium venditorem fecit 7c. constituit se principalem debitorem 7c. pagatorem dicto sempromio venditori dictis centum floz. auri pro precio dicte domus. quos centus florenos auri dicit titius promittit dare 7c. solvere ad terminum octo annorum. 7c. iterum anno promisit quolibet sex florenos auri nomine pensionis finis pactus locationis predictae. cum pacto quod si dictus titius aliquam partem dictorum centum floz. offerret dicto sempromio ipse sempromius deberet illam partem recipere 7c. parte innuere pensionem dictorum sex florenorum. Accidit quod inter tempus octo annorum nulla pars dictorum centum florenorum fuit soluta dicto sempromio per dictum titium. sed soluit si bis sex florenos dicto termino octo annorum elapso. sempromius agit contra titium ad solutionem 7c. exactionem dictorum centum florenorum. titius ipse allegat 7c. dicit iam soluisse. xlviii. floz. 7c. offert se paratum solvere florenos. lii. pro residuo dicte quantitatis. s. dicens se domum emisse ut patet per instrumentum emptio nis 7c. ideo non tenebatur solvere pensionem 7c. quod soluit: illud fuit pro usura centum florenorum predictorum 7c. in fraudem usurarii fuit dictum ut solueret nomine pensionis: 7c. sic debet computari solutum in veram sortem dictorum centum florenorum. Sempromius replicat. quod quis vendiderit domum 7c. confessus fuerit recepisse tamen in veritate nullum precium habuit quod debet colligi ex confessione 7c. obligatione immediate facta per titium emptorem 7c. sic precio non soluto dominium dicte domus non fuit translatum in emptorem. ideo debetur sibi pensio donec totum solueret precium dicte domus 7c. sic dicti. xlviii. floz. nomine pensionis soluti non haberent estimare dictum precium centum florenorum: 7c. sic precium domus est integre soluendum. Queritur quid iuris 7c.

Cristi eiusque matris nominibus inuocatis. omnis argumentis que satis frivole in fauorem dicti venditoris possint fieri ipsam rem substantiari: sic attingam. Dico enim meliori iudicio semper salvo dictum titium emptorem non teneri ad soluendum. lii. floz. 7c. sic. xlviii. floz. soluti nomine pensionis debent computari in vero precio dicte domus. quod probabo multipliciter. Primo sic pro ipso enim quod dictus locator emptori vendidit domum recepto precio vel saltem habita fide de precio 7c. hic fuit perfectus contractus 7c. dominium domus transiit in emptorem 7c. recessus fuit a contractu locationis. hoc apertissime probatur in. l. si quis. ff. de acqui. poss. 7c. in sti. de reru. diui. s. interdum 7c. s. vendite. 7c. quod hic fuit saltem habita fides de precio clarissime patet ex confessione ipsius venditoris. que si esset ficticia tamen satis ex ea colligitur quod intendebat de presenti tradere rem ratione venditionis habita fide de precio habendo in futurum: ut satis etiam colligitur ex obligatione 7c. confessione postea facta per dictum titium emptorem. cum ergo dominus fuit translatus in dictum emptorem 7c. recessus a contractu locationis ut. s. luce clarius probatum est: non potuit de nouo illam confessionem subsequenter conficere 7c. suscitari contractus locationis 7c. recedi a contractu venditionis 7c. emptionis perfecto 7c. re non integra. C. quoniam liceat ab emptione di. l. i. 7c. ij. Tertio quia isti hoc non agebant. imo volebant pertractum emptionis 7c. venditionis existere in sua firmitate: ut patet ex verbis emptionis seu confessionis: patet ergo ex predictis quod nomine pensionis non valebat illa solutio cum de re propria quis pensionem solvere non potest ut. d. l. qui rem propriam: unde etiam presupponendo quod nulla fraus usurarum interuenerit: hic tamen qui soluit in debitum potest illud compensare in verbo de soluendo. l. etiam. ff. de compensa. de fide instr. c. cum Jo. facit. l. cuius per errorem. ff. de reg. iur. 7c. c. si. de sol. cum ibi non. Puto tamen quod etiam ex alio capite poterit ipse venditor illos. xlviii. florenos in verum precium computare quoniam si diligenter omnia gesta ponderetur hec pensio fuit constituta in fraudem. 7c. sic esset usura pro dilata solutione illorum centum florenorum de quibus supra. seu contiguitatis contractus. Si enim in continenti intendebat

vendere. 7c. vendidit 7c. confitetur precium recepisse: ad quod oportebat premittere contractum locationis cum non sit presumptio quod quis velit in continenti a priori proposito recedere. l. non ad ea. ff. de condit. 7c. demonstra. 7c. de baptismo maiores. Et ex his quod in continenti sunt ortitur presumptio fraudis in. c. officij. cum ibi non. de elec. 7c. que in continenti sunt videntur ibi esse. l. lecta. ff. si cer. pet. Secundo presumitur fraus ex eo quia prius fuit venditor confessus recepisse precium non spe future numerationis imo reconciliauerat exceptam. non numerate pecunie 7c. tamen postea emptor confessus est se debitorem centum florenos occasione precij illius domus: 7c. ex his perarietatibus resultat presumptio fraudis in. c. ut nostra presumptio ut eccle. benefi. Tertio ortitur presumptio ratione presumptionis solutionis fiende pro pensione contra naturam illius peractus venditionis qui precesserat ad hoc quod legitur ex notatis in. c. ex illo pacto opposito ut si in tempus octo annorum solveret aliquam partem dictorum centum florenorum deberet fieri diminutio pensionis pro rata. Si enim dominum domus non transmissum est in emptorem ut allegat venditor ad quid fieret illa diminutio pro rata cum adhuc dominus esset penes venditorem. Non enim potest dici quod pro parte transeat dominium sicut pro parte soluitur precium. l. traditionibus. C. de pac. Ergo clare ex eo concluditur quod pro mercede solutionis dictorum centum florenorum licite fuit constituta dicta pensio ut si exonerata parte debiti exonerari deberet omnis pensio seu mercedis. Ex his enim omnibus 7c. tam vberimis coniecturis 7c. presumptionibus debet talis contractus iudicari in fraudem usurarii perfect. iuxta ea que ponuntur 7c. habentur in. c. ad nostram de emp. 7c. vendi. 7c. c. alio nos de pig. Et si diceretur quomodo hic deberet presumi 7c. iudicari cum non interuenit mutuum sine quo usura non committitur ut patet ex diffinitione usure. Est enim lucrum ex mutuo 7c. ut ple. non per Jo. an. in regula Peccatum de re. iur. li. vi. in mercu. facit. c. consuluit de usu. 7c. quod licet ex forma sui non appareat contractus usurarius tamen propter mentem contrahentium debet iudicari usurarius. Ex quo enim ex dilata solutione precij debebat iste venditor recipere illud lucrum fingitur quod emptor soluit pecuniam venditori. Et quod venditor illam sibi mutauerit 7c. pro mercede voluerit illud lucrum. Nec videatur extraneus quia casus expositus in iure in similibus: casus in. c. in ciuitate: 7c. in. c. nauiganti de usu. ubi dicitur secundum communem intellectum illum venditor iudicandum usurarium: qui vendit rem plus quam valet ex eo quod solutione precij differt 7c. sic non est contractus usurarius ex forma sui: quia ibi non sit neque mutuum sed fingitur modo predicto propter mentes contrahentium. Committitur ergo usura siue sit mutuum verum siue fictum modo predicto 7c. ita coter non. in iuribus preallegatis. Ex quibus omnibus concludo quod ex duplici capite potest iste emptor obtinere intentionem suam: vel quia soluet vel usura qualitercumque capiatur potest deduci in incompensatione precij centum floz. dicto. c. illo nos: cum ibi non. 7c. c. cum contra. de pigno. de iure debitorum cum si. Et hec sufficiant 7c.

Lon. vi.

Causa super quo petite fuerunt allegationes. Quidam dominus Franciscus canonicus massitanus. ex patrimonialibus vendidit unum bladum frumentum porcos 7c. similia 7c. in eis dicitur negociari. habetque aliqua animalia que mittere vult ad loca pasture communis massitanus. sine aliqua solutione: quam coter faciunt ciues ibi pro releuandis rebus oneribus communis nec etiam in rebus patrimonialibus in quibus negociari dicitur vult subiici statutis ciuitatis soluendo gabellas datia pedagia 7c. similia excusando se dupliciter. Primo ratione clericatus. Secundo ex quodam pacto inito inter ipsam ciuitatem maxie 7c. episcopum 7c. capitulum massitanum. ecclesie ut liceat episcopo 7c. caplo sine aliqua solutione mittere animalia sua ad pascendum in pascuis ciuitatis. Contingit nunc dubitari de duobus. Primo nunquid dominus Franciscus debeat solvere passus pascuis cui frequenter inserit admittit animalia sua propria ad dicta loca ciuitatis finis quod soluent alij ciues iuxta formam statuti ciuitatis. Ad primum dicendum quod si loca pasture esse consueuerunt sunt vniuersitatis seu ciuitatis laicorum tunc puro dictum dominum Franciscum ad soluendum finem formam statuti 7c. leges communis si velit animalia sua mittere ad illa loca ciuitatis. ratio huius est: quod non de hoc casu ciuitas legem imponere clericis nec dicuntur collectare clericos. vel datia seu gabellas ab eis exigere: s. dicitur usu vedere seu vsum frui

seu usufructum rerum communis qui possunt sine iniuria cuiusque. Nam in sua re quisque est legitimus moderator et arbiter. in. l. in re mandata. C. mandati. 7. c. de his de sepul. quamque enim clerici reperiuntur privilegiati. ut de rebus eorum non solvant gabellas vel damna. ut in. c. quaque de consue. li. vi. in de. pnti. eo. ti. 2. dicam latius in augmento subsequenti. non reperiuntur privilegiati ut possint uti pro se et animalibus eorum et rebus cõitatis laicorum imo potius contra de iure diuino in l. habuerunt de terra promissionis. sed illa solum ex dispositi one diuina fuit tradita laicis. clericis non fuerunt solus refer uate decime et quedam alie pntiencie. ut habetur numeri. xviii. 2. no. in. c. i. de deci. li. vi. Si ergo voluit uti rebus cõmunita tis laicorum debent soluere sicut vellent pascere animalia in lo cis priuatis. agit enim cõmunitas pro reb' suis sicut priuatus pro suis. ar. in. c. tenet de proba. 7. c. conquestus. d. so. cõpe. 7. clerus est diuisus a populo. Nam alius clericus alius populus in. c. si sententia de senten. ex cõ. li. vi. 7. xij. q. i. duo sunt genera

Item video quod onera cõmunitalis incidunt laicis et non clericis. ut no. in. c. non minus 7. c. aduersus. de immu. eccle. Cum ergo volunt sentire onera rerum cõmunitalis laicorum ergo necno cõmoda sentire debent. non enim ferendi sunt illi qui lucra et cõmoda capere volunt et onera subire nolunt. C. de cadu. toll. i. §. pro so. in regula qui sentit onus de re. iur. li. vi. Et si diceret quia clerici tenentur ad ista. et non ad solutio nem gabelle seu datiorum. R. q. gabelle et datia soluiuntur de rebus propriis unde cum persone sint exempte sic et res eorum quia sequitur conditionem personarum ut no. i. dicto. c. presenti de de. 7. c. quaque eo. ti. li. vi. Non ergo possunt laici a personis non subiectis et exemptis hoc exigere. sed in casu nostro non soluiunt pro rebus ipsorum clericorum sed quia conueniunt re cõ munitatis seu emunt usufructum vel usufructum persone priuate cõ munitatis merito tenent soluere sicut si conducerent vel eme rent usufructum seu usufructum persone priuate. facit. c. i. de in in te. resti. Si vero ista loca pasture fuissent ad usufructum cõmunita tis clericorum et laicorum et sic foret cõmunia clericis et lai cis tunc non teneretur dominus. f. de. q. per statuta laicorum non tenentur clerici absolueret tamen quia statuta laicorum non afficiunt clericos in. c. bene quidẽ. xvi. di. 7. c. ecclesia san cte Marie. de consti. tum quia in rebus cõmunibus non pos sent soli laici restituere in preiudicio aliorum per ius in rebus habentium quare per omnes tangit debet ab omnibus approba ri. c. quod omnes de re. iur. li. vi. 7. c. ad hoc de off. archy. tum quia i. cõmuni potior est conditio prohibentis regula in re cõtore. iur. li. vi. 7. l. saluus. ff. cõmuni diut. et par in parẽ nõ habet imperium. c. innotuit de elec. Non obstat predictis pactum factum cum epõ et caplo massane ecclesie ut licitum sit eis pascendi facere animalia eorum in pascuis territorij mes sañ. quia illud fuit cõcessus caplo nõ singulis personis de caplo habebit g. locum i. aialibus episcopalibus non autem in animalibus singulorum canonicorum quia aliud caplin aliud singu li indultum ergo caplo nõ extenditur ad singulos i. c. qui manu mittitur. xij. q. iij. 7. in. c. si. de preben. li. vi. 7. in. l. sed si. §. q. ma numittitur. ff. de i. ius vo. quinimo illud pactum potius facit cõtra dictum dominum Franciscum quia inuit tacite illa loca nõ fuisse cõmunia clericis et laicis. sed laicorum et hoc ad primum dubium. Ad secundum dubium huius dico de predictis nõ te nent soluere gabellas seu datia quia ab his clericis ecclesie sũt excepti cum omnibus rebus eorum. Non enim tenentur soluere lai cis qui nõ subiaciunt nec statuta ipsorum subsunt ut pbat cla rissime i. dicto. c. quaque. 7. d. de. presentip spe. de imu. eccle. i. fi. 7. f. de. de senis pñlio. cc. Necesse verum quod vedendo vinũ bla dum oleum et similia ex rebus suis dicat negotiari. ut sic fit lo cus. c. fina. de vi. 7. honesta. de. c. si. l. allegandis. ille enim pprie dicitur negotiari qui emit rem ut eã integram lucra causa ven dat non ille qui emit re ut eã reducat ad aliquã formã vel si vẽ dat vinum seu bladum de rebus suis relictum ut probat i. c. ei cõs. lxxviii. di. no. doct. i. materia nostra i. dicta de. pnti. 7. dicto. c. quaque f. de. dicto cõsilio. cc. Fateor tamẽ quod si eme ret rem ut integram lucra causa venderet et teneret soluere se cundum statuta patrie si tertio per epum monitus nõ desistit. ut probatur in dicto. c. si. de vi. 7. bone. de. Sed ante mo nitionem nõ tenentur ad pedagium. ut in dicto. c. quamq. d. de. pnti. a contrario sensu. No. f. de. in loco preall. 7. spe. vbi supra: et hoc casu iura non videntur facere mentionẽ de moni tione quia forte laici possunt non pati illa introduci absqz so lutione debita gabelle seu pedagii. Et hec sufficiant pro alle

gationibus: ad plenum videat materia in dicta de. pnti. 7. d. c. quaque 7. c. si. de vi. 7. bo. de. Laus deo. abbas.

Con. vii.

Questum fuit a me in questione facti. ut in sententia teneat iudex exprimere causas si possent ex gene ralitate sententie plures cause elici. R. n. di. consu lendo quod si ex varietate posset parti preiudiciũ ge nerari debet tunc iudex exprimere causam ut puta si possit du bitari an reus fuerit absolutus ab impetitione libelli an quod actor nõ pbaui an ppter defectum instantie an qz reus non possidebat vel qd simile. hoc videt pbare in. l. pperaduz. C. de iudi. 7. ibi expssa glo. h. ideo etiã e de mente doc. in. c. sicut de re iudi. 7. spe. i. ti. de sen. pla. §. qualif. h. vepz si rones. 7. Jo. an. in. c. si nõ. de dolo. 7. pti. 7. butri. in. c. ex animata de iudi. et 7. specul. in. ti. s. alla. vbi ponunt aliquos casus in quib' causa exprimenda est vbi non potest alia ratio illoz casuum elici. ni si ut euitent equiuoca nõ tñ in preiudiciũ: qd posset nõ pone re parti vel aliter quoquomodo. idẽ Bar. 7. quidã alij in. l. iij. §. ignominie. ff. ex qui. cõ. mo. in fa. hoc etiã pbaui alia rone vbi cũqz ex narratis i libello possunt elici plures et diuerse actio nes debet iudex compellere libellantes ad exprimendũ nomi ne actionis vel tali neganti denegare audientia ut euitet ier titudo. ut no. in. l. edita. C. de eden. 7. l. i. ff. eo. p canonistas i. c. dilecti. de iudi. 7. dicit Inno. in. c. ij. de or. cog. qd stultus est iu dex qui aliter libellum recipit. Ecce ergo quod licet alias i libello non sit exprimenda ipsa actio. ut no. ix. di. quo iure: 7. dicto. c. dilecti. 7. dicta. l. edita. tñ ex predicta causa cõpellit iudex expri mere causam fortius: debet g. iudex ipsemet causam ut euitet incertitudo ista in sententia exprimere cũ sententia debeat esse clarioz libello. Insi. de act. §. curare. nõ. Inno. in. c. tanta. de excel. prela. puta tñ quod ex omissione cause nõ corruat sententia si interpretamur omnino rationẽ cause congruentis. et simul ticipiter est interpretamur illã que est minoris preiudiciũ: ad h qu nõ. Inno. i. c. ij. de or. cog. 7. spe. in. ti. de offi. iud. §. deserui se. h. in finẽ. 7. sequenti vbi dicit quod reo simpli absoluto nõ ob stat actori iterũ agi volent exceptio rei. et ineptam petitionem poterit probare fin eum. et admitti debet per iudices et consi liarios cause. ar. in. l. iij. ff. de suppe. tu. Ego puto quod etiam defi ciẽtibus pbatonibus interpretabimur causas minoris preiu diciũ. ar. in predicta. l. iij. 7. eoz q nõ. Inno. in dicto. c. ij. de or. cogni. abbas.

Con. viii.

Querit an religio Instituta p beatã Brigida que fuit p papã confirmata: et demũ p successores in papatu in dubium renocata: dicat esse 3 sanctorum patrũ decreta seu canonicas sanctiones pñertim: quod in tali religione institutẽ sunt etiã sacerdotes seu fratres qui debet deferre eis dẽ monialibus in diuinis. Laus deo omnipotenti. Nicolaus abbas.

Christi eiusdẽ matris ac ipsius. Brigide cui factũ agit presidio inuocato. Primo videt arguendo ad partẽ affirmatiuã ut moris est dictã religionẽ esse 3 sanctorum patrũ decreta. Et primo pbari videt p. c. monasteria. xviii. q. ij. expse d. quod monasteria: pu ellaz longe a monasterijs monachoz esse pñertimenda ppter infidias diabolicas aut oblocutionẽ hominũ. Sed in dicta reli gione Sancte Brigide sacerdotes seu fratres constituunt in monasterio puellaz saltẽ sub clausura generali ergo expse est 3 phibitionẽ iur. et honestissima causa factã. Secun do ad idẽ inducit. c. i. nullo. eadẽ causa monachi et moniales non debent in vno monasterio cohabitare: quinimo etiã mo nasteria duplicia prohibet a iure vel vbi sunt duo collegia monachoz et monialiũ: ut in dicto. c. in nullo: et diffinimus. Si ergo dicamus esse vnicum monasteriũ in quo fratres et sozores siue sint diuersa collegia et diuersa monasteria a iure videt phibita. saltẽ ppter iniquitatẽ et familiaritatẽ: et ma xime h videt pbari in. c. in decima. xviii. q. ij. vbi prohibetur familiaritas illoz monachorum qui habebat corrigere il las moniales. Item si bene ponderent illa iura superius allegata. Ratio prohibitionis est duplex. Prima propter cri mĩ incestus: quod ex ppinquitate et familiaritate cohabitatio nem puenire posset et c. Secunda ratio ppter malam opinio nem et ppter oblocutiones hominũ. licet iste dõnerõnes vrgẽt et militant aduersus dictam religionẽ sancte Brigide. Ergo eadem phibitio deesse debet et vbi sit eadem ratio idẽ ius sit statuendum. ut in. c. translata. de consti. 7. c. cum dilecta. de

Duplicia: ut supra etiam plene dicit. Ad. c. in decima satis su-
pra respondi. ¶ Non obstat duplex ratio prohibitionis dicto-
rum iurium fateor tamen quod ubi monachi faciunt per se collegium
et regulam debent longius istitui a monasterio monialium quod
tunc nulla subest necessitas vel utilitas sed malum re ipsa vel im-
peditur incidere possent. Et ideo non mirum si iura prohibuerint
cum in una parte sit periculum et in altera malum. ar. in. c. cum ab omni
specie. de vi. et ho. clerici. sed in casu nostro subest ratio utilitatis. et
necessitatis cum habeant eis deservire in dictis officiis itaque de
facili non possent quotidie si longius staret venire in dicto mona-
sterio maxime cum non decet dictos fratres et tamquam deo deditos
devotissimos fratres quotidie exire cunctis horis per vicus et pla-
teas civitatis. ar. xvi. q. i. si cupis. Nec curadum quid os loque-
rium loquat inique: dummodo non recedam a tramite verita-
tis. Sed dicendum est sicut christus dixit de pharisaeis de scanda-
lizantibus. Si in te ceci sunt: et duces cecorum. vti habet in. c. ma-
ghe. de voto. Nec obstat aliud motum quod sit secundum unum de
regule de abbatissa cum si mulier vel caput cum contrarium potius
desse. Nam hoc procedit data paritate inter virum et mulierem. Sed
in casu nostro abbatissa ratione dignitatis sue habet iurisdic-
tionem supra dictum monasterium et posset habere iurisdictionem
in clericos seculares: licet in casu nostro nulla iurisdictione ha-
beat in fratres vti in. d. c. dilecta de maio. et obe. de excess. pre-
la. dilecta. imo mulier ratione successiois in regno posset habere
iurisdictionem plenissimam in omnes subiectos: vti in. c. devotissi-
ma. xij. q. ij. et in. c. dilecti de arbi. ¶ Non obstat plerumque motum quod
in casu nostro non sunt duo capita eque principalia eiusdem cor-
poris imo abbatissa est supra monasterium suum et moniales suas
sicut de iure esse debet. propter vero generalis est supra fratres lo-
co episcopi. cum recipiat potestatem et auctoritatem ab episcopo. vti
regula dicit. Et si non sunt diversa capita eiusdem corporis. sed
diversarum personarum et diverso respectu. et in quibus casibus unum
subordinatur alteri subest: sicut videmus in episcopo et in pluri-
bus prelatibus inferioribus. ¶ Non obstat ultimum ar. de de. litteris re-
probatois de proba. et quod standum sit verbis pape quia con-
trarium preedit quod papa fundat intentionem suam super facto proprio
secus si super facto alieno: tunc enim saltem admittitur probatio.
In contrarium cum papa in facto alieno de facili posset errare: vti no-
tabilis dicit glo. in dicta de. litteris. Sed in casu nostro papa
dicit in dictis litteris revocatois quod in dicta regula sancte be-
nigne iter alia causet expresse vti monasterium huius ordinis fun-
dandum et construendum pro habitamine fratrum et sororum debet
esse duplex quod re ipsa falsum est: quod si bene inspicimus verba re-
aliter ista monasteria non possunt dici duplicia. sed monialium vti
supra dixi. sed dominus papa si ex falsa relatione potuit verum
mille esse deceptus cum dicta regula consistat in facto et non in iure
ar. in. c. de consti. li. vi. Et hec dicta sufficiant videri post hoc consilium
litteras bullatas domini martini confirmantes predictam reli-
gionem secundum decisionem huius consilii. Nicolaus abbas.
Laus deo et sancto Brigide.

Con. ix.

Conventus fratrum minorum terre Sancti gene-
lij: habet quandam hortum necessariis: quare acqui-
siverunt quandam partem terre contiguam eorum
horto. quam redegerunt in hortum et sic fecerunt ex il-
la terra noniter adquisita et eorum hortum non hortum ac obtinuerunt
a communitate terre sancti genessij vti non tenerentur aliquid solue-
re pro libra seu extimo ab olim imposita dicte terre. Con-
tingit quandoque quod dictum hortum faciunt laborare per colonum
partiarum seu mediarum quando per colonum precio conductum
seu famulum monasterij qui sustentat ex bonis monasterij pe-
titur decima tum a fratribus quam a colono. Item a colono vti sol-
uat predicta terra secundum libram ab olim impositam: fratres in
contrarium allegant privilegium super decimis non soluendis
de eorum hortis vti virgultis eis concessus. Item respectu libre seu
semis allegant in unitatem eis concessa actio communi. Que-
ritur quid iuris sit.

Christianoie amē. Hic cadunt quattuor dubia. Pri-
mum: nunquid fratres teneant solvere decimam
presbytero parochiali. Pilla petia terre noniter
acquisita. Secundo quod de colono. Tertio nunquid
fratres teneant solvere extimam olim impositam dicte terre
antequam perveniret ad manus eorum. Quartum quod de colono. Et
brevisime hec attingendo ponitur deinde de qua ad partes istas.
¶ Circa primum puto quod si privilegium fuit eis simpliter concessum
vti allegat vti de hortis eorum non teneant solvere decimam quod non

poterant cogi ad solvendum de illa petia terre que est redacta ad
hortum: ergo etiam supra privilegium super hortis eorum. ar. opti-
mum in. c. qui archa. de privilegio. Nec debet una et eadem res duarum
solvere ceteris: de servit. l. cum qui. ¶ Nec apparet ratio quare
magis deberent solvere pro dicta petia terre noniter adquisita quam
pro primo horto cum quilibet terra non est supposita oneri de ci-
marum. unde earatione qua non solvunt de prima petia ita
nec de redacta. facit quod habet in simili in. l. graviter. ff. de fide
iuss. Et per Jo. an. in. c. cum olim de re iudi. et in regula his qui
in ius. de regu. iur. li. vi. Et si res non privilegiata pervenit ad pri-
vilegiatas assumit privilegium eorum vti in. c. vno de iure patro.
li. vi. quod ibi non in novella. et in. c. dilectus de preb. facit quod non.
in ant. quas actiones de sa. sanc. eccl. et ex prior sequetur ab-
surdum: finge enim quod a principio nullum vel valde modicum hortum
habuissent dicimus ne quod non potuerunt de novo acqui-
rere sine onere decimarum: an certe absit cum nil prodesset eis
quorum privilegium contra. c. in his de privilegio. Predicta tamen intelli-
go vera nisi hortus quorum esset ita magnus ut illi facerent tol-
li et totalitatem precio distrabi. hoc enim non licet vti in de. exiui
de paradiso de verbo. signi. hoc enim repugnat eorum re. vti in
dicta de. exiui. et tunc putarem solvendam decimam quia ad hunc
casum se non extendit privilegium. vti dicta de. exiui. §. licet. et hoc
de primo dubio. ¶ Ad secundum de colono sic. quod aut colit ni-
mis se expensis quas habet a monasterio et non teneo solvere de
cimam predialem quia illud lucrum provenit a terra cum si pro-
ducit vel ne semper habet mercedem suam. vti non in. c. tua de
decimis. aut est mediarum aut partiarum: et tunc debet inspi-
ci verba privilegij ipsorum fratrum. Si enim eximit hortus
ab onere decimarum tunc non tenet colonus solvere decimam
predialem: quia terra est privilegiata et exempta ab onere de-
cimarum. aut sunt exempti fratres vti quia dicit in privilegio
quod fratres non tenentur solvere seu non possunt cogi vel similia
et tunc talis colonus tenet solvere de parte sua quia illa pars
pervenit a terra que non est privilegiata. Sed per se fratres
sunt privilegiati: et alia est obligatio domini et alia coloni vti
in. c. a nobis et. c. tua de deci. Et idem ibi paulus et communiter doc.
et hoc de secundo. ¶ Venio ad tertium in quo dico quod fra-
tres non tenentur solvere aliquid pro stima seu libra olim im-
posita: tum propter immunitatem quam habuerunt ab homini-
bus dicte terre quam etiam revocare non possunt iuxta nota.
Inno. et aliorum in. c. novit de iudic. et in regula quod semel placuit
dere. iur. li. vi. l. si. de decre. ab oz. ter. fa. tuz quia puto eos ex-
ptos iure cum onus certum et mirabile non esset annexum di-
cte terre iuxta non. p. doc. p. non. i. c. si. de vi. et hon. clerici. presentis de
censi. non obstantibus theoricis Bar. in. l. rescripto. ff. de mu. et ho-
no. ¶ Ad quartum puto colonum non teneri ad solvendum
de parte sua: quod illam partem recipit vel lucrum pro opere suo: non autem
dominus sed possessor horti. ar. in. l. male agit. C. de prescrip. xxx. an-
no. maxime hoc preedit in casu nostro ubi colonus nullam pos-
sessionem habet dicti horti. sed onera que solvuntur pro possessione
habet sunt tantum onera patrimonialia vti in. l. munerum. §. patri-
monialia. ff. de mu. et ho. et ideo imponi debent dominis seu pos-
sessoribus rerum qualis non est iste hortolanus domini. aut pri-
vilegiati vti supra dixi. Et hec brevisime sufficiant. Laus deo
Nicolaus abbas.

Con. x.

Christi eiusque matris nominibus invocatis. In cau-
sa et questione vertente inter clericum pisanum ex una
parte et Mathensem hospitalarium hospitalis novi
dicte civitatis pisanensis ipsius hospitalis ex alia
parte. vti plerumque per eam dimittamur argumenta queque ad partes
fieri a plerisque solent et descendam conclusionem ad decisionem dubio-
rum. Quattuor enim allegant contra clericum. Primo instrumentum
deliberationis et liberationis facte per presidentes seu capita-
neos dicti cleri. Secundo instrumentum liberationis facte per do-
minum Alanum syndicum et camerarium dicti cleri. Tertio aliud in-
strumentum quasi eiusdem effectus ad mandatum dicti syndici conse-
ctum. Quarto sententia lata per bonorabilem potestatem pisanum
in hac parte delegatum magnificorum priorum civitatis Floren-
tie que omnia profecto non obviant intentioni dicti cleri. si omnia pro-
se bene discutiuntur. ¶ Et iuxta ordinem: Venio ad primum
quod fundamentum in tota materia nostra. scilicet ad liberationem fa-
ctam per dictos capitaneos dico enim illam non obstare clero pisa-
no et per consequens releuare dictum hospitalarium respectu one-
rum noniter impositorum occasione interesse et provisionum hie-
darum pro sorte iam dudum concessa: ad duo enim eque prius

capaliter erunt clerici & dictus hospitalarius obligati. f. ad sol
uendū ipsum capitale iā ipso iūm ad distribuendū & ad soluē
dum iteresse seu pūisionem de fortieis iā mutuata ergo fa
cta per dictos capitaneos respectu quantitatis iāz imposita &
distributa nō debent extendi ad aliquā quantitates q̄ ad huc
non erat imposita; neq; distributa licet hęc quantitas discede
ret occasione prime quantitatis respectu cuius dictus hospi
tale fuit liberatus pro trecentis libris per dictos capitaneos;
hoc probat. f. nō solū iuncta glo. in l. elegant. ff. de dolo. 7. l.
iij. f. idē in lianus. ff. de eo q̄ cer. loco. 7. per nō. i. l. iij. C. de po.
7. per Bar. i. l. centū capue. ff. de eo q̄ cer. lo. pro hoc q̄ ex sepa
ratis. nō fit in illō. de trāssa. prela. eo. ti. facit. c. dilecti de fo. cō
pe. 7. c. perueit de fideiuss. vbi ḡ principalr quis cōpellitur sol
uere interesse sicut ipsum debitū principaliter liberatio. ergo
cōtingēs in vno non debet referri ad reliquū; maxie hoc dīcē
dū ē in casu nostro in quo capitanei cleri animo donandi se
cerunt illā remissionē principalē pro centū lib. vñ cū hęc do
natio redundet i preiudiciū alteri. f. totius cleri. debet restrī
gi iuxta nō. Inno. i. c. dilecti de dona. 7. p. Jo. an. in. c. olim de
verbo. signi. **S**ecundo principaliter p̄ i simili vbi sunt duo
seruitutes respectu eiusdē rei remissio vnus nō excludit re
missionē alterius. vt in l. si domus. ff. de serui. vr. p. 7. c. ex tua
ruz de au. 7. vsu. pal. Ergo idē dicendū i casu vbi cōmissio fa
cta hospitali respectu ptis hospitalis cōtingentis de tota forte
tantū abolet imposita. Et qd hęc liberatio fuit facta respectu
principalr tñ. apertissime colligit ex vbo dicte collatiōis libe
ratiōis liberarūt. n. hospitalē ab omni debito p̄tento i libris
ratione ipositionū seu dispositionū iam factarū; sed hęc im
positio nouē mīlū floz. q̄ fit nunc nondū erat tñ iposita nec erat
descripta i libris cleri. p̄ cōsequēs illa vba generalia liberati
onis nō extendūt ad hunc casu; q̄ vba nō possunt casum ad
aptari; 7. a verbis nō est recedendum nisi appareat expresse de
mente disponentis. l. non alit. ff. de le. in. c. si. de ver. sig. tuz q̄
verba generalia restringunt ad ea tantū de quib; fuit expres
se actum vt. l. q̄ cum tutoribus. 7. l. cum aquilina. ff. de trans
ac. 7. nō. i. c. l. extra eo. ti. l. q̄ rome. f. duo fratres. ff. de ver. ob.
nō bar. ibi maxie qui i fi. 7. de his quantū tamē fit actū ex v
bis ipsius liberationis 7. aliorū instrumentorū in q̄b; semp
fit mentio de omnib; iā impositis abolet 7. distribuit nō au
tem de iponendis 7. distribuendis vltra forte licet ipsius oc
casionē. **N**ō obstat verba postmodū alteri manu in mar
gine appositā que vident se extendere etiā ad imponenda oc
casionē q̄tatis principalis q̄ dico qd si bene volumus aduer
tere potius faciūt cōtra hospitalē quā pro; q̄ cū sint alteri manu
descripta; 7. cōcernūt substantiam negocij de quo agitur
instrumentū reddit vitiosum 7. suspectum 7. sic nō probat vt
clare probatur in. c. cum venerabilis de reli. do. 7. in. c. inter di
lectos de fi. instru. 7. sic de consensu partiū notarius apposuit
seu apponit seu fecisse apponi debuisset saltem in fine dicere
qualiter ipse apposuit seu apponi fecit per alium 7. causam si
tunc saltē probasset alias secus; vt colligitur ex. c. cū inter de
sen. 7. de re iudi. 7. ex his que leguntur 7. notant in dicto. c. in
ter dilectos 7. clarius i. l. i. 7. l. cancelauerat. ff. de his qui in te.
dele. Et per Bar. i. dicta. l. 7. archi. 7. in. c. clerici. xxx. q. ix. vn
de cum hospitalē seu ad eius petitionē videatur dicta falsitas
facta videt dubitasse de iure suo 7. sic quo ad verū instrumen
tum senon exdendit ad hunc casum ar. c. cum olim de offi. de
le. 7. c. oliz de rescrip. 7. per Bar. in dicta. l. i. nisi fauore religi
onis aliud dicamus. iuxta ea que leguntur 7. notantur i. c. ve
nerabilis de excep. Et hęc sufficiant quo ad tollendū obstan
tiam dicte deliberationis facte per dictos capitaneos cleri.
Venio nunc ad secundū 7. tertium 7. expediā simul quia
eiusdem sunt effectus 7. ab eadem p̄sona. f. iudico 7. dicunt
ab eo emanasse seu ipso disponente cōfecta; 7. dico q̄ multis
ex causis possint rescindi 7. euacuari. Et illa ratione predicta
quia verba cōcernentia effectū huius p̄sentis negocij fuerūt
apposita alterius manu 7. sic non faciunt fidem sed poti⁹ con
cludunt rationē fallacitatis cōtra hospitalē vt predicti in pre
sentibus. **S**ecundo quia ille iudicus non agebat de no
uoliberare secundum omnia facere secundum liberationem
seu deliberationē illozū capitaneozū cleri. qd patet expresse
vbi dicebat secundum deliberationem 7. Et sic nil vltra idu
cunt quāz cōtinuatur in illa deliberatiōe capitaneozū ex quo
est facta ad instar illius licet plura contineantur in istis iuxta
notat per Inno. 7. per Jo. an. in. c. inter dilectos de fi. instru.
Ite fuit decept⁹ ex vobis falsis appositionis i dēa deliberatio

ne ex quo arguo primo principale nō tenet p̄ cōsequēs nec ac
cessorium nec omne id q̄ ex eo nec ob id. p̄ssit. vi ē tex. nō. in
fili in. c. inter dilectos. f. ceterū p̄real. **T**ertio 7. fortius fa
ciū quia dicta inter limatura seu scriptura facta i margine etiā
si nō fecisset mentionē de dicta liberationē adhuc ex alia causa
dicā in instrumenta liberationis iudici non possunt hospitali
q̄ ex quo hospitalē erat obligatū ad contribuendū vna cūz reli
quo dero in impositiōne fīda respectu interesse 7. pūisionis;
liberatio facta fuerat p̄ capitaneos cleri dūtarat respectu for
tis nō valuit liberatio facta p̄ iudiciū cleri vt ab hospitalē nō
possit peti aliqd etiā occasione illius fortis; quia illa est qdam
donatio quā administrator facere nō pōt in tantū nec potest
donare liberā administrationē nisi habeat speciale mandatū
ad donandū in. c. si. de of. vi. li. vi. l. contra iur. ff. de pac. l. filiū
fa. ff. de dona. 7. l. p̄ses. C. de transac. 7. dictus iudicus non
habebat mandatū ad donandum quia illa instrumenta non
profunt in aliquo respectu eius q̄ nunc petitur ab hospitali;
ergo nō prodesse. Et p̄mo quia fuit lata sententia 7. nūc attit
gā sententia absoluerē videatur que licet ab omni q̄ puenire
potest occasione fortis. dico tamen substantiaz multis ex cau
sis hospitali non pdesse. Et primo quia fuit lata p̄textu fal
sorum instrumentorū; 7. ideo annullari potest. iuxta ea que le
guntur 7. notantur in. c. licet de proba. 7. c. si ex fal. instru. p̄to
tū. vt. l. diuus. ff. de re iudi. 7. l. si p̄retor. f. marcell. ff. de iudi.
Secundo quia fuit lata a iudice nō suo. de iudi. c. at si cle
rici. c. si. non compe. iudi. p̄totū. **T**ertio q̄ tpe impetratē
delegationis nulla erat cōtētiō int̄ cleri 7. hospitalē 7. sic nō
valuit respectū ad futurā cū nō inesset qualitas cui applicare
tur. iuxta ea que leguntur 7. nō. in. c. si. de rescrip. **E**x his cō
cluditur q̄ iura allegata p̄ parte ipsius hospitalis nō p̄sunt
ad pcludendū intentionē cleri; sic tenet hospitalē cōtribuere
porzionē nouiter factā p̄ solutiōe iteresse seu pūisionis fīda
occasione illi⁹ fortis 7. Et hęc sufficiant. **A**us deo omnipo
tenti. **N**icolaus abbas.

Con. xi.

In causa que vertitur inter hospitalē Sancte
Marie de misericordia ciuitatis Aretine. ex vna
parte. 7. Franciscū 7. Accursium filios quōdam
Gregorij ex alia parte super hereditate quōdam
Azari mercatoris aretini. procedā potius dicendo secundū
iudiciū animi mei. quā moze solito ad partes arguendo quia
satis per alios ad vtranq; partē argutum ē. Et p̄ clarioz de
cisione questionis discutā duo mēbra. **P**rimū: nūquid p̄mū
testamētū in q̄ fuit iustitua heres dicta fraternitas; valeat etiā
cessante scdo asserto testamēto sine scriptis p̄ditio in q̄ dicunt
institui heredes dicti Francisci 7. accursius nepotes dicti.
Azari testamētoz. f. fili fratres dicti Azari. **S**ecundū mē
brum posita validitate ipsius testamēti. **P**rimū q̄rit de vali
ditate ipozū testamētoz qd. l. illoz sit p̄ferēdū. Et q̄ mate
ria satis discussa est p̄ alios; iō procedā succincte. **C**irca pri
mū dico testamētū in se validū fore quia habet omnes suas
solēnitates requisitas. maxie q̄ in dispositione ad pias cau
sas cessat solēnitās inris hūmani. 7. sufficit sola iur. naturalis
7. diuini solēnitās vt in. c. relatum de test. 7. qd ibi nō. 7. in. l. i. 7.
per oēs. C. de sa. sanc. ecclē. **Q**ue enī spiritu dei agunt nō sunt
sub lege de reg. iur. c. licet. 7. xix. q. ij. duo sunt. **N**ec obstant il
la verba testamētoz post cursum. x. ānoz. plata. qd nolebat
illud testamētū valere; sic videtur testamētū amibilatū per. l.
sancimus. C. de testam. q̄ si bene pōderet illa verba testatoz
cū verbis 7. factis p̄ cū. platis 7. gestis. sumus euidentissime
extra casum illi⁹ legis. **N**ā illa. l. loq̄ tantū qñ testatoz sim
pliciter dixit quod nolebat testamētū suum valere 7. sic recef
sit ex toto a p̄iori voluntate cū cursu. x. annoz. sed in casu nō
nō dixit simpliciter q̄ nolebat illud testamētū valere; f. limita
tiue. f. eo mō 7. forma quo seu q̄ cōditū erat; 7. sic habuisset vo
luntate in aliquo addendi vel detrahēdi qd clare patuit ex se
quentibus. **N**ā post illa verba ademit legatum factū ecclēsie
sancti Francisci. 7. hoc scripsit i copia seu i margine copie illi⁹
testamēti. 7. sic deduxit ad effectū p̄iora verba p̄ cū in genere
plata. nec videt alit valuisse a p̄iori testamento recedere. ar.
etiā. l. precipim⁹. in fi. C. de ap. **P**am per p̄cedentia 7. sequē
tia declarant verba obscura. l. si seruus plurimū 7. l. qui filia
bus. ff. del. p̄mo. si enī voluisset plura renouare plura scri
psisset sicut facit adimēdo legatum factū fratribus; nugato
ria enīz fuisset illa ademptio legati specialiter facta si voluisset
ex toto testamētum irritare. sic ergo in esse suo recipit tantū
limitationem

limitationem in expressis ut in cle. exiui de ver. sig. 7 maxime quia in egritudine constitutus dixit se fecisse testamentum 7 nō poterat intelligi nisi de isto: cum nullū aliud appareat tūc fecisse ar. in. l. ij. C. de au. pu. p. res. 7 qd ibi nota. 7 maxime hec verba sunt in testamento condito ad pias causas. Sicut enī conditum inter liberos probatur quibuscūq; iudicijs: ut est ter. no. in. l. fi. C. fam. her. cit. ita dicendū in testamēto condito ad pias causas maxime non obstantibus liberis testamento rum. **N**on enim est hec dispositio minus privilegiati quā illa que fit inter liberos ut nota bar. i. d. l. i. C. de sa. sanc. eccle. facit. rit. q. viii. si quā mulier. anima est prima cunctis diligēda. xij. q. i. precipim⁹: 7 maxime in extremo vite cum nō sit amplius locus penitentiae: quia qualis huic quisq; egritudinē talis in alio scimus representare. xx. v. di. qualis. Item presuppōsito sine veritatis prejudicio quia per illa verba prius prolata voluisset testator totaliter recedere a priori testamento: tamen in quo in extremis positus dixit qd faceret testamentū: videtur quasi de nouo illam voluntatē veluti ultimam amplectam fuisse cum nullum aliud testamentum reperitur p̄ uis fecisse ut. s. dixi. **N**ec obstat si dicatur qd illa fuerunt vba enunciativa ob aliud prolata scilicet per modū cause que plene non probant ultimam voluntatem: licet aliud sit in verbis enunciativis principaliter prolatis propter se index ea q legunt⁹: 7 nota i. l. ex hac scriptura. ff. de dona. Dico enī illud procedere in ultimis voluntatibus non ad pias causas. **N**ā ad pias causas probat⁹ ultima voluntas per verba enunciativa prolata etiam per modum cause: ut ex ter. i. terminis in. c. fi. de suc. ab intesta. 7 tenet ibi hosti⁹: 7 Joan. an. 7 Bar. in. d. l. i. 7 facit. d. l. fi. C. fam. l. her. cū possit probari quibuscūq; iudicijs: ut. s. dixi. 7 maxime in hoc casu ubi apparet testamentū prius conditum super quo verificantur illa verba. s. posita: 7 sic operabuntur renouatione illius voluntatis: presuppōsito quod ab illa recessisset ar. Insti. mili. test. §. sed 7 si quis. **E**t p̄sumptio qd illa verba enunciativa plene nō probaret sed semiplene. ut in. d. c. fi. secundum alium intellectum qui non est ita cōmunis sicut precedens nō solominus hoc sufficeret ad referendū quod. s. dixi. qd nō habet animum ex toto recedendi a prima voluntate quod colligitur ex multis postea subsequen tibus ut patet in premissis 7 in casu positionis. **P**er qd concludo ad primum mēbrum quod dictū testamentum i quo fuit instituta fraternitas validum 7 firmum existit. **N**ūc venio ad secundū qd est magis difficile qd illorū alteri preualeat 7 puto qd illud i quo fuit instituta fraternitas 7 obmissis multis que possunt adduci. fundamentum est hoc vbi cūq; quis habeat presumptionē 7 verisimilitudinē contra se grauat⁹ fortiori oneri probandi quam aliter a iure requiratur in tali actu: vñ approbationes debent esse apertissime 7 tales testes de quibus nō sit aliqua verisimilis dubitatio qd debeant de ierare hoc probatur in ter. 7 glo. in. l. nō est verisimile. ff. q. me cau. 7 in. c. quia verisimile de presump. 7 in. c. super hoc de re. nū. **S**ed i casu nostro multe sunt prepositiones que inducūt aperte secundum testamentum non fuisse verisimile conditū saltem per ea verba que asserūt a parte ergo grauat⁹ pars aduersa ad ipsum testamentum probandum. **P**rima p̄sumptio est quod testator videtur habuisse animum mutandi primum testamentum solum adnientibus filiis naturalibus. 7 tamen dicitur postmodum mutasse 7 nullam mentionem fecisse de priori testamento. l. si quis in prin. ff. de le. iij. **E**t maxime in casu nostro erat fienda mentio euz primūz fuis set testatus ad pias causas pro anima sua: postmodum dicitur testatus inter agnatos trāsuer sales 7 nil reliquisse ad pias causas: ad quas prius effunderet fere totum patrimoniu quod certe nō verisimile est: quia saltem aliquam mutationē fecisset de priori testamēto: 7 aliqd reliq̄set ad pias causas maxime quia mercator erat qui facillime grauari debebat ere alieno: 7 non licita causa quesite de pe. di. v. q̄ritas. 7 l. xxviii. di. eides 7 c. quoniam facit optime quod legitur 7 nota per. **A**y. in auct. hoc inter liberos. C. de testa. arguendo. de dispositione inter liberos ad pias causas: ut. s. dixi. 7 maxime debet valere illa dissimilitudo in casu nostro in quo pia causa non concurrat euz libero testatore sed cum trāsuer salibus. facit eti am. c. cum olim de reg. iur. vbi patet quod si princeps dicat se prouidurum alicui in negocio certo: quod si post modūz prouidit alia non facta mentionē presumitur non deliberate fecisse sed potius circūuentus: 7 facit qd nota. Bar. in. l. quod iussit. ff. de re iudi. **S**ed in casu nostro testator in priori testa

mento solum reservauit sibi voluntatem mutandi testamen tum superuenientibus liberis: ergo non videtur postmodum per verba simplicia voluisse recedere a priori testamento de il lo mentione non facta. **S**ecunda p̄sumptio est qd testes non fuerunt in secūdo asserto rogati sicut realit in quolibet te stamēto rogari debet: 7 ad hoc adhiberi ut. l. heredes palā. §. in testamentis. ff. de testa. in. l. hac consultissima. C. eo. et ijs si sit testamentum militis ut in. l. diuus. ff. de testa. mi. licet in eo sit spirituale quando morte astringitur iuxta nō. in. d. l. diuus 7 l. milles. C. eo. **N**am plerūq; hec verba te herede relinquo proferuntur ad complacentiā alicuius: ideo fides non faciūt nisi testes fuerunt rogati. ut in. d. l. diuus. **N**on obstat. l. hac consultissima. §. si qd vbi sufficeret p̄ntia quinq; testium qn̄ instituuntur venientes intestato adeo ut veniant ex testa mēto imperfecto reuocato: vbi erant extranei instituti: 7 salu tim veniant in causa intestati. dico enim illam. l. non procede re in casu nostro vbi fuerat vrita dixerim instituta anima ipsi⁹ testatoris seu ipse deus qui honoratur in personis pauperūz quē debemus super anima diligere: 7 ex viribus 7 tota mēte. hec enim pia causa magis est fauorabilis quā venientiu inte stato. maxime cum non sint de liberis ut nō. in. d. l. i. maxime per Bar. **E**t cessat ratio illius. l. nā voluntas ad pias causas minus solēnis facit cessare priorem solēnem iuxta id qd habe tur in simili in. d. l. hac consultissima. §. ex imperfecto nō. i. d. l. fortius non debet vinci si fuit solēnis p̄ secundam voluntatē minus solēnem. ut in auct. multo magis. C. de epis. 7 cle. 7 c. cū in cunctis de ele. **E**t per hoc dico qd in secundo testamento p̄fato non debent sufficere quinq; testes quia sumus ex casum illius. l. 7 ille due p̄sumptiones vident⁹ ex toto validare seu reddere secundū testamentum assertūz. **T**ercia p̄sumptio est qd pluries interpellatus semper respondit se velle stare in priori testamento in quo ut dixi effuerat quasi totūz patrimo nium in pias causas. **U**nde non est verisimile qd testator vo luerit ex toto a bono. p̄posito recedere a p̄ori voluntate toties confirmata resiliire saltem nil relinquendo in pias: presertim cum adueniente notario post assertum testamentū sine scriptu ra nunq̄ voluit respondere imo vertit se in latus 7 idem fecit venientibus postmodū alijs onobus notarijs quasi in extre mo vite sue. **E**t his enim extremis debemus presumere de medijs. s. qd nō habuit animum recedēdi a priori testamēto iux ta glo. notabilē in. c. accedēs de cōner. comu. **Q**uarta p̄sumptio orit⁹ ex dicta vxore qd dicit se semp̄ affuisse alteri mari ti 7 nunq̄ audiuisse qd voluit mutare priore voluntatē 7 testa mentū de nouo pcedere. **N**ec obstat prior testamēto sicut le gataria quia saltem facit p̄sumptionē iuxta plene nō. in. c. in super de testi. **J**o. an. 7 alios quia forte in omni euentu esset consecutura suū legatum quia in priori testamento erat dā codicillarū: qd de presenti non examino. **Q**uinta p̄sumptio patet quia omnes fere testes sunt attinentes istorū nepo tum. de quorum quomodo maxime agitur: 7 quanq̄ de iure videantur tales posse adduci ibi testes testamento cum solūz excipiat pater heredis 7 fratres qui sunt eadem potestate cū herede: quia tunc videtur cōmune negocium agi. ut proba tur. Insti. de testa. ordi. §. in testibus. cum sequentibus facit. l. qui testamento. ff. eo. tamē euz bicon non fuerit adhibitus nota rius non videtur eis tanta fides adhibenda cum totum testa mentū hoc casu oriat⁹: ex eis maxime vbi sunt tot p̄sumptio nes dicitū testamentū facit glo. notabilis in. c. i. l. is de testi. **N**ec fiēda est extimatio de illis mulieribus cū nō possunt esse testes i testamento. l. heredes palāz preall. **C**oncludo ergo qd cum in casu nostro sunt tot p̄sumptiones cōtra secundum ut redderit illud verisiml emanasse a voluntate saltem delibe rata testatorum deberent nepotes illud probare per pbatip nes apertissimas longe maiores a lege requisitas ut. s. dixi. **S**ed ipsi hoc probare nō possunt quinimo nō habent pba tiones alias requisitas satis euz eis debitis solēnitatibus ut. s. plene dixi ergo debent succumbere. **I**tem p̄supposito facto dubio debet iudicari pro causa pia 7 salutifera anime defun cti dei religionem concernēte 7 pauperum recreamina ut oia iura clamant: 7 naturalis ratio vrget. **I**tem data contrarie tate 7 conflictu probationem semper standum eq̄ magis ve risimili ut nō. In. c. i. eo. ti. li. vi. **E**t qd magis nature negocij de quo agitur puenit. l. iij. ff. de testi. 7. iij. q. iij. si testes. **E**t hec sufficiūt.

Questio talis est. Magnificus dominus Johannes. dicitur duxit in uxorem Magnificam dominam Timbores de Capzaria filiam domini Bernardi de Capzaria. dicto domino Bernardo consentire nolente sed reluctantem quantum in eo fuit consensu: tamē omnium consanguineorum et affinium. nulle dotes fecerant sibi constituere preter promissionem per eandem dominam Timbores de omnibus actionibus contra suum genitorem seu alium competentibus numero dotium seu legitime bonis paternis et maternis dicto domino Johanni loco dotis factum. Denique dominus Bernardus Johannes de Capzaria filius legitimus et naturalis dicti. d. Bernardi vigesimum sue etatis annum excedens dicto suo genitori adhuc vivente promissit dicto domino Johanni dare et consignare nomine dotis sororis sue. xviii. mill. floz. aragonensium: et antequam pater eius obiret et ipsius hereditatem adeptus fuerit: et de hac promissione fecit scripturam manu sua scriptam triū testium subscriptione iuramento et sigillo ipsius domini Bernardi Johannis roboratā. **¶** Porro postmodum dictus dominus Bernardus genitor adipiscitur filius hereditatem et interpellantur ut iuxta promissionem suam debeat dotem sorori promissam solvere: et consignare quod refugit solvere duas vel tres causas allegans. **¶** Primo quia dicta domina Timbores ipsius solvere perdidit omne ius sibi a dote competens cum nupsit patri ipsius invito. Secundo quia cum dicta domina Timbores cum olim vivente patre tenuerit et administraverit certo tempore communiter Regni sicilie respiciendo redditus et proventus dicti comitatus debet ante omnia administrationes de receptis reddere. **¶** Tertio respectu obligationis proprie se respondit fuisse minorem et deceptum. Negatur omnia per partem adversam et petitur quale ius competat dicte domine Timbores adversus dictum fratrem suum. Queritur in super nunquid habet aliquod ius in dotibus maternis cum mater decesserit ab intestato relicta sibi tribus filiis videlicet dicto domino Johanne bernardo et dicta domina Timbores et quadā alia domina Sabēa.

Iesu christi saluatoris matris pie patrocinio hu militi iuvato: ut clare materia thematis liqueat octo dubia elicio. **¶** Primum nūquid dicta domina Timbores nubendo contra voluntatem patris perdidit facultatem dotis petende. **¶** Secundū dubiū presupposito quod non nūquid illa petitio seu iudicis imploratio que competeat contra partem competat hodie contra fratrem qui successit patri in comitatu. **¶** Tertio an dicta domina Timbores possit petere legitimā in bonis patris sibi debitā iure nature et in quibus bonis intelligendo quod velit desistere a petitione dotis constituende ex bonis paternis. **¶** Quartū dubiū quid de dotibus maternis. **¶** Quintū dubiū nunquid possit petere legitimā iure nature una cum dote sibi promissa a fratre: et sic frater tenetur de bonis suis ratione sue obligationis dotem preteritam solvere. **¶** Sextum an dicta domina Timbores teneatur reddere administrationem de redditibus comitatus. ex quo pater non petiit administrationem in vita. et ipsam oportuit gentes armigeras ad defensionem dicti comitatus agere. **¶** Septimū dubiū si licetia non sufficit ad dotis constitutionem secundum dignitatem mulierum presupposito quod frater non teneatur ex sua obligatione. quia minor nūquid possit compelli ad dotandā secundum dignitatem ipsius domine quod frater successit in comitatu. **¶** Octavū et ultimū an dictus dominus Johannes valeat in effectu se a sua obligatione iurata liberare vigore minoris etatis petendo saltem absolutionem a iuramento. **¶** In his discussis lucide patebit. Et videtur quale ius competit ipsi domine Timbores adversus fratrem. **¶** Venio ad primum et videtur primum quod non possit petere dotem cum nubendo sine consensu patris efficiebat: adeo ipsi fratri ingrata. ut ab eo exheredari possit. **¶** C. de inoff. test. in auct. et si postea corpore vnde sumit cum appel. cogno. §. aliud quoque. C. si vero. Et hoc ius civile videtur in effectu approbatum per ius canonicum ut i. c. honozat. xxxij. q. ij. ubi dicitur quod non est virginis pudoris querere maritum: sed cure patris ne relinquitur in marie cum per consilium ipsius mulieribus sepe contra propria comoda laborantibus proprie: et sexus infirmitatis nec potest de patre queri quod eam nuptui non tradiderat. ex quo sue etatis annum. xxv. non ex cesserat ut i. d. auct. et maxime videtur quod dotem petere non possit quia cum pater non teneatur dotare filiam ex provisione iuris civilis: ut i. qui liberos. ff. de ritu. nup. et l. si. C. de do. p. mil. potuit illud ius lucrum seu provisionem ab eo inductā cer-

tis et causis maxime honestis subtrahere etiam in accessoriiis ad matrimonium. ad h. glo. nō. in. c. cum secundum leges de hoc re. l. vi. **¶** Item pater compellitur dotare filiam ex iudicis officio ut reperitur cui nubere possit: ut in dictis iuribus nō. Bar. in. l. obligamur. ff. de act. et obli. ergo ex quo nupta est deficit sibi remedium dotis petende cum cesset iuris ratio. ut nō Bar. ponit post alios i. d. l. obligamur. ff. de ac. et obli. Ad idem et ratio iura ad dotem constituendam filie compellunt patrem quia nullus remedium competat filie patri vivente in bonis patris que ratio cessat patre defuncto. cum habeat seu habere possit linguam iure nature. quia sine causa a patre priuari non possit. l. sanctimus et l. quoniam in prioribus. C. de inoff. test. et de testi. c. raynunt. et Rainaldus i. auct. et cum de appel. cogno. §. aliud quoque capitulum preall. **¶** Sed predictis non obstantibus puto sic dicendum quod aut dicta domina Timbores nupsit post. xxv. annum etatis sue et nulla ingratitudine de iure civili vocari potest in auct. pass. aut ante illam etatem et pater per hoc expresse non exheredavit eam: sed causam substituit etiam preterendo eam in testamento: et adhuc non potest per heredem filio ingratitudo obicere in testamento: ut legitur et nō. in. l. oio. C. de inoff. test. et in. d. auct. ut cum de app. cog. §. si autem hec observata non fuerint. **¶** Sed ubi bium iminet: si pater eam expresse ob hanc causam exheredavit et hoc casu arbitror illam causam non esse sufficientem cum de iure canonico minora debent esse libera ab omni coactione: et pene. c. cum locum et c. requisivit de spon. in. c. gemina cum ibi nō. de spon. et in. c. p. l. et vlt. et quod in eis nō. de secun. nup. **¶** Ex provisione iuris civilis nedum impeditur libertas matrimonij. in expectando consensus paternum quod imo prestat causa mulieribus ad formationem committendam cum non possit matrimonia liter coniungi saltem usque ad. xv. annos sine ingratitudinis iudicio. Et per hoc optime faciunt nō. Jo. an. in. c. statutum de her. li. vi. ubi format questionem. Nunquid valet statutum quod imponitur pena contrahenti matrimonium cum filio familias sine consensu patris: et post multa concludit quod non quia per hoc statutum intimidatur matrimonium impeditur libera facultas illud contrahendi. **¶** Item quia matrimonium: et eius causa. ac ipsius pendentia pertinet ad forum ecclesiasticum cum sit sacramentum maxime in ecclesia. c. dubium de biga. c. tuam de or. cog. et c. latoz. qui. sint. le. ergo non potuit ius civile seu statutum laicorum super eo disponere ar. in. l. si. ff. de iurisdic. om. iud. c. ut animarum de cōsti. li. vi. **¶** Uidemus enim ob hanc causam multas civiles esse leges correctas. xxx. q. ij. c. vno et quod in eis nō. et per doc. in. d. c. p. l. et vlt. de secun. nup. **¶** Et per Feder. de senis con. xxxv. ubi dicitur quod cum matrimonium sit unum de septem sacramentis debet cum accessore et dependentibus regi: et disponi iure divino et canonico: et non civili. nec tenentur leges que requirunt consensum patris vel quod rector provincie non possit contrahere cum provinciali vel tutorem cum pupilla et similes. Ad idē glo. nō. vt. §. quibus verbis. xxxvi. q. ij. que dicit non esse standum legibus que prohibent matrimonia contrahi inter raptam et raptorem. Nec prius etiam lugi. quia cum de iure canonico licite inter tales contrahatur matrimonium de rapto. c. cum causa cessare debet interdictione legal. et ois pena appositā. Et si quis recte inspexerit dicit hoc non esse contra legem civilem. Nam in his bus in modis spiritualibus et accessoriiis intelligenda sunt iura que dicunt quod leges non dedignantur sacros canones imitari in c. clerici de iudi. et in auct. ut clerici apud pro. episcopos. §. per. coll. vi. videtur ergo. l. dispositionem suam revocare sententiam si canon dicat contrarium ad hoc quod nō. glo. in regula possessor de regul. iur. li. vi. et Jo. an. and. in regula sine culpa eo. ti. et h. in mercu. **¶** Quid plena de hoc est glo. ordinaria super. c. si. xxx. q. ij. q. i. c. de ratorib. xxxvi. q. i. et in vtroque loco volunt quod si filia nupsit sine consensu patris nihilominus teneatur pater eam dotare per. d. l. et per aliquas rationes predictas saltem ubi filia non eligit sibi indignum hoc etiam voluerunt ibi archy. et alij bar. in dicta. l. obligamur. **¶** Limitat tamen hoc quod filia promissit dotem non valens aliter nubere quia si invenit aliquem cum nupsit sine dote cessat legis provisio. et tenendo hanc limitationem bar. **¶** Adhuc habemus intentum in casu nostro cum dominus Jo. dicitur noluit eam recipere sine dote imo recepit promissionem seu cessionem eidem domine in hoc competente: ut supra. premittitur in narratione facti. ergo in hoc dubio quod dicta domina Timbores ex contractu matrimonij maxime interveniente consensu necessarium est patre reli-

patre resistente non perdiderit ius sibi competens ad legitimam post mortem patris vt. j. dicam nec dotem a patre petere seu ab alio secundum iuris promissionem cum nupserit persone dignitate ac moribus dignissime v3 dicto domino Joanni. ¶ Non ob. contraria. s. allegata ad iura eni civilia satis s. responsum est. Ad. c. bonorum: respondetur qd loquitur de honestate et non de necessitate. vt ibi no. in. c. ii. ea. ca. 7. q. pro glo. et doc. in. c. i. de spon. in prin. In istis eni spiritualibus consensus patris de necessitate non est requirendus in. c. si annus de iudi. li. vi. et d. c. sufficit. Nec valet statutum per qd etiam ad tempus impediret libertas matrimonij in. d. c. penul. et vlti. de secun. nup. Quid et ibi patet qd non potuit lex impedire matrimonium etiam infra annus luctus. licet subesset causa honestissima vt ibi nec tenet pena opposita. vt ibi fortius nec debet tenere in casu nostro vbi impedit apponendo penam seu in tardando matrimonium per penam ingratitudinis a tempore pubertatis idest a. xij. anno. v3 qd ad. xv. vt. d. s. si vero Quid ob. glo. in. d. c. cum secundum. quia aut non bene dixit Et contrarius et glo. decreti in. d. s. quibus verbis. aut procedit solus quando tollit solum lucrum per. l. delatum. et ita proprie loquitur: sed in casu nostro imponitur pena cum dos in muliere censetur patrimonium vt. l. iij. ff. de mino. et succedit sibi loco alimentorum iuxta no. in. c. cum haberet de eo qui da. in matrimonium Itz legitima debetur iure nature scilicet quantitas seu quota sit determinata per. l. civilem iuxta no. in. c. Raimaldus de test. et per Dy. i. regula in dubijs de reg. iur. li. vi. ideo filiceret et patri ex eo qd filia nupserit sine lina exheredare filiam. et dene. gare sibi dotes. iaz maximam penam imponeret. et sic timore huius pene tolleretur saltem ad tempus libertas matrimonij per tie autem appositio non valet in hoc vt illa met glo. voluit ad vltimus contrarius. ¶ Satis posset dici qd filia sibi debita est sufficiens ad dotem constituendam sibi iuxta dignitatem suam non potest agere contra fratrem quam heredes patris ad constituendam sibi dotem. quia cessat hoc casu. l. ratio cōpellentim patri ad dotandam filiam vt inueniat cui nubere possit. iuxta no. per Bar. i. d. l. obligamur. que ratio cessat mortuo patre cum competeat sibi ius legitimam et potest dote sibi constituere. cessat enim remedium extraordinarium: ex quo competit sibi ordinarium. ¶ Nec debet habere ex bonis paternis dotem et legitimam. vt in au. ex testamento. et l. filie. C. de colla. Et hoc quo ad primum dubium ex cuius excursionem remanet declaratum secundum. ¶ Venio ad tertium nūquid dicta domina Timboz possit petere legitimam et in quibus bonis et c. Et breuiter dico qd legitimam petere poterit si aliud non obstat vt p3 ex his que dixi in primo dubio. ¶ Sed est dubium ex quibus bonis debetur cum ipsius genitor haberet comitatus et alia castra et bona mobilia. Ite questio satis decidit ex no. p. Jo. an. et alios in. c. licet de voto. ¶ Sciendum est eni qd Regnum: Ducatus: Marchionatus: et Comitatus non diuidit inter filios premortui. s. deserunt ordine geniture ppter bonū publicū et vnus sit princeps Nam multitudo principum noxia ē. Ante stant philosopho: et ordine nature. vnus debet ēē princeps. v3 q. l. in apibus. nec diuidunt dignitates cum sint indiuisibiles. Restat ergo qd debeāt differre ordinē genitis exclusis alijs filiis. vt probatur in. c. licet et hoc approbatur p̄suetudine et iure diuino et humano. et ibi plene no. per Oldra. cō. xviij. Ad idē qd habetur in libro feudorum s. seu. no. alie. i. c. imperiale. s. preterea. vbi dicit qd predictę dignitates non debent diuidi de comitatibus ergo non debet dotari dicta domina Timboz vel habere legitimam. sed debet relinquere primo genito loco sue legitime. Nam deferitur regnum loco siue comitatus iure hereditario vt plane disputat. Et addit Oldra. i. predicto con. de reliquis vero bonis mobilibus et immobilibus habere debent legitimam suam vna cum alia sorore. et hec legitima erit secundum ius distinguendū. vtrū fecerit testamentum vel ne. in au. nonissima. C. de inoffi. test. et l. quoniam in prioribus et l. scim. eo. ti. Nec est fienda distinctio in istis bonis inter filios masculos et feminas. vt l. maximum vitium. C. de lib. pre. in au. de here. ab intest. ¶ Ex his infertur ad quartum dubium: quid de dotibus maternis rñdendum est de dotibus paternis. debent enim de iure communi omnes tres filij equaliter succedere communi matri nec dictus Bert. Joannes debet esse potior quia vt dixi sublata ē hodie i hoc dōa sexus et equaliter omnes succedunt in predictis iuribus. vt in au. in successorie. C. ad tertulia. ¶ Ad quintum dubium nūquid dicta domina Timboz possit petere iure nature debitam et do-

tem sibi a fratre liberaliter promissam non instando mul- tum in allegationibus. Credo qd sic moueor per tex. no. in. l. vna. s. accidit. cum se. C. de re. vt. ac. vbi dicitur qd si extraneus promittit vel tradidit dotē pro muliere videt eam sibi donare de suo matrimonio. Et dicit extraneus quātu ad hū quilibet qui non habeat dotandā i potestare vt ibi singulariter habet qd procederet etiā si sit alias debitor mulieris diuimodo mulier negocia eius non gerit vt no. dicit Bert. post glo. in. l. si. C. de do. pmiss. Et igitur dicit dñs Jo. Bernardus frater dicte domine Timboz sororis sue tempe pmississe dotis negocia non gereret nec dicta domina Timboz i eius potestare videtur dotes pmississe de suo patrimonio futuro animo donandi. et maxime in eo fienda ē hec interpretatio qui debebat solus succedere in comitatibus paternis sororis exculsis. facit qd in simili no. in. l. cum quid. ff. si cer. p. et qd propriū nobilius et comitum est donare vt no. i. c. ij. de supple. ne. prelat. li. vi. et in. c. i. de dona. maxie suis necessariis et sanguineis. l. ex vi. di. no. satis. c. et si questioes. de symo. potest igitur petere dotē a fratre tanq̄ sibi donatā et legitimā i bonis paternis et maternis iure proprio. Nec ob. si dicat dictū dñs Bernardus Jobanē promississe dotes cum fuerit adeptus ad hereditatē paternam. et sic effectus pmissionis fuit destinatus ad tempus quo gestus erat negocia sororis. igitur proinde debet esse ac si tunc pmississet vt. l. qd sponse. et qd ibi no. C. de dona. ante nupti. et c. de vxori. de sepul. Dico eni qd necessario infertur qd post mortem patris debent gerere administrare bona spectantia ad dotem suam sorore. cum non possit frater iuxta sorore capere omnia bona coia patris. et sic non probat hoc esse qd ad hoc p̄tin- git abesse. l. neq. natales. C. de proba. et in. c. ij. de transla. prela. non igitur videtur sensisse cum haberet possessionē comitatus quia tempore pmissionis nil habebat cum esset filius familias. et si diceretur non poterat iste se obligare cum esset minor et filius familias vel saltem potest petere restitutionē in integrū respōde prout. j. dicam in vltimo dubio.

¶ Sed huic conclusiōi obstare videtur. l. filius familias. ff. ad mace. vbi dicitur qd si filius familias recipit pecuniā mutua p sorore maritanda agitur contra patrē actione de i rem vso. quia patri querit actio dotis soluto matrimonio. et sic vult qd non videatur filius dedisse de suo. Sed respōdeo qd illa. l. loquitur quādo filius dedit dotes agendo negocium patris. Sed hic illa ratio cessat cum promiserit dare dotes post mortem patris. et sic videtur pmississe post mortē patris qd ad idē tempus cōferebatur effectus obligatiōis. vt. d. l. quod spōse. ¶ Capio nunc sextum dubium nūquid dicta domina Timboz teneatur reddere rationē administrationis et c. Et videt primo qd sic qd quilibet administrator nego. gesto. tenet reddere rationē administrationis sue. vt in. l. i. s. officio. et quia qd ibi no. ff. de tute. et ra. vstra. ¶ In contrarium facit quia filia est quasi domina viuēte patre. s. sui. Insti. de h. q. et differē. et in. l. suis. ff. de libe. et post. non igitur debet tenere ad rationē reddendā sicut extraneus administrator. ar. in. l. i. ff. re. amo. qd dicemus. ¶ Ego quidē considero in hō dubio tres casus. Primus cum certū sit aliquid ex redditibus comitatus apud eam fuisse tempore mortis patris et profecto illud veniet in diuisione patris illud veniet in diuisione hereditatis diuidende. ex qd non p̄bādo sibi relictū fuisse a patre. Nec sufficit qd patre nihil dixerit in vita quia ex quo puenit ex sba paterna venit ad diuisionē nisi probetur relictus. hoc probatur in. l. filie licet in sacris. C. de colla. et l. cū oportet post prin. et maxime iuncta glo. C. de bo. que lib. l. certū. C. famul. hercis. Et optime p̄batur per locū asp̄ali in. d. l. cum oportet. s. sin autem res. vbi in bonis aduenticijs quorum vsufructus acquiritur patri. vt si pater noluerit possidere sed noluit penes filiū cuius est p̄petas esse et nihil dixerit in vita non possunt heredes patris questionem de illarum rerum vsufructu filio facere cum pater ex illa diuturna patientia videtur vsufructū filio donasse vt ibi ergo i alijs bonis non aduenticijs sed paternis secus est ad hū qd ibi no. glo. post pri. et i in dictis iuribus superius allegat. ¶ Secundus casus est quādo probatur aliquid puenisse ad dictam Timboz s. constat illud consumptum viuente patre. et tunc non tenetur deducere in diuisione quia desit esse peculium. p hoc dicta. l. filie licet in sacris iuncta glo. vlti. ¶ Tertius casus quando probatur certum quid ad eam peruenisse viuente patre nūquid presumatur affuisse tempore mortis patris. vt sic computet sibi in legitimam. et potest satis dubitari satis enim puto qd si allegat consumptionem teneatur ostende-

re in quaz causam consumpsit ar. optimū in. d. l. cum oportet
 sed in hac specie ubi speciale statuitur in patre qui admini-
 strat bona aduentitia filij quozū usufructus sibi queritur vt
 non teneatur reddere rationē. secus ergo in filio qui nō facit
 suum usufructum reddere administrationē in bonis paternis.
 Si ergo speciale est ibi in pte propter liberā administrationē
 nem quaz habet in bonis aduentitijs secus ergo in filio respec-
 tu bonorum paternorum. Ad idē dicitur. §. si autē res. arguē-
 do etia per locum a spēali. vt. §. facit. l. tres fratres. ff. de pacē
 z. l. si foror. C. de coll. puro tamen q non est ab ea exigēda. ista
 stricta ratio sicut ab extraneo ratione cōsanguinitatis sed sa-
 tis q generaliter ostendit quātum potuit dissimiliter expēde-
 re i stipendiarijs. ¶ Item pro curia sua z similibus nec tene-
 tur ostēdere specificē quantum expēdebat in die in canibus
 vel similibus ratione pdicta. Nec oportet producere testes
 sed sufficit q verisimiliter sumptus fecit. vt in simili no. Inno.
 in. c. cum plantare de priu. ¶ Septimū dubium fuit si legi-
 tima non sufficit ad dotandam dictam dominam Timbores
 secundum dignitatem suam nunquid teneatur dictus domi-
 nus Bernardus Johannes ad dotandam qz frater. z qz
 successit in comitatu: presumptio quia ipse obligatiōe sua nō
 tenetur. In hoc dubio breuiter cōcludo ad partem affirmati-
 uam. s. q teneatur dupli vinculo. primo q heres patris capie-
 enim comitatus iure hereditario vt. §. dixi. quēadmodum q
 ipse pater ad hoc tenebatur. vt dixi i primo dubio z ipsius he-
 res ad hoc. l. postulatē z qd no. ff. ad trebel. z. l. quedā perso-
 ne. §. nec interest de edē. z. l. veteres iuz. C. de cōtrahen. z com-
 mittend. stip. Ad idē q no. Johan. an. z hosti. in. c. licet d vo-
 to ubi dicit q licet primogenitus solus succedat i comitatu.
 non tamen per s debent alij filij mendicare. sed est eis per p-
 mogenitum tantum tribuendū vnde viuere possint. ar. in. l. i.
 ff. de tute. z ra. dista. post prin. si ergo teneatur alere ergo z
 feminam dotare non par sit dotis causa z alimētorū vt no.
 Cy. in. l. non omni. C. de admi. tu. z no. in. l. si quis liberis te-
 netur § dictus Bernardus Johannes dotare dictā dñam
 Timbozem tanq heres patris si nō sufficit sua legitima esse
 si nō habet aliunde bona. ¶ Secundo capite tenetur tanq
 frater z hoc inquantū dicta domina Timboz non habebat
 vnde se doret. vt legitur z no. in. l. cum plures. ff. de admi. tut.
 z per glo. z Cy. in. dicta. l. non omni. vtilius est ergo dicte do-
 mine Timboze inquantū sua legitima non sufficit. z in casu
 q dictus dominus Bernardus Johan. non sit idoneus vt
 tanq ptra heredē patris q tanq contra fratrem ratione predi-
 cta agat. ¶ Ultimū dubium fuit vtrū dictus dñs Ber-
 nardus Johannes valeat se aliquatenus ab illa obligatiōe dotis sol-
 uende liberare petēdo saltem absolutionē a iuramēto. Et cer-
 te iste articulus posset multū dubitari propter ea que habēt
 vt no. in. c. cum cōtingat de iure iuran. z in auct. sacramēta pu-
 berum. C. si aduer. ven. z in. l. si quis pro eo. ff. d fideiuss. z ple-
 nissime dixi in quadā mea disputatione que incipit Siāte
 statuto zc. Sed hic transiboleuiter attingēdo solū decisue
 hunc articulum. Et primo dico dictū dominū Ber. Jo. obli-
 gatum ex illa sua promissione. Primo per. l. filius familias. ff.
 de acti. z obli. z ad macedo. l. si filius familias. §. i. ubi pater fili-
 us familias obligari regulariter ex cōtractu vel quasi ex quo nō
 recipit pecuniam mutuo z maxime hoc casu ubi effectus con-
 tractus relatus existit ad tempus quo futurus erat sui iuris.
 l. in istis. ff. de hered. insti. z. C. de noxa. de sepul. Nec obsti-
 tit minoritas quia iuramētum representauit eum maiorem
 vt. d. auct. sacra z puberū z. c. i. de. delict. prouec. Nec potest pe-
 tere restitutionē i integrum ratione maioris etatis quia non
 censetur ex quo interuenit iuramentum. vt in. d. auct. sacram.
 cum ibi nota tamen quia aduersus iuramentum propriū
 non competit restitutio licet ex causa quandoqz fiat absolu-
 tio. vt notabiliter dicit In. an. c. ij. de iure iurādo. Sed aduer-
 sus iuramētum alterius bene datur minori restitutio in inte-
 grū. vt. l. nam z postea. ff. de mu. Nunquid autem debeat pe-
 tendo absolutū ab illo iuramēto: possent multa allegari pro z
 contra Sed in hoc casu credo eū non audiendum cuz
 hoc iuramentū nullam cōtineat turpitudinē ex parte iura-
 menti vel ex parte recipientis. Non enim est turpe vt qui suc-
 cessurus erat in duobus comitatibus promitteret dotē. xviij
 mil. floz. aragonensiu pro sorore sua. Nec recipit soror tur-
 piter obligatiōē cū excludatur a successione illarum dignita-
 tum. vt. §. dixi Et quia propriū est nobilium donare maxi-
 me suis z domesticis. vt i iuribus pzallegatis. Ergo hoc iur-

ramentum necessarium est seruandum per eum z papa non
 posset absoluerē a iuramēto licite prestito causa nō existente
 cuz iuramentum sit de iure diuino vt no. Inno. i. c. cū inter. de
 re. iur. z glo. z doc. in. e. auct. xv. q. vi. facit glo. in. c. non est de
 voto. z tex. in. c. z si christus de iure iuran. Nec ēbicaliqua de-
 ceptio. marie re ipsa vel ex proposito. Ita q concludit doliū
 etiā presumptū. ar. l. omnes. §. iuratus. ff. de his que infrau. z
 l. creditor. §. lucius. ff. man. z. l. qui testamentū de proba. z. l.
 si quis cum aliter. ff. de. obli. quo casu ratione minoris eta-
 tis z enomis lesionis posset forte peti absolutio a iuramento
 vt no. p aliquos in. d. c. cum contingat. z in. c. ij. de pac. li. vi. et
 facit. c. i. de iure iur. Dico tamen q hic non est talis deceptio.
 Sed nulla si consideretur qualitas promittentis z illius cui
 facta fuit promissio z tempus promissionis z coniunctio stru-
 ctissima iter eos que cōsideranda sunt in qualibet donatione.
 vt in. c. z si qualibet donatiōe vt in. c. z si questiones de symo-
 c. magne de voto. facit. l. si seruus cōmunis. ff. de dona. iter vi.
 z vro. z q no. in. d. l. cū quid. ff. si cer. pe. Nunquid autē huic
 petitioni dotis hēt obistere illa exceptio vt pri⁹ reddat ratio-
 nem de administratione bonorum paternorum. credo q non
 cum hoc casu non agitur iudicio fratrum: hū quo cāu haberet
 locū. l. filie licet in sacramentis. C. de colla. sed ex appia promif-
 sione ipsius domini bernardi Joannis. z de non liquido ad
 liquidū non fit compensatio. l. si. C. de cōpen. cum ibi no. ma-
 xime cuz hec questio de administratione nō posset tamē infra
 tempus expediri quo dicta promissio erat mandanda execu-
 tionē iux. no. per bar. in. l. aufertur. §. qui compensatione. ff. d
 iur. fil. Nec obstat q obligatio fuit redacta in scriptura pua
 ta satis enim est q possit facti fides q fuerit dicti domini ber-
 nar. Jo. iux. materiā. l. comparationes. C. d fidei. instru. z. l. scri-
 pturas. C. qui po. in pi. maxime cū hic sit sigillum ipsius vt p
 Inno. in. c. ij. de fide instru. casus in tertio loco de proba. z ma-
 xime in casu nostro ubi agitur de re fauorabili. ar. l. i. §. acce-
 dit. C. de re. vr. ac. cuz ibi no. ¶ Et omnibus ergo predictis
 concludo dictam dominam Timbozem posse petere tertiam
 partem in bonis paternis. vel tertiam partem habita diffini-
 tione predicta siue valeat testamentū conditum per patrem
 vel non. ¶ Item dotem sibi promissam a frē. Item q in casu
 quo dictus frater suus non reperiatur obligatus nomine p-
 prio z legitima sibi competens in bonis paternis ad eam
 non sufficeret ad eam dotandam secundū cōditiones perso-
 ne sue potest agere contra fratres tanq cōtrahere de z patris
 ad dotem complendam sicut tenebat ipse pater. potest etia
 compelli tāq frater. ubi omnia remedia sibi deficerent. vt ple-
 ne patet ex predictis. Laus deo Nicolaus abbas.

Con. xiiij.

Casus est. Quedam mulier semen habens mascu-
 lum z feminam ex viro premoztuo nupserit secu-
 do viro ex quo suscepit duas filias feminas z se-
 cundo viro superstitie diem suum clausit extremū
 prius condito testamento in quo in omnibus bonis suis taz
 in prelegando quam instituendo omnes filios tā primi quā
 secundi matrimoni equalēs fecit preterq i quarta parte bo-
 norum suorum: nam inter viuos per prius cōtulerat filiabus
 secundi matrimoni post mortē dicte domine omnes filie z fi-
 lius masculus immiscuerunt se pariter cum bona concordia
 hereditati exigēdo multa debita hereditaria z vendendo ali-
 qua bona recipiendo quisqz portionem pro rata institutionis
 z prelati. Nunc filius primi matrimoni vult excludere a suc-
 cessione sororem suam prelegatam z consanguineam vigo-
 re statutorum. De quibus oritur pugna iuris. Et primo vi-
 detur duntaxat filium debere succedere in totum dicte ma-
 tri: excluda sorore. q videtur probari iunctis duobus statutis
 illo v3 sub fixa q mulieres habentes zc. quod incipit. Si
 qua mulier dotata patruo. qualis fuit dicta soror contra quā
 agitur non potest succedere matri ab intestato quanuis su-
 persit filius masculus ex ea. sed hec mater defuncta videtur
 in effectu decessisse ab intestato respectu trium partium bono-
 rum suorum vt colligitur ex secundo statuto superius all. ubi
 dicitur q mulier habens filios vel filias non possit relinque-
 re vel donare ultra quartam partem bonorum suorum. sed de
 quarta parte possit disponere in preiudicium filij masculi.
 Pro hoc facit rubrum illius statuti z licitū est a rubeo argue-
 re ex quo a parte non contr adicit nigro. vt no. plene per Jo.
 an. in. addi. spe. in ti. de dispu. z alle. in fi. z per glo. de pe. di.
 prima. §. hec autem verba. z. C. etiam ob tero. pe. pi. de po.
 super

super R.ica. 7. C. ne fideius. doc. den. 7. vna. C. de prof. qui in
 vr. constan. li. xij. cum multis si. Item ratio statuti excluden-
 tis filias dotatas a successione fuit vt cōsuaret dignitas agna-
 tionis. ad B. l. i. §. sed si seruus. ff. de ven. inspi. 7. per Bar. in.
 l. ij. C. que sunt lon. consue. Sed certe hec eadē ratio nō vide-
 tur fuisse in secundo statuto vt mulier nō possit disponere vl-
 tra quartā partem 7. q. relique tres partes diuidantur inter
 filios pro rata ergo satis est quod mulier disposuerit inter vi-
 uos de quarta parte. de tribus g. partibus non poterit dispo-
 nere aliquid vt in R.ica statuti 7. per consequens videtur de-
 cessisse i. illis ab intestato ar. in. l. i. ff. de here. insti. C. Sed nō
 obstantibus que si bene ponderentur non obstat. contrarium
 puto de iure verius. Et primo hec foroz. habet intentionē fun-
 datam pro se ex testamēto cum fundamēto iuris communis
 in auct. vt cum de ap. cogno. §. aliud quoq. capitulum. 7. C. ad
 or. si. si qua illustis. C. Videamus g. nunc an statuta predi-
 cta excludere velint. Et pro parte negatiua. Primo indu-
 co omnia statuta fere que loquuntur super hereditate deceden-
 te ab intestato 7. reseruant dispositionē volūtariā patris vel
 matris g. ipsa mulier disponēte poterūt filie succedere cum ma-
 sculis ar. in. l. cū p. re. ff. de iudi. xx. v. di. q. l. de p. sum. nō.
 ne. 7. l. comodissime. ff. de lib. 7. postu. 7. maxime quia iura an-
 tiqua nō debent corrigi. inquantū reperitur posse. C. de ap. l.
 precipimus. nec per s. auditiones debet induci. l. corretio. vt
 nō. glo. i. c. cupientes. §. ceterū de elec. li. vi. vnde statuta ne cor-
 rigentur ius commune debet stricte intelligi 7. restringi
 g. fieri potest de iur. in. nostra. facit. c. i. 7. ij. de si. p. res. li.
 vi. nec per similitudinē rationis debent extēdi. l. quod nō cō-
 tra rationē. ff. de legi. per Bar. in auct. quas actiōes. C. de sa.
 san. eccle. Nec obstat illud statutum superius allegatum q. vi-
 detur tollere mulieri disponēdi facultatez de tribus partib.
 quia si bene ponderat non obstat. Dicit enī q. mulier habēs
 filios vel filias 7. sic non tantum filiis masculis veluti promi-
 dere sed etia. feminis. Item non tollit simpliciter potesta-
 tem disponēdi de tribus partibus sed cum limitatione si d.
 sua dispositiōe filij priuaretur. Itaq. tunc non possit dispo-
 ne nisi sua parte quando filij priuarentur a successione ita qd
 ad eos ille tres partes nō venirent. statutum ergo valuit pro
 bibere duntaxat in officio facti seu in discretam voluntatez
 seu dispositiōe maternā non autem voluit tollere iustam 7.
 legibus consentaneam dispositionem quando disponit eqli-
 ter inter liberos. Non obstat si datur statutum facere mē-
 tionem de masculis tantum. dum dicit ita q. filij priuarentur
 7. c. quia in illis verbis femine comprehenduntur tū quia ma-
 sculinum comprehendit femininum in hac conclusiōe fauo-
 rabili plene iuxta nō. in. l. i. ff. de ver. sig. 7. per archi. in. c. si qd
 suadente. xvij. q. iij. 7. per Ly. in. l. quicunq. C. de ser. su. rum.
 quia ex quo in principio fecit mentionem de filiabus verbuz
 filij comprehendit etiam filiam ar. optime in. l. q. filiabus. ff.
 de del. p. mo. Non obstat q. rubrum similiter dicit q. mu-
 lieres habentes filios non relinquunt ultra quartā partē
 quia cum verbis disponens loquatur generalibus 7. magis
 specificē. etiam assignando causam d. rubrū suppleri 7. intel-
 ligi secundum nigrū vt ē glo. nō. in. l. i. C. etiam ob. ciro. de su-
 per. 7. ibi nō. 7. notatur in auct. ad bec. C. de vsu. in glo. 7. doc. in
 probemio decreta. Et huic intellectui fauent quinq. confide-
 rationes primo enim per hunc intellectū fauentur testamentū
 cui valde fauendum est vt in. c. cum dilecti de dona. 7. l. i. C. d.
 sa. san. eccle. 7. de re iudi. c. si. vbi tex. optimus. Secūdo min.
 receditur a iure cōmuni 7. semper in ti. debemus restringere
 verba stanti. vt minus ledant ius cōmune quando possunt
 maxime vbi etiam versatur p. iudicium vt est tex. no. s. c. cum
 dilectus de consue. 7. dicto. c. in nostra. 7. facit. d. l. qd vero. ff.
 de legi. Tercio non fit tanta differentia inter masculum 7. fe-
 minam 7. si minus cōmittimus contra maximum vitium. C.
 de lib. p. re. Quarto filie non intantum excluduntur a bonis
 maternis 7. sic ex parte earum est fauor. ex parte filij est odium
 cum ipse filie tractaret de non perdendo isto iure quasi natu-
 rali. 7. filius tractat de iure querendo 7. non est par eademq.
 ratio lucra cape 7. quesita p. dere. l. si sponsus. §. si. maritus. ff.
 de dona. inter vi. 7. vx. Quinto 7. vltimo quia in dubijs semp.
 debem. sequi equitatē. l. placuit. C. de iudi. de transac. c. si. 7. ff.
 de eo qui cer. lo. qd si ephesi. in. si. voluit g. statutum p. uidere
 filius ab intestato secus g. q. ipsa mater vult dispo. de bonis
 suis eqli. ter inter cōs. filios 7. c. vt patet ex p. dict. nō obstat qd
 s. dixi de p. seruado iure agnationis 7. c. q. i. p. iure non est ea

dē ratio quando decedit ab intestato 7. quando vult condere
 testamentū q. fieret maximū p. iudicium mulieri in auferen-
 do sibi potestatem testandi vt. l. i. C. de sa. san. eccle. Item ob-
 stantrationes superius allegata. Et hec sufficiant.

Con. xiiij.

In diuine trinitatis. Nomine amen. In causa
 seu questione vertente inter Andreā antoniū
 Arcini ex vna parte. Et Lazarū thomasiū d.
 faneū. ex alia parte super petitione reductionis
 cuiusdā audi. inter eos l. ad arbitrium boni viri. C. Vltis
 omnibus coram me productis hunc articulum concludendo
 breuiter illud duntaxat qd quesitum extitit. an dictus Laza-
 rus grauatus extitit possit habere per iudicem recursū in eo
 qd ipsi Lazaro excipienti locum reductioni ad arbitrium bo-
 ni viri non fuisse 7. dictum iudicem audire potuisse per dictū
 Andreā multis causis 7. maxime municipalis obstante di-
 ctus iudex p. fixit terminum dictis partibus ad iustificandū
 predictum 7. sic pronūciavit ad vltiora merita cause proce-
 dendū. saluis tamen 7. reseruatis vterq. partis omnib. 7. sin-
 gulis suis 7. cuilibet earum exceptionibus 7. oppositionibus
 que quolibet veniūt reseruande 7. reseruari debent 7. possunt
 ipsis partibus 7. cuilibet earū prout latius colligit ex dictis
 actis que habeant hic pro expressis quatenus cōtingant hūc
 articulus. Et videtur primo q. nullum grauamen ex illa sola
 interlocutoria seu p. fixatione terminū eidem Lazaro iniunctū
 fuerit qd probatur sic super qualibet exceptione incidenti. o.
 iudicem pronūciare tacite. s. p. cedendo ad actum vltiorē
 exceptione contrarium vel expresse per suam interlocutoriā
 iuxta ea que leguntur 7. nō. in. c. i. de or. cog. 7. l. i. C. de or. iud.
 Nec refert vtrum iudex expresse super ea pronūciat an
 tacito transeundo ad vltiora. vt probatur in. c. ex parte. m.
 de ap. 7. ibi per doc. 7. Jo. an. in. c. dilecti. eo. ti. 7. Bar. in. l. a
 procedente. C. de dila. 7. ideo opus est appellare si pars sentit
 se grauamē ex p. teritione vel actus transit in rem iudicatā
 vt plene nota. in locis p. eall. C. Sed in casu nostro iudex
 statuendo terminū super meritis cause videtur exceptionē
 aduerse parti reppulisse. Et sic super eam interlocutū fuisse.
 ergo satis factum est iure nec potest dicere grauare ex eo solo
 qd exceptionē reppulit cū iudici sit attributa potestas reppel-
 lendi vel admittendi exceptionem que sibi videtur. nec ex eo
 solo grauatur q. exceptionem probabilez reppulit. quia potuit
 mouere ex iuxta causa. Ad eam non admittendam expresse
 nota. Inno. in. c. post electionem de concess. p. ben. prope fi-
 nem. 7. Jo. an. in. c. super eo. el primo. de ap. hoc probatur
 in. c. interposita co. ti. vbi patet qd appellatio interposita a re-
 iectione. p. habilis exceptionis non iustificatur eo solo. p. ba-
 to. qd exceptio legitima fuit apposta. 7. nō obmissa. C. Sed
 oportet vt probetur veritas ipsius exceptionis 7. ibi dicitur ex
 p. esse q. non contingit ex alio nisi ex ratione predicta ita di-
 cas in proposito nisi probetur veritas. i. q. reductioni ad arbi-
 triū boni viri locus non erat non est probatum grauamē ex il-
 la sola pronūciatione. C. Secundo clarius videtur. p. bari
 fic iudex iste reseruauit partibus 7. cuilibet eorū cōceptiones
 propositas igitur nulli p. iudicauit cū remaneat cuilibet ius
 suū saluum 7. q. hoc potuerit facere est tex. in. c. ad disponē-
 dum de despon. in. pu. facit. c. cum a. de ele. cum ibi notatis
 igitur 7. c. C. Sed his non obstantibus que vere non obstat
 contrariū puto. Et primo induco tex. in. c. romana. §. si vero
 cu. duobus. §. p. cedentibus de ap. li. vi. vbi dicitur q. si con-
 tra appellatē excipitur q. in casibus a iure nō concessis ap-
 pellauit. debz iudex ante omnia de hoc cognoscere vt si appel-
 latione per oppositionem sit ad eū deuoluta iurisdicō. Ad
 idem q. habetur. in. §. p. cedentibus. Sed in casu denega-
 batur iurisdicō fiebatur. Sed exceptio. i. q. recursus fuerat
 factus ad iudicem in casu vetito a statuto ciuitatis. Et sic de
 negabatur iurisdicō. ergo prius fuit de hoc cognoscendum
 q. faceret transitus ad merita cause. hec enī p. tentio reductio-
 nis est appellationis species vt. l. non distinguemus. §. cū q. l.
 dem. ff. de arbi. no. in. l. si societatem. §. si arbitrium. ff. pro
 so. 7. in. c. quinta vallis de iur. iurn. C. Secūdo probatur sic.
 vbi cūq. negatur iurisdicō per obiectum exceptionis dedi-
 natorie. debet iudex ante omnia sup. ea pronūciare tacite vel
 expresse. vt nota. per Jo. an. 7. alios in. c. i. de or. cog. Nec
 debet ante fieri transitus ad merita cause etiam reseruatis ex-
 ceptionibus proba. in. c. si clericus laicum de fo. compe. facit.
 l. si. C. de excep. nota. in. c. inter monasterium de re. iudi. 7. per

Bar. in. l. quidam consulebant. ff. eo. ti. 7 probatur in. l. si quis et
 aliena. ff. de iudi. 7 in. l. ij. si quis in ius vo. 7 utrobique no. 7 per
 Inno. in. c. super litteris de Ryp. 7 glo. in. c. i. de offi. dele. li. vi.
 7 in. c. romana de penis eo. li. Sed in casu nostro opponetur
 talis exceptio qz declinabatur prius super illa. **T**unc ob-
 stat si dicatur qz pronunciauit tacite transeundo ad ulterio-
 ra quia nec etiā tacite hic pronunciauit cum reseruauerit parti-
 bus exceptiones. 7 sic illa reseruatō potius nocuit qz profuit
 si enim pronunciauisset expresse repellendo exceptiones. **L**aza-
 ri vel tacite transeundo ad actum pcepti sine illa preseruatō-
 ne 7 exceptionum. **A**d videndū vtrum intulerit grauamen
 oportet cōsiderare statuta 7 omnia allegata per ea que. s. dixi
 Sed in casu nostro nō oportet hoc examinare qz eo ipso gra-
 uauit qd voluerit cognoscere de meritis laudi prius pronun-
 ciato an sibi competeret iurisdicō. 7 hoc declaro sicut enim
 volebat simul cognoscere de illis exceptionibz declinatorijs
 7 de meritis cause simul 7 semel 7 resultat quedā cōtradictio
 nam ad exceptionem declinatoriam dicunt procedendum
 et procedendo ad ulterio-
 ra. dicit contrarium et hoc de di-
 recto est contra casum. C. exhibita de iudi. 7 c. tuas de or. cog.
 7 c. latoz. qui si. si sine legi. no. tangit. **F**e. con. 22. aut voluit
 prius procedere super meritis laudi 7 postmodum super exce-
 ptionibus declinatorijs 7 ordo est peruersus 7 per posterius
 ex cuius prouisione vel redditur processus nullus qz est puer-
 so ordinis eiusdem cause iuxta plene no. in. l. prolatam. C. de
 sen. vel saltem tribuit facultate appellandi iuxta. l. i. C. de ap.
 7 no. in. c. ij. de or. cog. **N**am grauamen infert partibus non
 modicum. si enim exceptiones declinatorie sunt vere non tene-
 bit processus super principali ex quo iudex prius non pronun-
 ciat super sua iurisdicōne vt plene no. **I**n. in. c. preterea de
 dila. 7 per Jo. an. in. regula sine possessione de re. iur. li. vi. in
 mercu. reperitur igitur partes frustraligasse. qz quantus
 sit graue quisqz sentit. **T**ertio obstat materia accumula-
 tionis de qua in. l. edita. C. de eden. 7 l. fundi. 7 l. fundum 7
 l. sed. si. ff. de excep. **U**biqz eni sententia super vna eā pze-
 ceptionem in alia non debent simul accumulari. vt in iuribz pze-
 all. **S**ed sic erat in casu nostro. nā si pronunciauit exceptio
 ni reductioni ad arbitrium boni viri obstat statutum vel cō-
 uentionem locū non haberet obstat exceptio super cognitio-
 ne seu in purgatione laudi igitur 7c. **E**t pro hoc remanent
 soluta prima cōtraria. **D**ico eni qz super illis exceptionibz iu-
 dex pronunciauit etiā tacite ppter preseruaciones exceptio-
 nis. idem licet non grauauerit non repellendo exceptiones
 grauauit tamen in qd voluit facere transitus ad merita cau-
 se prius non discussisset examinat exceptionibus declinato-
 rijs. hoc expresse voluit **A**nto. de butrio. c. exhibita in prima.
 col. vbi dicit qd non debet fieri talis transitus resuatis exce-
 ptionibus. **E**t hoc omnes tenent licet fuerit varietas inf doc.
 nūquid processus teneat appellatione 7 exceptione nō inter-
 positus qz ibi plenius. pze sequor. sed hic tango quia nō facit
 ad propositum. **C**oncludo ergo istū **L**azarū fuisse graua-
 tū ex illa pronunciatōne. 7 per cōsequens in omnibus alijs
 actibus postea secutis cōcernentibus merita laudi. 7 per hoc
 tamē non concludo dictū **A**ndream fauere in iusticiam sup
 principali. non enim fuit mihi commissus vt consulere vtrū
 potuerit peti reductio illius laudi ad bonam equitatem. **S**ed
 solum vtrum dictus **L**azarus fuerit grauatus ex pronuncia-
 tione iudicis vt dixi qz sic per predicta 7c. **A**bbas.

Con. xv.

In iesu christi nomine eiusdeqz genitricis. **Q**ue-
 ritur an predictus contractus sit seuerarius cum
 vltra locationem locator obligauerit se admutuē
 duz florenos decē pro tempore sex annorū quibz
 locatio est duratura 7 sic exequēdo obligationem realit muta-
 uir. 7 videtur pzo qz sic quicqd. n. ex mutuo iungit pacto pze-
 cedente vel actione subsequente qd quid sit illa vsura est. xliij.
 q. iij. c. i. ij. 7 iij. quinimo sola spes aliquid ex mutuo consequē
 disecuta datione facit hominem vsurarium. vt in euangelio
 luce. multūz dantes nihil inde sperantes. **E**t transiue in .c.
 consuluir de vsu. **S**ed in casu nostro commodum reale exti-
 mabile venit. ex illo mutuo cum alias iste conductor non obli-
 gasset se ad tantam pensionem. constituendam ergo ē contra-
 ctus vsurarius cum quicquid accedat foris ex parte accipien-
 tis. vsura est vt in iuribus pzeall. **I**tem cōuentū fuit cuz
 mutūz fuerit gratuitum sed animo habendi maiore pensio

nezigitur 7c. **A**d idem facit. c. si quis obiecerit. q. iij. vbi dicit
 qz si vendo vnum ex duobus si qd alterū non contingit 7 al-
 terum censetur venditū. **S**ed in casu nostro non fuisse con-
 stituta tanta pensio respectu locationis nisi intercessisset mu-
 tuus igitur totus cōtractus potest dici vsurarius. **S**ed
 his non obstantibus. que vidētur obstat contrariū puto de
 iure verum. **E**t primo est subtiliter cōsiderandū qd vbiqz
 ex vno 7 eodem contractu interueniūt due species cōtractus
 seu duo proportionabilia diuersis ptractibus indicandus ē
 contractus a principali intentione cōtrahētium vbi non ap-
 paret de intentione recurrendū est ad cōieturas. hoc expresse
 voluit **J**oan. in. c. ad questiones de re. permut. 7 **Bar.** in. l. a-
 risto. de dona. sensu. **E**t in. l. cuz. e. C. de pac. inter. emp. 7 ven.
 7 pbat in. l. tenere. §. ff. de ac. emp. 7 in. l. si tibi. ff. si cer. pe. 7
 l. quicquid de acqui. re. do 7 in. d. c. ad questōes. vbi patet qz
 pro alia specie non iudicatur cōtractus permutatiōis habito
 respectu ad specie que interuenit sed potius venditio habito
 respectu ad pecuniā 7 principalem intentionem cōtrahētium.
Insti. de emp. 7 ven. §. pzeiū. **I**ta contra. si permutauit rem
 meam cum tua. 7 qz mea plus valebat adieci certam quan-
 titatez pecunie non iudicatur emptio propter pzeiū qz venit
 accōzie. sed permutatio propter species permutatas 7 princi-
 palem intentionē permutare volentūz. vt probatur in. d. c. 7
 si questōes. 7 no. **Bar.** in. d. l. aristo. ita dico ad propositū. in
 isto contractu interueniūt duo habentia naturā diuersam.
 videlz locatio 7 conductio. cōiecturari multū ex cōuentio.
 debem ergo iudicare hinc contractum secundūz intentionēz
 contrahētium locationēz 7 conductionem 7 clare patet ex
 verbis contractus licet mutuus veniat accessorie ad seruadū
 ipsi conductori vt melius possit habitare in re locata. **I**gitur
 lucroz inde proueniens nō debet attribui mutuo sed locatiōi
Sed presupposito 7 non pcesso qz hic non apparet de mē-
 te contrahētium tamē cōiecturis hoc colligitur euidenter.
Primo quia anteqz submitteretur obligatio mutui iam ex cō-
 tractu locationis vinee cōductor se obligauerat ad affictum
 siue pensionē illum pro vinea duntaxat. **N**ec aliquid dicitur
 qz ratione mutui. **I**tem ipsa res locata est longe pzeiosior qz
 ipsa quātitas mutui. **I**tem qz fuit actū vt pecuniāz mutuatāz
 possit restituere quādoqz nec per hoc aliquid diminuitur de
 pensione statuta ratione locationis. **E**t hec ex maria cōie-
 ctura quia respectu mutui pensio nō fuit statuta als fuisse actū
 vt soluto mutuo pensio diminuet saltem p parte. **I**tem non
 poterat iste locator repetere mutū quādoqz durāre tpe
 locatiōis ergo ratio de locatiōis fuit factū al potuisset repe-
 re quādoqz. vt ē de natura mutui ita qz potest dici qz nō sit ex
 toto verū mutū seu nō habet oia sua accidentalia seu natura-
 lia pctus. **A**d hoc qz no. per glo. in. l. si penam. ff. de ver. obli.
 in dicta. l. si tibi. ff. si cer. pe. **Q**uid vltra inspiciatur consue-
 tudo regionis in qua mediarijs quasi semper aliquid pze-
 tur vt possit se melius regere. ad hoc de pigno. cille vos 7 l.
 quia semissem. ff. de vsufruc. 7 ff. de edili. edic. quod si nolit. §.
 quia assidua. 7 quod no. **Bar.** in. l. nemo est qui nesciat. ff.
 de duobus reis. **E**t contractu vero locationis nō oritur vsu-
 ra sed tantum ex puro ptracto mutui vt in. c. ciciens. lxxviiij.
 di. no. plene per **J**oan. an. in regula peccatum de re. iur. li. vi.
 in mercu. **N**on obstat qz interuenit mutū. **N**am ex stipula-
 tione potest quis se obligare ad mutuandū vt. d. l. si penam. ff.
 de ver. ob. vnde obligauit iste se vt ille facilius possit se regere
 in re locata hoc idem probatur in pzeall. c. ad questōes in
 ctis ibi no. p **Inno.** vbi patz qz vna ecclesia cum suis possessiō-
 nibz potest commutari cum alia ecclesia 7 suis possessionibus
 7 si altera habundat in possessionibus potest licite per aliam
 partem refundi pecunia. **N**ec per hoc dicitur dari pro iu-
 respiciali sed potius pro fundis dummodo contractus sui
 separati saltem qz ad naturam vt ibi dicit. **Inno.** cum non
 agant pecuniam immiscere cum spiritualibus sed pro tem-
 poralibus. ita dico ad propositum ex quo pensio non est con-
 stituta pro ipso mutuo sed pro re locata. vt clare colligitur
 ex contractis 7 predictis 7 verbis contractis. **N**on ob-
 stat interuentio mutui possūz tibi donare pecuniāz cum hoc
 vt tu illaz mihi mutues dicta. l. si tibi. ita possum tibi constitu-
 ere certam pensionem ex re tua mihi locata. cum hoc vt mihi
 certam pzeitatem mutues. **N**ec ago ex mutuo constituere pē-
 sionem sed volo a te hanc pzeitatem 7 commoditatem nā
 cum illa pecunia possum multa bona agere etiam cum renlo-
 catam 7 percipere longe plures vberiores fructus. **I**tem 7
 ultimo in

ultimo in casu nostro dicitur diffinitio usure ergo et ipsius diffinitum. ut no. super *Pica de sum. tri. et insti. de ob. in prin.* Est enim usura lucrum ex mutuo pacto debitum vel exactum. ut no. in dicta regula peccatum. Sed hic lucrum non preuenit ex mutuo sum ipsa locatione. ut patet in contractu et ex predictis ergo non est usura ad iudicandum autem contractum usurarium ut in foro contentioso debet inspicere forma contractus ut in. c. in ciuitate de usu. Sed iste ex forma sui est locationis et conductionis. Non obstant contraria superius allegata quia nego quod pensio constituitur hic ratione mutui sed ratione rei locate nec aliquid hic principaliter datur occasione mutui sed totum attribuitur locationi licet conductor uoluerit hoc commodum a locatione ut faceret ibi aliquam prestantiam duraturam tempore locationis ut forte posset emere boues infra vel similia. Concludo ergo contractum non iudicandum ex sui forma usurarium sed locationis et conductionis et. *Nicolaus abbas.*

Con. vi.

Quod christi nomine innuocato. Ad claram decisionem patris dubia tria sunt examinanda. Primo an dictus Bonatus teneatur communi castilioni tamquam instituta ipsius communis seu dicto Andree. Secundo an saltem sit obligatus ratione promissionis sue quas dicitur fecisse dicto communi secundum affectionem prefatorum sic deponentium quod est querere verum dicta illorum testimonium plene probent per dictum factum. Tercio an saltem omnibus deficientibus teneatur Bonatus commune sequestrari quod dicitur sibi factum per cancellarium communis castilionis. Possit addi et quartum an predictis sufficientibus distributue ad probandam intentionem dicti communis probant saltem in unum collecta. Et primo respectu primi videtur dictum Bonatum obligatum fore ut institutorem. Nam instituto obligatur ex contractibus per eius gestis etiam functo officio cum illud officium sit voluntarium sicut dicitur in procuratore et similibus ut no. glo. et Bar. in l. procurator quod ff. de procur. videtur ibi text. et in l. seruum titij. ff. man. licet quidam teneant contrarium sed primum videtur communis opinio et hoc sentire videtur glossa in c. sicut. xlviii. di. Sed predictus Bonatus fuit institutor communis et dicti Andree quod probatur. Quia institutor est qui profertur aliene negotiationi questuarie ut l. institutor et l. quicumque ff. de istituto plene per Innocentium in c. quod quibusdam de fideiuss. Sed dictus Bonatus fuit prepositus negotiarum salis per dictum Andream et sic fuit eius institutor et per consequens obligatus existit coitatus castilionis et cuiusque alteri ratione contractus l. i. ff. de exerc. ci. potest dici quod fuit institutor communis castilionis in quantum gessit negotium suum et eius nomine sal vendebat. Sed his non obstantibus que vere non obstant contrariis puto de iure verum. Nam institutor non tenetur nec oritur illa actio institutorie contra eum vel contra preponentem nisi respectu contractus gesti per eum in officio sibi delato unde cessante alio cessat dicta actio et ita in casu nostro cessat. Nam dictus Bonatus solum fuit prepositus ad vendendum sal ad minutum non autem ad emendum nec ad recipiendum sal a communibus vel ab aliqua alia persona igitur non potest teneri tamquam institutor ex contractu facto per Andream magistrum suum hoc expresse l. quicumque preall. ff. de istituto in §. non tamen omne ubi dicitur quod si aliquis fuit prepositus ad vendendum solum tenetur quatenus vendidit non autem si emit et idem e contra. Item non obligatur institutor nisi quatenus ipse contraxit in officio sibi destinato ut in l. i. de exerc. ci. non autem ex omni casu. Sed in casu nostro dictus Bonatus non contraxit cum communi castilionis nec cum eo vigore sui officij contrahere poterat cum solum esset prepositus ad vendendum sal ad minutum et dicto communi non vendidit sal nec ab eo emit nec tanquam institutor emere potuisset cum excessisset finem sui officij. Solus ergo obligabatur dictus Andreas quatenus ipse contraxit tanquam institutor vendendo sal et sic non officio cui erat prepositus. Nec potest dici fuisse institutorem dicti communis cum per ipsum commune non fuit prepositus alicui negotiationi. Ergo non fuit eius institutor d. l. institutor et l. quicumque. Nec gessit negotium communis sed solum ipsius Andree nec potest dici obligatus communem eo quia sal erat ipsius communis quia ex venditione et traditione facta in ipsum Andream fuit acquisitum dominium ipsius salis l. i. traditionibus. C. de pac. Sed presupposito nota tamen concessio quod sal ipsum remansisset in dominio dicti communis. ta-

men pecunia inde proueniens non est communis sed illius qui vendidit vel cuius nomine vendidit l. pretium. C. si quis sibi vel alter. Unde rectius dictus Bonatus soluit pecuniam dicto andree nec in aliquo tenetur dicto communi obligatur enim Andree ratione contractus etiam ex traditione rei aliene l. si urbane ff. de condic. inde. Innocentius in c. in litteris de resti. ubi no. dicit per d. l. quod soluens locatorem rei aliene liberatur cum dicto locatore teneatur ratione contractus. Nec potest conueniri per dominum rei quia cum eo nullum contractum gessit. Secundo principaliter faciunt no. per doc. et glo. in c. michael de usu. Concluditur communi op. quod nudus minister ad usuram exercendam non obligatur ad restitutionem cum solus fuerit prepositus ad mutuandum et lucrum recipiendum ideo ultra id quod gerit non nascitur obligatio licet glo. in d. c. sicut aliud senserit fundando se quia re a iure reprobata gessit. Sed non in casu nostro videtur quo ad mentes iuris conuenire ut iste Bonatus teneatur cum rem licitam gessit et nudus minister fuit ad vendendum sal ad minutum quia nec tacite nec expresse sed ad hoc tantum nec aliquid cum communi gessit. Non ergo debet obligari communi ad precium salis vel ad solutionem gabelle ex contrario sequeretur ad secundum quod nudus minister obligaretur in his que gessit cum magis est officium deputatus contra l. in omnibus negotijs ff. de ac. et ob. At hec quo ad primum et secundum an obligetur ratione asserte promissionis. Sed nunquid per dicta illorum testimonium probetur asserta promissio videtur quod sic nam realiter in quibus re probanda sufficiunt duo testes etiam ex lege diuina ut in euangelio in ore duorum vel trium et c. et habetur in iur. in multis locis in c. licet de testa. et ij. q. iiii. p. totum et iura satis in l. vulgaris sunt sed in casu nostro nedum sunt duo testes sed longe plures. Quia sunt quatuor qui erant tunc de prioribus dicti castri qui testificari possunt causa communis ut probatur in c. insuper et c. cum nuncius de testi. et c. et si christus in fi. de iure iuran. et xliii. q. ij. super prudentias et maxie in negotijs que geruntur in ipsa communitate ar. in l. consensu. C. de repu. per quod in l. parentes. C. de testi. et c. veniens l. ij. de testi. in c. tertio loco de p. ba. Item ad sunt bic alij duo testes qui audiuerunt dictum Bonatum dicentem obligatum fore dicto communi predicto Andree am plene non probante de per se quia deponit super verbis enuntiatiuis prolati propter aliud in c. si papa de priuile. l. vii. no. in l. et hac scriptura ff. de dona. et in c. si de suc. ab in test. tamen inducat presumptionem que multum adiuvat dictum aliorum testimonium pro hoc bonis text. cum glo. in c. illud presumi et in c. cum olim de censu et probatur in d. c. si. Item adest seu concurrunt dictum cancellarius qui dicit audiuisse sepe dictum Andream preponentem in arengaria quod dictus Bonatus soluit communi. Sed his non obstantibus puto quod ex dictis illorum testimonium plene non probetur quod dictus Bonatus se obligauerit communi. Nam dicti testes qui fuerunt ex prioribus illo tempore multipliciter possunt repellere a testimonio. Primo quoniam ubique singulis de vniuersitate deponunt in fauorem vniuersitatis in actu qui succedit postmodum in fauorem commune seu in commode singulorum de vniuersitate non sunt tales idonei testes quia in effectu deponerent super facto proprio et consequenter commodum hoc probatur ratione naturali. Debemus enim attendere effectum rei ut apertissime tenet doc. et maxie Joban. an. in c. nuncius preall. et in d. l. parentes ubi dicit quod si communitas concedit de pascuis ipsi communitatis ubi sunt pascua singulorum illi de vniuersitate non sunt idonei testes. Et maxie hoc procedit in vniuersitate seculari. Nam singuli non sunt affecti ad ipsam vniuersitatem unde non probant ita plene sicut alij nec etiam tractatur solum commodum vniuersitatis ut no. archi. in prin. sed in casu nostro nedum tractatur de commodum et fauore vniuersitatis secularis. Sed in consequentia de preiudicio singulorum quis deficiet dicta promissione collecta venit inponenda singulis ad satisfaciendum omnibus communis et pro hoc facit quod no. Bar. in l. deferre ff. de iure. ff. et in l. omnibus. C. de testi. ubi dicit quod procurator ad negotia non est idoneus testis quando perdit ipsa remaneret obligatus. Item et secundo dicti qui fuerant priores repelluntur a testimonio ratione suspitionis dandi damni eis imminetis quia non reperiendo idoneos fideiussores ipsi tenentur in subsidium ff. de magis. conuen. ff. per totum. Nec obstat si dicatur quod ex superbabundanti non ex necessitate receperunt dictam fideiussionem. Nec bic repiat expresse i statuto coitatus tantum tamen ex quod consuetudo antiquissima est in dicta communitate ut priores recipiant fide-

iussores a emptoribus gabelle predictae eo ipso quod assumpti fuerint isti ad officium prioratus videantur obligari ad satisfaciendum quod per alios solitum est fieri. prob hoc videtur text. in c. ecclesiasticum. et in c. his. xi. di. bene facit text. in l. q. si no lit in. §. quia assidua. ff. de edili. edic. pro hoc quod no. Bar. in l. nemo est qui nesciat. ff. de duo. re. et ibi dicit quod in contractu tacite venit id quod solitum est fieri. et ideo dicti quoniam priores non sunt in hac re idonei testes cum essent dānū de facili deponeret super dicta promissione. Item et tertio non sunt idonei testes quoniam ubique officiales et deposito officio volunt deponere de actu gesto coram se vel per se ex cuius gestione vel amissione laus vel vituperium posset eis ascribi. si sunt idonei testes et est. no. doc. in c. cum nobis de testi. per Anno. in c. iij. de arbi. Sed in casu nostro vituperium vel ignorantia possit eis ascribi si curi non providissent nec fecerunt ut alii predecessores igitur et c.

Et tres iste considerationes etiam singulas considerate videntur sufficere et multo fortius ubi omnes conveniunt. ut in casu nostro. nec ob dictum illorum duorum testimonium. Quia primum ut predicti solum deponunt de verbis enūciatiuis prolati propter aliud. nec faciunt presumptiones quia sunt singulas. nam deponunt super diversis confessionibus et non super eadem unde licet verus testis faciat presumptionem quando deponit super ipso facto de quo queritur. secus tamen est quando deponit in iudicio oportet enim quod duo tres ad minus presentent iudicium nec unus testis relevat ita no. sensit glo. et apertius Bar. in l. si. ff. de questi. Sed in casu nostro illa verba enūciativa solum faciunt iudicium cum fuissent prolata propter aliud nec probantur per duos testes. Et ideo non relevavit nec coadiuvant et pro hoc. c. cum dilecti de elec. c. cum litteris de testi. maxime in absentia patris. l. certum. §. si quis absente. ff. de confess. et quod no. in c. si. e. ti. Nec obstat dictum cancellarii qui non est iuratus nec disposuit in forma testimonij ut in sequenti me probatius dicitur. Item necessario non concludit obligationes subsecutas sed solum dicit qui Andreas dicit se facturum quod Bonatus solueret comuni. unde non sequitur quod fecerit maxime cum ipsemet Andreas postea disposuerit dictum Bonatum non se obligasse. Et per hoc patet quod dicendum in fo. et satis patet responsio in contrarium. Ad tertium nam quid obliget ratione scilicet et non stando in verbis dico primum quod cum sequestrum non appareat nisi per litteras cancellarii confectio postmodum ad requisitionem dominorum nullo modo probatur sequestrum posse etiam si cancellarius nunc attestaret sequestrum fuisse factum in plenissima forma. et hoc probatur apertissime primo quia viue voci notarii non est credendum ut no. hosti. in. c. post cessionem de proba. quoniam scriptura sua non facit fidem etiam concepta super actu nisi habeat inscriptionem testium ut in auc. de here. et fal. §. si vero absunt. et in auc. de tabel. et in auc. de fi. instru. sed hoc casu etiam scriptura notarii non apparet quia iste littere cancellarii mere testimoniales attestantes factum de preterito nec fuerunt scripte tempore quo de rogatus. nec est in protocollo suo ergo nulla fide faciunt. ut in dictis iuribus legitur et notatur. Item notarij depones super aliquo casu non faciunt maiorem fidem quam unus testis. §. computatur in numero testium. ut l. domicius. l. ab eo. ff. de testa. et clarius in. c. cum Jo. de fi. instru. et in casu nostro non habet vius testis quod non deponit in forma iuramenti nec citata parte nec prestito iuramento et ideo nihil valet dictum suum. ut probat aperte in. c. tua de cobra. de. et mu. et in. c. in super. in. c. tuis de testi.

Item presupposito quod nunc veniret et iuraret in forma testimonij non faceret plenam fidem quia unus testis non sufficit etiam si epali. presulgeat dignitate. ut dicitur text. in. c. licet. c. quedam de testi. Et per hoc infero ad id quod dicitur de quarto dubio nunquid debeant omnes iste probationes seu presumptiones simul coniungi ad faciendum plenam fidem iuxta regulas que non prosumunt singula multa iuvant in. c. cum causam de testi. et in. l. iij. ff. eo. et brevissime dico quod coniungi non debeant. quod ubique conveniunt presumptiones diverse spei non coniunguntur ad faciendum plenam probationem quia cum non comitantur in unum non sunt commiscibiles hec est theozica Bar. i. l. admonendi. ff. de iur. iuran. et Jo. cal. et aliorum in. d. c. cum causam. Sed ita est in casu nostro nam sequestrum est unus factum de perse separatim a promissione asserta ergo non potest coniungi. nec coadiuvant dictum illorum testimonium quoniam fuerunt priores. et dictum duorum in nullo relevat. ut. §. dixi. Quare concludo predictis attentis dictum Bonatum non esse comitatus castilionis aliquantulum obligatum igitur

ur et c. Diabbas.

Con. xvii.

Tante statuto tenoris. Infrascripti vbi quia mulier habens filios vel filias legitimas unam vel plures cuiuscunque sexus fecerit testamentum vel codicillos vel donationes non possit relinquere dare vel vendere vel alienare ita quod filij eius qui remanserunt postea possint primaria bonis suis nisi causa necessitatis vel victus salvo quod quartam partem bonorum suorum pro suo arbitrio dispensare vel de ea possint disponere non obstante dispositioe quod primo facta erat postea fuit facta additio. ut ubi dicit filios habens dicit etiam nepotes descendentes ex ea et detractum fecerunt illa verba. vbi fecerit testamentum vel codicillos vel donationes et fuit additum in fine relique tres partes pro rata dividantur.

Item alio statuto prout fuit quod nulla interpretatio fiat vel admitti debeat super aliquo capitulo statutorum sed sicut verba iacent simpliciter et vulgariter intelligantur absque ulla interpretatione. Contigit in facto quod mulier quedam habens forte sexaginta in bonis non habens aliter unde viuat. dicitur navit illa bona quibusdam attinentibus cum hoc ut deberet eam regere. Nec ad hoc requisivit iudicem loci nec nepotes filiam filie.

Queritur nunquid preiudicatur ex hoc dicto nepoti quo ad tres partes. Breuitatis causa arbitror quod sic ita quod dicti sui attinentes habebunt illa bona pro ut inter eos conventum erit. Proponitur primum quod predictum statutum exceptum a promissione sua casum necessitatis nec casum exceptum aliter determinavit. §. pure relinquit sub dispositioe. in. c. ois. p. §. q. d. exceptioe. no. glo. super. R. yca de reg. iur. li. vi. facit oprime. c. l. u. scepit de re. li. vij. et l. commodissime. ff. de lib. et po. Sed de iure communi possunt parentes ascendentes de suis bonis libere disponere non requisita filiis vel nepotibus. nec iudicibus dūmodo non faciunt in fraudem descendentiū ut no. in. l. hereditati. ff. de bo. auct. in. po. ubi per Bar. i. c. Ramificus de testa. itaque filij non habebunt post mortem parentum ut ubi ergo licuit illi mulieri suadere ius communicare pro ut fecit nepte vel in dice non requisito.

Secundo ad id quod probatur sic. ubique statum emanat contra iuris dispositionem est strictissime intelligendum. et recedendum est ad terminos iuris communis. quantum fieri potest. ut l. i. §. hec autem verba. ff. de ne. gel. l. si vero. §. de viro. ff. so. ma. in. c. in nostro de in iur. no. Anno. in. c. cum causas de rescrip. et Bar. in. l. omnes populi de iusti. et iur. Sed in casu nostro statutum hoc est contra ius commune ut mater non possit disponere nisi de quarta ergo quartus excipit causam necessitatis debet induci ad ius commune. ut libere in casu necessitatis possit disponere de omnibus bonis sicut potest de iure cōi etiam necessitate cessante. Satis enim statutum operatur contra ius commune cum preiudicet extra causas necessitatis.

In casu ergo necessitatis cessare debet communis interpretatio et additio quare non potest fieri recursus ad iudicem vel ad nepotem sine lesione iuris communis quod non est necessario fiendum quia statutum debet restringi ut reducat ad terminos iuris communis in. c. cum dilectus de consue. et l. secunda. c. de nora. Non ergo debet ampliari et late intellegi ut recedatur a libera facultate iuris communis sicut fieret in casu nostro si esset opus recurrere ad iudicem vel nepotes. idem ex isto intellectu contrarium sequeretur quod mulier teneretur recipere alimenta ab ea forte a qua non vellet quoniam fuit de matre statuti. sed tantum voluit comprehendere illicita et effrenatas dispositiones mulieris in preiudicando suis descendentiis.

Item et quarto statutum in principio dicit realiter mulierem non posse alienare postea exceptum simpliciter casum necessitatis sui victus. §. tunc potest alienari sine requisitione nepotis vel iudicis alias autem non diceretur non posse simpliciter nam non simpliciter dicitur posse qui habet victa habere alterius consensum vel suare aliquas solemnitates. l. tutor. qui. repertoriū. ff. de auto. tu. et c. de pred. mi. siue decre. p. totū. id enim dicimus posse quod de iure possumus. c. facit homo. xxi. q. ij. et l. filius. ff. de codic. in sti. Et maxime ad iudicem non tenetur tre ar. optimus. l. si. c. de pred. mi. siue dere. non ali. li. x. ubi patet quod decretum promissum in certa specie alienationis contra iuris dispositionem non extendit ad alium casum non promissum. Ita dicendum est in casu nostro.

Et si diceretur quod non dicitur ista facere ex necessitate victus quare necessitas est quando non habet aliter unde subveniat i. c. quanto de consue. Sed ista habebat remedium petendo a nepote dico quod statutum noluit quod mulier emendicando alimenta sua etiam per manus filiorum vel nepotum sed

pnus. sed solus vt relinquer et ex casum necessitatis bene. n. sciuisse statutu hoc etiam dicere si voluisset ar. de deci. ad au-
dientia satis enim grauauit eum extra casum necessitatis. vnde noluit tollere prouisionem a iure concessam in casu indige-
tie cum non debeat addi afflictio. afflictio de de. g. per totum. nec proprie dicitur sine necessitate si per mendicata suffragia
habeat querere alimenta quia n. dicemur posse vbi honestas
resistit dicta. l. filius. opprobriu est mendicare. xxiij. di. diaco-
nus. videtur in super de s. casu in auc. contra roga. C. ad treb.
vbi dicitur q. rogatus no restituat quicquid super de heredi-
tate tenet ad minus quartam conseruare fidei commissario ni
si alienet pro necessitate sui victus. z sic simpliciter concedit i
alienationem causa victus. Nec requirit vt prius super hoc
recurrat ad fideicommissarium in cuius fauore erat prohibita
alienatio quia nec decet q. vadat ad iudicem no. in simili per
Bar. i. aut. res que communia dele. ergo fortius non fuit neces-
se ire i casu nostro ad iudicem vel requirere neptem vbi agit
de p. prijs bonis ipsius mulieris z vbi aliter intelligeretur fie-
ret recessus a iure comuni z sine culpa. Ita grauit preiudicare
tur mulieri contra no. per Bar. in l. omnes populi. z maxime
hoc dicendum est in casu nostro vbi agitur de bonis medicis
in quibus cessat solenitas vrgente necessitate etia a iure addu-
cta. vt probatur in. c. terrulas iuncto. c. sine exceptione. xij. q.
ij. Et hoc profecto credo tenendum licet in contrarium repu-
temus fore aliquorum doc. theozica sed non potest procedere
in casu nostro vbi lederetur ius comune. z ita amare preiudi-
cetur mulieribus. ¶ Quare concludo dictam conuentio-
nem factam cum dictis agnatis valuisse. ex quo in quo i veri-
tate fecit ex necessitate sui victus. vt satis colligitur ex tenore
ipsius conuentionis licet aliter non adiungerit iudicem nec ipsuz
nepotem requisierit. Laus deo abbas.

Con. xvij.

Quius quedam domina Dominica vxor cuiusda
Ambrosij post condito testamento viro infcio. in
quo heredem extraneum instituit. de hoc testame-
to postea non habita mentione fecit solemniter quandam co-
positionem cu viro suo vt ipsa premoriente certa bona ipsius
mulieris venirent ad virum cu certo honore ad pias causas
z illa bona constitueretur qua si maiorem partem bonorum
ipsius mulieris. et si contra prius decederet maritus deberet
ad ipsum peruenire bona pertinentia ad maritum cu certis
oneribus etiam ad pias causas. demum alit dicto testameto
non reuocato decessit dicta mulier. Queritur nuc an compo-
sicio preiudicat testamento. cum de eo nulla fuerit facta men-
tio vele contra.

Quius eiqz matris nominibus inuocatis vide-
tur. Primo q. dicta copositio non valuerit. Pri-
mo quia videtur auferre voluntatem testandi seu
testamentuz mutandi extante compositione qua
do omnia bona mulieris venirent qd e contra. l. stipulatio hoc
modo concepta. ff. de ver. obli. est enim contra mores vt quis
habeat heredem contra liberam voluntatem quedaz esse am-
bulatoria vsqz ad extremum vite. l. iij. ff. de adm. le. z. c. cum
marite. d. cele. mis. Nec obstat q. iuramentum in hac compo-
sitione fuit appositum. q. vt no. dicit bar. in dicta. l. stiplo non
obligat. c. non est obligatorium de regl. iur. li. vi. z maxie hoc
videtur procedere ex parte viri. qui promisit vxori p. solem-
nem stipulationem omnia bona sua. ¶ Secundo probatur
sic donatio inter virum facta non valet. vt de dona. inter. vi.
z vxor. l. i. z. ij. z. c. si. eo. ti. Sed hec fuit quedaz donatio cum
ex mutuo amore coniugali hoc processit igitur zc. Et secun-
dum quosdaz talis donatio non firmatur iuramento quia vi-
detur contra bonos mores si mutuo amore se spoliat. vt no.
in. c. cum contingat de iur. iuran. z in. l. si quis pro eo. ff. de fi-
dei iusso. z. l. se ius z augerius. ff. ad. l. fal. ¶ Tertio facit q. te-
stamentum semel compositum non reuocatur nisi per aliud
olemniter perfectum. l. sanximus si. l. hac consultiissima. C. de
esta. Sed testamentum non fuit reuocatum expresse nec
tacite hoc dicendo iuxta ea que habetur z nota. in. dictis. l. er-
go debet stare firmum z preiudicari compositioni predictae.
¶ Sed his non obstantibus que non obstant nec vrgent
contra compositionem arbitros dictam compositionem va-
lidam fore z preiudicare testamentum quo ad contenta mea.
Et primo adduco tex. in. l. rem legatam. ff. de adimen. le. vbi
patet q. legatum testamento testator ex mera libertate alij do-
pauit. ¶ Itz vltima voluntas est ambulatoria vsqz ad fine

mortis. vt in iuribus preall. Nec potest quis sibi statuere le-
gem in testamento a qua non liceat recedere etiam si iurauit
rat. vt plene no. per Johan. an. in regula qd semel de re. iuris
li. viij. in mercu. no. xij. q. ij. vltima voluntas. videtur tex. in. l.
si quis in prin. ff. de le. iij. vnde potest testator de bonis suis li-
bere disponere i contrahendo taz in testameto q. post testame-
to vt. l. heredes palam. ff. de testa. z. d. c. cu marit. licuit ergo
dicte dominice de rebus suis etiam post testamentu dispo-
ne nulla etia habita mentione de testameto. maxime contrahē-
do vt fecit. vt satis pbatur in iuribus pre alle. Soluz ergo re-
stat videre vtrum dicta copositio predicto modo valuerit. z
maxime inter maritu et inter vxore z sic indirecte responde-
ad contrariuz z dico q. sic. Nam si bene inspiciant verba co-
positionis non in ea alicui coniuguz sublata libertas testandi
seu testamentu mutandi. nec per ea fuit derogatu heredis re-
stitutioni i testameto facte non eniz. pmisit dicta domina Do-
minica heredem facere maritu. Nec contra nec dedit omnia
sua bona pntia z futura. quo casu possunt militare no. p. Bar.
in. d. l. stipulatio z per Ly. z alios in. l. si. C. de pac. Sed soluz
vxor disposuit de quibusda rebus particularibus. z maritus
disposuit de rebus presentibus no autez futuris q. casu valet
stipulatio scdz glo. z Bar. z omnes i dicta. l. si. z. l. stipulatio
cum possunt testari de rebus acqrendis in futuru. testametu
dicte Dominice remanet validu in rebus z iuribz non copre-
hens. in dicta compositione testameto extat quo tempore mor-
ti nil vltra remanserit nil tamē habet obstat. satis enim est q.
remanere potuit z q. in presenti potest heres adire hereditate
cum hereditas constituit etia sine bonis cu sit nome iuris. l. he-
redis appellatio. ff. de ver. sig. z hoc colligit ex verbis dicte
copositionis de qua obseruanda non obligauerit auferre li-
beram facultate testandi. sed de certis bonis duntaxat paci-
scendo. quoniam dico q. si heres adiit hereditate ex illo testa-
mento tenetur z obligat marito ad obseruantia dicte compo-
sitionis. ad hoc. l. veteres. C. de cotra. x. z comit. stip. z q. no.
in. c. i. de dest. Et plus dico quod si omnia bona pntia z futu-
ra donassent valeret donatio maxime interposito iuramento
non obstate opi. Bar. quaz moderniores no fuerunt secuti
cum testator posset fieri sine bonis particularibus cu heredi-
tas sit nome iuris vt predicti. z ipsemet bar. hoc sensit in au. i
gressi. C. de sa. sanc. eccl. Nec obstat. d. l. stipulatio quia ibi tol-
lebat directe facultas heredē instituendi qd non cōtingit i
casu nostro quicquid sit de hoc casu tamē nostro non obstat
opi. bar. sed concordat in hac copositione non venerint bona
pntia z futura nec pmiserit se instituere heredes sed potius
senserunt contrariu vt predicti. z per hoc tollitur primu z vlti-
mum motiuu. ¶ Non obstat illud de donatione prohibi-
ta inter virum z vxore multiplici ratione. Prima q. fuit mor-
te confirmata qd fieri potest. c. si. de dona. inter virum z vxor-
rem vt. l. donatiois. C. eo. ti. Itz q. non fuit donatio inter vi-
uos sed causa mortis q. non phibetur inter maritu z vxore
cum hoc non efficiatur alteri pauperio vt. l. in donatioibus
C. ad. l. fal. z. l. si causa mortis. ff. de do. Item in cotra. iu pot
dici q. no fuit donatio sed quedā copositio vt mutuū pactū
olucrandis certis bonis matrimonio dissoluto p. morte alteri
q. licite fieri potest inter coniuges. vt. d. c. si. de dona. inter vt.
z. vxor. z. l. deo nobis. C. de epil. z de. Non enim pot dici sim-
pliciter donatio q. fuit animo aliud cōsequendi seu remune-
randi vt. l. hoc iure. in fi. de dona no. Bar. in prohemio. ff. de
qualis fuit ista.

Concludo ergo q. testamentu dicte dominice remanet va-
lidum. z copositio facta per eam cum marito est per oia obser-
uanda maxie ratione iuramenti z dispositionis facte ad pias
causas ar. c. relatu. el pri. de testa. Et hec sufficiat.

Con. xix.

Quedam mulier promisit trecentos nomine dotis
filia sua. marito recipiēti z stipulenti pro se z no-
mine suo hoc inter cetera in ipso contractu adie-
cto. q. matrimonio dissoluto aliter q. p. mortem fi-
li sue dicte dos deberet sibi reddi. postmoduz natus filijs ex di-
cto matrimonio decessit marit. z sic comissa stipulatio de dos
fuit restituta dicte mulieri. Beniqz dicta filia transiente ad
secunda vota pmisit dicta mulier eius mater secūdo viro tre-
centos nomine dotis. hoc inter cetera. Adiecto q. si matrimo-
nio dissolueretur per mortē eius filie superstibz filijs ex ipso
matrimonio. tunc dos remaneret apud ipsum maritum retu-
nente nomine ipsorum filiorum ita qd dos cedere ipis filijs

dumtarat et ad hoc obligauit se et suos heredes per solemnem stipulationem: moritur postremo dicta filia ad cuius successionem veniunt filij primi matrimonij dicentes se debere succedere in dicta dote cum filiis secundi matrimonij maxime occasione statuti loci in quo inter cetera disponitur quod si mulier transierit ad secunda vota et decesserit ab intestato relictis filiis ex primo maxime et ex secundo alii quocumque alio tunc et eo casu filij primi matrimonij et secundi cuiuslibet matrimonij succedant ab intestato dicte eius matri equali portione tam in dotibus eorum matri vnde cumq; habuerit et processerit quam in aliis quibuscumque eius bonis non obstante aliquo pacto appposito in testamento totali ipsius matris et secundo maritus opposuit de stipulatione predicta. Queritur quid iuris et.

Christi eiusque matris nominibus inuocatis. Videndum est primo pro ipsius clara decisione quod dicendum de iure communi. Secundo nunquid varietur in hoc iuris communis dispositio vigore dicti statuti in primo obmissis argumentis que ad partes fieri solent sic mihi videtur distinguendum quod aut mater dotauit filiam de suis propriis bonis aut de bonis ipsius filie et hoc de prebenditur de administratione bonorum ipsius filie. Nam mater administrabat tempore promissionis bona filie. tunc videtur enim de sua dote contulisse: hoc colligitur ex his que leguntur et no. in l. si. C. de dotis promiss. et l. vna. C. de rei. vt. act. §. accedit. Primo casu cum dote contulerit ex propria substantia potuit etiam in preiudicio filiorum futuroz dote sibi reddi stipulari sicut quilibet extraneus. vt in. d. §. accedit et l. quotiens. ff. solu. ma. et sic licet potuit dando dote secundo viro apponere pactum exclusiuum filiorum primi matrimonij cum in re sua potuerit apponere quodlibet pactum. C. man. in re mandata. et c. de his de sepul. his hoc ergo casu exclusis filiis primi matrimonij dos ipsa erat filiorum dumtarat secundi matrimonij. Secundo casu cum mater dotauit de bonis filie non valuit pactum appositum in preiudicium filiorum primi matrimonij sic enim directe non posset ipsa mater excludere filios primi matrimonij a sua successione. l. cum filiis. C. de his nup. et in ant. vt cum de appel. §. no. §. aliud quoque. C. ita et fortius non potuit ista dotando de bonis filie apponere pactum filiorum primi matrimonij exclusiuum. ar. i. l. nemo potest. et l. i. ius agnationis. ff. de pac. Sed hoc casu arbitraretur ipsam aniam teneri ad supplendum secundo marito de sua substantia cum obligauerit se et suos heredes et ad implementum omnium que venerunt in contractu quum ergo sibi auferatur ex filiis primi matrimonij tantum est sibi supplendum per dictam auiaz de sua substantia cum potuerit ad hoc se obligare ar. in l. rem alienata. ff. de contraben. emp. et l. eleganter. ff. qui reprobos. ff. de pigno. act. et l. exempto de act. emp. et bene facit in simili. c. inter cetera. de pben. Ite procedunt inspecto dispositio iuris communis. Sed nunc examinandum est quid dicendum est inspectis verbis censure municipalis. Et videtur primo naz dictum statutum debet quantum fieri potest reduci ad terminos communis etiam per impropiationem verborum si expedit et in. c. cum dilectus de consue. et l. ij. C. de notari. per doc. in. c. causamque. de rescrip. intelligatur ergo dictum statutum quod voluerit tollere pactum appositum in dote profecta ab ipsa filia vel ipsius patre. secus si ab extraneo. vt est mater in hoc casu que cum non teneatur dotare filiam dicta. l. mater debet prohiberi pacisci dote sibi reddi contra multa iura super allegata et similia. Nam causa iusta restringi statutum est cum quis sine culpa pateretur damnum. vt no. bar. in l. omnes. ff. de iur. iur. et iur. verum cum verba statuti satis in hoc videantur clara et generalia: excludunt enim quodcumque pactum in instrumentibus dotis appositum vnde cumq; mater habuerit dote vel processerit ipsa dos. ergo includit statutum dote profecta a matre cum dicat. vnde cumq; processerit et c. generalia enim verba generaliter sunt intelligenda. xix. di. si romanoz. xxx. q. i. si dormierit. et pro hoc quod in silino. bar. i. l. iij. §. preterea ait. ff. de dam. in fec. vbi dicit quod si statuto cauetur de reo citando in faciem vel ad domum sufficit quod sit citatio personalis. vel ad domum. Nec debet ad terminos iuris communis vt intelligatur quod prius ad faciem si reperiri potest inde ad domum. quia secundum hunc intellectum nil adderet statutum ad ius commune. Et cum ergo in casu nostro verba sint clara disponentia super dotez maternam vnde cumq; processerit generaliter sunt intelligenda facit. c. in his de priuileg. et quod fuerit mens statuendum colligere ex additione vbi in preiudicium stipulatur dotez sibi reddi

disponitur vt certo casu dos remaneat ibi penes dotatam suos heredes et maxime hoc procedit cum filia dotata a matre excludatur successione matris et c. prout ibi latius continetur. Sic videtur statuentes hoc casu voluisse preiudicare dotanti. vt non obstante quocumque pacto opposito in instrumento dotali debeant venire ad successionem matris primi filij et secundi matrimonij. Concludo ergo in casu nostro quod siue dicta dos processerit ex substantia matris dotantis siue ex bonis ipsius filij omnes filij tam primi quam secundi matrimonij veniunt ad successionem maternam equaliter et in viriles portiones vt in dicto statuto continetur et facit dicta. l. cum filiis. Sed ipsa mater que nomine proprio se obligauit secundo marito tenebatur tantum de suo supplere quantum fuerit sibi substractum a filiis primi matrimonij vt in iuribus preallegatis. Quando autem maritus tenebatur dare partem eorum que habuit filiis primi matrimonij dico quod realiter maritus non compellitur ante lapsum anni restituere dote que consistit in rebus immobilibus. sicut in casu nostro vt. l. vna. §. ex actione. C. de rei. vt. ac. Quia autem respectu patris siue non reperitur in hoc priuilegiata. unde tenetur tradere infra tempus boni viri arbitrio computandum. iuxta no. in l. ij. et l. iij. ff. de re. iuris et l. ij. C. de vsu. rei. iudi. cum similibus. Et hoc sufficiat. Nico. abbas.

Con. xx.

Super questione vertente inter commune seu homines plantangari ex vna parte. et notarius art. lane ex alia parte. super eo videlicet an statutum commune. Senaruz prohibens pannos deferri in territorio senen. et c. prout plene et late continetur in dicto statuto quod incipit. Eleduto che grande quantita et c. habeat locum in dicto consuetudine planicastrangari. et maxime respectu forensium cleri non soluta gabella. de quo in dicto statuto continetur introduxerunt certam quantitatem pannorum ad dictum castrum. et c.

In christi nomine amen. Christi postulato suffragio videtur primo quod sic. siue inspicimus dispositionem iuris communis siue continentiam capitulorum iam dudum innotum inter magnificum commune senaruz ex vna parte et commune et homines dicti castri ex alia. de iure enim commune licuit dicte comitati senaruz in toto territorio seu districtu gabellas rerum vendendarum in ducere et certarum specierum delationes prohibere cum vtatur in toto suo territorio iuribus principis et tanto tempore. his iuribus dicta ciuitas senaruz est vsu. quod non est memoria in contrarium. vt i. c. super quibusdam de ver. sig. in l. infames in fi. ff. de pub. facit quod no. Inno. in. c. cum te. de re. iudic. et in. c. p. tabellio. de fi. instru. Et sic non obstat. l. vectigalia. ff. de publi. que phibet gabellas induci per inferiorem ab imperatore. Tertium est dictum castrum plantangari esse de territorio seu districtu senen. Nam dicit territorium a terrendo. et districtum a distrigendo ideo vbi cumque quis habeat potestatem terrendi seu distrigendi. totum illud dicitur de territorio seu districtu suo vt in l. pupillus. §. territorium. ff. de ver. sig. per Bar. in l. non dubito. ff. de capti. et postil. facit quod legitur et no. in cle. ne romani de elec. vnde licet posse disceptari verum dictum castrum sit de comitatu senen. maxime per id quod habetur in. xx. ca. dictorum pactorum tamen negari non potest qui sit de territorio de iurisdictione districtu vt clare colligitur ex predictis iuncta summisione facta per homines dicti castri. vt patet clarissime ex tenore submissiois dicti igitur statutum percernens totum territorium districtum seu en. extendit vinculum et vires suas ad dictum castrum. quapropter ex non solutione gabelle dicti panni inciderunt in commissum. vt in. c. cum scis leges. de bere. li. di. et in. l. si. ff. de publi. cum si. nec capitula seu pacta inita per ciuitatez senen. et dictum castrum habent in aliquo impedire vires dicti statuti seu penas commissiois insurgere ex eo. nam si ponderent non auferunt potestatez comitati senen. statuti et puniendo in dicto castro. Tria enim videntur capitula ad materiam facientia vbi secundum nonum et vigesimum. videntur enim illa capitula soluzerimere homines et commune dicti castri a gabellaz alijs grauaminibus. Non enim dant potestatem portandi de alijs locis species vitas maxime respectu forensium qui non reperiuntur priuilegiati. nec priuilegiuz vni concessum ad alius extendendum est. nec. l. personalis alias. extenda. xxix. di. per totum: dicta vero pacta tanquam inita habent vim legis vt in l. cesar. ff. de publi. non possunt ergo homines castri aquependenti qui detulerunt pannos ad dictum castrum plantangari contra tenorem dicti statuti vigore dictorum pactorum se

ctoꝝ se defendere. ¶ S; his non obstantibus que iudicio meo non obstant puto. q̄ vigore dictoꝝ pactorū dictū statutū non vendicat sibi locum in dicto castro planistangarij. etiam nec in alienigenis deferentibus pannos ad dictū castrum. Et primo per dictum capitulum scdm̄ dictoꝝ pactorū in quo inter cetera continetur q̄ non solum homines sed cōmune dicti castri debent esse exempti ⁊ liberi tam in genere q̄ in specie ab omnibus tarijs datis gabell' ⁊ alijs quibuscunq; grauaminibus realibus ⁊ personalibus pro tempore viginti annozum tunc proxime futurorum. ¶ Sed certū est q̄ si ex delatione pannozum etiam per forenses delatoꝝ gabella in dicto contento soluentur ingressu castri predicti. non esset dictum castrum immune a gabellis seu liberum ⁊ exemptū cū indirecte collectarentur ⁊ gabellarentur homines ⁊ cōmune dicti castri. cum oporteret aut carere dictis pannis deferentibus aut pro maiori solito emerent cum delatoꝝ venderent carius ppter onera gabelle. ad hoc. l. fundi partem. ff. de contrahen. emp. facit. c. quāto de priuileg. ⁊ c. si. de immu. ecclē. li. vi.

Item tenendo contrarium de directo cōmittitur contra dict. capitulum nonum dictoꝝ pactorū in quo capitulo disponitur q̄ omnes intrate redditus ordinarij extraordinarij dicte terre planistangarij cuiuscunq; conditionis existant bācoꝝum ciuiliū ⁊ penarū condemnationem ⁊c. sint ⁊ eē debeāt communitatis hominū planistangarij pro dicto tempore. xx. annozum. nec negari potest quin gabella vel pena posita in dicto loco non sit contra immunitatem ac bonum dicti castri. saltem in quādā consequentiā ergo ⁊c. Et p̄ consequens concludo q̄ dictum statutum non vendicat sibi locū in dicto castro nec etiam in alienigenis deferentibus pannos ad dictum castrum. Nicolaus abbas.

Con. xxi.

Christiciusq; matris nominibus innuocatio. Viso dubio de quo queritur An vicarius domini episcopi preferendus sit domino archidiacono bononiensi ⁊ contra. Et primo videtur dicendum dominum archy. preferendum cum eius officium sit perpetuum ⁊ officium vicarij temporale. vnde digniora sunt propria permanentia q̄ temporalia preterea archy. dicitur esse vicarij episcopi. vt no. per Joann. an. in. c. i. de off. archy. ¶ Tamen his non obstantibus que vere non obstant contrarium puto verius. Et primo adduco quia ille qui est maior in iurisdictione in dubio preferendus est ibi minoꝝ incessionibus vt in. c. statuimus. xviij. di. §. si. ⁊ c. sequen. Archidiaconus autem nullam potestatem habet in vicarium episcopi. Nec etiam habet in aliquem iurisdictionem contenciosam de iure cōmuni. Sed duntaxat intentionem suam fundat de iure cōmuni super duobus expensis in. c. ad hoc in. c. in quadam de off. archy. procedunt potius secundum varias consuetudines locozum q̄ de iure cōmuni. vt nota. Joann. an. in. §. quadam. ad idem bona glo. est in. c. ad hoc de excess. prela. ¶ Item in fo vicarius episcopi dicitur associari episcopo in iurisdictione. vt dicit tex. in. c. in nouatione. xvi. q. viij. Ergo preferend' est post episcopū omnibus diocesi. ar. in. c. recolentes de sta. regu. ⁊ in. c. cum in tua. dyocesi. de cleri. ¶ Item ⁊ tertio quāto quisq; melioribus tanto maior est ⁊ honestior. vt dicit tex. in auc. de defen. ciuit. in. §. nos igitur. Sed vicarius episcopi pre est in melioribus q̄ archidiacono ⁊ omnibus de dyocesi vt. s. dictum est ⁊ habet iurisdictionem ordinariam ⁊ archy. diaconus nullam habet iurisdictionem contenciosam de iure cōmuni. vt. s. dixi. Est ergo longe maior ipsi archidia. ergo ille preferendus. ¶ Itē ⁊ quarto gñalis officialis episcopi. facit idem consistorium cum ipso episcopo ⁊ p̄cipat de iurisdictione ipsius episcopi ⁊ in. c. ij. de consue. li. vi. ⁊ in. c. romana de appel. eo. li. ergo honorandus est prepoꝝitionibus potest episcopum sicut dicimus in papa qui facit idem consistorium cum deo. ⁊ no. Inno. ⁊ hostien. in. c. liij. d. transac. prela. vt post deum pre omnibus debet honorari. Ad idē bonus text. c. si. xciij. di. Non obstant committi superius formata. Et primo ad primū respondetur q̄ vicarius episcopi habet dignitatē q̄ diu est in officio licet secundum quosdā extingatur eo mortuo vel remoto vel de nouo creat aliquo instituto nō. in cle. principalis in. d. c. qm̄ abbas. ⁊ satis est q̄ possit esse perpetuus. i. ad vitam suā tenere si nō remoueat' aliud instituto. iux' no. in de. ⁊ si principalis. Item satis est q̄ dum vicarium obtinet habet ordinarium supra ipsum archidiaconū. ergo preferendus: et dignitas vicariatus p̄prio est

vnde iuxta tractat' sepe ratas de officio vicarij. Et licet iurisdictione procedat ex iurisdictione ipsius episcopi tamē habetur al legatio ⁊ nō. immediate ab ipso episcopo alias nō. esse ordinaria iux' no. p̄ Inno. in. c. cum ab ecclesiis de off. ⁊ or. ⁊ l. ⁊ q̄ ff. de iu. om. iudi. ¶ Ad secundum argumentum respondetur q̄ archidiaconus dicitur vicarius episcopi quia illa duo que sibi computat de quibus in dicto. §. in quadā pertinebāt olim a iurisdictione episcopi. vt no. Jo. an. in. c. i. de off. archy. S; generalis officialis episcopi est vicarius in tota iurisdictione iuxta tamē ea q̄ habentur. in. c. licet de off. vicari. li. vi. ¶ Et facit idem consistorium cū episcopo. Et q̄ non facit archidiaconus. Nam obstat facit tertij argumentum quod dicit tenere locum episcopi: quoniam ex eo dicitur locū tenere episcopi quia iurisdictione est eadem cum iurisdictione episcopi. ratio autem dicitur ex ea vt habeat potestatem in presentia episcopi duntaxat imo habet etiam in presentia vt. s. dixi. vnde dī sibi adiunctus in administratione vt in. d. c. noua. ¶ Itē ob. vltimū argumentum q̄ archidiaconus dicitur maior: post officialis est episcopi. q̄ ipse debet honorari. vt episcopus. vt. s. dixi cū habeat iurisdictionem episcopi in archidiacono. Sed dicitur maior respectu alioꝝum clericozum diocef. Nam vt. s. dixi vicarius facit idē consistoriū cū episcopo. vnde posito episcopo per consequentiā p̄ vica. Et predicta sufficiant.

Vita me quesitū postea. Nunquid valeat supra scripto casu quo consuetudo est contraria omni iure. Primo diuino. vt satis colligitur ex ca. ad lxx. lxxviii. di. ¶ Secundo ordini naturali. vt colligitur ex. c. est ordo. xxiiij. q. v. ¶ Itē iure canonico cū maior in administratione preferendus sit. vt. s. plene fuit allegatū. ¶ Item ciuili vt colligitur ex. l. vt gradatim. ff. de mu. ⁊ hono. ⁊ l. i. ff. de albo. scriben. ergo inscriptibilis ⁊ potius dī p̄stis q̄ consuetudo. iuxta ea que habentur in simili. c. ad nostram in tex. ⁊ glo. de proba. ¶ Item consuetudo contra honestatem non valet. vt in. c. cum decorē de vi. ⁊ ho. de. Et nimirum cum principale q̄ requiritur in. l. si ipsa honestas. vtiij. di. Erat autē. l. honesta ⁊c. Si ergo ista procedūt ex consensu expresse non valent fineratione vt ibi quanto minus consuetudo. fortius non valet consuetudo que inducitur ex consensu tacito et regulariter minus operatur ex consensu tacito quā expresse iuxta no. in. c. dilecti. de consuetu. ⁊ in. l. ii. c. q̄ sit lon. p̄sue. ⁊ viij. di. mala p̄suetudo. ⁊ c. cōsuetudo. S; h̄ p̄suetu est p̄trationē. vt patet ex predictis. solum enī videtur p̄cessisse ex quadam recordia ⁊ ambitione seu stultitia vt innuitur in. c. legimus in principi. xciij. di. ergo non valet ⁊ qd̄ ratione caret extirpare necesse est. lxxviii. di. corripit in fi. ⁊ maxime hec consuetudo que potius ē corruptela omnino extirpanda est. quia est contra primū gradum humilitatis ad necessarium. ¶ Primus enim gradus humilitatis est deferre maiori ⁊ non preferre se equali. vt no. glo. notabilis in de. l. de re lido. super verbo humilitatis. que prosequitur alius gradus ⁊ facit. c. de constantinopolitanis. xxiij. di. hinc est q̄ ius prouidet contra istos qui volunt se pertinaciter preferre dignioribus vt in penam teneant vltimū locum. vt in. c. si. xciij. di. ex p̄esse q̄ talis consuetudo non valet. vult tex. in. d. c. legimus vbi reprobat' mos tuozum in quibus diaconi volebant se p̄ferre pluribus quibus tamē non erant subditi respectu iurisdictionis fortius non valet hoc casu vbi vicarius habet iurisdictionē in archidiacono vt predictū est. facit. xciij. di. illud q̄ in fauore archidiaconi allegetur quoddā priuilegium quo inter cetera cauet' ipsum archidiaconū debere post episcopū primā sedem obtinere: tamē priuilegiū sic generaliter loquēs iudicio meo intelligi debet respectu alioꝝum clericozum iurisdictionem non habentū in dictum archidiaconū: nam priuilegium generaliter loquens debet intelligi ⁊ restringi vt absurditas leuatur vt est tex. no. in fili materia in. c. ex ore. de priuilegiis absurdum enim foret archidiaconū debere precedere vicarium episcopi. vt patet ex predictis. ¶ Item priuilegium dat primam sedem post episcopum. Sed inter episcopum ⁊ vicarium suum in sua diocesi non est dare gradum cū representant idem tribunal ⁊ consistorium. vt in. c. secundo d̄ consue. li. vi. ⁊ in. ca. romana de ep. eo. li. dicitur ergo habere primam sedem post episcopum. si immediate sequitur episcopum ⁊ vicarium suum. Nam vicarius corrumpat ex radijs episcopi. ⁊ iurisdictione sua est sicut in simili dicimus vtoꝝe que notabiliter ex genere mariti. l. i. c. de in col. lib. x. Et beatus Nicolaus Abbas.

Nomine saluatoris eiusque matris. Amē. quā
consultatio ad maiorem ut arbitror claritatem sit.
quatuor ex thematibus dubia. tamen in effectu
tam prima in unum redigi possunt. Uidelicet an
testamentum minori annis. xxv. et maiori. xlii. non prestita p
us cautione secundum formam. c. quamq. de usu. li. vi. value
rit cum non probetur apte. et formaliter usuram exercuisse pa
lam et publice vendidisse res seu merces cariori precio. propter
dilataam solutionem precij quam quando precium illico solue
batur. Et videtur primo quod dictum testamentum valuerit.
Nam. c. quamq. preall. irritat duntaxat ex defectu cautionis
non prestite testamentum manifesti usurarii: unde non suffi
cit quod testator fuit usurarius nisi et fuerit manifestus ergo testa
mentum ex eo capite impugnari non potest: consequentia est
nota: maior probatur in. d. c. quamq. minor vero probatur hac
ratione. usura non committitur nisi in contractu mutui quod pa
ter ex diffinitione ipsius est enim lucrum ex mutuo et. ut ple
ne no. per Joā. an. in regula peccatum de re. iur. li. vi. in mer
curi. et xlii. q. iij. quasi per totum de usu. consuluit. in contractu
emptionis et venditionis non committitur usura etiam si alte
ra pars enormiter ledatur. ut patet in. c. cum dilecti extra de
e. n. p. et ven. **S**ed predictus solum vendebat merces cario
ri precio ergo non commisit usuram. **I**tem et hoc de hoc vide
tur tex. in. c. in ciuitate de usu. ubi expresse dicitur quod huiusmo
di contractus ex tali forma non potest censeri usurarius. quan
q. venditores partes incurrant nisi dubium sit illa merces plus
imminuisse tempore solutionis valitans: potest ergo dictus
minor excusari etiam a peccato propter probabile dubium an
solutionis tempore dicte merces forent plus valiturs. **I**tem
presupposito quod peccauerit cessante dubio variationis precij
non tamen incurrat peccatum usurarum. cum non interuenit
mutuum. ut innuit tex. in. d. c. in ciuitate. **I**tem et tertio pre
supposito quod in effectu commiserit usuram taliter contraben
do non tamen potest dici manifestus usurarius cum talis co
tractus ex forma non apparet usurarii. ut dicit tex. in. d. capu
tulo. in ciuitate. manifestum autem est id quod clare patet. **N**ec
terguersatione reuelari potest. ut in. c. manifesta et. c. de mani
festa. ij. q. i. et. c. euidentia de actu. **Q**uarto presupposito
quod ex dictis contractibus publice habitis. resurta usura mani
festa in persona tamen dicti minoris. iste effectus causari non
potest cum municipali cessura cauetur minorem sine certa for
ma que in dictis contractibus non fuit seruata contrahere non
posse. fuerunt enim dictus contractus vel non posse fuerunt
contra legem. ut in. l. non dubium. C. de legi. et in regula que
contra ius de re. iur. li. vi. **N**on enim videtur contraxisse quo
ad iuris effectum. **S**ed his non obstantibus que vero
iudicio non obstant contrariam sententiam arbitror sequen
dam. **E**t primo text. apertissimus in. c. nauiganti de usu.
ubi dicitur taliter contrahentem tunc demum excusare a cri
mine usurarum cum verisimiliter deputatur ad plus vel ad
minus solutionis tempore merces vendite forent valiturs.
Nec etiam sufficit hec dubitatio nisi tempore contractus pro
viliori precio datus merces non fuisset venditurus pro mi
noris precio tunc oblato quinimo quibuscumq. offerebat pre
cium in ptenenti vendebat pro minoris precio quod venderet illi quod
in tempore differebantur solutionem. et clarissime probatur
per libros suos qui fidem faciunt in deri. vnica. de usu. hoc
etiam voluit glo. iud. d. c. in ciuitates in. ver. venditores. que
declarat text. illum dum dicit quod huiusmodi contrahentes in
currunt peccatum exponit. c. usurarium per. d. c. nauiganti:
nec dicit intelligendum. d. c. in ciuitate secundum dispositio
nem illius. c. nauiganti. **E**t in hoc glo. optime loquitur quia
vnum ius est interpretandum secundum dispositionem al
terius. cum iuribus sint concordanda iura in. c. cum expediat
de elect. lib. vi. et in. l. vnica. C. de inoff. do. **E**t cum istos con
tractus faceret palam et publice et ad hoc haberet stationem
paratam satis dicitur usura manifesta. **A**d hoc quod nota. glo.
in. c. i. et. ij. de usu. li. vi. **B**ar. in. l. fur. ff. de furt. et quod nota. in. c.
iij. de usu. **I**tem et secundo qualitas manifesta que requi
ritur in. d. c. quamq. non debet sumi pro notorio sed pro vt ma
nifestus est species distincta a notorio. nam hec propriabur
ius vocabuli significatio est. nam manifestum est id quod p
bari potest ut notat. gl. in. capitulo. nostra de choa. de. et mu.
et tenet quod medium inter occultum et notorium vel saltem
manifestum dicitur et famosa insinuatio et communis et certa

sciētia et ex certis proueniens. sed in casu nostro dictus contra
ctus probari possit. ac erat publica fama. et communis opi
de iniquitate illorum contractuum tempore vite dicti minoris
ergo satis potest dici dictum minorem fuisse usurarium mani
festum. **T**ertio hoc probat per tex. no. in. ca. cum dioce
si. de usu. ubi habetur quod per famam et argumenta probatur
quis usurarius manifestus ac in casu nostro non solum con
cernunt argumenta sed vera prohibitio contractuum usurario
rum. **Q**uinimo quod plus est reperio fuisse consultum per
Bar. **B**as. de. Lal. et **B**imcardinale florētini quod licet in vitā
exercet quod publice usuram. sit tamen potest probari quod erat tpe vite usu
rarius satis probatur eius fuisse manifestum usurarium et ad effe
ctus mutandi testamentum quod manifestus erat dilectum quod probari
poterat quamq. **F**rede. in consilijs suis ab hoc ultimo denia
re videatur. **N**on obstant contraria superius formata. **E**t
primo ad primum fatendum est quod dicti contractus ex forma
lite non apparent usurarii cum sunt emptionis. et venditionis
et sic quo a forma et apparetia loquitur. d. c. i. ciuitate. **S**ed in spe
cie alijs circumstantib. maxime illa. quia alijs vendebat consi
miles merces pro minoris precio solutione in continenti facta
satis probantur contractus usurarii. ut aperte innuit tex. in. d.
c. nauiganti. **N**ec obstat quod hic non interuenit mutuum. quia
dico quod imo interuenit mutuum factum: nam videtur emptor su
isse illico precij iustum et statim fuisse sibi a venditore institue
dum intempus cum in cremeto illius pluris quod soluit pro di
lata solutione ut no. doc. in. d. c. in ciuitate et nauiganti. iur. a. n.
non sunt imposita verbi sed rerum effectui in. c. commissa. de
elec. li. vi. et si diceremus oppositum parata esset via eludendi
materia promulgata contra usurarios quod non dicendum est
ut patet in. c. ad nostrā de emp. et ven. et. c. illo vos. de pign. fa
cit in. c. quanto. de priuile. et. c. gaudemus de diuor. **N**on ob
stant. c. manifesta. ibi enim capitur manifestum pro notorio et
non in proprio significato: nam a proprio verborum non est rece
dendum significato. ex quo non constat de mente contraria
ut. l. non alter de. l. iij. et in. c. si. de ver. sig. **I**tem posset dici
istum notorium usurarium ex quo notorie tenebat bandum
paratum ad merces tali modo vendendas ad hoc no. glo. in.
d. c. i. et. ij. de usu. li. vi. iuncto. c. nauiganti. nam si dicti contractus
faciunt istum usurarium ut. s. probatum est. et publice per eius
extendebant uti presupponitur in casu quod negari non potest qui
fuit usurarius publicus et manifestus. **N**on obstat vltimum motum
quod non obstante statuto non poterat contrahere. **R**espondeo
enim dupliciter. primo quod contractus censetur prohibitus mi
noris quater. alteri obligatur non antequam quatenus alter sibi obli
gatur ut probatur in. l. iul. §. p. ff. de ac. emp. facit. l. non eo mi
nus. C. de procu. quod in simili habetur de ecclesia. xij. q. ij. si
qua de rebus et per glo. in. c. i. ne sede vacan. per doc. in. c. i. et.
c. tua. de his que fi. a prel. **N**on ergo obstat statutum quo
minus illo modo augmentaret patrimonium suum. **S**e
cundo **R**espondeo quod ius canonicum irritando testamentum ma
nifesti usurarii habuit respectum ad odium hominis **N**on
autem ad validitatem contractuum quod patet manifeste ex
eo quia contractus super usuram soluendo sunt ipso iure nul
li. unde nulla obligatio acquiritur usurario ut in. ca. debito
res de iure. iuran. et solute possunt repeti. ut in. d. c. debitorum
et de usu. cum tu. unde presuppono quod minor non potuerit
contrahere nec valuerit contractus. nihilominus quantum in
eo fuit crimen usurarium contraxit. ut in obligatione quod con
trahitur ex pacto consideratur ipsum factum. ut in. d. c. debi
tores iuncto. c. quamq. facit. c. nuper de biga. et. l. obligamur.
ff. ac. et ob. **N**ec obstat minor etas quia ubi pena ipso iure a iu
re imponitur committens delictum. prohibetur incidere illam pe
nam. licet aliquo respectu veniant mitius puniendus. ut no.
Bar. in. l. iij. ff. de recepta. **S**ed. d. c. quamq. irritat testamen
tum ipso iure ergo minor ligatur statuti pena ad hoc. c. i. de
dile. pur. et. c. ij. eo. ti. quod videtur obstat. sed est restringen
dum secundum illam lec. et secundum illam theoricam **B**ar. in lo
copreall. **N**on ob. generalis consuetudo mercatorum ciuita
tis quod quod in se peccatum est excusatur per generales consue
tudinem seu verius corrupteliam totius orbis. ut in. c. adulte
rij. malum. et. c. flagitia. xxij. q. ii. quoadmodum non excu
santur homines si directe palam et publice exercet iprobuz
fenus usurarium. **N**am non refert quid ex equipollentibus
fiat in. c. licet ex quadam de testi. et in delicto contrahendo non
inspicitur forma sed effectus. ut in. c. ea que de sumo. **B**on
na enim denominatio malum non excusatur. nec valet consue
tudo in

contrarium ut ibi. et est ad hoc ille bonus text. cum glo. Et
hec sufficiant. quo ad tria prima quesita. ¶ Venio ad ul-
timum quesitum quod sequitur. facile est. breuiter respon-
deor: dico enim quod que ius dicendi testamentum nullum compe-
titoribus que tanquam ab intestato succedunt de iure communi
fratres equaliter cum matre. ut in auc. de here. q. ab intest. defec-
tam. c. quanquam. solum mutat testamentum non autem excludit
venientes ab intestato facit ut hodie habetur in auc. bona da-
natorum. C. de ho. prescrip. Et oram quo autem iudice hec que-
stio nullitatis sit agitanda. dico quod coram iudice ecclesiastico
per no. in de. compendiosam de iudi. et in. c. cum sit generale de-
fensio. et in eo quod queritur de sequestratione fructus. que
fienda questione pendente dico: quod satis potest fieri sequestrum
si timetur verisimiliter de dilapidatione si possessor bonorum
non est potens ad satisfaciendum de fructibus iterum percipi-
dis in casu emptoris. iuxta nota. in. c. ii. et si. de sequest. poss. et
fruc. secus puto si possessor est potens ad satisfaciendum quia
tunc solus dilapidationis fructuum timor non sufficit ad se-
questrationem fructuum per. d. c. si. Imperatores. ff. de ap-
pel. ubi ponit specialem casum post appellationem. In om-
ni tamen casu poterunt bona et fructus describi. iuxta theoriam
ca. Bar. i. l. unica. C. de sequest. Et si sufficiat. Laus deo abbas.
Con. xxiii.

Petitionem Petri Bartholomei. Factus fuit
sequester certe quantitatis pecuniarum die. xxi.
Anno domini. M. CCC. xxiii. apud Franciscum
Joannis: contra Jeronimum Antoni per officia-
les mercantie Civitatis Senarum. deinde. xxx. die mensis
eiusdem comparuit. quidam Antonius suo proprio nomine
et priuato et ut procurator Jeronimi. per ut apparere dixit manu.
Joannis mathei de Aiano notarii et obtulit stare iuri et de iur-
re rñdere et soluere iudicatum et fecit citare dictum Petrum Bartho-
lomei Dominici del dota nuncium curie. Quinuncius retulit
se citasse ad domum solite habitatois dicti. Petri. et dicto. Pe-
tro non parente officiales fecerunt restituere pecuniam sequestra-
tam dicto domino promittente fideiubere obligante renunciantem
iurante hec verba ita generaliter reperiunt scripta per notarium
apud acta dicte curie. denique pluribus et pluribus mensibus elap-
sis mortuo dicto Jeronimo agit pro parte dicti Petri bar-
tholomei anno domini. M. CCC. xxvi. contra dictum Anto-
nium excipitur per dictum Antonium quod non est obligatus eo
maxime quod non sunt illi officiales coram quibus promissum cum
functi sint eorum officio. Queritur quid iuris.

Quod si iurisq. maris presidio inuocato. videtur
dictum Petrum non esse obligatum in aliquo: non
enim tenetur tanquam procurator cum ipsius officium
expirauerit. per mortem dicti Jeronimi re integra.
¶ Mandatum. C. man. et de. si. de. per. et per consequens non debetene-
ri de aña gestis procuratorio nomine sicut dicimus in tutore
functo officio. ut in. l. post mortem. ff. qui ex facto tuto. ad idem.
l. si. ff. de insti. non tenet functo officio. nec debeteneri proprio no-
mine tanquam fideiussor. quia cum esset fideiussor non contractus
sed de iudicio fisci nec de hoc fecit ipse aliquam scripturam pro
pria manu liberatus extitit: ex quo infra duos menses dictus
Petrus bartholomei non fuit prosecutus negotium iudicij
ut est text. no. in. l. si fideiussor. C. de fideiussor. Quinimo non so-
lum infra duos menses non egit imo plures menses sunt elap-
si ergo in illo videtur dictus Antonius teneri ad respondendum
pro dicto Jeronimo. ¶ Tertio obstat quod cautio est de iudicato
soluendo non habeat vires coram alijs iudicibus seu in alia instan-
tia. cum apud et l. cum lite mortua. ff. iudi. so. l. Si in casu nostro
non sunt illi officiales. coram quibus facta fuit promissio ergo
extincta est cautio. ¶ Sed his non obstantibus que iudicio
meo nihil non obuiant contrariam sententiam puto veram. Et
primo dico hunc teneri procuratorio nomine per text. expres-
sum. in. l. procurator qui pro emptione. ff. de procu. ubi proba-
tur per legem. bar. et fere omnes quod procurator qui obligauit se tenetur
rñdere et finito officio. Ad idem. l. seruusticij. ff. man. Si iste
antonius expresse obligauit se et priuato nomine ut patet ex
narratione facti. igitur remansit obligatus post mortem dicti Jeronimi.
Nec obstat lapsus plurius mensium vel anni: quia cum sit actio
ex sua promissione orta contra eum maxime personalis illa non tollitur
nisi spatio. xxx. annorum. l. sicut. C. de rescrip. xxx. an. imo. non vi-
detur quod currat prescriptio obstate mala fide ex dispositio iuri
canonici. si no. communiter per modernos in. c. si. de prescrip. l. 3.
aliud senserit Bar. in. l. sequitur. §. si viam. ff. de viuca. Si cir-

ca hoc casu non insisto: quia non est necessarium quo ad casum
nostrum cum non sit fluxum tantum tempus. ut dicatur com-
pleta prescriptio contra hanc personalem. Sed videtur hunc
Antonium obligatum fideiussorio nomine potuerunt enim
officiales in hunc dicti Petri in reuocatione sequestri capere
fideiussorem in fauorem dicti petri. ut in. c. pe. de eo. qui mit-
tit. in. poss. et est glo. or. in. c. i. eo. ti. in. v. parati. et tenet spec. in. ti. d.
pri. decre. §. tam de effectu. ver. ante penlt. que quidem obli-
gatio non expirauit per lapsum anni. vel biennij durante obli-
gatione principali contra Jeronimum: hoc probor sic obliga-
tio fideiussor. non soluitur realiter durante obligatione princi-
pali nisi in casibus quibus possit instare contra principales ut
cum liberet a fideiussione ut legentur et no. in. c. si. de fideiussor.
et in. l. si pro eo contra quam. C. eo. ti. nec potest compellere ad
uersarium ad agendum ad finem liberationis consequende ut
in. l. si fideiussor. ff. eo. no. in. c. constitutus eo. ti. Si cessat obli-
gatio fideiussor. realiter finita obligatione contra principale.
ut in. l. grece. in. si. ff. de fideiussor. ab hac autem reperimus casum ex-
ceptum in. d. l. si fideiussor. ubi liberatur per lapsum duorum
mensium. qui quidem casus cum sit diuersus a regulis iuris
debet ibi stricte intelli. et non extendi ad casum non expressum
ar. in. l. precipimus in. si. C. de app. Sed in casu nostro sumus
extra illum casum. l. si fideiussor. ergo debemus de eo iudicare
secundum regulam predictam. quod autem sumus extra casum
illius. l. probatur illa enim. l. locatur in eo qui fideiussit dum-
taxat desistendo quem in iudicio. Sed in casu non fuit pro-
cessum ad ulteriora quia promissum stare iuri. et respondere ac
soluere iudicatum et in fine simpliciter obligauit se et fide-
iussit pro Jeronimo hoc patet in scriptura contenta in actis
curie: unde aduertendum quod dicta. l. si fideiussor. proprie loquitur
quando iudicio inchoato quis dat fideiussorem desistendo in
iudicio: unde cum actor teneatur lite contestari infra duos me-
ses et sic prestat cautionem. iij. q. in libellum et in auc. genera-
liter. C. de epis. et de. si. infra duos menses non prosequitur actor
videtur retro cessisse ab intentione sua merito. l. introduxit ut
fideiussor liberetur cum ille videatur in culpa et non prosequen-
do et tacite videtur actum infra duos menses lite cont. et vi-
detur vera ratio decidendi et multum notabilis ad illam. l. qua-
sentit hosti. in summa eo. ti. §. qualiter sit fideiussor. ob hanc igitur
rationem et tacitam partium conventionem illa. l. in casu
illo recessit et deuiavit a communibus regulis si liberando fide-
iussorem ex lapsu illius modici temporis. hinc est quod fideiussor.
de iudicio sisti liberatur per causas superuenientes in personam
rei. ut in. l. sanimus. C. eo. Sed in casu nostro omnia predi-
cta cessant hic enim vno erat lis inchoata. ¶ Nec species ictu
andi de proximo sed factum fuit sequester quia dictus Je-
ronimus erat suspectus. Itē fuit prestita fideiussio de stando
iure priuato nomine et in fine in renuntiatione sequestri obli-
gauit se simpliciter fideiubendo. ¶ Unde aduertendum quod illa
scriptura que est apud acta curie est abbreviata a consecta mo-
re notariorum. que debet extendi secundum eorum consuetudinem
iuxta no. in. c. cum per. tabellio de fide instrui. et in. l. gallus. ff.
de lib. et postu. Et si diligenter ponderentur habet duas partes:
nam in prima parte in prin. comparitionis obligauit se suo
proprio etiam priuato nomine et ut procurator dicti Jeroni-
mi stare iuri et respondere iudicato nec adhuc obtinuerat seque-
strum reuocari. sed fecit citare dictum Petrum illo vero non
comparente obtinuit sequestrum reuocari. et de nouo promissum
pro dicto Jeronimo ac obligauit se ac fideiussit simpliciter nec
fuit dictum de iudicio sisti. et quod fuerit illa obligatio noua ex in-
teruallo facta patet post primam obligationem de qua in princi-
pio illius scripture dicit quod fecit citare dictum Petrum et quod nun-
cius retulit se citasse illum ad domum et sic oportuit interuallum
itercedere et postea illo non comparente obtinuit reuoca-
tionem sequestri. fideiubendo pro dicto Jeronimo simpliciter sic
fieri debet in reuocatione sequestri iuxta no. per. l. y. in. l. vna
C. de prob. sequest. et per et per canonistas i. c. ij. eo. ti. ergo di-
cta obligatio durat in presenti. et potest conueniri effectualiter ex
quo dictus Jeronimus vel eius heres est impotens ad soluen-
dum iuxta materiam auct. presente. C. de fideiussor. ¶ Ultimo
alia ratione fideiussio fuit hic prestita ut vitaretur sequestra-
tio iuxta theoricas doc. in dictis iuribus et per Bar. in. l. libit.
C. de agri. et censu. l. xi. et l. fideiussor. ff. qui satisda. co. et in. l. se-
natus de offi. presi. debuit ergo sapere naturam sequestratio-
nis ut in. c. ecclesia que ut lit. pen. et in. l. si rem et precium. ff. de
per. hñ. Inno. in. c. ex ratioe de appel. Sed natura sequestra-

tionis est vt duret donec lis finem accipiat. iuxta nō. in. 2. et a
minata de indi. 7 in. l. si oleum. ff. de dolo ergo 7 fideiussio p
quaz euitatur sequestratio debet durare vsq; al illud tempus. 7
hoc videt apertissime de mente tex. in. d. l. litibus. 7 l. si fideiuf
sor 7 l. senatus. Et si diceremus ad propositum illud remediū
fideiussionis non esse sufficiens ad fideiussionem euitandam.
Non ergo hec fideiussio sapit simplicem naturam fideiussio
nis de iudicio sisti. Necliberaretur hic fideiussor per mortez
principis sicut liberator cum obligauit se ad sistendum reum
i iudicium. cum non esset actori sufficienter satisfactū. Non
obstant superius in contrariū allegata solui enim mandatū re
integra. Sed hic non erat res integra cum obligauerit se pro
domino. Et itez hic obligauit se. pprio 7 priuato nomine 7
fuit officium voluntarium. 7 sic cessat contrarium. l. post mor
tez. Et itaz ibi nō obligauit se itroz vt dicitur in ter. Si ca
su nostro sic ad. l. fideiussor satis fuit supra responsus ad. l. cū
apud 7 l. cum lite: dico q; procedunt in fideiussore de iudicio
sisti. seu iudicato soluendo. Et hic fuit simplex fideiussor fa
cta in renouatione sequestri vt. s. dixi. Et idem illa iura pce
dunt quando quis promissit simpliciter. de iudicando soluendo
non expresse nomine proprio iudicis. Itaz tunc tenetur
ex promissione coram iudice successorem eiusdem tribunal: q;
videtur idem iudex. l. pponetur. ff. de iudi. 7 hoc aperte te
net spe. in. ti. de lega. §. excipi. &. sed qui si plures. apertius bart.
in. l. cum apud; 7 ita fuit in casu nostro. Quare ex omnib; pre
dictis concludo dictum Antonium obligatum ad respondē
dum 7 soluendum iudicatum secundum predicta Et hec suf
ficient ad presentem articulum 7c. abbas.

Con. xliiij.

Rodolphus ciuis Corneti habens domicilium
in Viterbio. dum esset in Corneto mandauit
seu persuasit Martinum. ciuem Corneti inter
fici. q; ibidem factum est ipso rodolpho Viter
bio residente. post dies aliquos Subnator vtriusq; Ci
uitatis habens a domino nostro papa omnimodam legati
de latere potestatem: veniens Corneti audita infamia dicti ho
micidii in reditu ad ciuitatem viterbiē. dictum Rodolphū
in ciuitate viterbij capi mādauit 7 fecit ipsuz manib; potesta
tis poni: agitur nūc in Corneto de inquisitione faciēda 7 de
processu formando ptra dictū Rodolphū de homicidio pe
tit remitti p potestātē Corneti ad locū delicti viterbio 7 Cor
neti sint sub eodem pside. 7 supplicatur Subnatori siue
presidi vt mādēt potestati viterbij Rodolphū remitti ad lo
cū malefici perpestrati. Et dubitatur nūc de quattuor. Et
pmo vtrū ad requisitionē potestatis Ciuitatis Corneti Su
bernator seu ptes teneatur mandare potestati Viterbij vt
illū remittat. Et si ad mandatū gubernatoris potestas viter
bij teneat illum remittere. Et secundo querit an Rodol
phus predict; de homicidio i Corneto p petrato rōne domi
cilij quod habet viterbij possit puniri in viterbio vbi detinet
captus. maxime cū dicte ciuitates sint sub eodē gubernatore.
Et tertio queritur an remissio debeat fieri ante inchoationē
processus cōtra dictū Rodolphū vel post. Et quarto an
gubernator predictus habens plenā potestātē legati de late
re potuerit dictū Rodolphū in dicta ciuitate viterbij facere
detineri rōne delicti i Corneto perpestrati ad hoc vt ibi punia
tur an ad locū delicti remittat. Et venio ad primū. Et videt
q; gubernator seu ptes non teneat remissionem facere vel
fieri mandare s; potius illū captū relaxare vel relaxari facere:
q; delictū fuit cōfirmatū extra territorij viterbij vnde etiam
presupposito q; mandatū fuisse de homicidio perpestrado
in ipsa ciuitate viterbij. 7 qd tantū non ibi sed in Corneto de
lictum secutū est. non potest ex eo in viterbio cōueniri in i. no.
per Bar. i. l. si vt proponitur. ff. de fideiuf. 7 in. l. non solum. §.
mandato. ff. de iniurijs. videtur tex. iuncta gl. in de. pastora
lis de re. iudi. in. &. nec non procedendo. Et no. per aliquos in
c. fi. de fo. compe. ergo remissio fieri debet ad locū delicti q; an
te capturā nō fuit contumax in loco delicti. §. capi i dicta ciui
tate viterbij ad finē remissionis fidei si potuit in i. no. in. l. i. C.
vbi de crim. agi opoz. 7 videt tex. in auc. vt nulli. §. si vero q;
cōprehensori coll. it. Et itez presupposito qd capi in viterbio
potuisset videtur q; Subnator non teneatur mandare po
testati viterbij vt illū remittat q; remissio ad locū delicti vide
tur potius de vrbantate q; de necessitate ar. in. d. de. pastora
lis in. &. d. more. no. Bar. in. l. si cui. ff. de accu. Et ite fortius
consuetudo habet per totam Italiam vt non fuit remissio. vt

nota Bar. in. l. sepulchri. ff. de sepul. vio. Igitur venit relaxā
dus. Non enim potest puniri viterbij quia ibi non deliquit
non remitti corneluz quia consuetudo remissioni contradicit.
Item non fuerat contumax i loco delicti igit; 7c. Item p
hoc facit dictus Rodolphus habet domicilium in viterbio
vt presupponitur in casu narrationis vnde presupposito q; de
lictum non fuisse cōmissum in territorio viterbij tamen ratio
ne domicilij potuit accusari 7 inquiri de delicto alibi cōmissio.
7 ex hoc debita pena cōprimi. de quo videtur casus in. c. cum
cōtingat de fo. compe. tenet. Jo. an. in. c. i. de rap. 7 Bar. post
Ey. in. l. cunctos pplos. C. de sum. trini. 7 Jo. de ligna. in de.
pastoralis preall. videtur lex. cum glo. in. l. i. 7 ij. 7 in auc. q; i
prouincia. C. vbi de crim. agi. opo. ex pressa idē Jo. an. in ad
dispec. post. O dofre. in. ti. de cōp. iudi. addi. §. i. &. vi. ratioe
criminis. videtur tamen ibi velle qd de iure ciuili hoc dicit; p
cedat quādo procedit per viam accusationis. secus p viam i
quisitionis tunc q; iudex agit ad vindictam 7 sua nō interest
ex quo deliquit extra territorium suum: nam in loco domici
lij potest conueniri non ex eo quia deliquit. sed quia sortitur
forum 7 sic audire debet accusantem ex hoc capite potest illū
punire si delictum pbenit. Et sed inquisitio delicti presen
tis concernit delictū quod nō contingit iudici esse si extra ter
ritorium suum fuit commissus. 7 ad iura canonica quelate p
mittunt inquisitionem. dicit q; procedunt in suo foro sed domi
nus archy. dicit in. c. fi. de fo. compe. q; etiam de iure ciuili pot
procedere iure domicilij per viā inquisitionis de delicto alibi
cōmissio. nam causa quare in loco domicilij pot accusari licet ali
bi deliquerit et quia vbi cūq; deliquit subditus est iudici
domicilij 7 hec causa locum habet siue pcedatur per viā ac
cusationis siue inquisitionis. Et itez sic interest iudicis de
lictis purgare prouinciam suam malis hominibus vt. l. con
gruit. ff. de offi. presb. ita interest iudicis domicilij castigare
subditos 7 prouinciam suam purgare talibus hominib; licet
alibi deliquerit. d. l. congruit 7 l. preses. eo. ti. 7 hoc reperio re
nuisse Bar. in. l. cunctos populos de sum. tri. quod videt veri
us 7 in casu nostro multum refert quia i terris ecclesie serua
mus ius canonicū vt. in. e. si. duobus de appl. no. in. c. de deri.
de fo. compe. Et itez si bene ponderet; casus non expedit ex
alio capite hoc multum discutere quoniam Subnator seu
preses habet iurisdictionem ne dum in loco domicilij s; in lo
co delicti. sic potest per totam suam prouinciam illum facere
capi vt in. d. §. si vero quis comprehensorum. 7 in. c. nouit de
off. le. vbi bonus tex. in fili. Nam tota prouincia est sibi vnus
territorium 7 sic delictum fuit cōmissum in suo territorio 7 i
in suo territorio captura facta. potuit ergo 7 debuit Suberna
tor seu preses in qualibet parte sui territorij illum capi fa
cere. ex quo in suo territorio deliquit etiam si fuisset extrane;
vt. d. l. preses. 7 de offi. le. c. ij. nam preses seu legatus proprie
babet in prouincia sibi decreta iurisdictionem quaz potest in
loco exercere quilibet ordinarius quicūq; sit ille: 7 est maior
omnium post principem vt. l. ex omnibus cūz se. ff. de off. pre
nota. spe. in. ti. de lega. §. nūc ostendendus. &. legatus. 7 sequē
ti. 7 in. §. super est. ver. i. eo. ti. legitur 7 no. in. d. c. ij. 7 c. i. eo. ti.
in antiquis: potuit ergo illum capi facere 7 alteri tradere vt iu
stitiam faciat iuxta. c. fi. ne. de. vel mo. li. vi. Et predictis in
fero ad decisionē vltimi dubij 7 concludo affirmatiue q; dñs
Subnator nedum potuit sed debuit etiaz ex officio sui de
bita dictum Rodolphum capi facere in dicta Ciuitate viter
bij. Et restat nūc examinare tria prima dubia simul an po
ssit Rodolphus puniri viterbij an possit remitti corneti. vel
de necessitate sit illuc remittendus. obmissis causa breuiatis
argumenta q; ad partes fieri possunt. dico cōclusiue q; vbi nō
petitur remissio per iudicem Corneti in dubio puniri possit i
loco domicilij. vt in. l. i. C. vbi detri. agi. opoz. 7 vbi hoc tenent
Bar. Bal. 7 Jo. cal. in. c. i. de rapto. pbari videt in. d. c. cū cō
tingat. 7 d. l. i. 7 si contrarium dicemus frustra tractaremus
de domicilij foro. cum semper quis conueniatur aut ratione
delicti aut contractu autez rei. Est enim forus ratione domi
cilij generalior alij vnde potest ibi conuenire de existēte re ali
bi vt nota in. l. fi. C. vbi in rem ac 7 in. c. fi. de foro competent
Et item de contractu alibi gesto. vt legitur 7 de delicto alibi
cōmissio vt in iuribus preall. 7 maxime in casu nostro in quo
presupponimus Subnatorē hic iurisdictionem etiaz in lo
co delicti. Si vero remissio petitur per iudicem corneti arbi
troz q; de necessitate non sit fienda. sed poterit puniri in viter
bio. Ad hoc primo q; §. si vero quis comprehensorum. quis
delinquens

delinquens exiit. pñcia delicti: z i territorio alteri? presidis
se cōtulit q nō accidit in casu nostro. cū sit sub eodē preside.
¶ Itē preses est maior iudice Corneti? potest cognoscere
z punire omnia que fiunt i pñcia vt. d. l. presens. z. l. ex o-
mnib?. Nam z i loco delicti preses vt dixi est maior potestate
corneti: non ergo potest p eum requiri vt remittit ad eū vt di-
ctis legibus. ¶ Itē z scōd nō ē de necessitate fienda remissio
quia cōsuetudo cōmunis Italiē nō necessitat ad remittēdū
iuxta ea que Bar. no. vt. s. sed cal. aptis z latius tractat i.
d. c. i. de rap. z cōcludit q si delinquēs non esset i domo domi-
cilij vel valeret consu. qz p hoc publica vñlitas lederet q re-
quirir vt delicta nō remaneant ipunita. esset talis cōsuetudo
z grauiosa. ideo nō valet de consu. c. i. z. c. fi. Sed cōsuetudo
per quam iudex domicilij nō remitteret ad iudicē delicti vel
z cōtra bene valeret dñmodo alter predictorū in cuius terri-
torio degit vellet delinquentes punire: qz tunc cessaret ratio
predicta z scōd hanc distinctionem arbitror restringendū
dictum Bar. ¶ Ad propositum ergo cum delinquens sit
captus in loco domicilij z agitur vt ibi puniat? satis potest ob-
seruari illa cōsuetudo de non remittendo z hec ratio cōdu-
dit qd etiam si iudex viterbij sine auctoritate gubernatoris il-
lum cepisset nō tenetur remittere ad locū corneti potest exter-
no capite vt remissio non fiat defendi tenendo opi. Jo. cal. in
d. c. i. de rap. Itā doctores diuiserunt se in materia diuisiōis
quidam asserentes de necessitate eā fiendā nisi censet consu-
etudo q de vrbāitate. z pleneno. per glo. in de. pastoralis i
s. de more. Jo. cal. capiēs mediā viam distinxit q aut crimi-
nosus degit sub iudice domicilij qui intendit eum punire z p-
cedit opi. q ex sola vrbāitate facit remissio. aut degit sub alio
iudice domicilij vel iudex domicilij non curat punire. z pce-
dat illa opi. q fiat de necessitate fienda: ergo ex mltiplici capi-
te potest defendi vt remissio ex necessitate nō sicut patet per
predicta. Sed nunquid voluntarie potest remitti ad locum
delicti dicerem q aut gubernatoris z potestatis viterbij vo-
luntas concernit: z tunc in dubio fieri potuit quia congruen-
tius exercetur iusticia i loco delicti ad terrores aliorum. z vbi
cesset scandalum in. c. i. de rap. ij. q. vi. z. l. capitalium. s. famo-
sos. ff. de penis cū multis si. Nam licet cōsuetudo habeat vt
nō cogatur iudex domicilij remittere non tamen habet vt re-
mittere non possit cum istud sit mere facultatis. Si vero Gu-
bernator vult remittere potestati viterbij constituendo eum
suum delegatū z potuit illū eo inuito remittere qz potestas ho-
die tenet in ciuitate locū presidis iuxta nō. p glo. in l. C. de p-
scrip. lon. temp. z p Bar. ff. de dam. infec. Unde licet guber-
nator sit eo maior sicut ē maior episcopo. z i iurib? superi? all.
Non tamē potest sine alia rationabili causa extrahere cap-
tū de manibus ordinarij cū locus sit inter eos pñentioni
respectu cognitionis: ibi enim causa sit fienda vbi incepta. l.
vbi incensum. ff. de iudi. facit q legitur z nota. in. c. ex tenore
de rescrip. Et cū hoc casu recisio sit voluntaria nō est defen-
tiendū tertū dubiū. qz oportet fieri remissio ante z post ichoa-
tionem processus: sed eo casu quo veniret remissio necessario
fienda debet precedere aliqua sumaria cognitio vbi delictum
nō esset notoriū sed famosū: de quo per glo. in. d. cle. pastora-
lis. z per Bar. in dicta. l. i. C. vbi de cri. agi. opoz. Et hec suffi-
ciant quo ad dubia. ¶ Concludo ergo dictum Rodolphū
potuisse capi in viterbio z posse ibi iudicari z puniri nec neces-
sario est remittendum ad ciuitatem Corneti licet voluntarie
remitti posset iuxta distinctis predictam z contraria superi?
formata satis remanēt solura: nā procederet primū vbi nō cō-
ueniretur in loco domicilij. Itē Gubernator habet iurisdic-
tiōē in loco vtroqz vt predicti: declarantur enim omnia z limi-
tantur secundum predicta: ideo aliter specificē causa breuita-
tis nō respondeo. Laus deo abbas.

Con. xxv.

Canonici regularis expresse professus regulaz
beati Augustini in cathedrali ecclesia perusina i
claustro ecclesie dicte i nocte quare serie maiore
ebdomade: cum canonici essent in matutinis fu-
ratus est centum floz. cuiusdā Canonico qui deputatus fuerat
ad collectorum p clerū perusinum ad exigendū certū pecunie
quantitatis p faciēdo quoddā mun? dñō nostro pape. Fur-
tū istud probatur tam p pñessione quā etiā p vñum suum cle-
ricum qui eum sociauit dñ per dictū pñdicte pecunie subtrahē-
tur: vicari? absente archiepiscopo pusino habēte ad h? mā-
datum ab episcopo. processit contra dictum vsqz ad sentētiā

diffinitiuam exclusiue. ¶ Contingit de tribus dubitari. Pri-
mo an processus iste valuerit cum non nullis pretendatur. q
non quia processus non per vicarium episcopi sed per archi-
episcopum eius locum tenentem debuit explicari. ¶ Secū-
do presupposito sine veritatis preiudicio quod ad archiep-
iscopum seu eius locum tenentem iurisdicatio pertinuerit: an
defectus iste suppleri possit per Gubernatorem perusinum
habentem plenam potestatem legati de latere. ¶ Tertio q
pena veniat iste canonicus puniendus z sic: priuari potest por-
tione quam procuratorem vocant ecclesie cathedralis peru-
sine: cum non sint distincte prebende sed capitulum assignaue-
rit vnicuiqz canonico certam portionem quam procuratorem
vocant. z sic quilibet canonicus sit diligentior in faciendo p-
curationem suam laborare z anno singulo aduocato capitu-
lo quilibet canonicus reddit administrationem procuratio-
nis z propter assignationem ipsius portionis non viuunt in
cōmuni: sed in eodem claustro per se in cameris suis ex quo se-
quitur q de facto quilibet eorum habet pñia etia? presu-
ponit q canonicus iste de quo queritur habet quandā eccle-
siā parochialem consuetam tamen conferri canonicis regula-
ribus zc.

S Aluatores eiusqz matris presidio humiliter inuo-
cato. attingam ista dubia conclusiue committēdo
argumenta ad partes plicitatis vitā de causa. Et
iuxta ordinem circa primum dico: q archiepiscopi
ter iurisdictionem nō habet maxime in canonicos fori cōten-
tiosi. sed pertinent ad epim. xi. q. i. de pñona. de off. oz. c. i. de fo-
compe. si quis contra clericum de iudi. ac si clerici iuramenta
i hoc sunt quasi infinita. quam quidez iurisdictionē circa actū
inquirendi potuit demā dare vicario suo i. c. licet. de off. vica-
li. vi. de iure: ergo cōmuni valuit pñessus formatur p vicariū.
Si vero de consuetudine pertinet ad archiepiscopum q esse
pōt iuxta. c. irrefragabile. s. recessus de off. oz. Tūc aduer-
dum q cū ista pñscriptio sit contra ius cōmune oportet qd cur-
rat titulus coloratus: z tempus. xl. annorū vel cessante titulo
requiritur tempus de cuius initio memoria non existat vt i. c.
z. c. non est consue. li. vi. z qd pertineat ad iurisdictionem epi-
scopi probat? in. c. cū ab ecclesiarij z. c. pastoralis de off. oz. z
presupposito q ista probent? tūc est videndū an pñessus iste
formatus per vicarium valuerit. Nam videt? prima fronte
q nō quia a iudice nō suo. vt in. d. c. ac si clerici. z. c. si a nō cō-
pe. quasi per totū. Sed hoc non obstante dico q iste canoni-
cus inquisitus vel conuentus coram vicario episcopi non ex-
cipit de incompetētia nec dicit iurisdictionem pñtere ad ar-
chiepiscopum: vnde iurisdictionem vicarij seu episcopi pro-
rogasse videtur z sic valebit processus: de hoc est tex. cūz glo.
in. l. i. C. vbi de cri. agi. opoz. z fm Bar. z Bal. Itā in crimina-
libus habet locum prorogatio coram iudice habente iure p-
prio cōsimilē iurisdictionē vt ibi nō. p glo. z Bar. z p Inno. i
c. de causis de off. de le. z per glo. in. l. i. C. de iurisdic. om. audi.
¶ Sed dubium est nunquid hoc pñdat in clerico sine licē-
tia sui iudicis que hic nō interuenit. Et videt? q non per. c. si-
gnificasti de fo. compe. ¶ Sed hoc non obstante contrariū
potest dici hoc casu cum pñgat iurisdicatio episcopi. que est
naturalis z ordinaria: nā res de facili redit ad nām suā. xxvi.
di. ab exordio. l. si vn? ff. de pac. sec? vbi probaret? iurisdicatio
alteri? p subditū episcopi sine licentia episcopi: tūc enim nō va-
leret prorogatio z sic loquit? d. c. significasti. z placet in dubio
i casu nostro in quo iste canonicus nō habebat ab archiepiscopi-
tero: neqz ordinē neqz beneficiū. vnde est sibi subditus respe-
ctu nudi exercitij iurisdictionis vñ eadē ratio que est in eo de-
rico qui prorogat sine licentia sui iudicis est in isto clerico quo
ad casum nostrum. iuxta nō. in. d. c. significasti. z per Bar. in
l. i. ff. de iudi. Et quo ad primum dubium. ¶ Venio ad secun-
dum presupposito qd dictus processus non valuerit vt pote
quia iurisdicatio pertinebat ad archiepiscopum nec interue-
nit prorogatio modo predicto. ¶ Nunquid per Gubernatorem
possit defectus suppleri? z breuiter dico q non: quia cū actus
iudicialis hoc casu essent nulli non potest legatus etiam dela-
tere talem defectum supplere quia esset facere circa solēnita-
tem iudiciorum multis vigilijs z laboribus excogitatam con-
tra de. neromani de dec. c. inferior. xvi. di. Et hoc aperte volu-
it spec. in ti. de le. s. nunc ostendendum. vers. xvij. vbi dicit
qd hec suppletio pertinet solum ad papā. z maxie procedit
hoc in casu nostro vbi non solum est supplere defectum circa
solēnitatem iudiciorum sed dare iurisdictionē nō habenti in

preiudiciū propriū iudicis. 7 sic priuare aliū iūz suo quod le-
gatus facere nō potest. nā soli p̄ncipis ē ius vni⁹ dare alteri
iuxta nota. i. c. cōstitutus de reli. dō. xv. q. ij. vi. f. 3. Quinimo
glo. dubitat i papa nunquid possit ius vni⁹ ecclesie sine cau-
sa alteri donare. vt notat in. c. i. di. xxiij. super. v. i. instantiā. de
quo per spe. in ti. de le. §. p̄eall. v. lviij. Ad predicta facit glo.
nō. in. c. p. de here. li. vi. que disputatio cōcludit legatū nō pos-
se cōmittere causam suū iura plenariā sine strepitu 7 figu-
ra iudicij tractādūz qz esset tollere solēnitates iudicioz: 7 ita
spe. in ti. de lega. §. super est. v. nunquid potest cognoscere: fa-
cit qd in simili nō. Inno. i. c. prudentiam de offi. de le. vbi vult
qd gesta coram iudice nō suo ratificari nō possunt p iudices
propriū etiā si suo nomine fuerūt gesta qz currunt ex defectu
solēnitatis iudicioz cui⁹ libera dispositio non pendet a pote-
state propriū iudicis sed p̄ncipis: 7 illud dictū cōmuniter se-
quunt ibi doc. facit q notat. i. glo. ix. q. ij. in summa. ¶ Hunc
vento ad tertiū dubiū qua pena iste canonicus veniat puniē-
dus. In quo aduertendū q ius canonicū facit differentiā in
quantitate pene secundū modū procedendi regulariter con-
tra crimē graue inducit dispositionē si de eo cōstat p viā accu-
sationis: s; per viā inquisitionis pena ē minor ita qd circa di-
spositionē pena videt arbitrarīa: potest tamē priuari beneficiis
vel alia pena affici. nisi sint talia delicta que ipediūt ordines
ex cōmunicationē etiā post p actā penitentīā vt si. 7 homicidiū
7 de hoc est tex. in. c. inquisitionis 7 in. c. qualiter. el. ij. de acc. 7.
c. dilectus de sumo. s; ius ciuile nō videat differentiā facere. l.
iij. C. de sepul. vi. in. l. ordo. ff. de publi. iudi. in. l. ea quodam.
C. de accu. sentit Bar. in. l. ij. §. ij. de adul. 7. l. iij. §. p̄terea de
suspe. tuto: sed de suspicionē canonica reperiuntur alique
pene iuris ciuilis que volunt q dānat⁹ p viā inquisitionis
de crimine famoso euitet infamiā propter modū pcedendi
ita nō. glo. in. d. §. p̄terea de suspec. tu. 7. l. iij. 7. l. h. C. eo. 7 ibi
per Ly. 7. l. i. C. de mō. mul. Bar. tamē aliter sentit in. l. infam.
ff. de publi. iud. 7 plene per bal. in. l. etiā de furt. per spe. in ti. de
senten. §. i. v. q de inst. 7 faciunt hxc ad sciendū an si iste dam-
natus per viā inquisitionis efficiatur infamis circa qd ampli⁹
nō in isto qz de hoc nō querit sed solum de pena imponēda:
dico ergo respōdendo ad primū q si iste fuit accusat⁹ hoc fur-
to pena ordinaria debet puniri que est dispositiōis ab officio
7 beneficio tex. in. c. cū non ab homine de iudi. nō. hosti. in sum-
ma de fur. sub p̄yca. 7 plus dicit ibi q debet retrudi post de-
positionem in monasterio ad agendū penitentīaz p. c. tue. de
penis. ¶ Sed aduertendum q illud. c. tue. non loquitur in
furto simpliciter sed i latrocinij. qd se habet in plus q furto.
vt in auē. sed nouo iure. C. de ser. fugi. 7 in corpore vñ sumit⁹
in auē. vt nulli iudi. in fi. 7. l. capitaliū. §. famulos latrones. ff.
de penis. Sed quia tex. in. d. c. subicit q pro magnis sceleri-
bus imponitur pena detrusiōis 7 de positionis: esset exami-
nandum an istud furto dicatur magnum scelus. de quo per
glo. nō. in. l. ad ea. ff. de re. iuris. p Bar. in. l. non solū. §. si mā-
datum. ff. de iniurijs. aliqd nō. i. l. i. C. de requi. re: 7 cōmunis
conclusio est q si sit in magna re dicitur graue delictū: vnde
in casu nostro habito respectu ad circūstantias satis potest
dici magnum scelus tum quia in loco religiosum quia in pe-
cunijs deputatis ad honorem p̄ncipis tuz etiam ratione tē-
poris. quia in septimana sancta dum cantarentur matutine
7 quod deterius est quia religiosi qui peccauit contra votū.
7 substantiā regule volendo habere propriū marie fur-
tiue que omnia hoc aggrauant delictū. xl. di. homo christiā⁹
7. c. cum quidam de iure. iuran. 7 quod in eis nota. Ita con-
cludo penam dicti. c. tue satis posse infligi in casu nostro.
¶ Sed dubium est in casu nostro quia iste est regularis nū
quid debeat expelli ab ecclesia: 7 priuare de illa procuratore
quam habet in ecclesia perusina: 7 de hoc specialiter queritur
in casu p̄supposito: dico q de hoc est special. nota. Inno.
7 hosti. 7 aliorum scribentium in. d. c. dilectus. ij. de sumo. vbi
dicitur q per de positionem non liberatur a iugo regulari. s;
non habebit vocē in capitulo nec vocabitur ad communes
actus nec recipiendum prebendam communem sed i erga
stulo ei prouidebitur. ita dicit ad litteram. Jo. andre. post In.
7 hosti. priuatur ergo iste per de positionem nedum preben-
da. seu portione singuli sed etiam communi. vt non comedat
cum alijs nec more solito tractetur sed in loco arto secundum
quod visum fuerit superiori sibi prouidebitur in necessarijs
vite facit. c. fi. de regu. 7 q ibi nō. Et sic poterit priuari etiam
ecclesia parochialinon obstante q eam habuerit a sede apo-

stolica per id q nō. glo. in. c. i. de confir. vti poterit etiam super-
rior secum dispensando minus eum punire probatur in. c. at
si clerici. §. de adul. de iudi. facit q legitur 7 nō. in. l. quid ergo
§. pena grauior. ff. de his qui nō. in fa. 7 hec procedunt cū fue-
rit processum per viā accusationis. Si vero per viā inqui-
sitionis tunc est maius dubiū per superius dicta: sed dico q
illa pcuratore poterit priuari 7 etiam ecclesia parochiali per
dictū. c. qualiter 7 quando el. ij. de acc. vbi dicit tex. q si ex cel-
sus graue probatur per viā inquisitionis licet delinqueas
non degradetur ab ordine administratione qz admonetur s;
quidam dixerit q illud. c. loquitur in prelato sed inferioribus
clericis pena ē arbitraria 7 sic intelligunt. c. inquisitionis. p̄-
mo responso eo. ti. vt iis nō. sed nihilominus: dicēdū q supe-
rior arbitrandū potest priuare delinquentē omni administ-
ratione ecclesiastica maxime regulare vt in. c. inquisitionis i gl.
in verbo aliquando. An autem hoc casu potest deponi aduer-
bialiter ab officio ordinum videtur qd non per supradicta. s;
contrariū est nobile 7 singulare dictū Inno. in. c. qualiter et
vbi: vbi dicit q qd de crimine constat per confessionē nō in spi-
ritu modus agendi. sed potest imponi pena ordinaria quan-
tum qz grauis. q tunc non sit dubitandum qd fuerit conui-
ctus per falsas p̄bationes. 7 dictū Inno. sequitur dñō. An-
to. de butrio in. c. dilectus p̄eall. 7. c. fi. de cele. miss. 7 videtur
ibi casus in. c. ij. de pe. 7 facit q nō. Bar. in. l. si confessus. ff. de
custo. re. cum igitur in casu nostro cōstitit de crimine per con-
fessionem illius poterit puniri ac si fuisset actum per viā ac-
cusationis siue inquisitionis fuerit processum contra istum ca-
nonicū regularem poterit deponi ab officio: 7 omni benefi-
cio 7 administratione sed in nihilo remanet canonicus: 7 in
aliquo loco arto. pvidebit sibi. put visum fuerit superiori at-
tenta maxime dispositione. c. fi. de re. iur. ¶ Attendendū est
tamen q vbi p̄cessus ex dictis causis reperiretur nullus pos-
set de nouo inchoari processus: nedū p archiep̄scopū si sua
esset iurisdicō. s; etiā p Gubernatōrē: ex quo potestatis habet
legati quia legatus cum quolibet ordinario quisqz sit illi est
maior quolibet post p̄ncipem: vt legitur 7 nō. in. c. i. de off. le.
7 in. c. ij. eo. ti. li. vi. 7 per spe. in ti. de lega. §. nūc offendendū.
v. legatus 7 sequenti. 7 ibi plene 7 in. §. super. Et cōpellit di-
ctus canonicus persistere in confessione sua iuxta plene nō. i.
c. at si clerici de iudi. 7 p Inno. i. c. p inquisitionē de elec. p glo. 7
Bar. i. l. capite. ff. de adul. 7 dicēdū vt pleni⁹ nō. i. dictis iurib⁹.
Laus deo abbas.

Con. xvi.

Causa quidē officiales Terre sancti geminiani as-
serētes habere potestātē ad p̄uisionē faciendam
a toto p̄pulo dicte terre statuerūt 7 ordinauerūt
in effectu de omnibus bonis mobilibus 7 imobi-
libus relinquendis seu transferendis quomodocūqz titulo
lucratiuo siue in vltima voluntate siue inter viuos in quocūqz
loco etiam si sint hospitalia siue sint dicte cōmunitati sup-
posita siue nō teneant dicta loca seu eorū rectores assignare
7 soluere p eorum redditu 7 puentu dicte terre sancti gē-
miniani 7 ad vtilitatē sacristie sancti geminiani: 7 ad vtilitatem
duos denarios p libra sūm valores dictorū bonorū. Et volue-
runt hanc p̄missionem extendi etiam ad p̄terita relicta seu
donata in quib⁹ adhuc executio nō intercesserat hoc in summa
quo ad materiā cōsulendā habet illa p̄uiso. licet multa alia
ba ibidē cōtineant⁹: 7 ad alias extendat⁹ psonas. ¶ Nunc cōtin-
git dubitare vtrū hospitale quodā fundatū in dicta terra san-
cti. Geminiani suppositū ornatissimo 7 famosissimo hospitali
sancte. Marie de la scala ciuitatis. Genarū teneat⁹ ad obser-
uantia dicti statuti 7 c.

Ius christi eiusqz matris cuius res agit. hūmi-
liter implorato p̄sidio videtur q sic: quanqz eni
laici nō valeant statuere sup rebus ecclesie. vti. c.
bene quidem. xvi. di. 7. c. ecclesia sancte. Marie
de consti. tamē sup rebus p̄p̄is nondum in ecclesiam trans-
latis eos statuere possent quis recta fronte negare habeat:
cū omnes populi a iure 7 potestate statuendi habeant vti.
l. omnes populi. ff. de iusti. 7 iur. 7. l. cunctos populos. C. de
sum. tri. 7 in re. p̄p̄ia quisqz est legitimus moderator 7 arbi-
ter. l. in remandata. C. man. 7. c. de his de supu. hinc. Bar. i.
l. rescripto. ff. de mu. 7 bono. pat theoricaz qualiter bona tras-
ferenda in ecclesiam possunt per statuta laicorum affici 7 obli-
gari. 7 postmodum cum illo onere soluendi datia 7 p̄stati-
as transeant in ecclesiam ita dicendum videtur in p̄posito.
¶ Statuerunt

C Statuerunt enim isti officiales super bonis eorum in qua cumque persona transferendis et non super bonis ecclesie cum adhuc non essent ecclesie sed propria. **I**ta quod admodum potuisset quisque priuatus relinquere hospitalium cum honore illo soluendo duos denarios. **P**libra. ar. in. c. cum dilecti de dona. 2. c. verum de condi. appo. Ita et tota communitas hoc statuere poterit quare quod fieri potest per pactum debet posse fieri per. l. seu statuta: ut dicit glo. nota. C. de decre. decur. super rubri. li. x. per Bar. in. l. omnes populi. preallega. et iuxta predicta. **S**ed hijs non obstantibus que vere si ponderabantur non militarent in casu nostro: contrarium puto de iure dicendum. **E**t primo adduco ad hanc questionem quasi pro casu. c. si. de re. eccle. non alie. ubi dicitur quod laici statuere non possunt super mortuarijs nec generaliter super alijs que iure spirituali annexa sunt. et ponderandum est illud verbum annexa: ergo non solum prohibent statuere super meritis spiritualibus. sed etiam super annexis et super mortuarijs quod ibi preedit apte propter nota ibi per do. in expositione illius verbi satis determinat ista questio. ut dicam relicta facta ad prius usum dici spiritualibus annexa eo quod deputatur ad spiritualia lem usum sicut dicimus de mortuarijs. i. de hijs que deferuntur cum finire seu legantur occasione funerum et per consequens tale statutum quatenus comprehendit hospitale conditum et alia loca pia non valet tanquam conditum an non habentibus potestatem statuendi. **S**ecundo allego casum apertum i. c. requisisti el. primo de testa. ubi text. ponit regulam generalem licet questio fuit spiritualis de numero testium quod relicta facta ad pias causas non debet finiri. l. ciuiles sed fin decretorum statuta terminari et tractari quasi talia cum sint in prius usum disposita. **N**on subiciantur dispositionibus laicorum etiam imperatorum sed soli ecclesie et ita nota dicit intelligit illum text. Bar. in. l. c. de sa. san. eccle. in repetitione sua in penul. columna seu vlti. **E**t canonistas in d. c. relati. i. istis. n. debet populus doceri et non docere et recurrere ad ecclesiam que mater est omnium et non debet ponere falces in messem alienam: ut in. c. docendus. l. xij. di. 2. in. c. si imperator eadem di. **E**t ita debet intelligi dictum imperatoris quod lex ciuilibus non designat sacros canones imitari: ut in. c. ut dicitur. si nu. de. et in. c. de. c. et. et transiue in. c. derici de iudi.

Tertio hoc apertissime videtur velle hoc Bar. in. d. l. i. ubi dicit quod super pertinentibus ad piam causam non valet statutum laicorum etiam imperatoris: cum hoc non sint de eorum iurisdictione: sed de ecclesie: ut probat per dictum apostoli. et multa alia multum eleganter et prolixo. **Q**uarto adduco nota. p. Joa. an. in. c. si. de immu. eccle. li. vi. in nouel. ubi ponit questionem an valeat statutum laicorum ut bona immobilia non possint alienari et transferri non subiectos iurisdictioni statuentium. **E**t soluunt non valere respectu ecclesiarum et priorum locorum mouetur eleganter in cetera quod loca pia sunt a principibus priuilegiata et liberare eis donec donentur vel redant. l. l. l. illud. C. de sa. san. eccl. statutis: prout non valet duplici seu triplici ratione. **P**rima quia laici inferiores non possunt tollere leges et priuilegia tributa superioribus maxime ecclesie. ut in. c. inferior de elec. et per Bar. in. d. l. omnes populi. 2. xv. q. ij. q. si per totum. **S**ecundo quod hoc esset contra libertatem ecclesie vltis et per prius statuarij sunt ipso facto excommunicati et alijs penis iuris ciuilibus subiecti de quibus in. c. cassia. C. de sa. san. eccle. et Bar. etiam in dicta. an. c. cassia. **T**ertio quare potestas addendi leges tributa inferioribus per. l. omnes populi preall. vlt. tributa sine preiudicio priuilegij tributi per ipsum imperatorem: quod generi per speciem derogatur: ut in. c. veniens de prescript. et regula generi de re. iu. li. vi. per Bar. in. d. l. omnes populi. l. d. et. **T**ertio iuxta predicta non ita dico ad propositum cum ecclesijs et prius locis sit relicta priuilegium ut quilibet libere possit eis relinquere dicta. l. l. l. illud non valet dictum statutum cum impediat libertas in donando et acquirendo cum oporteat soluere de donatione: et maxime cum dicatur in priuilegio predicta quod predditu dicte terre sancte Gemiani licet ad utilitatem sacristie soluantur duo denarij pro libra: et sic volunt facere elemosinam de alio quibus seu quos contra potest dici quod elemosina vnius est peccatum alterius. nec debent vnum altare discoperire ut coherere aliud. maxime per non habentem potestatem ut in. c. cum causam de preben. et species furti est seruare vel elemosinam facere de aliena re. l. si pignore. ff. de fur. et i. q. i. non est putanda elemosina. xiiij. q. v. de forte. et c. multa. **Q**uinta ad idem adduco. l. sanctimus. C. de sa. san. eccle. canonizatam. xiiij. q. viii. sanctimus ubi satis colligitur quod ab ecclesijs nil potest erigi: etiam ex his que acquiruntur titulo lucrativo vel onerosa ad quod facit quod non

ta. **L**y. in. l. de nobis. C. de episcopia et clericis et facit ibi text. in principio. **E**t maxime predicta indubitanter sunt vera in relictis seu in donatis de preterito licet adhuc non sit facta executio. in quibus non statuentes vtrita loquar non videtur etiam habuisse iuris colorem. **N**am ex solo titulo relictis vel donatis dominium: et ius fuit acquisitum hospitali ut in. l. si. C. de sa. san. eccle. licet executio non sit facta quo casu illud statuere presumperit in preiudicium hospitalis. videtur nulla ratione concipere possum. de directo enim est contra. c. sancte. **M**arie de constituti. 2. c. que in ecclesijs eo. xi. 2. c. si. de re. eccle. non alie. ut. d. c. bene quidem. imo quod plus est tales cause etiam in foro seculi. debet decidi secundum canones et non secundum. l. ut non. in. c. i. 2. c. ecclesia de constituti. **N**on obstat mortua in prin. allegata. fateor enim quod laici possunt statuere super bonis suis: illa bona obligando seu onus in perpetuum imponendo. **S**ed in casu nostro non obligantur illa bona ad onera illa: sed disposuerunt contra loca ad que illa bona transferri contingeret. et hoc facere non possunt. ut dixi. **A**d hoc quod non. doc. in. c. si. de vi. et ho. cle. in. c. presenti de censibus. **I**tem aliud est obligari simpliciter bona ut transferuntur: et maxime in piam causam. contra omnia iura superius allegata. **I**tem in hoc statuto non omnes consentiunt cum non femine nec pupilli etc. et tamen illi non potuerunt libere relinquere hospitali. **I**tem aliud est cum quis donat vel relinquit et vult onus imponere cum per hoc non restringitur libertas donandi ecclesie: nec violatur priuilegium ecclesie concessum: et sic loquuntur iura in contrarium allegata. aliud facere statutum seu legem tollentem liberam facultatem legendi et donandi per quosque vult. **I**tem ut dixi non potest populus etiam super rebus statuere in preiudicium eorum que specialiter statuta sunt et reseruata principibus et maxime contra priuilegium ecclesie concessum ut. s. dixi. et non. Bar. in. d. l. de populi. **C**oncludo ergo quod dicta priuilegia seu statuta dicte terre sancte. Gemiani non habet in aliquo preiudicare dicto hospitali maxime cum specificam mentionem fecerit de hospitali iuxta theoricam Bar. in. l. cunctos populos. C. de sum. tri. **E**t hec satis habundant sufficiat. **L**aus deo. **A**i. abbas.

Con. xxvij.

Cusus quidem: domina. Gemma suum condidit testamentum. **E**t inter cetera sic disposuit etc. lego et iure legati dimitto infra scriptis. meis heredibus hanc meam domum in quo habito positam etc. cum his condicionibus et pacto v3. quod ipsi infra scripti mei heredes teneantur et debeant ipsas vendere et tradere. **M**ichael et Gabriel germanis et filiis olim nicolai florenos centum boni puri. auri etc. **Q**ui floreni. centum quo casu sic vendat ex pendantur et conuertantur per infra scriptos meos heredes in refectione ecclesie sancti Augustini de massa que dicitur de nouo fieri seu reparari. **E**t hoc in quantum de nouo fiat seu reparat prelibata ecclesia. **E**t in casu quod non fiat et reparetur de nouo dicta ecclesia domum lego et iure legati dimitto et esse volo dicte ecclesie. vendi per infra scriptos meos heredes et etiam precium in laborerio seu reparatione dicte ecclesie. elapsis pluribus annis: oparij domus sancti petri de massa petiti dictos heredes compelli ad tradendum domum predictam conuertendam in fabricam dicte ecclesie. et si id fieri non possit in alium prius usum pro satisfaciendo voluntati dicte testantis: ex parte heredis multa obiciunt et maxime inter alia quod dicta ecclesia sancti Augustini non fit de nouo nec reparat nec in statu quo de nouo possit fieri seu reparari: nec debet in alium prius usum conueri. quia hoc non fuit de testatrix voluntate tacita vel expressa. **Q**ueritur quid iuris.

In christi nomine amen. **V**idetur primo quod si possit conueniri in reparatione dicte ecclesie quod res non habet dubium ut fiant per ut postulant oparij. s. quod vendatur et precium conuertatur in reparationem ecclesie prout testatrix disposuit. ut in. c. nos de testam. xiiij. q. q. ij. vltima voluntas: et in. c. de testa. quasi per totum iura ad hoc sunt vulgaria. **S**i vero non sufficit ad reparationem seu non reparatur tunc videtur quod debeat conueri in alium prius usum quia legatum ad pias causas non efficitur. caducum sed si non potest vel non sufficit ad usum destinatum debet per superiores vocatis heredibus ad alium prius usum conueri. ut in. c. nos preall. et ibi non. melius in. l. legatum. ff. de usufructu. et ibi plene per. Bar. et in. l. pater. s. tisculanus. ff. de de. l. iij. et in. l. in pecunia. ff. de admi. ad ti. per Jo. de lig. in cle. contingit de reli. do. et in cle. exini de paradiso. de verbo. sig. habet enim

locum in istis locis illa regula: si non valet quod ago ut ago, valet
at ut potest valere de despon. in prin. c. l. i. vi. Item legato
facto ecclesie acquiritur ipso facto dominium a die mortis testa
toris. l. si. c. de sa. san. eccle. potest ergo ecclesia de relegata dis
ponere vel ad usum destinatum si fieri potest: ut in cle. quia
contingit in preall. vel in alim. vsus conuerti si fieri non potest. ut
in locis preall. Sed his non obstantibus que vere non obstat
contrarium puto de iure verum. Et primo pro fundamento premit
to quod predictum legatum ecclesie factum non puto sed sub condi
tione suspensiva vsque in quantum dicta ecclesia de nouo fiat seu re
paratur que conditio bis in testamento repetitur et de natura
huius conditionis est ut effectum dispositionis suspendat i. e. uen
tu ita ut antea non competat actio: ut in l. coheredi. ff. de condi.
et demon. non. in. c. verum de condi. appo. et in l. i. c. de condi. q.
sub modo. Ex quo infero quod ante euentum dicte conditionis. l.
quod ecclesia fiat de nouo. cum effectu et non in fraudem legatum
predictum non habet effectum. Nec obstat dicta. l. si. quia loqui
tur in legato pure facto. Sed ut videtur dicta ecclesia non fit
nec fieri potest de nouo: ergo legatum ad usum destinatum peti non
potest nec etiam debet in alium primum usum conuerti quod contra
procedunt quando legatum fuit pure factum contemplatione
pie cause dumtaxat et quando testator aliter non prouidit in casu quo
ad usum destinatum conuerti non posset: ut Bar. nota. in. d. l.
legatum. ff. de usufruc. le. et sic loquitur. c. nos de testa. Sed cum
sit quod in casu nostro legatum fuit sub conditione relicti quia no
lueret heredem teneri nisi dicta ecclesia de nouo fieret: seu repa
raretur et sic nullum est legatum ante conditionem extantis: et
per consequens frustra tractamus de commutatione cum com
mutatio presupponit legatum purum ar. c. ad dissoluendum
de despon. in pub. et in l. de cede de ver. obli. Item et secundo
videtur de hoc casu l. i. pater tusculan. ff. de leg. iij. vbi testator
legauit centum sesterziorum et voluit dare collegio cuiusdam tem
pli dicitur ibi quod collegio dissoluto inter remanet legatum apud
legatarium nec fit commutatio ad alium usum. quia testator de
illo collegio dumtaxat videtur sensisse ita et fortius in propo
sito sub conditione repetendo non voluit heredem aliter teneri.
Item et tertia commutatio legati ad alium usum fit propter
tacitam voluntatem testatoris: ut dicta. l. legatum. hinc est quod si
testator disposuit aliter in casu nostro quod non potest conuer
ti ad usum per eum destinatum cessat commutatio ut est casus pul
cher i. l. liberto. §. lucius. ff. de annu. le. nota Bar. i. d. l. legatum
Sed testator clarissime voluit dictam domum debere rema
nere apud heredes si dicta ecclesia non fieret de nouo quod pa
ter ex conditione bis repetita: hoc satis videtur sentire in simili
questione et in iij. doc. domini Fede. de senis consilio. c. lxx.
Necesse recedendum a verbis testatoris: nil aliud appareat o
ment. l. non alter. ff. de l. iij. Ad predicta etiam facit. c. cum dile
cti. cum ibi nota. de dona. et licet fauor ecclesiis debeat non
tamen tantum ut alijs iniuriam facere debemus ar. in. c. ex
tenore de fo. compe. et xvij. q. iij. c. si. vbi patet quod donatio fa
cta ecclesie etiam pure reuocatur ex tacita condicione et non in.
c. si. de dona. fortius impeditur effectus et non ex consequentia
conditionis. Et quod iste casus mihi videtur clarissimus ideo de
creui non insistere verborum multitudine. Nam quis forte ex
hoc arbitraretur esse dubium. Laus deo. abbas.

Con. xxviii.

Causa emanauit solemniter editum seu facta fuit
promissio solemniter per habentem potestatem ut no
tarij ciuitatis senarum deberent denunciare om
nes contractus testamenta et similia. que a prin.
eorum officii fecerat vsque ad eorum diem denunciatione fienda in
termino in prouisione contentis alijs contra faciens incideret
ipso facto in certam penam in statutum contentum. Demum qui
dam notarij multos contractus specialiter denunciarunt et
non valentes defacili omnes accipere summam et summam denunci
are attulerunt omnia eorum scripta presentauerunt officiali su
per his deputato: facientes vnam denunciationem genera
lem ultra illam specialem. dicentes quod etiam denuntiabant oia
in eorum codicibus seu membranis contenta. et per spatium me
sis cum dimidio diuiserunt omnes eorum scripta apud officia
lem tractu temporis: accusatur vnus de dictis notarijs quod
quandam donationem de qua fuit rogatus per duos annos
ante decretum non denunciat et notarius se excusat quod illa
donatio erat contenta in scriptis per eum prolatis: et sic satis
fuerit denunciatum. Replicatur quod talis denunciatio gene
ralis non sufficit. Queritur quid iuris etc.

Cristi eiusque matris presidio innocatis. obmissis
allegationibus que ad partes fieri per non nullas
solent ipsam rem attingere puto. dico namque di
ctum notarium satis fecisse edicto per consequens
nullam penam incidisse. Et primo allego quasi per casum. l. ar
gentarius. §. edi. ff. de eden. vbi probatur quod officialis publicus
obligatus ad edendam rationem satis facit edicto si suum codi
cem vel membranas tradit legendas vel scribendas identita
te ergo communis idem dicendum in casu nostro est. Satis
enim dictus Ser. marianus denunciat contractus de quibus
fuerat alias rogatus. sed omnes suas membranas modo pre
dicto officiali loco denunciationis tradidit denunciatum enim
facto: et si non verbo et non minus imo magis valet denuncia
tio que fit facto indubitato modo predicto. per traditionem scri
pturarum quam illa que fit verbo modo ut ita volatili. ut in. c.
dilecti de appel. et c. ad audientiam eo. ti. Secundo hoc vi
detur probari in. c. appellatio de ap. l. i. vi. dicitur valere appel
lationi. si causa ibi in scriptis redactam appellas porrigit iudi
cilicet eam non legat satis cum videtur legere et appellare si refer
se ad scripturam iudici porrectam. Si ergo in appellatione que
est de minori iudice ad maiorem prouocatio hoc sufficit fortius
debet sufficere in casu nostro cum talis denunciatio requiritur
ad certificandum officiali super contractibus testamentis et simi
libus gestis. Que quidem certificatio fortius et certius colli
gitur et aperitur ex traditione originalium. quam ex nuda et verbali
denunciatio ut in. c. quoniam contra de proba. Tercio
adduco. c. qui ad agendum procul. l. i. vi. vbi habetur quod casus spe
cialis mandatum requireres veniunt expressis quibusdam se
cuta cla. generali ad idem. l. et si quis. §. quesitum. ff. si quis cau.
et quod ibi non. per gl. et Bar. Sed in proposito fuit facta specialis
denunciatio multorum contractuum et adiecto fuit cla. gene
ralis scilicet quod consequetur denuntiabat omnes alios contra
ctus ergo videtur omnes denunciasse. Quarto adduco ta
lem rationem certum dicitur non solum quod in se est certum sed etiam
per relationem ad aliud certum in. c. cum venerabilis de reli.
do. excep. cum venerabilis: et quod vtriusque non. facit. l. entum. ff.
si cer. pe. sed in casu nostro notarius retulit se ad scripturas
certas quas habuit in quibus nulla dubitatio poterit cadere
ergo non potest dici denunciasse non dare et certitudinarie: et
maxime quia officiales acceptant illas scripturas et penes se
tenuerunt per mensem cum dimidio et facit ad idem dictum. Bar.
in. l. eos. ff. de sal. vbi dat consilium testi: qui repetit super eo. super
quo alio deposuit: ut specificet non ponat ne forte per obliuionem
incadat in crimen falsi. Sed referat se ad primum dictum:
dicendum ergo per omnia per alias inductus dixi. videret
fero me per omnia et in omnibus ad ea que in prioribus actibus
continetur et per inde ex hoc habebitur ac si specificet deposuisset.
ad. propositum igitur dando: ergo omnes contractus et alia de
de quibus rogatus fuit. per ut in his membranis habet pro in
de haberi debet ac specificet si omnes et singulos tractus de
nunciasset maxime in materia penali. per ut est nostra in qua de
bet fieri stricta interpretatio ut euitetur pena regula odia et re
cta in penus de re. l. i. vi. et verba non captant illam latam signifi
cationem quam ex proprio et lato significato verborum habere
possunt quod est valde attendendum et notandum in proposito
Ista sunt verba Joan. an. in regula odia preall. in mercu. et
probat in. c. in cunctis de elect. in. c. si cop. omniarius eo. al. l. i.
vi. Ultimo adduci potest. l. de pupillo. §. meminisse iuncta gl.
ff. de verbo. signi. vbi probatur quod denunciatio operis potest fieri
necum verbo sed etiam facto. puta per iactus lapilli dummodo
appareat de intentione denunciare volent. faciunt ad predicta.
xi. q. iij. existimant. et cum solum cum concordantijs ibi signatis i
glo. Ad idem. l. iij. c. de sen. que sine cer. quam. et quod ibi non.
Bar. et Joan. an. in addi. spe. in ti. de sen. prola. §. quiter versu.
sed pone iudex. et Inno. in. c. iij. de lib. ob. licet enim sententia in
certa non valeat. l. i. c. de sen. que sine cer. et ii. q. vi. diffinitiva
tamen satis est quod possit certificari per acta maxime quando iudex
se retulit ad acta. c. l. iij. et quod non in locis prell. Ita dicendum
in casu nostro ut satis denunciatio debeat dici certa ex quo fuit
facta per relationem ad membranas in quibus continebantur
denuncianda. Et hec sufficiant. Laus deo Abbas.

Con. xxix.

Causa super quo consilium petitur in terminis in
frascripti subicit castrum montis spoleti territorij
Geneti. exemptus existit ut presupponitur ab o
mini iurisdictione. Episcopi. Arcum et immediate
subiectum.

subiectum ad iurisdictionē ecclesiasticā domini abbatis monasterij sancti Antonij accidit q̄ homines dicte terre volentes eorū hospitalibus consulere supplicari fecerunt domino nostro pape Martino quinto quatenus eis liceat ponere illi rectorem non expectata cōfirmatione alicuius superioris. Itē de relictis dictis hospitalibus nō teneatur dictorū hospitaliū rectores abbati vel alteri cuiusq; soluere canonicā portionē domin⁹ noster papa concessit eis litteras plumbatas more Romane curie in q̄bus inter cetera narrat q̄ p̄ parte hominū dicte terre fuit sibi petitio exhibita in qua inter cetera cōtinebat homines dicti castri tēporibus p̄teritis deputasse rectores ad illa hospitalia domino Episcopo Aretino id minime contradicente. Itē mandauit cōmissario quatenus vocatis episcopo et Abbate ac alijs qui fuerunt vocande de cōtētis in petitione diligenter se informet et sic cōtenta hominū vera esse reperit. et p̄fati ep̄ ad hoc accedat asserens debeat auctoritate apostolica eis elargiri qd̄ petitur pro vt latius in dictis litteris continet. Nūc dubitat an per p̄dicta verba mentionem facientia de ep̄o aretino i aliquo potestas seu iuridictio acquiratur dicto ep̄o vel saltē p̄betur habere ita q̄ saltē in futurū aliquod p̄iudiciū generari possit dicto domino abbati circa iurisdictionē episcopalem quā habet in dicto castro seu hominibus dicti castri cū pretendant se exemptos a dicto domino ep̄o et immediate subiectos dicto dño abbati et.

Quod si eiusq; matris p̄sidio inuocato firmiter putato nullū dicendū per dicta v̄ba dicto domino abbati seu hominibus dicte terre p̄iudiciū generari circa exceptionē seu iurisdictionem episcopalem dicto dño abbati debitam. Moueo p̄mo per illud ar. generale non probat hoc esse qd̄ ad hoc cōtingit abesse de trāsa. p̄el. c. ij. et i. l. neq; natales. C. de proba. et qd̄ ibi nō. Et submota omni iurisdictione ex persona ep̄i instare possunt qd̄ hoies dicte terre deputauerūt rectores dicta hospitalia ipso dño ep̄o minime p̄tradicante q̄ in veritate nunq̄ cōtradixit nec de facto nec allegando aliquid iuris debiti. Itē qd̄ dñs papa voluit hāc grātiā cōcedere dicto dño ep̄o cōsentiente. voluit enī in hoc forte honozare p̄sonā et dignitatē suā sic n. possit in cōcessionē gratie apponere aliquā aliā cōditionē ita potuit vel le sine alterius p̄iudicio cōsensum dicti dñi ep̄i p̄stari. ar. in. l. i. ff. de le. ij. Et n. quisq; in re sua legitimus moderator et arbiter et maxime princeps. l. in remandata. C. manda. c. de his de sepul. et c. bone i. si. de po. p̄ela. ergo p̄dicta v̄ba nō probāt aliquā iurisdictionē cōpetere dicto dño ep̄o in dicto castro. Secundo probat sic homines dicti castri non possident seu aliquā iurisdictionē imo ipsi possident quasi a dño abbate eorū. Ergo possessio nō potuit p̄iudicari dño abbati. l. si. C. de acqui. pos. l. ij. §. qd̄ seruus. ff. eo. ti. nō. Inno. in. c. olim de re i. sti. sp. vbi plus dicit q̄ p̄supposito q̄ subiecti alicui obediunt realiter alteri p̄elato tanq̄ superiori si tamē propius p̄latus cōtradicit et eos pro huius trāsgressione ex cōmunicat nullum p̄iudiciū circa possessionem sibi generatur i hoc q̄ iura ioco p̄dalia nō admittuntur sine scientia vel patientia p̄fessoris. l. ij. C. de serui. et aqua. no. Inno. idem in. c. bone de po. stu. p̄ela. et in. c. conquerente. de off. o. et in. c. dilectus de reli. do. et multis locis. et maxime hoc procedit in casu nostro i quo ex parte hominū solum interuenerunt nuda verba enuntiata prolata propter aliud et sic nullā dispositionem inducunt. l. ex his verbis. C. de testa. et in. c. si papa de p̄uill. l. vi. et in. c. de. et si romanus de sen. et co. no. Bar. in. l. ex hac. ff. de donat. no. in. c. si. de suc. ab. vr. Et videtur casus noster p̄bari in multis iuribus p̄mo in dicto. c. olim secundum vnum intellectum: vt patet qd̄ si homines alteri subiecti patiuntur et obseruant ex cōmunicationem ab alio in eos fulminatā nō per hoc videtur illi tanq̄ superiori obtemperare velle nec iurisdictionis aliqua possessio ex cōmunicatozi acquiratur q̄ potuerunt ex cōmunicationem obseruare animo deliberandi. vel q̄ bonorū mentium est timere culpam vbi culpa minime reperitur. vt i. c. ij. de obseru. ieiun. sic et fortius dicendum i castro vbi p̄supponitur q̄ ipsi in petitione asserunt q̄ dominus episcopus aretinus non contradixit per hoc fatentur eundem dominum episcopum in eos habere aliquam iurisdictionem imo dico q̄ potius videntur fateri oppositum cum ex tacite videtur contra eum tanquam dyocesanum p̄scrip̄tū. Cum enim hec verba veniant ad exclusionem iuris ep̄i scopi non debent operari contrarium effectum contra intentionem p̄ferentium pro hoc in simili bonus tex. iuncta glo.

in. c. si iudice de appel. l. vi. **T**ertio videtur probari in. l. nō emptis. et l. se. C. de proba. vbi patet q̄ per nominationē incidenter in aliqua scriptura facta non probat effectus de nominationis. Ad idem. l. eplā. ff. de pac. et l. neque professio C. de testa. et optie. l. interrogata. C. de lib. cau. iuncta glo. ibi. l. iubemus. C. eo. vbi patet q̄ confessio expressa facta contra libertatem non in iudicio liberi cause nō p̄iudicat p̄steti. Ergo idem in casu et tanto fortius quāto dicta verba recognitiōne aliquam contra libertatē nō important. **A**d p̄dicta facit q̄ legitur et nō. in. c. cū olim de test. Item respectu aliorum verborum in quibus dominus papa exigit vt ad gratiam faciendā interueniant cōsensus domini episcopi. potest responderi multipliciter. **P**rimo vt. §. dixi q̄ forte dominus papa voluit honozare p̄sonā dicti domini episcopi. vel forte confidens de solertia voluit requirere eum: et maxime hoc p̄cedit ponderatis duobus. Primo quia nō exigit vt cōsentiat tāq̄ dyocesanus. **S**ecundo q̄ in eisdem litteris dicitur dictam terram quo ad forum ecclesiasticum pertinere ad dictū dominū abbatem que verba satis ostendunt papam p̄ hec verba nullam iurisdictionem voluisse tribuere dicto dño episcopo in dicto castro: quoniam imo et plus dico q̄ etiā si dñs papa appelleret dictum dominum episcopū dyocesanum illius castri nō per hoc p̄sumit aliquid voluisse de nouo cōferre dicto dño episcopo. vt p̄bat in dicta de. si romanus. et in. c. si papa: quia hec verba sunt enūciatiue probata propter aliud vt. §. dixi. vñ dñs papa in dubio nō p̄sumitur velle p̄iudicare iure tertij vt in. c. super eo. de off. dele. et in. l. ij. §. si quis a principe. ff. ne quid in lo. pub. Et hec sufficiant et multa minora sufficerent: cū hoc videatur mihi tenendum sine dubio: vt postulantium trepidationi satis fieret plusq̄ dubium meretur institutum. Laus deo.

Con. xxx.

Istis actis agitis tam in instantia cause principalis q̄ appellationis. inter Antonium dominici ex vna parte et Nicolaum Joannis martini ex alia parte. super quodam argumēto dotis domine Anglē matris dicti Antonij consistentis in Centū Quinquaginta florenos ac super exactione p̄cepti facti dicti Nicolao de soluendo et nouissime supernalidate appellationis interposite a doīno potestate terre. Elauciani. ad honozabiles syndicos dicte terre p̄dictum Nicolauz super residuo solutionis dicti argēti.

In uocato prius saluatoris nostri eiusq; genitricis p̄sidio procedaz multū succincte. Nā multitudo actorum et allegatorum habentū confusio nē generat ita vt ipsis dominis sindicis quibus i p̄ntia incumbit onus cōpatiendū sit. Et p̄ luculenta decisione huius materie aduertendū q̄ per dominos syndicos appellationem iudicis querit duntaxat que sunt ipsorum partes in pronuntiando et sic oportet distinguere duntaxat de validitate appellationis interposite ad eos per dictum Nicolauz qui in libello appellatorio producto coram eis conquerit de executione p̄cepti contra eum factum per dominos syndicos eorum officium sententialiter pronuntiari decerni: et declarari dictam executionē contra eum factā iniuste et inique et perperam factam in p̄sonā dicti Nicolai. annullari ac nullius fore efficacie et momēti: eo quia fuit facta p̄ter et contra formā iuris statutorum dicte terre ac pronūciari et decerni sibi Nicolao dandum copiam petitionis et p̄cepti sup̄ dicta executione cum termino ad opponendū contra dictum p̄ceptum quem quidem terminum sibi recusauit dictus potestas tradere et c. Ex parte vero dicti Antonij in hoc articulo appellati ex capitur qd̄ dicta appellatio non est admittenda quia cōtra formam iuris statutorū dicte terre loquentium super executionē fiendam vt specialiter colligi potest ex forma exceptionum p̄ductarum per dictū Antonium videndum solūmodo incumbit ad executionem factam personaliter p̄ dictum dominū potestatem potuerit appellari p̄ dictum Nicolauz. Et omittis breuitatis causa argumētis q̄ satis friuole possent p̄ parte appellari fieri concludo dictam appellationē iustam et p̄ consequens admittendam et ad hanc sententiā moueo ex plurib⁹ taz ex dispositione iuris cōmunis q̄ statutorū dicte terre. **U**bi cumq; enim in executione sentētie diffinitive vel p̄cepti inferat gravamē licite appellat etiā de iure civili. cum non expectet alia sentētia diffinitiva in cuius appellatione posset grauatus

a grauatamine releuari: vt legitur 7 no. in l. ab executione. C. quoz ap. nō reci. 7 in c. qd ad consultationē dēre iudi. facit qd no. in l. ij. ff. de ap. reci. vel nō. 7 in auct. habita. C. ne fi. ppa. 7 ij. q. vi. sunt quozū ab executore. Sed in casu nostro potestas grauaui dictū Nicolai exequendo illam sententiam seu pceptū. Ergo potuit appellare. Quod autē eū grauaui patet qd denegauit sibi copiam petitionis productū p dictū antoniū. Nec noluit sibi dare terminū ad opponendū cū de iure cōtra executionē sententiē multa obici possent: vt legitur 7 no. in l. iiii. §. cōdemnatū: 7 in l. adiū pio. ff. de re. iudi. 7 vtroq; per Bar. 7 in c. de cetero. eo. ti. de off. del. pastoralis. §. qd vero. 7 qd ibi plene no. 7 maxime per Inno. in d. c. de cetero: 7 maxime predicta procedunt i casu nostro vbi nō petebat executio in rebus sed adiudicatur in actione psonali: contra psonam 7 bona iuxta formam statuti: quo casu nostro fienda ē citatio 7 debet dari facultas parti se defendēdi: vt i. l. adiū pio preall. 7 in venditione: 7 ibi aperte Bar. hoc vult. sentit. In no. in c. cum supere. pprie fi. de re iudi. Nec huic sententiē obstat statutū ciuitatis dicte terre sup quo se fundat appellatus positum sub Rixa de executione instrumenti guarantigine i 7. fi. vbi inter cetera disponitur qd sententiē 7 pcepta nō que relata seu suspensa per remedium appellationis debent mādari in continenti executioni: nec possit opponi nisi id qd opponi potest contra instrumentū guarantigiatū 7 c. p vt in dicto statuto satis continetur qd: dico qd si diligenter ponderabitur finis illius statuti illud statutu luce clariū probat oppositum 7 fundat intentionē appellatoris. C. Hic ibi in fine ponitur clausula hec que sequitur v3 obseruando: pero la forma 7 supra data secundo la forma del presente capitulo e dōme nelli instrumenti guarantigiat. Et sic aperte vult finis illius statuti in executione talis sententiē vel pcepti obseruare modus 7 formā precedentis capli. 7 sicut obseruatur i instrumento guarantigiatō. Sed i precedenti. ca. disponitur qd potestas 7 eius vicarius teneant 7 debeant assignare terminum trium dierum cōuento ad recipiendū copiam petitionis 7 instrumenti guarantigiatū: 7 opponendū contra illam Ergo aperte colligitur qd etiam in casu nostro debebat dari dictus terminus trium dierum ad recipiendū copiam petitionis 7 ad opponendū licet non posset opponere nisi id qd opponi potest cōtra instrumentū guarantigiatū qd cū potestas humiliter requisitus nō fecerit satis appellare potuit dictus Nicolaus p ea que. §. di. xi. Nam illa clā i fine statuti posita obseruāda qualificat precedentia vt in c. i. quisiitioni 7 c. secundo requiris de ap. 7 qd legitur 7 no. maxime per Bar. in l. talis scriptura. ff. del. pri. Ad idem qd legitur 7 no. in l. titio. ff. de ver. obli. 7 in c. aposto lus. xxxij. q. vij. in glo. fi. 7 hoc etiā probat alia p̄sideratione dubia sumere debeat interpretationē secundū ius ita vt qd minus possint ledant ipsum ius cōmune: vt probatur in c. cū dilectus de cōsue. in l. ij. C. de noxa. no. Inno. in c. i. de rescrip. 7 Bar. in l. omnes populi. ff. de iusti. 7 iure. 7 l. i. ff. ad l. fal. S3 de iure cōmuni debet in executione sententiē pcepti saltem in personali fieri citatio que sit vt pars opponere 7 se defendere possit. vt in d. §. in venditione 7 ibi Bar. 7 per Inno. i. d. c. cum super. 7 probat in fili in c. a. multis de testi. At quia dictum statutum p̄supposito qd esset dubiū in fine sui qd tamē i veritate nō est. debet intelligi scōm ius cōmune vt. s. requiratur citatio 7 detur facultas parti: 7 se defendendi: 7 maxime quia iura naturalia hoc suadent. vlticū sit cuiq; se defendere imo etiam ex cōmunicato nō denegat defensio. vt. c. cū inter de excep. 7 iura clamant quod cōtra iudicatam partem nil est attendēdum in c. i. de cau. pos. 7 ppi. 7 i. de pastoral. de re in iiii. q. xi. cātāt. 7 i. c. omnia facit. l. de vno quozq; de re iudi. Item negari quia nō data dubitatione super intellectum statuti debuisset dominus potestas recurrere ad cōsiliū sapientis fm quod disponitur in statuto dicte terre: ad hoc. l. 7 potest rem iudicatam. ff. de cō di. in debi. vnde saltem ex hoc capi te iusta fuit appellatio dicti Nicolai. Nō obstat si dicatur dictum Nicolaum nō fuisse audiendū quia nō seruauit formam alterius statuti super solutione fienda fm quantitātē petitoz quia si bene aduertatur illud nō facit ad casum nostrum: quoniam statutu loquit de his qui petunt aliquid a cōuento. nec dicit qd non facta solutione in nullo audiatur. quia processus ille non valeat. Sed in casu nostro dictus Nicolaus nil petebat p̄nuncied solum excipiebat petendo terminū ad opponendam copiam petitionis: 7 sic sumus extra casum statuti. nam video qd ex cōmunicatus qui nil pōt i iudicio petere: tunc

si conuenitur potest se defendere: vt in dicto. c. cum inter: sic i p̄posito: licet dictus Nicolaus non fuisset audiendus qm petebat solutionē non factam: qm a defensione contra petitiones dicti non debuit excludi: nā aliter sepe damnetur innocēs quod est absurdum. vt in dicto. c. cum inter. C. Ex quibus oib; cōcludo qd domini sindici debent p̄nunciare appellationē dicti Nicolai fuisse 7 esse iustam 7 legitimam 7 declarare dictam executionem factam in eius personam per dictum potestatem fuisse 7 esse nullam: 7 in quantum esset aliqua ipsam tāmquam iniquam retractare ac decernere copiam dicto Nicolao dicte petitionis facte coram dicto domino potestate sup e executione fienda assignando sibi terminum trium dierū ad opponendū p̄tra dictā executionē petitam: 7 condemnare dictum antonium dicto Nicolao in expensis factis in hac causa appellationis quia temere litigauit: 7 demū debent dicti sindici in causa procedere sicut fuisset p̄cessurus dictus potestas cū succedat in ipsius loco: de appē. vt debitis. cūz si. At hec sufficiāt quo ad presentē articulū. Nicolaus abbas.

Con. xxi

Acti contingentia est talis. In ciuitate massena ē quedam locorum fraternitas que appellat. Fraternitas sancte Crucis. Et conueniunt in loco ordinis sancti Francisci. In quadā capella sub vocabulo sancte Crucis: que quidem Fraternitas multa pietatis operatum ex ipsorū fratrum substantia tum ex relictis dicte fraternitatis accepit. Cui quidē Fraternitati quidā deo deuotus: multa bona reliquit distribuēda ad pias causas et specificē fuit adiectum: vt daretur domino episcopo massene super quantitatem tamen non grauaui relinquens conscientiam illorū de confraternitate: que quidā Fraternitas dona uit domino episcopo florenos. xij. ab eo etiam habuit 7 recepit finem 7 libertatem integram absolutiones de dicto relicto. Demū episcopo mortuo dicitur nomine successoris qd dicta liberatio nō valuit p tam modicā quantitatem 7 petiē integram quantitatem illius relictū qd aliorū. Ex parte confraternitatis allegant dictam liberationē valuisse: 7 qd dicta Fraternitas non tenet ad canonicā portionē eo qd maxime nō est memoria qd aliquando ipsam exoluisset l3 muta relicta eis facta fuissent. Querit quid iuris.

Christi Saluatoris eiusq; deuotissime genitricis suffragio implozato: ad clarā decisiōē omnium predictorū examinanda incūbunt tria. C. Primo an dicta liberatio renocari possit per successorem. C. Secundo an dicta Fraternitas teneat de iure ad canonicam portionē episcopo loci sibi exoluēda de relictis sibi factis. C. Tercio p̄supposito qd de iure teneatur an vigore cōsuetudinis seu p̄scriptionis possit dicta Fraternitas se excusare. C. Circa primum multū nō insistant quoniā nō videt mibi magnam dubitationē continere cum certo certius sit dictum dominū episcopū illam liberationē facere potuisse: aut eni de dicto relicto nō debebatur quātāque in veritate nō debebatur vt patebit ex infra dicēdis: 7 casus est indubitabilis: quia ille idem episcopus nō poterat plus petere cū quantitas fuerit relicta conscientia illorū iuxta ea que habentur 7 nō. in. c. stant. §. assessorem de rescrip. li. vi. gl. nō. 7 in cle. prima. de iure patro. tū quia p̄supposito qd aliquid plus deberetur episcopo. Episcopus cū habebat liberam administrationē reddituum iuxta no. per gl. xij. q. i. duo sunt genera: 7 pbatur in c. cū vobis in fi. de elec. potuit remissionē residui facere maxime cū in pia causa venirent omnia cōuertenda. Nam episcopus teneatur superflua cōuertere in piam causam. l. xxiij. di. c. i. 7 xij. q. i. videntur: 7 quicquid clerici habent pauperum est. xv. q. i. c. silicite. Ergo potuit nedum partem sed totum relinquere. Fraternitatis distribuendū in pias causas: nam p̄latus nedum acquirendo imo de acquisito nō potest facere cōgruam elemosinam: vt in c. ad bec. 7 c. relatū. ij. de testa. quinimo modica cuiusq; donare vt in c. ceterum de dona. C. Item dico qd predictis rationibus si quarta fuisset debita 7 maxime qd hic agebatur de acquirendo non de acquisito perdendo 7 potest episcopus facere conditionē deteriorē ecclesie vt nō. xvi. q. vi. §. fi. vbi bona glo. 7 p Inno. in c. fraternitatis de donat. optime faciunt nō. per doc. in c. quoniam de doc. hinc nō. dixit se. de senis consilio. ix. 7 sequitur Bal. in l. pupillorum: C. de repu. be. qd solus p̄latus sine alia solemnitate potest repudiare hereditaria longam etiam rei imobilis ecclesie factā qd aliud est non acquirere: aliud acquisita alienare. Sed i casu nostro

casu nostro non est tanta dubitatio quia reliquit relicta con-
uertenda in pium opus: et quia ut infra dicam rei veritate quar-
ta non debeatur. Concludo ergo successorem non posse rescinde-
re dictam liberationem factam per predecessorem. **V**enio ad finem quod
est magis dubitabile an scilicet dicta fraternitas teneat episcopo ad
canonicam portionem. Et videtur primo quod sic: quia non solum de ec-
clesiis sed etiam de monasteriis et alijs pijs locis iura venit epis-
copum posse suam canonicam portionem exigere: ut probatur
in c. requisisti. et c. si de testa. Sed dicta fraternitas est colle-
gium pius ut in c. si quis. lxxij. di. et ibi per archiepiscopum facit. l. i. et quod ibi
non. **B**ar. ff. de col. l. et patet hoc ratione exercitij. Exercet enim
pietatis opera ergo pia. dicitur enim locus pius ex quo ibi exer-
cet opera pietatis: ut non. Jo. an. in c. Johannes de testa. et
spe. in ti. de instru. edic. §. nunc vero aliqua. et scias prope me-
dium. Quid plura hoc expresse tenuit dominus Petrus de
perusio in tractatu suo de quarta. **S**ed his non obstantibus
contrarium puto de iure procedere maxime in casu nostro mo-
ueor primo quia hec quarta debetur relictis factis pijs locis
episcopo subiectis non autem de relicto personali: etiam si fue-
rit factus clerico hoc probatur in c. requisisti. et c. si. et x. q. i. de
his et c. antiquos el. ii. cum multis si. et non. Jo. an. post hosti.
in c. i. de sepul. Sed in casu nostro non relinquitur dicte frater-
nitati legatum non sit loco quia fraternitas non est ascripta loco:
sed est collegium personale et quoddam corpus fictum et repre-
sentatum ut in l. in omni. ff. de fideiuss. non. **B**ar. in l. si. ff. de coll.
l. potest enim congregari ubicumque vult ar. in c. si quis: ergo non
debeatur quarta. cum enim tali fraternitati relinquitur non ha-
betur respectus ad locum ubi congregatur. Sed ipsum cor-
pus factus et representatus: et si quis vult pertinaciter ibi stare
dicendo quod fiat loco: dico quod tanto est magis clarum quod quar-
ta non debeatur. quia dicta fraternitas est in loco excepto qui
non tenet episcopo ad canonicam portionem: ut communiter non.
doc. in c. offm. de testa. **F**ede. con. xvi. **S**ecundum princi-
paliter moueo a ratione cessante quare hec quarta debeatur
episcopo. Quia ratio fundamentalis est ipsa ratio que est inter
episcopum et clericos sibi subiectos: ratio cuius communis
omnia bona erant communia inter episcopum et loca inferiora. Sed
quia ratio solet scandalum generare. l. cum pater. §. dulcissimus.
ff. de l. ii. et quod legitur et non. in c. qui. de vi. et lxx. de. et in c. ex
coione de sen. ex. editi sunt canones decernentes quod quarta de-
beatur episcopis: hecclare colliguntur ex dicto. c. requisisti.
et ex dictis Joh. an. ibi hec communis ratio cessat inter episcopum et
dictam fraternitatem. Non enim communio ratione loci: tamen
quia locus non est fraternitatis tum quia locus ille est exem-
ptus non ratione personarum: cum sint puri laici: et sic sunt alte-
rius generis: quam episcopi: et duo sunt genera christianorum: unum
clericorum aliud laicorum: ut habetur in c. duo sunt genera. xij. q.
i. et sic non est ratio inter eos. imo non esse debet cum vita clericorum
debeat esse separata a vita laicorum in c. laicos. et c. sequen. ii. q.
vii. **N**ec per istam fraternitatem desinunt isti esse de iurisdi-
ctione iudicis secularis: cum hoc nullo iure probetur: sed potius
non appositum in de. i. de reli. do. **A**t si quis vellet dicere aliam es-
se huius quarterationem versus propter onus episcopale quod
subiicit episcopus in collatione ordinum et consecratione et administra-
tione sacramentorum: ut sentit dictus Petrus in dicto tractatu.
hosti. in summa de sepul. §. licitum alio. §. vetus. et naturalibus.
Dico hanc rationem proliis cessare in hac fraternitate cum
ista non subeat episcopus in istam fraternitatem nec ratione loci
nec personarum cessare ergo debet dispositio: ut in c. cum cel-
sante de app. xvi. q. i. generaliter. **T**ertio induco hanc ra-
tionem: relictum fraternitati non fit de ratione loci nec rati-
one personarum de confraternitate. sed ratione pauperum: unde
de hac fraternitas videtur electa tanquam distributrix et dispen-
satrix ad pias causas. ut patet ex mentibus relinquentium: et
colligitur ex mente dicti. c. si quis. sed ex relicto facto pauperi-
bus non debetur quarta episcopo: ut in c. ii. de sepul. et si veniat dis-
tribuendum per alium vel per ipsum episcopum ut in l. nulli. et in l. i.
si quis ad declinandu. C. de epis. et de. **A**rgo nec de relicto factum
dicte fraternitati. **N**ec ob. vnu dictum Jo. an. possum in c.
dudum de conuer. conu. ubi dicit quod si relictum fuit pauperibus
certi loco debetur quarta ar. in d. c. requisisti. quod licet illud di-
ctum sit verum: non tamen nostre conclusioni obuiat. **I**am
quando relictum fuit pauperibus certi loci relictum videtur
non solum contemplatione personarum sed etiam loci: quia reli-
ctum acquirunt ipsi loco pio. de quo potest disponere ad libitum
vnde cum locus pius subit episcopo merito ratio communis et oneris episcopalis de-

bet tale relictum committere episcopo. **S**ed in casu nostro relictum
nullo modo acquiritur loco: et presupposito quod acquireret quod tamen
est falsum cessaret ratio: cum locus ille sit exceptus: sed relictum est
personale et factum principaliter propter indigentes: unde nulla
ratio apparet quare debeatur hec quarta episcopo: et si bene iura an-
tiqua ponderentur hec quarta fuit inducta propter indigentiam
episcopi: unde honestum fuit visum quod loca pia subiecta episcopo subueni-
rent de omnibus subventionibus: cum episcopus sit rector et caput
talium locorum piorum et administrator in multis et multa
onera subeat eorum contemplatione: ut habetur. r. q. iij. c. i. et
ij. **Q**uequidem ratio cessat in istis laicis qui non sunt de iurisdi-
ctione episcopi sed solum conueniunt ut pietatis opera exer-
ceant et ut. §. dixi iura de hac quarta loquentia contra loquuntur
in relictis suis factis ecclesiis et pijs locis: non autem factis
collegijs a iure approbatis et sic cessat fundamentum tenendum
oppositum: quinimo **B**al. doc. excellentissimus et duo alij doc.
cum eo consulerunt contra episcopum in lationibus terminis versus
quod de relicto facto hospitali auctoritate episcopi non constructo: quar-
ta non debetur: quia iura loquuntur de locis pijs et sic religiosis
que subsunt episcopo. **S**ed talia hospitalia sine auctoritate dyoce-
sani non possunt dici religiosa nec stricte pia cum possint ad li-
bitum constructoris dissolui. ut in c. inter dilectos et quod ibi per **I**nno.
de dona. et c. de iudicis de re. do. talis enim locus cum sit pri-
uatus non videtur capax relictus: sic videtur relictum factum
potius pauperibus quam loco fortius hoc est dicendum in casu no-
stro et precise in terminis nostris per fraternitatem. et pro episcopo
post verbaloga determinabat **B**ar. in l. n. si quis ad decli-
nandu. x. questione. C. de epis. et de. **T**ene negari saleem non
potest casum esse dubium sed in dubio standum consuetudini quod
est optima. l. interpres. ut in c. dilecto de consue. et l. si. interpre-
tatione. ff. de legi. **S**ed consuetudo est in dicta ciuitate messana
et communiter in alijs locis quod a dictis fraternitatibus quarta non
erigit ergo debet omnino cessare. **E**t huic ratio non nullum vi-
deo responsum: hoc etiam videri sentire **F**rede. co. cccxv. ubi dicit
quod leprosi stantes in aliquo loco auctoritate episcopi non funda-
to non tenentur ad iura episcopalia: cum eorum locus sit priua-
tus et non religiosus. **C**oncludo ad finem articulum dictam fra-
ternitatem ad quartam de relictis non obligatam. **V**enio ad
tertium presuppositum quod de iure teneat an vigore prescriptionis
seu consuetudinis possit se tueri. **E**t hec questio reperit forma-
ta per doc. in ecclesiis an possit hoc ius prescribere contra episco-
pum. **E**t reperio tres opiniones. **P**rima quia potest pre-
scribi in quantitate sed non in totum. **S**ecunda quod non obstante
consuetudine saltem debetur quarta. **T**ertia quod in totum potest pre-
scribi. hec non. in c. requisisti. et c. officij. de testa. et in c. certifica-
ti de sepul. quod in totum non potest prescribi voluit **Jo.** et vnicus et
hosti. in d. c. requisisti. et idem ibi **I**nno. licet hosti. referat **I**nno.
postea mutasse sententiam in questione facti: et dixi quartam
debere non obstante consuetudine. de hoc tamen non apparet in lec.
Inno. **I**tem ipsemet hosti. latissime hanc materiam discutit
in sententia sua ti. de sepul. in. §. an litum al. sub. §. metus in fi.
illius. §. **C**oncluit quod non obstante quod ipse esset episcopus valet
consuetudo portionem diminuens: sed non in totum tollens cum
videatur irrationabilis. sed prescriptio valet secundum eum: si
tulus sit contra ius et in c. de quarta de prescrip. **I**dem apertis-
sime voluit gl. ia. c. i. de sta. regu. et apte sentit ibi **Jo.** an. allega-
do corroboracionem illius gl. c. de quarta: et multi moderni hoc se-
quuntur in dicto. l. requisisti. **I**taque hec videtur communis opinio
ut possit in totum prescribi. et hec opinio semper mihi placuit. **E**t
casus noster rotundus in d. c. de quarta. ubi dicitur prescriptum
posse se defendere aduersus episcopum super quarta de crimi-
narum et oblatione defunctorum ex prescriptione. **S**ed in casu no-
stro est prescriptio tantum temporis de quibus initio non est memoria
Quequidem prescriptio supplet defectum tituli et valet contra ius com-
mune: ut in c. i. de rescrip. li. vi. **A**rgo huic prescriptioni est stan-
dum et plurimum tollit hanc quartam: ut in c. officij de testa: ergo
et prescriptio. **I**am prescriptio valet contra ista immobilia eccle-
sie: ut in c. auditis. et c. cum olim de rescrip. fortius contra acqui-
renda: et maxime in casu nostro ubi de iure non est darum hanc quar-
tam debere. **C**oncludo istam fraternitatem posse se tueri prescriptio-
ne etiam presupposito quod de iure teneat. **E**t his remanet primum
articulus magis clarus. **R**ecepit enim episcopus istos. xij. florenos
ratione relictis et non ratione quartae: et sic non potest dicere successor
quarta non fuisse integre solutam. **A**us deo.

Causa contingencia. Quidam iam defunctus duz ageret in humanis inter cetera in testamento suo sic disposuit. In primis quidē iudico corpus meū sepeliri apud locum fratrum minorū Sancti Frāncisci de senis: apud quem mihi eligo sepulturam in quo loco iudico, volo z mando qd mei fideicommissarij infra scripti faciānt seu fieri faciant vñā capellam sub vocabulo beati Bartholomei apłi in eo loco qd dictis meis fideicommissarijs videbitur. In qua capella cum ornamentis dicte z paramento z alijs necessarijs ad eandem expendantur de bonis meis ducēti. floreni aurei vt in ea perpetuo pro anima meo meorumqz parētum diuinū officiū celebret: z dictū testamentū seu legatū fuit factū anno domini. M. CCC. xl. v. z sic sunt elapsi iure. lxx. anni qd nūq̄ fuit aliquid executum p dictos fideicommissarios nec per aliū. Nunc queritur an extra petitionem dicti legati obstat prescriptio: z presupposito qd obstat nūq̄ quid aduersus eam possit implorari beneficium restitutionis in integrum zc.

Considerasti eiusqz matris: presidio humiliter postulatō vide p̄io dicendū qd prescriptio nō habet hoc casu locum qm̄ nō valenti de iure agere nō currit prescriptio: vt in. l. i. c. de an. excep. vbi filio viuente patre qui habet rerum suarū vñfruct. nō currit prescriptio: quia viuente parēte pro illis rebus agere nō potest. l. nō solū. c. de bo. quelib. Ad idē. l. in rebus. c. de iur. do. vbi dicit qd vxoři constante matrimonio nō currat prescriptio i rebus dotalibus quia cōstante matrimonio nō potest pro illis agere: vt in. l. dote ancillam. c. de rei ven. Ad idē. c. qz diuersitatē de concess. preben. S; ita ē qd fratres minores nō possūt esse in iudicio pro rebus temporibus: z sic nō possunt agere: vt in de. exiui de paradiso de ver. sig. g. nō currit prescriptio. Preterea z scdo i relictis factis locis religiosis currit sola prescriptio centenaria: vt in. l. inter diuinū. c. de sa. san. ec. Sed in casu nostro tantum tēporis lapsus non est: ergo ius ecclesie ē integrum z maxime si cōsideret qd si totū illud tempus lxx. annoz a tempore testamenti incōndū non debet in prescriptione computari quia cū prescriptio nō euitat sine bona fide de prescrip. c. vigilant. z. c. si. z i regula possessor. male fidei. de re. iur. li. vi. Et h̄eres extraneus presumatur scire cōtenta in testamento: debet saltem reduci illud tempus qd bona remanserunt apud ipsum heredē a quo prescriptio nō potest incōndari obstante male fide. Fuit enim in mala fide ex quo habere conscientia huius legati. xxxiii. q. ii. si virgo. quā habuisse presumitur ratione predicta. Item z tertio fratres ignorauerunt relictū quinimo cōmuniter ignorabant nec psumendum ē. scientia in facto alieno vt in regula presumit ignorantia de re. iur. li. vi. Ergo nō currit prescriptio q̄ principaliter causata fuit in odiū negligentium. vt in. c. vigilant. de prescrip. Sed his nō obstantibus que i veritate in casu nostro nō concludūt: vt infra patebit: dico qd prius duo ex aminanda. Primo quale ius ex illo relicto acquisitū fuit fratribus. Scdo considerandū contra quem agitur pro executione dicti relictī. Ad primū conclusiue dico qd nullū ius fuit acquisitum fratribus predictis cum non possunt sibi aliquid approbare vt in. d. de. exiui de paradiso. Sed ius fuit acquisitum ipsi ecclesie fratru: vnde licet in alijs religionibus z collegijs hoc sit: qd ipsi habent ius in ecclesia. z illud qd conceditur ecclesie videatur concessum collegio. tamen in fratribus minoribus hec dici non possunt. quia nullū in habent in ecclesia: sed solum simplicem vñfructū factū: vnde ecclesia z loco vidēt vt i precario: hec sunt verba Bar. i tractatu minorica rum qd incipit. Si aliquis in suo testamento vbi ipse refert qd licet fratres sint incapaces hereditatis vt in. d. cle. exiui. hoc tamen non est referendū ad ipsorum ecclesiam nō possunt institui heredes sicut aliud collegiū ecclesiasticū cum. l. i. c. de sa. san. ecclē. Quia per tale relictū nihil acquiritur fratribus Idem z fortius dicendū est in relicto facto ecclesie. ergo ad diuinum cultum ius acquisitū ecclesie exercebitur vel res relicta petet vt concludit Bar. in loco preall. in. c. sequenti per fundicū ecclesie Rōmane cū summus pōnūser est actor ecclesiarum ipsorū fratrum minorū ipsi vero fratres habēt vñfructū simplicem vt. s. dictū est possunt tamen ipsi fratres fundicū nominare ex priuilegio eis inducto per papā. Martini. iiii. Quod quantum ad relictā factā ab ecclesia non extitit reuocatum: vt plenius nō. Bar. in dicto tractatu. Si autē dictus fundicū haberi nō potest quia fratres nō sūt nomi

nare vel fuerit eis interductus: dicit qd episcopus poterit tale ius prosequi ratione pie cause ar. in. l. nulli. z. l. si quis ad declinandū. c. de epif. z cle. nō obstante qd ecclesia sit exēpta. sic si relictum cōcerneret alienā piam causam ex diocesim potest enim se episcopus impedire ratione ipsi relinquentis qui esset sub cura sua: vt dicta. l. nulli. z qd ibi nō. Si autem episcopus nō faceret vel esset negligēs pōt se impedire ciuitas in qua ecclesia est p̄stituta quia ecclesia ibi pertinet ad honore z vtilitatem omnium ciuū facit. l. i. ff. de pub. iudi. z optime facit. l. ciuitatibus. ff. del. p̄mo. z loquitur Bar. qm̄ ecclesia fratru est instituta heres sicut in casu nostro qm̄ testator mandauit construī capellā. Ego adduco tex. aperte in auct. de ecclē. titu. coll. nōna: vbi dicit qd facere exequi spectat non solum ad episcopum sed etiam ad ciuilem iudicē ita qd locus est peruenienti ita qd dico qd ciues hic deputatis sentis per consilium generale poterunt hanc causam cognoscere. Et cōcludo ergo circa hoc p̄mum qd ex tali relicto nullū ius fuit acquisitum nec est penes ipsos fratres. sed ecclesiam promouendum p̄sonas antedictas. Nūc pro solutione questionis principalis est examinandū sūm quesitū qd nūc agitur: per qd apparebit quale ius comperat ecclesie z an sit prescriptū z p̄ quātū tempus. In quo animaduertendū qd aut agitur p̄tra heredem z nō potest se defendere prescriptio quia presumitur in mala fide vt. s. dixi. Idem videtur dicendū de herede heredis: l. si ipse fuerit bonæ fidei. quia cum censentur eadem persona mala fides defuncti nocet heredi: z hoc est clarissimum de iure ciuili. vt probatur in. l. cum heres. ff. de diuer. temp. p̄scrip. licet de equitate canonica aliud videatur: vt heres qui habet bonam fidem possit ex equitate incipere prescriptionē: vt sentit di. in regula possessor. de re. iur. li. vi. Facit qd legitur z nō in. c. de prescrip. z. c. cura de iur. pa. cum agatur nūc p̄tra laicum obseruandum ius ciuile. ar. eorum que nō in. c. ij. de arbi. li. vi. z. c. de dericis de fo. compe. aut agitur cōtra extraneum bonorum dicti testatoris possessorem qui esse potest intentādo ipo thecaria. iuxta. l. i. c. cōia del. z tunc si quidā ille possidet ex ti. heredis z allat nūc prescripti p̄pothecarie actionis z i dubio vt cōpellatur prescriptio requirit qd cū bona fide possiderit. xl. annis: quia minori tempore nō prescribitur p̄tra ecclesiam de prescrip. c. de quarta. vt. c. cum olim: z quasi per totum: z i auct. quas actiones. c. de sa. san. ecclē. z in corpore de eccl. titu. §. tpalibus. z idem videtur hoc casu esse p̄tra priuatum: quia ipo thecaria non prescribitur minori tempore. vt. l. cum notis simi. c. de prescrip. xxx. vel. xl. anno. aut iste tertius possidet sine titulo heredis: imo allegat prescriptionē p̄tra heredem z per consequens cōtra ecclesiam z tunc videtur sufficere tempus. x. annoz cū ti. per tex. l. i. z. ii. c. aduer. here. nam principaliter hic ipo thecaria cōtra ecclesiam. Sed ipsum dñum hereditā qd prescriptum dicto ex tempore: vt in iuribus preallegatis nisi dicamus speciale esse in iuribus ecclesie. vt nullo modo prescribantur minori tempore. xl. annoz. vt in. d. §. p̄tpalibus vbi tex. etiam loquitur de relictis ad pias causas. z ap te disponit vt ex actio nō prescribatur minori tempore. xl. annoz. Ex his potest capi solutio principalis quesiti an prescriptio sit valida: an cōpleta. nec obstat argumenta superius p̄ria formata. Et p̄mo ad p̄mū fateor qd fratres ipsi minores nō poterant nec possunt agere. s; alij poterant agere vt fundicū ecclesie. romane: vel episcopus loci z ciuitas vbi est ipsa ecclesia: vñ per negligentiam administratorū currit p̄scriptio cōtra eū qui agere nō potest: vt aperte est videre in relicto facto p̄ redemptione captiuorum z pauperibus alendis qui agere non possunt causas quoniam incerti sunt captiui. sed propter negligentiam ep̄i currit prescriptio vt tex. cū gl. in. d. l. inter diuinum nō. Frede. de senis de consti. c. i. Non obstant qd dicit de filiofamilias z de vxoře. quia maritus nō possidet vt vxo ris administrator sed iure p̄prio qd habet in illis rebus: z idē in patre. Item nulla ecclesia potest agere cum sit corpus animatum sed propter negligentiam possidentium z administratorū currit prescriptio contra eam: vt de p̄scrip. per totum. Non obstat sūm argumentum de. l. inter diuinum vbi in talibus relictis admittitur. dumtaxat prescriptio centū annorum: quia dico illam. l. in hoc correctā p̄ auct. quas actiones que ibi immediate sequitur. z habetur clari in corpore vnde sumitur. s. de eccl. de. ii. §. p̄temporalibus sentit glo. in. c. h. xvi. q. iiii. vnde hodie solum Rōmana ecclesia gaudet priuilegio centum annoz: vt in. c. ij. de prescrip. li. vi. z in. c. cum nobis eo. ti. z. d. auct. quas actiones. Tertium argumentum principale super

pale super ignorantiam fundatum non obstat: quia prescriptio currit etiam contra ignorantes: ut probat in l. fi. C. de prescriptis. lon. temp. z. d. c. ij. z. c. vigilanti de prescript. videntur enim quodammodo negligentes in eo quod non querunt que eis incidunt z ad eos pertinent ar. i. c. quauis de re. iur. ¶ Venio nunc ad secundum principale questum an prescriptio quod prescriptio completa sit ecclesie in integrum restitutio aduersus illas prescriptionem indulgentia sit. z est elegans z subtile dubium in quo antiqui glossatores z scribentes se admiscunt in varias sententias z Ber. primus glossator multum in hoc variavit in. c. auditis de prescript. nunc in vna: vnde in contraria sententia declinando sed tandem ad hunc opy. Jo. z vincen. qui conueniunt restitutione deneganda morti quod iura voluerunt ecclesiis prescriptionibus preiudicari in. c. placuit. xvi. q. iij. z ea causa. q. iij. volumus. ¶ Item quia si consideretur restitutio frustra emanassent iura prescriptiois loquentia aduersus ecclesiam. Idem tenuit Soff. in summa de inte. resti. in. ij. coll. dicens quod nunquam inuenit ecclesiam restitui in vfu. quod tpa subducatur de medio ut in. c. i. de rescript. sed in prescript. iudicialibus ecclesia equiparat minori. Hanc opi. sentit glo. in de. i. de in inte. resti. dicens illa de loqui de restitutione aduersus prescriptionem per quam datur restitutio remittens ad non in dicto. c. auditis: nihil de nouo inducens sed in contraria sententia pueniunt numero plures. z ingenio elegantiores primo Accur. glo. iuris civilis. in dicta au. c. quas actioes: z apius in au. c. de eccl. n. s. pro temporibus vbi dixit hoc communiter teneri. Secundo hoc tenuit Jo. glossator decreti in. c. placuit. el. ij. xvi. q. iij. Inno. papa doc. subtilissim' in. c. i. de in inte. resti. ¶ Hanc opinionem secuti sunt Paulus de lica. z Jo. de lig. in de. prima de in inte. resti. preall. c. auditis. Et ibi sere omnes moderni in. c. contingit de transac. z hosti. in summa de in inte. resti. s. iij. prope fi. senserunt bal. z bar. in. d. au. c. quas actioes. vbi male z non fideliter recitant opiniones canonistarum. probatur hoc opinio ratione minori: currit prescriptio tamen restituitur. C. aduer. vsura. z in l. fi. in qui. cau. ante. resti. non est ne. no. glo. in l. sicut. C. de prescript. xxx. an ergo idem dicendum in ecclesia que fungit iure minoris in restitut. ut i. c. i. z. c. au. distis de in inte. resti. z in. c. i. z. ij. eo. ti. li. vi. z i. de. vna eo. ti. nec valet si datur illa iura loqui de contractibus z prescriptionibus iudicialibus. quia non apparet ratio sic restringendi: si enim aduersus contractum per quem secuta traditione transferitur dominium datur restitutio. Ergo fortius est concedenda aduersus prescriptionem cuius contractus sit de iure gen. l. ex hoc iure. ff. de iusti. z iu. z interuenit vtriusque partium consensus l. sicut. C. de ac. ob. prescriptio autem est de iure civili z inuenta: z causata circa partium consensus Si ergo fortius vinculum dissoluitur multo fortius minus forte ar. in au. c. multo magis C. de epis. z de. z. c. cum i cunctis de electio. ¶ Item actus iudiciales ut teneant sunt multi fauorabiles: z sic sunt liciti finis in. c. finem litibus de dolo. z contu. z l. qda extimauerunt. ff. si cer. peta. hic alibi dixit glo. no. delictum prelata nocet ecclesie in iudicialibus sed non in contractibus ut no. in regula delictaz prelati de reg. iur. li. vi. Sed aduersus actus iudiciales restituit ecclesia etiam aduersus sententiam: ut in. c. i. de in inte. resti. li. vi. z in. c. auditis. preall. ergo multo fortius aduersus prescriptionem extra iudicalem preterea. d. de. indistincte loquitur ut aduersus lapsum temporis restituit ecclesia. Ergo aduersus prescriptionem que causat ex temporis cursu. Et hanc partem arbitror veriorē maxime attenda ignorantia huius legati. nam i legatis ut singulariter voluit Bar. in l. i. s. si quis aut. ff. de iur. actu q. prima. ca. maior ē restituendi ignorantia aduersus prescriptionem ar. illius. l. ego adduco ad idē gl. no. q hoc sensit in l. pantonijs. ff. de acqui. here. ¶ Non obstat quod iura voluerunt ecclesie preiudicare per prescriptionem. quod idē reperitur in minore z tamen pcedit restitutio: nec sequit quod per hoc iura sint frustratoria: quod hoc falsum cum restitutio debeat peti infra quadriennium: quo lapso alia iusta causa non apparetur firmata manet prescriptio: ut in. c. i. z. ij. de in inte. resti. li. vi. ¶ Non obstat hoc expresse iur. no. cauere: quod satis est quod includat sub verbis generalibus: iura enim generaliter voluit ecclesie succurri per beneficium restitutionis ut in iuribus preall. Sed restat nunc aliud non minus forte nā presupposito quod restitutio sit concedenda tamē illa debet impetrari infra quadriennium a tempore lesionis z non ultra: ut in. d. c. i. z. ij. de in inte. resti. li. vi. z i. de l. i. eo. ti. z l. fi. C. de temp. i. inte. resti. ¶ Sed i casu nostro impossibile fin ea q. s. dixi quia nedum tempus prescriptio

nis complete. z sic lesionis: z sic quadriennium sed maius tempus est elapsum. Ergo tali casu contingentis non est beneficium indulgentis. ¶ Ad hoc respondeo dupliciter. Primo quod illud tempus quadriennium a principio est utile vñ non currit ignorantia ter. est i. c. i. eo. ti. li. vi. vbi dicit si quis negligenter obmiserit zc. Sed ignorans non negligit ut probat in. c. ij. iuncto. c. quia diuersitatem de concess. prebē. Ad idem glo. in. c. quā sit de elec. li. vi. in. d. distulerit z hac opi. singulariter tenuit Jen. z Jo. d. lig. post eū i. d. de. vna. in. d. continuum per hoc facit quia quadriennium istud succedit loco anni utilis qui olim competebar: ut dicit ter. in. d. l. fi. C. de temp. inte. resti. debet esse q a principi. utile ut sic sapiat naturam eius in cuius locū prerogatur ar. c. ut ecclesia ut li. pen. ¶ Secundo respondeo non minus efficaciter ter. i. d. c. i. dicit non audienda ecclesia post quadriennium nisi si aliqua rationabilis causa sublit que mouere debet superiorem ad hoc beneficium concedendum: sed si bene omnes circumferrentie i casu nostro ponderetur facillime reperit causa rationabilis. hic primo fuit ignorantia legati que est iusta causa restitutionis. etiam maiore ut s. dixi. Secundo z melius hic agit de iure illius ecclesie que ad hanc rem promouenda non habet specialem z proprium administrationem cum quo res ecclesie non possunt agi. z papa est valde remotus z in istis curam impartiri non potest episcopus z non curat propter exceptionem ecclesiasticam minus soliti sunt curare. Ad hoc quod singl' no. Inno. in dicto c. oliz. el primo de resti. spo. vbi dicit quod si ecclesia inferior caret legitimo z immediato administratore non currat contra eam prescriptio sed prescriptio posset per ea agere z hanc rationem: quod non est qui speciale curā gerat idē ergo z fortius esset dicendum ut hic saltem illud tempus quadriennium non currat dato probabili ignorantia q hic satis presumenda est zc. Laus deo abbas.

Lon. xxiiij.

Causa i effectu talis est. Iudex a sede apostolica deputatus quendam absentē citauit pductū non valens forte citare personaliter: z tandem illo non comparente interdixit: z excommunicationis sententias in illum fulminauit. z sic denique mandauit per ecclesias illum publicari z vitari demū ille sic excoicatus comparuit i ecclesijs suis illius in quibus fuit publicatus z fecit fidem de quadam appellatione sua prius quā sententie ille ferent interpositis iustis causis appentibus in ea z illa presertim quia fuerat citatus ad locum sibi notorie suspectum: z minus tutus dices amplius eū vitari non debere maxime: quia iudex ad quē appellationē admisit: z inibuit ne appellatione pendente pcederet ad ulteriora. ¶ Item quia reperiuntur quedam statuta in ecclesijs Cathedralibus illius loci q vident pcedere comunione in casu predicto. Iudex vero a quo qui excommunicationē protulit in stat ut vitetur dicens appellationē nullam: maxime: quod sententie ille censurę fuerunt late pcessu notorio. hoc tñ reus oī no diffidet. Querit nūquid rebus sic stantibus debeat ille iterum vitari in officijs diuinis z alijs.

Chrisostomus q. matris presidio humiliter inuocato. Videtur primo. quod vitari debeat id quod no. gl. in. c. dilect' de ap. in fi. que dicit quod si dubitatur an teneat appellatio potius est vitandus quā in dubio ei comunicandū ar. de elec. ex. in. c. fi. z melius facit. c. illud eo. ti. vbi in materia nostra dicit ter. quod in dubijs via tutior est eligenda. s. potius seruet excoicatio. ¶ Ad idē facit argumentum. c. Inuenis de spon. de. exini. de ver. sig. vbi dicit quod in dubijs eligenda est via que est sine periculo. sed in casu vitandis nullū subest periculū z in alio sic data validitate excoicacionis: ergo zc. per hoc etiam facit. c. i. z q ibi no. gl. de stup. Secundo principalit' h videt tenere Inno. in. c. ad pñentiam de ap. vbi dicit quod quāq excoicatus post appellationē non teneat se gerere. p excoicacione de sua appellatione cofidit ab alijs tñ inuitandus est. c. p tuas de sen. ex co. vbi ter. videt hoc inuare in. ver. nos igit'. ¶ Tertio facit. c. pastoralis. s. q. vero de offi. dele. vbi dicit quod etiam ordinarius debet i actu executionis snie obtemperare delegato: quantū sciat illi sententia. in statu. s. cū delegatus in casu nostro instet non videt ipso pcepto refragandus esse. Quarto quia snia excoicacionis iusta vel iniusta est timēda. xi. q. iij. sententia pastoris: z subditus in dubio tenetur superiori obsequi: z parere. xxiiij. q. v. quid culpatur z ei quod in quid s. Quinto de hoc casus in. c. cum sit Romana i fi. d. appel. vbi dicit appellacionē manifesti raptoris non ēe admittēda: z quod p delicto notorio apostolus excoicauit corinthiū absentē z in requisitū ad idē facit. ij. q. i. c. d. manifesta

Sed his non obstantibus quod videtur iudicio meo non obstant dico in hoc articulo salvo iudicio meliori casum esse i. c. solent in si. de sen. exco. li. vi. ubi dicitur quod si quis ostendens se excommunicatum post appellationem probabile postulat se admitti ad probationem. ubi solus vitari in iudicialibus i alijs negocijs extra iudicialibus non. unde electoribus et alijs spiritualibus seu divinis officijs admittendum est durante appellatione: hoc dare voluit ibi Inno. et Jo. an. qui dicunt quod etiam ante quam admittantur probationes an cause appellatæ sint vere vel non debet admitti ad predicta saltem protestatione: unde satis est finem eos quod excommunicatus compareat: et dicat se appellasse ante finem. et pro hac finem ego adduco tex. iudicio meo hoc aperte probat in c. licet eo. ti. li. vi. ubi dicitur quod si quis asserit se fuisse excommunicatum post appellationem fuit persecutus appellationem infra tempus a iure statutum debet pronuntiari denunciari excommunicatus ut vitari et non in iudicialibus: sed etiam in extra iudicialibus et alijs actibus legitimis donec probaverit excommunicationem non fuisse legitimam vel aliter docuerit de illius nullitate. Ecce igitur apertissime quod ante omnem persecutionem appellationis non debet vitari omnimodo asserat se appellasse et si infra tempus persecutionis a iure statutum: Et sic illis duobus capitulis ubi casus huiusmodi. Aliud iduco ad idem capitulum satis notabile in materia. c. dilectis in si. de ap. preal. ubi canonici communicantes excommunicatis post appellationem et post denunciationem archiepiscopi inducantur inculpabiles quod magis voluerunt deferre appellationem interpositam ad papam quam denunciationem archiepiscopi: et ratio omnium predictorum potest esse cum enim appellatio legitima habeat suspendere iurisdictionem iudicis et sic impedire validitatem excommunicationis postea late: vt. c. p. tuas de sen. exco. et c. cum contingat de off. dele. et d. c. licet non debet presumi iniustitia appellationis cum tanto iudicio appellatoris: et quod etiam contra iudicem omnino non est presumendum caput quod media via: et in iudicialibus quod sunt magis odiosa: excommunicatus debeat vitari appellatione pendente secus vero in extra iudicialibus: ne tantum iuri suo iudicem licet fateatur Inno. i. d. c. solet quod in privata familiaritate poterit in occulto vitari si sine scandalo hoc fieri poterit sed non in pluribus eo nisi notorie ostenderet appellacionem fuisse iniustam quod talis appellatio non defendit. d. c. cum sit romana. et c. de appellatis. de ap. li. vi. sed in casu nostro hoc non potest dici. Primum quod iudex ad quem recipit appellationem et fecit quod facere non poterat nisi prius recipisset appellationem velut omittam ex causa probabili: et non contra notoriam: vt. pbatur in c. Romana. si vero cum. si sequenti. et c. non solum de ap. li. vi. Item citatio fuit facta ad locum notorie non tantum potuit contineri appellare etiam in absentia iudicis vt in de. pastoralis. si per istina. et ibi glo. de re. iudi. et quod legit et non i. c. ex pte de ap. facit. c. si iustus eo. ti. et quod non. Inno. i. d. c. dilectus. Nec valet si dicatur quod notorie occupabat iuste bona ecclesie: quod hoc negatur per pte adversas et allegabat probabiles titulos possidendi: et sic rediditur res dubia: vt e glo. non in. c. si. de off. dele. li. vi. facit. l. iij. C. quibus ad liber. proda. non l. 3. Preterea multa dicuntur notoria quod non sunt i. c. pluit de ap. et satis est quod poterat habere aliquam iustam causam possidendi id non debebat excoicari. ante quam audirent sue defensiones ar. bonum in. c. l. eps de preben. li. vi. Item tex. i. c. sacro phibent in distincte aliquam excoicari non pendente canonica monitione quantumcumque factum dicatur notorium: quod excoicatio fertur ab homine non per delictum sed propter contumaciam. vt non. glo. i. c. epi. xi. q. iij. sed paria sunt aliquo non citate: vel ad locum notorie non totum ar. in dictis iuribus et c. si duobus de ap. Non obstantia. Et primo glo. i. d. c. dilectus: ubi enim intelligitur de terminari finem iura nova superius allegata: vel potest saluari in privata et secreta familiaritate: vt. si. dixi vel in iudicialibus. Ad hoc de dicto Inno. i. c. ad presentiam de appel. dicens quod debet intelligi et limitari ut ipsemet non i. d. c. solet. Item mouet ipse ibi p. c. p. tuas de ap. quod recipit hodie limitationem p. c. solet et c. l. preal. Ad tertium de. c. pastoralis dico quod pcedit quod finem est aliquis iniusta. Si casu nostro pceptum iudicis super violationem est ipso iure nullum cum sit iura superius allegata. Ideo tale pceptum potest potestati ad hoc quod non. Inno. in. c. si quod de off. deleg. magis. n. est obediendum iuri. quod mandato delegati. xi. q. iij. Julia nus et c. dñs. et c. qui resistit. Non obstat quod argumetum pcedit. n. quod excoicatio tenet ut quod est iniusta. Sed in casu nostro pre-supponitur nulla. Ad ultimum de. c. cum sit romana. satis respondet fuisse negatur factum esse notorium: et allegatur iusta causa possidendi. Item apud sepe coram iudicibus ammonuerat et factum erat monitorium quod nulla tergiversatione et c. quod non contingit in facto nostro Et hoc sufficiat. Beogradus. Con. xxiij.

FActum ex quo dubia infra scripta oriuntur sic proponitur. Quidam laicus mercator fecit suum heredem uniuersalem quoddam monasterium monachorum eorum vita functo monasterium adiuit hereditatis et in omnibus per heredem se gessit tam in iudicio quam ex capiendo bona hereditaria et eorum aliqua distraxit et c. Tandem repertum est in libris debitorum testatoris quod idem ipse testator et suus predecessor in eadem hereditate tempore vite eorum diuersis personis ad rationem octo vel decem percentenariorum receperunt certum summam viginti milium florenorum multaque debita: suis conditionibus dicto monasterio per dictum testatorem relicta fuerunt recuperata et in omnibus visibus monasterij ortus est conscientie scrupulus pro eo quod monasterium multas fecit expensas ratione ipsius hereditatis soluendo legata et alia debita multa ligando tam in curia romana quam ex ac edificando in monasterio et alios sumptus ratione hereditatis: faciendo in tantum quod ad satisfaciendum de usura iuxta librum testatoris: viri sufficeret ea quod de predicta hereditate superflua vna cum reliquis bonis monasterij ea propter seruitutem christianorum: et pro informatione simplicium fuit de quatuor dubijs circa premissa petiti. Primum dubium an dictus testator sit in dubitater ex dictis precibus censendus usurarius. Secundum utrum dictum monasterium plenarie teneatur ad satisfaciendum de usura testatoris iuxta summas contentas in libro debitorum. Tertium utrum alia bona monasterij non sufficientibus bonis quod supersunt de dicta hereditate debeant per satisfactionem huiusmodi debitorum exponi et alienari. Quartum utrum papa de iure aut alias cautione seu licite possit dicto monasterio sine periculo destructionis succurrere dispensando et insuper in premissis et c. Abbatis.

Questio eiusque matris plicio humiliter inuocato. Attingam iuxta ordinem prelibatum. Primum dubium quod in iure clarissimum est quicquid enim accedit sortis ex pacto usura est quantumcumque sit modicum siue consistat in pecunia numerata siue in alia specie: vt. pbatur. xiiij. q. iij. per totam questionem quinimo solus animus mutuæ pstituitur usurarius secuta traditione muneris ultra sortem filialis non fuisse mutatur deficit spe lucri. vt. pbatur in euangelio luce. Mutui dantes nihil inde sperantes: et transumptive i. c. pluit de usu. disposuit enim quod sapienter licere recipere. x. vel aliam minorem quantitatem percentenarium cum et munuscula ex pacto recipere usu sit in. c. iij. xiiij. q. iij. facit tex. i. c. p. n. as. de do. post dimoz. et. Bar. i. l. diuus. ff. ad. l. fal. et Jo. an. in regula peccati de re. iur. li. vi. in mercu. hic breuiter quo ad primum. Venio ad secundum an monasterium teneatur plenarie satisfacere in quo dico ad aduerterendum an testator fuerit usurarius manifestus: an vero occultus. Nam si fuerit manifestus non tenuit testamentum neglecta canone ubi i. c. iij. de usu. li. vi. Ille enim tex. annullat testamentum usurarii manifesti id est different cautione de restituendis usuris per eum non pstita. nec referuat dispositiones ad pias causas ad hoc quod non. Bar. et Bal. i. l. i. c. de sa. san. eccle. et p. p. monasterium obligaret ad restituendum omnia bona hereditaria quod pueniunt ad illud. posset tamen se defendere per prescriptionem cum bona fide possiderit et habuerit titulum per heredem tanquam tempus sit lapsus quod sufficit ad prescriptionem. Item mobilia usurarij triennio. imobilia decennio et actiones. xxx. annorum. vt legit et non i. l. per heredem. ff. de peti. lere. et i. l. ff. plere. Si in casu nostro cum agatur de excludendo succedentes ab intestato requireret tempus. xxx. annorum quod non minus per scriptum iuri ad eundem. vt non. p. gl. et Bar. i. l. l. et c. cum antiquioribus. c. de iure deli. Predicta puto vera nisi notorium fuisset usurarius: nam tunc monasterium presumatur verisimiliter scuisse ar. i. c. de postu. pla. et i. c. quod dicitur. xvi. di. non potuisset prescribi. quod aut sciebat testamentum non valere et erat in mala fide. xxiij. q. iij. si hoc crederet valere et errabat in iure. et error iuris ipedit prescriptionem. vt. l. nunquam. ff. de usu. et l. quoadmodum. C. de agri. et c. si. li. i. legit et non i. c. aplice de do. et c. dudum de deci. i. cum restitutionis habenda esset expensarum. cum monasterium fuerit bona fide iure errauerit. Item non tenetur ad restitutionem fructuum consumptorum: quod illos fecit suos propter bona fide. vt e tex. non in. l. sed si. scire. ff. de peti. lere. p. Bar. in. d. si. scire et i. l. lex diuerso. ff. de rei. v. p. dy. in regula possessor de rei. iur. li. vi. per doc. in. c. grauis de resti. spon. Et de hac materia fructuum dicendum est ut ple. non i. d. c. grauis et d. l. ex diuerso. Quis autem dicatur manifestus usurarius quod ad annulationem testamenti cautionem non pstitit vario modo dicitur. Item si tenebat bancum publice paratum ad mutandum sub usura. i. dubio dicitur manifestus et notorius: vt non. glo. iij. q. iij. manifesta. et melior gl. in. c. i. de usu. li. vi. quod posuit multos alios modos publicatis puta si fuit in iudicio confessus vel conuictus

victus et p[ro]d[er]at[ur] et c. ut ibi ali[us] mod[us] ponit glo. in d. c. ii. q[ui]n
fuit hoc crim[en] p[ro]fess[us] cor[am] sacerdote et testib[us] reddens liberos
vsurarios. Et s[ecundu]m Bar. si mutauit i[n] camera oib[us] venien
tibus ad e[um] in l. fur. ff. de fur. notabil[is] mod[us] colligit[ur] ex glo. et
ter. i. c. cu[m] dyocelis de vsu. Et si i[n] p[re]s[entia] vite sue erat de hoc pu
blica fama satis cu[m] aliq[ui]bus argum[en]tis. et ita co[n]suleru[n]t mul
ti valentes viri quan[do] f[ecit] de. con. lxxij. videat[ur] velle illud no[n]
sufficere q[uo]d ad hoc ut testam[en]tu[m] factu[m] sit nullu[m]: licet e[ss]e potu
isset ex tali p[ro]batione illu[m] publicare: et demu[m] post publicatione[m]
testam[en]tu[m] fuisset nullu[m]: et hoc dicit[ur] h[ab]ere q[ui]dat[en]e solu[m] fama cu[m]
iudicijs no[n] data sibi p[ri]us facultate illa purgandi punia[m] q[uo]d
et ne testam[en]tu[m] ipso facto irritet[ur]. Et p[ro]t[er] dicit public[us] si p[ot]
probari facilliter. puta p[er] liberos suos. vt no. archy. i. d. c. ii. in
p[ri]m. glo. tamen no[n] bene sentit co[n]trariu[m] in c. sane. xxiij. q. ii. q[ui]
est in. x. lib[er]o[rum] q[ui] dicit q[uo]d si inueniant[ur] rationes vel instrum[en]ta
p[er] que patet cu[m] vsurariu[m] fuisse no[n] p[ot] co[m]municari nisi satis
fecerit si hoc oculis fecit: quasi dicere velit q[uo]d per hoc solu[m] non
p[ro]bat[ur] vsurarius: et dicit ibi archy. q[uo]d multi magni viri hoc di
ctum sunt secuti nisi appareat alia iudicia: et hoc dicit[ur] videt[ur]
co[n]trariari q[uo]d dicit archy. in c. ii. Bicit aliquis de hoc videt[ur]
casus in de. pe. de vsu. vbi lib[er]i s[un]t rationes. p[ro]bat co[n]tra: vsu
rariu[m]. Sed potest certe responderi q[uo]d hic sumus extra casum
illius de. cu[m] ibi co[n]staret illos esse vsurarios: hic autem loquitur
q[ui]n no[n] co[n]stabat nisi p[er] ostensionem lib[er]o[rum]. Quidam moderni
ni. cum in tua de vsu. dicunt sufficeret codicos vsurariu[m] qui
imo plus dicit[ur] q[uo]d etia[m] si post morte[m] potest p[er] testes. p[ro]bare de
functu[m] fuisse vsurariu[m] no[n] valebit testam[en]tu[m] q[uo]d satis apparet
illum fuisse manifestu[m]: ex quo probari poterat vsurarius et sic
recitat[ur] per aliquos fuisse co[n]sultu[m]. S[ecundu]m ego rep[ro]bal. lau. depo
ni bartolo. de sal. p[ro]fuisse oppositu[m] vt refert do. pe. d. ancha.
in rep[ro]bi. canonu[m] de co[n]st. p[ro]cludentes quod ad annullatione[m]
testam[en]ti requirit[ur] q[uo]d vsurarius fuit manifest[us]. i. notori[us]. vbi
capitur verbu[m] manifestu[m] in d. c. ii. p[ro] notorio quare no[n] suffi
cit fama vel quod p[er] duos vel tres testes p[ro]bet[ur] vsurari[us]: quin
imo dicunt quod no[n] valet constitutio epi[scopi] disponens fama[m] suf
ficere: vel duo testes de veritate ad p[ro]bandu[m] quod manifestu[m]
q[uo]d no[n] potuit e[ss]e alterare disp[osi]tione[m] iuris i[n] p[re]iudiciu[m] vsurari
u[m]: et i[n] p[ro]p[ri]a vocabula rei: cu[m] nomina appellatiua sint im
mutabilia. l. si quis fundi vocabulo. ff. de l. p[ri]mo: et ita p[ro]fue
runt bononie vbi erat talis co[n]stitutio: hoc id[em] videt[ur] sentire ipse
bal. in l. i. c. sa. san. eccle. vbi dicit no[n] sufficeret quod tres p[ro]
bent quod fuisse vsurariu[m] etia[m] apparebit[ur] codicib[us] vsurarij nisi
p[ro]bent[ur] actus publici seu co[m]munis opi[us]. q[ui] ter. in d. c. ii. fun
dat se super manifesto i[n] irritatio[n]e testam[en]ti. Ego credo secu
re posse dici quod cu[m] illud. c. ii. i[n]ponat noua[m] pena[m] et satis attri
bui cu[m] p[ri]uati effectui facultate testandi. q[ui] p[ro]i[us] est de iure gen.
et p[ri]m[us] de iure ciuili: iuxta nota. i. l. q[ui] testamento. ff. de testa. et
hoc faciunt ex iustissima causa tu[m] fauore rei publice tu[m] p[ro]pter
animaru[m] pericu[u]lu[m] i[n] p[ro]p[ri]a vsurario[rum]: vt in c. vsurariu[m] voragi
nez de vsu. li. vi. et c. quato. eo. ii. debent intelligi et i[n]ba cap[i]t[ur] p[ro]
p[ri]o significato: ita quod nec min[us] laxari nec min[us] restringi de
beant ar. eoz[um] q[ui] no[n] i. glo. i. l. que admodu[m]. C. de agri: et censit.
li. xi. manifestu[m] vero i[n] suo p[ro]p[ri]o significato i[n]ponat minus q[uo]d
notoriu[m]: et plus q[uo]d fama: vnde omne notoriu[m] e[st] manifestu[m]: vt i[n]
c. cu[m] olim de s[an]cto. sig. et c. v[er]sta. et c. si. de d[omi]no. de. sed non con
ueritur quia no[n] omne manifestu[m] est notoriu[m]: vt communi
ter no. doc. in d. c. v[er]sta et no[n] in c. q[ui] suspecti. iij. q. vi. manife
stu[m] vero co[m]muniter diffinit[ur] marie p[er] Jo. an. i. d. c. v[er]stra quod
est publica seu famosa i[n]sinuatio vel p[ro]clamatio: et co[n]s et certa
sciencia a certis auctorib[us] p[ro]ueniens et i[n] vltimo h[ab]et se i[n] p[ro]p[ri]a fa
ma q[ui] sola suspitio[n]e et i[n] certo auctore p[ro]uenit: vt ibi no. Jo. an.
S[ecundu]m Jo. cal. in d. c. v[er]stra. addit ad dicta[m] diffinitione[m] quod p[ro]
bati p[ot] quod placet ibi d[omi]no an. vult dicere quod manifestu[m]
e[st] id quod p[ro]bati p[ot] vltra illa publica seu famosa i[n]sinuatio[n]e
ne: et satis credo hoc fuisse de mente Jo. an. Na[m] si no[n] posset ve
ritas probari no[n] differret a fama: et p[ro] hoc. c. de hoc de s[an]cto.
et c. p[ro]p[ri]o de diuor. Ille ergo dicit manifestus vsurari[us] q[ui] ad
irritatione[m] testam[en]ti: qui vere p[ro]bati potest vsurarius: et vlt
tra hoc p[ro]bet co[m]munis fama loci. Et ex quo infero quod li
bri soli vsurarij no[n] faciunt eum manifestu[m]. s[ed] cu[m] fama sufficiunt
vel si iudex eum publicauit per sententiam: nam transiit i[n] noto
rium quod e[st] plus: et sic capio medi[us]: vnde no[n] requiro neces
sario notoriu[m] nec puto sufficere solam probatione[m] delicti.
Et p[ro]t[er] dico quod ad p[ro]bandu[m] veritate[m] delicti no[n] sufficiunt
testes singules. vt plene no. Fre. con. lxxij. Etiam si hoc habe
ret co[n]st[antia] ep[iscop]i. facit q[uo]d ad predicta no. adej. Fre. con. xvi.

vbi tenet confessionem factam extra iudiciu[m] per vsurarium
non sufficere. vt per hoc dicatur manifestus. Et non obstat
predictis. c. cu[m] in dyocesi p[re]all. vbi videtur sufficere fama cu[m]
aliquib[us] argum[en]tis: p[ot]en[ti]u[m] r[ati]o[n]i r[ati]o[n]i q[uo]d no[n] loquit[ur] quo ad irrita
tione[m] testam[en]ti. s[ed] quo ad excedendu[m] pena[m]. c. q[ui] in oib[us] de vsu.
q[ui] cu[m] sit modici p[re]iudici no[n] capiunt[ur] i[n]ba ita stricte vt no[n]. Fre
de co[n]silio. lxxij. p[re]all. Et dico q[uo]d intelligit[ur] de argum[en]tis q[ui] suf
ficiunt cu[m] fama ad p[ro]bandu[m] quod vsurariu[m] cu[m] de facili co[n]uinci no[n]
possunt ar. c. illo vos de pigno. ad malu[m] de emp. et ven. et q[uo]d le
gitur et no[n] in de. i. de vsu. Na[m] argum[en]ta seu iudicia q[ui]q[ue] p[ro]
ne p[ro]bat. l. iudicia. C. de re. ve. et l. sciant cu[m] cu[m]. C. de p[ro]ba. et no
i. c. tertio loco de p[ro]ba. et sic p[ro]cordat cu[m] p[re]dictis. et p[ro] hoc habet[ur]
an testam[en]tu[m] fuerit nullu[m]: et an dicta hereditas sit i[n] casu resti
tutio[n]is vel no[n] p[re]supposito q[uo]d no[n] sit i[n] casu restitutio[n]is: vt puto
q[uo]d no[n] erat manifest[us] vsurari[us] no[n] p[re]dicto. Querit[ur] rede[n]do
ad p[ri]ncipale dubiu[m]: an monasteriu[m] tenet[ur] satisfacere de oib[us]
vsuris i[n] libris p[re]dictis co[n]tenuis. Et breuiter dico q[uo]d aut mona
steriu[m] adiuit hereditate[m] cu[m] beneficio inuentarij et i[n] dubio no[n] te
net[ur] vltra vires hereditas. vt. l. fi. C. de iure deli. q[ui]tenus autem
suppetit hereditas detractis p[ro]babilibus exp[en]sis puto mona
steriu[m] tene[n]d[u]m ad r[est]itutio[n]e[m] p[er] vt ex libris testato[rum] vsure elici
unt[ur]. Na[m] faciunt i[n] hoc fide[m] quia realit[er] lib[er]i faciunt fide[m] p[er] scrib[en]te[m]
te[m] vt in l. q[ui]da[m]. s. nu[m]mularios. et q[uo]d ibi no[n] ff. de eden. et in l. ex
plo. et l. r[ati]o[n]es. et l. i[n]stru[m]ta. C. de p[ro]ba. et in c. ii. de fide i[n]stru[m]tu[m]
q[ui] i[n] casu nostro agit ad exoneranda[m] anima[m] defuncti no[n] de
bet exquiri. p[ro]batio multu[m] ex acta. vt i[n] de. i. de vsu. et q[ui] ibi no[n].
et debet fieri hec restitutio his a q[ui]bus fuerunt extor[re] vel eoz[um]
hereditib[us] si sup[er]sunt: vt i. c. cu[m] tu. de vsu. vel tanq[uam] incerta. distri
buenda sunt pauperib[us]: vt i[n] dicto. c. cu[m] tu. et de p[ro]p[ri]a e[st] bona
gl. in c. ii. de vsu. li. vi. in c. satisfieri. Et lat[us] p[er] Frede. c. i. Et h[oc]
p[re]cedunt etia[m] si defunctus nihil mandauit de vsuris. restitue
dis. vt in c. tuas nos de vsu. i[n] dicto. d. c. ii. in gl. i. s[an]cto mandauit
runt. Aut monasteriu[m] no[n] p[re]cit inuentariu[m]: et tunc p[ro]p[ri]a facie vi
deat obligari etia[m] vltra vires hereditarias p[er] l. fi. C. de iure de
li. et p[er] id q[uo]d i[n] ecclesia sentit gl. in c. i. de testa. tu[m] dico q[uo]d ex ou
plici capite no[n] tenet[ur] id q[uo]d ad illud puenit q[uo]d ecclesia heres no[n]
tenet[ur] ex omissione inuentarij vltra vires hereditarias. vt nota.
Bar. i. l. i. C. de sa. san. eccle. ar. au. sic. C. et l. q[ui] hereditas i[n] de
bet sibi deferri. nisi quaten[us] e[st] lucrosa: vt in d. au. sic. Et idem
Bal. in l. fi. C. de iure deli. mouet p[er] l. i. ff. de iure fit: et quia ec
clesia no[n] debet gaudere minori p[ri]uilegio q[uo]d fiscus vt no[n] i. c. i. de
i[n] integ. resti. S[ecundu]m q[uo]d no[n] tenet[ur] q[uo]d viure petunt[ur] ex delicto de
functi: et sic de iure ciuili no[n] obligaret[ur] heres: nisi q[ui]ten[us] de deli
cto ad e[um] puenit: et q[ui]s no[n] fuit co[n]testata cu[m] defuncto. vt. l. vi
de. C. ne ex delicto defun. l. aut final. C. de iur. deli. soli obligat
ex omissione inuentarij illi q[ui] no[n] poterat soluere i[n] solidu[m]: s[ed] de
iure ciuili no[n] erat hic p[er]itio. Na[m] de iure canonico no[n] tenetur
heres ex delicto defuncti vltra vires hereditarias: vt in c. in
lris de rapto. et i[n] silibus: et ita i[n] terminis nostris: et p[ro]fuit.
Frede. con. xvi. tenet d[omi]no anto. in c. debitor[um] de iur. iur. per
Jo. an. in c. ii. de vsu. li. vi. i[n] nouel. sentit. glo. i. c. ii. in. s[an]cto. manda
uerit. Et c[on]cludo ergo sic ad istud s[an]cto dubiu[m] monasteriu[m] te
neri q[ui]tenus patiunt[ur] vires hereditatis ita q[uo]d de bonis p[ro]p[ri]is
monasterij no[n] tenent[ur] aliqd exponere nisi p[er] vt stati dica i[n] ter
tio dubio. Et tenio nu[n]c ad tertiu[m] dubiu[m] an non sufficiunt
bonis hereditatis teneat[ur] monasteriu[m] exponere bona mona
sterij i[n] quo dico q[uo]d si oia bona hereditaria extaret no[n] tenere
tur monasteriu[m] aliqd exponere de suo vt. s. satis plene dictu[m]
fuit. S[ecundu]m q[ui]n vt patet ex casus narratione monasteriu[m] multa
co[n]sumpsit i[n] vtilitate ipsius arbitro[rum] monasterij obligari ad
satisfaciendu[m] de suo q[ui]tenus ad ipsu[m] puenit de bonis heredi
tatis: q[uo]d i[n] illis p[ot] dici monasteriu[m] factu[m] locupletu[m] cu[m] de suo
habuisset facere exp[en]sas illas quas fecit de bonis heredita
tis. vt in l. pupillo. ff. de solu. tenet[ur] ergo ad satisfaciendu[m] iuxta
vires hereditarias et p[ro] debito satisfaciendo ecclesia cogit[ur] et
am v[er]edere bona imobilia: vt in au. hocius p[ro]p[ri]a. x. q. ii. et
h[oc] de tertio. Et ad quartu[m] vtrum papa possit licite sup[er] his
disp[en]sare ne ad alienatione[m] bono[rum] sequatur desolatio mona
sterij. Credo q[uo]d sup[er] certis. i. his q[ui] debent[ur] illis a quib[us] fuerunt
extor[re] vel eoz[um] hereditib[us]. si sup[er]sunt papa licite no[n] dispensat:
quia non potest tollere pecunia[m] certe p[er] sonis laicis. vt de mo
nasterio ar. eoz[um] no. Inno in c. que ecclesiarum de consti. et c.
i[n]quisitioni de sen. exco. facit q[uo]d habet[ur] in de. pastoralis de re
iur. et q[uo]d no[n] p[ro]legistas in l. fi. C. si con. ius vel vt. publ. maxime
cu[m] vsure peti possunt ex co[n]ditione indebiti. vt no. i. c. michael.
de vsu. et c. debitor[um] de iur. iuran. et xvi. q. vi. si ep[iscop]us sup

in certis autē in dubio pōt papa dispensare cū sint i dispositi
one ecclesie quoniam dico qd etiā ep̄s loci possit hanc concessi
onē facere: vt expresse nō. Jo. an. i. c. ij. de testa. li. vi. z sic fuit
als disputatū z conclusum: vt ibi nō p̄cū: z idē tenet bal. in
consimilib⁹ terminis i. l. si qd ad declinandū. C. de ep̄is. z de.
¶ Puto etiā attentari posse qd si monasteriū istud indige
bat tēpore testamēti ponit ille testator omnia icerta dare mo
nasterio tanq̄ pauperib⁹: vt in. c. cum tu. z qd nota. Jo. an. in.
d. c. ij. z sic non teneret acquirere p̄cessionē papalē vel ep̄isco
palē qd licite sine cepit ab eo qd habet potestātē dandi principi
b⁹: z monasteriū idigendi satis ē pauper: vt nō. i. locis p̄eall.
z facit. l. p̄uilegia. C. de sa. san. eccle. z c. dyaconi. xxiij. di. z.
xvi. q. i. c. fi. ¶ Posset etiā dici quod z si tēpore testamēti mona
sterium nō indigebat salteztanta quantitate si tū hodie indi
gens fieret ex distributōe incertorū qd ipsuz monasterij colle
giū posset lxxciter cetera distribuere eoz. ecclesie z mōasterio
cū in hoc nulla notet ambitio. Sile videmus i ep̄o qui ē dis
p̄sator bonorū ecclesie. c. ij. q. ij. vidētes: tū pōt capere pro su
is necessariis. xij. q. ij. ep̄iscopus cautius tamē est habere ep̄i
scopi vel pape auctoritatē maxime p̄pter opinionez tenentes
vt incertorū distributio spectat ad ep̄iscopū loci: z nō ad h̄ere
dē de quo nō. in. d. c. ij. de testa. li. vi. z c. nō sit nimis absindū
deinde. Et lxx sufficiat.

Con. xxxv.

FActi p̄ingentia talis ē. In ciuitate Senarū sta
tuto cauebat. Panē venalē quod vendētes tene
rentur z deberēt soluere nomine gabelle quatre
nos octo. p̄stama tractu tēporis quadā frumētī
penuria: z caritudine imminente facta extitit nomine cōmunis
seu officialiū ad h̄mōi deputatorū publica p̄clamatio in effe
ctu cōtinens quod cuiqz esset licitū facere panes venales sine
alicui⁹ gabelle solutione. Cuius p̄clamationis intuitu mul
ti induci sunt panifices ad venalē panem faciēduz: z hoc con
tinuauerūt per bienniu sine postulatione sine solutiōe alicui⁹
gabelle: demū fuit eis intimatū panis simpliciter remissio s̄z sus
penso dumtaxat p̄ tēpus. xvij. mensiū z sic inceperūt dictaz
gabellā p̄ futuro soluere. ¶ Elapso vero quatuor annorū tē
pore insurgit notarius gabelle cōtra dictos panifices dicens
eos obnoxios solutioni gabelle pro tēpore sex mēsiū in qui
bus fecerunt panem post lapsum. xvij. mensiū predictorum.
At etiā dicit p̄ dictū officialē quod tenentur soluere penam
fraudate gabelle in statutis Senaz contentā ex eo qd per il
lud tēpus sex mēsiū soluerunt minime dictam gabellam.
¶ Ex parte panificuz allegat ignorantie dicte p̄uisionis.
cū p̄clamatio fuisset facta pure super remissione gabelle.
¶ Queritur quid iuris zc.

Quod iuris est? In ista causa p̄sidio omnib⁹ inuocato.
¶ Videl⁹ primo dictos panifices teneri ad solutio
nē gabelle illoz sex mēsiū: ac ad penam fraudate
gabelle p̄ter. nō. i. l. interdū. §. licet z. §. omi. ff.
de publi. vbi p̄z quod error nō excusat quo minus res icadat
i cōmissuz p̄pter rectigal nō solū. ¶ Scōdo probat⁹ aliter cō
stitutio solemniter edita ligat indifferenter omnes post lapsuz
duorum mēsiū ita quod post illud tēpus nō presumit⁹ igno
rantia: vt in auē. vt facte noue consti. in rubro: z nigro: z no.
in. c. ij. de cōsti. z hoc cum cōstitutio editur a principe. Si au
tem ē inferioris non dat tantum tēpus sed minus arbitran
dū per bonū iudicē p̄siderata p̄titate territorij quod distin
guitur p̄ dictum statutū cum nō sit equum vt tantū tēpus assi
gnetur in cōstitutione inferioris que quandoqz porrigit effe
ctum ad modicā distinctionē quantū assignat in lege princi
pis que distinguit totū orbē: vt no. h̄sti. in summa de cōsti. §.
quando. z Jo. an. super data li. vi. sequuntur cōmuniter in. c.
ij. de consti. p̄eall. at in casu nostro tēpore reformationis fa
cte in consilio generali. nedum emanauerāt duo menses sed
xviij. Ergo nō possunt allegare ignorantia maxime cū nō fu
erit nouum statutū: sed quedā suspensio antiqui. z sicut anti
quū statutū ligabat post. xviij. menses z nō nouū: vt in. l. cum
p̄ecario. ff. de p̄eca. ¶ Tercio facit ad idē. c. i. de post. p̄. vbi
dicit qd post qd cōstitutio ē solemniter edita z publice p̄mul
gata p̄sumitur quis illius habere sciētia nec facile auditur
pretendens ignorantia. imo dixit Inno. in. c. ij. p̄eall. qd non
audie allegans ignorantia nisi dilucide eā probaret: vt in. c.
qd dicitis. xvi. di. z. c. p̄posuisti. lxxij. di. ¶ S̄z h̄is n̄ obsta

tibus contrariū puto de iure verū. ¶ P̄mo p̄ter. h̄u
ius q̄stionis decisū in. d. c. i. de pos. p̄e. vbi ad hoc vt quis
astringat⁹ ad cōstitutionis obseruantia erigunt⁹ duo vt cōsti
tutio sit solēniter edita z vt publice p̄mulgat⁹. ¶ Ad idē ter
in. d. auē. vt facte noue cōsti. z. iij. di. §. leges vbi dicit⁹ qd leges
istitunt⁹ cū p̄mulgantur publicantur. z nō in data vi. i. S̄z
in casu nostro illa reformatio gabelle suspēsa nō fuit p̄mul
gata s̄z fuit solēniter edita. Ergo nō ligauit p̄tra faciētes quin
imo publicatio fuit facta pure sine p̄sumptione alicuius tem
poris: z sic debuit p̄sumi z p̄petua z pura ar. in. l. seruus. C.
de penis. z. c. eos. l. q. i. z qd nō. Inno. in. c. ex l̄ris de consti.
¶ Rectenebant⁹ panifici aliud inuestigare. cū nō debeat statu
tum aliter p̄sumi factū qd fuerit p̄clamatum: vt in. l. labeo. ff.
de suppl. le. imo pars que nō publicatur nō pōt dici statutū
ad effectū alium strigendū ar. in. d. §. leges: z qd vna z eade
res nō debet duplici iure censerit: z sic vna pars publicetur: et
alia nō vt in. c. cū in tua diocesi de deci. z. xij. q. ij. cognouim⁹.
Ad idē. l. quidē heredem suum. ff. de vi. tri. oleo. le. vbi legan
do simpliciter vinū videtur testator legasse omne vinū quod
habeat cūz indifinitū equipollet vli. z in. c. vt certa de deri. li.
vi. ¶ Sed in casu nostro p̄clamatio fuit simpliciter z pure
facta ergo ita pure obseruanda est: z non aliter. ¶ Scōdo
facio p̄ncipaliter tale motiū per illā p̄clamationē videt⁹
int cōmune z panifices p̄cessisse quasi contractus sicut in fili
no. Bar. i. l. pe. ff. de decre. ab oz. fac. vbi dicit qd si cōmune fa
cit statutū: qd quicūqz iuerit ad habitādū in ciuitate clusina sit
exemptus a solutione gabelle videt⁹ quasi contrahere cōmun
ne z euntes ad habitādū ita vt immunitas semel cōcessa reuo
cari non pōt cum transierit in contractū vel quasi. ¶ Si
cum istis panificibus seu fornariis fuerit generalit⁹ quasi con
tractū nō valuit reformatio saltum vt fornari possint cogi ad
solutionem gabelle: z multo fortius ad penam fraudate ga
belle cū nulla hic fuit per eos cōmissa fraus: vt clare p̄bat⁹ p̄
fili in. l. sed si pupillus. §. p̄scribere cū duobus. §. hic proce
dentibus. ff. de instito. vbi pater qd si quis p̄fecit publice in
stitorez alicui negotiationi nō sufficit enī simplr renocare ad
impediendos contractus cum eo gerendos. Sed necesse est
qd publice p̄clame⁹ vt sic alij sint cauti ad desistendū a cōtra
ctibus cū tali institutore gerendis: ne sub illo pretextu z i dis
ferētē facte decipi possit. Nā cōs res p̄ cās q̄s nascit⁹ p̄ eas dē
debeat absolui in regula scōm naturā de re. iur. li. vi. ¶ Ter
tio p̄ncipaliter p̄batur ex alio capite p̄supposito qd illa refor
matio suspēsa in p̄silio generali edita ligasset sine aliqua pu
blicatione: n̄ p̄babilē ignorantes nō affectit vt in. l. p̄t. ff. de
decre. ab. oz. fa. z. l. vrbani. C. de testa. z in. c. vt animarum
de p̄sti. li. vi. z legitur z nō. in. d. c. p̄posuisti. lxxij. di. ¶ S̄z
nulli pōt venire in dubiū qn̄ isti p̄stozes seu panifices habue
runt p̄babilē causam ignorantie. cū nō debeat in casu nostro
p̄sumi sententia cōstitutionis sicut in alijs casib⁹. cum hic
facta reformatione: facta p̄clamatio sine temporis p̄sumptio
ne. Et sic alit⁹ quā p̄ponatur actus in p̄silio generali. Et sic po
terant stare secure absqz alia indagacione cū vt. §. dixi. non
erat p̄sumendū quod alit⁹ fuisset publicata quā edita: z maxi
me quia lapsio illo tpe. xvij. mēsiū. ab eis fuit exortum noie
gabelle: nec pōt in casu nostro fieri fides de ignorantia nisi per
iuramentū istoz cū agat⁹ de ipsoz p̄scientia: hoc dicit glo. sin
gularis in. d. c. p̄posuisti. qd allegant ignorantia statuti stan
dū est iuramēto ignorantia allegatē z maxime in casu nostro
vbi p̄currit illa vrgēs p̄sumptio ignorantie p̄pter publicatio
nē factā. Et maxime hec p̄cedunt respectu pene fraudate ga
belle qd imponitur respectu fraudis z doli. q̄ ratio hic cessat p̄
pter ignorantia. vt in. d. c. vt animarū z Ly. in. l. si quis non
dicā rapere. C. de ep̄i. z de. ¶ Itē posset insurgere aliquis di
cens: nō videtur quod ignorantia p̄uatorz debet obesse cōi
nec agere hic de pena. sed de soluendo debitiū superiori dico
qd in casu nostro aliud est propter procedentē quasi cōtractū
in cōmuni z istos p̄stozes: si enim fuissent certificati de so
lutione forte non fecissent amplius panem venalem: vel non
tantū vel tali materia: vel modo: debent ergo gaudere benefi
cio p̄clamationis donec legittimo modo eis fuit denuncia
tum: ne beneficio principis decipiantur cum beneficio nō deci
pi. sed iniuri oportet vt in. c. i. de p̄uili. z facit. d. l. si pupillus.
¶ Non obstant contraria superius allegata: ad primū ad
l. interdum. dico quod ibi loquitur de ignorantia grossa. z su
pina. vt ibi nō. Bar. secus si est probabilis: vt in casu nostro.
vt ibi nō. z in iuribus superius allegata ¶ Alia duo contra
ria satis

ria satis per. s. visa soluta procedunt eni qñ cōstitutio fuit pu-
blice promulgata: z qñ ex aduerso nō allegata. pbabilis igno-
rātia. S; in casu nro illa reformatio suspēsiua n̄ fuit publica-
ta q̄ in publicatōe n̄b̄l fuit dictū de p̄finitōe t̄pis. ¶ Itē hic
allegat. pbabilis ignorātia q̄ causat ex predictis. Cōcludo ḡ
dictos pistores nō posse cōstringi ad solvēdū gabellā pro di-
ctis sex mēsihus. z forti⁹ nec ad penā fraudate gabelle. mari-
me iurātib⁹ d̄ ignorātia suspēsiōis. Et h̄ sufficiat. Laus deo.

Con. xxxvi.

Quāsi quidā Andreas ciuis senens testamētū cō-
didit. In quo inter cetera reperitur hoc capitulū
Item si contigerit filios suos mōri quādo cūq; sine filiis legitimis z naturalib⁹. vlt qd remaneat
ex eis vnus filius dicti testatoris tñ nō habens
filios eo casu quo vnus masculus tantū remaneret legauit z
indicaui z reliquit. qd de bonis suis quolibet anno in perpe-
tuum darent ad monasteriū fratru mīnoꝝ de senis duas
salmas vini pro sacrificio celebrando in dicta eorū ecclesia.
¶ Contigit post mortem omnes filios masculos z feminas
decedere preter vnā feminā a qua petunt nunc dictum lega-
tum. Queritur nūquid debeat.

Quāsi eiusq; nominis presidio humiliter aduoca-
to. Videtur primō q̄ sic bacratione legatus at
prin⁹ conditionale potest in euentu conditionis
peti. vt in. c. Rainaldus. z. in. c. Rainaldus de
testa. z. l. celere diez. ff. de. v. sig. cū multis si. Sed
in casu nostro oritur condicio cum remanserit tantū vnica fi-
lia sine filiis legitimis ceteris mortuis etia; sine liberis ḡ zc.
Nec obstat si dicatur testatorem fecisse duntaxat mentionē
de filio. z non de filia. Nunc autem superest filia z nō filius.
z sic non videtur impleta conditio. quia appellatione filij com-
prehenditur etiam filia. vt in. l. filij appellatione. z. l. quisquis.
ff. de ver. sig. legitur z no. in. l. i. eo. ti. habetur in. l. si ita de lib. z
postu. probatur aperte. in. l. legat. in. l. qui duos. z. l. seruus. z
l. luitus. §. quesitum. ff. de lega. iij. vbi patet q̄ legādo mulos
videntur legata etiam mulas. z legatis seruīs veniunt etiam
ancille. z legatis pueris veniunt etiam puellae. Itē appellatio
ne fratrum veniunt etiam sorores. etiam in materia legati. vt
dicto. §. quesitum legitur z no. in. l. tres fratres. ff. de pactis.
qd non est ex alio nisi quia masculinum concipit femininum.
vt in dictis iuribus. z. l. si ita scriptum. ff. de lega. z. in. c. si quis
suadente. xviij. q. iij. iuncto. c. mulieres de sen. exco. ¶ Item
z tertio communis viriusq; doctoꝝ opinio est qz in legatis z
alijs fauorabilibus appellatione filioꝝ veniunt femine. z qd
masculinum concipit femininū. vt no. bar. post doc. in dicta. l.
i. ff. de ver. sig. z. l. si quis in tantam. C. vnde vi. z. l. quicunq;
ff. de ser. fugi. per Ly. z archy. satis plene in. d. c. si quis suade-
te. z Jo. de sig. in cle. i. de elec. per glo. in. c. generali de elec. li.
vi. per hosti. in. c. Rainald⁹ de testa. z spe. in. ti. de dispu. z alle.
§. post hoc autem. v. l. vbi masculinum. ¶ Sed alijs nō ob-
stantibus que vero nō obstat in casu nostro cōtrariū dico de iu-
re verū moneo. Primo qz si bñ pōderent verba testamētū in
cōditione fit mentio nō solum de filio. s; in sequētib⁹ addit
de filio masculo. quāq; autē in iure reperiatur appellatō filij
cōprehendat filia. vt in iurib⁹ p̄eall. nullibi in reperiatur qd ap-
pellatō filij masculi cōprehendat femina. imo triū i mā no-
stra apte voluit hosti. gof. z Jo. an. i. d. c. Rainald⁹ vbi testator
sic filio substituit. si absq; filiis masculis moreret zc. ¶ Et p̄
fati doc. dicūt qd si illud verbū masculus n̄ fuisse appositū suf-
ficiebat filias feminas habuisse qz masculinū zc. Et sic aperit
sine volūt qd masculinū p̄prehēdat femininū: qñ nō ē additū
verbū masculis. alis secus vt fuit in casu nostro. Et idē bar. l. cū
auus. ff. de condic. z demon. Et potest esse d̄ differētie vltra
eos. Itē verbū masculus p̄prie conuenit viris z nō feminis. ē
enī diminutiū. z d̄ a mas. maris adita cuius vt dicit papias
nomina non appellatiua sunt imutabilia ab homine hinc est
qd error in eis viciat legatū vt legi⁹ z no. i. l. si qd fundi voca-
bulo. ff. de l. i. Et sic appellatione masculinū venit femina. cū
h̄ appellatiū masculus denotat diuersū qd a femina. l. q̄rie
ff. de sta. ho. z. iij. q. iij. §. hermosfrodita. ¶ Itē mascul⁹ z femi-
na sūt correlatiua d̄ mascul⁹ ipectu femine. sic marit⁹ z vxor
p̄ z filius. vnde cū sint omnino diuersae. vnū nō comprehendit
aliud sicut si legare; marito non comprehendere; vxor. vel si
lego patri nō venit filius secus autē vbi fit solū mētio de filio
qz fil⁹ z filia nō sunt correlatiua. z filius dicit⁹ a filios qd ē
amor. l. liberorum in fine. ff. de ver. sig. qd quidē verbū p̄ter

etymologia; vtriq; cōuenit masculo z femine. ¶ Secun-
do p̄bo principaliter alia ratione verba i qualibet dispositio-
ne debent sic intelligi vt aliquid operetur vt in. c. si papa de pri-
uil. in. vi. z. l. si quādo. C. de in off. test. Sed in casu nostro si
volūisset testator cōprehēdere filia feminā frustra fecisset mē-
tione; de masculis. z sic illa additio masculis nil operaretur
quod non est dicendū. p̄ predicta aliud sensisset. vbi dixit ma-
sculus dixisset filius vel filia ar. in. c. ad audientia ex. de deci. z
ille ter. bene facit nō enī debemus recedere a p̄prio significa-
to. ex quo aliter de mente non p̄stat vt ibi. z. c. si. de ver. sig. z. l.
non aliter. ff. de l. iij. ¶ Tertio facit qd verbū filius nō ex pro-
priā significatiōe. sed p̄ interpretationē z extensionē compre-
hendit filia. vt. l. pronūciatio in prin. ff. de ver. sig. z no. glo. in
d. l. prima. ff. de ver. sig. z. d. l. qui duos de l. iij. Sed si verbū
masculus cōprehenderet etiā feminā cōcurreret in eodē casu
duo extensiones z impropriationes. qd non est dicendū. in
l. iij. C. de do tis promiss. ¶ Quarto adduco. l. si ita. ff. de li.
z post. iuncta glo. quā ibi sequitur Bar. dicit enī ibi bar. qd
appellatione filij veniunt omnes filij z filie. dicit enī glo. hoc
verū. nisi fuisset adiectū nomen p̄prium quia per illam adiectio-
nem videtur restrinxisse se ad vnū filium. Ita in proprio adi-
ciendo vltra verbū filios istam qualitatem masculus. videtur
se restrinxisse ad filium masculū. z non ad feminā. ¶ Quinto
probat̄ aperta ratio id qd de sui natura operatur exclu-
sionem non debet inducere inclusionē ar. in. c. si necesse de do
post diuor. z. c. si. de ver. sig. Sed verbum masculi adiecto ver-
bo filius apponitur ad excludendū feminā. cum sit qualitas
secus feminini. Exclusiua ergo non debet operari ipsius in-
clusionē. Nec obstat si dicatur testatorem in prin⁹ fecisse mē-
tionem de filio simpliciter. qz ex quo in eadem oratione z di-
spositione fecisset mentionē de filio masculo videtur semp̄ intel-
lexisse de masculo. Nam verba p̄cedētia dubia capiūt intel-
lectum a sequentibus. Et hoc aperte videtur probari in simi-
li in. l. qui filiahus. ff. de l. i. z. l. si. C. cui. culcia. ff. de vino tri. z
oleo. z. l. si seruus in si. de l. i. ¶ Sexto z vltimo p̄batur in-
conuincibiliter in qualibz dispositione z maxime in vltimis
voluntatibus attendi debet. cōis vsus loquēdi etiā contra p̄-
prium significatiōē verborū. l. filioꝝ. §. quod tam cassius. ff.
de l. iij. z. l. cum de lamonis. §. asina. ff. de fun. instru. z. l. lateo.
ff. de suple. z ibi plene p̄ Bar. per glo. in. c. nō nulli de rescrip.
z per Inno. in. c. olim de ver. sig. Sed certo certior casus est
appellatione filij masculi nemo intelligit feminā. imo esset
quid supinū dicere oppositū ergo zc. ¶ Et hoc vltimū debe-
ret sufficere a notoriam huius cause z per hoc sunt sublata co-
gumenta formata p̄ pte contraria. ¶ Nec obstat si diceret
quod pater voluit grauare filium masculū potius videtur vo-
luisse grauare feminā. cum p̄ masculū conseruetur agnatio. l.
i. ff. de ven. inspi. z quod no. in. l. iij. C. que sit lon. consue. qz di-
co aliam rationē esse in femina quāti ad istum casū. Nam
femina nescit lucrari z oportet quod maritetur nec de facili re-
periret sibi maritū cum h̄ perpetuo honore. Sed masculus
est dñs domus z sit negociari. nec ita ingratū ex hoc onere.
Et quicquid sit satis est testatorem dixisse de masculo z nō d̄
femina. vnde sufficit ita scriptum esse. l. prospexit. qui eta qui
vi. q. iij. scriptura.

Con. xxxvij.

Quāsi talis est. quidā dioecanus vulterrane. reli-
quit monasterio montis oliueti centus. Episcop⁹
loci patet ex tali relicto canonica p̄porione; mona-
steriū legatorū contradicit allegans exemptio-
nem z etiam p̄scriptionem tanti t̄pis de cuius initio memo-
ria non est. Queritur quid iuris zc.

Quāsi eiusq; matris presidio humiliter inuoca-
to. Tria ad claram decisionē vidēda sunt. Pri-
mo an mōasteria religiosōꝝ cessante speciali ex-
emptione ad hanc p̄porionē canonice teneatur
Secūdo posito qd sic vtrū sp̄alis exemptio de-
fendat h̄ mōasteriū z alia eiusdē ordinis cū totus ordo mon-
tis oliueti dicat specialit̄ exemptus a iurisdictione episcopi.
¶ Tertio p̄supposito qd exemptio nō p̄stat an saltem ra-
tione p̄scriptiōis de cuius initio non ē memoria possit dñs
episcopus ab ip̄titiōe huius monasteriū excludi. ¶ Et pri-
mo ad p̄mū dubiū videt⁹ qd oia monasteria sint libera absolu-
tione huius p̄poriōis canonice qz oia monasteria sunt exem-
pta respectu legis dioecane. vt. xv. q. cū pro vtilitate. z. c. dile-
ctis de off. or. cū si. ¶ S; solutio huius p̄poriōis spectat ad
legem dioecanā. ergo zc. ¶ Prius p̄batur ex theorica glo. in

d. c. dilectis. f. q. i. in summa vbi no. q. omnia q. consistunt in recipiendo vt est cathedra tunc q. ta deciarum fraternalium z si miliu sunt de lege dyocesana. **C** S. hoc n. obstat p. riu dico de iure pcedere vt probat apte i. c. requisiti. z. c. officij. d. testa. vbi clare p. monasteria z alia pia loca teneri ad h. m. o. i. q. r. t. z. Inno. in. c. i. de sta. mo. z. hosti. i. summa de sepul. in. f. z. a quib. Et comunitur omnes scribentes sequit. nec e. vera illa theozica glo. i. d. c. dilectis. z. clare. p. bat. i. dictis iurib. z. de his duab. legib. dyocesana z iurisdictione remitto ad plene no. i. d. c. dilectis. z. p. Inno. in. d. c. i. de testa. mo. Ita q. d. c. cludo illa ex. prionem generalē tributā oibus monasterijs quo ad. l. dyoce sana z nō sufficeret respectu bul. solutionis canonice portio nis. **C** Venio igitur ad scdm an saltim prosit huic monaste rio exemptio spiritalis. Et sciendū q. d. hosti. fuit in simili opi nione q. non ita tenuit in. f. z. a q. bus nisi specialit. ecclesia exi meretur ab hac quarta z idē d. tenuisse q. d. z. Cardinalis de. Tuderio. in quodā suo tractatu. motiū istoz est q. d. h. c. q. r. ta debet. epō ab oibus ecclesijs sue dyocesi. vt in. c. cōquerēte de off. o. z. S. certe quicqd. isti dicāt oēs alij docto. tā antiq. quas moderni tenēt p. trariū v. z. q. d. ecclesia sit exempta a iurisdictione episcopi. non tenētur sibi ad hāc quartā. z. ipse met. hosti. b. videtur tenere i. c. officij de testa. vbi hoc tenet Inno. z. clari. in. c. in nostra de sepul. latius Jo. an. in. d. c. officij. z. super R. yca. Et idē ibi do. anto. d. butri. do. Car. florentinus p. z. p. pu. z. omnes scribentes. Et ita consuluit Frede. de senis excel lentissim. decretozū docto. vt p. z. i. suis p. filijs p. filio. xvi. Se quit. domin. bal. i. l. si quis ad declinandā. C. de epi. z. de. z. hanc opinionē legendō z. cōsulendō semper tenui fundamē tum huius opinionis. z. quia h. c. portio debet. epō ab eccle. sijs sue dyocesis. **C** Ite ratiōne sue iurisdictionis episcopa lis z. cure quā subit in dictis ecclesijs vt p. bat. i. d. c. requisiti. no. doc. in dictis locis p. al. z. maxime in. c. officij z. sup. R. yca. S. inf. episcopū z. ecclesias exēptas cessat illa ratio. nec subit laborē in eis circa iura episcopalia remediare subiciāt. Ro mano pontifici. vt p. z. xvi. q. i. ff. n. vñ dicimus q. d. papa est episcopus exemptozū. vt no. gl. in. c. nulla. xxi. di. z. in. c. au ctoritate. de p. iur. li. vi. z. forte ob hoc dixit p. vt recitat Jo. an. in. d. requisiti. q. d. ecclesie exempte debēt hāc canonicā por tionē soluere pape. **C** Item z. scdo hoc v. z. p. bari. i. de. dudū de sepul. vbi fratres p. dicatores z. minores soluit dūtaxat vna z. q. r. t. f. ecclesie p. chiali. si defunct. fuit apud eos sepult. z. su p. alijs portioib. seu deductionib. f. i. d. is iponit. silētiū oib. quozū appellatiōe veniūt episcopi de iudi. c. i. p. hoc q. d. no. ibi glo. in. d. q. r. t. **C** Preterea i. quo remouet. officij z. mouet. officij p. remiū. ff. de excu. tu. l. tria onera cū si. z. l. seio in p. n. ff. de an. le. z. a quo remouet. cura remouet. z. p. remiū cure. l. alu mne. ff. de adi. le. f. hab episcopo remouet. p. exēptōz cura z. of ficiū interdictionis episcopalis. Ergo z. b. p. m. u. canonice por tionis. Nec obstat. c. in nra de sepul. vbi exempti solū q. r. t. q. z. vt dicit Jo. an. z. b. n. i. dicto. c. officij illud. c. loq. de alia q. r. ta q. soluit ecclesie p. chiali de relicto facto ecclesie rōe sepulture p. p. riu p. chianū illa debet. ab oī ecclesia quātūcūq. sit exē p. ta: ex quo p. chianus fuit apud illā sepult. i. rō q. illa soluit. p. p. ter sacra. z. diuina officia q. exhibuit i. vita suo p. chiano: vñ in recompensationē iura vulnerūt vt testatoz dimitteret q. r. t. a partem ecclesie. z. si nō dimisit dant in subsidij actionē cōtra ecclesiā legatariā ita q. in hoc non p. d. est exēptis vt in. c. i. f. de sepul. z. dicta de. dudū. S. quarta q. debet episcopo solui tur ab episcopis legatarijs p. p. ter onera episcopalia. z. cōmu nionem quā habet in eis q. omnia cessant in exemptis. vñ cō cludo q. ecclesia nō tenet soluere episcopo canonicā portio nē funeraliū sed ecclesie p. chiali. Sic z. hoc si ipsi. p. chia nna fuit apud illā ecclesiam exemptam sepultis. Per q. d. cō cluditur monasteria montis oliueti cum sint exempta a iurisdictione episcopi ad huiusmodi quartam non teneri nisi ha berent populum non exemptum. Nam tunc rō populi non exempti habet cōmunionē cū episcopo. z. episcopus grauat circa ius episcopale ar. c. ex ore. de p. uil. Ita singulariter limi tauit hanc opinionem Inno. in. d. c. i. nostra q. d. satis placet. z. hoc de. i. i. dubio. **C** Descendo ad tertium p. supposito sine ve ritatis p. iudicio q. d. h. c. exemptio nō p. d. esset q. i. veritate. p. d. est **C** Nunquid ratione p. scriptionis possit dictum monasteriū se tueri. Et breuiter cōcludo q. d. sit. ex. est apertus in. c. de q. r. ta de p. scriptione. tenet glo. ordinaria i. c. i. de sta. mo. Et idē ibi Jo. an. per dictum. c. de quarta incidenter post Fre. de senis In no i. c. requisiti de testa. z. hosti. ibi dicat enī de aliter fuisse In

postmodum interlocutum. Sed hoc nō apparet in lectura ipsius. Inno. ipse tamē hosti. sentit primā opinionē in. c. certifi cari de sepul. z. latius hāc materiā disputandā assumpsit in summa eo. ti. in. f. l. i. cū al. sub. f. vetus. z. ibi in fine p. cludit nō valere p. scriptionē in totū absozberēz hanc quartā sed p. par te sic p. scriptione tamē potest in totū absozberē sed requirit. ti tolus cū sit contra ius. Sed in casu nostro nō fuit titulus ex emptionis. Nam cū opi. sit cōmunis ecclesiā exemptā nō te neri. vt patet ex discussi p. cedēti articulo p. supposito q. d. eēt falsa saltim p. scriptione legitimā causāz p. scriptione z. quasi ar. optimū z. quasi expresse in. c. cū dilectus de consue. **C** Item esto q. cessaret oīs titulus tamē hic est lapsus tanti tēpis de cuius initio memoria nō existit. q. habet v. z. tituli. vt patet in. c. i. de p. scriptione. li. vi. Et q. d. valeat p. scriptione tenet Jo. z. vñ in dicto. c. requisiti. z. cōmūter moderniores scribentes. nec o. z. i. hoc multū instare cū aperte probez in. d. c. de quarta. **C** Ad idem facit. c. officij de testa. vbi patet valere in hoc p. uilegiū ergo z. p. scriptionē cum iste cōmunis pari passu incedant. Nec mirū cum per p. scriptionē tollant iura iam episcopo quesita vt in. c. cū olim. z. c. cū auditis de p. scriptione. fortius ac quirenda ar. xvi. q. f. si. **C** Concludo q. d. dictū monasterium posse tueri contra dñm episcopū super extractiōe huius cano nice portionis ratione. f. exemptiōis z. p. scriptionis. Et hec sufficiant. Laus deo. Nicolaus Abbas.

Con. xxxviii.

C Alus i. effectu talis est. Duo ciues vulterrani oc casione cuiusdā debiti inter eos p. tracti. elegerunt quosdā extimatores. quozū d. z. bonozū d. andoz in solutū pro dicto debito: dantes. eisdem potesta tem extimadi. z. promiserūt stare eozūz extimatio ni sub certa pena deniq. dicti arbitratores seu extimatores extimauerūt z. laudauerūt fm eozū iudiciū quozū laudū vna partiz approbāte reliqua iprobat. z. ad dñm p. tatem loci re cursum habuit petēdo certis ex caus. laudū dictā pronuncia ri nullū seu iniquū. Qui dñs potestas p. tibus citatis p. scriptione terminū ad probandū incumbētia causē infra quē actor. p. bavit intētionē reo infra eundē terminū nihil. p. bante nec im pedimentū allegāte. **C** Lapsō dicto termino actor petitis at testationū suoz testiz publicari reo contradicente z. petente terminū sibi statui ad p. bandum intētionem suāz. **C** Pote stas aut nō obstante petitione eius p. tradictionē rei publica uit dicta testiū. a qua publicatiōe per dictū reū extitit appella tum allegantē potissime duas causas dicte appellatiōis. Pri ma q. d. terminus ad probandū cūz debeat sil. vtriq. p. t. statuti. f. p. mo actori scdo reo. Secūdo q. d. citatus fuerit dict. reus ad videndū statuti terminū actori z. sic non pōt ad illam cita tionē p. scriptione. terminus ipsi reo sed hoc appellatiōe tanq. fri uolāre iēcta. potestas debito tpe. p. nunciavit dictū laudū nul lum. a cuius pronuntiatiōe fuit per dictū reum iterū appella tum. z. coram iudice appellatiōis. p. duxit ad p. bationēz iuris sui quedā capitula directo p. traria capital. p. ducti corā dño po te state. Altera pars. f. appellata allegat appellatiōi locū nō esse nec dicta capitula p. ria posse p. duci. Querit. q. d. iuris.

C Iste i. eiusq. matris p. scriptione iuocato. Tria sunt ad clarā dilucidationē indagāda. **C** Primo nū. q. d. p. ma appellatio interposita ad interlocutoria valuerit. **C** Secūdo an a diffinitiuā lata p. eun deo dñm potestātē potuerit appellari. **C** Tertio p. supposito sine v. ritatis p. iudicio q. d. dicta appellatio sit admit tenda. **C** Nunqd. capitula directo p. ria debeat admitti i. causa appellatiōis. **C** Ad primū iuxta ordinēz veniēdo. obmissis veniēdo breuitat. causa argumēta q. ad p. rez affirmatiuā fieri possunt dico dictam appellatiōem ab interlocutoria nō va luisse. **C** Primo q. d. regula iuris ciuil. habet q. d. ante sentētiā diffi nitiuā appellari non pōt. quādo grauamē est reparabile per appellatiōē a diffinitiuā. vt in. l. ante sentētie tps. C. quozū ap. nō reci. z. in. l. i. ff. de ap. reci. vel nō. z. ibi plene p. Bar. z. in Lintra vñ. ff. de mino. vbi restringit quod ipse notauerat in. d. l. ante sentētie. z. facit. l. generalit. f. i. C. de iur. iur. z. c. sup deo. el. i. de. ap. S. p. rezus z. grauamē erat h. m. o. i. cū potuisset probare in appellatiōe a diffinitiuā q. d. dicta appellatio n. erat admittēda. **C** Ite secūdo z. meli. ex q. d. dñs potestas p. scriptione terminū vtriq. p. t. ad p. bandum nō tenebat nec debebat termi nū de nouo statuere nō allegato nec. p. bato i. p. d. imēto p. ad uersaz partē q. d. oīs. p. batio dilatoria itelligit. p. mptoria ter. est apertus in. c. licet de. p. ba. z. ibi per doc. z. in. l. f. z. l. oratiōe ff. de ferijs

ff. de feriis t. archy. i. c. iudicant. ff. de q. vi. 7 Bar. i. l. i. C. de uila
 .s. videtur. n. qd sit data. Nec obstat motiua pti aduerse.
 na ista ca est sumaria vt pz in statutis vultane potuit pti sif
 7 semel vtiqz pti terminu statueret. est in de. sepe. de. n. sig.
 7 ibi hoc tenet. comunitur per doc. Non obstat aliud mo
 tuu qd citatio fuit facta ad ptefigendū terminū actori. 7 non
 ipsi reo hoc eni habebat viciare si ipse reus citat? nō fuisset p
 sens i ptefixione sibi facta. Sic intelligo ter. 7 bar. i. l. aut qui
 aliter. ff. qd vi aut clam. S; cū in casu nostro dicitur re? fue
 rit presens in ptefixiōe termini nō erat necessario alia citatio.
 C Fit eni citatio vt pars sit p̄sens. s; data p̄sentia nō ē neces
 saria. vt no. Jo. an. i. c. si de elec. li. vi. facit. l. si vt pponis. l. ij. C.
 quomodo 7 qñ iu. vbi colligit a drio sensu. q si iudex citauit
 ad vñ locū postea processit in a. parte presente act? t; s; ser?
 esset. s; pars fuisset abñs vt ibi 7 per bar. in. l. si. ff. q vi aut clā.
 C Tertio facit cōtra istā appellationē id q statiz subiciat in.
 si. articulo. Ex quib? cōcludo dictā appellationē ab interlocu
 toria nō valuisse. 7 p cōsequens non suspēdisse iurisdictionē
 domini potestatis. vt in. c. nō solū de ap. li. vi. C. Concedēdo
 ad scdm articulū quid de appellatione a diffinitiuā. Et iste ē
 articulus pulcher 7 subtilis 7 in effectu est querēdū nunquid
 a iudice p̄dicto sup reductionē arbitramēti ad equitatē possit
 appellari. in quo principalit̄ duas reperio opiniones. Prima
 butri. i. l. si societate. s. arbitroz. ff. pro socio q tenuit appellari
 posse cū tanq iudex pronunciet. Et hanc opi. secut? ē anto. de
 bu. in. c. qñta uallis. de iur. iur. Contrariā opi. tene Jo. an. in
 addi. spec. ti. de ap. s. in quib? n. qd si conuenit vbi recitat ru
 sticanū antiquū doc. hanc. q. disputasse 7 terminasse qd appel
 lari nō possit: principale motiū est qd ab arbitramēto nō ap
 pellat? gñeca sentētia q sup eo fert. C Itē iudex nō cognō
 scit in hac cā vt iudex s; vt bonus vir. vt in dic. l. si societate it
 fi. 7 habet? pro inde ac si nō iudex. ad id fuisset assumpt? vñ cū
 iudex hoc casu surroget? in locū boni viri sicut a bono viro ar
 bitratore nō appellat? ita nec ab isto iudice qñ surrogat? alter
 ius locū illius naturā fortit? ff. si qd cau. l. si eū. ff. q iniuriarū.
 7 in. c. ecclesia. vt li. pen. Sic videm? i casu cōuerto. Quā qñ ar
 biter cognoscit loco iudicis ab eo. appellat? vt a iudice. vt in. l.
 cū spiritualis. 7. l. apertissimi. C. de iudi. 7 de off. del. c. arbitro
 ff. qui satisda. cogant. C Itē facit q si dicerem? Priū pres inci
 perent i anfractis litigioz per p̄mā 7 secundā appellationē. 7
 ppter hoc abhoruerunt doc. hanc opinionē que mihi placet:
 reperio tenere bar. in. l. ij. in. ff. del. ij. vbi refert idē tenuisse.
 Inno. in. c. presenti de rescrip. li. vi. Quod hodie incipit sta
 tutū vbi vñ dare notabilem regulam qd vbiqz iudex aliqd
 vt bonus vir arbitrat? nunq ab eo appellatur. dicit etiam.
 Bar. qd nec etiā potest peti reductio ad arbitrium boni viri
 allegat Ja. butri. in dicto. s. arbitrozum. hanc etiam opinionē
 secutus fuit dñs Zab. Car. i. c. exposita de arbi. vbi refert idē
 consuluisse do. bartolo. de salu. 7 idem sentit bar. in. l. si. C. de
 contrahen. emp. C Pro hac opinione etiaz facit quia iudex
 reductionis non habet sententia re fm q primus arbitroz.
 sed fm bonam equitatē habet arbitrari. vt no. bar. in. d. s. arbi
 trozum. 7 sic nō potest dici q cognoscat vt merus iudex. Et h
 faciunt cōtra appellationē ab interlocutoria de qua premissi.
 vt 7 ille non debuerat admitti. sicut nec fuisset admissa corā ar
 bitratore. Ex his concludo dictā appellationē non esse ad
 mittendum. allego 7 aliam causam principalem ex alio capite
 dictā appellationem infingentem: vbiqz enim appellatio
 ab interlocutoria est manifeste friuola non valet appellatio.
 nec a diffinitiuā tanq interposita a manifesto contumaze ter.
 est no. in de. vnica. de dolo. 7 contu. sed prima appellatio fuit
 manifeste friuola q pater per. s. dicta ergo non poterat appel
 lari a diffinitiuā 7 per hoc remanet ter? articulus tanq sup
 flus. C Sed presupposito sine veritate p̄iudicio quia di
 cta appellatio esset admittenda nunquid capitula directe cō
 traria fuerint admittenda. Et hęc questio dependet a primo
 articulo vtrum publicatio attestatum noceat. 7 dic q si nō
 fuit legitime facta non d; obesse parti. vt no. Jo. an. in. c. fra
 ternitatis. 7. c. cōstitutis el. ij. de testi. Si autē fuit legitime fa
 cta non debet admitti propter periculū subornationis testiu.
 vt no. in. d. c. fraternitatis. Et est hodie ter. in de. ij. de testi. te
 net bar. in. l. per hanc. C. de temp. ap. 7 in. l. pemptorias. C. se.
 resin. nō poss. In casu nostro publicatio fuit legitime facta cū
 pars aduersa non legitime allegauerat in contrarium. vt pz
 per predicta ergo 7c.

Con. xxiij.

C Alus super quo consilium petithr interminis in
 frascriptis. Quidā bonauetur a lxxrens mutuo
 recepit a quodā deodato florenos. Ad. cc. vi. con
 stare dicitur in scriptura p̄uata manu ipsius debi
 toris. C Lapsu ipis quidā noie genit? filius di
 cti debitoris nō emācipatus patre incōsulto in codē cyrogra
 pho subscripsit se hac forma. Ego genitus confiteor habuisse
 et recepisse ex suprascriptis florenis. Ad. cc. quos polliceor
 traficare 7 bonā rationē reddere ipsi deodato. C Post p̄di
 cta moritur ipse creditor superstitē sibi quādā nepte ipubere
 pubertati tamē. primo quā sibi herede vñz instituit. 7 legata
 rios fecit sibi: quiqz 7 quēlibz ipsoz instituit i quinta pte bono
 rum suozū. Cūqz suprascripte ipuberi iudex loci tutorēz de
 dit ad negocia lites 7 cās. vñum ex suprascriptis legataris.
 qui tutor diligētē vñ rationib? dicti defuncti. 7 liberationē fa
 cta p eum de dicto bonaueturā dictū bonaueturāz et eius lxx
 redes a dicto debito. Ad. cc. florenozū liberauit 7 absoluit in
 ramēto interposito tam p dictū tutorē quā p p̄fatā pupillāz
 heredes. C Hunc querit si p̄fat? genitus q scripsit se eo
 modo 7 forma de qbus. s. sit vigore dicte liberationis absolu
 tus. 7 ille tutor potuerit eum 7 eius patre liberare. 7 hoc alijs
 legataris in consultis 7c.

D Inno nominis p̄sidio humiliter inuocato. Duo
 sunt ex omni subiciēda. C Primū vñ filius di
 cte bonaueturē sit liberatus. Secundū quid de pa
 tre. C Circa p̄mū obmissis breuitat? causa argu
 mentis q ad ptes fieri solēt dico dictū genitū duo
 bus ex causis impeti nō posse p heredes dicti deodati oliz cre
 ditoris. C Primo non q ipse fuit obligatus dicto deodato
 qñ aut in veritate habuit dictos. Ad. cc. florenos aut nō. Si
 habuit talis pecunia fuit p̄futura 7 sic transiuit in dominio
 patris. cum ex mutuo facto pecunia transuerit i dñum ipsi?
 l. ij. ff. si cer. pe. 7 lucrū inde pueniēs est cōe ipsi patri. 7 genito
 filio. iuxta no. p bar. in. l. cū oporteat. C. de bo. que lib. 7. l. i. ff.
 pro socio. Nec potuit filius patre incōsulto nouare obliga
 tionē paternā vt respectu illoz sexcentozū florenoz. ipse esset
 obligatus loco patris vt sic pecunia esset ipsius. 7 p̄prio noie
 traficare. negociare? ad vtilitatē suam. 7 p̄mi creditoris. qui
 imo nō egit aliq nouationē s; simpliciter fuit p̄fessus se recepisse
 ex pecunia mutuata patri. ad h. l. i. 7. l. C. de noua. vnde in
 debite. p̄misit 7 per errorem traficare 7 reddere rationēz dicto
 deodato. cum nihil recepisset ab eo. nec de ipsius pecunia. Et
 sic talis scriptura seu cautio indebite facta non debet sibi p̄i
 iudicare vt in. c. si cautio de fide instrui. 7. l. cum indebito in fi.
 ff. de pba. Si vero nullā pecuniā dictus genit? recepit qd vi
 detur xius. vt satis videt? colligit ex tenore liberationis facie
 tunc clarū esset dictū genitū nō esse obligatū. cū obligatio re
 alis nō possit cōtrahi de nō interueniente. vt. l. si tibi. x. de pact?
 7. l. rogasti si cer. pe. 7. l. hactēns de p̄sti. pecu. C Scd ex illo
 capite dictus genitus ipeti nō pōt vigore absolutiōis 7 libera
 tionis facie p dictū tutorē 7 ipas pupillā. q expresse liberaue
 runt dictū bonaueturā 7 eius filios. taz respectu sortis dictoz
 Ad. cc. florenoz q respectu lucri. vt patet ex tēore dicti instru
 menti liberatoz. qd a ex toto valuerit ex amabo statū i sequēti
 articulo. C Tenio igitur ad scdm articulū an. l. tutor potue
 rit liberare dictū bonauet? a 7 ipsius filiū. s. genitū. p̄supposi
 to qd ipse genit? sit obligat? Et videt? p̄mo q nō p. l. pactū cu
 ratoris. C. de pac. 7. l. interpretatiōe. ff. eo. vbi patet qd pactū
 curatoris seu tutoris pōt pdesse minori i exigēdo nō autē no
 cere i remittēdo. habet eniz tutor i loco domini cū bene mi
 nistrat 7 nō cū illegitime. vt in. l. qui fund. ff. pro emp. C S;
 hoc nō obstatē p̄trariū videt? dicendū ex duplici ture. C Pri
 mo ex cōmuni theozica doc. in. l. si. p̄ses. C. de transac. 7. d. l.
 pactus curatoris vbi glo. Bar. 7 cōmuniter alij doc. volūt qd
 licet debitū liquidū pupilli tutor remittere nō possit. secus ta
 men ē quādo debitū nō est liquidū. Naz videm? qd solus tu
 tor pōt transigere. vt. l. si pignore i fi. 7. l. iterdū. ff. de pac. que
 vult qd licz filius habēs administrationē peculij nō possit re
 mittere seu pacisci de nō petēdo animo donādi secus tamē si
 fiat aīo non donādi vt puta qz diuidebat de p̄batiōibus. tūc
 enim valet remissio p habētes administrationē licet p ea sien
 da nihil cōsequi. S; in casu nostro illud debitū. Ad. cc. flo
 ren. non solū erat nō liquidū imo expresse apparebat ex libris
 defuncti. qd illi fuerat satisfactū. vñ dicit? p ipm tutorē i dicto
 instrumēto liberationis. potuit ḡ licite dici? tutor agnoscēdo bō
 nā fidē dictā bonaueturā 7 filiū liberare maxie cū in l. seque
 d ij

retur iudiciū defuncti: vt patebit ex libris suis: quo casu etiā in alienatione rei immobilis nō requirē p̄dis decretū. C. qñ de cre. op. nō ē p totū facit ad predicta i ar. l. petitio i prin. ff. de le. iij. z. l. pater del. ij. **C** Secō p̄ncipalit̄ p̄o p̄dicta liberatione facit quia pupilla iurauit maxime auctate tutoris z p̄misit n̄ pueniret vñ: cū ēēt maior ifante z sic dolicapax habuit iura mētuz validare contractū seu liberationē: et si alias fuisset in ualida ita quod inuolabiliter tenet ad obseruationē iuramēt. et vt i aut. sacra p̄berū. C. si aduer. ven. q̄ licet loquat̄ impu bere cōmuniter p vtriusq; iuris doc. tenet et procedere in im putere doli capax q̄ sicut peccando z pierando potest se ob ligare diabolo. ita z deo. vñ. c. i. de dilec. pu. Et hoc cōmunif tenet bar. z alij in dicta auc. sacra. z cōmuniter canoniste. z specialiter hosti. in. c. cū p̄rigat de iur. iur. Nec obstat q̄ isti sunt iudei q̄ iuramētū est de iure diuino. z obligat etiā ex dis positione veteris testamenti. Iuxta illud redde dñō iuramē ta tua. vt transumptiue habet in. c. z si christus de iur. iuran. Lex autē moysaica bene stringit iudeos vt in. c. gaudem⁹ de viuo. adeo q̄ ad ea seruandū in nostralibus possint cōpelli p Romanū pontificē. vt no. Inno. in. c. q̄ super his de voto. fa cit ad p̄dicta. c. mouet. xij. q. i. **C** Quare cōcludo q̄ et si fili⁹ fuisset obligat⁹ q̄ tamē nō credo p ea q̄ dixi in p̄n. cū illa pecu nia fuisset effecta patris interueniēte mutuo: vñ nō potuit eas p̄mittere aliqñ vel traficare p̄o altero iuxta. l. i. iuris. ff. de pac. z. l. filiūssa. ff. de pac. z. l. filiūssa. ff. de dona. tñ liberatio s̄ sequēs facta p̄ tutorē z pupillā maxime interueniēte iuramē to habuit illos absoluerē cū iuramētū tollat defectū etatis. vt dicta auc. sacra p̄berū. Nec obstat q̄ alij legatarij nō cōsen serunt cū ipsi non habebant administrationem bonorū pupil le. fateor tñq̄ lex liberatio nō p̄iudicat eis p̄o parte heredi tatis eis delate. cū vnus heredis transactio nō p̄iudicat cūz alteri p̄. aliū in q̄conditio auferri non debet. l. i. C. de transac. Nā actiones hereditarie actiue z passiue ipso iure diuidun tur inter heredis proportionibus hereditarijs. l. ea que. C. fa. heres. Et hec sufficiant zc. Abbas.

Con. xl.

Acti contingentia est. Nobis egregius Henri cus quondā Frederici de creffino de vincētia fili um vel filios masculos legitimos z naturales tūc non hñs. Testamētuz solēniter fecit. In q̄ dotem cuiusdam filiabus suis reliq̄t. z in ea dote eas he redes instituit. iubēs eas fore tacitas z cōrētas. Qui q̄dem testator cū haberet vxorē pregnāte z i dicto testamēto filiū vel filios si quos i futurū ex vxore pregnāte hēret vñ vel plēs le gitimos. nāles heredes vñ instituit atq; eq̄lites. Sin autē dicit̄ testator filiū vel filios legitimos z nāles vñ descēdētes mascu los ex dictis filijs legitimis z nāles tempe mortis sue nō ha beret vel hēret z dicti filij sui masculi z naturales vel descēdēs ex eis legitimi z naturales decederēt sine filijs masculis legi timis z nālib⁹ z descēdētib⁹ ex eis masculis legitimis z nālib⁹ vulgariter breuiloquice cōpendiose z p̄ fidei cōmissuz s̄stitu it. z heredē z successorē in bonis z hereditate sua esse voluit. vt ordinauit notabilē virū Fredericū quondā passu de creffino dicti testatoris nepotē. si dicto tpe dictus Frederic⁹ extabit z supuius. Et in casu q̄ dicit̄ Frederic⁹ nō extaret nō supuiue ret s̄stituere i bonis z hereditate sua descendētes masculos ex dicto Frederico legitimos z nāles. Et si dictus Frederic⁹ vñ ei⁹ descēdētes masculi legitimi z nāles i rerū natura nō forēt pupillariter z vulgariter z p̄ fidei cōmissuz s̄stituere heredē z successorē in bonis z hereditate sue eē voluit Leonellū quon dā Bartholomei del neuo de vincētia. Et si dicit̄ Leonellus nō extaret s̄stituere vulgarit̄ z pupillarit̄ z p̄ fidei cōmissuz de scendētes masculos dicti Leonelli legitimos z nāles. Et si d̄ scendētes masculi dicti Leonelli legitimi z nāles nō extarēt madauit dicti testator quod hereditas z bona sua deueniāt ad proximiores dicti testatoris. **C** Post factam huius solē ne testamentum per aliquos annos dictus testator supuius tandem non mutata voluntate decessit. Fredricus autē ei⁹ ne pos s̄stituere vt. s̄. filijs masculis legitimis z nālib⁹. ex dicto testatore n̄ extantib⁹ vigore p̄fate s̄stitutionis seu institutionis p̄ dicte hereditatē dicti Henrici testatoris. z patri sui solēniter adiuit s̄dicte nemine. demū lapsis q̄busdā t̄pib⁹ ad petitōz dicti Leonelli fuit dicti Frederic⁹ citat⁹ p̄ vicariū potestatis loci. z ad illi⁹ instātiā fuit p̄ dictū vicariū p̄fixus termin⁹ dicto Frederico ad executionē quorūdā legatorū factorū ad pias. cās. Qui Frederic⁹ vidēs se ex deā hereditate seu ei⁹ occasiōe

ere alieno gravatū adiuit episcopum vinctinū z obtinuit prozogationem termini ad biennium z infra terminum pro rogatū non hñs pecuniā p̄ satisfactiōe dictorū legatorū assu gnauit p̄o ipsoz executione quedā bona dicte hereditatis dicto dñō episcopo acceptāti z recipiēti. Nūc p̄tingit dubita ri de tribus p̄ncipaliter. **C** Primo vñ si dicit̄ Fredericus sine liberis masculis mori p̄tingat Leonellus s̄stitut⁹ vel etiā eo deficiēte eius liberi masculi legitimi z naturales. admittun tur ad dictā hereditatē s̄tute s̄stitutionis predictē: an oīs sub stituto i dictū Fredericū testatoris nepotē hereditatē adiūde finita sit. **C** Secō vñ dictus Leonellus posito q̄ ipse vel eius filij admittant possit petere a Frederico quod satisfact⁹ d̄ conseruādo z nō minūedo res hereditatis. z restituēdo cū ve nerit casus s̄stitutionis p̄dicte cū allegetur dictū Fredericū male vñ s̄ba sua. licz ipse Frede. ic⁹ allegat se alienasse ea que alienata sup̄ forte causa satisfaciēda erit alieno z creditorib⁹ hereditarijs. **C** T̄tē posito quod debeat teneri cū non reperia tur q̄ velit fideiubere. z realiter obligare an sufficiat simplex cautio sua. **C** T̄tē dubitat an dicit̄ Fredericus sic priuat⁹ dicta hereditate quin d̄ satisfecit legaliter ad pias causas in fra annū p̄fixum a iudice an nō p̄seruet illelus ex dicta pro rogatione z p̄signatiōe bonorū factis modo p̄dicto. Et posito q̄ sit priuatus vñ dicta hereditas seu ipsius bona puenire debeant ad dictū Leonellum seu eius filios s̄stitutos. an ad dñm ep̄m vinctinū vñ paupz z pie cause patrē zc.

Oristi eiusq; matris p̄sidio humiliter innoca to. Venio ad p̄mū dubiū. Et videt̄ primo quod decedēte dicto Frederico sine filijs masculis legi timis naturalibus. dictus Leonellus vt s̄stitut⁹ vel eo decedēte eius filij debeāt admitti ad dictā hereditatē quod sic ostēdit in testamētis recurrēdū est pot⁹ ad volūtātē testatoris. quā ad s̄ba ipsi⁹ testamēt. l. si mibi et titio de p̄di. z demō. Et iā cōtra p̄mū s̄borū significatū in. l. labeo. ff. de sup̄. lega. **C** S̄ p̄dicturādo testatoris volūtates videt̄ s̄stitut⁹ dicit̄ Leonellus. seu eius filij eo nō existente sine filijs masculis legitimis z naturalib⁹. Ergo in euentum conditionis sint ista admittēda. vt i. c. rainunc⁹. z c. rainald⁹ de testa. Adinor. p̄batur ex tacite mente testatoris. nō enim p̄sumitur testator. magis dilexisse nepotē ex fratre q̄ p̄prie nō dicitur nepos. vt. l. iuriscōsultus. s̄. nepos. ff. de gra. quā p̄prie os filios legitimos z naturales. cum amor patern⁹ vincat om nes effectū. l. si. C. de cur. sur. S̄ dicit̄ testator voluit simplr̄ instituere filios seu nepotes ex filijs q̄ sunt vere nepotes. d. s̄. nepos. z q̄ diligunt̄ vt filij. vt. l. libelloz in fi. ff. de ver. sig. S̄ s̄stituuit eis Fredericū in casu q̄ decederēt s̄ñ potestariate legi tima z naturali. vt patet i casus narratiōe. Ergo fort⁹ p̄esu menduzē voluisse dictū Fredericū s̄stituere simplicif̄ s̄taci te grauasse euz de restituēdo dicto Leonello vñ filijs. si ipse de cederet sine legitima emālī sobole. l. z expresse. nō cauent ad b̄ tex no. i. l. cū acutissimi. C. de fidei. z. l. generalr̄. s̄ cū autē. C. de insti. z s̄bsti. vbi patet quod l. p̄ in s̄stitutione filij natural̄ expresse de nepotib⁹ tñ tacite p̄sumit̄ de eis cogitasse ad ex clusionē s̄stitutionis: q̄ nō est p̄sumēduz testatorē voluisse alienū p̄ferre p̄prie sobli. vt ibi dicit̄ tex. Ad idēz tex. no. in. l. cū au. ff. de condic. z demō. vbi tacite videt̄ vocati filij. Ex nepote ēt ad ex clusionē patrui s̄stitutioni ne videat̄ magis dilexisse filij superstitē quā sobolē ex filio p̄mortuo. vt est ille nō. casus. Ita i proposito cū voluerit testator p̄prie sobolē tribuere faculta tē de reb⁹ hereditarijs disponēdi ad libitū in casu quo decede ret sine posteritate legitima. s̄ sibi s̄stituuit dictū Fredericū nepotē multo fortius. Idē p̄sumēdū est voluisse i p̄sona Fre derici qm̄ min⁹ p̄sumitur dilexisse tñ ex naturalib⁹ dē. l. d. l. li berorū in fi. tum ex institutione. cū p̄mo loco vocauerit filios z descēdētes ex eis. **C** Secūdo p̄ncipalit̄ facit alia z di uersa rō dicta z onera app̄sita instituto vñ. repetita i s̄stitu to. vt. l. illud. ff. de l. i. z. l. nō istā. C. ad treb. facit. l. vna. C. de ca du. tol. S̄ filijs p̄prijis s̄stituuit i euentū carentie liberorū. Ergo idē videt̄ repetisse i nepote s̄stituto. z tacite fortius hoc cōiecturandū quāto plus vñ dilexisse filios quā nepotes ex fratre. **C** S̄ his non obstatib⁹ s̄iā s̄iāz arbitror verio rez mouet iure p̄ncipalit̄. l. iutius. ff. de here. isti. vbi testator instituit fratrem si prius moreretur ante q̄ haberet seu filij vel filiā. s̄stituuit duos ex seruis suis institutos adiuit heredita tē sed non habebat filios. **C** Q̄nerebatur an dicti serui sub stituti vel deberent admitti tanq̄ s̄stituti saltē in aliqua pre tanq̄ adiecti: z vñ ibi per iuriscōsultū q̄ nec vñ adiecti debēt ad iū. nec in

mitti. nec vt substituti cū testator voluerit eis pferre nedum
fratrē institutū sed etiā filios. Et sic ex sola adiectione heredi-
tatis excludūt substituti. I3 fuerit in substitutione facta cōme-
moratio filiorū cū simpliciter fuerit frater institutus 7 nō sub
cōditione sine liberis ita p̄ncipaliter videtur dicendū in casu
nostro ex quo Fredericus fuit in secundo gradu institut⁹ sim-
pliciter I3 fuerit facta filiorū cōmemoratio in casu quō ipse fre-
dericus non extaret ex quo tñ ipse extat 7 hereditatē agnouit
euanuit prozsus substitutio quantūcūq3 filios nō procrearet
7 eis non extantibus decederet vt. d. l. lutus. ¶ Ad idē facit s̄
stitutio facta sub conditione euanescit in eventū cōditionis. l.
i. c. de condic. incert. cū si. S3 leonellus 7 filij fuerūt substituti.
sub conditione in casu in quo dictus Fredericus seu ei⁹ de-
scendentes in rerū natura non forent q̄ intelligi de ext̄tia tē-
pore mortis testatoris. vt p3 per dicta in p̄m. gradu instituta
tionis: verba enī sequētia clarificant 7 determinant a p̄ce-
dentibus. l. si feruns pluriū in fi. ff. del. i. 7. l. q̄ filia b⁹ eo. ii. vbi
bonus tex. sed fredericus extit ipse mortis testatoris. 7 heredi-
tatē agnouit. ergo euanuit substitutio facta de Leonello. 7 fi-
lius p̄supposito qđ fredericus sine liberis decedat. q2 cū alter
natiue de eo in filiis fuerit facta mētio sufficit ad ipsius puri-
ficationē alterā partē existentē. vt in regula in alienatiuas de
re. iur. li. vi. 7. c. iter cetera. de rescrip. 7 quo ad materiā nostrā
videt̄ tex. in. l. is qui ducenta. §. vtrū. ff. de reb⁹ dub. ¶ Ter-
tio p̄ncipaliter facit qđ a verbis testatoris nō ē recedendū ni-
si clare pateat de intentione s̄ria. l. nō aliter. ff. del. iij. S3 in
casu nostro testator simplr substituit fredericū 7 eo nō extāte
filios. 7 neutris extantib⁹ Leonellū. sed b⁹ alter. s. fredericus
existit. Ergo euanuit substitutio clarissime ex verbis. Nūc in
respōsō ad s̄ria superi⁹ formata videbit⁹ an illud ex verbis
testator senserit. Tñ ad p̄mū contrariū rñdeo qđ nulli iurib⁹
filij subintelligūt vt testator videat⁹ cōtra officiū pietatis pl⁹
dilexisse extraneū quā posteritatē filiorū vel magis superstitē
quā sobole filij p̄moximi p̄tra illud qđ habet⁹. Insti. d. here. q̄
ab intest. dese. §. cū filius. S3 i casu nostro si bene p̄siderat⁹ p3
sus cessat de crō. 7 militaret omnis absurditas quin nō mili-
tat ratio sic disponēdi vti testator disposuit. ¶ Nā in substitu-
tione filiorū fuit rō q2 patruus est loco patris. vnde si filij dece-
derent sine sobole. noluit testator nepotē suū qui est loco filij
maxime ad cōseruationē agnitionis excludi. S3 noluit voca-
ri fredericū nepotē ex fratre ne filij haberent materiā alienā
di illa bona extra familiā. maxime frederico exduo vnde vo-
cauit illū quē merito debebat p̄diligere post filios. sed in sa-
restitutionis parte quā fecit de Leonello nō militabat hec rō
cū ipse leonellus nō esset de agnatione. 7 familia nec actinebat
sibi eo gradu quo deberet eū diligere loco filij. vñ merito volu-
it eū excludi simpliciter p̄ existentia frederici. vel filioz suoz
7 satis est qđ sumus extra casum victozū legū. ¶ Nā nega-
ri nō potest quin dicta. l. acutissimi. 7. l. generalit̄ pass. allegat
fundentur super maxima equitate vt patet in eis. Sed ius sū-
datū sup̄ maxima equitate p̄tra regl̄as iuris nō d3 extēdi ar.
in. l. q̄ vero. ff. de legi. imo voluit Jo. in. c. i. 7. ij. vt li. pen. li. vi.
tale ius non extendendā etiā ex idemnitaterationis hic tñ n̄
est rationis paritas. imo omnino dissimilitudo. vt p3 ex p̄ce-
dentib⁹. Itē in illis iuribus verba nō imp̄p̄riant⁹ ex toto sed
fit superlocutio si decederet sine liberis i fauorē istituti ad ex-
clusionē substituti. S3 in casu nostro fieret xboz maxime im-
p̄p̄riatio vt patet ex p̄dictis media i isti. q̄ ita fuit p̄dilect⁹
a testatore. 7 i fauorem s̄stituti qui non fuit a testatore ita di-
lectus. ¶ Ad scundum contrariū dico qđ non procedit in
relictis factis ab intestato. vel omnibus instituto in iunctis
que videntur repetita a substitutis ad hoc vt volūtati testa-
toris satisfiat. ¶ Sed in casu nostro agit⁹ de relictis vel one-
ribus iniunctis institutis. sed de qđam qualitate appositā in-
stitut⁹ in p̄mo gradu que nō sint repetita circa institutos i.
ij. gradu. facit. l. iulianus paulus. ff. de p̄dic. 7 demō. Itē 7 me-
li⁹ appositā 7 dicta institutione videt⁹ replicata in substitutione
nisi s̄ria ex cōiecture eliciat⁹ voluntas testatoris. vt no. dicit
tex. i. l. illud del. i. ¶ Sed in casu nostro clarissime p3 p̄traria
voluntas testatoris cū in p̄mo gradu aliā legē dixerit quā i
ij. Nemo enī p̄sumit dixisse q̄ mēte p̄ius n̄ agitauit. l. labeo
pal. Nec ē verisimile q̄ i p̄tēti fuerit oblit⁹ vl sibi s̄ri⁹ ar. l.
nā ad ea. ff. de p̄dic. 7 demō. Et idē si voluisset disponē i fede-
rico q̄ i filiis bñ sciuisset. 7 n̄ alienatiue substituer vt i simili vi-
dit̄ tex. i. c. ad audiēt iā d̄ deci. Et b⁹ q̄ ad p̄mū dubiū p̄ cui⁹ cō-
sione videt⁹ sublatū sim. Non enī est p̄stādā cautio si eua-

nuit substitutio. ¶ Sed presupposito sine veritatis preiudicio qd substitueret quid dicendū certe casus videt in dubitabil' vt cautio sufficiēs prestet vt ē casus iuncta glo. l. i. ff. de leg. no. Nā speciale ē in patre qui rogat restituere hereditatē filio. vt cauere nō tenerent in l. i. iuxta. C. ad trbel. Ergo secus videtur inter alios pūctos valet. n. argumētū p locū a spali. vt legit' z no. in. c. p'senti de prebē. li. vi. S3 est h' casu rogat' d' restitutionē. allegat ipotētia prestādi. sufficientē quedā iura in alijs terminis vident' velle vt eo casu qd cautio nō pōt prestari sufficiēs p'stitit vt illa qd prestari pōt saltē iuratoria. vt i. auct. generaliter. C. de epi. z cle. z i. auct. vt nulli iudicū. §. si nō z in. c. per vestras qd si. sint legi. z i. auct. d' lingiosis. §. ad excludēdos hec questio pōt multū adaptari ad similit' qōnez qd sit i v'su fructuario qd tenet cauere sufficiēter p'prietario de vtēda re ad arbitriū boni viri. z ea restitūda finita causa v'su fruct' in. c. si. de pigno. z alijs cau. z i. l. v'su fruct. C. de v'su. z v'robis p glo. z doc. v'rius. §. iuris. Et in h' multe sunt opiniōes. sed due sunt p'cipaliores. qd fat' vident' in effectu pueniri. Una hosti. Jo. an. z sequentiū in. d. c. si. vt sufficiat iuratoria. S3 si aliq' modo venisset p'ra iuramētūz vel bona sua iciperet dissipare pderet h' p'ilegiū ar. de deci. suggestū. alia ē bar. i. d. l. v'su fruct. vt si persona ē suspecta fiat sequestratio al' s' t'et iuratorie canonici. Et sic cedūt ad discordia z opiniōes cōtra. Ego ad mām p'cise nō straz allego. tex. iuncta glo. notabili l. postq. §. impator. ff. vt le. no. ca. vbi videt' inui qd de hoc fiet sequestratio apud pbū virum qd respondeat v'a fructibus ipsi heredi vel saltē deberet remanere apud heredē si nō esset suspect' intelligo prestita cautione iuratoria. Et sic videt' ibi. p'bari opinio Bar. de inopia satis pōt stari iuramēto frederici ar. in. d. auct. generalit'. vbi h' videtur p'bari. fac. c. nulli de elec. li. vi. Et qd ad fm. ¶ Agredior postremo tertiū questitū. an dictus frederic' sit p'uar' acti one p'scripta videtur p'mo qd sic iudex etiā secularis pōt officiū suū imp'iri. vt legata ad pias causas executiōi mandent'. vt notabit'. p'batur in auct. de ecle. ti. §. si quis edificatiōem. §. cum monitio fuerit facta a iudice suo z infra annū a die monitionis nō fuerit partiū. fuit frederic' heres ipso facto p'iuatus z illico ex iuris dispositiōe. Leonellus tanq' substituit extitit ipso iure heres. vt p'bari videt' in auct. hoc ampli' in verbo excluditur quod ē p'ns. C. de fideicomis. z meli' in corpore vñ sumit in. §. in omnib' debere. z facit. z glo. ap'issime videtur tenere in eadē auct. debere. z fal. §. si quis aut. nō implēs i verbo auferri q' nimo plus videt' velle glo. no. iuncto tex. in. c. si heredes de testa. qd heres nō adimplēs voluntatē defuncti. in re lictis ad pias causas ipso iure p'uatur. etiā debito bonorū subfidio. z idem ibi hosti. facit tex. iuncta glo. in. c. si iustet. xi. q. i. ¶ S3 bis nō obstantibus p'uaritū puto de iure nūm quo ad casum nostrū moueo z p'cipal' p' tex no. z singularē in materia ista i. c. nos qdā de testa. in xbo neglexerit. vbi patet tunc heredē p'uari cū neglexerit p' annū. ad implere secus §. si iusta causa fuit impedit'. z hoc inuit ibi hosti. z ap'. Frederic' de senis con. c. xliiij. vt aut' h' aplius p'cedat q'n ex p'umatiā vel negligētiā heres differat vltra annū exeq. sentit bar. ibi z videtur tex. iuncta glo. i. xbo distulerit. Insti. de act. §. 3. tē mixta. z illa glo. ē satis no. ad mām nostrā z facit qd no. glo. i. c. quā sit in xbo distulerit de elec. li. vi. S3 iste frederic' de quo q'ritur nō neglexit. nec sine cā vltra annū distulit. h' ep'm loci z adijce z satisfaceret oneribus debitū incūbentib' hereditatis qd p'mo expēdiēda sunt. l. si vniuerse. C. de lega. z l. i. ff. ad l. fal. z habuit terminū. p'rogationē. ¶ Qd aut' episcopus potuerit terminū. p'rogare cā cognita satis p'batur ex dicto. c. ne quidā de testa. z ex dicto con. Frederic' 3. p'le enī est p'cipal' iudex z pars i bis legatis ad pias causas. z maiorē p'atētem habet quā iudex secularis. vt satis colligit' ex l. nulli. z l. si quis ad declinādaz. C. de epi. z cle. z melius in auct. de ecle. ti. §. si aut' qd hoc facere. i. c. tua z c. si heredes. z c. Johan. de testa. Iudex aut' regulariter pōt terminū a lege statutū causa cognita alterare. vt pleneno. p' Bar. i. l. ij. ff. d' re iudica. p' canonistas i. c. ad p'utationē eo. ti. i. c. cū sit romana de appell. z maxie i casu nostro vbi iura ponderant negligētiā vt. s. dixi. Et p'presumēduz est ep'm iusta cā fuisse motū ad p'rogatiōez terminū ar. i. l. i. z. quod no. ibi bar. C. de p'lijs deu. si. v. do. li. xi. z. qd qd sit satis ē ad enitacionē pene quod iste nō neglexerit nec sine cā distulerit vt i iurib' p'zal. Nā in penis qd ipso iure iponunt' debem' strictissimā interpretatiōez facere vt i regula i penis. z regula odia dēre. iur. li. vi. z qd ibi no. p' Jo. an. dicit'. l. pl. ff. de penis. Et an nūc si liberat' ab executiōe illoz legatoz ex p'signatiōe illo

Con.xli.

Con. xli.

si bene pōdes

si bñ pōderet i. d. c. dū dū necerat necesse q̄ ali⁹ tractat⁹ p̄mit-
teret. q̄z discucio q̄ mandat⁹ comisario habet loco tractatus.
Circa omnis solēnitas videt⁹ remissa p̄ cōmissionē z indul-
gentiā pape. z satis ē seruare verba rescripti. vnde pure sine
alia auctē z solēnitate potuerunt iurisdice abbas z puen-
tū habita legitima episcopi alienare bona vsq; ad valorē mille
florenoz hoc vñ singulariter probari p̄ ter. i. c. ad audietiam
el. ij. de eccl. ed. iuncta glo. z dictis doc. ibi. Et sentit archy. in.
c. an pel. xij. q. ij. Per hoc ē tollit⁹ obiectio que fit. qd̄ isti em-
ptores cōsanguinei erāt abbas. Nā alienatio prohibet⁹ fie-
ri cōsanguineis ppter presumptionē fraudis que fraus om-
nino hic cessat cuz de auctē episcopi eis fuerit alienatio facta.
Nū autē cessat fraus etiā cōsanguineis alienatio fieri potest.
vt notanter dicit Frede. con. cc. lxxij. Et sentit bart. in dicta
auc. quibusq; modis in fi. Ego etiā vltra alios dico q̄ illa
auc. loquitur in cōsanguineo yconomū. z nō prelātū. Nam
yconomus nō h̄z ita pinguē ius sicut prelatus. vt no. v. q. iij.
c. i. in glo. **C**irca facilius presumit⁹ cōtra yconomū quā p̄ra
prelātū z totū conuentū. Quinimo allego tex. no. q̄ prelāt⁹
potest alienare z dare suis bona ecclesie. si tantundē confert
ecclesie de suo patrociniō ita q̄ nō est necesse q̄ ecclesia melio-
retur. sed satis est q̄ non deteriore. vt valde notabiliter pro-
batur vt in. c. si quis qualibet cū. c. precedenti. xij. q. ij. Et exp̄s
suis ea causa. q. v. si episcopus p̄ Inno. z Jo. an. in. c. cū i offi-
cij de testa. fortius ergo poterat vendere suis p̄ iusto precio
z ex necessitate ecclesie cū z ipse tutor possit palā emere re pu-
pilli. l. pupilli. ff. de aucto. tuto. **C**irca ius civile nō potuit hoc
phibere vnde satis est q̄ per canones non reperit⁹ phibitūz
cū enī ius canonicū certā formā tradit in alienatione rei eccle-
siastice nō est curandū quid statuat ius civile. vt no. dicit In-
no. z glo. in. d. c. i. de re. eccl. nō alie. li. vi. Solū ḡ restat dubi-
tatio an valuerit confessio sup̄ receptiā precij q̄ satis est du-
bitabile propter. s. dicta. Nā dicta. l. ij. in fi. C. de quadri. pre-
scrip. facit satis q̄ valeat z probat cū fiscus z ecclesia pcedāt
a pari. vt no. in. c. i. de in. inte. resti. **C**irca hic interuenit con-
fessio plati. z totius cōuentus q̄ multū possunt super pecunia
numerata. Ad hoc bonus tex. in. c. quod quibusdam de fide
instru. z facit q̄ no. glo. in. c. ij. de or. cog. z glo. in. c. delictū de
re. iur. li. vt. Et q̄ no. Jo. an. in. c. quia derici de iure patro. vbi
cōmuniter nō. factū prelātū cōicato cōsilio plati p̄iudicare
ecclesie. **C**irca p̄terea p̄supposito q̄ aliqua dubitatio super
hoc oritur tñ cōfirmatio Bonifacij z Inno. ita solēnit fa-
cta facit vt presumamus omne petitiū fuisse numeratū seu cō-
uersum in vtilitatē ecclesie. Pro hoc bonus tex. iuncta glo. z
dic. docto. in. c. constituto de reli. do. z in. c. ad hoc de rescrip.
z de. ij. eo. ti. in. fi. **C**irca instar sacrilegij est dubitare an istud
sit licitūz z dignū q̄ princeps cū causa instituit z cōfirmavit.
xvij. q. iij. s. q̄ autē. ff. ad. l. iul. pe. l. sacrilegij facit. xij. di. z. c.
i. z. l. quidā consulebant. ff. de re iudi. maxime cū papa possit
aliqua bona ecclesie alicui libere donare z p̄sumit mor⁹ ex iu-
sta causa. xij. q. ij. cum redemptor in. c. a nobis de deci. z ibi p̄
hosti. facit q̄ no. de prescrip. cause legitie notant legisse in. l. i.
C. si p̄ra ius vel vtili. pub. z in. l. rescripta. z. l. prescriptiō. C.
de pre. imp. off. z p̄supposito q̄ causa si subesset legitima:
tamen satis est tutus quo ad ecclesiam militatē qui accepit
cū nemo possit in hoc papā redarguere. Ad hoc glo. no. in. c.
nō est de voto. nec de ipsius facto iudicare. ix. q. iij. nemo z. c.
alioz. **C**irca non obstat q̄ ipsemet papa Bonifacius reuoca-
uerit. quia si bene aduertatur reuocatio nō porrigitur ad ca-
sum nostrum cū solum reuocauerit concessionē p̄ se factas
de re ecclesie. non alie. Sed in casu nostro non solūz donauit
imo etiāz confirmavit ex certa scientia ydicationē que satis
poterat sustentari saltem ex iuris subtilitate circa omnē con-
firmationē vt patet per. s. dicta. z aliud ē cōfirmare aliud de
nouo concedere seu donare vt satis aperte colligitur in. c. in
ter dilectos de fide instru. quare z sepius non est fida illi⁹ in-
uestigatio. c. ij. de transla. prelā. z. l. neq; natales. C. de pba.
Circa posset non imerito attentari q̄ ex q̄ donauit sponte. z
ex certa scientia z motu proprio z p̄uilegiū peruenit ad no-
titia p̄uilegiatū q̄ non potuerit amplius ipse vel alius reuo-
care non agente de fraude in continentipostq̄ peruenit ad
notitia illozū fratrum habuerit effectum suū. vt legit⁹ z no. i
glo. in. c. i. de concess. preben. li. vi. facit q̄ notabilis vult In-
no. in. c. nouit de iudi. z Jo. an. in. c. constitutus de reli. do.
archi. qm. cumq; xi. q. i. vbi volunt quod p̄uilegiū concessū
nō s̄d̄io reuocari possit z quod no. bar. i. l. p̄t. ff. de decre.

ab or. fa. z maxime hoc casu. vbi acq̄situs fuit domini illico:
Et sic habuit effectum consumatum z transiit in ius genti-
um hinc dicit⁹ quod sectas donatio reuocari nō pōt. l. perfe-
cta. C. de dona. q̄ sub mo. ita qd̄ ipse deus alio nō apparēte n̄
reuocet. xij. q. ij. no. tñ nec laicus i patrimonialib⁹ subiciē
pape vt no. Inno. i. c. in q̄stionē de sen. ex cōl. fac. C. si duob⁹
de appel. i. fine. **S**illa bona post ydicationē z p̄firmationē in
donationē secuta fuerūt effecta p̄imōtalia ipsorūz laycorū.
Et ridiculū esset dicere q̄ pape possit donare z postea ad libi-
tū alio nō appētere reuocare z forte ideo p̄sumet⁹ cā respectu
laycorū nō s̄biectoꝝ z quicqd̄ sit alio etiā capite sustētat⁹. s. ex
p̄firmatiōe. Inno. s̄bsequēti solēniter facta nec obstat reuoca-
tio Johānis tūm q̄ nō videt⁹ posse reuocare i p̄iudiciū lay-
corū alia cā legitimā non apparēte. maxie cuz duo summi p̄-
tiffices p̄firmassent z donassent. Nā factū erat cōsumatū vt
patet ex supra dictis. tñ q̄ illa reuocatio fuit aperte scriptura
cum non fuerit facta mentio de ratificatione laudī. Nam lau-
duz est quedā trāfactio seu cōp̄missiō in auct. z si nō p̄rigit
C. de iudi. **S**z cōcessio nō valet nō facta mētiōe de cōpositio-
ne p̄cedēti. vt ē tex. aptus in. c. multiplici de deci. Et exp̄s
suis i terminis n̄fis. p̄bati videt⁹ in. c. cū olim de rescrip. Itēz
omnetacitū qd̄ exp̄suis habuisset p̄positū inducere ad ne-
gandū. vel etiā ad difficultē p̄cedēdis hēt viciare. vt i. c. postula-
sti z ibi ex p̄esse p̄ hosti. de rescrip. **S**z certo certū ē q̄ si abas
dirisset q̄ si laudū fuisset ab vtraq; pte ratificatū litteras re-
uocatorias nō habuisset vel saltē nō ita de facili ḡ zc. Et hoc
solū sufficit ad annullationē litteraz. At p̄ s̄ omnia p̄cludo di-
ctos fratres posse legitie defendere aduersus abbatē z puen-
tum sancti mauricij. et p̄raria superi⁹ formata satis patet di-
sticta. z soluta per p̄missa zc. Abbas.

Con. xlii.

E multis agitis in iudicio illud in effectu. Que-
ritur vtrū heres sit p̄ censurā ecclesiasticā ad exi-
bitionē libri paterni cōpellendus cū asserat⁹ a pte
aduersa i illo contēta. vtrū receptā a defuncto z
p̄batur mutuū ac defunctū fuisse vsurariū. Sed
hoc vltimū solū p̄batur p̄ testes singulares q̄ deponūt se mu-
tuū recepisse a defuncto s̄b vsuris. z q̄libet dicit de facto suo.
heres dicit se nō teneri ad exhibitionē libri allegās insup̄ illū
firmiter nō habere. At primo videt⁹ heredē mō p̄dicto debe-
re cōpelli p̄ ter. no. in. de. vnica de vsur. s. ceterū. vbi dicit⁹ vsu-
rariū ad hoc cōpellendū cū de vsuris agit⁹. z glo. ibi in verbo
ipsos idē dicit de ipsius heredit⁹ suis vel extraneis ar. i. c. tua
nos de vsu. z. c. michael. z. ff. de eden. si quis ex argētariis. s.
i. nec sufficit vsurariū vel heredē dicere se libzū p̄didisse etiā cū
iuramēto nisi p̄bet casūz amissiōis ar. c. cū olim de p̄uile. q̄ cū
agitur de p̄iudicio alteri⁹ nō est stādū soli iuramēto. maxie
i casu n̄ro. vbi cōstat illū libzū defunctū habuisse se. ad illū re-
mittat i alio libro suo in iudiciū in hac cā p̄ducto. z s̄ p̄ plu-
ra argumēta tenet glo. i. d. de. vna i verbo cōpellēdi. z sentiūt
ibi cōiter scribētes nec p̄dest si dicatur nō p̄stare defunctum
fuisse vsurariū cū testes singulares nō p̄bent vt i iurib⁹ infra
allegatis. q̄z vbi agit⁹ de p̄batiōe alicui⁹ vlis qd̄ habet partes
successiuas diuersitas i tempe z i p̄tib⁹ totius nō viciat. tunc
habet viciare cū est p̄bandū id qd̄ vnico cōtētu explicatur
q̄z tunc diuersitas in tpe importat diuersitatē factorū z tunc
testes sunt de singulares. Exemplū si agit⁹ de p̄batiōe testa-
mēti z vnus testis dicit qd̄ fuit p̄ditū die lune. ali⁹ qd̄ die mar-
tis. Nā aut isti testes sunt falsi. aut deponūt sup̄ diuersis te-
stamētis. z sic nō debent p̄bare cū q̄libet deponi de vno testa-
mento. **S**z vbi deponūt de aliquo successiuo habēs. p̄tes
distictas z diuersas in tpe. diuersitas nō viciat q̄z non impo-
tat diuersitatē facti respectu totius qd̄ p̄bandū iminet exem-
plis improbāda possessiōe. Nam si vnus deponit qd̄ possidet
titius quiq; annis. z alius dicit de quiq; annis p̄bata videtur
possessio decē annoꝝ q̄z sup̄ eādē possessionē deponūt. hoc vi-
detur de mēte glo. in. l. ob. carmē. s. si. ff. de testi. Et allegant q̄
dam ibi p̄o nūc. l. quidē. C. de here. Ad idēz quod no. Ja. bu-
tri. in. l. ecclia. C. vbi dicit q̄ si volo p̄bare vnum hereticiū suffi-
cit vñū testem dicere qd̄ audiuit illū dicere qd̄ nō credebatur
surrectionē mortuorū. Et aliud q̄ dixit se non credere ch̄ristū
filium dei. Sic videtur dicendū in p̄posito cum nō agunt de
p̄batiōe certi contract⁹. **S**z isto vniuersali qd̄ defunct⁹ fuit
vsurarius diuersitas in tempore. z in p̄tractib⁹ vsurarij non
habet testimoniū vitiare. Ad hanc sententia z possunt adduci
tria exēpla que ponit. Inno. in. c. q̄liter z quādo. ij. de acensa.

cuſagitur de proba. ſame vel iurisdictionis vel perceptionis
decimarū nō cū eſt neceſſe teſtes conſcor dare in tempore ſed
ſatis eſt qđ concordant in vniuerſos. ſ. quod ſit infamis. vel
quod iurisdictionē exercuit. vel decimas percepit quia cōcor
dat ſatis in eo. qđ probandū incumbit. ¶ Sed his nō ob
ſtantibus contrariū ſententiā quo ad caſum noſtrū arbitroz
preualere. Et primo moueo quia dicta de. vna. non vēdicat
ſibi in caſu noſtro locū fundat enī ſe ſuper qualitate vſura
ria. dicit enim vſurarios compellendos zc. ¶ Porro ergo pri
us conſtare deſunctū fuiſſe vſurariū quia vbi iuris diſpoſi
tio fundat ſe ſuper aliqua qualitate neceſſe eſt illā prius pba
ri tanqđ fundamentū diſpoſitionis hoc ſatis probet ex his q
legunt z no. in. c. i. de off. vel. li. vi. z. c. accuſus. ſ. ſane de be
re. eo. li. z qđ no. in. de. vna. de ſequenti. in. glo. ſi. z plenius z ele
ganter tactis bar. iuncta glo. z tex. in. l. ff. qđ vi aut clam. mari
me cū ille de. inducat qđ nouum deuiāſa cōibus regulis iu
ris. Non enim dī quis compelli ad exhibendū liberos ſuos
quos priuatiz domo ſua tenebat p conſervatione familie vt
no. in. d. de. vna in. glo. in verbo rationum ſecus ſi in publico
teneret liberos. vt faciūt iſti vſurarij manifeſte. quibus videt
tacite mandatū vt ſcribant z ſic debent intelligi tex. z qđ ibi no.
Bar. in. l. quedam in. prin. ff. de eden. vnde in odium vſura
rioz tātū emanauit illa de. vna. i. ſ. ceterū ſicut vſurarij oculi
ſeu qui priuatos liberos tenent. compellant ex illa noua p
uſione liberos edere oportet. Ergo qđ conſtat deſunctū fuiſſe
vſurarium. Quod certe in caſu noſtro. probatūz nō eſt per il
los teſtes ſingulares. Et primo adducāz auctoritates quas
in materia repio. Secdo iura generalia. Tertio rationes ſa
tis vrgentes. Fred. de ſentis qui in cōſiliis ſubtiliſſime ſe geſ
ſit hoc aperte tenet in terminis noſtris con. l. xij. vbi dicit qđ
p teſtes ſingulares nō pbat quē fuiſſe vſurariū maxime cū
deponunt de ppro facto cū in caſu noſtro cū ſimilitudo repellat
a teſtimonio. vt in. c. pſonas de teſti. ¶ Itē z ſortū ipſe cōfir
mat pſi. xvij. vbi plus dicit nō valere ſtatutū episcopī quo ca
uet vt per quattuor teſtes ſingulares quis pbat vſurarius
tūz hoc ſit cōtra ius qđ episcopus ſtatuerenō poteſt in. no.
in. c. ſuper his de maio. z obe. z. xv. q. ij. c. institutionis. z. c.
igitur plene per Jo. an. in. c. ſi. de off. archy. hanc opinionēz
in terminis noſtris poſt multa tenet do. anto. de butri. z re
probata opinione Ja. butri. in. c. cū oporteat de accu. vbi in
cetera ad ppoſitūz dicit qđ quandoqđ datur diuerſitas in
cauſis dictozū que habent ſe ad probandum vt totius ptes
diuidue z teſtes nō pben. vnde ſi vnus teſtis dicit. ſcio quia
pſcripſit: qđ vidi eū poſſidere ſi pbat qñqz ſe habet ptes i diui
due eiūſdē tori i diuidue z. pbat vt ſi volo. pbare miſſā z idu
co duos teſtes quoz vn⁹ dī ſe audiuiſſe epistolā alē euāgelij
z de hē glo. no. i. c. nihilomin⁹. iij. q. ix. idē ſm ſi ptes ſūt diui
due qlibet tñ iſert ad totū vt ſi volo. pbare decimū: vn⁹ dī qđ
vidit me pcepere decimā frumēti. alij decimā ordei vel ſi volo
pbare iurisdictionēz p vnū teſtē me exercuiſſe certū actū iurif
dictionalē p aliū. pbo exercitiū alteri act⁹ z ſic ſaluat exēpla
Jnno. i. dicto. c. qñt z qñ Siāt cauſe ſe nō habet vt ptes iſerē
tes vt totā. ſz vt cauſe multiplicātes idē totū i ſpecie z nō pbat
ſz eū exēplū. Si volo. pbare aliquē ſcām nō ſufficit qđ aliqđ
deponūt de vno miraculo. z alij de alio. vt no. dicit archy. i. c.
nocuit. xv. q. v. qđ eſt illud dictū Ja. butri. p qđ iſert i ter
minis noſtris qđ ſi vn⁹ deponit titiū vſurariū. alē qđ mutua
uit gayo teſtes nō pbant illū vſurariū. Et aduertēdū qđ p exē
plū ſentit hoc pcedere ē ſi teſtes nō deponerēt de ppro facto:
ſec⁹ dicit ſi volo. pbare aliquē famoſuz vſurariū z vn⁹ dī ſe
audiuiſſe ab aliis quā alter qđ ad famā pbādū. Qđ obſtat h
diuerſitas iuxta no. p Jnno. in. d. c. qualif. z. c. cū oporteat. l.
z p bar. in. l. de minore. ſ. tormenta. ff. de queſtio. hanc eādēz
ſententiā qđ in caſu nō teſtes ſingulares nō pbat vī velle gl.
ſinglas i dicto. c. nihilomin⁹. iij. q. ix. qđ vī dare regulā qđ nūqđ
teſtes ſingulares: pbant ē ſi inducūt ad pbādū qđ vī. ſeu
totā niſi qñ factū eſſet ſucceſſiūz z indiuiduū z teſtes depo
nāt ſuper reb⁹ indiuiduis totius exēplū in. pbatione miſſe
ſi vnus deponit de eplā. z reliquis de euāgelio. Secus ſi
deponunt ſuper diuiduis vt ſi vnus dicit de euāgelio. z al
ter de veſperis. vel ſi probare volo ſolutionem decime vnus
dicit frumentum ſolutum. z alius fabam z nūc illa glo. qđ dī
cit de. pbatione iurisdictionis vel decime apte ſentit qđ nō pro
bant quem vſurarium. cum deponūt ſuper actibus diuiduis
nec factum eſt indiuidum nec ſucceſſiūm. hoc idēz videtur
aperte ſentire p. z. l. y. poſt eum in. l. ii. C. que ſit lon. conſue.

vbi dicunt quod ad probandum cōſuetudinem z ſi qui vī
ſeu totū totūz nō ſufficit teſtes deponere ſup diuerſis actibus
ex qbus inducūt pſuetudo niſi ſint cōteſtes vt ſimul vderint
illos actus. qđ ſatis i ſili videt approbare archy. in. d. c. ni
mirū. ¶ Hāc eandē ſententiā videt pbare Jnno. in. c. l. ex qdaz
de teſti. ¶ Hāz ſz ibi pmo colligit ar. qđ ſi volo. pbare me vſum
iurisdictionē vel ſeruitute aliqđ z vnus dicit de vno actu. alius
de alio qđ pbāt tamē poſtea immediate dicit tutius ſe credere vi
cendū qđ qlibet teſtis ab eiſdē duob⁹ z eodē tempē audiuit ali
as i ſuis dictis erūt ſinglares. ſalſū enī allegat. ſ. de elec. cūz
dilecti. z dicit de h notari i dicto. c. qñt z quādo. Et ſic. Ju
no. ſtat in vltia opinioē qđ iprobādo aliquo toto z ſucceſſiue
habere partes diuiduas teſtes ſingulares nō pbat l. qđam
z male allegāt Jnno. p. p. traria ſententiā. Et aduertēdū qđ p
illud dictū declarāt dictū ſuū in. d. c. qñt z qñ Et ſic Jnno.
ſtat i vltima opinioē. ¶ Hāc Jnno. ibi nō dicit ſimpliciter pro
vt qđā male allegāt qđ in. pbāda iurisdictione vel ſolutione
decime. ſufficiāt teſtes ſingularit⁹ deponētes de diuerſis acti
bus. Imo pmo poſuit illud dictū z immediate poſuit cōtrariam
opinionē. dīcēdo qđ aliqđ tra cū dīcūt. aſſerētes qđ vbi cūqz
aliud tenet pbare niſi teſtes de loco tpe perſonis z alijs om
nibus cōcordēt nō habēt p plurib⁹ teſtibus allegat dictū z
c. nichilomin⁹. z omnino ſint i ſuis teſtionijs ſingulares.
allegat dictum. c. cum dilecti vnde tenēt illi vt ipſe refert qđ et
am in probando famam teſtes debent concordare vt dicant
tali die. audiui⁹ talē rumorē vel infamiā z tali loco z a talib⁹
pſonis. h Jnno. aliter ipugnat illā opinionē. z Jo. an. ibi ſim
pliciter tranſit recitādo quaſi ad p. textū. Sed p dicta in dicto
c. l. z videt Jnno. approbare hāc vltimā opinioēz tanqđ mē
rem. z p. o. facit vrgēs ratio quā infra ſubiciā. Spe. etia in
duob⁹ locis no. in. glo. Jnno. in dicto. c. qñt referēdo ſingu
lariter opinioēs cōtrarias vt. ſ. dicit z nullā approbat. vt pa
ter in ti. de teſti. ſ. iam de interrogatozib⁹. ſ. item de tpe. z in
ti. de inquis. ſ. nūc ſum. qđ ſi negauerit qñmo recitat ibi opi
vicer. in. c. illud de preſcrip. qđ dicit qđ ſi vnus teſtis deponit
de fama in vna pte ciuitatis. z alius de alia pte non eſt fama
ſufficiēt. pbata qđ teſtes ſunt ſingulares. Hāc opinioēz vi
detur pbare glo. ordiaria in. d. c. l. ex quadā qđ dicit qđ in pro
banda pſanguinitate nō ſufficit qđ aliqđ deponūt de vno late
re z alij de alio. Et ſic longe fortius no vult ſufficere ſi quicqz
teſtis eſſet ſingularium in dicto ſuo. Et hec ſufficiant reſpe
ctu auctoritatū. ¶ Nūc probō inducēdo iura. Et pmo faciūt
multa iura generalit⁹ loquēdo nō diſtingēdo inter actū ſucceſ
ſiū. z inter momētaneū dīcūt teſtes ſingulares nō pbare vt
in dicto. c. nichilomin⁹. z. c. cū litteris de teſti. z. c. cū dilecti de
elec. z. c. bone. el. i. de elec. ſ. licet cū ſi. nec repiat aliqđ tex. qui
pbat p. traria opinionē. Sed ſuit nuda interpretatio quozūdā
qui ſepe deſtruit tex. p ſuas opinioēs capitaneas z p. tra eos
facit ſingularit⁹ illud. c. cū dilecti. Nā ibi canonici volebāt pro
bare qđ nō pſenſerāt i illuz electū a cōpromiſſarijs z quicqz
deponebat qđ nō pſenſerat qđ nō nec p hoc iſerebat multipli
catus. actus z tñ papa ibi dicit qđ nō probāt. qđ ſunt ſingula
res cū qlibet deponat de unoc oſenſu qđ aperte eſt p. tra mē
tem glo. in. d. l. ob carmē. ſ. i. ¶ Ad idēz dictū. c. bene. vbi ca
nonici volebāt pbare. qđ non fuerūt citati. nec valz ſi quicqz
dicat ſe nō fuiſſe citatū: z tñ veniūt ad pbādū illā vīz poſitio
nem. qđ capitulū nō fuerat citatū nec capitulū pſtinnitur niſi
ex ſingul omnib⁹ ignoratib⁹ ar. eozuz qđ no. glo. in. c. ſi. capitu
lo de cōcef. preben. li. vi. ¶ Probo poſtremo p rationē effica
cem in omnire ſup qua teſtes deponāt. ſemp teſtes ſunt ſin
gulares reſpectu ſenſus p quē actus pcepit. Nā ſi tu z ego
vidim⁹ titiū pcutere ſempzoniū tu pcepisti p ſenſuz tuū z ego
per meū. nec tuus ſenſus ē meus. nec ecōtra. Ad hoc qđ no.
Bar. in. l. ij. ff. quēadmodū teſta. aperi. vnde hoc reſpectu cū
erigūt qđ ſint pteſtes. ſ. reſpectu obiecti ſuper quo deponūt
oz qđ ſint pteſtes ſi eodē tpe ſe pſentauerūt ſenſib⁹ ipſozuz
teſtiū vnde ap. p. quatio ad ſenſum eodē tpe facta. facit eos
eſſe cōteſtes. vt hoc patet cuilibet ſbūl⁹ hācrem conſiderent.
Quare aut erigūt qđ in hoc ſint cōteſ. z ſic qđ in eodē tpe ſi
perceperit. certe nō alia ratioē qđ vni teſti nō credit in p. trā
dictū alterius vt in iuribus vulgarib⁹ S; qui ſimul in oibus
concordēt habet locū illa regula iuris diuini z humāi. In ore
duozū vel triū teſtimoniū ſtat omne verbū in dicto. c. ſicet vni
uerſ. z. ij. q. iij. in. prin. beca aut ratio locū habet etiā qñ agitur
de probādo aliquid in genere. ſi teſtes deponūt ſup diuerſos
actus. ¶ Quomodo enim pōt pcludi in caſu noſtro titiū
fuiſſe vſu

fuisse usurarium nisi credat cuilibet testi de per se deponenti super uno actu. Et sic oportet necessario dicere tenendo contrarias opiniones. quod unus testis credat quod est contra iura superius allegata. Et si diceret si articulus est generalis quod fuit usurarius. Et testes deponunt super isto vniuersali positione in qua videntur omnes concordare et ego respondeo quod non sunt concordantes in redditione cause: unde debet et testes in actu particulari per quem mouetur ad deponendum super vniuersali. Nam ipsi non percipiunt per sensum illum usurarium sed totum illos actus particulares super quibus deponunt de his vero que in presentia gestasunt testibus deponere permittitur est. ut in c. testes. iij. q. ii. et l. testium. C. eo. et in actu preceptiones per sensum requiruntur quod testes simul fuerunt. ut in d. c. nihilominus quare reteneo cum gl. singulari illius. c. nihilominus. ut dicamus quod regulariter testes non probant nisi simul i eodem tempore id viderint super quo deponunt nisi factum sit successuum et indiuiduum et deponant super partibus indiuiduis totius exemplum in probatione misse. vel quando per foramen immediate unus post alium viderunt testes aliquos adulterantes. ut ibi no. per Ty. in dicta. l. testium necesse aliis tex. qui dicat prius non obstat. l. qdā. C. de here. quā quidā allegant nihil probat. nec est glo. i. d. l. ob carmen iure. per batur. nec eā simpli approbant docto. in d. l. ipsemet bar. refert i. d. l. ob carmen. et terminis nostris sunt plures auctoritates priores. ut ex precedentibus. Et hoc sufficiant. Abbas.

Con. xliij.

Quidam dominus Antonius frater cuiusdam mulieris. s. domine petre vidue sponte et ex certa scientia. certam dotem constituit dicti forori sue ad secundas nuptias transeunti ad cautellam et securitatem sed et mariti recipiendi dotem a dicto domino Antonio pater dicte mulieris promissit dicto marito per solennem stipulationem sub certa pena eum et suos heredes conservare indemnes ab omni petitione lite et controuersia que moneri posset. seu moueretur quodcumque per filios primi matrimonii seu eorum nomine occasione dotis quā generaliter omnium bonorum que pertinere possent ad filios primi matrimonii seu eorum nomine tam occasione dotis quā occasione dicte domine petre maritis. Contingit dictam mulierem precedere relictis filiis primi et secundi matrimonii decessit filius secundi matrimonii et lis inchoatur contra maritum secundum per filios primi matrimonii occasione matris eorum dicentes se debere succedere re pariter una cum filio secundi matrimonii. Queritur cum secundus maritus tenetur dictis filiis primi matrimonii redere partem dotium secundum quod ciuitatis statutum disponit. An quid dictus maritus habeat regressum seu habere possit contra patrem dicte mulieris occasione stipulationis premisse. maxime cum ipse pater sponte iurauerit omnia predicta et singula firma et rata perpetuo habere et tenere et in nullo retrahere vel venire per se vel alium de iure. vel de facto in iudicio vel extra. aliqua ratione ingenio iure modo vel causa.

Questiō eiusque pūissime matris postulatō suffragio: videtur primo dicto secundo viro nullum ius per scripto casu competere contra patrem dicte domine petre. promissit enim dictum virum et heredes conservare indemnes ab omni petitione etc. Et sic videtur sine dāno. sed dānum proprie est diminutio patrimonii. ut l. iij. ff. de dā. in fec. Sed in casu nostro non diminuitur patrimonium dicti secundi viri cum iure competat filiis primi matrimonii successio scilicet in bonis maternis pro rata. ut l. cum alijs. C. de secun. nup. Ergo non committitur dicta stipulatio quod enim iure fit. penam non meretur. l. graccus. C. de adul. et xxiij. q. iij. Qui peccat et nemini iniuriam facit qui vitur iure suo. l. i. §. deniq. ff. de aqua plu. arcen. Preterea dicta stipulatio ex alio capite infringitur quia scilicet non potuit promittere factum alienum. ut l. stipulatio ista in pñ. ff. de verbo. obli. et insti. de vii. stip. §. si quis alium. Sed dicitur per promissit factum filiorum primi matrimonii. Ergo non valuit stipulatio. Sed his non obstantibus contraria sententiam arbitror prevaleare moris primo per tex. quasi expressum hunc casum decidendum iuncta glo. i. d. l. stipulatio ista. §. sed quatenus. et §. q. huj. Et ibi habetur quod si stipulator mibi habere licere certam rem sub certa pena committitur stipulatio siue de iure siue de facto. mibi illa res euincat quod ut dicit ibi tex. habere non licet si aliquid ei diminuerat ex iure quod habuit ita in proposito non potest iste secundus maritus dici indemnis si pars dotis auferat sibi: aut filio suo quantumcumque per filios primi matrimonii de

iure auferatur et per hoc facit quod habetur in dicta. l. stip. ista. §. questiō. ubi expresse dicitur quod etiam circa res alienas valet illa stipulatio habere litem dummodo subiciatur pena sicut in casu nostro. singam? enim quod tunc donat mibi rem alienam et promittit me conservare indemnem ab omni lite controuersia etc. quis dubitat quod quantumcumque mibi iure euincatur. obligat mibi titulus ad interesse iuxta ea que habentur ut notant in l. i. C. de euic. et l. aristo. ff. de dona. unde hoc pactum non habeat preiudicium filii primi matrimonii. l. si unus. ff. de pactis quod res inter alios acta. l. i. C. de trasac. et c. inter dilectos de fide instru. tñ preiudicat ipso patri promittenti de indemnitatem vel saltem committat pena in stipulatione apposta ut dicto. §. questiō et §. pmo. C. Secundo prius faciunt verba predictae stipulationis multa generalia eo quod fuit promissa indemnitatem ab omni petitione lite. et controuersia quod moueri posset seu mouetur etc. unde pondera primo illa generalia verba. ab omni petitione et controuersia. tñ de iure quā de facto. Nam qui omne dicit. nihil excludit ut i. c. solite de maio. obe. et xix. di. f. c. Romanorum et benefact. c. Rainaldus de testa. ubi per appositionem et conuentionem committit litem iure ueniat. C. Secundo facit illud verbum lite etc. Nam nomen litis comprehendit tñ omnem actionem tam in rem quam in personam. ut l. litis nomen. ff. de verbo. sig. actio autem est ius insti. de act. in pñ. Promissit ergo per hoc verbum istud utrum seruare indemnes ab omni actione iuris mouenda contra eum. per filios primi matrimonii siue in res siue in personam. Item pondera illa verba quod moueri possent seu moueretur etc. Nam illa verba mouerent sonant in factum. Illa vero quod moueri possunt sonant in ius. quod patet per verbum possent. Illud. n. dicit fieri posse quod iure fit. ut in c. faciat. xxiij. q. ij. et l. filius. ff. de codi. insti. l. ppter. ergo illa verba voluit eum seruare indemne siue de iure siue de facto filii primi matrimonii agerent contra eum. C. Tercio principaliter hoc sententia probari videtur per illam clāam generalem adiectam in stipulatione. vide licet. Et generaliter occasione omnium bonorum que pertinere possent ad filios primi matrimonii. occasione dicte domine petre etc. Tñ primo pondero verba omnium bonorum. Nam verbum bonorum est valde generale comprehendens in se etiam actiones ut l. bonorum. ff. de verbo. sig. Item pondera illa verba quod pertinere possent etc. Illud enim dicitur posse pertinere nisi de iure pertineret quod denotat illud verbum posset per supradicta. Et sic clarissime inferre quod etiam respectu petitionis iuridice voluit illum indemne seruare. Preterea faciunt illa verba generalia quod sequuntur videlicet occasione dicte domine petre etc. Hegari. n. pot quā occasione matris eorum petat partem dotium. ut d. l. cum alijs. C. de secun. nup. Ergo locus est stipulationi C. Quarto magnū argumentū prestat predicta forma iuramenti dicti promissoris eo quod curauit non venire per dictam promissionem de iure. vel de facto. aliqua ratione ingenio iure modo vel causa etc. Per quod verba satis possumus arguere ad predicta quod voluit se obligare de indemnitatem respectu petitionis filiorum primi matrimonii siue de iure petat siue de facto. Nam verba generalia predicta declarant per sequentia in l. si seruus plurium. ff. de l. i. et l. qui filius et l. si. C. de iur. iur. ff. de vi. tri. ole. leg. et in c. sedes de rescrip. C. Quinto principaliter iduco tale rationem in tractibus magis spectat mens contrahentium quā verba. ut l. i. in pñ. dñibus. ff. de condic. et demō. que quidem mens elicitur ex picturis ita ut cui dens dicat mens de quod picturas constat. ut notabiliter inuitet. in l. licet. ff. de l. i. Sed si diligenter contrahentium mentis picturam velim? ob nullā aliam causam fuit dicta cautio seu promissio facta nisi ut dos assignata secundo marito integre remaneret apud filios secundi matrimonii. Nam propter filios primi matrimonii quod succedunt pariter cum filiis secundi in dote. ut d. l. cum alijs. Raro videtur reperire maritum cum eadem dote. cum dote integrā non valeant remittere i filias secundi matrimonii. hinc est quod promissio ista affuit facta solū respectu filiorum primi matrimonii circa dotem assignatā a parte quod videtur donare eo ipso quod non stipulatur dote sibi reddi. l. vnica. §. in extraneis. C. de rei vt. act. nullā. n. actionem poterat filii mouere inuita matre. sed tamen i morte eius in vita pñtū nullā legitimā petitionem habebat filii. l. i. §. si. ff. de colla. no. Bar. in auc. ingressi. C. de sa. san. ecclē. et in l. i. §. nec castrēsis. ff. de col. bo. Cautū ergo fuit respectu petitionis quā iure facere poterat post mortem matris. tum de iure comuni quā de rigore statuti. Et quod hoc sit verum ultra predicta patet. Nam si tantū valuisset maritus prospicere et non de iure recepisset permissionem generaliter respectu cuiuscumque quod mouent sibi questionem. sed hic restringit se ad filios primi matrimonii quod non potest dici aliud nisi quod de iure poterat succedere vna cum filiis secundi matrimonii. Et ad predicta multū facit quod non solū promissit seruare maritum indemne sed etiam suos heredes: ex quo inferitur quod

etiam finita causa dotis durabat dicta promissio de indēnitate seruanda unde tacite videtur fuisse actū ut vos ite gra remanerent apud filios secundi matrimonij. 7 q̄ tacite agitur habetur pro exp̄resso. l. eum quid. ff. si cer. pe. Etiam hunc intellectū multum adiunat illud verbū quādo cūq̄ positū in illa promissione p̄ q̄ verbū infer̄ q̄ ē a petitione fienda post mortem dicte domine petre debebat seruare Antonius seruari idēnis marie iunctis illis verbis occasione dicte domine petre. Facit ad predicta in ar. l. que dotis causa cū materia sua. ff. so. ma. Et his omnibus cōcludo stantibus predictis terminis dictum secundū maritū habere regressum contra dictū patrem promissorem pro ea parte quā habebat restituere filiis primi matrimonij ita q̄ in hoc 7 in alijs locus est dicte stipulationi. Et per predicta satis placet responsū ad p̄ria sup̄ius formata. ¶ Quā satis diminueretur patrimonij isti? vi. cum ex pacto tota dos deberet remanere apud eū euincit ab eis par. ¶ Nec obstat qd̄ p̄misit factū a alienū: qz appositū fuit pena quo casu valet stipulatio. vt in dictis iurib⁹. tū qz melius potius promissit propriū factum quam alienū. l. de assumēdo in se litem 7 seruare indemnez. Et hec sufficiat 7c.

Con. xliii.

¶ In presenti questione duo sunt dubia p̄ncipalia. Prīmū nūquid dictum laudū fuerit nullū. S; p̄supposita nullitate utrū debeat cōtra executionis petitionē huius nullitatis exceptio adiūcti. Non obstante dicto statuto quo omnino nullitatis exemptio 7 defessio v̄i inibita. Et circa vtrūq̄ multū conclusiue p̄ductaz. p̄cedaz. cū materia p̄ primū cōsulētē satis sit liberata v̄i enī mibi q̄ dictū laudū sit ipso iure nullū duplici ex capite ex parte mulieris 7 inita via ex parte mariti in fauore mulieris. Prīmo facit auc. si qua mulier. C. ad velle. ¶ Itā secundū intellectū quē ibi ponit. Odoff. qualiter cūq̄ maritus 7 vxor i eodē instrumento contrahunt. vxor nō obligat ipso iure nisi si pecunia probeat versa i vtilitatē ipsius mulieris. vt ibi d̄r in fine ratio: qz semp̄ in dubio v̄i mulier adhibita vt intercederet p̄ marito. Est. n. mulier ita s̄dita marito vt p̄sumat accersita ab ipso marito. ¶ Nec obstat q̄ ipsa mulier dicet renūciasse t̄tia rōe. p̄cedētē ē qz renunciatio simpl̄r ex iudiciali n̄ p̄iudicat ipsi mulieri. vt no. bar. in l. generalit̄. C. eo. n. tamen quia in casu illius auc. non valet renunciatio etiam si sententia fieret vt ibi legitur 7 no. 7 est speciale i casu illius auc. quando vere vel p̄sumptiue intercedat in eodem instrumento pro marito. Et facit in fauorem vtriusq̄ scilicet vxoris 7 mariti: quia dicti arbitratores non diffinierunt totam questionem 7 sic nō videntur sententiā dixisse. vt est tex. in l. dicere. 7. l. non distiguemus. §. questū. ff. de arbi. debet enim arbiter ita p̄nunciare vt a totalitate discedat aliter nō valet sententia vt in iurib⁹ p̄real. Et est bona gl. i dicta. l. dicere. Nec obstat si dicā cōpromissam fuisse in consules artis lane. tam p̄ntes quā fut uros quia debet intelligi q̄ si p̄sentes non diffinirent i termino possent successores arbitrari. Non autem debuit intelligi vt pro parte diffinirent. contra. l. in hoc iudicio. cum ibi nota. ff. fam. heres. 7 per Jnno. in. c. cum inter de re. iudi. vel vt sententiā incertā proferrent contra ij. q. vi. §. diffinitam. 7 per Jnno. in. c. cū venerabilis de excep. in. x. autem. Non enī valet sententia que non est certa per se vel relationem ad acta. vt ibi no. Jnno. 7 plenius per Jo. an. in addispe. in ti. de senten. p̄olat. §. qualiter. x. sed pone iudex. Et videtur probari in l. iij. C. de sen. que sine cer. quan. ¶ Debenim arbiter diligēter litem discutere 7 totalem finēz controuersie imponere. vt l. si de meis. §. recepisse. ff. de arbi. Ex quibus omnibus satis patet quid dicendum in primo dubio. ¶ Circa secundum quod videtur magis dubitabile utrū non obstante statuto debeat admitti hec nullitatis exceptio. multū facit theozica. Bar. in. l. i. ff. q̄ vi aut clam. vbi inter cetera dicit quod si statutum remouet omnem exceptionem 7 defensionem non est aliquod remedium nisi vt pars soluat 7 postea repetat si habebat iustam causam excipiendi 7 retante statuto non fuit admissa nisi velit excipere remouendo illam qualitatem super qua statutum se fundat. vt puta si dicit contra instrumentum publicum nulla admittatur exceptio seu defensio possum excipere quod instrumentum non est publicum vel si dicit contra laudum arbitroz nulla admittatur exceptio possum excipere q̄ illi non fuerunt arbitri. vt in hoc casu proprie loquitur glo. in de. vnica de sequestrat. que dicit q̄ si aduersus sententiā nō potest opponi exceptio possum op̄ponere de

defectu iurisdictionis. ratio est quia si non habebat iurisdictionem nō pōt appellari sententiā de re iudi. de. pastoralis 7 no. i. c. ij. C. corā vtriusq̄ iudi. 7 sic p̄ hac exceptionēz detrabit q̄litas sup̄: pro qua fundat iuris dispositio. ¶ Sed in casu nō hoc nō pōt dici cū illi fuerit arbitratores nec p̄ hac nullitatē exceptionē desinit esse laudū arbitroz. 7 optime videtur facere. c. ex parte. el. ij. de off. dele. iuncta glo. vbi habet q̄ si i dispositio tollunt exceptiones p̄ exp̄ressū nō possunt opponi etia; si sint rationabiles. S; his nō obstantib⁹ p̄riū arbitroz dicitur i casu nō duplici ex capite: p̄ qz remotis generalit̄ exceptionib⁹ nō v̄i remota exceptio notorie legitia ex q̄ de notorijs q̄litate i statuto. nulla sit mētio. p̄bat optime i simili i. d. de. pastoralis. de appel. iuncto. c. ex cōq̄stōe i glo. sua de restitū ipso dicit. n. i. c. pastoralis q̄ p̄ clam appellatiōe remoto. remouet ois appellatio q̄ a iure exp̄resse n̄ i dūget tū si notorie grauat. exp̄resse ille casus a iure nō sit determinat admittat appellatio. vt i. d. c. ex cōquestōe cū glo. Et b̄ cōmunit̄ tenet ibi doc. Ad idē facit. c. inter cetera de re iudi. 7 no. q̄ i de. pastoralis p̄rall. in. glo. in x̄bo nō habeat. hoc idē. ij. p̄bo per ipsius theozicam i. l. oēs populi. ff. de iusti. 7 iure. 7. l. nō dubiū. C. de legi. vbi dicit q̄ legitima cā est restringēdi statuti generalit̄ loquēs quādo aliquis i debite damni patret. l. adigere. §. quāuis. ff. de iure. patro. vel q̄n aliquis i iuste ad lucrū admittit. vt i. l. vt gradatiz. ff. de mu. 7. l. x. Facit. c. abbate de ver. sig. vel si in casu restrictiōis cessat ratio q̄ mouit statuentē. vt i dicto. §. quāuis. Facit ad predicta. c. cū dilect̄ de cōsue. 7. l. ij. C. de nora. S; in casu nostro ne dū altera istorū rationū. s; militat oēs. ¶ Nam si nō admittit hec nullitati. exceptio isti maritus 7 vxor i debite sentiet damni. 7 isti creditores iniustū p̄sequerentur lucrum vt patet ex se. ¶ Item dicte notorietate exceptionis cessat ratio generalis statuti. nulla. n. ratio potuit moueri statuētēz ad remonēdas exceptiones nisi qz timeat de malicia 7 fraude opponētū querentū dilatare iudiciū ar. optimū in. d. c. ex parte. S; hec ratio cessat q̄n exceptio ē notoria ar. viij. di. manifesta. ¶ Nec obstat si dicat qd̄ nulla ratio ē in statuto exp̄pressa qz licitū est p̄iecturare rationē que potuit legis mouere latozē 7c. 7 secundū illā p̄iecturā l̄ restringere vel āpliare statuti. vt no. Ey. 7 alij i. d. l. nō dubiū. facit qd̄ no. glo. i. di. p̄suetudo. ¶ Itē statutū deuās a iure cōmuni debet restringi q̄tuz fieri pōt. vt minus q̄ possit ledat ius cōmune. vt no. p̄batur i. d. c. cum dilect̄. 7. d. l. ij. C. de nora. Et q̄ hic exceptio sit notoria patet qz dare. colligit ex actis. id tamen qd̄ ex actis patet pōt dici notoriū. vt ē tex. in. c. cū olim de ver. sig. Et notat dñi de rota decisio. cccc. xxxix. 7 no. Jnno. in. c. ex insinuatōe de appel. Secūdo capite etiā debet ad mitti. quia statutū remouet exceptiones contra laudū arbitroz. s; nō pōt dici laudū ex quo p̄trouersia cū decidit. sed sit remissio ad alios vt probat in. d. l. dico ergo q̄ hec exceptio remouet q̄litate sup̄ qua statutū se fundat 7 p̄ p̄sequēs debet admitti. vt dicta. l. i. 7 q̄ ibi no. q̄ vi aut clam. 7 p̄ glo. in dicta. l. vna de sequestra. Et hec sufficiat. Nico. Abbas.

Con. xlv.

¶ Alius quidaz dominus Bartholomeus olim episcopus Messanus. quoddā fornicitū iuris episcopalis sui cū domib⁹ 7 alijs p̄tinentijs ad dictū fornicitū titulo locatiōis ad nouē annos tūc. p̄rimē futuros s̄b annua p̄sione. c. xxv. florenoz. q̄busdā solēniter cōcessit: hoc specificē inter cetera solēniter acta inter dictos p̄tes v̄z p̄ductozes ipsi tenent durāte dicto locatiōis tpe dictū fornicitū 7 domos ipsius eozū p̄prijis sumptibus in eo in q̄ erāt statui melioze cōseruare 7 finito dicto tpe locatiōis p̄fato ep̄atui restituere. Contigit q̄ ipsorū cōductor in cura vel negligentia vel aduertētia domus dicti fornicitij ingte passi sunt ruinā. intātuz qd̄ episcopat⁹ damificat⁹ extitit fere in ducēis florentis: deniqz finito tpe dicte locatiōis Ep̄s messanus ante dict⁹ ad cōductozē nimia instātiā libere ab omni obligatiōe soluit grati 7 liberauit. Quo ep̄o vita finito successoz i episcopatu petit dānū restitui allegādo dictā liberationē esse nullā. Querit qd̄ iuris: 7 qz casus nō videtur magis p̄tinere dubietatē breuiter p̄cedā 7c.

¶ Hic iusticiari⁹ matris p̄sidio humilit̄ inuocato. Satis videtur mibi clarissime dictam liberationē non valuisse in p̄iudiciū episcopatus. Itā remittere gratis idē est q̄ donare. l. quoniam etiam. ff. de calump. 7. c. xviij. el. primo iuncta glo. de testi. S; episcopus nō potest donare iura 7 redditus ecclesie sue sine causa legitima

causa legitima. qđ si fieret talis donatio reuocatur. vt probat in. c. si quos d'seruis. xij. q. ij. z in. c. fraternitatis de donat vbi dicit qđ episcopus rerū ecclesiasticarū est procurator. z nō dominus: ideo cōditionē ecclesie meliorare potest: deteriorē autē facere nō debet. vt ibi dicitur. **¶** Secūdo ad idē facit. c. ceterum de dona. vbi habet qđ prelatus potest modica de reb' ecclesie sue donare si hoc b' cōsuetudo qđ magna donationem facere nō possit: etiā si cōsuetudo hoc habeat qđ cōsuetudo multū dānosa ecclesijs non valet. vt in. c. i. de consue. Si casu nostro ponderato damno z redditibus ipsius episcopat' satis videt' donatio immensa. maxime cū ex ea remaneat ecclesia ruinosa z sine spe refectionis. igit' dicta liberatio nō valet. **¶** Tercio probari videt' per. c. episcopus in quib' patet qđ episcopus habet nudam rerū episcopatus dispensationes nec potest de rebus mobilibus aut immobilibus seu redditibus disponere ad libitum. sed secundū deū. si alit' fuit dānationes ad idem. i. q. iij. c. peruenit. **¶** Quarto pbat' per locum a spali. c. episcopus. z. c. bone. no. xij. q. ij. c. z in. c. aplice de dona. in quibus iuribus ex spiritali priuilegio concedit' episcopo: vt edificando monasterium de nouo vel ecclesiā magnificandam pro sepulchris suis possit dare centesimam vel quinquagesimam redditum ecclesie sue. cū hac tamē limitatione vt ecclesie sue ex h' graue damnum nō infligat. vnde si ex hoc graue damnum infligat nō valet de iure et in istis casibus priuilegiatis vt ibi. Sed in casu nostro nō solum sumus extra dictos casus speciales. sed etiā damnum ex illa gratuita liberatione illa tam est ecclesie habita. consideratione ad tenuitatem reddituum dicti episcopatus z ad damnum illatū dicto fortitio seu ipsius domibus. Quinto facit qđ quando cūq; quis habeat libera z administrationē nōtū consecr' potestati donadi vel pactum gratuitū faciendi. vt in. l. contra iuris. ff. de pac. z. l. filius. ff. de dona. z. l. p'fess. C. de transac. z. c. fraternitatis de dona. Ihergo episcopus dicatur in rebus episcopatus habere liberā administrationē. vt in. c. cū nobis in fi. de elec. non tamē potuit in p'uidiciū ecclesie liberationē gratis facere. vt in iurib' p'all'. Et ad hoc optime facit qđ notant Hosti. z Jo. an. i. c. i. d. pos. vbi dicit qđ de iure non licet p'latō renūciare gratis ex ceptioni vili ecclesie cōpetenti. vt ff. de pac. l. i. iure. C. de transac. l. p'fess. Ad idē. C. de pac. l. pactū curatoris. z. ff. p' p'pto. qui fundum. §. si tutor. cum si. in quibus p'z. qđ tutor vel curator vel administrator ciuitatis z filies quantūcūq; habentes liberā administrationē non possunt remittere gratis ius pupilli seu minoris vel ciuitatis clarā z idubitat. Nec obstat si tu diceres prelatus maxime episcopum habere maiorē administrationē quā predicti habeant. vt patet ex glo. no. v. q. vi. c. fi. z per Inno. in. c. veniens de rescrip. Nā fateor hoc verum non tamē ita maiorē vt possit ad libitū donare vel iura ecclesie remittere cum graui dāno sui episcopat'. vt probat' in iuribus superius allegatis. z per Inno. in dicto. c. veniens. z. c. accedentibus. Et hec sufficiant. Nicolaus abbas.

Con. xlii.

Onipotētis dei postulato suffragio. Tria mihi ostēsis dubia alitio. **¶** Primum an stante statuto qđ marit' lucretur dimidiā dotiū debeat nicola'. Joānis martini de terra clācia sup'iuēs quodā dñe angele vxori sue lucrati dimidiā Centū qnq; gita florenoz qđ i argumētū dotis dicte dñe angele p'sessus fuit se recepisse a fr. Leonardo petri genitori dicte domie angele. **¶** Scdm dubiū nūqđ dicit' nicolaus lucret' medietatē quorundā possessionū dicte dñe angele qđ dicit sibi fuisse i dote assignatas: quorū administrationē habuit dicit' nicolaus i vita dicte dñe angele cū tñ nō possit expresse p'bari p' instrumentū vel testes. dictas possessiones fuisse datas i dotē imo fili' dicte dñe angele ex alio m'fimonio succedēs dicte sue matri ab ite. stato asserit illa fuisse bona pa frenalia ei' matri. **¶** Tercium dubiū cū dicit' nicolaus emerit a dicto leonardo qđ bona p se z dicta dñe angele ei' vxor. z eoz heredit' debeat atoni' dñici laudī de clautiano fili' dicte dñe angele ex alio viro succedere dicte matri sue immediate illoz bonozū p'dicto mō. **¶** Et pcedat in his dubijs conclusio ex quo p arbitros cōiter a p'tibus assumptos peti' p'siliū sub p'tibus per eos assumendis. **¶** Circa primū dico qđ i argumēto dotis pnt marit' z vxor facere noua pacta ab his que gesta fuerūt sup primerio dote vt est tex. in. l. si p'stitute. C. de dona. an nup. si nil de nouo actū fuit statu priorib' pactis z cōventionibus: ita qđ statuta z cōueta sup dote habent locū super argumētū dotis cū augu

mentum sit pars dotis et vna z eadē res nō debet diuerso iure cēseri pro hoc bonus tex. in. c. cognouimus. xij. q. ij. z. c. de e ben. z. hac sentētiā in terminis nris tenet glo. z. l. y. in. d. l. si constāte z videt' tex. exp'fessus i. l. inter socerū. §. cū iter i fi. ff. de pac. dota. Itaq; p'cludo qđ si valuisse illa augmētatio dotis lucraret dicit' nicolaus dimidiū illius augmēti ex quo noua pacta nō inceserūt. Si dicās qđ nō valet illa augmētatio dotis. qđ i de iure z potuisset vtrobiq; vel alteri eozū augmētare dotē vel donationē ppter nuptias. vt in. d. l. si cōstāte tñ hodie de iure ahē. nō pōt mulier augere dotē nisi marit' pari incrementō augeat dōationē ppter nuptias ne mulier decipiat'ur. vt est tex. in. autē. sed iam necesse. C. de dona. ante nup. z in corpore vnde sumit' latius cōtineat' in. autē. de equa. do. §. ij. **¶** P'cludo qđ circa hoc p'mū qđ si dicit' nicola' parit' augmētatio donationē ppter nuptias lucrāt' dimidiā augmēti sicut dimidiū dotis. **¶** Sed si ipse nō dedit in cremētū nil lucrabitur de augmēto qđ nō valet i p'uidiciū mulieris. **¶** Tenio ad secūdu dubiū in quo breuiter dico dictū nicolaū lucrari dimidiā partē illarū possessionū qđ alia assignatiōe dotis non apparēte p'sumēdū est illas possessiones fuisse sibi i dote assignatas p'bo multipliciter. Prim o qđ si mulier habēs bona nūbet videt' tacite omnia sua bona dare in dotē vt. nonglo. in. l. mulier bona. ff. de iure do. Sequit' bar. z clarius. z latius in. l. si constāte. ff. solu. ma. **¶** Item cū pater dicte dñe angele ex p'to facto p'stitetur dotē vt supra dictū est. Ergo prius p'stituit sibi dotē qđ nō potuit esse augmētū dotis sine dote ar. i. c. martha. de cele. missa. z. c. ad dissoluēdū de despon. impu. z. l. de cez. ff. de. ver. ob. debemus §. in dñi. p'sumere illa bona fuisse data in dotem tamen qđ marit' habuit illoz administrationē tam qđ fuerunt data p'mo marito vt colligit' ex testamēto illius z pater nō diminuerē debet dotē filij transēire ad secundas nuptias vt i. autē. sed quāuis. C. de rei. vr. ac. vnde p'zumi debet qđ illa bona sibi dederit i dotē qđ ex qđ quis de iure tenetur ad factū z illud reperit factū p'sumit' gestū ab eo qđ ad hoc de iure tenebatur vt in. l. ij. C. de ali. pu. p'z. z in. l. cū seruam. ff. de. r. ob. z qđ no. bar. z de hoc. secūdo. **¶** Circa tertiu z ultimū dico dictū antoniū si vult succedere immediate illoz bonozū emptoz p dictū nicolaū modopredicto debere conferre dicto nicolaō medietatē pretij. qđ in dubio ex quo solus. Nicolaus tñc. p'se z vxore z eozū heredit' p'sumitur emisse de suis pecunijs proprijs z gessisse i hoc negociū vxoris z heredit'. Si ergo vxor vel heredes volūt ratificare dictā emptionē debent soluere medietatē. hoc videt' p'bare in. l. ij. C. pro so. z expresse hoc ibi tenet bar z idē sentit in. l. si patruus. C. cōmunia vtriū. z in. l. que dotis. ff. solu. ma. Facit. l. si ego. z. l. p'f. ff. de neg. gest. Nō enim debet p'zumi donatio vt i iurib' p'dictis. nec etiā valuisse inter maritum z vxorē constāte matrimonio. ff. de dona. inter vi. z vr. per totū z in. c. si eodē ti. **¶** Ex instrumentis autē non apparct qđ vxor de suo solueret p'tē p'cij z hoc deterrio. **¶** Ex oibus p'edictis dico qđ p'tes arbitrozū sunt in h' casu vt pronūciēt dictū nicolaū nō debere lucrari aliqd de augmēto dotis nisi vt p'edixi. p'bare qđ ipse pariter augmētauerit dōationes ppter nuptias. Item qđ debeat lucrari p'tē illarū possessionū tanqđ dotaliū. Insuper qđ dicit' antoni' debeat soluere medietatē pretij. eozū bonozū emptozū si vult habere medietatē eozū ratificādo emptionē factā p dictū nicolaū. Et hec sufficiant. Nicolaus abbas.

Con. xlii.

Nicolaus domini spinelli de picolominib'. ex omni sui parte sensatus nominat' elect' z in burular' ex titie ad officiū p'mozū: procedēte vxorē tēpe casu vtroq; legitime p'uar' ē. z hoc sensu carēs tpe extractionis ad certā potestariā reptus extitit quez qđē magistratū accepauit. Si a nō null' obzertit' cū ad hūc magistratū inhabilē ratione defectus. Queritur qđ iuris. h'risti eiusq; matris p'fidiō humiliter aduocato. Videt' p'mo dictū nicolaū fore inhabilē z sic nō admittēdū ad dictā potestariā per tex. exp'fessus in. l. i. §. casum. ff. de postu. vbi post multa cōcludit' qđ ad nouū magistratū cecus aspirare p'hibet'. retinere autē iam ceptū potest. §. predictus nicola' non ceperat dictā potestariā ante cecitātē administrare ergo ad illam reputandus est inhabilis. **¶** Ad idem secūdo facit glo. in. l. cecus. ff. de iudi. que dicit illā. l. intelligendā quādo ante erat iudex quā cecus. tunc. n. non p'hibetur iudican-

di officio fungi. secus si antea erat cecus quam iudex. ut in casu nostro. Nam per solam electionem non sequitur quod dignitate sit requirit acceptatio. et ingestio. ut probari videtur in l. pupillus. ff. de condic. et demon. et l. ex eo. ff. de milli. testa. et utrobique per bar. maxime in d. l. ex eo. videtur glo. in l. priuatorum. C. de iurisdic. om. iud. que dicit per solam electionem consequi ius dignitatis licet non administrationem. Tercio facit. c. nulli de elec. li. vi. ubi per post electionem possunt etiam electores opponere defectum emergentem. et sic non sufficit habilitas tempore electionis. nisi etiam ad sit tempore confirmationis seu acceptationis. Sed his non obstantibus contrarium puto de iure procedere. Quod eo principaliter per tex. in d. l. i. §. casus de postu. ubi tex. dicit ad novum magistratum aspirare prohiberet quod verba si bene ponderentur apte probant dictum nicolaum esse habile. primo enim dicit ad novum et sic non potest dici novus magistratus cum iam dudum ante cecitate fuerit electus. et ibi burlatus ar. in c. consilium de iudi. Et respondendum est verbis asperare. quod aperte intendit hunc defectum repellere cum inquit initio deputationis. Sed in casu nostro non potest dici quod cecus aspiraverit ad hunc magistratum cum iam fuerat denunciatus tempore quo erat iudex sensatus. Secundo ad idem facit quod no. bar. in l. cecus preall. ubi dicit quod cecus potest succedere patri baroni vel habenti aliam iurisdictionem licet de novo talis dignitas ei conferri non possit. quasi satis est quod fuerit habilis tempore quo habuit spem succedendi. unde superueniens cecitas non priuat illam spem. ar. in est quod filius vivente patre non habet administrationem in bonis patris nec aliquid ius petendi legitimum sed solum spem in l. i. §. impuber. ff. de col. bo. Et not. bar. in d. l. i. §. nec castrense. et in auc. ingressi. C. de sa. san. ecc. de. facit quod legitur et no. §. sed sui. Insti. de her. et quadi. Unde superueniens cecitas non solum priuat de administratione iam habita. sed nec spe acquisita ante cecitatem. Sed in casu nostro per electionem et in buxulationem fuit dicto nicolao acquisitum fortius ius quam nuda spes. quia per electionem acquiritur ius dignitatis licet non exercitium. ut dicit glo. notabilis in dicta. l. priuatorum. licet male reprehendatur per bar. in d. l. ex eo. nam opinio illius glo. tenet glo. no. in decreto. l. xii. di. quato. et doc. in c. transmissum. de elec. et maxime hoc est indubitatum in casu quo post electionem non requiritur alia confirmatio. sicut in casu nostro quo casu cessat obiectio bar. ut ipsemet voluit in l. absent. ff. de dona. ubi soluat glo. quod male reprehendit in d. l. ex eo. Nam in ipso electo dicit in dicta. l. absent. ubi electio sit per cives ad munera que quis necessario subit ex ea sola acquiritur ius absent. et ignoranti etiam inuito. ut l. illud cum. l. se. ff. de tu. et cu. da. ab eis. licet non acquiritur ad ministrandi ius nisi postquam sibi decernatur illud officium ar. in l. si. C. de arbi. tu. nec eo inuito potest alius ad illud officium deputari. C. quoniam habet. tu. per totum secundum eum in d. l. absent. Et ergo hoc officium sit huiusmodi nec requirit alia confirmatio statim fuit dicto nicolao ius acquisitum. et tempore electionis et deputationis. ergo cecitas non habet priuare iure iam quesito. cum non possit dici novus magistratus. ut d. §. casum et d. l. cecus. Ad idem et c. cum percussio. vii. q. i. de de. egri. c. i. ubi dicitur quod superueniens inhabilitas non priuare iure iam quesito et dignitatem ecclesiasticam ne addat afflictionem afflictio. et sine culpa sua si quis priuatur iure suo. c. satis per versum vii. di. cum sit potius cecis miserendum. et ei de novo subueniendum. ut in c. licet decens. Et preterea facit tex. in l. qui ad scribatum. et l. huius qui ad civilia. C. de ap. ubi dicitur quod nominatus ad aliquod officium de statim appellare al. illud reculare non potest quasi illico acquiritur sibi ius ut amplius prouocare non possit. Ergo nec per superuenientem cecitatem priuari. et hoc tex. in dicta. l. cecus ubi simpliter dicitur quod cecus iudicandi officio fungitur. Nec obstat et si dicatur quod cum iudex habeat per se ferre sententiam in scriptis. ut l. i. et fi. C. de sen. et pi. reci. et c. fi. de re iudi. li. vi. Cecus autem legare non potest ergo et c. quia licet per se ferre non potest poterit tamen per suum vicarium ferre. Nam potestas est de maioribus magistratibus. quod per aliam sententiam ferre. ut no. gl. et bar. in d. l. fi. Et dicit bar. in ceco in dicta. l. cecus. nam et illiterati assumunt ad hoc officium. quod per alios ferant sententiam. ut l. certi. C. de iudi. Et si operatur necessitas superueniens ratione cuius multa permittuntur al. prohibita. ut declaro per totum. et l. filogius. ff. de iudi. Non obstat alia tria superius formata. scilicet. n. per rursus per predicta. procedit. n. quando ius adhuc non erat acquisitum tempore cecitatis superuenientis sed hic plenum ius erat inquisitum. Sed solum defuit exercitium cum in casu nostro requiratur confirmatio. nec acce-

ptatio nec ingressio sed etiam nolentius est acquisitum cum hoc sit munus publicum quod necessario tenet electus subire. ut s. dixi. Et hoc sufficiat. Concludo ergo dictum nicolaum a dicto officio potestarie habere reperiatur cecus non esse priuandum. ex quo tempore electionis et in buxulationis hunc defectum non patiebatur. Laus deo. Abbas.

Leon. xlvij.

Questio talis est. quidam Franciscus tunc habens sororem carnalem nomine Lenam promisit per scripturam priuatam dare in sponsam cuidam Johanni. Et ad hoc conueniunt die. v. aprilis. M. cccc. xxv. deinde die. v. mai. sequentis ad maiorem validitatem rei promissae Leonardus et Johannes auunculi dicte Lene per instrumentum publicum promiserunt dicto Johanni sub quadam obligatione se facturos et curatores quod dicta Lena praeberet matrimonium per verba de presenti cum dicto Johanne eandem obligationem de praebedendo matrimonio cum dicta Lena recipientes ab eo. quibus pactis Franciscus frater dicte Lene volens incipere promissionem de praebedendo matrimonio cum dicta Lena per eam factam dicto Johanni impleri in duobus bancis varificavit dicto Johanni per parte dotis futuram certam quantitatem pecunie. postquam dicitur Johannes quidam localia secundum regionis consuetudinem misit dicte Lene tanquam sponse sue que omnia illa recepit ut sponsa. et vxor erat in populo publica illa esse sponsam dicti Johannis ad quam sepius dicitur tanquam ad sponsam accessit in domo patris dicte Lene quam in quibusdam alijs in quibus dicta Lena tanquam sponsa inuitabatur de munus per partes predictos sepius dies ad praebedendum matrimonium de presenti statuta fuit. sed per dictum Johannem semper defuit qui fictis et simulatis occasionibus allegans se contrahere distulit turpiter ad amandum quandam mulierculam quam loco concubine non modico tempore tenuit adhuc hodie detinere dicitur. Ex quibus omnibus dicta Lena prouocata videtur se ita a dicto Johanne sperni cum in sponsam se recusat habere et cum alio matrimonio contrahere et discedere dicto Johanne nunc reluctare et dicere separatim ad contrahebendum matrimonium cum dicta Lena. Nunc contingit iure de pluribus dubitare. Et primo nunquam inter dictam Lenam et dictum Johannem fuerunt sponsalia de futuro tractata cum dicta Lena in dictum Johannem nunquam expresse consenserit. Secundo presupposito sponsaliorum vinculo an dicta Lena valeat licite ad dicta sponsaliorum tractata recedere et alijs matrimonialiter coniungi. Tercio nunquam dicte pecunie quantitas soluta per parte dotis per dictum Franciscum possit reperi a dicto Johanne ex quo dicta Lena cum eo matrimonium contrahere recusat. Quarto an dicti Leonardus et Johannes auunculi dicte Lene et Franciscus frater carnalis eiusdem remaneant in aliquo vigore dictorum promissionum dicto Johanni obligatum non remaneant pro eo quo minus matrimonium sequatur inter eum et dictam Lenam sed per ipsam Lenam dumtaxat et c. Queritur quid iuris.

Questio eiusque matris presidio humiliter inuocato attingam quodlibet dubiorum ordine ante scripto. Et primum super primo dicendum superfluitate contenta hoc inter dictos Johannem et dictam Lenam sponsalia de futuro fuisse contracta quanquam enim nec frater vel auunculus quinimo nec parentes valeant mulierem obligare inuitam seu insciam ad matrimonium contrahendum. sed requiritur necessario ipsius mulieris consensus libere. ut probatur. ca. vno in fi. de despon. impu. li. vi. et xxx. q. ii. ca. ubi non est consensus. et nota in ca. i. de despon. impu. facit. c. si annum de iudi. li. vi. tamen si consanguinei promittunt nomine mulieris absentis et ea postmodum certificata expresse vel tacite consensit puto recipiendo localia. ut sponsa vel sponsus tanquam sponsus ventur ad domum ipsius mulieris satis conualescunt dicta sponsalia. ut ex nunc. et aperte probari videtur in c. litteras iuncta glo. de despon. impube. et expressius in ca. i. de matrimonio contracto contra interdum ecclesie in glo. in verbo tanquam in viris in fine et clarissime tenet Jo. an. in dicto. c. unico de despon. impu. li. vi. super glo. in nouella sua dicens quod inter parentes et alios consanguineos becessit differentia quod ex tractu parentum obligantur filii si sunt presentes et non dicentes unde sola presentia habetur per consensum. et sic proprie loquitur tex. i. d. c. vno sed in aliorum consanguineorum contractu non sufficit sola presentia. sed requiritur quod mulier certificata de sponsalibus per eos contractis tacite per modos ante dictos vel files presentat ut iuribus preall. Et facit quod non ad id quod desponsa a solui cum consensu

enī consensus sufficit ad sponsalia: vel matrimonii p̄bendū
xxvij. q. ij. sufficit: et despon. cū locū. nec refert qualiter cūq;
habeat dūmodo de eo p̄terit iuxta nō. i. c. tue. z. c. cū apud de
spon. cū enī satis p̄ ea q̄ in narratiōe fuit dicta sic apparent de
cōsensu dicte domine Lene volētes ratificari sponsalia p̄ fra-
trē carnalē z auūculos facte. dicā nō sponsalia de futuro: iter-
dictos Johannes z Lenā fuisse p̄tractā. ¶ Venio igit ad
secūdū ad saltū possit dicta domina Lena ip̄une recedere a di-
ctis sponsalib⁹. Johanne sp̄so invito z reluctantē. Et videt⁹
p̄rio q̄ n̄ p̄ tex. aptū i. c. p̄terea. z. c. requisitū. z. c. ex litteris
cū multis si. de spon. i. q̄bus iuribus patet dictā Lenā posse p̄
iudicem ecclesiasticū cōpelli ad matrimonii de presenti p̄tra-
hendū. Nec obstat si dicat⁹ dictū Johannē multo tēpore ex
culpa sua distulisse p̄fectionē dicti matrimonii: p̄ hoc enī non
ē dicta Lena liberata a p̄tractu sponsalioz. debuit enī ad mī-
nus expectare dictū Johannē p̄ biennii de quo elapso libere
potuisset alteri copulare ante sine fraude hoc facere nō potest
vt expresse p̄bat⁹ i. l. ij. C. de spon. z ibi plene p̄ l. y. quūmo
nō dicit ibi q̄ p̄ lapsū biennii culpa sp̄s ex toto dissoluantur
sponsalia. sed q̄ si mulier alteri nupsit videt⁹ sine fraude quia
voto suo tanto tēpore a viro eludi nō ē passa: sed i casu nostro
ante lapsū biennii voluit dic⁹ Johannes cū dicta Lena cō-
trahere nec p̄ eū remansit: p̄ dictā Lenā. imo vt dicit possit
attentari q̄ etia elapso biennio tenet⁹ cum illa p̄trahere si re-
integra vult sponsus perficere matrimonii. cū cessat tūc mo-
dū. d. l. ij. nec ex lapsu dicti tēporis potest iustā excusationē
assumere cū alio cōtrahendi. facit i ar. l. mancipioz. ff. de op.
le. Nec obstat si dicat⁹ sepe diē fuisse statutū ad matrimonii
p̄trahendū z p̄ dictū Johannē defuisse: vnde videt⁹ dictaz
Lenā a promissione liberatā: vt i. c. sicut de spon. nō. Jo. an.
in. c. de illis eo. ti. Nam certe tex. ille z Jo. an. loquuntur q̄ a
p̄zin. obli. sui respectu ad certā diē. Sed i casu nostro sp̄salia
a p̄cipio fuerūt pure cōtracta licet postea de die simplici cō-
trahendi matrimonii p̄uenerint. p̄ hanc enī p̄uentionē non
restringunt obligationē p̄ius pure p̄tractā. vt satis colligi-
tur ex tex. dicte. l. ij. in si. dum ponderat vota mulieris sepe p̄
sponsum elusi fuisse: z hoc apte innuit tex. in. d. c. sicut dū req̄-
rit p̄fectionem termini tēpore cōtract⁹ sponsalioz: facit ad p̄-
dicta. l. cessus. ff. de arbi. z. c. cū dilecti de dolo: z cōm. ¶ S;
his nō obstantib⁹ ex alio capite dico dictā dominā lenā: nul-
lo modo obligatā ad cōtrahendū matrimonii cum dicto io-
hanne. sed libere eum posse a dictis sponsalib⁹ recedere: z cū
quo viro maluerit matrimonii p̄trahere per tex. apertūz cui
respondere non potest in. c. quēadmodū de iur. iuran. vbi dici-
tur quod etia si sponsalia fuerunt iurata tamē si aliter ex spon-
sis postmodū nō cōtinuit z contra legē dispensationis conti-
nuauit nō tenet⁹ alter ad matrimonii p̄ficiendū: quia ex hoc
causa potest dimitti iā ductus: ideo fortius ducend⁹ q̄ vt ibi
dicit⁹ tex. turpius eicitur quā nō admittit⁹ zc. ¶ Nec obstat
iuramentū quia intelligit⁹ cōditio si aliter cōtra legē despon-
sationis nō peccauerit vel nisi quid aliud p̄ius accederet: pu-
ta alter coniugum efficeret leprosus: vel nasum perderet vel
quid simile vt ibi videt⁹. Sicut enī nō licet violaret libidine
matrimonii ita nec sp̄e matrimonii: vt. l. si vxor. §. diuus. ff.
de adul. z de iniurijs apud labeonē. §. sponsum. Et nō. in. di-
cto. c. quēadmodū in glo. in verbo nō admittere. Sed i casu
nostro p̄supponit⁹ dictū Johannē p̄ cōtractā sponsalioz
adamasse turpiter quādā mulierculā z cā tēpore nō modico
vt cōcubinā tenuisse dictā sponsaz suā eludisse varijs vicibus
differendo p̄tractū: §. legitime z impune p̄t ab illis sponsali-
bus etia si fuissent iurata dicta domina lena resiliuit: z cū quo
viro maluerit cōtrahere. Nec obstat si dicat⁹ dictū. c. quēad-
modū loq̄ i sponsa fornicatē: nō aut i masculo q̄ dico eundē
esse i b̄ ratōez i sponso fornicatē vt aperte p̄bat⁹ i. c. ap. xxvij.
q. vij. facit q̄d legit⁹ z nō. i. c. i. vt lire nō p̄testa. ¶ Quātū enī
ad ista non iudicat⁹ ad iparia de diuoz. gaudemus. z. xxij. q.
vi. facit quod legit⁹ z nō. in. c. i. ij. iij. z fi. z hoc quo ad secun-
dū dubiū. ¶ Circa tertii nūq̄ d̄ pecunia tradita causa dotis
possit repeti a dicto Johanne dicta lena repudiante cū eo ma-
rimonii dicta causa. p̄trahere: dico certū esse quod sic q̄ fuit
tradita ob causam. s. matrimonii p̄trahendi q̄ nō secuta repe-
ti p̄t: vt i. l. si mulier. z. l. si extraneus cū. l. se. z. l. si seruus. ff. de
condic. ob causam. z. l. si ego. z. l. licet. §. quotiens cū si. de iure
do. i. quibus iurib⁹ cōiter dicitur q̄ si mulier siue aliis. p̄ mu-
liere aliqd dedit futuro marito causa dotis p̄t illud nuptijs
n̄ secutis repeti: z apertissime i casu nostro tenet Bar. i. dicta. l.

q̄d seruus vbi dicit nō esse necesse q̄ mulier p̄ius alteri nubat
sed satis est q̄d renūciauerit sp̄s salibus ad b̄ vt possit fieri re-
peditio: z b̄ satis innuit finis illius. l. quod seruus: Sed refe-
ro nūc ad dubiū p̄ quē debet fieri h̄c repetitio an per dictum.
Franciscū fratrē dicte lene qui pecuniā exsoluit an per dictaz
lenāz cuius intuitu solutū fuit. Et in hoc dico cōsiderandum
quod aut dictus Franciscus exsoluit de suo z tūc habet ipse
actionē noīe p̄prio: q̄z frater vel alius quilibet qui nō habet
mulierē in potestate dando dorē videt⁹ illā donare mulieri ni-
si stipulat⁹ fuerit illā dorē sibi reddi. vt in. l. vna. §. accedit. z. §.
extraneū. c. de rei vt. ac. in hoc verū secutis nuptijs: sed eis nō
secutis habet ipse soluens repetitiōē tanq̄ causa nō subsecuta
vt in. l. si ego z in. l. licet. §. quotiens. ff. de iure do. z. l. si extra-
neus p̄eall. secundū vñā sec. quā expresse ibi approbat Bart.
aut dictus Franciscus soluit de bonis mulieris z tūc ip̄a domi-
na lena si b̄ approbauerit saltē tacite poterit repetere ar. in. l. si
quis debere. ff. de condic. ob causaz. z. l. p̄t. ff. de neg. gest. vbi
bouns ter. z videt⁹ p̄bare: quod etia si mulier ignorauit tamē
poterit nūc habēdo ratū factū fratris pecuniā repetere. Sed
dubiū nūquid Franciscus videat⁹ exsoluisse de suo omnino
donandi an vere de bonis mulieris: in quo dico quod i dubio
p̄sumendū est de bonis mulieris. Secus aut si nō administras-
set: vt no. glo. z Bar. in. l. si. C. de dot. promiss. facit q̄d legit⁹ z
nō. in. l. nenscentius. ff. de neg. gest. z. l. alimēta. C. eo. ti vbi in
sili p̄ Bar. z maxie hoc p̄cedit habito respectu ad statutū hu-
ius ciuitatis senensis quo cauēt vt mulier dotata per fratres
nō habeat regressum cōtra bona paterna: vnde videt⁹ dictus
francisc⁹ voluisse se exsoluere ab hoc onere. nō autē suo trade-
re ar. eoz que legunt⁹ z nō. in. l. ij. C. de alimē. pu. p̄e. z meli⁹
in. l. si cū dorē. §. si pater. ff. so. ma. Et quibus oib⁹ concludo
quod z ip̄a domina poterit repetere approbando solutionē
factā per fratrē vel ipse Franciscus repetet ea nō approbante
cū nō cogatur in hoc habere ratū factum fratris. Ad hoc bñ
facit q̄ legit⁹ z nō. in. d. l. qui se debere. iuncta gl. in xbo nomē
te. de condic. ob causam. z h̄c de tertio. ¶ Descēdo ad q̄rtūz
z vltimū an scilicet dictus Leonardus z Francisc⁹ z Johan-
nes in aliquo remaneāt dicto Johāni ex dicta p̄missione ob-
ligati: z breuiter dico q̄ nō: cū quia ipse cōtractus sponsalioz
inter ipsos contrahentes habeat cōditionē tacitā: valet si alē
nō peccaret cōtra legē sp̄s alioz: vt dicto. c. quēadmodum de
iure iuran. z si q̄ dixi latius ita q̄d altero peccante alter sit ab
omni obligatione absolutus: z ibi fortius hoc idē dicendum
in his qui p̄miserunt accessorie de inducēdo illā dominā le-
nā ad contractū cū stipulatio accessoria assumat sibi materiaz
illius cui accedit: vt in. l. si cū. §. q̄ iniuriarū. z q̄ ibi no. ff. q̄
cau. sicut in simili dicit. l. quod relicta ab instituto videt⁹ repe-
tere ad substitutos. l. licet. ff. delegati p̄rio. z. l. nō instrumēta.
C. ad treb. p̄terea nō videt⁹ venire cōtra p̄missionē etia in
ratam qui ex iusta causa deserit. vt. l. q̄ iuramēto. ff. q̄ satisda.
eo. z. xxij. q. ij. nequis. z. c. beatus. ¶ Sed predicta causa libi-
dinis cū aliena muliere p̄stat facultatē resiliēdi ab obligatio-
ne cōtrahendi matrimonii. vt. d. c. quēadmodū. z. c. aplūs.
xxij. q. vij. Ergo nō videntur predicti venisse p̄tra obligatio-
nē maxie q̄ ex quo dictus Johānes sua culpa dedit causam
huic repudio. videt⁹ tñ. p̄missores ad impleuisse eoz p̄missio-
nē. ex quo p̄ dictū Johānē defecit quo min⁹ matrimonii effe-
ctū habuisset ar. in. Liure ciuili. z. l. iul. ff. de cōdic. z demon. z i
regula imputari ei nō debet de reg. iur. li. vi. p̄terea alia cō-
sideratione nō obligant⁹ p̄dicti ad aliquā penāz p̄missam: q̄
cū matrimonii debeat esse liberū nō valet obligatio penalis
int̄ ipsos sp̄s aut eoz parētes. vt. c. gemmā de spon. z. l. ti-
cia. ff. de xbo. ob. Et idē in cōiunctis p̄sonis q̄n verisimil⁹ nō in-
curreret penā puella vel masculus induceret ad p̄bendū: q̄
videt⁹ eadē ratio q̄ est in parentibus ar. in. l. xres meus in si.
ff. de p̄dic. ide. tenet Jo. an. in dicto. c. gemmā i si. Et Bar. i. l.
ticia i p̄zin. Et q̄d fit tñ in casu nostro certissimū est dictum
Johānē nūl posse petere cū ipse culpa sua p̄buerit causaz huic
repudio ar. c. si. de iniur. z dāno dato. Et h̄c sufficiat. Laus
deo. Nicolaus Abbas zc.

Con. xlii.

Circa cōtingētia talis est q̄dā massitarius domum
cū quādam p̄ publicū instrumentum a quo-
dam cōmune suo. xxv. floz. p̄cio emit pure z ab-
solute: ac dictus vēditor dedit emptori potestatem
ingrediēdi possessionē ad libitū interm̄ constituit se p̄cario
a dicto emptore possidere: deniq; venditione perfecta eadez

die et hora dictis venditor dictam domum ab eodem emptore duorum florenorum pretio conduxit locationis titulo pacto adiecto ut dicta domus conductor locatōis tempore durante suis expensis reficeret mox postea emptor et iustitiam inter cetera titulo legati disposuit si dictus venditor per totum mensem tunc currentem daret sua hereditibus florenos. xxv. quos pro pretio dicte domus exposuit quod daretur sibi dicta domus. et quod nihil dare et solvere teneat. per temporibus retinuit occasio pensionis domus infra quam mensem distulit venditor conditionem adimplere. quoniam in tempore vel sui heredes soluerunt octo florenos nomine pensionis hereditibus dicti emptoris: dicentes illud contractum fuisse pignoratitium et fraudem usurarium sub nomine emptoris confectum et in effectu opponunt quatuor ad huius fraudis et simulationis probationem primo quod statim post venditionem venditor conduxit domum et remansit in possessione illius. Secundo quod fuit venditor pro modico pretio. Tertio dicunt hoc presumendum ex pacti illius adiectione ut refectio domus pertineret ad conductorem. Quarto quod domus predicta nunquam fuit alibata in bonis emptoris iuxta statuta et consuetudines illius civitatis: sed remansit in libra ipsius venditionis: et per la semper onera subivit. Postremo adducit voluntas dicti testatoris qui videtur sibi conscientiam voluisse de predictis facere relegando modo predicto. Queritur omnibus discussis quid iuris sit.

Omnipotens dei invocato suffragio. Videtur primo ex predictis simulationem satis probari ex quo enim venditor possidebat presumitur simulatio ut in l. licet. §. supernacua: et quod ibi non. ff. quibus modis. vel ipso. sol. et dicit ibi bar. quod non excludit simulationis presumptionem licet venditor constituat se emptoris nomine possidere. Requiritur enim actualis et corporalis finis. Item et secundo modo citas pretii prestat magni argumentum simulationis: ut in. c. ad nostram de emp. et ven. facit quod non. glo. i. c. conquisit de usufructu. Tertio facit adiectione illius pacti ut refectio pertinet ad locatorem. hoc enim non est de natura locationis cum refectio pertineat ad ipsum locatorem. ut in l. si merces. ff. loca. ideo talia pacta inducunt presumptiones fraudis: ut in. d. c. ad nostram. et quod ibi non. Quarto facit presumptio illius oblationis et dispositionis testatoris. Sed his non obstantibus puto ex predictis duntaxat non debeat iudicari predictas factas esse si multas. Moueo per primo ex forma ipsius venditionis quod nulla sua parte apparet vitiosa: standum enim est forma contractus donec contrarium probetur: ut in. c. in civitate de usu. et c. cum Johannes de fide. instru. de prescrip. ad audientiam. et l. cum precibus de proba. Examinemus autem an predictae picture sufficiant. Primo enim non obstat quod venditor in eodem instrumento domum conduxerit: hoc enim non est a iure probatum imo expresse permittitur: ut in l. quedam mulier. ff. de rei. ven. ubi textus et bar. imo vult ibi textus. quod per huiusmodi actum locatōis transferat possessio in locatorem: et fictilis actus non solum probatur imo et tantum approbetur ut transferat per eum possessio in alium non inducit presumptionis simulationis. quod quod lege permittitur sit. vitio caret. l. gratia. C. de adul. et xxiii. q. iiii. c. q. peccat. Ad finem circa modicitatem pretii respondet quod illa allegatio non est vera ut mihi oretenus fuit expressum. Hinc est quod dicta domus postmodum fuit vendita pro eodem pretio: et si quod fuit re ipsa deceptio in pretio fuit valde modica de qua non est errandum. l. in causa. §. in pretio. ff. de minor. et l. ii. C. de rescin. ven. et c. cum dilecti. et c. plerumque de emp. et ven. Non obstat tertium quod licet de iure communis refectio imineat ipsi locatori tamen ex speciali pacto potest pertinere ad conductorem: hoc enim non est contra naturam ipsius tractatus sed propter: unde tale pactum non est a iure probatum imo approbatum. l. quod si iudex. §. si. ff. loca. valent enim pactum preter nam tractatus appositum ut in. c. vno de como. et c. bona fides de po. et l. i. ff. eo. ti. Hic dicit regula iuris quod contractus ex pentione legitime accipere dignoscuntur: et regula contractus de reg. iur. li. vi. Preterea noua iniunctum in tractatu per pars pretii: ut in. l. fundi pretii. ff. de peraben. emp. potuit ergo illud onus conuerti ut succederet per parte pensionis marie cum in facto. proponat dictas domus fuisse locatas pro modica pensione. Ad quartum dico quod illa liberatio non releuat heredes ipsius venditoris: quod contingit per facto ipsius duntaxat. Veni non venit in pactum. et hic actus fuit securus post venditionem perfectam. Non obstat quantum de testamento venditoris quod ex illo non potest colligi coniectura simulatiois pertractus. cum in nulla sui parte non dixerit tractum fuisse pignoratitium. imo appellat et dicit se exportasse pretium per pillare. unde potius colligit contrarium cum in fine vite non presumat in memor sue salutis. l. q. vii. sanctimus. Nam videmus quod debitori

suo quandoque quis legatu liberationes. ff. de lib. le. p. totum ita iste potuit legare illi venditori qui erat copater suus pensiones. per tpe preterito debitas. Item ut haberet facultatem recuperandi illam domum quam forte vendiderat. propter necessitatem. Si enim fuisset contractus usurarius non legasset ad tempus unius mensis et saltem pure remisisset pensiones quod non fecit sed perditionaliter. si. xxv. florenos. soluisset infra mensem nec est nouus ut legatum fiat aliq. onere solutionis faciendo annexo. ut in l. iustius. et l. iure civili cum infinitis si. ff. codic. et demon. Et quibus omnibus condudo quod premisso consideratione non potest diu dictum contractum fuisse usurarium. Non obstant contraria superius allegata nam. §. si per uacuum loquitur quoniam non constabat venditionem intercessisse: ideo ex quo is qui dicit se vendidisse reputatur possidere presumitur non vendidisse ut ibi non. Item ille textus loquitur quoniam agitur de iudicio tertij: sed hic solum agit de iudicio probentium. Preterea ut ibi dicitur bar. quoniam fuit soluta pensio cessat omnis presumptio simulationis maxime cum hic soluta per x. annis. Ad alia satis est supra responsum. Et hec sufficiant.

Concl.

In nomine domini amen. Circa questionem vertentem inter dominam Luciam filiam olim ex una parte. et Angelum seruum eiusdem terreum ex alia parte nihil attingat ex meritis cause principalis super qua sententia iam lata fuit: quoniam illa mihi commissa non erit: sed examinabo duntaxat an nouum iudicium possit intentari iuxta formam libelli per dictam dominam Luciam producti. sententia pertractata: et appellatione ab ea interposita non obstantibus. Et tota ius questionis dependet ab eo in quid primum et secundum iudicium sic se habeat quod absolutoria sententia lata in primo pareat exceptionem rei iudicate in secundo. Nam si appellatio fuit admissa per iudicem ad quem: ut allegat per dictam dominam Luciam: siue tacite renunciauerit appellationi ad eundem iudicem a quo firmata remansit prima sententia de appellatione. per sonas. et c. cum sit romana cum si. Si autem dicatur pendere dicta appellatio adhuc eadem est questio quod in videndo an pendente primo iudicio possit accumulari. Secundum est examinandum an tale sit primum iudicium quod absolutoria lata in eo pariat exceptionem rei iudicate in secundo. Nam tale effectum producente primo iudicio non admittitur accumulatio secundi obstante exceptione: ut probatur in l. fundi. et l. fundum. ff. de excep. clari in materia cumulationis plene examinata per glo. et per bar. in l. edita. C. de eden. per canonistas in. c. ii. de libel. obla. Videamus igitur an primum sit tale quod ipsius sententia absolutoria pareat exceptionem rei iudicate in secundo non uiter intentata per dictam dominam Luciam. Et videtur primo quod non: quoniam id quod examinatur summarie non prohibetur post modum in iudicio deduci plenarie. ut in l. plerumque. ff. de his qui sunt sui vel alii iur. Hinc est quod acta facta in summario non faciunt fidem in plenario. ut in. c. veniens de testi. Facit quod non. Inno. in. c. ii. de oz. cog. per finem ubi dicitur: quod si per agentem excipitur de spoliatione mea: et succubui potero nihilominus illam spoliationem deducere per viam accusationis. Secundo principaliter faciunt non per bar. in l. q. rome. §. duo fratres in. v. v. ob. ubi ad propositum dicitur: quod si super exceptione pronunciat in casu quo summaria fuit cognitio non obstat res iudicata si illud idem principaliter postmodum in iudicio deducitur ar. de re iudi. adiuo pro. §. si super rebus. Si vero in causa cognoscitur plene: et tunc si contra agentem pronunciat non potest accumulari aliud iudicium accessorium et quodammodo dependens ex primo in dicto. §. duo fratres. Aut aliud iudicium est principaliter vel eque principale et iterum poterit reficari non obstante exceptione rei iudicate: ut in l. sed si autem de excep. Sed in casu nostro finis iudicii est principaliter vel eque principale et primum fuit principale et primum fuit summarium: ergo potest reservare exceptionem rei iudicate vel iudicando causa appellationis non obstante. Ad idem quod non. Anto. de bu. in. c. aduersario. ubi dicitur quod ubi variatur modus agendi de summario ad plenarium non prohibetur accumulatio seu refutatio eiusdem negotij iuxta non. i. l. i. C. de codic. inde. et in. l. si quis a liberis. ff. de lib. agno. Sed his non obstantibus que vere in nostro non obstat: ut. j. clare patebit prius sententiam arbitror per ualere. §. quod illud nouum iudicium per dictam dominam Luciam cumulari non possit exceptione obstante. Primo moueo per indubitatum iuris regulam ubi cumque saltem tria concurrunt in secundo iudicio que concurrebant in primo semper obstat exceptio rei iudicate: primum si idem corpus siue eadem quantitas petitur secundo que in primo: secundum si idem ius si eadem sit causa petendi. Tertium si eadem sit personarum conditio: si probau

probat in l. conuenerit: cum duobus legibus sequentibus ff. de excep. rei. iudi. nō. in dicto. c. aduersor. Sed in casu nostro hec tria insunt secūdo iudicio qz eadē quantitas petitur nūc: qz in pzo iudicio petebat eadē causa petendi. Quā petebat restituōe dotis a dicto Angelo tanq̄ ab herede fratres et nūc idē dicit: et eadē cā eadem ē conditio psonarū. Ergo absolutorie lata i pzo parit exceptionē rei indicati in secūdo. Preterea et scōdo vbiqz idē pzo et finis agendi non pōt deduci p viam agendi i secūdo iudicio quod fuit deductū in pzo etiā p viā excipiēdi: vt est tex. nō. i. l. duobus. ff. de excep. rei. iudi. Sed i casu nostro idē pzo et finis agendi i so qui fuit pzo. Quā dicta domina Lucia i pzo et so iudicio nil aliud intendebat nec itendit q̄ quod dos sibi restitueret a dicto Angelo tanq̄ herede sui quodā mariti. Ergo nō debet admitti cumlatio seu refutatio scōdi iudicii: et eo maxime in casu nostro vbi pzo fuit actus p viā agendi et nūc idē pzo refutatur. Et tēz et tertio ex p̄trario sequeret q̄ idē dominus p̄testas possit ferre directe cōtrariā finiam reuocando p̄mā p eū latā cōtra litterā et mentē. l. i. c. sen. rescin. n. po. Quarta q̄ finia lata supra toto nō impedit iudiciū agendi super per. et cōtra lata super pte impedit refutare super toto: vt. l. si quis cū totum i p̄m. et. s. ff. de excep. rei. iudi. forius ergo i casu nostro debet obesse vbi idē pzo et finis agendi et ex eadem causa. Quinto et vltimo faciunt eleganter acta p̄m. i. c. cum suborta de cā. poss. et pzo. vbi plus. q̄ si super deducto idē ter seu per modū cause pars assumunt disputationē: et plene pzo sequunt sicut ipsum p̄cipale q̄ sententia lata super incidenti parit exceptionē rei indicatē. ac si p̄cipalis fuisset de illo actū q̄d clarius quo ad p̄positū sequit̄ anto. de bu. i. d. e. aduersario. Sed i casu nostro nedū ptes assumpserunt disputationē plenā sup iuribus dicte domine Lucie. sed etiā dicta domina Lucia deduxit ius suū totū p viā eligēdi. Quā licet hoc egerit generalit̄ nō declarata psona t̄m ex quo postea cōparuit dictus angelus ad citationē generalē et opposuit se domino Lucie et cū ea plene cepit iudiciū sup restitutione dotis cōtendere et finia solēniter fuit lata cōtra dictū angelū ab ipse titiōe ipsius nō debet dicta domina Lucia posse illud idē effectū replicare cōtra dictū angelū: vel pendente appellatiōe p̄supposita pendentia accumulare cū absolutoria lata i pzo mo pariat exceptionē rei indicatē i secūdo et enī iudiciū ordinarū q̄ ad citationē generalē cōparet aliquis assumēs i se regulā iudicii iurta nō. p̄m. in. c. i. de elec. et Bar. in. l. i. ff. de questio. in p̄m. et in fi. Nō obstat superius allegata in p̄ria parte. Et p̄mo ap. l. p̄l. respōdet q̄ loquit̄ q̄n aliquid fuit deductū i iudiciū nō p̄cipalit̄: s̄ incidentē: et sup tali incidenti fuit cognitū summarie respectu p̄bationē vt si petant alimēta a filio: incident. n. et summarie cognoscit̄ de filiatiōe tunc nō obstat finia lata sup alimētis p̄p̄cipalit̄ agitari sup filiatiōe ex quo de ea nō fuit plenarie cognitū. Sec̄ si plene fuisset cognitū. vt ibi nō. glo. et Bar. et patet ex nō. in. l. i. c. de or. iud. Si casu nro p̄m iudiciū nō fuit incidentē imo p̄cipale nec summarie fuit cognitū: imo plene adeo quod fuit recursus ad p̄siliū sapiētis: et p̄ p̄siliū sapiētis solēnnit̄ p̄nunciatum. Nō obstat. c. veniēs qz vt ibi dicit tex. ad aliud agebat pzo q̄ secūdo. Et in p̄m iudiciū fuit summariū respectu p̄bationū qz solū habuit p̄bare quod sua interesse agere. Sed in casu nro ad idē agit̄ p̄mo et secūdo et vtrūqz ē plenariū respectu p̄bationū licet p̄m esset summariū respectu modi pcedendi ppter garantigiā. sed de hoc nihil ad nos: qz p hoc p̄m iudiciū nō d̄licere idē replicare i alio iudicio p̄tra omnes regulas iuris. Nō obstat dictū p̄m. in. c. ij. qz loquitur q̄n spoliatio ad aliū effectū deducit̄ in secūdo iudicio quā in p̄mo Quā in p̄mo fuit deducta ad repellendū: in secūdo ad consequēdū: et sic deficit alterū trū de q̄bus supra dixi scilicet quod nō subest eadē cā petendi seu idē finis. Nō obstat nō. p̄m. et do. Anto. qz p̄cedit q̄n fuit p̄m p̄nunciatū sup exceptione seu sup incidenti p̄posito. vt patet ex iuribus que ibi allegant et sic nō erat idē finis agendi. Si in casu nro fuit p̄nunciatū sup directa petita petitione ipsius domine Lucie q̄ in effectū idē p̄tinebat quod secūda petitiō. Quā nil aliud voluit tā i p̄mo quā in secūdo nisi vt sibi restituat̄ dos ab herede mariti: et fuit p̄tra eā ex defectu p̄bationū p̄nunciatū vt p̄ter finia ad quā se refert. Et ipsemet bar. vult in. d. l. i. c. de or. iud. quod ē si fuit p̄nunciatū sup exceptione nō potest illud deduci per viā agendi si idē pzo et finis est excipiēdi. Quare ex omnibus predictis cōcludo istud fm iudiciū non posse intentari.

sive appellatio sit nō admissa vel deserta siue depēdeat et c.

Con. li.

Causa contingit in effectu talis ē. Quidā maḡ. P. nō nullas pecunias quantitates cuidā. Esau. campfori consignauit ad partē honesti lucri: et varijs vicibus pecunias alias illi campfori mō p̄dicto assignari fecit: et nō nunq̄ aliquas pecunias inde recepit: et de dictis receptis dicit̄ campfori vltra libris quē tenebat in banco scripsit et fecit quēdā codicē seu libris paruum qui in giter stabat penes dictū magistrū. P. In quo quidē libello etiā cōtinetur rationē fuisse varijs vicib⁹ de certis t̄pibus inf eos habitā: et capitale liquidatū et qualis confitebant̄ dictus campfori dictū magistrū. P. debere habere certas p̄tates pecunie ratione lucri puenientis vsqz ad illud t̄p̄s rōnis habite et hoc varijs vicib⁹ ptingit. Verū in p̄ quatuor annos ante mortē dicti magistri. P. nō apparet aliquā rōnē inf eos fuisse factū: deniqz dictus magister. P. parū ante mortem suā cōdidit testamentū in quo inter cetera sic disposuit videlicet. Et considerans ipse testator qd ipse habuerit: et hūc facere certas rōnes et computos cū. Esau et c. Et confidens in totū de ipso. Esau. voluit dixit et mandauit q̄ in dictis contractibus cōpositis. rationū stetur et credat̄: et stari et credi libro seu libris p̄p̄is ipsius Esau et c. Demū mortuo testatore dictus Esau in redditiones rōnis exhibet libros suos quos habebat i statione seu domo sua: in quib⁹ l̄cōtineat̄ totū capitale dicti magistri. P. et plures alie partite datorū: et solutorum adinuicē t̄m de partitis seu lucris capitalib⁹ nō continent̄ nisi duo vel tres cū t̄m in libello quē ipsemet scripserat et suabat̄ penes dictū magistrū. P. continent̄ longe plēs. Nunc vertit̄ i dubio an debeat stari et credi dictis libris quos dictus Esau p̄ducit ad p̄sens in q̄bus nō sunt scripte omnes dicte partite dictarū p̄uisionū et lucrorū. An vero debeat stari et credi dicto libello scripto manu ipsius Esau quē dictus testator tenuit penes se. In quo quidē libello seu scriptura p̄uata apparēt vt. s̄. dixi. calculate et facte rationes vsqz ad annū dñi. P. cccc. iij. et c. P. cccc. iij. ita vt vsqz ad dicta t̄p̄ora debeat stari dicto libello seu scripture p̄uata: et post dictos annos vsqz ad mortē testatoris quo t̄p̄e nō apparet rationē fuisse calculatū debeat stare libris quos dictus Esau de nouo p̄ducit et ostēdet. Querit̄ quid iuris et c.

Causa eiusqz matris p̄sidio humiliter inuocato: Videt̄ p̄mo standum libris circa totalē rationē quos dictus Esau p̄duceret: et nō illi libello quē penes se retinebat dictus testator: quāq̄ enī standum sit scripture p̄uata in p̄iudiciū scribentis: ex quo cōstat manu illi⁹ fuisse cōfectū. l. canones. et l. exemplo: et qd̄ eis nō. C. de p̄ba. et l. scripturas. C. q̄ po. in p̄i. ba. p̄m. et Bar. in. l. munda. ff. de dona. ar. l. quedā. s̄. nūmularios. ff. de eden. et l. ad monēdi. ff. de iure iur. et in auct. et si p̄ctus. C. de fide instr. p̄ glo. et doc. in. c. ij. de fide instr. t̄m ex quo testator voluit credi libris p̄p̄is ipsius Esau. stādū est dispōm̄ testatoris: nā potuisset testator disponere vt staret̄ simplici vbo ipsi⁹ Esau. vt. l. theo pompus. vt ibi nō. ff. de do. p̄calleat. quia in re sua q̄libet ē legitimus moderator. et arbit. l. in remandati. C. man. et l. c. de his de sepul. Hinc ē q̄ partes possunt testib⁹ iuramētis remittere: vt. l. c. tuis de resti. facit qd̄ in fili nō. Bar. in. l. i. ff. de accep. Ultima enī volūtas p̄lege seruāda est xij. q. ij. vltima volūtas: et in auct. de nup. s̄. disponat. Et scōdo multipl̄ p̄bat̄ p̄ verba dicti testatoris: p̄mo enī dixit cōfidens in totum et c. Et sic nō solū in parte sed etiā in totū standum libris suis qd̄ nō seruaret̄ si p̄ parte staret̄ libello seu scripture p̄uata: secūdo dixit quod staretur libris p̄p̄is dicti Esau: vnde pondera verbū libris et verbū p̄p̄is: appellatione enī librorū saltē ex cōmuni vsu loquēdi nō veniūt iste parue scripture p̄uata vel libelli quod faciūt plerūqz mercatores p̄ securitate creditoris et ipsi quos habēt mercatores in banco ad hoc q̄ legiē et nō. in. l. librorū in p̄m. et in. s̄. quod t̄m cassius. ff. de le. iij. et l. labeo. ff. de suppel. le. Preterea illi debēt p̄p̄is libri quorū quis p̄p̄ietatē habet et de eis ad libitū disponit. l. quintus. ff. de au. et argen. le. et l. i. ff. de pecu. facit quod nō. in. c. ij. et c. cū admonasteriū de sta. mo. Sed dicta scriptura p̄uata seu libellus cōsistens apud dictū testatorē nō erat h̄mōi cum ipsius magistris esset. Ergo de hoc libello non intellexit testator et sic standum videtur libris dumtaxat ipsius Esau. Tercio multum stringere videntur verba illa: ex quo enī dixit q̄ stādū sit libris Esau. tantū videtur exclusisse alias species pro

baridi in contrarium. Nam dicto tantum est taxativa et im-
plicat in se negatiua respectu aliarum probationum: ut i. c. cum eccle-
sia summa de cau. poz. et propi. et ibi per Joh. an. post gloss. i. et
tantum. **Quarto** principaliter facit thezica Ja. de are. in.
l. i. c. si aduer. lib. ubi dicit quod si testator standum est verbo alii
cuius denunciantis nunquam ab illius dicto est recedendum per alias
probationes: sed verbum testatoris habet vim legis et dependenti-
bus a voluntate sua ut supra dicitur. Ergo et quo testator volu-
it fore standum libris propriis dicti esau non est ab illis recedendum
per dictam scripturam maxime priuatam que offerretur ab heredibus.
Et his non obstantibus. quod si recte ponderant non obstat con-
traria sententia de iure arbitror verior. Et primo moueor et
his prefate dispositionis dicit testator quod cum ipse habe-
at facere certas rationes et copius cum esau. et ostendit et c. Et
quibus verbis clare colligitur quod fidei dicti esau et librorum suorum
elegit respectum rationum et computorum non factorum in quibus proprie
cadit conscientia et fides: non autem respectu eorum que sunt in libera-
te et finite de quibus clare constabat per propriam scripturam ipsius
esau. Unde etiam transactio in istis impedit ad quod optime fa-
cit. l. elegant. ff. si quis post transactionem. ff. de condi. et demon.
l. post re iudicata de transac. et c. expositu. de arbi. cum ibi nota-
tis iudicamus enim dispositionem et ipsius effectum ad limites per-
fectionis a deo quod etiam verba restringunt ut conueniant
perfectioni ut l. cum pater. ff. de iur. iur. ff. de leg. re. i. ff. de be-
re. i. ff. de iur. iur. Et tunc ergo libris dicti esau respectu illius temporis in
quo nulla apparet rata gestio et librata. Secundo et principaliter
induco hanc rationem testator voluit ut credatur libris dicti esau.
Sed in casu nostro non minus creditur libris ipsius si deest in
eis suppletur per aliam scripturam maxime propriam illius esau. Non
enim de his directe venit contra fidem dictorum librorum quoniam aliquid per
obliuionem dimittant. xxii. di. preterea et per hoc est glo. notabilis
i. c. cum Johannes de fide instru. i. et quod licet instrumentum si-
ne: que dicit quod si testes addunt ad instrumentum non per hoc dicitur
instrumentum reprobare: hic videamus non minus de gestis christi
fieri creditur euangelistis: licet unus suppleat per reliquum: ut legi-
tur et notatur in c. periculose de ver. sig. **Tertio** pondero il-
la verba testatoris ostendens de ipso esau et c. per que verba satis
apparet quod testator voluit per illa verba legatum sibi facere sed
dumtaxat eligere fidem et fidelitatem illius. Sed per hoc et similia
verba quandoque generalia nunquam volunt remissum. ut l. cre-
ditur. ff. lucius. ff. manda. et l. lucius de his que infra cre. Et in
casu nostro videtur esau esse in dolo si non vult stare scripture per
proprium ipsum cum nemo debeat presumi ita supinus simplex et
stultus ut scribat rationem gestam vel pecuniam pro lucro assigna-
tam quod non fuerit gesta vel assignata ut notatur in fili dicitur. mi-
nus iniquum esse quod quisque ignoret quod dilucida voce pro
testatus est. ut i. c. per tuas de proba. et l. generaliter. C. de non
nulli. peccu. maioribus autem fidei facit scriptura quam confessio quod facili-
us quis errat in ostendendo ex abrupto quam in scribendo ut notatur
Inno. in c. cum olim de censu. et c. cum venerabilis de excep.
Quarto pondera illa verba libris suis propriis per que quidam
ba testator videtur magis elegisse fidem scripture ipsius esau quam
volumina librorum sed liber prius persistens penes ipsum testato-
rem per dicitur esau rationem scripture sue cum instrumenta sepe di-
cantur non ratione materie sed pretentio in eis. ut no. i. c. i. de p-
ba. et c. i. de fide instru. ergo et c. **Quinto** adduco no. i. c. priue-
bat de despon. ipu. iuncto. c. per tuas de pba: licet enim iure dis-
ponatur ut viro afferenti suam uxorem: contrarium non obstante cre-
dat: ut d. c. priuebat. et c. si quis uxorem. xxii. q. ii. tunc auditur uxorem
volens perbare prius per aspectum corporis: ut d. c. per tuas: ita in pro-
posito. licet testator dixerit ut credatur libris esau. quod confidebat
de eo tamen non sequitur quin possit perbare prius maxime per propriam scri-
pturam ipsius esau. quod perferri in casu nostro est tenendum: ubi scriptu-
ra illa non reprobatur librum esau. sed potius suppletur ut s. dicitur.
huiusmodi videntur concordare Ja. bu. et bal. in d. l. i. c. si aduer.
res. ind. ubi circa illud dicitur Ja. de butri. prealle. dicitur quod licet
statutum dicat credendum esse verbis denunciatoris. tamen si per alias
probationes apparet denunciationem esse falsam non debet iudex
ille credere ar. l. diuus. ff. de fal. **Quinto** adduco thezicam
bar. i. extrauagadi. Ad reprimendum super verbo legibus ubi notatur
dicitur quod si post legem generale emanauit specialis exemplum i. l. sci-
entia. ff. de iur. iur. co. iuncta autem. offeratur. C. de lit. contes. specialis
non tollit generale nisi quatenus in ea exprimitur si lege noua dica-
tur non obstante quacumque lege que in totum vel in parte huiusmodi
ret ar. l. na. et posteriores de legi. et l. precipuus in fi. C. de ap-
pel. Ita videtur in proposito videndum quantum enim dixi te

stator standum libris dicti esau. non tamen per hoc voluit excludere si-
dem scripturam ipsius esau: maxime cum per illam suppleatur ad
libros esau: et possit ad concordiam adduci ut super diffinitis et cal-
culatio factis fuerit libris: sed super alijs iam libris alia possit
probatio adduci: per bac interpretationem facit thezica Bar. i. l.
non dubium. C. de legi. et l. omnes populi. ff. de insti. et iur. ubi non.
dicitur quod causa sufficiens et iusta restringendi dispositionem est: quoniam
verbis sic intellectis alter sine causa legitima ceperit lucrum et
reliquum sentiret damnum. ut l. ut gradatim. ff. de ma. et ho. et l. i. ff.
C. de noxa. facit optime. c. cum dilectus. et quod ibi no. de consue. et
c. abbate de ver. sig. **Et** quibus omnibus adduco standum fore
dicto libro paruo seu scripture priuate ipsius esau super illis
partitis et lucris assignatis dico magistrum. **De** quibus nihil
dicitur in libris dicti esau super illis. Et generaliter in omnibus per que sup-
pletur ad libros dicti esau non obstante priora superius allegata.
Ad primam enim satis patet esse responsum cum s. dicitur non mi-
nus seruat voluntas testatoris si fiat suppletio per aliam scripturam
ipsius esau. **Ad** secundam dico quod satis stat illius libris
in totum quatenus in eis continetur. **Et** non tollit probationem per
priam: ut s. dicitur. **Non** obstantibus verbis propriis et verbis libris:
satis enim patet responsum per predicta. **Ad** tertiam principale
quod videtur magis stringere de illa dictione tamen dico quod illa
dictio operatur ubi ubi alio non crederetur libris illius esau. quatenus co-
cernerent fauorem ipsius sed opus esset alio adimiculo ut l. i.
exemplo. et l. rationes. C. de proba. et per glo. bar. in d. s. num-
mularios: et autem. **Et** si factus propter hec verba fides adhibetur etiam
in fauorem ipsius: voluit testator per illa verba quod illis libris: tamen
crederetur quod alia probatio ab eo non sit exigenda. **Et** per bac inter-
pretationem facit secure equitas ne capiat lucrum sine causa: et ne ad-
mittatur volens venire per propriam scripturam quod omnia iura abhor-
rent. C. de non nu. pe. autem. q. 3. et de fide instru. si cautio. et l. cum
de indebito. ff. de pba. et faciunt alia que superius inducta sunt
satis facta est quod illa verba operentur aliquid etiam in ius: unde non
debet ita latissime interpretari ut multa iura ledantur ar. optimus
in l. si. q. ii. C. de in off. testa. et l. i. ff. C. de nox. et dicto. c. cum dile-
ctus: vel saltem intelligatur quod velint excludere scripturam po-
tius factam non autem scripturam ipsius esau. per quam suppleatur ipsius
libri vel possint intelligi quoniam non asserit probatio in oppositum per
supradicta. **Ad** ultimum satis est s. responsum in quinta ratio-
ne ad partem affirmatiuam. **Et** hec sufficiant.

Sen. li.

Quidam in egritudine detentes testamentum codi-
cit: et filijs instituit heredibus inter cetera sic dispo-
nit. **Item** voluit et mandauit quod dicti heredes et
eorum tutores teneantur et debeant distribuere et ero-
gare amore dei: et per animam ipsius testatoris illud quod eis de-
clarabitur per dominam. **Mariana** eius vxor: cuius presentiam
onerant cum eidem aliqua secreta animi sui narrauerit et c. **Beni-**
q. mortuo testatore dicta dicit. **Mariana** eius vxor petendo
consilium in foro anime a duobus viris perbarissimis dicit dictis
testatoribus sibi imposuisse ut quandam filiam suam illegitimam que iacebat
apud hospitale sancte **Marie** educi faceret a dicto hospitali
et in domo ipsius testatoris nutrirer ac cum dote centum florenorum
maritari addiciens dicta dicit. **Mariana** quod nil aliud fuit si-
bi a dicto testatore iniuncto hoc idem in sua dicit alia vice in pri-
ua ouarij dicitur quatuor una est vxor et alia est soror vni ex
tutoribus dictorum filiorum et fratris carnalis dicti testatoris. **Post**
modum elapsis fere tribus annis a morte dicti testatoris dicta
dicit. **Mariana** turbata et irata ex certis causis cum dicto tuto-
re iuit sponte ad vicarium domini episcopi senensis et asseruit iuramento si
bi prius delato dictum testatorem voluisse quod septuaginta flo-
reni quos olim per dictum testatorem a quibusdam indebitis extorfe-
rat restitueretur per suos heredes illis personis de quibus constat
in libris patris dicti testatoris. **Item** dictus testator dum vi-
uebat vouerat visitare ecclesiam sancti **Antonij** de vienna et non
potuit adimplere mitteret unum propriis sumptibus heredibus
dicti testatoris. **Et** hac dicit voluntate dicti testatoris fuisse
eidem dicit. **Mariane** declarata demum calore iudicie descente ac
cesserunt quidam ad dominam **Marianam** dicentes semirari de his
que dixerat: quod si posset illa reuocare. **Tunc** queritur an ex
illa confessione sic facta in presentia domini vicarij possent heredes co-
pelli ad exequendum ea sic declarata non obstante confessione priora
prius et postea facta.

Idem christi eiusque piissime matris presidio humilli-
ter inuocato. **Videtur** primo standum declarationi
facte in presentia domini vicarij de quo videtur casus ap-
tus et

tus 7 nō. in. l. theopompus. ff. de. vote prele. vbi patet stādū esse dicto vnius quem testator elegit i fide 7 in hoc approba-
uit 7 marie qz ista iuravit scdm theoricā bar. in dicta. l. theo-
pompus. **C** Itē primū 7 vltimū dictū fuit sine iuramento: de
clarādo vero facta i pntia dñi vicarij fuit iuramento prestito.
S vltimū iurātū d3 prestari a dicto nō iurato. vt in. c. i. de con-
san. 7 affi. facit. l. iure iur. C. de testi. canonicato. iij. q. ij. iuris
iurandi. Tercio cū ista hoc casu habeat loco testis cū depo-
nat de voluntate testanti; nō valuit dictū suū sine iuramento
iuxta sententiā bar. i. d. l. theopompus. Sed his nō obstantibus
cōtrariā sniam arbitror preualere. **P**rimo moueo p nota-
bile theoricā bar. in. l. eos. ff. de fal. vbi dicit qd si testis pzo vi-
rit vnū extra iudiciū si ptrariū dicit postea i iudicio etiā cū iu-
ramento nō creditur secūdo dicto quinimo pōt puniri de falso
ideo dat ipse pñitiū timentiyacilationē testij vt prius extra iu-
diciū faciat eos interrogatio qd si postmodū dixerint cōtrariū;
in iudicio fides ei adhibet 7 hanc sniam bar. sequit anto. de
butri. in. c. cū in tua dyocesis de testi. i. vltima col. sequēdo il-
lud dictū. **A**us iste esset verisus 7 licz illud dictū posset mor-
deri aliquatenus tñ ppter multa alia hic cōcurrentia puto i
distincte dicte domine **M**ariane nō credēdū. **P**rimo qz dum
petit pñitiū i secreto vbi cessabit omnis timor 7 placenā par-
tis asseruit cōtrariū dicens fuisse dñtarat sibi iniunctū vt il-
la puella eriperet ab hospitali. **E**t sic factū extitit. **N**ō enī ē
presumendū quē dicere falsum vbi petit pñitiū anime: qz nō p-
sumit inemor proprie salutis. i. q. vii. sancimus. 7. c. litteras
de pñump. 7. c. significauit de homi. **E**t in talibus stat dicto
sacerdotis saltim ad cōfondēdū cōtrariā pñessiones; ad hoc
qd nō. glo. 7 doc. in. d. c. testimoniū de testi. maxime qz fm di-
ctum emanauit iracūdie. 7 sic nō deberet preiudicare vt ē tex.
cum glo. nō. 7 in. c. litteris de diuor. **E**t primo tēpore quo vi-
debat celū dei accensa: vt. d. c. litteras de pñump. vbi tex. val-
de nō. **C** Innuat p dictas qualitates megis sit standū pzo
dicto non iurato: vel saltē p primū dictū tollit presūptio scōi
dicti. vt ei simplr stet. **N**ō obstat si dicat quod illi q deponit
de cōsilio anime sunt singulares: qz nō fuerūt simul pñtes. di-
co enī quod ppter subiectā materiā debet ei credi cū pñitiū nō
ponit in publico iuxta nō. i. d. c. testimoniū. **C** Itē quod il-
lud idē asseruit in pñtia dei duarū mulierū q optime testifica-
ri possunt i causa ciuili. vt legit 7 nō. i. c. forus de r. sig. 7. xv.
q. iij. ex eo. **N**ec obstat q vna sit vxor 7 alia soror tutoris:
qz causa nō est tutoris cū commodū vel i commodū ad eū nō spe-
ctet. ij. q. vi. biduū. r. palā. **I**tē soror 7 vxor possunt esse testes
i ciuili etiā si esset pñia licet forte minus credit q alijs: iuxta
no. p. glo. 7 no. p. Inno. i. c. in litteris de testi. 7 p spec. eo. ti. s.
primo p. glo. iij. q. v. c. i. facit tex. cū glo. in. d. c. littera vbi patet
quod frater pōt esse testis pro fratre. Sed in casu nostro nō
est tantū dubiū cū causa nō pertineat ad maritū sed ad filios
dicti testatoris 7 ipsius domine **M**ariane. **P**reterea hic
ē alia cōiectura multis pbabilis in eo quod post dispositionē
factā eorū dñō vicario dixit oppositiū extra iudiciū cōcordan-
do dicto pñori ex quo debilitat dictū corā dñō vicario vt si-
bi soli nō sit credendū: q aperte voluit Anto. de bu. i. d. c. cū
in. tua. in vlti. col. vbi dicit quod si testis dicit postea ptrariū
extra iudiciū eius quod dixit i iudicio 7 snia adhuc nō ē lata
quod nō sit standū dicto illius: hoc idē notant viderē sentire.
Inno. in. c. preterea de testi. cogē. **E**t in casu nostro hic plura
pcurrunt qz nō solū post: sed prius varijs vicibus dixit oppo-
sitiū: 7 turbata accessit ad dictū vicariū. **C** Itē quod femina
cuius testimoniū variū 7 mutabile ē vt in. c. forus de ver. sig.
C Itē hoc idē videt presumendū ex qualitate dictorū. Ad
qd enī in secreto dixisset vt mitteret vñus ad visitandum ec-
clesiam sancti anto. **C** Itē cum ipse nō fuisset solus heres pa-
tris ad quid aggrauasset se in solidū ad restituendū mala ob-
lata paterna cū nō teneret nisi p sua portione hereditaria. l.
ij. C. de ac. here. Sed primum dictum habet verisimilitudinē
cum verecundus esset dicto testatori qui erat nobilis dimississe
filiam licet illegitimam iacere incognitam apud hospitale me-
rito hoc dixit secrete vxori sue de qua voluit confidere 7 in di-
brietate dictorum amplectendum ē dictum magis verisimile
vt. iij. q. iij. si testes omnes no. **I**nno. i. c. audius de prescrip.
facit tex. in. c. licet de proba. 7 hoc sufficiant. **C**oncludo ergo
standū pñori dicto quod habuit executionem 7 nō asserto
coram domino vicario maxime cum illatio 7 variatio repro-
batur a iure i cle. cū illatio de regulis iur. nō obstant pñaria
pcedunt enī quādo alia nō concurrunt in oppositiū vt patet

ex predictis. **A**us deo.

Con. iij.

Quidā Andreas Petri. 7 Jobāna ei vxor. **C** iui-
tatis massane obtulerūt viderūt 7 dedicanerunt
se ipsos 7 oīa bona eorū 7 cuiuslibet eorū mobilia
7 se mouentia iura actiōes 7 nomina eis 7 cuiuslibet eorū qñter
cūqz psonā omnipotēti deo: 7 ordini 7 conuentu fratru bere-
mitaru sancti Augustini de massa in manibus prioris cōuen-
tus eiusdē loci recipientis noie totius cōuentus 7 pñicti fra-
tru dicti Andreas 7 Jobāna detinēt quedā ex bonis pñictis
vel forte omnia recipientis ex inde debitum nature subsidium.
Querit nūc nūqd de pñicti bonis debeāt solue collectas
7 alia onera quēadmodū solunt ceteri laici eiusdē ciuitatis.
Et nūquid pñone eorū possunt grauari ad munera seu onera
ciuitatis sicut alij laici cines 7 in colle illius ciuitatis 7c.

Cristi eiusqz matris pñidio humiliter inuocato.
Succinte 7 pclusiue pcedā: quia predicta nō vi-
dentur mihi habere magnā dubitationē. **E**t pmo
circa bona qd sint omnino exempta ab oneribus:
7 factionibus laicorū. **C**ertū est enī qd bona ecclesiarū ad hec
onera nō tenentur tā de iure canonico quā ciuili: vt pbat in. c.
nō min. 7. c. aduersus de immu. eccl. 7 in. l. placet. C. de sa. san.
eccl. canonizata. xvi. q. i. placet. Sed pñicta bona dictorū pe-
tri 7 Jobāne fuerunt pure donata 7 oblata ecclesie sancti Au-
gustini: ergo immediate etiā sine traditione transiuit eorū domi-
niū in ecclesiā predictā: ex duplici capite. **P**rimo ex pñuilegio
l. fi. C. de sa. san. ec. **S**ecundo ex pñone istorū qui obtulerūt se
ipsos. **N**ā p obligationē pure factā transierunt in potestate
ecclesie: ita vt quasi sint ecclesie vt notanter dicit gl. in. c. vt lex
cōuentie. xvij. q. ij. ergo p quandā cōsequentia 7 dominium
7 possessio illoz bonorū transiuerunt in ecclesiā p. l. si ad opta-
uero. ff. de pñiui. 7. l. si arrogator. ff. de adop. tener. **I**o. an. in. c.
in pñtia de pba. 7 nō. xij. q. iij. si q mulier: 7 expresse tener bar.
in terminis nostris in auct. ingressi de sa. san. eccl. 7 sic ecclesia
dñ hec bona possideret p istos: sicut dñs dicit possidere per
seruū. vt. l. i. C. si p vim vel alio mo. 7. l. fi. C. de acq. poss. 7 in. c.
cū dilecto de rescrip. **E**t videt ad pñicta tex. no. in. c. si q cler.
vel mo. fm lect. glo. 7 Inno. q cōiter per alios scribētes tenet.
Certū est bona laicorū ecclesijs collata eximunt ab oneri-
bus laicorū: vt collectis 7 similibus nisi essent onera certa: 7 p-
petue ipsi reb' annexa. tunc enī transeunt in ecclesiā cū one-
re suo. **N**ec est cōmunis pclusio doctorū vtriusqz iuris: 7 nō
tant canoniste in. c. fi. de vi. 7 ho. de. 7. c. i. de immu. eccl. 7 in cle.
psenti de censu. 7 bar. in. l. rescripto. ff. de mu. 7 ho. **S**ecun-
do principalr p pclusionē predicta videtur tex. apertus cum
glo. in. c. i. de deci. in si. vbi patet q oblata religioni q dedica-
uerunt se 7 suos gaudent etiā in bonis q tenēt nomine mona-
sterij oibus pñilegijs illi' religionis: 7 facit optime ille tex. cum
glo. **A**d secundū dubiū nūquid dicti oblari gaudeant pñi-
uilegio ecclesiastico in eorū pñonis. **A**d dico q sic ex quo sunt
plene oblari dicuntur autē plene oblari ex quo dedicanerunt
se 7 sua: vt in dicta cle. i. in fine iuncta glo. Ad idē gl. d. c. vt lex
cōtinentie q dicit istos oblatos esse quasi seruos. ecclesie. **N**ā
rūqz est seruus ecclesie nec teneri ad onera laicorū: vt in. c. ec-
clesiarū seruus. xij. q. ij. 7 loquit ibi tex. de seruus oīno laicis.
Multo fortius hoc idē dicendū est de istis qui vltra seruū-
tutem ecclesiasticā sunt religiose pñone ar. in. c. nō dubium de
sen. ex co. 7. xij. q. i. duo sunt genera facit quod no. **I**nno. in. c.
cum monasterium de delec. 7 archi. in. c. vñoe excess. prela. li.
vi. 7 **I**o. d. lig. in cle. p litteras de pñen. **N**onimmo fuit opinio
quorundā quod etiā seruiētibz clericis ex quo sunt i fami-
lia ecclesie vel clericorū gaudeāt immunitate hac in personis:
vt nō. glo. in. c. eos. xxij. di. 2 per archi. in. c. clericum. xi. q. i.
Quidā tñ in hoc vltimo contra: quod tñ de presenti dispu-
tare nō intēdo cum non facit ad propositum nostrū: sed addu-
co in augmentū maxime: quia si in pñictis seruitoribus 7 con-
ductarijs sunt opinionēs quid dicendū in istis de quibus qñ-
tur qui se 7 sub obtulerunt religioni certe nullā in istis dubita-
tionē habeo quin sint pñone ecclesiastice 7 gaudeāt pñuilegio
ecclesie i pñonis: de bonis autē nō ē deceptandū cū nulla bona
habeant: vt pote p eos ecclesie collata. **C**quare cōcludo qd
tum pñone dictorum oblatorum q bona per eos monasterio
collata sunt libere 7 exēpta ab oibus oneribus seculariū sicut
sunt reliqua bona ecclesiastica 7 pñone ecclesiastice. **P**ostea
tñ fuit mihi relatiū q est facta quedā reformatio p ciues mas-
sanos qua inter cetera continetur q nemo suppositus possit
c. iij

se vel sua bona obligare alicui ecclesie etiam in preiudiciu cor-
de irritando omnes suppositiones et alienationes factas a de-
cem annis citra. Et ista vero obligatio seu donatio fuit facta
ante istam reformationem intra decennium prefinitum. Et ego non dico
quod hec reformatio non valet in preiudiciu iuris ecclesie tam quesiti-
to ut in c. que in ecclesiis. et c. ecclesia de constituti. et c. si de re. ec.
non alii. et ita bene quidem quoniam nec impedire potest disposi-
tionem in futurum faciendam quod esset contra privilegium concessum ec-
clesie vbi de quo in l. i. c. de sa. san. eccle. et plenius p. Jo. an. in.
c. si de immu. ec. nisi servaretur cautela bar. de q. i. d. l. rescripto
que hic servata non fuit. Et hic agit de rebus iam prius que
fuerunt ecclesie in quibus non valet promissio laicorum in contrarium ut
ipsemet bar. expressit fateci in d. l. rescripta. de mu. et ho. abbas.

Con. l. iij.

Consuetudo contingit talis est. Quidam Jacobus ca-
pitanus olim Ghini pucci grassii civis Aretinus in te-
stamento suo inter cetera sic disposuit. Item disposuit
iussit et mandavit quod capella sancti Matthei facta in eccle-
sia plebis sancte marie de Aretino per ipsum testatorem et Si-
monem eius fratrem doretur ab omni coibus ipsius Jaco-
bi et Simonis predicti et eorum nepotum: videlicet de quibusdam
bonis ac possessionibus communibus cum predicto Simone et
nepotibus suis viz filiis olim Cecilij et Petri fratrum et quodam
dicti testatoris et dicti Simonis et possessiones assignandas p.
dote singulariter in testamento expressis cum suis coibus que
dicte possessiones debeant esse pro dote dicte capelle: et earum
fructus perpetuo deveniant ad manus capelle pntis et futuri
pro suo votu et necessariis etiam post hoc decessit dictus testa-
tor ex quo remansit filius et heres quidam Buciarius qui postmo-
dum decessit relictus duobus filiis legitimis et naturalibus ditta
xat scilicet dñab' franciscina et christofora. Que quidem domi-
netate heredes patris una cum quadam domina matheia filia
quodam dicti Simonis presentaverunt quendam dominum bartho-
lomeum canonicum et rectorem dicte capelle nunc vacantis in ter-
mino edictorum fuit exceptas non esse patronus quoniam
ius patronatus plene spectasse ad quendam franciscum ghini.
Qui quidem franciscus instituit heredes quosdam extrane-
os etc. Queritur nunquid ex dicto testimonio ille domine p-
bentur patrono alio in contrarium non probato maxime cum
in quadam permutatione al' facta de dicta capella dicatur mi-
nistro dicte permutationis dictam capellam fuisse dotatam per
dictum simonem ghini fratrem dicti Jacobi testatoris. viso
dicto ministro et alijs actis et agitat in hac causa coram domi-
no vicario aretino etc. Nicolaus abbas.

Cristi eiusque matris presidio humiliter invocato.
Vides pro quo per dictum testimonium vel alia
acta in hac causa non probet patronatus pertinere ad
dictas mulieres: quod ius patronatus competat altero
de tribus modis. scilicet constructione fundatione vel donatione. xvi.
q. vij. filijs vel nepotibus. c. decet de immu. ecclesie. et c. quicquid et
c. fugentius. et c. prementis et ibi optime glo. de hac materia et
per Jo. an. in l. unica de iure patro. facit. c. nobis et quod ibi nota
eo. ii. et an possit queri preferip. no. in c. qrela de elec. et plene p.
Jo. an. in regula quod alicui gratiose de reg. iur. li. vi. Sed in
casu nostro non probat necessario per dictum testimonium vel alia a-
ctu. dictus dominus dictam capellam construxisse fundasse vel dotasse
ergo etc. Consequenter patet in dicto testamento solum contineri
verba testatoris: sed dicto eius non statim in favorē suum: et preiudici-
um alterius: ut in l. rōes defuncti et l. exēplo et l. infra. c. de p-
ba. fac. xij. q. ij. in prin. nec instrumentum dicte permutationis probat
dictum simonem illam capellam dotasse: quia illa verba sunt prolata. ob
aliud et incidenter: et sic non faciunt fidem ut in c. si papa de privileg.
li. vi. et in c. si de succe. ab inte. et c. de proba. l. non eplis et l. non
nudis et plene p. bar. in l. ex hac scriptura. ff. de dona. et p. ca-
nonistas in d. c. si de cle. unica de proba. maxime cum illa narra-
tio non esset de substantia permutationis que agebatur quoniam si il-
la narratio fuisset de substantia permutationis ex quo tamen
nunc agit de validitate ipsius permutationis ius patronatus non
probat: nec illa asserta dotatio per instrumentum permutationis
ex quo de denunciato instrumento nunc principaliter vertitur que-
stio ut probatur in c. illud de presump. et notant voluit glo. in
l. optimum. c. de contrahen. et comit. stip. Et tertio et for-
tius per instrumentum permutationis apparet franciscus olim
simonis ghini fuisse solum in possessione patronatus dicte ca-
pelle quod pater non ex illa nuda narratione donationis facte
per simonem patrem dicti francisci. Sed ex eo quia fran-

scus solus tanquam patronus presens dicte permutationi. Nam in g-
mutatione intervenit renunciatio et expressa vel tacita presentatio:
et sequens per superiorē institutio iuxta non. p. glo. in cle. vno
de re. permu. et p. Fred. in tractatu de permutatione. Sed per
presentationem secuta institutione probat possessio patronatus: ut
in c. consultationibus de iure patro. et c. querela de elec. et c. cum
olim de cau. pos. et p. pri. plene p. Inno. in c. ij. de inte. resti. et c.
dilectis de resti. spo. Ergo debet admitti nunc presentatio per
heredes dicti simonis: etiam si proprietates patronatus pertinet ad
alium: quia presentatio est quidam fructus iuris prestandi: id perti-
net ad possessorem bone fidei: et non ad proprietarium: ut legitur et non. i.
c. qrelaz. et c. consultationis prealle. quoniam pl' vult. Inno. non.
in dicto. c. in litteris quod factis duabus presentationibus una a p-
rietario iure alia a possessore confirmanda seu admittenda est
potior illa que fit a possessore per dictum. c. querela et c. consultationi-
bus facit quod ipse non. in dicto. c. ij. de in inte. resti. et c. qrelam de
elec. Sed dicte dñe non probantur esse in possessione presentandi:
sed solum dictus franciscus. nec etiam probat proprietates pertine-
re ad eas: ergo omnino sunt repellende a petitione ipsarum.
Et sed his non obstantibus dico in hoc casu subtiliter advertē-
dum quod dictus quondam Jacobus ghini frater dicti simonis p-
sens asseruit in suo testamento illam capellam sancti Matthei fuisse
constructam per eum: et dictum simonem fratrem suum: et etiam mandavit
illam capellam dotari de bonis communibus ipsius Jacobi et simo-
nis et nepotum suorum et fratribus pre mortuis ut patet in testamen-
to dicti Jacobi et executoris testamenti: facit et deputavit dictum
simonem fratrem suum. Nunc autem reperitur dicta capella constru-
cta et dotata per dominum simonem executores dicti testamenti de bo-
nis asseritis in testamento quod probat sic vbi cūque aliquis teneretur
ad aliquid faciendum in quo requiruntur sumptus si illud apparet
postea factum presumitur gestum ab illo cui necessario hoc incumbere
bat: hoc non. probat in l. ij. de alime. pu. pre. et ibi aptissime b. te-
net hugo. in l. cum servus. ff. de ver. obli. sed dicto simoni tanquam
executori testamenti hoc incumberebat ergo alio patrono non
apparente presumendum est quod dictus simon dotaverit dictam capel-
lam de bonis coibus de quibus in testamento per hoc etiam facit: quia
capelle non nascuntur: sed necessario requirunt constructorem et do-
tatores: unde per a fronte presumitur habere patronum: ut non. Jo.
an. sup. regula quod alium de regul. iur. li. vi. i. mer. p. fi. Alio: si
autem non apparente patrono debet presumi quod heredes Jacobi
et simonis et suorum nepotum ex quorum bonis presumendum est dictam
capellam fuisse dotatam sint patroni. Et secundo ad idem optime
facit. c. i. de reli. do. vbi probat maxime iunctis notat. p. doc. quod
non apparet in cuius diocesi sit basilica constructa presumitur
in illo loco aliquid pertinere ad illum episcopum qui probat se exercuisse in
illo loco aliquid ius episcopale: si probat de exercitio omnium iurium
episcopaliū quasi sufficiat tenuis presumptio ex quo non constat de iure
re alterius: ita in proposito ex quo non constat alium dictam capellam
dotasse in testamento Jacobi cam illam mandasset dotari de bo-
nis coibus: presumendum est ex quo nunc apparet dotata dote
recepisse ex illis bonis communibus ut in testamento disponit.
Et quia apparet de dotatione modo predicta presumendum est idem
de constructione ex quo non apparet per alium fuisse constructum
ar. dicto. c. i. Tertio probat ex illis narrativis contentis in
dicta permutatione in quibus continetur illam capellam fuisse dotatam
per dictum simonem ghini: quod quidem vbi non agit de magno preiudi-
cio faciunt plenam probationem maxime in factis antiquis vbi non
potest haberi de facili probatio: ut est glo. singulis in c. cum olim de cē-
si. q. dicit per illum tex. quod si in aliqua scriptura publica contine-
tur de finibus alicuius episcopatus standum est illi alijs de fi-
nibus licet scriptura illa sit simpliciter ob aliud confecta: et ibi
imo saltem negari non potest quin illa verba faciunt presumptionem non
modicam ut probat hic in tex. et bonus tex. cum gl. in c. series de
testi. et c. illud de presum. et c. si de succe. ab inte. et gl. in d. l. opti-
mā. c. dñe. et comitten. stip. q. tñ dicto testamento debet facere
plenam fidem. ar. in c. ij. q. matri. accu. po. et c. cuj causa de proba.
Nec obstat si dicatur quod in dicta scriptura sit mentio solum de
simone et non de Jacobo vel alijs nepotibus quia dico simonem
hoc fecisse nomine omnium tanquam executori testamenti cuius ipse
executor tenebatur facere ergo ita presumendum est iuxta non. in
dicta. l. ij. c. de ali. pu. pre. non enim dicitur quod nomine proprio se-
cerit: et scripture sunt ad invicem concordande ex quo fieri potest
de fide instru. inter dilectos. et ceterum: et de ver. sig. nihil est
facit. c. cuj expediat de elec. si. i. unica. c. de inoff. do. Pro hoc
etiam facit quod franciscus filius dicti simonis consensit in illo
actu permutationis tanquam patronus. Nec obstat si dicatur
quod ipse

quod ipse solus esset patronus et in possessione presentandi. ut. s. dicit in ultimo argumento prime partis. hoc enim non obstat si diligenter et subtiliter ponderetur. Nam ubi quod ius presentandi pertinet ad plures patronos simul licet appareat aliquod ex eis tamen presentasse et ad eorum presentationem superiorem instituisse et presentatum: et quo non apparet expresse illos patronos presentasse animo spoliandi. alios sua possessione non sit iudicium alius patronis in sequentibus actibus: nec circa proprietatem nec circa possessionem: quia negligens in uno actu non facit sibi preiudicium in sequenti: hoc aperte colligitur ex subtili tactis per Innocentium et corpus. in. c. querela de elec. et clarius terminis nostris ponit Fredegarus de senis c. xviij. in ultimo articulo quinimo dico quod presentati onem Francisci qui erat vnus ex patronis ex parte patris conseruat possessio omnium patronorum: ut colligitur ex locis preallatis. Ergo dicta capella sit dotata de bonis communibus dicti Jacobi et simonis et nepotum et fratrum premortuis dico ut. s. dixi quod omnes heredes ipsorum sunt patroni et succedunt in hoc iure patronatus heredes per stirpes. et non per capita. unde omnes heredes Jacobi tenent locum vnus circa heredes illorum nepotum qui representabant duos fratres dictorum simonis et Jacobi locum duorum: unde quatuor hic concurrunt a primo patroni sicut in bonis omnium quatuor fratrum dos capelle emanauit: et sic omnes descendentes ab istis seu heredes istorum tenent locum quatuor patronorum: hoc probatur hodie in de. iij. de iura pa. Et aduertendum quod ius patronatus ecclesie transit etiam ad heredes extraneos et non ad filios tantum: ut non. Innocentius super Lexica de iure patris. in fi. et Jo. an. in. c. cum seculum. eo. ti. tangit glo. in. c. considerandum. et c. cum filiis. xvi. q. viij. Et hoc est communis opinio Innocentii. licet quidam dicunt contra: sed primus verius si enim transit cum vniuersitate ville in emptorem extraneum in. c. ex litteris. et in. c. cum seculum eo. ti. fortius cum hereditate ad heredem extraneum. Quid autem si sint aliqui heredes per equalibus portionibus videatur per glo. et doc. in. c. i. eo. ti. ubi plene de hoc. Et ex his concludo ad casum nostrum quod cum ille filius dicti nepotis et filius dicti Jacobi. s. Franciscus et christoforus fuerunt heredes vniuersales dicti Jacobi alio herede extraneo non appareat. in. l. i. suis. ff. de lib. et postu. z. l. i. C. de his qui ante ad. tabu. cum afferant se heredes ar. in. l. gerit. z. l. p. herede. ff. de acqui. her. debent ipse tenere locum vnus patroni. s. Jacobi heredis paterni: et sic non appareat alii qui possunt legitime docere se esse compatronos debent admitti presentationes per istas personas: quia putandum est legitime non coparentibus ar. in. c. dilecti. et c. cum nobis. et c. scriptum de elec. et per Jo. an. in. d. c. querela. et sic si non compareret et doceretur de iure suo et presentant alium: institutus est qui habet plures voces patronorum computando patronos per stirpes et non per capita non predicto: et qui maioribus inuat meritis de quo dicendum ut. d. c. iij. et c. cum autem de inf. patro. De qua matheia filia dicti simonis non fecit speciale mentionem quia habuit fratrem masculum vni ignoro si pariter fuit heres patris sui cum dicto. Franciscus: vni si fuerunt heredes per stirpes saltem in parte bonorum de admitti tanquam patrona. quia omnes filii simonis tenent locum vnus patroni: ut patet per predicta: nec est distinguendum inter masculum et feminam: si si femina est heres succedit iure patronatus sic masculus idem si construat vel dotet. ut non. Jo. an. i. c. in nobis de iure pa. et Jo. de lig. i. de. iij. eo. ti. per Fred. con. xvi. facit. c. fi. de pces. preben. Secus dicendum si dicta matheia non fuit heres patris vel fratris. Ex his clare patet quid dicendum in tota ista questione et c. abbas. Con. lv.

Item quod que vertit inter fratres sancti francisci et vna preter illos pauperes qui vulgariter appellantur inhumati ex alio super quodam fundo seu quibusdam terris vtriusque solidum donatis per oratorio et officio in eis substituende. ut latius constat ex instrumentis super dictis donationibus confectis. Et primo quod dicti inhumati nulli in istis habeant: quod probatur primo sic. donatio illarum terrarum fuit facta societati eorum ut per instrumentum super hoc confecto sed eorum societas non est iure approbata: imo improbata: igitur nullum ius potuit eis acquiri. contra clare probatur in. l. collegium. C. de here. insti. z. l. i. de ide. et c. i. de reli. do. li. vi. iunctis et maxime non per Joban. an. ibi ubi dicitur omnibus dicitur in effectu quod collegium quod a iure approbatum non est non potest acquirere. Ad id autem quod isti inhumati non faciunt societatem seu collegium approbatum multipliciter probatur. primo per d. c. i. de reli. do. li. vi. ubi textus expresse reprobat istos inuenientes novum ordinem seu religionem in christi iure vel romanis pontificibus approbati: ergo et c. Et saltem negari non potest quod fecerunt novum religionis habitum. fecerunt enim certum habi-

tum in contemptum seculi. et ille dicitur certis habitus qui est distinctus ab aliis. et regula seu constitutione in colore et forma: ut non. dicitur glo. in de. i. de elec. Sed habitus istorum inhumatorum est distinctus ab aliis in vtroque. s. in colore et in forma: sed habent certum et determinatum religionis habitum: sed dispositionem illius. et per hoc facit glo. singularis in dicto. c. i. quod est super verbo habitum que dicitur illi textus non prohiberi quin singulari persona scilicet non inueniens et seorsum habitus neminem habitum induere sibi possit: ad hoc. xli. di. parsimonia. Et sic expresse vult quod plures habitates in hoc collegio non possunt certum habitum inuenire et portare ut videantur in statu religionis: unde textus in dicto. c. i. loquitur in prohibitione alternative ut nec novum religionem inuenire. nec certum nec novum habitum deferre et c. unde presupposito quod non inuenierint religionem cum collegio ipsorum saltem ex eo: quia certum et novum habitum adinuenierint sine licentia romani pontificis simul habitando. Ad idem optime facit de. m. de reli. do. ubi papa reprobat statutum quarundam mulierum in simul quodam velamine habitatum protestatus est quod per illum prohibitio non intendebat inhibere mulieribus fidelibus quin permissa contingentia vel non permissa honeste possunt in suis hospitibus conuersantes penitentiam agere et virtutem omnino in humilitatis spiritu deferuire et c. unde potero illa verba in suis hospitibus: quia in hospitio seu collegio non habet habitare sub quadam umbra religionis etiam causa penitentie. Et tertio facit. c. in denitatis per per. fi. de elec. li. vi. ubi papa expresse protestatur quod per illam constitutionem non intendit approbare statum ordinem seu regulam quarundam mulierum que nec propriis renunciant nec professio nem faciunt regulari ut in secularibus ecclesiis canonici seculares et c. Ecce ergo quod non licet conuenire simul causa religionis sed conuenientes non renunciant propriis nec professionem faciunt regulari sub quadam umbra et velamine religionis: quod videtur per intellectum Bar. in. fi. ff. de colle. illi. qui dicit. c. fi. de reli. do. percedere quoniam plures conueniunt in vni causa religionis: ita quod efficiunt persone ecclesiastice. secundo dicit si remaneant laici. hoc enim videtur per illi textus. ubi mulieres ille remanebant laice et tamen noluit illarum statum approbare: sed conuenirent causa religionis. Nec ob. l. i. ff. de colle. illi. super qua se fundat Bar. qui potest percedere quoniam conueniunt simul non tamen habitant assidue sub eodem tecto: nec assumunt sibi novum habitum. unde canones supuenientes multipliciter illud limitantur propter confusionem et scandala que oriebantur ob hoc in ecclesia dei: ut in dicto. c. fi. et c. pale. Et quarto videtur per eos casus in dicto. c. fi. de reli. do. ubi papa expresse prohibuit nedum novam religionem inuenire sed etiam domum religiosam de nouo fundari: nisi regula et institutio accipiat de approbatis. Sed inhumati isti quotidie edificant domos religiosas de nouo per seipsos quoniam in ista met terra de qua est intentio voluit edificare domum religiosam per seipsos: ergo hoc non licet et sic donatio illa fuit nulla. Et quinto videtur casus in extraneaganti. Jo. xxiij. qui incipit Sancta romana: qui expresse si non cavilletur videtur eorum statum reprobare maxime in eo quod expresse innuit istos collegiatos de facto non debere publice mendicare ne eorum status videatur approbatus maxime in eo quod innuit istos de facto non debere publice mendicare ne eorum status videatur approbatus. Et circa hoc aduertendum quod civilia iura et canonica expresse reprobat mendicantem publicam sine euidenti causa necessitatis: ut. l. vnica. C. de mendi. vali. li. xi. et l. xxiij. di. s. i. iuncta glo. et c. se. necessitat: cum posset victum manibus querere: et non tollere pauperum indigentium subsidia: ergo eorum status est ab vtroque iure improbatus. Et ex quibus omnibus concluditur quod si donatio eorum societati facta non tenuit valuit donatio secundo loco facta fratribus sancti francisci quorum ordo est approbatus ab ecclesia: ut in. d. c. i. de reli. do. et habuerunt in hoc loco acquirere speciale licentiam a domino papa martino. et sic eis non ob. c. i. de excess. pla. li. vi. per hec tollitur quod obicitur illi fratri antoniuz iohannis non habuisse plene mandatum ad illa loca resignanda et donanda: quia non fuit opus resignatione ipsorum inhumatorum: quia si eis propter incapacitatem ipsorum non fuit dominus acquisitus: remansit dominium penes donatorem et sic libere potuit alius donare. ut. l. nec vni. ff. ex qui. cau. mo. no. glo. et Bar. in. l. quod men. s. si a furioso ff. de acq. pos. Et secundo principaliter iura inhumatorum facit quia vianza saboti et antoniuz iohannis ambo inhumati recipientes donationem illarum terrarum non potuerunt societati acquirere dominium: cum ad hoc non haberent ab eorum societate mandatum et plures personas nobis non acquirit. Instit. de inuti stip. si quis alii. et per quod personas nobis acquirit. s. ex his itaqz. Et tertio facit: quod presupposito per dominum illis fuisse acquisitum tamen et renunciatione

littera pcuratore eorum illud perdidit. ut de i. de reu. z. c. sup hoc eo. ti. z. l. si quis vi. §. differt. de acq. pos. ¶ Quarto oib⁹ deficientibus sufficere d⁹ fratribus sancti Francisci concessio domini pape martini q⁹ in istis spiritualibus z ecclesijs z p⁹ss dispositionib⁹ liberā habet facultatē. in cle. qz ptingit. de reli. do. z. c. in omni. de elec. z. c. pposuit. z. c. cū nostris. de concess. preben. p quo facit glo. nō. in. c. p⁹ncipalē. ix. q. iij. z spe. in. ti. delega. §. nunc oñ dēdū. §. l. vii. z melius in. §. l. xxi. §. nunc breuiter ante finē. z Jo. an. super dicto. §. l. vii. facit glo. in. c. consti. de religiosis do. z. rrv. q. ij. in finē. ¶ Sed hijs nō obstantibus dictos inhumatos i dictis rebus donatis arbitroz potiores huius cōclusionis satis exploratū est argumētum: ipsi eni fuerunt priores i donationis z in possessionis traditi one z sic fuit i eos translatū dominū. l. traditioib⁹. C. de pac. insti. de re. diu. §. nihil tam naturale. l. quoties. C. de rei. ven. Constat autē q⁹ pfecta donatio nō reuocat⁹ nec pditiones ex post facto recipit. vi. l. iij. C. de reu. dona. z. l. pfecta. C. de dona. q⁹ sub modo. nec subest nec allegat⁹ aliq⁹ cā ingratitudinis z sic sumus extra casum. c. si. de dona. z. l. i. C. de reu. dona. nō ergo valuit donatio secūdo loco fratrib⁹ sancti francisci facta: cū dominū iā fuisset translatū inhumatos: z nemo dat qd nō habet. c. qd autē. de iure patro. z. ii. q. vij. valbertū. in. c. nuper de do. post diuoz. reu. z. l. traditio. ff. de acqui. re. do. z. pbat⁹ apertissime in casu nostro in. d. l. quoties: qre ad for tificandū ius istoz inhumatoz nō restat nisi rñdere ad ptra ria superius formata. ¶ Et pzo ad iura q⁹ vident⁹ multum stringere ptra statum istoz inhumatoz p⁹ dici p loquit⁹ in alijs casibus. Nā isti inhumati vt dicūt nō habent certū habi tū exclusum vel constitutiōe vel aliter s; ad libitū illo vñt⁹: z post cras alia vestimēta tā i forma q⁹ i colore assumere a diuer lis habitibus eodē tēpore vt cū illa lex vel cōstitutio eos co gat i cōtrarium: z sic nō p⁹ dici eos habere certum habitum. ¶ Item dicūt se esse puros laicos z nullū habere superiores z simul conueniret cā deuotionis sicut faciebāt apostoli z ali j beati xpiani in primitiua ecclesia. quoz erat cor vnū z anima vna z oia erāt illis cōia: iuxta dēz psalmiste. ecce q⁹ bonū z q⁹ iocundū habitare fratres in vnū. Et p predictis v⁹ bo. ter. i. c. delectissimi. xij. q. i. negant etiā domū eoz esse religiosā sed pure prophanā. vt puto dedicatā sine auctoritate epī z sine ecclesia: habent eni tū oratoriū qd cuiq; in domo p⁹ria lici tū ē causa orandi habere: vt i. c. vicinū cū duob⁹ sequētib⁹. de conse. di. i. p. Innocē. in. c. inter dilectos: de dona. vbi est bo. ter. §. l. ec. l. iij. Ad idē faciūt nō. p bar. in. l. si. ff. de colle. illi. vbi dicit q⁹ ista collegia misericordie z disciplinatoz z iuuārium oppressos sunt a iure approbata. p. l. i. ff. eo. ti. z proprie sta tuz istoz inhumatoz v⁹ approbare anto. de bu. in. c. ij. de fo. cōpe. vbi dicit istos inhumatos cū regularit⁹ viuant esse pso nas ecclesiasticas licet p⁹essionem nō faciāt z q⁹ gaudere de bent priuilegio ecclesiastico. allegat⁹ ter. cū glo. i. c. idē nitatib⁹ de elec. li. vi. in. fi. z qd nō. xi. q. vlti. c. si. de maio. z obe. dilecto. ¶ Itē fm eni cū tales se astringant multis disciplinis z abu lāt discalciati possunt dici i statu penitētiū q⁹ sunt sub ecclesia xi. q. i. ¶ Aliud q⁹ status ab ecclesia pbat⁹ z tales subsunt ec clesiastici nō sit regula approbata: q⁹ nec regulares dici possūt cū nō habeant vota ppetua: nō tñ ē reprobato⁹ status viuendi fm eni ad hoc ducit extrauagantē. Jo. xxi. q. i. c. i. Ratio re cta q⁹ tollit penas. de. i. de rei. do. etiā q⁹ ad illas q⁹ benigne vo cant⁹ oūmodo honeste vñt⁹ z se nō iplicent i predicationib⁹. z sic ex auctoritate tanti viri d⁹ sufficere rñsio ad p⁹ria: z ad id qd dicit⁹ de medicitate p⁹ dici q⁹ ipsi laborant q⁹tenus de eis medicāt. qd nō ē de iure iprobatiū. l. xxi. di. c. i. z. xli. di. q⁹ istā z qd qd sit i iuris subtilitate i quo nūc iistere nō intendo illud p⁹serti me moneri i banc niaz qd dñs noster martin⁹ papa do mibus istoz inhumatoz pcessit ex certa sciētia aliq⁹ scientias ex qb⁹ v⁹ statū eoz tollere. arg. eoz q⁹ nō. Inno. i. c. veniēs de fi. pref. vt saltē illud dictū pcedat in p⁹ncipe. ar. l. barbari. ff. de offi. preto. Ad idē bo. ter. in. l. si in hoc. §. si. ff. de ex. tu. vbi dicit⁹ q⁹ si p⁹ncips cōcedit alicui licentiā trāferēdi domici liū sciēs illū esse tutorē i loco v⁹ illū tutelle ab soluisse. ita z do min⁹ papa dādo istis indulgentias v⁹ statū illoz approbare. nā si essent i statu peccati nō pdest indulgētia q⁹ cedit⁹ vere pe nitētib⁹: z p⁹ssis de q⁹ de peniten. z renū. c. qd aut. z. c. qd qdē z licentiā seu indulgētia vel dispēlatio extendit⁹ ad ea q⁹ necessa rio ex actu dispensati sequunt⁹: vt dicit glo. nō. in. c. quod i tan tū de pben. z. c. qz nō potest eo. ti. li. vi. z. c. si quis in clero. vii. q. i. plene per anto. bu. in. cat si clerici. §. de adul. de indi. Et

ad predicta facit ter. optimus cum materia sua i. c. quia circa de consan. z affi. vbi patet q⁹ tollerant seu dissimulant papa in casu specificato vbi dicit se velle dissimulare i ducit dispensa tionē: vt ibi fortius: §. vbi dat indulgēcias cū fortius opere actus passiuus q⁹ neglect⁹: vt in. c. ex ore de his q⁹ fi. a ma. par. cap. iuncto. c. ad decimas. de resti. spo. li. vi. ¶ Itē in casu du bio recurramus ad p⁹suetudinē i. c. cū dilectus. de p⁹sue. z. l. de interpretatione. ff. de legi. forti⁹ recurrēdū ad iudiciū pape tā tñ. Nō eni negari p⁹t quin istoz inhumatoz status sit dubi⁹ papa: ergo dādo indulgentiā videtur declarare statū eoz nō nō improbatū a lege. possunt §. isti defendi vel mero iure vel ex tacito iudicio pape: vel p ipsius dispēlationē: vt colligit⁹ satis ex p⁹dictis. Et p hoc tollunt⁹ plire allegata §. istoz societatez. ¶ Ad secundū p⁹ncipale motuum rñdet⁹ multipl⁹: primo q⁹ illi biancis z antoni⁹ recipientes illā donationē nō erant ex tranei ab ipsa societate: imo de ipso corpore societatis: qd aut donatur vni de corpore cōtemplatione ipsius corporis dona tū acquirē⁹ corpore: vt in. c. requisti. in. fi. de testa. facit qd not. glo. de monacho. insti. de inu. stipu. §. si quis aliq⁹. ¶ Itē z secūdo p⁹supposito q⁹ oino fuissent extranei ex quo noie socie tatis inhumatoz receperūt z illi inhumati postmodū habue runt ratū ibidē edificādo z habitandū acquisierunt illud do minū. ff. de neg. ges. l. si ego. z. l. pe. nō. Bar. in. l. qui mihi do natū. ff. de dona. quiniū nō l⁹ q⁹ si possit alteri stipulari: tñ si sti pulat⁹ noie alterius valet stipulatio illa postmodū ratuz habē te. d. l. penul. nō. Bar. in. l. stipulatio ista. §. alteri. de ver. obli. ¶ Non obstat tertiū motus de renunciatione. pcuratoz istoz inhumatoz: q⁹ vt apparet ex forma. pcurationis nō ha bebat ad hoc mandatū: q⁹ eni in hoc speciale mandatū: alias eni nō valet donatio quā tūc q⁹ habent plenāz admini strationē vt in. l. filiū. z. l. ibi p. Bar. ff. de dona. z. l. ptra iuris regulas. ff. de pac. Non eni p⁹sumit⁹ quis pcuratōrē cōstituē do generat⁹ velle iactare suum. l. cū de indebito. ff. de pba. fa cit. c. qui ad agendū. de pecu. li. vi. Quicquid autē facit. pcura tor vltra cōtenta in mandato nō tenet: vt in. c. cū olim el pmo. de offi. dele. z. l. diligēter. ff. manda. maxime cū agit⁹ de aliena tione rei. publice loca q⁹ nō debēt alienari sine discussione: ma xime imo posset dubitari an necessario deberet interueniri au ctoritas epī. de quo p bo. in. c. nulli de re. eccle. nō alie. z. l. iube m⁹. C. de sacro san. ec. iuncta. l. omnia priuilegia. C. de epi. et cle. vbi oino priuilegia tributa ecclesijs extendunt⁹ ad pia lo ca. dicit⁹ eni pius locus vbi actus p⁹ exercētur. de quo p spe. i ti. de instr. edi. §. nūc nō aliqua. §. z. l. scias q⁹ int⁹ legata ad pias causas. ¶ Ad quartū z vltimū est rñdēdū q⁹ illa p⁹cessio vñi pape nullū est momentū tanq⁹ subiectina cū falsum fuerit nar ratū q⁹ illa bona spectarent ad aliū: z qd libere volebat p⁹ferre ipsis fratrib⁹ qd erat falsum cū iā dominū irreuocabiler fue rit translatum in istos inhumatos vt. s. dixi. Princeps autēz nunq⁹ p suas litteras intēdit p iudiciū afferre tercio de illo nō habita mētiōe in. c. sup eo. de offi. dele. z. l. iij. §. si q⁹ p⁹ncipe: ff. ne quid in loco pub. ¶ Itē priuilegiū p surreptionē obtē tū ipso iure nullū. vt nō. in. c. audientiā. de referip. z in. c. i. z. ij. de fi. pref. li. vi. z. c. int⁹ dilectos. de fi. instr. ¶ Ex quib⁹ oib⁹ pcludo istos fratres seu pauperes q⁹ dicūt⁹ inhumati fore po tiores in dominio illaz terrarū de quib⁹ ad p⁹sens cōtēctio est. Et bec sufficiūt. Nicolaus abbas.

Con. l. vi.

Cusus cōtingētia talis est. Quidā Sandoz ciuis lucanus sindicus z pcurator monasterij monia liū sancti corbonis de luca ordinis cisterciē. di cto sindicario noie: z de volūate z p⁹sensu dominarij abbat⁹ se z monialiū dicti monasterij ex vna parte. Et qdā lambert⁹ quodā coluini. Lucan⁹ ciuis p se z suos heredes ex alia par te cōpromiserunt in quēdā archiepiscopatū lucanū tanq⁹ dicta rū partiū arbitriū z arbitriū z arbitratōrē z amicabilē cōposi torē sup oibus z singulis causis litib⁹ z q⁹stionibus p⁹rouer sūz dissentionibus iuris inter ipsas partes vertentibus vt ille ita intelligerēt⁹ lites z q⁹stiones sup qb⁹ fuit lata sentētia z c. vt plene de hoc pstat ex instrumēto sup hoc pfecto vigore cuius cōpromissi dictus archiepiscopatū int⁹ cetera. p⁹nūciavit q⁹ dñs abbat⁹ i capitulū z cōuentus dicti monasterij teneant⁹ tur z debeant illinc ad. xviij. menses. p⁹ime futuros quātun cūq; ad req⁹sitionē dicti Lamberti vendere dare tradere z v⁹ ditionē facere de iure validam prefato Lamberto quedaz bo na imobilia. dicti monasterij in laudo exp⁹so pro precio certū z quinquaginta florenoz. Quod quidē laudus dictus San doz sindicus

dos iudicus dicti monasterij approbavit et dictus Lambertus nomine proprio postmodum infra terminum xviii. mensium prescriptorum dicitur Lambertus fecit coram domino vicario lucani episcopi citari et requiri dictas dominas abbatissas et moniales offerens se paratum ad emendum et requirens quod abbatissa et conventus deberent sibi vendere bona in laudo comprehensa. et ad hoc petiit illas compelli illis autem. scilicet abbatissa et monialibus allantibus nullitatem laudii in illa parte ac declinantibus foris episcopi. tanquam exempti dictus Lambertus deposuit dictum precium centum quinquaginta florenorum de mandato vicarii apud quedam dominum. Nec alter super predictis exceptionibus appareat lata sententia sed a tempore depositi sancti emanavit tantum tempus quod recuperatio dicti depositi vel impossibile vel difficilis. maxime urgente quoddam statuto in civitate lucani inducente prescriptione decem annorum inter presentes et inter absentes contra omne debitum vel i. eo latius apparet. Queritur nunc cui incumbat illius depositi periculum vel persecutio etc. **Nicolas abbas.**

Confratres eiusque matris presidio humiliter invocato: viximo quod spectat ad monasterium preter. apertum. l. si a te. C. de pactis. inter emptor. et venditor. iuncta. l. accepta. C. de usu. et quod ibi notatur. ubi patet quod etiam ad actionem parandam satis est emptori offerre et consignare seu deponere precium de mandato iudicis: ita quod talis consignatio habet viam solutionis et periculum pecunie spectat ad venditorem. Sed in casu nostro predictus Lambertus obtulit et de mandato vicarii consignavit. Ergo periculum seu pecunie persecutio pertinet ad monasterium ut dictis legibus nec possunt abbatissa moniales pretendere nullitatem laudii cum eorum iudicus expresse emologaverit laudum: et sic poterunt compelli ad ipsum observandum: ut in. c. p. tuas. de arbitrio. l. i. p. e. C. eo. ti. Nec defuit potestas compromittendi cum non ageret hic de libertate monasterii quo casu non valisset compromissus sine licentia pape si monasterium erat exemptum. Si agebatur de alijs articulis ut patuit ex diffinitione. ut patet. l. c. cum preter. de arbitrio. Nec legitimatione signationis seu deposita habuit impedire allegata ipsas moniales exemptis: quoniam consignatio fuit facta ante probationem exemptionis. quoniam non apparet quod aliquando fuit ipsa exemptio plene probata: quare alio modo non probato vicarius episcopi censendus erat coperes iudex. xviii. q. ii. monasteria. et c. abbates. et de re. do. cum vene. et de offi. vica. licet sic sumus in terminis. l. accepta. prealle. Sed his non obstantibus contrarium arbitror de iure prevalere ad hanc contrariam sententiam movet me principaliter nullitas ipsius laudii quod data certissimum est illa signationem non produxisse iuris officium quod illud laudum fuit nullum quatenus super agebat monasterium ad alienationem bonorum immobilium probat. Sicut monasterium sine consensu dioecesanum non potest bona immobilia alienare. xii. q. iiii. in venditionibus. Ita nec per compromissum potuit seligare ad hoc quod non sollicitudine directe prohibet. in. c. tue de pecunia. et c. cum quis una via. de reg. iur. lib. vi. Ita notabiliter voluit hostiensis in. c. iij. de arbitrio. et Jo. an. post eum quod compromissum factum sine consensu superioris non potest placere prepetuum iudicium ecclesie generare. ideo non potest compromissus qui alienatio alia facta est via ad alienationem faciendam. et ita voluit Lappus tener allegatione sua. ii. Item apte voluit Fredericus. c. si. lxxxi. ubi dicit non valere transactionem prepetuum ecclesie factam etiam consensu sui capituli nisi iterum venerit consensus et auctoritas dioecani ex quo sequitur alienatio rei immobilis ipsius ecclesie vel aliud prepetuum prepetuum. per hoc in. c. tam. h. i. si cum lis. et c. si vni. ff. de transac. et ibi respondet ad c. contingit de transac. decens quod ibi solus querit de iure cap. et respondet salvo iure dioecani. sicut in simili non. glo. i. de re. eccle. non alie. et benedictus reddit ad naturam suam. ideo valent pacta et transactiones sine auctoritate superioris. Ad idem quod non. bar. i. l. nulli. ff. de transac. ubi idem vult in prelo compromissum enim est quedam transactioni autem. ut differet. iud. i. si. deo. Item illud laudum per formam iuris inquantum artabat ad vendendum bona ecclesiastica citra causas premissas a iure. et forma tradita putat tradidit. i. c. si. excepti. one. xii. q. ii. et i. summa eiusdem questionis. ergo hic fuit nullum. ut in. c. examinata. de preter. vii. Si ergo non valeat laudum minime valet compromissus illa consignatio et depositio tanquam facta ex causa nulla et a iure comprobata. et sic sumus extra superius allegata cum matrimonium non esset obligatum ex illo laudo ad vendendum et per consequens nec ad pecuniam recipiendum et sic periculum illud non fuit translatum in monasterium: nec habuit operari talis consignatio aliquem effectum ex quo non fuit iudice facta. Ad hoc tex. iuncta glo. iij. l. iij. C. usu. Et quod non. bar. in. l. accepta

Et si diceretur illud monasterium exemptum. et sic non debet esse dioecani consensu. defectus quia dico quod papa exemptus loco dioecani: et sic ipsius auctoritate debet fieri directa vel indirecta alienatio: ut in o. i. c. auctoritate de privilegio. l. i. vi. et c. iij. di. nulla. et cum dilecta de confir. vii. et glo. aperta in terminis nostris. in. c. de re. eccle. non alie. in verbo. proprii. preterea esto sine veritatis preiudicio quod predicta non obstant quod in veritate concludunt: et alio in capite periculum pecunie non spectabat ad monasterium: quod ad hoc ut signatio habuerit suum effectum oportet quod fiat auctoritate iudicis competentis: ut dicta. l. acceptam. et l. iij. C. de usu. et quod in eis non. Sed notorie constat vicarium episcopi esse iudicem competentem religiosorum ordinis distentionem: cum ille ordo sit exemptus et immediate pape subiectus: ut non. in. c. cum ordinem. de rescrip. et iam dudum fuit et est in pacifica possessio: ne exemptionis: et sic tollit ignorantia facti allegata. Item cum de hoc cotereretur non debeat antequam constaret illi esse iudicem facere depositum ad illius mandatum. argu. in. l. minus. proprii. C. de excu. rei iudi. et in. c. super litteras: de rescrip. cum si. et melius de iudi. c. exhibita. et per hoc patet responsio ad omnia motiva superius allegata. Concludo ergo quod periculum vel persecutio illius pecunie depositi pertinet ad dictum Lambertum non autem ad monasterium et hec sufficient. Laus deo. **Con. lviij.**

Et infra scriptis litteris apostolicis quorum quidam litterarum tenor ita presentatus fuit mihi transmissus: videtur iohannes episcopus etc. Ad futura rei memoriam etc. Et post multa per ipsum dominum papam disposita et ordinata sequitur in dictis litteris lege sine apostolica constitutione: et ad id ut eo amplius divinus cultus quo maiori canonicoz et capellanorum numero dicta ecclesia fuit decorata statuimus quod episcopus et capitulum dicte ecclesie per preteritis vna cum dictis consulis toties quoties videbit eis expedire de nouo creare nec non constituere ultra solitum numerum novos canonicos et canonicos paratos et portiones preteritis capellanis illa numero: et quantitate et tpe in tps decernere. put honori et utilitati dicte ecclesie cognoverint convenire. Ita tamen quod ex preteritis in presentiarum existentibus: vel de eo quod distribuit de mensa dicti capituli in prepositum et canonicos seu capellanos qui nunc sunt vel in futurum erunt instituti in beneficiis. qui nunc sunt in ecclesia memorata nihil possit aut debeat detrahi aut diminui quovis modo ac etiam quod future preteritis ac portiones hominum in eadem ecclesia instituent de seu decernende non sunt necesse debeat inferioris fructus redditus et puentus qui principaliter existentes. si autem ipsum capitulum creationi et institutioni predictis aut eorum alicui noluerint interesse aut edicerent vel noluerint sentire sine causa episcopo et consulibus ipsis concordare tunc in eo casu episcopus cum ipsis consulibus possunt et valeant omni iure creare canonicos et capellanos et preteritis canonicos instituere ac etiam portiones hominum etc. facere in premissis quod cum dico capitulo potuissent aliquo non obstante habeant et habere censent auctoritate preteritis etc. Et iuxta finem dicte constitutionis dominus iohannis dicta litterarum ponunt etiam ista verba videlicet per predicta quoque aut aliquod predictorum nullum intelligat aut possit preiudicium fieri alicuius privilegii vel indultis per sedem apostolicam processibus haec tenus circa premissa vel aliquod eorum de consulibus antedictis vel operariis fabricem memorate. Nunc infra scripta duobus eliciunt. Primo an circa ordinationem et creationem preteritis danti et demum electionem canonicorum attentis vobis dictarum litterarum apostolicarum debeamus dicere quod sunt tres voces videlicet vna episcopi seu archiepiscopi alia canonicorum alia consulum vel debeamus dicere quod sint due videlicet vna episcopi et capituli alia sit consul. Et quid si episcopus cum capitulo sine consulibus conveniret cum episcopo et capitulis sed maior pars consulum: et quid si consules cum capitulo vel maiori parte capituli dissentiente episcopo concordarent: et utrum canonici et capitulum sint vocandi: ita quod si non vocarentur possent agere de coteru. Et nunquid canonici inter essentes vel maior pars ipsorum poterint contradicere vel non sentire ordinationibus et institutione predictis factis per archiepiscopum et consules ita quod ex eorum contradictione vel non sensus preteritis impediatur aut annullatur creatio ac etiam institutio facta per archiepiscopum et consules. Secundo principaliter dubitat cum in constitutione predicta dicti domini iohannis dicatur quod future creande preteritis non sint nec esse debent inferiores fructus redditus et puentus qui principali existeret: quare cum in dicta ecclesia sint preteritis maioris fructus medietatis et minoris. querit in quantum quantitate iste nove preteritis creandi debeat. Tercio principaliter querit an per dominos consules

vel saltē vna cū episcopo in creditoze taliū prebendarū z ordi nationē p̄bendarū ipsaz apponi possint onera certa z seu ob seruatiue seu qualitates i assumendis z p̄mouendis ad di ctos canonicos z p̄bendas: z q̄ v̄t puta q̄ assumēdo sint sa cerdotes vel q̄ infra terminū p̄moueri teneant vel q̄ reside re z cōtinuā residentia facere vel talē missam tali tēpore cele brare teneant z similia. Et nūqd nō faciētib⁹ possit ordina ri p̄ dominū ep̄m cū capitulo z consiliib⁹ vel saltē cū cōsiliib⁹ capitulo recusante q̄ talia nō seruantes moueri z non facien tes incurrūt penā amissionis fructū prebendarū z aliorum emolumentorū vel q̄ saltē eis possint subtrahi dicti reddit⁹ vel pars dictarū p̄bendarū p̄ dictos cōsules. ¶ Quarto p̄ci palis q̄rit cū ita sit q̄ tales prebende fuerint ordinate recte z create de redditib⁹ z bonis ope z p̄ p̄ns deputatorū ad regi men dicte opere z sic p̄sulū artis lane: z sic videant ex dota tione acquirere ius patronatus an dictū ius sic dicat acqui ri: z sic in creatione p̄fata possit ordinari p̄ episcopū z p̄fatos p̄sules q̄ attenda donatiōe p̄fata deinceps i futurū p̄sules artis lane q̄ p̄to tēpore fuerūt sint patroni predictorū preben dorū. ita q̄ illis prebendis vacantib⁹ spectat presentatio ad ipsos cōsules z ad dictū archiepiscopū p̄firmatio: ita q̄ i cō firmatione nō habeat iteruenire caplin z c.

Consilii eiusqz maris atqz agatx virginis glorio se p̄sidio humiliter inuocato attingā p̄clariori con sultationē i formatione quodlibet dubiū de p̄ se. Et p̄io iuxta interrogationis ordinē primū ag grediar i quo icidēter multa annectunt dubia. Et p̄io argu itur q̄ archiepiscopus z capitulū sunt loco vnius. sic z habe ant i hoc tantū vna vocē. Cōsules nō loco alteri⁹ z sic habeāt aliā vocē ita q̄ omnes simul cōstituāt duas voces: hoc v̄t p̄i ma fronte p̄bati. in. l. fi. C. de ipu. z alijs substi. vbi habet q̄ si testator ita instituit. titius vna cū filiis suis z sempzoni⁹ mi biliteredes sunt ex tali institutione patris cū filiis q̄ simul con iungunt⁹ z pene sim nām sunt eadē p̄sona debere habere di midia z sicutantū habere sempzoni⁹ solus quātū pater z filij q̄ simul fuerūt iuncti. ita v̄t dicendū i p̄posito. cū eni episcop⁹ z capitulū simul iungant⁹ v̄t q̄ fuit loco vni⁹ tāti. Cōsules nō qui p̄ se vocant⁹ debent esse loco alteri⁹. ad idē. l. si q̄s fun di. ff. de isti. z substi. ¶ Secūdo p̄cipaliter facit q̄ nota. Jo. an. post hosti. in. c. scriptura. de elec. vbi dicit q̄ si i electiōe p̄ latis aliquis habeat tertiā partē capitulū aliā tertiā: aliq̄ alia vniuersitas aliā tertiā tantū habet sol⁹ p̄lat⁹ quantū habet totū capitulū. vel alia vniuersitas. nec iudicant⁹ voces p̄ capi ta. ita in p̄posito ex quo episcopus z capitulū simul iungū tur. z etiā de iure faciūt vni⁹ corpus. vt i. c. nouit. z. c. quāto. de his q̄ fi. a p̄la. licet plures sint numero quā ipsi p̄sules tātā vo cē habent simul q̄ntū ipsi p̄sules. ¶ Sed bis nō obstantib⁹ que vere nō obstant p̄trariā sniam arbitroz p̄ualere q̄ oēs predicti sint loco triū p̄sonarū nō obstante q̄ episcopus z ca pitulū iungant⁹ p̄ dictionē copulatiuā z. de hoc videt casus apertus i simili. l. si quis titio. ff. de vsufru. accre. vbi patet q̄ si testator ita dicit titio cum beredib⁹ meis z meuo eadē rem relinquo. ex relicto sunt tres p̄tes q̄rū vna debet titio alia be redib⁹ testatoris. tertia meuo. z subiciit i tex. nō referre an di catur relinquo illi z illi z meuo. an illi z illi cū meuo. semper eni sunt tres partes. Ecce ergo q̄ dū cōiunguntur duo z p̄ di ctionem cū vocant⁹ omnes equaliter. facit. l. titie. textores. z quod ibi nota. ff. de le. iij. fortius idē dicendū cū cōiungunt⁹ per dictionē z. Itā h̄c dicitio z p̄ quā iungunt⁹ h̄c episcop⁹ z capitulū facit vtrūqz capitulatū veni p̄cipaliter ita q̄ vni⁹ pōt dici accessorii ad reliquum: vt est glo. in. c. querelam de symo. Itē sentit gl. ff. de iur. z fac. igno. super rubrica. ¶ Se cundo ad idē videt tex. i. l. si quis ita stipulat⁹. ff. de r. ob. i. bi p̄bat q̄ si duo i dispositiōe cōiungunt⁹ p̄ dictionē z oportet vtrūqz iteruenire. Sed si episcop⁹ z capitulū simul cōiungē tur in vna vocē nō verificaretur dispositio pape fingit eni ca nonicos esse viginti. si episcop⁹ cōiungit⁹ cum eis essent. xxi. pone etiā q̄ decē canonici z ep̄s p̄sentit⁹ p̄ vna parte. alii de cē. p̄ alia parte. Nā sū cōtrariā sniam illi vndecim represen tabant omnes an cōstituāt maiore partē omnium: z sic nō erit verum dicere q̄ capitulū hic consenserit. put requirit⁹ ex for ma mandati quia nō est h̄c aliq̄ p̄te. capitulū cū nō reperiat⁹ maior pars capituli i aliq̄ parte. Nā decē facit dimidiū totū. Ad hoc. c. i. de his q̄ fi. a p̄ela. z. l. q̄d maior. ff. ad muni. z bo nus tex. i. c. ecclesie. de elec. vbi patet q̄ nō est dare capitulū ni si saltē maior pars totius. z nō maior partium cōpa

ratione minoris: ¶ Item pone alium casum retentis dictis terminis: quod ex viginti canonicis cōsentit⁹. xv. p̄ vna par te. archiepiscopus cū reliquis quinqz: alia parte secundū opi nionē p̄riā illi. xv. p̄stituerit seu p̄sentaret⁹ torā illā vocē eis cō petentē: z sic deueniret p̄ formā mandati cū nō iterueniret p̄ formā mandati cū nō iterueniret h̄ p̄sentus archiep̄i: q̄ tū dū eē p̄cipalis in auctorizando: vt patet ex forma mādātū vt q̄ iste absurditates cessent dicamus q̄ episcopus habet p̄sentire p̄ se cōsules per se. iuxta illud dictum. Jo. an. z hosti. in. d. c. scriptū q̄ bene cōuenit in casu nostro. ¶ Tercio p̄cipaliter facit episcopus z capitulū vocātur h̄c p̄ nomina appellatiua z collectiua respectu nō autē tā q̄ singuli. Ergo vt satis fiat rescriptio pape oportet q̄ episcopus cōsentiat z capitulū p̄ se. nam capitulū est corpus per se distinctū ab episcopo adeo q̄ appellatione capituli nō venit episcopus vt patet ex diuersita te titulorū. Nam alius est titulus de his que sunt a p̄latis z maiori parte capituli z h̄c sicte constituent vni⁹ corpus dictū. c. nouit z quāto tū ep̄s est caput canonici mēbra. Caput vero differet a mēbris: hanc sniam formauit glo. nō. in. de. z. q̄. de. eta. z qua. ¶ Quarto videmus quod vbi ep̄i z capli requiri tur p̄sentus nō iungunt⁹ vt sufficiat habere maiore partē nu meros: s̄ oportet q̄ ep̄s p̄ se cōsentiat z capitulū p̄ se. ita: vt sal tē habeatur p̄sentus maioris partis capituli. vt legitur z nō. in. c. vno. ne. se. va. Et ibi bona gl. p̄lene z fideliter p̄ Jo. an. in. c. a collatione. de appell. li. vi. Cōsultat⁹ f̄rede. cōsulto p̄i⁹ Jo. an. ipse refert in p̄silijs suis p̄silio primo. plene per cal. in. c. postulasti. de p̄cess. p̄ben. l. hosti. alit⁹ ibi senserit. Sed oēs moderniores ibi sequuntur primū dictū quod p̄cedit etiā cum ep̄i z capituli p̄sentus requirit⁹ ex forma mādātū: vt in casu no stro de quo est glo. nō. in. c. si parte de rescrip. li. vi. ¶ Quinto p̄batur ex tenore rescripti predicti. Nam. si ep̄s z capitulum cōstituerent vna vocē nō distinguerentur in fine rescripti. vbi dicit quod notāte p̄sentire capitulo posset ep̄s ordinare cum cōsilib⁹ z c. vnicus z conformis debet esse sensus cuiuslibet dispositionis nec debere separari cauda a capite vt alit⁹ sit sen sus in prima parte alijs in secūda. Si eni iungerentur sem p̄ remaneret iuncti ad hoc bonus tex. cū glo. in. c. maiores. de baptis. in. x. ceterū. aucta gl. in. x. auctoritas: z p̄cedētia capiūt intellectū a sequētib⁹ eni. l. si seruus pluriū. z. l. q̄ filia bus. ff. de le. i. ¶ Sexto z vltimo dico q̄ in effectu nō multū refert hoc dubiū discutere quod ex forma mandati clare colli gitur quod archiep̄i z consiliū p̄sentus semp requirit⁹ capli. aut contradictionē notet hoc. p̄batur sic ex dūssio vnius alteri⁹ opatur ingressum vt in. c. cū renūciatur. xxxij. q. i. z. l. cū p̄e tor. in. p̄m. ff. de iudi. z. xxv. di. q̄lis. de p̄sump. nōne. sicut i rescriptis dicitur quod si capitulū voluerit p̄sentire aut iteret se aut p̄tradixerit tūc ep̄s cū ipsi cōsilib⁹ possint z valeāt i fine capli z c. Ergo cū solū excluderit caplin videt apte voluit se q̄ sine archiep̄i: z cōsulum cōsensu non possit illa creatio fie ri ad quid eni excludisset solū capitulū in casu p̄tradictionis si idē esset. p̄tradiciente archiep̄o vel p̄silib⁹: voluit. q̄ vt in oī casu archiep̄s z p̄sules p̄sentiar⁹: hoc videtur p̄forme iuris cōi. Itā archiep̄s sine p̄silib⁹ non posset cū p̄sules habeant dare dotē z sp̄alia sine p̄alibus esse nō possunt. i. q. iij. si q̄s obiecerit. nec p̄sules sine archiep̄o: quia laici nō possunt p̄sti tuere beneficia sed h̄c spectat ad ep̄m. xvij. q. i. quidā. de p̄se. di. i. nemo. z. c. postulasti. de iure patro. capitulū autē in casu p̄ dictionis recte excluditur: quia siue iusta causa nō potest im pedire ea que iuste statuuntur p̄ episcopum: vt not. Jo. an. z archi. i. c. i. de p̄sti. facit quod legitur et nō. in. c. i. l. xv. di. ¶ Ex p̄dictis p̄cludo q̄ archiepiscopus capitulū et cōsules faciunt tres voces. verūm p̄dictio capituli nō habet impedire actum siue voluerint iteresse siue p̄dixerint. siue noluerint cōsentire cu h̄c materia sit approbata p̄ papā: secus aut si p̄tradicerent cōsules seu maior pars ipsorū vel archiepiscopus. et loquor quantum ad ea que p̄tinentur in litteris iohānis: et p̄ becre manēt decē multe alie cōsultationes in primo dubio cōtēte. Et primo illa nunquid episcopus cum capitulo sine consiliib⁹ circa illā ordinationē z electionē de q̄b⁹ in l̄ris iohānis pos sunt p̄cedere. Et dicēdū q̄ nō vt patuit ex p̄dicti. ¶ Itē scōdo q̄ si duo vel tres ex p̄silib⁹ cōueniretur. dico eni nō suffice re. q̄ p̄sules vocarent h̄c p̄ nomina appellatiua z collectiua. i. vt vniuersitas z collegiū nō vt singuli. Itā nō p̄possunt dicti cō sules p̄sentire nisi maior pars ipsorū p̄sentiat. d. l. q̄d maior. z. c. ecclesia. z. c. i. de his q̄ fi. a p̄la. z. l. referē. ff. de regu. iur. p̄ hoc bona gl. in. c. cū inter canonicos. de electi. z. tex. i. c. apostolica. li. vi. lvi. di.

li. vi. li. di. Patet etiam decisio tertię cōsultatōis videlicet qđ
si cōsules cū capitulo vel maiori pte capituli dissentiente epō
concordarent: dico enī hoc nō sufficere vt patet ex p̄dictis. qz
archiepiscopi z cōsuluz cōsensu tā ex forma mādātī qđ de lu
re cōmuni necessario requirit. ¶ Ad quartā cōsultationem
vtrū canonici z capitulū sint vocādi ita qđ si nō vocent possint
agere de cōtētu. dico qđ si nō vocent act⁹ nō tenere vigore
litterarū pape: qz hec factus ē data simul episcopo capitulo z
cōsulibus. Si ergo capitulū nō vocat actus corruit ex defe
ctu potestatis z ex cōuentione forme mandati: vt in. c. vne
rabilis. de offi. dele. z. c. cū dilectus. de rescrip. z. l. diligenter.
ff. mādā. vbi cūqz enī potestas datur tribus quod duo faciūt
alio irrequisito nō tenet: qz exercitiū cōpetit eis. p. p. de offi.
dele. c. duo delegatorū. z. c. causam matrimonij: z nō. i. c. p. r.
dentia eo. ti. vbi p. glo. z. bar. in. l. i. §. si plures. ff. de exerci. fa.
cit. c. si. duo. de procu. li. vi. qđ legitur z nō. in. l. si interest. ff. de
ar. z. c. ii. eo. ti. li. vi. Nec obstat. c. sicut de elec. vbi actus videt
tenere nō obstante cōtētu aliquoz licet possit agi de p̄tētu
qz dico qđ ibi nō peccat in forma neci potentia quoniā de iu
re potestas vniuersitatis ē penes duas partes vniuersitatis
l. nulli. z. l. plane. ff. qđ cuiusqz vniuer. nomi. z. l. nominatio
num de decre. ab ordi. faci. Sed i casu nostro deficit potestas
que dat hic oibus simul. ¶ Itēz cōmittitur p̄ra formā re
scripti. dico tñ qđ ipsozū p̄radictio si viciat vt p̄ter rescripto.
vocat enī capitulū qz forte bene p̄sultendo poterit alios retra
here ab ipsozū opinione. sicut loquit⁹ z nō. in. c. cū in veteri. de
elec. z. in. c. cū olim. de arbi. in. d. c. ii. eo. ti. li. vi. ¶ Patet insu
p decisio vltimo p̄sultationis. s. primi dubij p̄dicti. dico enī qđ
cōtradictio capituli nō h̄z obstare ordinationi archiepiscopi
z p̄sulū in his que p̄ninent in litteris p̄ predicta. Et ad p̄di
cta addo ter. notabilē in. c. pastoralis. de rescrip. z qđ ibi nō.
vbi patet qđ quādo iungunt plura corpora simul nō vt facien
tia vnus corpus s̄ vt diuersa ad hoc vt actus dicat⁹ factus ab
oibus seu a maiori pte oportet qđ interueniat cōsensu cuiuslibz
corporis p̄ qđ dico nō sufficere qđ episcop⁹ cū aliqbus de p̄sul
ibus faciant maiore p̄ez vt dicat⁹ factū a p̄sulib⁹ z ab episco
po seu archiepiscopo. s̄ oportet qđ ep̄s cōsentiat p̄ se z maior
ps omniū p̄sulū p̄ se. z idē dicendū in. c. eo casu. qz eoꝝ cōsen
sus distribuere. z p̄solutū remanet primū dubiū cū oib⁹
suis accessorijis. ¶ Hūc respondeo ad p̄traria. s̄. in p̄cipio for
mata. z p̄io ad. l. si. C. de i. pu. patet responsio p̄ nō. ibi p. glo.
i. bar. in. d. l. si quis titio. ¶ Ad dictū hosti. z. Jo. an. in. c. scrip
tū. dico qđ p̄cedit qñ certū ē qđ aliqui simul iuncti habet cērrā
patrē electione. S̄ i casu nostro ex quo omnes vocant⁹ eq̄li
ter p̄ nomina appellatiua quodlibet corpus habet p̄ se tertiā
in dispositione actus. z sic in casu n̄ro potest obseruari. quod
ibi nō. saluo qđ dicitur de capitulo. qz illius contradictio non
obstat z alioꝝ sic et speciali forma rescripti vt patet ex p̄dicti
ctis. Nec obstat si diceret⁹ qđ dicti cōsules nō vocant⁹ ad cre
ationē. z institutionē p̄bendarū vt p̄ncipales. s̄ potius tan
qđ potestates habentes cōsensum. vt colligi v̄ ex p̄ncipio re
scripti vbi dicitur qđ episcop⁹ z capitulū vna cū cuiuslibet zc.
Ista enī sunt diuersa in se qđ tres habebāt in se simul actus ex
plicare vt qđ duo de cōsensu tertiū. nā primo casu omnes sunt
auctores in facto. ¶ Secūdo casu sunt tantū duo z tertiū
p̄stat cōsensu: vt legit⁹ z nō. in. c. i. ne se. vacan. li. vi. dico enī
b̄ esse falsum. s̄ qđ p̄sules nō vocent⁹ vt p̄ncipales. Nā si bene
ponderentur v̄ba rescripti actus irrationis z institutionis re
fertur ad omnes pariter: vt patet ibi quotiens eis videbit⁹ de
nouo creare. ¶ Itē z clarior in fine rescripti vbi d̄ qđ caplo
nolēte cōsentire se interesse ep̄s cū ip̄s cōsulib⁹ possunt z va
leant omni iure creare canonicos zc. Et si in creatione z insti
tutione sunt p̄ncipales in h̄ casu ex quo act⁹ dispositiōis pa
riter refert⁹ ad omnes tantū ē dicere ille z ille quantū ille cū il
lorz iste est p̄p̄ius casus dicte. l. si quis titio. ¶ Hāc rescriptū refe
rebat⁹ ad omnes equalit⁹ ideo dictio cū p̄iungit p̄ncipalit⁹ z
hoc est qđ voluit s̄ rede. dicto consi. p̄mo. ¶ Venio nūcad
secūdū dubiū p̄ncipale videlicet cū antiquę p̄bende rep̄ri
unt disparis valoris z p̄ouent⁹ z noue iuxta formā rescripti
nō debeat esse minoris valoris qđ antiquę q̄liter cōformabū
tur antiquis videt⁹ p̄io qđ noue debeant fieri ad instar medi
ocrū: media enī in dubio videt⁹ auctor cōsiderasse. ar. i. l. lega
to homines generaliter. ff. de lega. i. qz sub hac specie reperit⁹
varietas nō summus aut v̄ilis s̄z mediocris ¶ Itē dicit⁹ si p̄
misi artificē n̄ intelligit⁹ de sūmo nec p̄suis iudicio s̄z de medio
ri: vt in. l. sciendū. §. ad sciendū. ff. de edi. edic. Itē multa iure q̄

rio dubio eligunt mediā viā. in. c. querenti. de offi. dele. cū. l. x.
di. disciplina. de rest. spo. litteras iuxta illud maior enī medijs
gratia rebus inest. de hoc medio expectando multa allegant⁹
in. c. scientes. de censu. ¶ Sed his nō obstantibus aliud pu
to in casu nostro p̄ter. notabilē in. c. cū olim. de p̄sue. vbi notā
ter. p̄bet⁹ qđ vbi aliqd est fiendū ad instar. alterius: si illud est
diuersum eligit⁹ id quod est magis rōnabile iuri cōmuni cōso
nans z alteri minus p̄iudicans z hoc nō. ibi clarius Anto. de
bu. vnde in. casu nostro: dico qđ debent fieri noue ad instar illa
rū antiquarū que magis sunt rationabiles: z iuri cōt̄confor
mes siue sint pinguiores siue mediocres siue infime quia i du
bio videt⁹ papa cogitasse de p̄bendis rationalibus arbitras
qđ in tam famoso z florenti vocabulo z i v̄be deberet esse p̄bē
de fin iuris cōmunis dispositionē. ¶ Hāc rescriptū pape trabe
re in dubio ad ius cōmune etiā si oporteret clausulas rescripti
transportare ne aliquid absurdū sequat⁹: vt p̄batur in. c. cuꝝ
causa de rescrip. Et p̄s rescriptū gregozij qui mandauit p̄e
bendas creare in ea valore qđ canonici instituēdi possent decē
ter viuere z iura episcopalia p̄soluere. z s̄ facit quod nō. gl. in
c. i. x. i. q. i. Et melius in p̄bendis. facit ter. x. i. q. i. §. si alias enī
sequi posset absurdū. ¶ Done enī qđ mediocres p̄pter guerras
vel negligentia canonicorū sunt adeo diminute qđ nō sufficiūt
ad p̄curandū singulos canonicos: dicemus ne papā de illis
itellerisse certe minime. argu. in. c. i. de conse. z. i. c. nemo. de cō
se. di. i. z. c. ad audientia el primo de ecclē. edi. z. l. x. de secundo
p̄i. dubio. ¶ Venio ad tertiū q̄sitū videlicet an dicte p̄sules
p̄ se vel saltē vna cū epō possint statuere circa nouas p̄bendas:
z nouiter in eis instituendos zc. videtur qđ sic p̄mo ex rescri
pto gregozij: qui videt⁹ hoc eis indulgere saltē vt episcopus
facit cū consuli cōsensu. ¶ Itē per quaudā consequentiā
videtur hoc idē licere ex rescripto iohānis: qz cui conceditur
aliquid videtur p̄cessum omne id sine quo p̄mū. cōmode ex
ercere nō p̄t. l. ad rem mobilē z. l. ad legatū. ff. de p̄cu. z. in. c.
p̄udentia. z. c. p̄terea. de offi. dele. z cui p̄ceditur p̄ncipale
z accessorium p̄cessum esse videt⁹. ar. in. c. ex parte el secūdo. de
deci. facit regula accessorij. de regu. iur. li. vi. Sed institutio
creatio canonicorū z p̄bendarū nō p̄t cōmode fieri sine ordina
tione z institutione eoꝝ qđ debet facere instituēdi. ar. i. c. signi
ficant. de p̄bē. Ergo data p̄sulib⁹ z episcopo potestate creādi
videt⁹ data potestas ordinādi: quoniam videtur qđ ex iure pa
tronatus possunt p̄sules p̄ se statuere: qz in traditiōe rei p̄p̄ie
possunt apponere onus. i. c. de monachis. de p̄ben. no. glo. in.
c. generali. de elec. li. vi. z. i. c. cū bertoldus. de re iudi. S̄ ego
arbitroz. qđ p̄sules nec p̄ se nec cū epō simul possunt b̄ p̄stitu
re ita vt ipsi dicuntur auctores in illis ordinationibus z statu
tis: monēoz p̄ncipaliter: quia de iure cōi nō licet laicis etiam in
traditione rerū suarū quas faciūt ecclesijs apponere p̄ditio
nes seu modos spirituales: ita elegāter ponit Anno. in. c. quo
niam. ne prelatus in suas: qz nō licet laicis de spiritualib⁹ statue
re etiā circa dotē quā dat ecclesie. x. q. i. nouerint. z. c. i. d̄ iudi.
c. decernimus de p̄sti. ecclesie sancte marie. z. x. vi. di. bene qđ
dē. Sed circa temporalia bene possunt a p̄ncipio aliqd pa
ctum apponere sic debent intelligi superius allegata in prima
parte. Sed remediū est vt archiep̄s illa statuta cōfirmet ad
petitionē consulum: quod facere p̄t etiā recedendo a disposi
tione iuris cōmunis: hoc p̄bat ter. nō. i. c. cū dilectus. de p̄sue.
ibi ad petitionē patronorū zc. ¶ Ad idem quod nō. doc. i. c.
doc. in. c. ad audientia. de cle. n̄ orefi. vbi dicit⁹ hosti. z. Jo. an.
qđ p̄t fieri cōstitutio p̄ nō residentes etiā si in ecclesia sit cōsue
tudo. In p̄rium dummodo fiat p̄ncipaliter ad vtilitatē ecclē
sie: qđ est notandū: z facit quod nō. in. c. cū omnes. de consti.
ibi enī fuit reprobata illa cōstitutio p̄ antiquā cōsuetudinē:
quia ex radice viciū. p̄cesserit z nō erat oibus cōmunis: vt ibi
nō. Nā ep̄s potest statuere adiunando ius cōmune p̄ apposi
tione pene: vt nō. glo. in. cle. ne romani. de elec. plene p̄ Jo. an.
in. c. si. de offi. archi: z debet hoc facere episcopus ad petitionē
patronorū ex quo statuta sunt honesta: vt p̄bat in dicto. c. cū
dilectus: facit. c. p̄terea. ij. de iure patro. z debet in hoc ep̄s req̄
rē cōsiliū sui capituli. de his qđ fi. a p̄la. c. nouit. z. quāto. illoꝝ
tñ p̄ditio non obstat. e quo statuta sunt alias rōnabilia. S̄z
haberi debet p̄ consentientibus. v. no. Jo. an. z archi. i. dicto
c. i. de cōsti. li. vi. nō obstant allegata p̄ parte consuli in prin
cipio dubij. Nā rescriptū gregozij non p̄mittebat b̄ consuli
bus sed operarijs: dispositio autē non extenditur de p̄sona ad
p̄sonā de p̄mū. san. z. vij. q. i. petisti. sic nec de casu ad casum i.
c. na. de p̄bē. li. vi. Et s̄ pariter concessisset cōsulibus satis tñ

est q̄ eis cōcessit. vt nō. in simili in. d. c. tua. Cōsulet enī nō p̄cedunt virtute rescripti gregozij sed iohānis. Nō obstat q̄d dixi de rescripto iohannis vt veniat illa potestas p̄ quādā cōsequentia: q̄z nego q̄ sine nouis statutis nequeat fieri creatio prebendarū z nouozū canonicorū. Possunt enī relinqui dīsp̄sitioni iuris. vt nō. i. c. susceptū. de rescript. li. vi. ¶ Itē cum sumus in materia dispensabili z restringibili v̄t laici disponūt de spiritalib⁹ debem⁹ facere strictissimā interpretationē: nō solum vt nō veniant specificē nō cōsensu. sed etiā vt nō veniāt ea que ex p̄prio v̄borū significato possint cōprehendi. vt no tanter legit⁹ z nō. in. c. quod dilectio de. cōsan. z affi. z in. c. i. z. ij. de si. p̄res. li. vi. p̄ Jo. an. in regula odia. de regu. iur. li. vi. in mercu. z. c. oliz. de ver. sig. p̄ bar. i. l. beneficiū. ff. de cōsti. p̄ri. z l. de tertio. ¶ Postremo p̄descendo ad quartū dubium in effectu. cōtinens an presentatio canonicorū instituēdorū ad nouas prebendas p̄tineat ad cōsules ex quo p̄bende fuerunt dotate de bonis opere q̄bus dicti cōsules: p̄sunt. Vider⁹ p̄rio q̄ sic. q̄ ius patronat⁹ cōpetit ex dotatione. xvi. q. vii. p̄ meritis: z quod ibi nō. in. c. filius. z. c. decernim⁹. de iurepatro. cu3 multis si. quod p̄cedit etiā in dotatione prebendarū creatarū i ecclesia collegiata vt nō. Inno. z dari⁹ Jo. an. in. c. nobis p̄e alle. licet glo. aliud dixerit z minus bene. i. c. i. eo. ti. Nec placet dictū hostien. in. d. c. postulasti. vbi dicit q̄ deputatio ad prebendas cōpetit patrono i ecclesia collegiata. si patronus illā specialit̄ sibi reseruauit als sec⁹. Et sic voluit limitare glo. in. d. c. postulasti. Sed illud dictū nullo iure probat⁹. nā iura generaliter in creatione quorūcūq3 beneficiorū reseruauit ius patrono presentandi dūmodo patronus specificē ius nō mutet: vt in. c. significauit. de testi. z. xvi. q. vii. filijs pie mentis decernimus cū multis si. facit q̄d notat glo. in. c. si quis basilicā. de conse. di. i. tunc dicit. Jo. an. in regula quod alicui gratiose de regu. iur. li. vi. in mercu. q̄ ep̄s nō fundat hodie itentione de iure cōi sup̄ libera collatione beneficiorū. s3 tantū sup̄ institutionē: q̄z ecclesie nō nascunt⁹ s3 presumūt habere patronū ad quē pertinet presentatio p̄ iura generalia sup̄ius allegata. Ab ista aut̄ generali iurū dīsp̄sitione solū reperit⁹ excepta electio p̄lati in collegiata ecclesia. z de canonicis n̄b̄l̄ dicitur: vt dicto. c. nobis Ergo prebende remanent sub dīsp̄sitione generali. ar. in. l. p̄cipim⁹. in fi. C. de appel. z in. l. como. diffine. ff. de li. z postu. z in. c. susceptū. de rescript. li. vi. l. cū p̄tor. ff. de iudi. z. c. q̄lis. xxv. di. Et sic placet simpliciter mibi dictū Inno. z Jo. an. in dicto. c. nobis. Sed i p̄trariū q̄ ad dictos cōsules nō possit pertinere presentatio p̄bo sic opa seu fabrica ecclesie nō ē corp⁹ v̄z seu fictū. nec h3 in se collegiū. s3 sūt quidā reddit⁹ deputati ad fabricā ecclesie. z p̄ p̄nsunt ipsi⁹ ecclesie. Nā si dono vel reliquo fabrice seu ope alicui⁹ ecclesie dono vel reliquo ipsi ecclesie. vnde dominū acquirūt ecclesie cuius comodū relictū seu donatū p̄cernit. nō enī refert cu3 q̄ testator loquat⁹: s3 īspici d3i quē dīsp̄sitionis comodū transferet. vt l. cū pater. §. donationis. ff. de le. ij. l. ij. §. dubiū. ff. q̄n appel. sit. z. ij. q. i. b̄iduū. Nō enī p̄t fabricare cū sint q̄dā redditus habere dominū alioz redditū nec cōcernit vtilitas ipsius sed ecclesie. facit. l. collegium. C. de bere. insti. z q̄ deputata ad vsum fabrice sint i dominio ecclesie. satis colligit⁹ p̄dō nē p̄dictā. z. x. q. iij. inno. z. xij. q. ij. quatuor. z. c. cōcessus cu3 si. ius autē patronat⁹ acquirūt ei⁹ cuius bonis res p̄cessit. Itē autē illi qui sunt actor dotationis vnde si ex bonis alicuius ecclesie cōstituit⁹ vel datur alia ecclesia ius patronat⁹ acquirūt ecclesie p̄ncipali: vt in probat in. c. apostolicos in fi. cōiuncta glo. ij. q. ij. z. c. ad audientia el. i. de eccle. edi. Ideo i p̄senti articulo hanc ipsam veritatē esse arbitror vt distinguamus sic q̄ aut dominū rerū operemāet penes cōmune donec expēdantur in ipsam fabricā forte ex ordinatione sic facta i principio cū bona donant⁹ ope ita q̄ libera bonozū dīsp̄sitione p̄tinet ad cōf̄lorentie: z tūc p̄cedūt p̄ime allegationes. vt inde patronat⁹ acquirat cōmunicat⁹ cui⁹ bonis p̄cessit dos dictarū prebendarū: z p̄ cōsequēs p̄sentatio p̄tinebit ad cōsules ex quo libera administratio iurū opere cōcessa ē a cōmunitate ipsa cōsulib⁹. aut dominū illozū bonozū p̄tinet ad ecclesiaz vt q̄ pure bona fuerunt data ep̄scopo. z tūc ipsa ecclesia habebit ius patronat⁹ illarū p̄bendarū. vt i. d. c. apostolicos: i fi. iuncta glo. facit q̄d nō. glo. in. c. vno. de iurepatro. li. vi. z. c. q̄ clerici. eo. ti. Domine aut̄ ecclesie hoc casu veniet ep̄s cum capitulo q̄z ep̄scopus ē i ecclesia. de testa. requisisti. ar. vij. q. i. c. scire debemus Et s3 casu p̄cedūt allegata i secūda parte: z p̄ s3 sit satisfactum omnib⁹ dubiis. Et qui aliter scripsit consi-

derauit subtilitates predictas zc. Laus deo omnipotenti. Nicolaus abbas.

Con. lviij.

In questione que vertitur iter plebanū vuleerane diocesis ex vna parte z homines cōmunis anthayā z communis p̄sonate eiusdē diocesis ex alia parte sup̄ decimis p̄dialibus puenientib⁹ ex p̄sidiis suis infra parrochiā ecclesie sancti bartolomei existentes. i. l. mites plebani facti insti. ad quā q̄dē plebem parrochiani ecclesie sancti bartolomei duntaxat habent recursū p̄pter baptismatis sacramētū: reliq̄ nō sacramēta recipiūt i ecclesia sancti bartolomei illud d̄ iure q̄rit⁹ an decime p̄diales debeāt ecclesie baptismali que videt⁹ matrī aliaz capellarū. an ecclesie parrochia li vbi p̄dia sita sunt z vbi homines p̄cipiunt alia sacramēta z hoc p̄fecto dubiū non est in iure paruū cum iura varie i hoc casu loquūt⁹ hinc doc. in varias z diuersas inclinauerūt finis: z vt liqueat q̄stionis difficultas allegabo p̄rio ad partes. scilicet cūdo ponā opinionēs quas in materia reperio tertio p̄cludāz quod mibi i iure cōsonū videt⁹. Qd̄ debeāt plebi sancti iusti q̄ est baptismalis. Vider⁹ primo tex. apertus in. c. de decimis xvi. q. i. vbi dicitur q̄ omnib⁹ maioribus visum fuit decimas dandas plebib⁹ tātū vbi sacro san. baptismata dant⁹. Ad idē. c. statum⁹. z. c. i. sacris. ea. cā. z. q. vbi habetur q̄ ex cōmunicandus ē qui preter ep̄scopi conscientiam extra baptismalē ecclesiā decimas soluere voluerint. Idē videt⁹ velle te. xij. q. i. §. in diocesi. ¶ Secūdo p̄ncipalit̄ facit tex. in. c. ex t̄ansmissa. de p̄scrip. iuncta gl. penul. vbi patet q̄ matrī ecclesie. s. baptismalis vendicat sibi omnes decimas ab hominibus capellarū ex clusis clericis capellarū ipsarū. ¶ Tertio facit fm̄ vnū intellectū quē ponit ibi glo. c. ad audientia. de eccle. edi. primo vbi patet q̄ h3 capella p̄pter hominū necessitatē p̄stituta infra l̄mites alicui⁹ parrochie t̄n antiqua ecclesia remanet matrī: vt debet sibi aliq̄s bonoz capelle nec p̄diales decime ei dem subtrahuntur. Idem ergo dicendū in casu nostro. nam iste capelle fuerunt ex post facto edificate infra plebanū sancti iusti: quare illa plebs remāsit parrochialis in multis iurib⁹. Et p̄ hoc optime faciūt. c. ecclesie. z. c. quicūq3. xvi. q. i. vbi d3 q̄ p̄pter ecclesias nouiter edificatas nō debet antiqua suis iuribus maxime decimis p̄uari. Quarto negari nō p̄t quin ecclesia baptismatis sit ecclesia parrochialis hominū capellarū cū aliter eis suo iure administrare nō possit s3 sacramētū baptismatis quod est p̄ncipale z fundamentū alioz sacramētorū. in. c. fi. de p̄res. nō bapti. q̄re absurdū videtur nō p̄seruarius parrochialis. Satis enī est q̄ capelle habēt decimas p̄sonales z alia iura parrochialia. nā sole plebes habebāt antiquitus oīa iura parrochialia. sed propter hominū excrecentiam fuerunt postmodum constructe capelle z parrochie eis assignate plebes t̄n remanserūt parrochiales saltē in sacramēto baptismatis: vnde t̄n ratione buius sacramētū. tum quia p̄p̄t nouas nō debēt. p̄suis p̄uari iure corū: t̄n vt enit⁹ enoz mitas p̄iudiciū debemus dicere vt saltē decime p̄diales eis remāserint: vt inuere videtur illa. c. xvi. q. i. z. c. q̄cūq3. ¶ Ad p̄riā partē q̄ debeant ecclesie sancti bartolomei q̄ ē parrochialis illoz de anchapano adducunt multa iura q̄ dicunt ad ecclesiā parrochiale: vbi p̄dia sita sunt decimas p̄diales p̄tine re. vt in. c. q̄m. c. cū cōingat. z i. c. cū in tua diocesi. de decimis z videtur tex. satis apertus in. c. ad decimas. de resti. spo. li. vi. ¶ Secūdo p̄ncipalit̄ adduco bonū tex. in. c. pastoralis. de his q̄nē. a p̄ela. vbi dicit q̄ auctoritate diocesani fuerunt parrochie limitate q̄tenus singuloz parrochialium p̄ouent⁹ in vsum ecclesie cederēt z itipedia ministroz zc. Ecce q̄ q̄s redditus ex spiritalib⁹ puenientis infra parrochiā alicui⁹ ecclesie cedunt illi ecclesie. ergo decime p̄diales de p̄diis suis i parrochia cū sint reddit⁹ spiritalēs. de p̄scrip. c. causam q̄ ¶ Tertio videt⁹ p̄bari nō cauillādo litterā in. c. ad audientia. el. i. de eccle. edi. aliter iudicando q̄. s3. Vbi enim p̄pter nimiam distantiam ecclesie parrochialis fuit edificata capella infra l̄mites parrochie. fuitq3 vbi certa villa parrochie assignata z decreuit papa q̄ omnes obuentiones z puentus illius ville cederent ad sustentationē rectoris ibidē instituendi: dictum est autē q̄ appellatione obuentionū z puentū veniunt oīa decime z quicquid ecclesie legitime puenire possunt. vt in. c. ex t̄ansmissa. z. c. cum inter. de verbo. sig. z. c. de illo. c. cum inter iuncta glo. in dicto. c. ad audientiam. z non solum. Si ergo papa ita sibi solenniter decreuit ita dicendum est iuris esse in consimili casu: z in dubio ita factum fuisse ab initio: vt in. c. vt cōmunis

c. vt communis. de re iudi. Quarto adduco bonū tex. i. c. si dū
repa. vbi pbat decimas prediales debere illi ecclesie in cui par
rochia sita sūt p dia etiā si p dioz domini alibi habitāt z nullū
sacramētū pcipt ab ecclesia parrochiali. forti? ergo sibi debē
tur cū dñi p dioz. vt ē in casu nro habitāt seu coloni sunt par
rochiani ecclesie p diales vt est ecclesia sancti bartolomei in casu
nostro. ¶ Quinto arguit sic ex quo ecclesia sancti bartolomei ē
parrochialis habēs parrochia limitatā z distictā ab eccle
sia plebis sancti iusti. ergo debet habere omnia parrochialia
vt de paroc. quasi per totū. z. xiii. q. i. c. pmo. ¶ S3 decime
sunt de iure parrochiales quia ex quo p dia sunt infra parro
chiali de iure communi decime pertinent ad ecclesiam parro
chiale. vt in. c. si. de parro. z dicto. c. ad decimas. de resti. spo.
li. vi. ¶ Ibis argumentis pūis int scdm scdm opintōes q̄s
in m ā reperio. q̄ opinio habet q̄ standū est i hoc cōsuetudini
vtrū debeant ecclesie baptismali au capelle. per. c. ad aposto
lice. de deci. z hoc voluit ibi Inno. z gl. in. c. cū contingat. eo.
ti. z Ray. in summa eo. ti. z ab hac opi. nemo discrepat. Naz
ex cōsuetudine seu p̄scriptione possunt debere illi ecclesie q̄
nullū ius hz in illis vt in. c. cum contingat. z i. c. cū in ma. de
deci. ¶ Scda opinio q̄ cessante p̄suetudine debeant eccle
sie baptismali. hanc opinionē tenet gl. in. d. c. cū contigat. z i
c. statutus. xvi. q. i. Inno. in dicto. c. ad apostolice. Tan. in.
c. nunciis. z Jo. an. sequit in Spe. eo. ti. §. ii. post p̄n. dicitur
n̄ q̄ in tribus casib? possunt debere capelle. Primus cū hz id
cōsuetudo vt. s. dixi. ¶ Secūdo q̄ i limitatione noue capel
le cū alit animabus puidere nō posset. episcopus desui ca
pituli cōsensu assignauit ipsi nouelle capelle decimas p diales
seu limitationis seu parrochie. facit. d. c. statutus. z quod no.
in dicto. c. ad audientia. z. c. cōstitutus. de reli. do. alā nisi ex p̄s
se assignasset non venirent prediales fm eū. p dictū. c. q̄cūqz
z. c. ecclesie. Terti? ē q̄ n̄ aliq̄ magno territorio erat quā plu
res ecclesie z nulle baptismales z de nouo vna illarū i pleba
niā z baptismalē erigit. vel de nouo vna plebs p̄struit illic cū
baptismo. tūc enī cessant rōnes supius inducte i plebe. immo
resoluit. p capellis fm eū z p̄cedat sūt bñ sūa iura dicta
qz v̄l limitare opinionē suā vt procedat q̄ certū ē capellā su
isse edificatā i fra limites plebis. q̄ si tūc n̄ debeat ecclesia antiq̄
ita enozm̄ ledi ex p̄structione noue ecclesie. ¶ Tertia opinio
q̄ p diales debeant ecclesie p diales. z i cui? parrochia stricta sūt
p diales n̄ sit baptismalis. hanc opinionē t̄ archi. in. c. i. xiii. q. i.
dicēs s̄ probari in dicto. c. ad decimas. p q̄ dicit hanc p̄certa
tionē sopitā z refert s̄ ipsū tenere Lau. vin. Gos. ber. z phy.
i. c. si. de patro. z gl. i. d. c. i. xiii. q. i. z. c. ad apostolice. de deci. z
ross. z Jo. de deo. q̄ ita nō. i summa sua de decimis. §. s̄ q̄b? z
dicēs q̄ canones p̄riū innuētes loquūt fm antiq̄ rēpora. s̄
hodie fm ros. dandē sūt ecclesie parrochiali de iure cōi ēt si
nō sit baptismalis. ad hoc. xiii. q. i. in fi. z facit de mune. z ho
no. l. i. z. n̄. hanc ēt snia approbāt bu. z Lau. z dicit archy. vbi
s̄. eā ēt approbare ray. prout nō. i snia sua. de deci. in prin. z t̄
ē hosti. i. c. cū hominē. de deci. z in snia eius dēti. §. cui dandū
z nouissime cōtra Jo. an. late psequit z t̄ Kal. ei? filius ad
optiuus fundans se multū sup dicto. c. ad audientia. inducen
do vt supra. nec obstat grauitas p̄iudicij sup quo multū se
fundat Jo. an. alā intelligendū est hanc capellā per episcopū
de consensu capituli sūt requisitis. quib? potest p̄iudicari su
isse constructū nec alit fieri potest z d̄. ad hoc faciunt notata
in. c. p̄stitutus. de reli. domi. ¶ Itē fm ea salua reuerētia Jo.
an. qui nititur respondere ad dictū. c. ad decimas. super quo
se fundat archi. n̄ est p̄ eū sufficienter respōsum. qz illa ec
clesia sancti nicolai que agebat non esset plebs. vt dicit Jo.
an. in tex. ibi p̄ncipaliter ibi se fundat q̄ decime prouenie
bāt ex p̄dijs que fuerunt ibi petite infra alienum parrochia
cōstitutis. Et per hoc ibi infert q̄ ad illā ecclesiā ille decime
pertinebant. Et sic aperte innuit q̄ prediales debēt ecclesie
i fra cuius parrochia p dia sita sūt si p dia d̄ q̄b? nūc queritur
sunt infra parrochia sancti bartolomei. Ergo illi debēt. hanc
insuper opinionē secuti sūt moderniores z precipue anto. d
bu in. d. c. cum contingat. Concozdando opiniones dicit q̄
aut noua parrochia nō habet speciales limites. z tunc oēs
sunt in concordia q̄ prediales debēt ecclesie baptismali qz
proveniunt infra parrochia suam. z hoc tenet specifice Jo.
cal. z hoc casu procedunt canones antiqui p̄ferentes bapti
smalem capelle aut sunt capelle assignati speciales z distincti
limites. z tūc aut necessitas impellit q̄ baptismalia n̄ sufficiūt
ppter amplitudinē parrochie z oēs obuentiones debēt assi

gnari ipsi capelle ex mandato iuris. vt dicto. c. ad audientia
Nectūc dicit inferrī p̄iudiciū antique ecclesie. ex quo ius
non precipit z in dubio p̄sumēdū est ipsum s̄ mādātū iu
ris fuisse secutū. Et ad iura p̄raria respōdet q̄ intelligi debz
q̄ sine magna necessitate capella p̄structa ē. Aut ē dubiū que
fuerit antiq̄or parrochialis vel baptismalis. ¶ Et in dubio
dicit eas dandas ecclesie parrochialis p. c. cūz cōtingat. z. c.
ad decimas dandas ecclesie parrochiali. Cessat. n. tunc ratio
c. q̄cūqz. z. c. ecclesie xvi. q. i. Et hanc oppinionē puto n̄issi
mā z infert ad clarā decisionē q̄n̄is nostre. dico. n. q̄ ex du
plici capite d̄ ista ecclesia sancti bartolomei obtinere. Pri
mo qz habet certā parrochia z limitatā. z p̄sumēdūz est q̄
fuerit ex necessitate fm iuris d̄spositionē edificata cum mul
tis. distet ab ecclesia plebis sancti iusti. et sic q̄ opus a p̄ci
pio sibi adiudicauerit oēs obuentiones illi? parrochie sequen
do d̄spositionē iuris. de q̄ in dicto. c. ad audientia. Itē ex alio
capite leuiozi quia non apparet an plebs sancti iusti sit an
tiquior q̄ ecclesia sancti bartolomei. s̄ habet fundatā inten
tionē de iure cōi. ex q̄ p dia reperiunt in sua parrochia. z s̄
casu cessant oēs ratios Jo. an. nec ipse tenet s̄ casu p̄rariū
cum nō posset dici q̄ cū graui p̄iudicio plebis nō debuit ca
pella edificare cū nō appeat postmodū fuisse edificatā. Esto
tamē q̄ appeat n̄b̄ilomin? sibi deberēt ex q̄ parrochia sibi
fuit decreta nec appareat de p̄dictiōe alicui? hec oia satis
clare vident. p̄bari p ea q̄ allegauī i scda parte. ¶ Nūc re
stat respōdere ad p̄ria in p̄ma parte fundata. Et p̄mo ad. c.
de decimis. z. c. statutus. c. i. sacris. xvi. q. i. It̄ espōdeo dupli
primo q̄ loquūt de decimis sitis. j. parrochia plebis q̄ in
multis p̄ribus nō sunt alie ecclesie parrochiales p̄ter plebes
q̄ hoc sit verū apte p̄robo p dictū. c. in sacris vbi dicit q̄ po
puli p̄cipiebāt in ecclesia baptismali oia sacramēta. z sic inuit
seu esse si fuerit p dia extra parrochia plebis. ¶ Scdo
possunt intelligi q̄ sola plebs habz parrochia capelle nō sine
limitib? h̄nt certarū p̄sonarū. z licet iā p̄telligi. c. ex trans
missa. de p̄scrip. vt. clare innuit ex illo tex. ¶ Ad tertiū ar.
de. c. ad audientia. dico satis. s̄. respōsum. n̄ potuit. p opi. cō
tra. qz papa mādāt sibi assignare obuentionē z p̄uētus parro
chie ipsi capelle vt. s̄ dixi. ¶ In scda pte argumētōz ad. c.
ecclesie. z. c. quicūqz. patet ex p̄dicti duplex respōsio. Primo
possunt intelligi q̄ p̄stat q̄ capelle fuerit postmodū edificata
infra limites plebis. nec ipsis capellis fuerit certe parrochie
assignate. ¶ Scdo q̄ p̄cedūt q̄ edificatur noue capelle nō
ex necessitate populi s̄ ex sola volūtate. tunc enī nō debēt an
tique ecclesie p̄uari iustitijs suis ppter nouiter edificata. sec?
aut q̄ ex necessitate populi. vt pbat in dicto. c. ad audientiam
¶ Ad quartū z vltimū argumētūz dico q̄ si p̄supposito q̄
plebs sit i aliquo parrochialis hominum habitatiū in capel
lis saltē ratioē baptismatis. tñ redditus pueniētes i fra parro
chia capelle deputant a iure ipsi capelle. vt. d. c. ad audientia.
nec prediales debēt ratioē sacramētōz. refert tamē eccle
sie baptismali quedā honor fm impositionē in p̄ncipio factā
vel loci p̄suetudinē. iuxta ea que nō. in dicto. c. ad audientia.
Non tamē debent s̄trahi reddit? decimales vt ibi z maxie
procedūt p̄dicta i casu nostro i quo nō apparēt vt p̄dicti.
que ecclesia sit antiq̄or. ¶ Cōcludo q̄ de iure cōmuni deci
me prediales de quibus querit debent de iure salua p̄suetu
dine i p̄riū eccle sc̄i Bartolomei z n̄ plebi sancti iusti zē.

Con. lit.

Uiso testamētō quondā olim mei amici de campa
gnatico comitar? senariū in quo inter cetera erat
posthumus istius? sic d̄sposuit. ¶ Itē voluit ius
sit z mādauit q̄ si dicti postum? postuma vel post
būm. vnus vna vel plures. filius filia vel filij. heres seu here
des supra in s̄tituti. nō nascatur vel nascerēt. z ad lucē non p
uenerit. seu in pupillari etate morerent quaz tunc z eo casu
adiueniēte tali cōditiōe oia z sua bona res mobilia z imobilia
z actiōes dentur z cōcedunt z distribuant p̄ infra scriptos
eius cōmissarios pauperib? xpi amore dei. z locis pijs z pro
remedio peccatoz suozū in fabricatiōe piozū locoz. faciēdo
capellas adaptādo hostia tecta z muros ecclesiaz prout z si
cur infra scriptis eius fidei cōmissarijs videbit? z placebit z c.
demū mortuo testatore vxor ipsius peperit filiā feminā que i
pupillari etate decessit. Querit nunc de trib? ¶ Primo nun
quid mater dicte pupille possit petere legitimā iure nature cō
petentē matri ex bonis filiozū. z quid trebellianica. ¶ Se
cundo nunq̄d episcopus loci possit infra annū se impedire

de executione illius testamenti. **T**ertio an post annum de
noluit executio ad omni episcopum non executio p fideicommissarios.
Circa p'mus videt q mater possit detrabere legiti
timam suam qz m' succedit filie ab intestato. **C**ad al'cul. p totu nec
et ex p'sse p' filios. p'uaris sic nec ipa filios i. an' d' cu' d' appel.
cog. s. aliud quo qz capitulu. **I**te dicenduz v' detrebellianica
nam dicta substitutio ad pias causas videt fuisse fideicommissaria
cu' no fuit verbis directis facta s' obliquis. vt p'ibi den
tur 7 distribuuntur. **I**urta no. in l. verbis civilibus. 7 i. l. cen
turio. ff. de vul. 7 pupil. 7 c. si pater. de testa. li. vi. **E**rgo filia
in restitutione potest detrabere trebellianica. qz licet in lega
tis factis p'is locis seu ad pias causas cesset falcidia. vt i. au
cten. similiter. **C**ad. l. fal. no' in trebellianica. vt notat glo. in
d. c. si pater. 7 cu' filia no' esset pure rogata restituere. sed in eu
tuz conditionis. s. si moreretur in pupillarietate potuit legiti
me detrabere duas q'rtas vna debita iure nature. alia ex tre
belliano iurta ea que habentur 7 notant in. c. raynaldus. 7
raynaldus. de testa. no. glo. in l. papinianus. s. meminisse. ff.
de offi. testa. facit qd legi' 7 notat i. l. q'q. **C**ad. l. fal. **S**z
his non obstantibus. dico q in casu nostro mater nihil potest
de iure sibi vendicare. quonia substitutio facta impuberi fuit
directa pupillaris. hoc p' ex eo qz a nemine isti fideicommissa
rii capiunt hereditate sed a se ipso: 7 ad illa verba dentur 7 di
stribuantur 7 c. subintelligunt ista verba. s. fideicommissarii ac
cipiant vendant 7 c. vt in au. de eccl. titu. s. si quis autem. facit
quod legi' 7 notat in. l. alio. de ali. 7 ci. leg. late disputat i ter
minis nostris. 7 sequitur bar. in l. ceturio in repetitione. ff. de
vul. 7 pup. 7 in l. fundi trebatiani. ff. d' usufru. lega. 7 ibi refert.
quattuor vicibus sic consuluiffe. 7 p' hoc facit. c. cu' tibi de testa.
vbi v' casus q' si secundu' communellectura. ibi eni p' q' si testa
tor dixerit extranea voluntate mea committo dispositioni tue.
v' illi instituisse heredem vt distribuatur hereditate ad pias cau
sas. ita dicendu' in casu nostro q' isti fideicommissarii sunt he
redes. 7 directo substituti pupillo ad pias causas. 7 maxime
iudicant illa xba omnia sua bona 7 c. 7 sic vocant istos fidei
commissarios ad omnia sua bona. facit quod legi' 7 notatur
in. l. quida' testamento. pculum. ff. de vul. 7 pupil. **I**te in du
bio semper debem' interpretari vt substitutio sit potius directa
q' fideicommissaria maxime qn' ad pias causas est facta substi
tutio. vt in. c. i. de testa. li. vi. **I**tem hoc presupposito tanq' verissi
mo infer' q mater nil petere potest. **I**tem filius ex p'sona sua
n' possit excludere matrem. vt. s. dixi. pater in testando p filio
potest. na illud testamentu' est paternu'. vel potius p' paterni.
vt hoc clarissime decisu' est in dicto. c. si pater. 7 v' et fuisse d'
iure. s. foz. vt in. l. papinianus. s. meminisse. d' offi. testa. p' hoc
et cessat trebellianica que no' habet locu' in directa substitutio
ne. d. c. si pater. **I**tem ex alio capite no' habet hic locu' trebel
lianica. quia ad pias causas trebellianica cessat sicut falcidia.
vt est hodie communis doc. sententia. vt habet p' modernio
res in. c. raynaldus. de testa. per bar. in l. marcellus. ff. ad tre
bel. vbi respodit ad glo. dicti. c. i. qua. s. allegauit. **I**n contra
riu' per bal. in l. id quod pauperibus. C. de epi. 7 cle. **V**ide
tur expressu' in au. de eccl. ti. s. si autem heres. 7 i. si quis ad de
clinanda. C. de epi. 7 cleri. 7 sic pluries per viros p'stantissi
mos vidi consulti. 7 per hoc p' responsio ad omnia cotraria su
perius formata. **V**enio ad secundu' dubiu' nunquid loci
episcopus possit se infra annu' de executio impedire vel aliqd d'
dicta hereditate petere. **E**t p'mo dico q in p'senti nihil pot' pe
tere. qz episcopus no' capit q'rtam nisi de relictis factis paupib'
vel ad alias pias causas. vt i. c. requisiti. de testa. iuncta glosa i.
c. ij. de sepulc. 7 in. l. nulli. 7 l. si q's ad declinanda. C. de epi. 7
cle. ratio patet ex his que no. in. c. officii. de testa. si isti fideico
missarii aliqua tribuerit ecclesijs vel p'is locis. poterit episco
pus ab illis locis p'is petere quartam. si hoc habet p'suetudo
quia videntur hec bona capere ab ipso testatore. c. ipse dicat
hoc facere per suos fideicommissarios. ar. c. sane. de offi. d' le. 7.
c. si apostolice. de pben. li. vi. nisi debet in aliquo causaz p'ulle
giata vt pro fabrica vel alijs concernentib' p'petuu' cultu' d'ni
muz. vt puta q in ecclesia constituat' vna capella vel altare vt p'
b'eda vel qd simile. **E**x his enim no' detrabit' q'rtas. 7 legi'
7 notatur i. c. si. de testa. dico et q infra annu' no' potest episco
pus se impedire circa executione illorum bonorum. quia il
la non sunt male ablata 7 incerta. 7 sic cessant nota. in. c. ij. d'
testa. li. vi. 7 c. cum sit nimis. de iude. si sint bona illius testa
toris qui voluit pro anima sua 7 remedio suorum peccatoru'.
illa distribui in pias causas. prout videbitur 7 placebit suis fi

deicommissarijs. 7 sic per eos non per episcopos debet fieri
executio. vt in. c. tua. 7 i. c. iohanes. de testa. 7 d. l. si quis ad de
clinanda. l. nulli. veruntamen pot' episcopus interponere p'tes su
as vt vniuersa fin defuncti voluntate pcedat vt dictis. c. tua 7
Jo. i. au. de eccl. ti. s. si q's edificatione. 7 s. de scdo. **V**enio
ad tertiu' nu'quid post lapsu' anni supplere possit in no' ex
cutis p fideicommissarios. dico sic conclusiue. qz de iure comuni
post lapsu' anni potestas exequendi deuoluit' ad episcopu'. vt
i. c. nos qdem. 7 c. si heredes. de testa. 7 in au. de eccl. ti. s. si
quis autem edificationem. veruntamen iste annus non currit nisi a
die moniciois vt expresse colligit' in. d. c. nos. 7 tenet ibi co
muniter doc. 7 clarius colligit' in au. hoc apli'. **C**onfideico.
7 in corpore v' sumit'. tenet Frede. consi. cxxij. dico etia istu'
annu' no' currere nisi negligetibus. vt expresse colligit' ex. d. c.
nos quide' in xbo neglexerit. Et sentit ibi hos. 7 clari' Frede.
in loco p'alle. Sentit etia bar. in dicta au. hoc apli' 7 vi
detur tex. iuncta glo. no. insti. de auten. s. item i xbo distulerit
facit etia qd notat glo. in. c. qua sit. de elec. li. vi. xbo distulerit.
Si eni p'pediunt' exequi inf' a annu' ex causa legitima certe po
testas no' deuoluit' ad episcopu'. qz no' volenti agere no' currit
tempus. in. c. qz diuersitate. de concess. p'ben. 7 in. l. p'ra ma
iores. C. de. in offi. testa. **I**tem diceret si comode non possent
qz id dicuntur posse qd comode possunt' vt. in. l. nepos. pcul. ff.
de xbo. signi. cxxij. q. ij. faciat homo. **V**eruntamen episcopi
solent habere statuta quib' cauet' vt annus iste currat habet'
tib' exequia die mortis testatoris. 7 sic expectata aliqua mo
nitiue qd valet vt sentit Frede. in loco p'alle allegato. **I**tem pos
sunt episcopi facere statuta. adiunata iure comuni. vt in. c. ij. de
consti. li. vi. vbi notat glo. in de. ne romani. de ce. plenius per
Jo. an. in. c. si. de offi. archi. **S**z dico illu' statutu' vendicare si
bi locu' in meris executorib' no' aut in istis comissarijs de qui
bus hic q' isti no' dicuntur meri executores cu' habeant eligere 7
discernere in qua causaz 7 qualiter illa bona sunt distribuenda
Executor e. n. p'rie q' exercet nudu' officiu' executionis vt si te
stator mandasset qd darent centu' tali ecclesie. argu. in. l. execu
tozem. C. de execu. rei iudi. **N**otanter dixit bar. in l. cu' quid
dam. ff. de le. ij. oportet q' p'ius admoneant' nisi statutum
etiam de istis habentibus eligere disponere vnde inspicieda
sunt xba statuti. Et hec sufficiat. **N**icolaus Abbas.

Con. lx.

Quoniam satis abunde per excellētem doctorem
dñm anto. p'mo consulente materia discussa est
quorundā additiōe vltra predicta que visa sunt in
clarissime in hac materia pcludere p'tetus existā
Et pro p'mo facilioz p'duōe p'mitto q' dicit' Iohānes de 7
civiliter 7 naturaliter fuit obligat' dicto comitit' olando. ex fi
deiussioe p' eum facta cu' i carcerib' posuit sibi scripsit 7 pro
eo fidei iuberet. ac etia post relaxiōez approbauerit. 7 de nouo
p'miserit ipsuz comitē rolādū ab ipsa p'missioe p'seruare idē
nem. **N**am 7 in carcerib' posuit dūmodo no' efficiat' suus
sicut iste Iohānes no' erat. iusta notata in. l. hostes. ff. de capti
7 postli. reum. maxie p' bar. 7 Inno. i. c. oliz p'mo de resti. spo.
p'curatozē p'stituere 7 alteri se obligare quā detinēti. mari
me p' ipsius liberatiōe. vt notāter p'batur in. l. metū. s. s' licz
ff. qd me. au. ma. 7 l. papinian' exuli. ff. de mino. no. Inno. in
c. cu' locū de spon. 7 bar. q' in car. ff. qd me. cau. **S**ecdo p're
mitto q' mādatori' seu fideiussor' pot' agere p'ra mādatozem
ne dū p' forte p'ncipali qn' p' eo soluit. s' etia ad dāna 7 inter
esse. vt p'bat' in. c. peruenit 7 c. cōstitut'. de fideiuss. 7 in. l. inter
acusas. s. p'pendia. 7 l. qui mutuū. in fi. ff. mādā. quinimo vult
Inno. in. c. sicut. ij. de iureiuran. qd etia ad dāna q' passus fuit
casu fortuito si veri simili credebatur accedere. pot' agere p'ra
mādatozē 7 sequit'. Jo. an. i regula accessorii de re. iur. li. vi.
in mercu. **T**ertio p'remitto q' regularit' oēs exceptiōes.
cōpetentes p'senti cōpetūt fideiussori. 7 tenet' illas oppone
re tanq' soluat odio. q' licz excuset' ignorātia facti. no' tamen
ignorātia iuris. hec p'bant' in. l. oēs exceptiōes. ff. de excepti
one. in. l. fideiussor. ff. mādā. **Q**uarto presuppono q' si fi
deiussor fecit quicquid potuit. nec pro eo defecit qui exceptio
nea reo vel sibi admittentur. **S**ed vi fuit compulsus ad
soluendum sine culpa sua. etiam si per iniuriam superiorum
hoc acciderit potest nihilominus agere contra mādatozē
hoc probatur fin litteram a contrario sensu. in dicta. l. exee
ptiōes. 7 sequitur ibi bar. 7 Jo. an. in dicta regula dānu'. ego
ad hoc induco tex. apertissimu' iuncta. glo i verbo indicium
in. l. nāz 7 siferius. ff. de nego. ges. **H**is autēz p'suppositis
dico q'

dico q̄ multiplici ex causa dici comes rolāndus h̄ regressum
p̄dictū iohannes taz p̄ sorte soluta q̄ etia p̄ dāno z̄ iterē. Et
p̄mo q̄n p̄ eo soluit mandato p̄cedente. et occasione more
dicti iohāis passus fuit illa dāna vt iurib⁹ superi⁹ allegatis.
¶ Nō obstat si dicat q̄ debuit pponere exceptōes p̄petēs
p̄n cipali. maxime cū p̄ncipalis eūz cerclorauerit. z̄ sic nō pote
rat p̄tendere ignorātiā dicta. l. si fideius. ¶ Ad hoc enī respō
deo multiplici. etia p̄supposito q̄ illi qui fecerūt p̄statiōēz fuis
sēt veri. p̄curatores. etia p̄supposita illaz exceptionū iustitia
z̄ veritate. dico enī q̄ fideiussoz nō tenetur cū suo aliquali pu
dore exceptiōis pponere. l. de rigore z̄ s̄bilitate iuris potuiss
set pponere. de s̄ est tex. valde notabilis in l. quesitum. ff. man
da. vbi dicit q̄ fideiussoz p̄ v̄suris soluendis ex simplici pacto
potest soluere. nec tenet excipe q̄ nō interuenit stipulatione ex
fractiōe nudī pacti. notet apud homines de facto. q̄ nō tene
tur p̄soluere alteri. s̄ p̄ncipali cū suo pudore. vt ibi notat̄ di
cit. ¶ Itā ad p̄positum cū iste comes p̄misiissent soluere illi
sempromio etiam eo tempore quo erat rebellis ecclesie. in bo
nestū videbat̄ rāto virō allegare religionē. vel aliā exceptio
nē que apertissime nō concludebat iniustitiā petentis cū ex s̄
soleat d̄minui fides. z̄ opi. dominoz apud suos z̄ alienos.
maxime q̄z ille nō v̄t reprobare mores quos ante q̄z p̄ba
uerat. xxxij. q. v. h̄orēdus. z̄ in l. creditores. ff. de p̄ui. credi.
no. bar. in l. si. C. de spon. z̄ in l. quemadmodū. de iureiuran.
¶ Scdō quēadmodū nō tenetur fideiussoz exceptiones p
ponere cū aliquali pudore facti. d. l. quintus. ita z̄ fortī nec cū
magno rerum suozū. periculo. ¶ Erat enī ille sempromius lon
ge eo potentior vt exis edocuit. vñ ex denegatiōe sortis z̄ p
positiōe illarū turpiū exceptiōnū merito poterat iuste timere
fuitatus interitū vel bonoz suozū seu maior partis iacturā.
¶ Excusat ergo si iusto timore ductus illas nō p̄posuit. vt opti
me p̄batur in l. nouissime. ff. q̄ cū sal. tu. auc. metus enī oīum
bonoz vel maioris partis excusat. vt. i. c. abbas. q̄ me. cau. z.
c. frequēs. restitū. spo. li. vi. ¶ Tertio p̄bat̄ ap̄tissime alia ra
tione fideiussoz tenet pponere exceptiones sibi vel p̄ncipali
cōpetentes q̄n potest. vt quia est corā iudice cōpetenti sed vbi
nō pōt p̄potentiā aduersariū cui nō v̄z comode resistere si te
net̄ quīnimo si soluit h̄ regressuz p̄ncipalē. hoc probat̄ ap
tissime in d. l. nā z̄ seruus. iuncta gl. in verbo iudiciū. ff. de ne
ges. ¶ Nā ibi illi de q̄bus ibi p̄miserunt in carcerib⁹ suo deten
toz. z̄ sic cōpetebat eis exceptio p̄ l. penul. ff. q̄ me. cau. q̄m
illi erant serui. z̄ sic nō poterāt obligari ciuilit̄. z̄ tñ q̄ de sa
cto nō p̄fuisse eis illa exceptio sicā p̄posuissent habet regres
suz cōtra tertiu p̄ quo soluerunt. q̄ eis nō fuit imputādus.
vt ibi dicit. z̄ l. per iniuriam eis factā illud contigit tñ vt ibi
dicit. gl. quā singularit̄ no. ibi bar. q̄ illa iniuria cōtingit facto il
lius p̄ncipalis qui nō fuit reuersus. n̄ ip̄tat̄ eis. vñ agūt ad
dāna contrā p̄ncipalē. ita punctaliter accidit in casu nostro.
¶ Nā iste comes rolāndus non habebat iudicem cōpetentem
saltem de facili cōtra illum sempromium. nec p̄fuisse sibi
ille exceptiones. quīnimo sempromium p̄uocassent ad de
teriora contra eū. z̄ sic merito tacuit etiam si fuissent vere. d. l.
nā z̄ seruus. z̄ xi. q. iij. si q̄n. nec dictus rolāndus sponte so
luit. immo expectauit inuasiōē z̄ desolatiōē aliquozū bo
noz suozū. z̄ sepe requisitū dictum iohannem dictū comitem
rolāndum de iure z̄ de facto releuare ab illo periculo z̄ non
dimittere diu illum obligatum in illa fideiussione. vt in l. c. si.
de fideius. z̄ l. si p̄ eo. C. manda. vnde salte tex. hac iura. q̄
diu cessauit illum liberare a sua fideiussione. tenet illum rele
uare ab omni damno z̄ iteresse quia quicquid p̄uenit ex mo
ra sua sibi debet imputari. l. necessario. ff. de peri. z̄ co. rei ven.
z̄ vendi. z̄ dicto. c. peruenit. z̄ c. dilecta. de fo. compe. maxime
cum damnum fuerit inflictum odio ipsius iohannis z̄ sic cum
d̄z retorq̄ri. vt notat̄ d̄ i. l. merces. §. cer. pe. ff. loca. Quar
to optime faciunt nota. per bart. in tractatu de tyranno vbi
inter cetera dicit q̄ si debitorē ciuitatis solum tirāno etiam
si a simplici eius p̄cōio liberantur a ciuitate. quia iusto timo
re dicti soluerunt tiranno. nec p̄babilis poterāt excipere sine
magno periculo. maxime cum illud p̄ceptū fieret odio ciui
atis. ad s̄ allegat dictā. l. nouissime. l. paulo calimaco. ff. ole.
iij. cum multis si. Itā i p̄posito excusatur dominus comes
rolāndus fideiussoz. l. exceptionibus etiam veris non p̄posi
tis soluit. potius enī iusto volēs suo periculo reliquere o nūs.
repetēdi. quando iohāi p̄ncipali. facit quod i similinō. Jo.
an. i. dicta regula damni. i. meru. i. fideiussore q̄ soluit v̄suras
indebitas. Si ergo tiranno qui nullum ins h̄ iusto soluitur

instante timore. ita etiam ille sempromius etiam si fuisset rebel
lis ecclesie. Itā vt de hereticis dicit Augustin⁹. nōnullos su
stinemus quos inuiti tolleramus. xxiij. q. i. quicq̄s. z̄ xij. q. vij.
quicq̄s. ¶ Item respectu dānoz apertissime fecit dictum
Juno. in. d. c. sicut vbi dicit q̄ vocās aliquē ad bellū iustū tene
tur illi actiōe mādātī ad oīz dānoz reformationē. l. iniusta
damna fuerint passi. q̄. hoc ē de natura mādātī. etia si per ca
sum fortuitū dāna illa p̄tingit. dūmodo verisimil̄ ille casus for
tuitus poterat accidere. Itā dicēdū est hic cū occasiōe mādā
ti fuerit iste passus dānū. etiam si iniuste debet tamē habere
regressum p̄tra mādatorē. Nec obstat si dicat q̄ erat excō
municat⁹. q̄z insecut⁹ fuit cardinalē hostil̄. ¶ Potest. n. ad s̄
multipliciter responderi. Et p̄mo q̄ p̄ v̄tilitate n̄ra maxie vt
euitemus dānuz z̄ strages hominū possum⁹ excōmunicatos
non vitare saltē in simplici canone. vt erat in casu n̄ro respec
tu momētaneē solutiōis. vt videt̄ p̄bari singularit̄ in. c. si
vere. de sen. ex. Et sentit̄ ibi Jun. in p̄m. vnde ne ille sempro
mius inuaderet totā terrā dicti comitis rolandi sicut inceperat
fuisse potuit illi solutiōē facere. Itē solutiō nō fit i oībus suis
s̄ suo familiari. q̄ licite cōmunicat d̄no suo excōicato. in. c. q̄
multos. xi. q. iij. ¶ Itē vt videor p̄cipe ille cardinalis nō erat
de obediētia iohāis sicut erat ipse sempromi⁹. z̄ sic q̄ ad eum
non gaudebat p̄uilegio cardinalat⁹. ar. c. licet. de elec. z̄ xxiij.
di. in nomine d̄nt. Insuper excōmunicato fin multos licite sol
uitur debitu vt voluit Juno. in. c. v̄tatis. de do. z̄ cōtu. z̄ glo.
Jo. xv. q. vi. nos sanctoz. z̄ archi. ibi. vñ. licet aliq̄ p̄tra. tamē
habito respectu q̄ punct⁹ ē dubius z̄ periculū erat in mora.
licite soluitur. dicto. c. si vere. Nam excōmunicatio d̄z nocere
ipsi excōicato z̄ non tertio i sui odiū s̄birabit cōmunio z̄ nō
tertiū. vñ ne ex hoc seq̄retur deuastatio territorij ipsi⁹ comitis
rolandi iuste soluit. etia p̄supposito q̄ vere fuisset excōica
tus. z̄ etia hereticus. Si. n. p̄mittitur cōio excōicati ad ipsi
us alimoniā ne pereat. d. c. q̄m. multos in fi. fortius in fauorē
s̄ditorum dicti comitis rolandi. ne ex in nāsiōe sempromi
potētissimi perirēt. Et hoc sufficiat. Nicolaus Abbas.

Con. lri.

Saluatoris eiusq̄ gēitricis marie p̄sidio iuocato:
In causa z̄ questiōe q̄ ad p̄sens v̄tutur inter cō
munitatē seu vniuersitatē montis sancte marie i
caxiano ex vna parte z̄ cōmunitatē seu vniuersi
tatem in mōtis fani ex alia parte. prouitue marchie anconita
ne sup nullitate sentētie late p̄ d̄nos bartolomeū de cremo
na z̄ antoniū de ciuolis de tridēto legū doctores tūc cōmissa
rios Magnifici z̄ potētis d̄ni p̄ndolphi de malatestis
cum etia sup quibuscūq̄ finib⁹ ipsorū comitatū. vt clarissime cō
stater actis corā varijs iudicib⁹ in hac causa habitis attingā
succincte quedā p̄ncipalr i materia q̄m nō habui ips omnia
acta trāscurrēdi. p̄pter festinatā p̄siliū petētis p̄supponitur
mibi in facto oīa vera esse que narrētur in cōsilio excellētissi
mi doctoris d̄ni Machet de felicianis. ¶ Ex p̄io videt̄ q̄
dicta cōmunitas mōtis fani foueat iustissimā causāz cū p̄ eo
lata fuit sentētia p̄ dictos cōmissarios iam sunt anni. xv. a q̄
licet fuerit p̄ alterā p̄tem appellatū non tñ fuit tempe debito
prosecutū. z̄ sic sententia remāsit valida. sic trāsiuit in rem iu
dicatā. vt in. c. p̄sonas. z̄ c. si romana. z̄ ca. oblate. cū multis
si. de appel. que facit ius inter partes etia si in se p̄tineret in iu
sticiam. vt. l. res iudicata. ff. de regu. iur. z̄ l. ingenuū. ff. de sta.
to. z̄ c. cum inter de re iudi. z̄ c. quod ad p̄sulationē. eo. ti. z̄
in auten. ei qui appellat. C. de rem. ap. z̄ in de. sicut appellatio
nem. de ap. ¶ Non obstat defectus iurisdictionis allegat⁹ in de
legatē quo ad cōmunitatē montis sancte marie. Ad s̄. n. multi
pliciter respōdetur. ¶ P̄m o p̄ no. z̄ singulare dictū Juno. i.
c. cū in iure de offi. dele. z̄ sentit Jo. cal. in. c. q̄m p̄tra. de p
ba dicit. n. Juno. q̄ vbi sentētia lata fuit inter p̄sentes p̄eli
mitur q̄ iudex habuerit iurisdictionē ex quo tñ sunt in rem iu
dicatā. vnde opponēte defectū iurisdictionis incūbit onus p̄
bandi. z̄ idē dixerūt multi si fuit lata in absentē contumaciter
maxime q̄n factū est antiquū. vt. no. in dictis iuribus. maxie
p̄ moderniores. z̄ p̄ hoc facit. l. pomponius. §. rati. ff. de pro
cu. z̄ quod no. glof. in. c. i. de elec. li. vi. Patet enim quod
post lit. conte. non opponitur de sectus mandati quo ad hoc
vt procurator habeat decere de mandato. cum altera pars
visa sit in eum consentire. ¶ Idem et fortius dicen
dum in eo qui appellauit a iudice. vel appellauit z̄ non fuit
prosecutus. vt maxime cum factum sit hic satis antiquū. po
terat enim habere magnificus dominus pandolphus iurif

ditione delegatam vel forte sua fuit prorogata. et sic in dubio presumendum est ex taciturnitate tanti temporis. Ad idem quod in dicto. c. cum in iure. et c. bone. el. i. de elec. dicitur enim pro sententia presumendum postquam transiit in rem indicatam. ut in iuribus preallegatis. **¶** Secundo arguitur a sufficienti pactu enumeratione. aut dictus dominus de malatestis habebat iurisdictionem in dicto nostro montis sancte marie aut nullam. primo casu valet in dubio illa sententia. quia delegatus fingitur vice delegantis. ut in c. sane. de offi. eius cui manda. est iur. et quia non potuit gubernator marchie causam de nouo committere quod delegatus etiam de latere non potest tollere ius alteri. quod situs. i. c. si. de confir. vi. et imutare iuris ordinem. ut dicit gl. post spe. in c. si. de here. li. vi. **¶** Solius enim principis est tollere ius alteri quesitum. iuxta no. in c. constitutus. de reli. do. et in regula indultum a iure. de regu. iur. li. vi. et xxv. q. ij. in summa. **¶** Si vero dictus dominus non habebat iurisdictionem dicendum vi quod aut litigando coram suis delegatis depuratis in hac causa prorogauerunt isti de monte sancte marie iurisdictionem istius domini de mala testis non dico delegatorum suorum sicut quidem considerate in hac causa allegauerunt. Non enim hic cadit illa disputatio an delegati iurisdictionem possint prorogari tunc enim habet locum illa indagatio quoniam delegatus vult cognoscere ultra compen sa in rescripto. iuxta no. in c. cum olim el. i. et c. p. et c. de causis de offi. dele. **¶** Sed ex quo in casu nostro isti delegati cognouerunt tamen de causa. et inter personas de quibus tamen commissione eis facta frustra indagat. an iurisdictionem delegata possint prorogari. quod isti commissarii gerebant per omnia vices illius domini de malatestis. ut in iuribus superius allegatis. et sic potius videtur prorogata iurisdictionem illius domini quicquid alio ordinarius esset iure suo potuit sua iurisdictionem prorogari. et virtute prorogationis causam committere. ut in l. ij. ff. de iudi. et l. ij. C. de iurisd. om. iudi. et l. ex consensu. C. de episco. audi. et c. signifi casti. cum ibi no. de fo. compe. Nam prorogata iurisdictionem est illius nature cuius est ista principalis. ut no. i. c. p. et g. et p. di cta. l. ij. unde sicut poterat committere suam iurisdictionem. l. vna. C. qui pro sua iurisd. ita et prorogata. in prorogatione vero iurisdictionis saltem ordinarie sufficit tacitus consensus partium. ar. in l. i. C. de iurisd. om. iudi. et l. ij. ff. de iudi. no. bar. in l. i. ff. eo. ti. et in no. in c. ad petitionem. de accu. in prin. sed hic notorium erat ipsis communitatibus quod eorum syndici litigabant coram delegatis ipsius domini. ergo sufficere debebat ipsarum communitatum tacitus consensus. et sic tolli videntur multa per aliquos allegata ponderantes syndicum montis sancte marie non habuisse mandatum ad prorogandum iurisdictionem quia syndici. sed ipse communitates videntur prorogasse patientes illos syndicos litigare coram illis. et ad hoc. tex. no. iuncta gl. in dicto. c. cum olim. aut cessante prorogatione oportet dicere quod iste dominus de malatestis acquirit iurisdictionem iure proprio excedendo istam coitatem istum actum iurisdictionalem. Nam delegare causam est iurisdictionis. ut l. iperiu. ff. de iurisd. om. iudi. si no. gl. i. c. si a subdelegato. de offi. dele. li. vi. **¶** Per unicum autem actum qui non solet de gratia pcedi acquirit iurisdictionis possessio. ut no. in no. in c. cum ecclesia futurina. de ca. pos. et p. et c. bone. el. ij. de postu. pla. et i. c. dilectus de cap. mo. et bar. in l. i. et c. l. iter dicto. ff. de iur. actu. pua. rone cuius valet ea quod possessor exercet. ut no. doc. post in no. i. c. cum dilectus. de reli. do. et c. oli. ij. de re sti. sp. fac. c. constitutionibus. de iure patro. et c. q. rel. de elec. **¶** Tertio facit principaliter quod no. gl. i. c. significasti. de fo. compe. qui dicit quod litigans sciens coram iudice non suo. l. non potuisse. prorogare iurisdictionem illi. ut i clerico respectu laici non tamen potest contra finem venire saltem ut pactum sit acceptatio iurisd. ff. de pac. si vnus. et penul. et ff. de acceptila. l. si acceptilatum. facit. l. ij. C. de p. munia vtriusque iudi. vbi ibi. tex. **¶** Quarto facit quod audio notorium esse quod magnificus et potens dominus karolus de malatestis tempore illius sententie exercebat omnimodam iurisdictionem in dicto castro montis sancte marie qui et commisit causas in genere domino bartholomeo vni ex dictis commissariis. Et sic saltem ex isto capite debet valere sententia et supposita quod dicitur karolus non habuisset ibidem de iure iurisdictionem. Nam ratione publice utilitatis ex qua reputatur tamquam dominus proba. valere per eius gesta. l. barbarius. ff. de offi. p. to. et al. q. vi. et verumtamen. **¶** Quinto dominus pandolphus erat et dominus montisfani. Sed in iudicio finium regudorum vterque est actor et reus. ut in c. ex lris de pba. et ff. fami. hercisco. l. in cobere des. et qui fami. herci. et potuit dici dominus causam committere quatenus lis mouebatur contra subditum suum. quia actor sequitur forum rei. de fo. compe. c. cum sit generale. **¶** Sed his non ob

stantibus contrariam sententiam obicio prevalere. dico et illam sententiam multiplici ratione esse nullam. **¶** Primo quod fuit lata ab eo seu auctoritate illius de quo notorie constat non habuisse iurisdictionem in hac causa. Tota enim prouincia marche antequam spectaret in spiritualibus et temporalibus ad iurisdictionem ecclesie. ut probatur in extrauaganti 30. xxi. qui incipit dierum exercebat ecclesia romana. exoritur et hodie de presentia exercet omnimodam iurisdictionem. Non potuit ergo dominus pandolphus hanc causam illis doctoribus delegare. Nemo enim dat quod non habet. l. traditio. ff. de acqui. re. do. et c. de multu. l. q. vii. et c. quod autem de iure patro. quare sententia ab istis tanquam iurisdictionem carentibus loca iuribus non subsistit. c. si non a competenti iudi. p. to. et c. ac si clerici. de iudi. et c. vno. de iure iuran. quare desertio appellacionis non obstat potest dicta coitas sancte marie agere de nullitate. ut est tex. in l. si expressus. ff. de appel. et tex. iuncta glo. in c. licet. de sen. excō. li. vii. p. doc. in de sepe. de appel. **¶** Ad id dicta facit glo. multum notabilis i. c. cum in iure. de offi. dele. que dicit quod debere perseruare instrumētū potestatis iudicis. quod alia pro sententia non presumitur. et ibide Blarius. **¶** Secundo dicta est nulla quod alter ex copromissariis commisit causam cognitionem suo condelegato. quod facere non poterat cum esset delegatus non a principe. ut in c. cum causam. de appel. et l. a iudice. C. de iudi. licet. n. delegatus a principe inferiori possit subdelegare articulum non iurisdictionalem. iuxta notabile dictum in no. i. c. cum bertoldus. de re iudi. pro quo facit tex. fm vnu intellectum. Et idem sentit glo. no. iuris ciuilibus in au. de defen. ciu. prope fi. articulum tamen iurisdictionalem committere non potest ut i preall. iuribus. Nec obstat si dicatur quod commisit vices suas college. ea ratione prohibitiōis est in college qui in extraneo iura loquuntur in hac materia indistincte. p hoc facit glo. in c. is. cui. de offi. dele. li. vi. et c. cum cau. perinde ergo est ac si dominus bartholomeus solus processisset quod casu indubitatum est non valere processum coram vno ex duobus delegatis agitatum. ut in c. causa matrimonii. c. in c. vno delegatorum. de offi. delega. **¶** Tertio corruit dicta sententia ex defectu ordinis iudiciarii. quod dicitur lites non fuisse contestatam. **¶** Item dominus de malatestis cum recognoscat superiorem non potuit causam committere simpliciter et de plano sine strepitu et figura iudicii. et sic tollere solennitates quod hec solius principis est. vel habes iura principis. iuxta p. glo. in c. si. de here. li. vi. Et sequitur spe. in ti. de dele. et sup. est et. l. non quid. **¶** Quarto facit quod vbi quis pars per qua lata fuit sententia assumit disputationem coram iudice competente super iustitia vel iniustitia sententie. si iudex repperit sententiam iniustam debet illam retractare non obstat quod transiit in rem iudicatam. et no. ponit in no. in c. cum dilecti. de re scrip. et c. cum bertoldus. de re iudi. Sed in casu nostro ut mihi dicit illa communitas castri montisfani assumpsit hanc disputationem. et si iudex repperit illam iniustam debuit eam retractare ut fecit. **¶** Quinto si proba sub tali ratione iurisdictionem in communitate montis sancte marie non primum nec de iure nec de facto ad dominum pandolphum sed tempore illius commissionis et litigii. dominus bartholomeus de facto exercebat iurisdictionem in dicta terra. vnde dominus pandolphus simpliciter commisit illam causam illis doctoribus. sed quatuor in eo erat. quasi per parte communitatis montisfani quod communitas ad eum pertinebat et pertinet. vnde illa communitas dixit esse suam non sic dixit de communitate montis sancte marie. quod ponens spem quod dominus bartholomeus licet in genere commisit causas domino bartholomeo vni ex illis duobus commissariis. sed dicti commissarii solius domini pandolphus qui non habebat aliquam iurisdictionem in dicta communitate montis sancte marie. et ipso iure sententia fuit nulla. marie quod ut dixi dictus dominus pandolphus solus committere non intendebat. pro hoc c. cum super abbacia. et quod ibi no. de offi. dele. et c. ex parte essentius. de co. ces. preb. et quod no. bar. in l. si is. ad. ff. de acqui. here. **¶** Nunc venio ad responsionem contrariorum qui videntur prima fronte multum vrgere. **¶** Et primo ad primum dico quod non apparet partes hic fuisse presentes in sententia supposito quod presens fuissent presentes. dico quod satis hic pro parte communitatis montis sancte marie probatur iurisdictionis defectus. Et n. pro eis ius commune et notorietas facti. ex quibus patet quod plenarie iurisdictionem in dicta communitate pertinet ad ecclesiam romanam. alius ergo exercens presumitur usurpassse nisi ostendebat titulum vel coloratum passionem. ut in simili habetur i. c. ad decimas. de resti. spoli. li. vi. fac. c. de con. morem. Item ut proxime dixi dominus pandolphus non intendebat committere respectu montisfani. Nec obstat factum esse antiquum. primo quod est notabilis opinio ut antelapsum. xx. annorum non dicatur factum antiquum quo ad impugnandum sententiam de nullitate etiam respectu ordinis et voluit io.

et voluit ff. cal. i. dicto. c. quoniam. de proba. Item secus de falso potest obijci infra. xx. annos. ut in. c. cū venerabilis. de excep. 7. l. querelam. C. de fal. fortius est ergo idē dicendū in nullitate sententie ex iurisdictionis defectu facit. c. super eo. 7. quod ibi no. de fal. ¶ Item antiquitas facti releuat nisi aperte probarent defectus. cesset enim presumptio ubi aperte apparet de veritate. ¶ Etiam patet qd dominus karolus dictā communitatē restituit ecclesie romanę tanq̃ domino. ut in facto mihi presupponit nec vnq̃ aliqd habuit ibi agere dñs pā dulphus n̄ habebat ibi iurisdictionē nec intendebat iste pro gare ipsius iurisdictionem. quod patet ex eo quod dominus karolus qd de facto exercebat ibi iurisdictionē hāc commisit causam vnde litigabat illa communitas montis sancte marie vigore commissiōis facte per dominū karolum. pro rogatio enī non debet presumi ex quo constat ex coniecturis de p̃trario. quia facta de facili non presumūt ut in. c. cū in iure. d. offi. dele. 7. l. vnica. C. de man. p̃rin. Necesse verisimile quēz velle pro rogare iurisdictionē in non dominij ex quo is qui gerit se pro domino illam causā quod inseritur eidez. Ex hoc etiam dico qd dominus Pandulphus non intendebat per illam commissionem acquirere iurisdictionis possessionem qui nō intēdebat. hoc patet ex verbis commissionis. ar. l. si. ff. quē admodū sm an. ¶ Et quod no. Inno. in. c. bone p̃real. nec etiam potuisset acquirere. quia in acquisitione istorum iurium incorporealium requiritur scientia possessoris. que hic nō probatur vere nec presumptiue. l. iij. C. de serui. 7. aqua. no. Inno. in. d. c. bone p̃realle. 7. in. c. conquerentē. de offi. or. 7. per bart. in. l. i. ff. de aqua plu. arcē. in. l. si publicanus. §. in vectigalibus ff. de publi. ¶ Ad tertium contrariū respondeo qd glos. illa non est vera simpliciter nec communiter approbatur ibi a doctoribus. sententia enim nulla habet vim pacti. qñ postq̃ est lata approbatur ex certa scientia a partib⁹. 7. sic intelligitur. l. iij. C. communia vtriusq̃. ut ibi no. 7. in. l. vnica. C. qui pro sua iurisd. 7. l. licet. C. de iudi. per anto. de butri. in dicto. c. signifi casti. quod hic non contingit. ¶ Ad quartum argumentum responderetur primo 7. dñi quia licet dictus dominus commisit. tamen commissarij processerunt tanq̃ delegati solius dñi Pandulphi. ut patet ex eorum sententia. ¶ Item cū dominus karolus nullum habuit vel habuisset ibi titulūz nihil va luit quicqd ipse fecit. iuxta pleneno. per Inno. in. c. nihil est. d. elec. per bar. in tractatu de tyranno. facit. c. alienatiōe. r. ij. q. ii. 7. c. i. de scisma. 7. l. cernimus. C. de sa. s. ec. Nec obstat. l. bar barius. satis enī responderetur per Inno. in. c. nihil est. ¶ Ad vltimum argumentum dico qd si bene inspiciantur verba sen tentie dictorum delegatorum communitatis monistani pro uocauit coram dictis delegatis vnus. licet quilibet sit actor 7. reus in istis iudicijs communibus. tñ ille tenet aliorum locū qui primo prouocauit ad iudiciū. ut in. l. in tribus. de proba. ¶ Concludo igitur partes iudicis apostolici in hac cā fore p ut in suo consilio concludit dominus matheus saliciani. sica que ipse in facto narrat vera sunt 7c.

¶ Con. l. iij.

Quoniam potentis dei postulato suffragio. illud de iure queritur. an visis compromisso 7. laudo ide se cuto gestis inter reuerendum patrē quōdam do minum bartolomeum quōdam episcopū massanum ex vna parte. bartolomeum stephani de castro nouo ex alia parte. Ac etiam ponderato confirmatione dicti laudi seu sententiā postmodū facta p dominum Joannem tunc papam. xiiij. cō petant aliqua remedia. 7. que ipsi bartolomeo stephani seu ei⁹ successori 7. aduersus successore dicti dñi bartolomei ep̃i et episcopatū seu aduersus ep̃m massanū. ¶ Et p̃ vñ nullū rex mediū cōpetere. Nō enī valet p̃nūciatio ut snia delegati apo stolici. qā cū esset laicus delegatio sibi facta per summū pōtifi cē maxime oraculo viue vocis ipso iure corruit. per. c. statim de referrip. l. i. vi. Neq̃z valet tanq̃ arbitramētū vigore cō promissi. p̃relatus enī sine auctoritate supioris 7. marie sine p̃sensu sui capituli nō potest compromittere super rebus imo bilibus. vel super iurib⁹ ecclesie saltē quo ad hoc ut obligatio transeat in ecclīa saltē p mortē cōpromittētis. Sicut enī dire cte si valet solus alienare bona ecclesie vel ecclesiā suā p̃petuo obligare. xij. q. ii. sine exceptione. 7. c. i. de his q̃ fi. a p̃la. ¶ Ita nec i directe. s. cōpromittēdo. ut in. c. peruenit de arbi. 7. ibi ex p̃ssē 7. hosti. 7. spe. eo. ti. §. restat d. s. nūqd clerice. §. finit d. s. nūqd p̃latus. Et frede. p̃si. xx. 7. lappus ab allegatiōe. io. probat alia rōe certū ē qd solus p̃relat⁹ transigendo non ob

ligat successorem. sed transacto censetur duntaxat persona lis. ut probatur in. c. veniens. de cetero. de trāsa. ergo idem di cendū in cōpromisso facto tanq̃ arbitratozē 7. laudi. inde se cute. Est. n. quedā transactio. ut legit⁹ 7. no. in auē. si vero con tingit. C. de iudi. 7. in corpore vñ iunif. in ti. ut dis. i. 7. no. Inno. in. c. quicquid. de iure iurā. 7. bar. in. l. si societatez. §. arbitrozū. ff. pro. so. ¶ Scdō principalr nō valet dictū lau dum qz p̃tinet i se vsurariā prauitatē in eo qd p̃demnat ep̃m ad soluendū sex florenos p̃ quolibet centenariū donec soluit capitale p̃tentiū in dicta condēnatiōe. q̃p̃ enī vsura nō cen setur nisi ex cōtractu mutui ut i. c. cōsuluit de vsu. plenep. Jo. an. in regula peccatū. de re. iur. l. i. vi. in mercu. tñ sufficit mu tui verū vel fictū. ut legitur 7. notat⁹ in. c. in ciuitate. c. 7. nau. ti. de vsu. patet in eo qd vedit merces plus q̃ valeat. qz differt solutionē p̃reij. Nā ibi nō ē mutui verū sed fictū. qz fingitur emptor soluere vep̃ p̃reij emptiōis 7. recipe illud mutuo ab emptore 7. pro vsura dare illud plus debito. ut notat⁹ in dicti iuribus. ¶ Sic paritatiōe videt⁹ dicendū i p̃posito ut ep̃s fingat soluere illos ducētos florenos. 7. postmodū mutui re cipere 7. soluere sex pro centū. qd est illicitū ut protū ti. de vsu. maxime i dicto. c. i. ciuitate. c. 7. nauigati. Tercio nō obstat p̃dictis p̃formatio facta per iobānē tūc papā. qz illa nō fuit facta in forma cōi. s. 7. p̃ditionalr seu s. p̃ditione. cōfirmat enī oīa si 7. pro. ut rōnabiliter p̃cesserūt 7c. Que quidē p̃firma tio nihil noui iuris tribuit s. antiquū si qd ius erat cōfirma uit. vñ parū aut nihil opatur. ut in. c. examiatā. de confir. vti. 7. in. c. qz diuersitatē. iuncta glo. de cōces. p̃rebe. vñ non facit transactiōē p̃sonalē esse realē. ut ē glo. no. quā oēs sequunt⁹ in. d. c. veniens. ¶ Scdōbis nō obstatibus q̃ vere si s. b̃tū p̃de renē non obstat p̃riam sententiā p̃ualere arbitroz. Et p̃mo di co qd dicto bartolomeo seu eius successori cōpetit remediūz petēdi dictos ducētos florenos. qz sunt i obligatiōe vigore di cte sententię. 7. laudi. q̃p̃ successor seu ep̃s massanus possit sol uere sex pro centenariū 7. evitare solutionē ducētoz floreno rum prout in laudo cōtinet⁹. ¶ Doueo qz l. 3. p̃relat⁹ nō possit p̃cto seu cōpromissum alienare bona immobilia ecclesie sine solemnitate ut in iuribus allegatis. p̃t tñ cōpromittere 7. cō trahere nomine ecclesie. ita qd obligatio efficacit transit in ec clesiam. si cessat alienatio iurū ecclesie. ut p̃batur in. c. dilecti. de f. compe. 7. c. ij. de p̃reca. 7. c. i. de solu. 7. de i. de reb⁹ eccle się non alie. no. hosti. in. c. p̃tigit. de transac. probat⁹ in fili tutor transigit sup rebus pupilli. l. inter dū. §. q̃ tutelam. ff. de fur. §. 7. p̃relatus q̃ censet⁹ tutor ecclesie. xvi. q. i. i. canonib⁹. no. glo. in. c. auditis de in integrū resti. ¶ Itēz administrator ciuitatis ut l. p̃refes. C. de trāsa. §. 7. p̃relatus q̃ habet largiōē potesta tem. in. c. cū nobis. in si. de elec. facit qd legit⁹ 7. notat⁹ in. c. fi. v. q. iij. ¶ Itē p̃curator habēs generalē 7. liberā p̃tate tran sigit. ut in. c. q̃ ad agendū. de p̃cu. l. i. vi. ergo 7. ep̃iscopus qui habet generalē 7. liberā. sicut 7. quilibet alius p̃relat⁹. dicto. c. cū nobis. 7. dicto. c. fi. v. q. iij. est bo. ter. iuncta glo. in. l. nulli. ff. de transa. vbi dicit p̃relatū solū posse transigere sup rebus ecclesie. si bona de quib⁹ est p̃tentiō occasiōe trāfactiōis rema neant penes ecclesiā. 7. ecclesia obligat⁹ ad aliqd dādū vel fa ciendū. nā tñ cō. sequit⁹ alienatio. imo p̃ditio ecclesie melio ratur. ¶ Quo casu nō exigit⁹ superioris vel alteri⁹ p̃sensu ut l. cum l. i. §. quid ergo. 7. qd no. glo. in. §. vni. ff. de trans. qd ibi p̃cipalr p̃tingit in facto n̄fo. valet ergo cōpromissus. sal tem vigore approbatiōis postea s. b̃sequēte cū fuerit qdā trā factio facta circa alienationē rez ecclesie. 7. ecclesia fuit melio rata. Et p̃supposito qd si fuisset lesa imputādūz est eccle sie. si nō petūt restitutionē in integrū saltē a tutore dicti dñi bartolo mei. iuxta ea q̃ habētur 7. notātur in. d. c. i. de in inte. resti. l. i. vi. ¶ Nec obstat si dicat⁹ qd imo sequitur. alienatio iurū 7. ec clesie. qz ecclesia obligat⁹ ad dandū annuatī sex pro cētenariū in obligatiōe qd solus p̃relatus facere nō p̃t dicto. c. de cete ro. Quia dico qd illa solutio annualis nō est obligatio s. in sa cultate soluēdi. Solum enī solutio ducētoz florenozū est i obligatiōe soluēdi. 7. sic ecclesia p̃t sibi vult vnica solutiōe li berare. ut patet ex forma laudi 7. sententię. ¶ Ad hoc qd legi tur 7. no. in. l. miles. §. decē 7. vendi. Et maxime p̃dicta pro cedūt qz dictus chectius non fuit purus arbitrator sed etiaz delegatus apostolicus. 7. processus tanquam delegatus 7. ar bitrator. ut patet ex tenore sententię. quod facere potuit. pro batur in. c. nisi de p̃rebe. facit qd no. Inno. i. cū. ex officij. de p̃ scrip. Et sic cum non fuerit ab eius sententiā appellatus tran siuit in rem iudicatam. de res iudi. quod ad consultationēz. 7.

sententia delegati trāsit i ecclāz 7 successores. licz solus p̄lat^{us} fue-
rit in iudicio. vt no. in. c. edoceri. de rescrip. facit. d. c. dilecti. de
fo. cōpe. Itā dictus dñs bartolomeus delegationē apostoli-
cam 7 compromissāz ac laudum inde secutum approbavit 7 fe-
cit nomine episcopatus sui. ecclesia autē nunq̄ moritur. xij. q.
ij. liberti. 7 sic iudiciū 7 cōtractus in p̄sonā p̄libati nomine ec-
clesie transeunt efficaciter in ecclesiā: ex quo nō infer^{re} aliena-
tio iurū ecclēsie. ita 7 dictū laudum. maxime secūta approba-
tione cū sit quidā cōtractus. vt. s. dixi. fuit enī ita q̄si q̄dam
emptio iurū. dicti bartolomei. quā q̄dē emptiōē nomine ec-
clesie. satis potest p̄lati facere cum acquirat ecclēsie. facit.
c. ii. de dona. 7. c. aurū. xij. q. ii. 7. c. quicūq̄ suffragio. ea cā 7.
questione. Et q̄bus pōt inferri q̄ etiam cessante confirma-
tiōe apo^{stolica} obligatio orta ex dicto laudo. 7 sententia trāsi-
uit efficaciter in ecclesiā. maxime non nulla sit p̄sumēda am-
bitio. nec fraus ex q̄litate p̄sone deputati 7 arbitratorū q̄ fu-
it in hac ciuitate senarū vir p̄batusissimus. Ex qualitate enīz
iudicis 7 arbitratorum cessat. p̄sumptio fraudis. vt est bo-
tex. in. c. nisi. Et sic dicendo est illa transactio realis. dicta. l. p̄-
ses. Nec ob. d. c. veniens. 7. c. ceterum. de transa. vbi dñs trans-
actionem esse personalem. 7 non realem ad confirmationem
superioris. Pōt enī dupliciter responderi. P̄rio q̄ illa iura pro-
cedunt q̄n occasione illius causat^{ur} perpetuū p̄iudiciū ecclē-
sie. vt q̄ alienantur bona vel iura ipsius. 7. sic p̄prie loquun-
tur ista iura. Sed i casu nostro nulla sequit^{ur} alienatio. immo
acquisitio iurium dicte curie de quibus erat cōtrēctio. 7 illo so-
lutio annua sex florenozū pro cētenario est in facultate. ipsius
ecclesie. 7 nō in obligatione. vnde potest ecclesia massana vni-
ca solutione ducentozū florenozū se liberare. vt. s. dixi. vnde si
cūt ceteri p̄ctus 7 iudicia transeunt in ecclesiā 7 successorem.
vt in iuribus sup̄ius allegatis. Ita 7 iste de q̄b^{us} hic. Secūdo
p̄ncipalit^{er} q̄ p̄supposito sine veritatis p̄iudicio. q̄d p̄dicta
nō obstant. attamē 7 cōfirmatione apostolica efficiunt^{ur} p̄di-
cta valida 7 transeunt in ecclesiā 7 successore. ex cōfirmatiōe
enī apostolica ex certa scia facta actus cōfirmatus validatur
si erat iualidis 7 efficitur realis si p̄rio ei at p̄sonalis. vt. p̄bat^{ur}
in. c. i. de transa. cū ibi no. 7. c. i. de cōfirma. vti. Adeo q̄
nullus de ipsius actus validitate v̄l iualiditate circa roma-
nū pontificē cognoscere potest vt ibi. Ad secūdū q̄ actus
efficiat^{ur} realis 7 transeat in successore p̄ cōfirmationē aposto-
licā. allego casum exp̄sum in dicto. c. veniens. Quod autem
ista p̄firmatio facta fuerit ex certa scia. p̄bat^{ur} ex tenore gestoz
in positiōe. q̄tiens. n. ea q̄ p̄firmant^{ur} specialit^{er} ex confirmatio-
ne exprimunt^{ur} dicūt superior confirmare ex certa scientia a/
deo q̄ illa verba que solent in p̄firmatiōe inseri videlz si 7. put
no. p̄cesserunt 7c. stant nō conditionalit^{er} s̄ causalit^{er}. vñ expo-
nunt^{ur} illa verba sicut rationabiliter. i. q̄ rōnabiliter. vt. p̄bat^{ur} in. c.
penul. de confir. vti. 7 ibi tex. 7 doc. In casu nostro exponūt^{ur}
oia in littera confirmatoria. que sunt in materia p̄ncipalis.
Nec ob. si dicat^{ur} solutionē annuā illoz vi. florenozū pro cēte-
nario ibidē sp̄alit^{er} nō p̄tineri q̄ a dico illud minus cōfirmatūz
dicat^{ur} facta ex certa scia. q̄ vt. s. sepe nūo p̄libitū existit illa so-
lutio nō est in ob igatione. s̄ in facultate vñ nō fuit opus il-
lā sp̄alit^{er} enarrare. Marras. n. q̄d ē p̄ncipale in mā 7 obliga-
tione versat^{ur}. si p̄denatio i ducentis florenis. 7 adiudicatio iu-
riū ecclēsie. Nec aliud v̄tra ducētos florenos petere vult vel
itendit. dictus Bartolomeus vel eius successoz. satis colligit^{ur}
v̄tra p̄dicta ex clausula ibidē in fine defectus siq̄ forsan i oib^{us}
p̄missis. iteruenisset de cui^{us} virtute potētia satis habet^{ur} p̄ spe.
i. ti. delega. s̄. nūc ostēdēdū ē. xviij. 7 p̄ archy. i. c. cenomense
lxi. di. p̄tex. 7 doc. in. c. pastoralis. de re iud. q̄ quidā appo-
nit^{ur} nūq̄ q̄n p̄firmatio fit i forma cōi cū illa nil iuris tribuat. s̄
antiquum simpliciter cōfirmat vt. s. dixi. Cōcludo q̄ p̄missa
valere ex triplici capite. P̄rio virtute delegatiōis. Secūdo ex
potestate arbitraria 7 a p̄batōe secuta. Tercio ex p̄firmatiōe
aplica. Et q̄b^{us} p̄bat^{ur} p̄imum de quo. s̄. facta est mentio.
potest q̄ dictus. Bartolomeus seu eius successoz agere p̄tra
ep̄atum massanum seu successores dicti domini. Bartolomei
i ep̄atu ad ocōs ducentos florenos. habet tamen ep̄atus seu.
successoz facultatē soluendi vi. pro centario. Et patet n̄sio ad
cōtraria superi^{us} allegata. p̄terquam quo ad duo ad quē n̄
deo Dico q̄d delegatio certe valuit licet esset purus laycus q̄d
fuit facta ex certa scientia pape cum sciret illum laicūz oracu-
lo v̄ine vocis sibi p̄m̄ p̄misit cām illam vt patet ex v̄bis pape
i dicta p̄firmatione p̄tensis. Et sic non viciat^{ur} commissio. vt. nō
vult Inno. i. d. c. statutū de rescrip. li. vi. vbi. in p̄mo facit quod

no Jo. an. i. c. nō nulli. de rescri. Nec est necesse vt exp̄mat^{ur} et
certa scia vt q̄dā voluerūt 7 v̄ p̄ma frōte s̄etif Jo an. i. octo. c.
7 sic dēt glo. in. c. ij. de re. Satis enī est quod ibidē exp̄res-
sis colligatur certa scientia pape. Et sic voluit Jo. an. in dicto
c. nulli. 7 sic dent intelligi sua glo. in dicta. c. ij. Et sic contin-
git in facto nostro. Nam papa Johānes habebat notitiāz co-
ci 7 appellat quod i sua littera cōfirmatoria simplicit^{er} eorum
nec dicit cū clericū nec m̄ḡz vel in aliqua dignitate cōstitutū
vt sit cōmuniter de stilo. Et p̄supposito 7 nō concessio
quod dicta commissio non valuisset nilomin^{us} virtute cōpro-
missi stare conclusio p̄dicta cū dictus cocus potius elegerit
viam boni v̄ri quā iudicis. vt p̄z ex tenore dicte sententie 7
laudi. Et voluit valere. p̄nunciatiōz meliori modo quo possit
valere. Et sic etiā papa cōfirmavit. Et p̄ papa i fine p̄firma-
tiōis suppleuit omnē defectū. p̄ quā quidē clausula p̄nrganē-
oēs defectus circa solēnia iuris commissi. vt i spe. 7 archy. in lo-
cis p̄ealle. quod est multū ponderādū in casu n̄ro tam circa
cōsensū capituli quā teriores si de iure interuenire debuisset
licet nō credā necessariū per ea q̄ sup̄ra dixi. Venio ad ali-
ud contrariū 7 dico q̄d si omnia bene ponderentur nulla in
dicto laudo resoluit^{ur} vsuraria. nisi ex mutuo vero v̄l ficto. 7 ex
pactiōe partiū. vt notatur i dicta regula peccatū. per Johā-
an. Sed in casu n̄ro nullū est mutū v̄bū vel fictū nec pactio
pertinet. sed illa. p̄missio ex toto processit ex arbitrio iudicis
7 arbitrozū nō enī dicto bartolomeo aliqd mutauit ep̄o ve-
re vel ficte. Nec pōt exigere p̄ncipale debitū. Et sic est s̄ na-
turā mutui. 7 sic per p̄sequēs cessat illud euāgelicū mutū dā-
tes nihil ide sperātes de vsu. cōsuluit. 7 q̄d iudex potuerit s̄
facere ex potestate arbitraria. p̄bat^{ur} i. c. nisi de p̄ben. facit
quod Inno. no. in. c. in ciuitate de vsu. Et hoc factū fuit i
compēsatiōe fructū percipiēdozū a dicta curia ante solutiōē
ducentozū florenozū q̄ cum p̄tinerēt ad dictū bartolomeum
ante solutiōē illoz ducētozū florenozū voluit arbitrator in
compēsatione sibi tradi sex pro centenario. facit ad hoc quod
no. bar. in. l. fistulas. in fi. ff. de p̄tralē. em. l. iulian^{us}. s̄. officij. ff.
eo. 7. l. i. ff. de fun. dota. Et loco 7 itereffels aliqd participa-
tur ex debito si vere interest. vt no. in. c. cōquest^{ur}. 7 in. c. cura/
bat. C. de acto. emp. per Inno. in. c. sacro. de sen. ex cō. facit. l.
ij. i. fi. 7 quod ibi nō. ff. de eo. q̄ cer. loco. Postremo dico q̄d 7
si oia p̄dicta deficerēt q̄ in veritate iuris s̄sistūt non pōt ca-
uillari. q̄m si ecclesia massana seu ep̄s nolit recognoscere illā
sententiā seu trāsfactionē tanq̄ p̄sonalē tenent^{ur} instituire oia
vigoze illius sentētie seu laudi consecuto isti. q̄z nō debet lau-
di valere pro parte ecclēsie 7 contra canō. Ad hoc. c. i. 7 q̄d ibi
no. de in. inte. resti. 7. c. cū olim. de censu. 7. l. q̄d si minor. s̄. re-
stitutio. 7. l. intra v̄ile. ff. de mino. facit q̄d notat glo. in. c. i. de
in. inte. resti. li. vi. Et s̄ est aliud 7 indeficiēs remediū cōpētēs
dicto bartolomeo seu ipsius successori. facit v̄tra p̄dicta. l.
cū p̄ecib^{us}. C. de p̄scrip. v̄bis. Et s̄ sufficiāt 7c. Dico abbas.

Con lxiij.

Tante quadā constitutiōe quondā Frederici im-
peratoris quā ipse dedit hominib^{us} 7 populo mas-
sanensi regni sicilie tenoris infra scripti. videlz vi-
ri 7 vxoris bona oia a quacūq̄ parte p̄ueniāt
natis filiis confundantur 7 vñm corpus efficiunt^{ur}. 7 volen-
tibus viro 7 vxore diuidere cū filiis. tertia pars bonozū tene-
tur patri. 7 altera matri. 7 reliqua tertia filio v̄l filiis. P̄remoz
tuo vero patre vel matre ab intestato 7 filio vel filiis viuētib^{us}
patre superstitē vel matre tertia pars p̄mortui cedat filiis vel
filio. Et sic idem filij habent duas partes vñā debitā sibi iu-
re nature. alteram parentis p̄mortui. Si vero pater eius
p̄moriaz testatus eius stabitur testamēto. dimmō in eodē
testamēto de tertia filios suos recognoscat. Si vero p̄mo-
riatur mater pōt de mobilibus tertiē sue partiōis p̄uellerē te-
statori. Stabilia vero ea mortua cedūt filiis. Si autē nō sunt
mobilia potest de stabilibus vsq̄ ad medietatē valoris eozū
dem stabiliū iusta stinatiōē testari. Quedā domina habēs
filios 7 bona mobilia 7 immobilia existens in matrimonio i
egritudine constituta p̄didit testamētū 7 pluribus legatis
de mobilibus factis. legauit ad pias causas quandā rem im-
mobilem. Querit^{ur} an ex verbis dicte constitutiōis fauore pie
causē dictū legatum valeat.

Questi eiusq̄ matris p̄sidio humiliter inuoca-
to. Videtur p̄mo dictū legatū non valere. nam
omnia statuta 7 consuetudines p̄tra libertatem
ecclesiasticam sunt ipso iure irrita 7 cassa. vt in. c.

nouerunt. z. c. grauem. de sen. et cō. z. in auten. cassa. C. de sa. san. eccle. Illa vero statuta sunt contra libertatem ecclesiasti-
cā q̄ tendunt p̄ ea q̄ sunt p̄cessa a p̄ncipe uel a papa ecclesie vni-
uersali. vñ. in. in dicto. c. nouerunt. z. bar. i. dicto. c. noue-
runt. z. bar. in dicta auc. cassa. S. p̄stitutio de q̄. s. si extendat̄
ad pias causas est l̄mōi. ḡ aut nō d̄z extēdi aut tanq̄ p̄ liber-
tatē ecclesiasticā est ipso iure nulla. mō. pbat̄ sic imperator cō-
cessit p̄uilegiū ecclesie vniuersali z. cuilibet mēbro ipsius ec-
clesie super donationib⁹ z. legatis z. hereditib⁹ vt q̄libet habe-
ret liberā facultatem donandi z. relinquēdi collegio ecclesia-
stico. vt in. l. illud. z. l. i. z. l. i. fi. C. de sa. san. eccle. In super p̄uile-
giū ecclesiā vt circa traditionē ex solo titulo acquirēt̄ dñi
dicta. l. fi. S. p̄ hāc p̄stitutionē tolleret mulierib⁹ habētib⁹
filios libera facultas relinquēdi ecclesijs bona p̄pria. ḡ ē cō-
tra p̄uilegiū ecclesie vniuersali cōcessus. z. p̄sequēs p̄tra li-
bertatē ecclesiasticā. Nec obstat si dicat̄ q̄ auc. cassa. z. c. no-
uerunt. z. c. graue loquunt̄ de statutis p̄ticularib⁹. h̄ aut p̄stitu-
tio de q̄i casu nostro fuit edita ab imperatore q̄ potuit suā cō-
stitutionē limitare. l. p̄ncipes. ff. de legati. q̄ ex quo ip̄eratoz
p̄cessit p̄uilegiū ecclesie nō potuit amplius illud reuocare. q̄
ex quo concessit nō subdito transiuit in p̄tē. vt notanter volu-
it in. in. c. nouit. de iudi. z. Jo. an. i. c. p̄stitutio de re. do. z. ar-
chi. in. c. quicunq̄. xi. q. i. Itē papa p̄uilegiāuit ecclesiā i l̄mōi
relictis. adeo q̄ in eis remissit omnē solemnitatē legalē. vt i. c.
relatiū de testa. quā p̄pter melius z. tutius est dicere vt dictū
statutū generalis loquēs nō extēdit ad pias causas. q̄ dispo-
sitiō generalis nō d̄z extēdi ad illicita. vt i. c. i. de iure iuran. l. i.
vi. Ad p̄dicta facit q̄stio quā ponit Jo. an. in. c. fi. de immu-
eccle. l. i. vi. vbi q̄rit̄ an statutū ciuitat̄ vñ dominiū disponēs ne
q̄s donet vñ redat̄ rē immobilē alicui n̄ existēt de iurisdictione
statutū vñ si sub protectōe cōis vñ dñi includat rēditionē vñ
donationē i ecclesia. Et finalit̄ p̄cludit q̄ n̄. vñ si aliud diceret̄
p̄pter intētiōē statutū p̄ libertatē ecclesiasticā. z. sic nullus
mouet p̄dictis z. alijs rōnib⁹. S. cō p̄ncipalit̄ sit cōstitu-
tio irreuocabilis nō ligat. nō. n. l. legis substatialis de q̄b⁹
mi. di. Si aut̄. l. xxi. di. cōsuetudo. no. bar. i. l. oēs populi. ff.
de iusti. z. iur. sed hec constitutio de cui⁹ virtute q̄ritur est irra-
tionabilis si extēderetur ad pias causas. ḡ aut nō d̄z extēdi
aut tanq̄ irrationabilis nō valet. minor. pbat̄. lex vult q̄ ec-
clesiā seu monasteriū debeat q̄s computare saltē i numero fi-
lioz vt in auc. si qua mulier. C. de sa. san. eccle. S. hec cōstitutio
nō intēdit s̄ vires suas porrigit ad pias causas. ḡ irrationabi-
lis. Itā si cōtrariū est rationabile. ḡ istud in irrationabile.
de nā enī cōtrariū ē. vt si vñ ē bonū reliquū sit malū. xxxii.
q. ii. l. ospitoliū. z. c. intellecto. de iure iuran. Itē q̄s d̄z magis
diligere animā suā q̄ filios. vt p̄ in euangelio. z. c. Jacobus
de symo. facit. xii. q. i. p̄cipimus. hinc dicit̄ bar. in dicta. l. p̄ma
q̄ dispositio ad pias causas est magis fauorabilis quā iter li-
beros. Sed hec cōstitutio contrarium afferret si porrigit
vires suas ad pias cās ḡ irrationabilis. Tercia rationabi-
litas q̄ in portione deferenda filiis facit differētiā inter pa-
trē z. matrē contra. l. maximū vitiū. C. de lib. p̄te. Tercio
p̄ncipalit̄ facit q̄ dicta cōstitutio nō dicat mulierē n̄ posse
de immobilib⁹ p̄t̄ pro velle testari ex affirmatiua vero in aliq̄b⁹
nō sequitur negatio aliozū q̄ alias a iure cōcedūt̄. l. pbat̄
in. c. vt commissi. de here. l. i. vi. iuncta glo. z. in cle. ii. co. ti. z. ibi
bona gl. i. p̄. ipsozū cōmis. de iure aut̄ cōi cōceditur parentib⁹
libera facultas testandi tam i immobilib⁹ q̄ in mobilibus. z.
satis instituire liberos i aliquo quantūcūq̄ modico l̄p̄li
p̄nt postmodū agere ad cōplementū legitime. l. oimodo. z. l.
sancimus. C. de inoffi. testa. Et maxime p̄cedūt p̄dicta si te-
stari volūt ad pias cās. dicim⁹ ergo mentē cōstitutionis fuisse
vt de immobilibus possit mulier testari pro velle etiam nihil
relinquendo liberis sed de immobilibus nō ita libere. S. p̄
bis n̄ obstatib⁹ q̄ recto iudicio nō obstat p̄riā sententiā arbi-
troz p̄ualere quā multiplici sic ostendo. Et primo sic vbi/
cūq̄ lex simpliciter differt aliqua bona vñ certā quotam bono-
rū alicui ex bonis alterius ille sic p̄grauatus nequit etiā. ad
pias cās de bonis alteri delatis testari. nec ecclesia d̄z talia bo-
na recipere. vt apte. pbat̄ in. c. fi. xvij. q. iiii. vbi aug. dicit. Qui
cūq̄ vult exheredato filio herede facere ecclesiā q̄rat aliū q̄
suscipiat. nō augustinū deo. p̄picio neminē inueniet zc. vt ibi.
certū autē ē q̄ portio debetur filio nō iure nature s̄ ex disposi-
tione leg ali cum iure naturali alimenta dñtarat filio debeat

vt in. c. ius naturale alimenta. i. di. Nō enī potest certa portio
deberi filio iure naturali. cum illo iure omnia essent commu-
nia. viij. di. quo iure. xii. q. i. dilectissimus. Et sic lex differens
filio portione certā in bonis patris priuat partē testadi pote-
state de illa portione etiā ad pias causas. ita dicendū in p̄posi-
to cum dicta cōstitutio differet bona stabilia matris p̄morien-
tis. etiā cum testamēto. ipsis liberis ḡ de illis nō potest mater
testari etiā ad pias causas. S. d̄ autē dicta constitutio potue-
rit hoc facere patet. portio enī debita liberis ex bonis penum
non pōt p̄ legē seu statutū augeri z. minui. vt ē sententiā By. i.
regula indultū. de reg. iur. l. i. vi. in. c. raynuci. de testa. z. dicit
ibi. z. alibi nō ita sicut ibi bene p̄bari attēdit̄ enī p̄suetudo in
deductōe legitime tenet. l. i. l. sanxim⁹. C. de nup. et bar. i.
l. titio. s. titio genero. ff. de p̄di. z. demon. z. Bal. i. l. cū leonina
C. de epis. z. cle. pbat̄ ratione iure naturali. vt. s. dixi. filijs
debentur solū alimenta. Sed iure positio fuit eis delata certa
portio. z. p̄mo fuit q̄rta postmodū aucta i tertiā z. dimidiā s̄
filiozū numerū. vt pbat̄ i. l. cū querit̄. iuncta auc. nouissima.
C. de in offi. testa. vñ sicut potuit augere tertiā z. dimidiā. Itā
potuit statui vt stabilia cedat filijs reseruatīs mobilibus libe-
ra facultate materna. z. mobilib⁹ deficientibus cedat medietas
ipsozū immobilū. vt in. d. p̄stitutio. argu. optimū in. l. cū ra-
tio. ff. de bo. dam z. eozū que legūt̄ z. notant̄ in. l. nā z. si. ff.
de inoffi. testa. z. q̄ pater z. fili⁹ censent̄ eadē p̄sona. vt in auc.
de iur. iur. a. mo. p̄re. s. i. z. in. l. fi. C. de impu. z. alijs substi. et.
xxxv. q. iij. s. hoc aut̄ hinc dominiū p̄nuat̄ in filijs. l. in suis
ff. de libe. z. posthu. Cum ḡ ista portio statutaria succedat in
locū portiois debite de iure cōmuni eodē iure debet illa cen-
seri. q̄ librogat debet sapere naturā eius i cuius locū surro-
gatur de bapti. maiores. z. c. eccle. vli. pen. facit q̄d nō. In.
no. in. c. et ratio. de appel. sicut ḡ in illa portioe debita de iu-
re cōmuni nō potest pater vel mater testari etiā ad pias cau-
as. vt in. d. c. fi. ita nec in isto statutaria. q̄ eadē ratioe mouet. ana-
xime q̄ dicta cōstitutio fuit edita ab ip̄eratore. z. sic est ius cō-
mune quo ad eos. Et idē dicerē vbi ipsa ciuitas hoc statuisse
q̄ in hoc h̄t potestātē a iure cōi. vt in. l. cōs populi. ff. de iusti.
z. iure. S. cō p̄ncipalit̄ facit q̄d nō. Johā. an. i. c. iij. d̄ vsu.
li. vi. z. Bal. in. l. i. C. de sa. san. ec. vbi volūt q̄ in casu quo bo-
na alicuius publicant̄ p̄pter delictū non pōt ille sic p̄nuat̄ te-
stari etiā ad pias causas. q̄ testaret̄ de alieno. s. c. filios. d̄ te-
sta. Et vult ibi Johā. an. i bonis dānatoz q̄ hodie nō publicā-
tur s̄ deferunt̄ agnatis. vt in auc. bona dānatoz. C. de bo-
no. p̄scri. Et ex quo casu lex differt agnatis z. p̄uat potestā-
tem testadi nō potest testari etiā ad pias causas. q̄ ex quo lex
simpliciter p̄nuidet z. nō reperit̄ cōtrariū iure n̄o stādū est
dispositiōi legali i. c. i. de no. ope. mun. z. cū. generalit̄. l. loqui-
tur generale. debet ieruari. xii. di. si romanorū. z. c. solite. de
maio. z. obe. Item ex quo bona differunt̄ alijs p̄legē pro nō
dato habetur q̄d ab illo datur q̄ de iure donare nō potest. i.
q. viij. pubertis. z. l. iraditio. ff. de acqui. re. do. z. c. q̄d autē. de
iure. patro. Nec obstat fauor pie cause. q̄. p̄cedit cū testator
quod suū est legat. secus si legat nō suū. vt i casu n̄o nec p̄p̄
fauorē. aliū legatozū debet alteri fieri iniustitia. de so. cōpe. ex
tenore. de donatio. inter vi. z. vxor. nuper. d̄ penis. sacra. facit
i. q. i. non ē p̄ntāda. si ḡ p̄dicta p̄cedūt vbi lex differt bona
ad aliū p̄pter delictū. fortius idē dicendū vbi differt ex equita-
te naturali. z. fauore filiatiōis cū fauores debeant ampliari z
odium restringi. vt in regula odium restringi de regu. iur. l. i. vi.
Tercio adduco bonū ex. in. c. questū. xvij. q. iij. i. fi. vbi no-
tante colligit̄ ecclesiā debere dimittere bona sibi delata que
eq̄tate naturali suadēte retinere nō pōt. l. de stricto iure reti-
nere possit. s̄ in casu n̄o oīs equitas resistit. satis ē enī matrē
testari posse de immobilib⁹ vñ eis deficientib⁹ de immobilib⁹ vsq̄
ad medietatē z. i dicta p̄stitutioe cauet̄. quo videt̄ in effectū
p̄cordare vel differe in sententiā a dicta auc. nouissima. ḡ eccle-
sia nō d̄z hec bona sibi delata agnoscere. q̄ nimo si destructa
vite possit retinere. iure tñ pōt debēt filie restituere. Quar-
to adduco notata p̄bar. z. Bal. in. l. iij. C. de sa. san. eccle. vbi vo-
lūt filiū familias n̄ posse etiā ad pias cās testari. de bōis adue-
ticijs z. generali legis dispositiōe q̄ phibet filiū familias testa-
ri fauore patris. vt. l. penn. z. si. C. q̄ testa. fa. nō pos. Et s̄ vide-
tur aptissime p̄bari i. c. l. p̄. s. si. d̄ sepul. l. i. vi. vñ firmat bar.
p̄regula in. l. i. q̄ vbiq̄ lex p̄. phibet aliq̄e testari fauore
alteri⁹ nūq̄ fauore pie cause talis phibitio cēset remissa. q̄d
aperte pro

aperte probatur in d. c. licet. sic est punctualiter in casu nostro ut patet ex predictis. ¶ Potest ergo lex vel statutum prohibere aliquem testari. saltem de certis rebus fauore alterius cum et hec consuetudo. ar. l. vendita. ff. commu. pre. di. 7. l. dudum. C. de contrahen. emp. 7. l. mercatores. C. de mercano 7. merca. 7. quod ibi no. 7. maxime hec precedunt tenendo glos. singularem. in l. illa institutio. ff. de be. re. insti. l. que dicitur ex gratia concedi facultatem testandi cum de iure stricto quis non possit testari cum effectus testamenti conferatur ad illud tempus quo quis non est futurus dominus 7. sic perinde est ac si esset constitutum tempore inhabili. l. quod sponte. ff. de dona. ante nup. facit. c. d. v. roze. de sepul. 7. l. in tempus. ff. de acqui. l. xre. de facili. n. tollitur. ut notat glo. in de. ij. de off. or. facit. c. ab exordio. xxxvi. di. maxie causa subgerente. ut in casu nostro. ¶ Et cludo ergo dictum legatum de re immobili licet ad pias causas factum non valuisse. non obstant contraria superius formata. Et primo ad primum dico statutum non esse contra libertatem ecclesiasticam nec directe nec indirecte. Non enim fit prohibitio in odium ecclesie. nec prohibetur homines generaliter donare ecclesie. sed constitutio augetur debitam portionem filio. sic aucta prohibent testari. quemadmodum patet in portione. 7. in portione debita iure communi. immo si subtiliter consideretur est conformis iuri diuino. potest. n. ecclesia honorare in bonis mobilibus vel immobilibus si mobilia non extant. iuxta tenorem constitutionis. 7. in ceteris bonis. prouidere filiis ne paupertate laborent. cum ipse deus mandet pauperibus subueniendum 7. ecclesie tenetur de bonis suis. prouidere pauperi. x. vi. q. i. c. si. 7. xij. q. ij. aurum. fortius non debet eis bona delata per. l. auferre. als si diceremus contrarium sequere tur q. lex non posset aliquem priuare bonis suis ex causa contra. l. si verbatum. ff. de rei. ven. 7. no. per bar. in. c. si. C. si contra ius vel vii. pub. 7. l. y. in. l. pscriptis. C. eo. 7. per Jnno. in. c. que in ecclesiarum. de consti. 7. contra tex. ti. ij. de usu. li. vi. 7. c. cum secundum leges. de here. eo. lib. cum infinitis si. Facit ad predicta. quod in simili no. bar. in. l. rescripto. ff. de mu. 7. ho. secus autem ubi quis simpliciter prohibetur alienare in ecclesiam directo vel indirecto alteri eo quod bona differantur alijs. 7. sic procedit questio quam ponit Jo. an. de qua. s. in contrario ad secundum contrarium. respondeo q. hec constitutio non est rationabilis. pp. idempnitatem 7. veritatem que est inter patrem. 7. filium. ut. s. dixi. 7. contrarius loquitur cum quis intrat monasterium non condito testamento. tunc enim propter onera computando monasteria in numero filiorum. secus ubi ante testatur. ut nota. in auc. si qua mulier. C. de sa. san. ec. 7. c. in presentia de proba. vel si nullo modo intrent in monasterium. quia tunc non tenetur aliquid relinquere ecclesie salua portione legitima. de qua in. c. ij. 7. c. i. cum si de sepul. ¶ Item fateor quod quis debet magis diligere animam suam q. filios. sed non debet per hoc priuare filios portionem eis delata lege propter ecclesiam. Nam 7. alijs modis potest se anime sue prouidere. maxime quia potest cum honorare secundum tenorem dicte constitutionis. Quod obstat quod dicitur de differentia inter patrem 7. matrem. q. in multis est differentia. maxime de iure. xij. tabu. secundum quam mater excludebatur a successione filiorum per agnates ipsorum filiorum. ¶ Item istum fuit compescere iudicium maternum quia mulieres laborant contra propria comoda. 7. facilius decipiuntur. l. si pater. C. de spon. ¶ Ad vltimum contrarius respondeo quod dicta constitutio loquitur non simpliciter affirmare dando facultatem testandi de mobilibus. sed procedit ad vltiora differendo ipsa bona stabilia filiis 7. sic per consequens prohibent testari ab eis. ut. s. dixi probatur. ¶ Secundo modo in x. si autem ubi permittitur de stabilibus testari usq. ad medietatem. si bona mobilia desunt. ergo a contrario si mobilia extant prohibuit testari de immobilibus. ar. in. l. inter forcerum. s. cum inter. ff. de pac. tora per bald. in. l. conuenti. culam. C. de episcopis 7. de alijs si possit ad libitum de mobilibus testari. illa verba constitutionis essent superflua contra si papa. de priui. li. vi. in. l. si. quando. C. de inoffi. testa. ¶ Tertio probatur ex eo quod. ver. si vero premoziatur

venit aduersus ad. ver. si vero pater. ubi patri indistincte permittit testari dummodo filios de sua portione rescognoscatur ergo in. ver. si non premoziatur voluit dicens ista tuere in matre. ad hoc quod no. in. c. ac si clerici. de iudi. Et hec sufficiant. 7c. Abbas.

Con. lxxij.

In dei nomine amen. visis compromisso 7. laudo inde secuto 7. oblectationibus contra ea. 7. petitione super nullitate 7. responsionibus inde factis 7. alijs agitatibus inter. E. Luem vincentinum ex parte vna. Et. A. eiusdem civitatis pederatis statutis sub hac materia disponentibus de duobus contingi compromissus impugnari attentis maxime. que obiciuntur de scriptura priuata. 7. quod fuerit compromissum 7. laudatum super usuris 7. quod laudauerit duo ex tribus alio sub iure irrequisito. Secundo an obiecta sint talia 7. tante efficacie quod pendente dicta causa nullitas. Iudex possit vel debeat iure inhibere dicto. E. quod pendente dicta causa nullam faciat nouitatem dicto. A. vel non debeat inhibere attentis responsionibus et statutis predictis. 7c.

Omnipotentis dei nomine repetito. Venio ad primum. 7. assumam ex obiectis ea que videntur aliquatenus prima fronte pungere. videtur enim primo dictum laudum nullum quia prolatis vltima die termini. fuit enim compromissum de mense augusti 7. data facultas pronuntiandi per totum illum mensem arbitratores vero pronunciauerunt vltima die augusti. si eo die quo non erant futuri arbitratores contra. l. cum. in. si. ff. de iurisdic. om. iud. ¶ Secundo vbi cumq. compromissum factus est in tres non valet pronuntiatio duorum tertio irrequisito. l. in tres. cum. l. se. ff. de arbi. 7. quod legitur 7. nota. in. c. ij. eo. ti. li. vi. 7. in. c. vno delegatorum de offi. dele. Sed in casu nostro duo indicauerunt seu laudauerunt tertio irrequisito ergo laudum nullum ex defectu potestatis. 7. maxime hoc procedit in casu nostro in quo terris non fuit tempore examinationis. Et sic sumus ex opinione Jnno. de quo in. ca. rainaldus. de testa. quanq. Bar. 7. melius dicat in. l. duo ex tribus. ff. de re iud. Quod si fuerint presens tempore examinationis siue non sententia duorum non valeret. nisi omnes pronunciauerint. 7. s. ex defectu potestatis quia omnes simul habent facultatem pronuntiandi. dicta. l. duo. facit. dicto cap. vno. 7. ca. causam matrimonij. eo. titu. ¶ Tertio facit ad inducendum nullitatem laudi. 7. compromissi qualitas cause super qua fuit pronuntiatum quia super usuris. o. quibus secularis etiam iudex ordinarius cognoscere non potest fortius uel arbitrar maxime secularis potest habere potestatem a partibus. probatur primum ex his que leguntur 7. notantur in clemen. dispendiosam. de iudi. 7. in. ca. cum sit generale de fo. compe. in. ca. illo vos. de pigno. 7. c. ad nostram. de emptio. 7. vendi. per Bartol. in. l. titia ff. so. ma. 7. l. ij. ff. de iur. om. iudi. Item fuit pronuntiatum super iuribus ecclesie. 7. de istis spiritualibus non potest in laycum compromitti. maxime per laycos. ut in. c. contingit. 7. c. per tuas. o. arbitri. iuncto. c. ecclesie sanccie marie. de consti. 7. c. bene q. dem. xvi. di. 7. c. si. de re. ecc. non alie. ¶ Quarto euidenter colligitur nullitas laudi. quia fuit expresse prolaturum contra ius maxime diuinum. quo casu arbitramentum seu laudum ipso iure corruit. ut est tex. apertus in. c. examinata. de arbit. quod autem hoc laudum fuerit huiusmodi. patet ex eo quia mandauerunt arbitri soluere. ne dum usuras. sed etiam usurarum usuras. quod non solum est contra ius diuinum 7. canonicum. ut per totum ti. de usu. Et etiam contra ius civile. ut in auc. de eccle. ti. 7. in. l. sanctum. C. de usu. rei iudi. 7. maxime respectu ecclesie quia voluerunt facere ecclesiam quodammodo usufructuam. nullum enim preceptum arbitratorum ligat ad peccatum. ut nota hostien. c. quinquaginta. de iur. iurani ubi dicit q. ubi dicitur cum arbitratorum est contra deum nullo modo est illi parandum quantumcumq. interuenerit pena vel iuramentum. allegat

tum allegat no. de tempo. ordi. ad aures. Ego dico hoc
procedere nedum in dicto arbitratorum sed quorumcumque
iudicum. ut in c. dominos. 7. c. iulianus. 7. c. qui requisisti
ri. q. iij. **¶** Quinto videtur laudum nullum ex eo quia ex
generali compromisso pronunciantur isti arbitratores
super rebus liquidis vigore statuti vincentini scilicet sup
deposito de quo apparebit scriptura priuata habens ex
illo iure municipal executionem paratam sicut instru/
mentum guarentigatum 7 super rebus dicis 7 liquida/
tis per compositionem 7 diuisionem prius inter partes fa
ctas. contra. c. exposita. de arbi. 7 quod legitur 7 notatur
in l. eleganter. §. si quis post transactionem. ff. de condi. in
de. 7. l. post rem iudicatam. ff. de transac. Sicut enim sup
rebus liquidis non potest transigi. ut in dictis iuribus. ita
nec compromitti. cum compromissum sit quedam transa
ctio. ut nota. in auc. de diff. iudi. in principio. 7 in auc. si
quando. C. de iudi. no. Inno. in c. quintauallis. de iur. iur.
7 bar. in l. societatem. §. arbitrium. ff. pro so. Reciuat
illa clausula generalis posita in compromisso ut super om
nibus super quibus fuerit laudum intelligitur lis 7 que
stio 7 c. quia per verba generalia non videtur data potestas
pronunciandi super iam liquidis. de quibus nulla erat con
tentio ex regula in generali. de re. iur. li. vi. 7. c. si. de offi. iu
di. co. li. 7. c. i. de iure iu. eo. li. 7. c. u3 venissent. de insti. hinc
tamen notanter dicitur ange. de perusio in quodam consilio
quod incipit. viso compromisso prozogato. quod per illam
clausulam non datur potestas pronunciandi super his su
per quibus prohibetur transactio de iure. ar. in l. cum hi.
§. sed cum lis. ff. de transac. 7 quod. nota bar. in auc. si
quis in aliquo documento. C. de eden. 7 in l. 7 si forte. ff. de
castren. pecu. **¶** Sexto videtur nullum dictum laudum
seu saltem iniquissimum 7 dolosum. quia attentis omnib
narratis in laudo. A. erat creditor dei. E. ex hoc laudo
remanet debitor in mille nonigentis florenis. unde saltem
ratione iniquitatis non meretur executionem. sed debet in
duci ad arbitrium boni viri. etiam si fuisset iuratum 7 com
promissum de non petendo reductionem ad arbitrium bo
ni viri. ut notat By. 7 Jo. an. in regula scienti. de regu. iur.
li. vi. Et hosti. in c. quintauallis. de iure iur. 7 ibi maxime
per an. de bu. 7 bar. in dicto. §. arbitrorum. debet enim il
lud pactum intelligi si eque fuerint arbitrati. 7 tanq boni
viri 7 amiables compositores. ar. i. l. quero. §. inter loca
tozem. 7 ibi per bar. ff. loca. 7 dicto. c. quintauallis. 7 ple
ne per By. vbi s. **¶** Sed his non obstantibus puto q alio
non probato dictum laudum non posset dici nullum nec ini
quum sed presumendum validum 7 equum. Fundamen
tum huius conclusionis est quia laudum prima fronte ita
est presumendum 7 asserenti illud esse iniquum. vel nullum
incumbit onus probandi. Ratio quia laudum est quedam
transactio que prima fronte presumitur iusta 7 eque 7 asse
renti contrarium incumbit onus probandi 7 non sufficiat
probare partem fuisse deceptam. inspecto vere debito ultra
dimidiam totius. ut notabiliter probatur in l. lucius. §. si.
ff. ad trebel. Ita 7 laudum presumitur iustum adeo ut non
sufficiant probare partem fuisse deceptam. inspecto vere
debito. Nec quod de iure aliter fuisset pronunciantum.
ut notat bar. in dicto. §. arbitrorum. ratio quia arbitra
tores non tenentur iudicare secundum ius. sed possunt
pro bono concordie a iure deuiare. 7 dare id quod est vni
partis alteri. ut l. si de meis. ff. de arbi. 7 bonus tex. in c. nisi
de preben. unde ad deprehendendum iniquitatem laudi.
oportet considerare statum litis. 7 qualitatem personarum
et compromittentium et quare venerunt ac compromisse
runt. et quantitatem deceptionis. **¶** Et si omnibus his
consideratis reperitur arbitros non pronunciasse sicut bo
nus vir egisset. tunc colligitur iniquitas non dico nullitas
notatur per bar. in dicto. §. arbitrorum. patet ex his que
leguntur 7 notantur in dicta l. lucius in fi. et in l. ij. C. de
rescinden. vendi. 7. c. penul. de emp. 7 vendi. 7 quod onus
probandi iniquitatem incumbit alleganti. tenet Jo. an. post
antiquos in addi. specu. in titu. de arbi. §. sequitur. ver. sic.
quid si compromissum. 7 bar. aperte sentit in dicto. §. ar
bitrorum. Et Frede. consilio. cdxiiij. anto. de bu. in dicto.
c. quintauallis. facit. l. ab ea parte. 7. l. verius. 7. l. ci. i. cum bi

ff. de proba. **¶** Item quia arbitratores non tenentur scri
pturas facere. sed satis est eos extraiudicialiter se informa
re ut no. Inno. in dicto. c. quintauallis. 7 Bartol. in dicto
§. arbitrorum. unde absurdum esset dicere q pro laudi iu
stitia non sit presumendum cum secundum hoc nullum fe
relaudum consisteret cum non posset probari exactio. In
super dicens se lesum ex contractu habet probare. ut in l.
i. C. de fi. instru. 7 iur. ha. fi. li. x. 7. c. ij. eo. n. in antiquis. no
autem stans pro contractu habet iustificare contractum. ita
est dicendum in laudo cum sit quidam contra ut. s. dixi. fa
cit etiam quia pro solemnitatibus intrinsecis presumitur
dicta. l. ab ea parte in fi. 7 insti. de fideiuss. in fi. 7 in. c. in pre
sentia. de proba. no. Inno. in c. innotuit. de eo qui fur. or.
7 Bartol. in l. sciendum. ff. de ver. obliga. 7 per hoc fun
dauit intentio stantis pro laudo. 7 ultra premissa facit so
lemnis promissio ipsorum compromittendum qui promi
serunt a laudo ferendo non appellare vel de nullitate di
cere seu iniquitate opponere. Nec petere ipsum vel aliqd
in eo contentum in totum vel in partem corrigi emenda
ri vel ad arbitrium boni viri reduci. sed illud compromis
sum 7 laudum inde secutum 7 omnia contenta in eo per
petuo firma 7 rata tenere 7 obseruare 7 in nullo contrafa
cere vel venire 7 c. Et sic qua fronte sic allegat nullitatem
non video. nihil enim continetur in ipso laudo quod per
partes expresse approbari possit ergo valuit pactum apri
cipio factum de non allegando nullitatem 7 valere debet
acta saltem vi parti. vbi alia remedia deficerent. ar. eorum
que notantur per glo. in c. significasti. competen. 7. l. vna.
C. qui pro sua iurisdictione 7. l. ij. C. communia vtriusq iu
di. Et quanq aliqui casus excipiantur cum dictio nullita
tis prohibetur a lege. iuxta notata in clemen. i. de re iudi. l.
i. ff. de tabu. ex bi. tamen respectu partis renunciantis seu
solemniter promittentis non videntur illa locum habere
ar. c. quam periculosum vij. q. i. Et quia qui totum dicit ni
hil excludit. in c. solite. de maio. 7 obe. xix. di. si romano 7
rum. Et ratio diuersitatis potest esse. Nam quando lex p
hibet dictionem nullitatis. hoc facit non quod velit actus
nullum confirmare. sed propter fraudis presumptionem
que quidem presumptio cessat si probatio offertur in con
tinenti. sic procedunt notata in dicta. l. i. vel quando alle
gatur nullitas ex respectu defectus iurisdictionis tunc. n.
admittitur exceptio. quia detrabitur illa qualitas super q
lex se fundabat in tollendo facultatem dicendi sententi
as nullas. quia non est sententia si iudex no habeat iurisdic
tionem ad hoc quod notat Bartol. in l. i. ff. quod. vi aut
clam. 7 sic procedunt no. in clemen. vnica. de sequest. pos.
sed quando pars solemniter promittit non apponere de
nullitate. hoc facit quia vult omnino valere in vim pacti.
Et sic indistincte precludit sibi viam allegandi nullitatem
cuius validitas dependet a consensu suo. ad hoc quod no.
in c. cum inter. p. 7. c. i. transmissio. d. rensci. 7 in l. nemo po
test. ff. de le. i. 7 dicto. c. quam periculosum. 7 dicta l. vna. C.
qui pro sua inris iurisdictione. **¶** Nunc restat examinare
an obiecta sunt tante efficacie ut predictis non obstantib
possit dictum laudum dici nullum vel iniquissimum 7 di
co q non. Et p ad primum iuxta ordinem dico quod si be
ne inspiciantur tempus assignatum in compromisso. 7 di
es lati laudi non potest dici. laud non fore larum in termi
no pro ut altera pars 7 non bene allegat. Fuit enim lata die
ultima termini quod in dubio fieri potuit. ut expresse pro
batur in c. consuluit. de offic. lega. vbi dicitur delegatum
posse pronunciare ultima die termini. ergo fortius idem
dicendum in arbitratore cuius laudum est potius quedam
transactio seu contractus quam sententia ut nota. in iuri
bus. s. allegatis. Non obstat contrarium. loquitur enim
in ordinario cuius successor venit. Erubescit enim abdic
tione iurisdictionis secus aut in delegato. vel arbitro in q
bus hec ratio cessat. ut nota. Johan. an. in dicto. c. consu
luit. **¶** Item in ordinario licet non debeat pronunciare
ultima die sue iurisdictionis. si tamen pronunciat valet. ut
nota glosa. in c. 7 si christus de iure iurando. in verbo ser
uando. 7 nota in l. meminisse. ff. de offi. pro consul. Et hoc
ergo capite non potest dici laudum nullum. **¶** Ctenio
ad secundam obiectionem ad quam Respondeo illam

procedere in dubio si aliud non fuisset expressum in com-
promisso. sed simpliciter fuisset tribus data potestas duo-
bus etiam absente et irrequisito. quod fieri potest nam et
iudicibus delegatis potest dari potestas ut omnes vel duo
vel solus pronunciare possint ut in. c. cum plures. de off. de-
le. l. i. vi. ergo idem et fortius in arbitratoribus qui assumunt
sibi potestatem ab ipsis compromittentibus possunt etiam
partes remittere arbitris etiam solennitates substantiales
iudiciorum. ut l. diem proferre. §. si quis legatorum. ff. de
arbi. nota. bar. in dicto. §. arbitrorum. et quod hec clausu-
la ut unus vel duo pronuncient possit apponi. nec sit inso-
licitum expresse probatur in. l. non distinguemus. §. cum
in. plures. ff. de arbitris et in. c. nota. delegatorum. de off.
delega. libro sexto. Et sic est penitus sublata secunda obie-
ctio. ¶ Ad tertiam objectionem que videtur magis dubi-
tabilis respondetur quod causa usurarum tunc est spiri-
tualis seu ecclesiastici fori cum dubitatur aut contractus
sit usurarius quo casu cognitio spectat ad iudicem ecclesiasti-
cum dumtaxat et hoc casu proprie procedunt contraria ut.
nota. bar. in dicta. l. i. et l. titia allegata. in. contrariis in. c.
cum sit generale. de fo. compe. in de. dispendiosas de. iudi.
Sed in casu nostro non fuit compromissum an contractus
esset usurarius nec arbitratores pronunciarunt contractum
usurarium vel non usurarium. quinimmo nihil fuit dictum
de usuris. sed dumtaxat fuit condemnatio facta ad octo
pro centenario reducendo illa octo ad caput anni ratione
damnorum et interesse. que quidem promissio vires sumit
ex duplici capite. Primo ratione conventionis partium et
potestatis tribute ipsis arbitratoribus ab eisdem partibus
ut patet in laudo in. c. quod incipit. ¶ Item salvo et licet
enim a principio non valeat conventio de dando certum
quid pro centenario. vi. in. c. debitores. de iure iu. tamen
post factum quando cessat anxietas querendi. ut inuenien-
di mutuum bene valet conventio. quia videtur quedam li-
beralitas et recognitio servitiorum et refectio damnorum.
potest enim creditor post factum aliquid sibi liberaliter ob-
latum recipere. ut no. in. c. consuluit. de usu. et l. xiii. q. c. i. fa-
cit. c. quam pio. in. fi. ij. et c. tua. de symo. Simile videmus in
pacto legis commissorie. quod in pignozibus reprobatum.
si tempore contractus intervenit. secus si ex post facto cum
cessat illa anxietas reperiendi mutuum. ut legitur et notat
in. l. i. c. de pac. penul. et ibi per Ly. et bar. per canonistas
in. c. significavit. de pig. ¶ Nec ob. si dicatur non creden-
dum ipsis arbitratoribus. licet hoc asserant. ut in. c. quo-
niam contra. de proba. ubi patet quod non creditur iudici
nisi quatenus constat per acta. ¶ Nec etiam obstat ar. in.
l. penul. c. de arbi. potest enim dici aliud esse in arbitra-
toribus quod non tenentur facere scripturas. ut. §. dixi. unde
eis videtur credendum in his que concernunt factum cum
plene informati et partes elegerunt eos ut idoneos saltem
si de eadem deponunt coram iudice. ut singulariter volu-
it bar. in. dicto. §. arbitrorum. ¶ Item videtur in hoc cre-
dendum ipsis arbitris cum agatur de modico preiudicio
causa ipsi per se sine hac conventionione partium facere po-
tuissent ut statim dicam. ¶ In his vero que sunt modici
preiudicii statatur. verbis enunciationis etiam notarij. ut
est glos. notabilis in. c. olim. de cens. et idem ibi Inno. fa-
cit quod nota. glos. in. l. optimam. c. de contraben. et com-
m. stip. ¶ Valuit insuper dicta promissio ex secundo ca-
pite scilicet ex preiudicio ipsorum arbitratorum et iurisdictione.
¶ Nam etiam ubi pecunia tradita est in obligatione. po-
test respectus haberi ad interesse rationi damni contin-
gentis et lucri cessantis a tempore morte no. Inno. in. c. sa-
cra. de sen. excō. et glo. in. c. conquestus de usu. et l. cum al-
legas. c. de usu. et in. l. curabit c. de ac. em. facit. l. in. ff. de
eo quod cer. lo. et quod no. bar. in. l. vna. c. de sen. que pro
eo quod interest. ¶ Item ipsi met arbitri debent se plene in-
formare de maiori interesse creditoris quam fuerit facta
condemnatio. ¶ Et verisimiliter credendum est in mer-
catoribus. Nec ex hoc debet altera pars conqueri cum
ex illa pecunia soluta nomine suo receperit vel recipere po-
tuerit quolibet anno certum lucrum ex monte. ¶ Item
ratione sui depositi condemnatus fuit sibi eius adversari-
us ad eandem rationem. unde ut. §. dixi credendum est

omnia fuisse per istos arbitratōres legitime in casu no-
stro librata et agitata nisi per adversam partem contrari-
um probetur. ¶ Item isti fuerunt arbitratōres qui pro
bono pacis possunt aliquatenus excedere metas iuris et
condemnare alteram partem ad dandum aliquid alteri
pro pecunia iam retenta. ut probatur in simili. in. c. nisi de
preben. Et sic cessat totaliter obiectio de usuris et usura-
rium usuris cum totum factum sit loco interesse nisi con-
trarium probetur et enormis lesio inde sequeretur. iuxta
notata in dicto. c. quinquaginta. et dicto. §. arbitrorum. Nec
obstat quod dicitur de ecclesia quia compromissum vlti-
mum non fuit hic superius spirituale quo casu procedunt
contraria. Sed super illis pecunijs deputatis super ipsas
partes. ad refecionem ecclesie. quarum pars est penes ip-
sas partes. quibus ut heredibus incumbit onus ecclesie
reficiendi. et in necessarijs fulciendi. unde laudum in hac
parte potius concernit preiudicium privatiz ipsarum par-
tium et heredum quam ecclesie. unde non debemus respi-
cere quod ecclesia nominetur in laudo. sed in quem verborum
effectus dirigitur. ut in. l. cum pater. §. donationis. ff. de le-
ga. ij. Et ex predictis remanet solum etiam tertium ar-
gumentum. ¶ Venio ad quintam oppositionem ad qua
dico quod arbitratores non pronunciauerunt super deposi-
to in preiudicium ipsius seu contra scripturam privatam
super illo confectam quo casu militaret contrarium in fa-
uorem ipsius depositarij. et super discordijs nouiter ortis
scilicet super damnis et interesse contingentibus ex non re-
stitutione depositi. ¶ Item vltimus occasione recepta
de depositarium deberent restitui que omnia nulli dubium
est quin in compromissum venire possint. ut est casus in. c.
exposita. de arbi. ¶ Item plus dico quod etiam si pronunti-
assent expresse contra depositum non propter hoc seque-
retur nullitas ipsius laudi. quia cum sit illud. c. per se sepa-
ratum non habet inficere alia capitula laudi. quia quot sunt
capitula sententie tot sunt sententie. ut in. l. vtrum. §. i. ff. de
iur. iur. facit quod nota. Inno. in. c. fraternitatis. de here.
et regula vtile per inutile. et quod ibi notatur. de re. iur.
¶ Non obstat sexta et vltima obiectio. Est enim multum
generalis et superficialis. A. enim erat creditor istius. Et
certo respectu scilicet depositi. ¶ Item iste. E. erat debi-
tor vltra depositum ratione hereditatis. nunc autem ex cau-
sa diuersa efficitur creditor scilicet quod soluit integram
quantitatem pecunie pro isto. A. ita quod etiam compensa-
to deposito remanet creditor. maxime habito respectu ad
damnum et lucrum et non solutione debiti prouenientia.
nec hoc est absurdum cum posset esse debitor certo respec-
tu in parua quantitate. et creditor alio respectu in magna
quantitate ex diuersis enim et separatis non fit illatio. ut
in. c. ij. de transla. prela. et in. l. neq. natales. c. de proba.
unde ex hoc solo non probatur iniquitas neq. enormis
lesio. maxime cum de isto nouo debito constat aperte per
libros montis. ¶ Et his ergo concludo ad primum du-
bium quod ratione obiectorum non probatur nullitas neq.
iniquitas laudi. et quod standum est laudo nisi contrarium p-
betur. ¶ Venio ad secundum principale dubium. Et vi-
detur primo quod dicta inhibicio debeat fieri pendente cau-
sa nullitatis per tex. in dement. l. de re. iu. arguendo a loco
a speciali. Nam ut ibi patet causa nullitatis impedit exe-
cutionem sententie eo casu quo illa sententia his fuit suc-
cessiue per competentes iudices confirmata. Secus er-
go ubi vnica dumtaxat sententia lata reperitur. ut ibi no-
in glo. et maxime in casu nostro ubi agitur de executione
laudi seu arbitramenti. quod non est tanti roboris sicut
ipsa sententia. l. i. et quod ibi no. c. de arbi. ¶ Secundo
ad idem facit. l. iij. §. condemnatum. ff. de re. iudi. ubi dici-
tur quod non videtur condemnatus quis ubi sententia est ipso
iure nulla. nec sententia nulla potest dici sententia ut ibi op-
ponens. ergo de nullitate detrahatur qualitas actus super
qua ius se fundat in executione sententie merito debet ipsi
us executionem retardare. iuxta notata per Barto. in. l. i.
ff. quod ut ant. clam. ad idem. l. iudi. c. si ex fal. instru. et l.
si pretor. §. marcellus. ff. de iudi. et c. de cetero. de re. iudi.
In contrarium facit. l. fi. c. de or. cog. ubi patet exceptio
nisi nullitatis non impedire executionem sententie. Et
presse

preſſe voluit Inno. in. c. cum in iure de offi. dele. vbi dicit nullibi reperire tactum quod exceptio nullitatis impediat executionem ſententie. allegat. c. ſubſtituto. de in inte. reſti. tu. Et idem gloſ. ibi gloſ. in. verbo effectum ſententie. niſi probatio aſſeretur incontinenti contra exceptionem quo caſu debet mandari. ar. c. litteras. de reſti. ſpo. Nec tunc admitteretur ſecundum illam gloſ. ſi preſumptio calumnie foret prius ſententia executioni. demum audiri debet per viam agendi. ¶ Item 2. tertio quo ad caſum noſtrum ex preſſe videtur cantare ſtatutum vincentinum ſub rubrica de generali executione laudorum in effectu cauetur laudum ſeu arbitramentum executionem mandandum ſicut inſtrumentum 3. garantigatum omni appellacione nullitatis iniquitatis reductione ad arbitrium boni viri. oppoſitione. contradictione. exceptione. vel diſſenſione remotis ac reſectis 7c. vt ibi latius continetur. cum ergo ſtatutum expreſſe remoueat dictionem nullitatis ad impediendam laudi executionem fruſtra ſit indagatio. an debeat admitti quid dicimus ¶ Certe circumscripſit ſtatuto de iure communi diſtinguendum cenſeo. vt diſtinguit Barto. poſt ſpecu. 7. Inno. in. l. iiii. §. condemnatum. prealle. quem per omnia ſequitur Jo. de lig. in. de. i. de re iudi. 2. l. i. ff. de tribu. Et conſuſio eſt quod ſi allegatur defectus poteſtatis inſinuare impeditur executio 2. intelligo quando probabilis eſt negatio alias videtur calumnioſa. 2. non admittenda. vt nota. Inno. in. c. tua. de coha. cle. 2. mu. facit quod nota. in. l. poſt rem iudicatam. ff. de tranſac. 7. cerie in caſu noſtro non videtur probabilis cum expreſſe conſtet de poteſtate iſtorum arbitrorum vt patet ex forma compromiſſi. 2. ex his que. §. dixi aut allegatur nullitas aliunde proueniens. 2. tunc ſi de eo conſtat vel conſtare poteſt incontinenti vel infra tempus quod datur ad executionem ſententie debet admitti 2. impeditur executio alias ſecus 2. ſic reſolui debent ad concordiam iura ſuperius pro 7. contra allegata. ¶ Sed in caſu noſtro caſus videtur prima fronte magis clarius cum ſtatutum expreſſe tollat facultatem dicendi nullum. 2. ſtatutum videtur intelligendum 2. interpretandum vt aliquid addat ad ius commune. iuxta nota. per Barto. in. l. iiii. §. preterea. ff. de. dam. inſec. tamen puto quod vbi nullitas eſſet clara. vel illico probari poſſet 2. ceſſaret omnis preſumptio fraudis quod eſſet admittenda. 2. impediretur executio ſententie ſtatuto non obſtante. quia mens ſtatuti non fuit velle executioni mandare laudum nullum cum tanto preiudicio partis ſed potius tollere malicioſas appoſitiones nullitatis ſeu dilationem nimiam cui tunc q. omnia ceſſant data nullitate manifeſta vel illico ceſſante fraude manifeſta ar. optimū ad hoc. c. litteras. de reſti. ſpo. 7. per gloſ. nota. in. l. i. §. ſi autem. de tabularum exhibitione. 7. per Bal. in. l. data opera. C. q. accuſare. non poſſunt. Et per Oldranum. conſilio. xlv. Nam 2. ſtatutum generale eſt interpretandum ſecundum ius commune. vt nota. Inno. in. c. cauſamq. de reſcrip. 7. ſatis eſt quod producat nouum ius agendi. vel excipiendi. iuxta nota. per Barto. in. l. i. ff. ad. l. fal. facit quod legitur 2. notatur in. c. ex parte. de verborum ſignificatione quamquam ſtatutum non exprimat cauſam preallegati. ſed generaliter loquitur tamen poſſumus 2. debemus coniecturare rationem naturalem ſtatuti. et ſecundum illam ſic coniecturam extendere 2. reſtringere diſpoſitionem ſtatuti. vt eleganter notat. Linus. in. l. non dubium. C. de legi. inſtituto vero preallegati. nulla alia bona ratio ſtatuti preter predicta allegari poteſt. nec preſumendum eſt quod lex ſit abſque ratione. dico tamen quod per ea que obiecta contra laudum ante dictum ſunt video nullitatem de preſenti nec illico probandam per ea que latius ſupra dixi. Iuxta ergo diſcretus conſideret obiecta 2. obicienda 2. ſecundum predicta informabit motum animi ſui ad faciendū inhibitiones vel denegandam. Et in caſu quo iuxta predicta admitteret cauſam nullitatis ante executionem faciat ſeruari ſtatutum ſituatum ſub rubrica quomodo procedatur qñ inſtrumentum vſurarium 2c. Nam illud ſtatutum emanat ad fraudes euitandas. ar. bonū ex his que leguntur 2. notantur in. c. latoz. qui ſi. ſint legi. 2. optime in. c. ſtatutum de reſcrip. l. i. vi. §. preferendo. 2. c. conſtitutus. de ſi

de inſ. loquitur enim dictum ſtatutum generaliter de omni inſtrumento 2. quocunq. alio. ad hoc quod no. Bar. in. l. ſi quis legatum. ff. de fal. vbi declarat ſignificatū huius verbi inſtrumentum. Capitur enim pro omni charta continente geſta inter partes. 2. vt ibi latius per eum. ¶ Tres faciunt verba illius ſtatuti loquentia que ſunt magis lata et arbitraria. Et hec ſufficiant reſpectu iuris communis 2. ſtatuti. quoniam vtraq. pars expreſſe promiſit non oporere contra laudum de nullitate non videtur admittendum. vt. §. in prin. dixi. niſi ſaltem in nullitate concurreret enorzmis leſio. vt ſic de tali nullitate non videatur cogitaſſe ar. eorum que leguntur 2. notantur in. c. veniens. 2. c. quin tuallis. de iure iuran. 2. per By. in. dicta regula ſcienti. Et de Bar. i. §. arbitrorum vel aliquid aliud d quo veriſimiliter non fuerit cogitatum. ar. c. ſi. de offi. vica. lib. vi. 2. regula in generali. de re. iur. l. i. vi. Et hec ſufficiant. Nico. abbas.

Con. lxx.

FActi contingentia talis eſt. Petrus de manſolinis ciuitatis bononie deceſſit relictis duobus filiis Mathéo ſcilicet 2. petronio. 2. vxore nomine Agneſina. Qui Petronius 2. Mathéo poſt morte patris eorum ſteterunt ſimul habitauerunt et nulla facta diuiſione. nec alia ſocietate facta de nouo. His ſic habitantibus Agneſina mater predictorum 3. dona uit Petronio vnam ei domum. his inſuper ſic habitantibus morit Mathéo relictis duobus filiis Petro 2. Bartholomeo qui venientes ad diuiſionem cum Petronio eorum patruo volunt dimidiam dicte domus donare petronio per eorum auiam. Petronius ex aduerſo dicit eam totam ſuam ex donatione ſibi a matre neq. venire in diuiſione. Queritur quid iuris 2c.

Quod Chriſti ſaluatoris eiſq. matris preſidio humiliter inuocato: attingam breuiſſime deciſionem huius dubij ex propoſitis ommiſſis argumentis ad vtrunq. partem ne videar hoc dubium difficile reputaſſe cum mihi videatur caſus clarus. dico enim dictum Petrum 2. Bartholomeum non poſſe ex perſonis propriis aut ex perſonis patris eorum poſſe petere partem illius domus a dicto petronio. a communi iure ſibi donatam ſed illam domum precipuam 2. ſolidam eſſe dicti petronij. nec venire in diuiſione dicte hereditatis. Ad hoc primo allego tex. apertum in. l. cum duobus. §. papinianus. vel incipit. l. ſi fratres. ff. pro ſo. vbi dicitur q. licet fratres parentum hereditates indiuiſas retinuerunt 2. emolumentum ac damnum in his conſentirent. quod tamen aliunde queſierunt in commune non redigeretur. Et ſic quicquid acquirit alter vnde cumq. 2. quo non contraxerunt ſocietatem vt preſupponitur in facto non tenetur aliter communicare. Idem eſt ſi alter ſenſerit damnum extra res communes. puta quia fuit dammatuſ ex maleficio. debet enim id quod ſoluit ad partem ſuam imputare. nec tenetur alter ſentire damnum in aliis debitis que ex perſona ſua praxit. vt ſi maritauit filiam vel quid ſimile fecit. vt. l. ex parte. §. filius. ff. fami. her. plane per ſpe. in. ti. de iudi. §. ſequitur. v. quid ſi duo fratres. 2. v. quid ſi iſti. per Barto. in. l. titium. 2. meuium. ff. de admi. tu. 2. l. ſi pariter. C. communia indi. iudi. 2. l. i. §. ſi quis hoc interdicto. ff. de i. actumq. priua. 2. dicta. l. ſi fratres. in quibus ſociis plus dicit q. etiam ſi fratres remanendo in communi contraxerint tacite ſocietatem communicando ſibi lucra eorum negociationum que exercebant. tamen talis ſocietas non extenditur ad alia lucra proſius ſeparata ſeu alia bona aliter acquiſita. vt exemptione 2. donatione legato 2. ſimilibus. quia tacite ſocietas non extenditur vltra vſum per quem fuit contracta. ar. in dicta. l. i. §. ſi quis hoc interdicto. facit quod in ſimili. nota. Inno. in. c. dilectus. de capel. mo. ad idem facit. c. auditis. 2. c. cū olim de preſcrip. 2. c. i. q. i. manifeſta. 2. ea cauſa. q. iiii. c. i. 2. apertius videtur. probare. in. l. coiri. cum duabus ſe. ff. pro ſo. vbi patet quod etiam ſi ſocietas ſit expreſſe contracta ſi non fuit diſtincta ſed ſimpliciter contracta extenditur ſolum ad vniuerſa

que ex contractu. veniunt. ¶ **Q**uestus autem intelligitur ex opera cuiusque descendit ut ibi in l. questus. non autem veniunt hereditates legata donationes causa mortis siue inter vivos. quia hec non veniunt ex questu. sed plerumque accidunt ex merito persone ut ibi dicitur. Fortius ergo in casu nostro non veniunt. ubi nec societas fuit contracta. non est enim equum ut id quod accidit ex prosperitate fortune debeat frater alteri fratri. vel nepotibus communicare. argumenta. institutione. personas. §. iij. z. §. preterea. facit l. filic. z. quod ibi nota. ff. fami. here. dico tamen quod si mater donando illam domum alteri et fratribus priuavit indirecto filium vel nepotes debito bonorum subsidio. ut puta quod non habebat aliud in bonis vel aliud non remansit sibi tantum quod sufficeret alio filio seu nepotibus ex eo ad legitimam debitam iure nature. quod tunc poterunt isti nepotes illam donationem reuocare tanquam in officiosam usque ad portionem eis debitam iure nature. ut legitur z. notatur. in c. raynuncius. de testa. z. l. filiqueat. de le. ij. non autem tenetur petronius simpliciter communicare nepotibus. ¶ **C**oncludo ergo quod si mater ad huc viuit nihil possunt isti nepotes petere quia uiuentibus parentibus nullum ius in legitima competit filiis aut nepotibus. ut l. i. §. si impuberi. ff. de colla. bo. Quinimmo secundum Bartol. in auctentica. si qua mulier. C. de sacro. sancta. ecclesia solum debetur filiis aut nepotibus per mortem naturalem z. non civilem. Si autem mater seu auia est mortua z. tunc aut donatio illa non fuit in officiosa modo predicto. et in nullo reuocatur. sed simpliciter remanet ipsi petronio. aut fuit in officiosa z. reuocatur. usque ad legitimam portionem debitam alteri filio seu nepotibus iure nature. debet enim habere alter filius seu nepotes succedentes in locum filij in bonis matris seu auie tertiam habere. quia ambobus filiis est debita tertia. ut in auc. nouis. C. de inoffi. testa. noto. i. d. c. raynuncius. Et hec sufficiant. ¶ **A**bbas.

Con. lvi.

Ullo quodam instrumento in quo continetur in summa. qualiter Galeatius olim cecchi domini tegli de pisis habitans in castro casulorum solenniter vendidit finem dico communis montis guidi communitalis senarum ementibus pro dicto communi terras domos z. possessiones. quas dictus galeatius habebat in dicto castro montis guidi pro precio z. nomine precij. quadringentorum florenorum auri. quod quidem precium ex communi consensu promiserunt dicti syndici soluere dicto galeazio infra quatuor annos hoc expresse acto iter eos quod donec dicti emptoris nominibus quibus supra. non soluerit z. soluere distulerint dicto galeazio dictum precium quadringentorum florenorum dominium ac proprietatem dictarum possessionum z. domorum sit z. esse intelligatur apud dictum galeatium z. heredes suos. Et pro pensione z. affectu reservationis dicti domini z. proprietatis dicti syndici nomine quo. supra promiserunt z. conuenerunt dare z. soluere dicto galeazio recipienti pro se z. suis heredibus florenos nonaginta in fine tempore dicte solutionis debende ad unum annum. His sic interdictos emptores z. venditores solenniter actis pro parte dicti communis fuit facta solutio doctorum quadringentorum florenorum: videtur enim dictis emptoribus quod non teneantur ad illorum solutionem. tamen quia videtur usuraria prauitas cum ex dilatione precij fuerit facta. promissio illorum nonaginta florenorum. item quia videtur contra omnem equitatem ut dictus venditor habebat pensionem de realij vendita. Queritur quid iuris zc.

Cristi eiusque matris presidio humiliter inuocato: duo ad clarā decisionem predicti thematis sunt videnda. Primum est nunquid dictus contractus usuraria prauitate notari possit. Secundo presupposita contractus iustitia an saltem dicti emptores possint aliquo remedio adiuuari ne vi-

deantur soluere partem precij z. integram pensionem illarum rerum sicut quilibet extraneus conductor. ¶ **C**irca primum breuiter puto nullam usurariam prauitatem posse ex forma dicti contractus notari. nam si ponderentur verba contrahentium iuridice apud dictum venditorem remansit dominium rerum venditarum donec debitum integre solueretur. cum non teneatur venditor rem tradere ante integram solutionem sibi factam. ut in l. iul. §. officij. ff. de acti. emptio. ¶ **Q**uinimmo nec si traditur transfertur dominium nisi sit habita fides de precio. insti. dere. diui. §. vendite. Nec sola venditione transfertur dominium. ut in l. traditionibus. C. de pac. at in casu non fuit habita fides de precio. ¶ **Q**uinimmo expresse fuit actum contrarium inter contrahentes. ut si dominium remaneret apud venditorem donec precium integre solueretur nec fuit res tradita nisi titulo locationis iuste. ergo potuit dictus venditor dictas res venditas dictis emptoribus vel cuiusque alteri locare. donec precium integre foret sibi solutum. Sicut enim ante solutionem integram precij recte percipit fructus. dicto. §. offerri. ita z. ipsam rem cuiusque interim locare potest nec enim interest siue ipse venditor in ipsa remaneat siue alij tradat ut mercedem accipiat. ut est textus in l. cum antiquitas. C. de usu. z. habi. ¶ **Q**uinimmo si ipse emptor precio non soluto fructus sine titulo precepisset teneretur ipsi venditori ad interesse. quia si volebat fructus percipere non debet differre solutionem precij. ut in l. curabit. C. de actio. emp. ¶ **E**x quibus dare concluditur ad primum quod nullatenus usura in dicto contractu notari potest que solum prouenit ex mutuo vero vel ficto. ut in c. consulu. z. in c. in ciuitate. z. in c. in nauiganti. de usu. z. plene per. Johan. andre. in regula peccatus. de re. iur. li. vi. in mercu. ¶ **Q**uidem nullatenus intercessit sed interuenit verus z. purus contractus locationis z. conductionis infra tempus soluendi precij. Et maxime hoc procedit eo attentio quod hec venditio non poterat dici usqueque perfecta. cum nec precium veniret prope de presenti. nec venditor tenebatur tunc ad traditionem rei. iuxta ea que leguntur z. notantur. in l. necessario. ff. de pe. z. con. rei vendi. ¶ **C**lenio nunc ad secundum magis dubitabile z. videtur nullum remedium dictis emptoribus competere ante quam integram solutionem constitutam soluat certum est ut ex predictis liquet. quod dictarum rerum venditarum dominium legitime donec precium integrum solueretur remansit apud dictum venditorem. ¶ **I**tem quod licite potuit illa res cuiusque interim locare. ut supra conclusum est ergo licite potest exigere pensionem. dicta l. cum antiquitas. alias viderentur dicti emptores vim inferre z. possessionem interuercere. z. ut predones possidere. l. si ex stipulatione. ff. de acquisi. possessio. z. l. nec ex vero. z. l. cum nemo. C. eo.

¶ **S**ecundo probatur sic ubique onus aliquod apponitur in contractu venditionis illud videtur pars precij. ut l. fundi partem. ff. de contrahen. emptio. ergo etiam hac consideratione potest exigi illa pensio. licet pars precij quolibet anno solueretur cum forte ideo minus vendidit. ut ultra dictum precium consequeretur dictos florenos nonaginta. ¶ **T**ertio debetur ex pacto solenniter inter dictas partes habito. nam contractus ex conuentione legem accipiunt. ut in regula contractus. de regu. iur. li. vi. z. l. i. §. si conueniat. ff. de po. sic z. gaue est fidei fallere. l. i. ff. de pac. ¶ **S**ed his non obstantibus arbitror dictis emptoribus competere remedium ut pro rata solui precij fiat defalcatio seu detractio pensionis hoc probatur in l. si. ff. de fun. do. ubi probatur quod si venditor soluit partem pretij non acquirit dominium pro parte. ut l. fistulas. §. qui fundum. ff. de contrahen. emptio. z. dicto. §. offerri. tamen integre soluto precio potest petere fructus pro rata precij quod soluit. ¶ **E**t hoc tenet ibi Bartol. in l. fistulas. preallega. z. in dicto. §. offerri. quod videtur omni iustitia naturali subnixum. de qua arguere potest. etiam si lex deficeret. ut l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excu. tu. z. extra de appel. l. secundo requiris. in fi. no. glo. i. dic. consuetudo enim non videtur. equum imo iniquum. ut venditor percipiat integram pensionem z. partem precij

Quod contingit

Quod ptingeret marie in tertio anno in quo habuit venditor tres ptes precij. Sed tñ hic haberet integrā pensionem ad qd optime facit dicta. l. iustanus. §. offerri. vbi rex. dicit vēditore aut integrū precij solutionē libere debere aut tenere rē venditā quasi pignus. p. precio. ergo equissimum est ad limites soluti precij restituat fructus vel relaxat ptem pensionem qui precij fructū ē iuxta nō. p. bar. i. l. merces. §. vis minor. ff. loca. z in. l. cotem ferro. §. q. maximos. ff. de publi. debet enim sibi fructus retinere qm sua interest z nō aliter: sicut obseruatur i psonā ipsius emptoris. q. si habuit possessionē vigore venditionis: z solū p. c. i. partē soluit obligat ad interesse ref. p. c. t. partē nō solute duntaxat z nō respectu totius precij. Sic z emptoribus in casu nostro d. fieri relaxatio pensio. nis. p. parte precij soluti: z solummodo quatenus ipsius vedito ris interest. i. respectu partis nō solute: nec debet cum iactura aliena locupletari: facit optime qd i simili legit z notat in. c. suam. de penis. Itē facit. l. fruct. cū. l. penul. C. de actio. emp. vbi patet q. fructus rei vendite post pfectā veditiōē etiā ante rei traditionē p. tinet ad emptiōē: sicut z ipsius rei periculum z incommodū. l. necessario. ff. de peri. z com. rei. ven. vendi tor autē solū potest petere p. cium cū v. iuris seu interesse z p. c. i. nō soluto. hodie autē cessante v. iurari exactione p. t. peti interesse. etiā de iure canonico. vt no. glo. in. d. l. curabat. C. de ac. em. z in. c. cōquestus. de v. iur. Et sic videt q. solū d. habere dicit galeatus pensionē respectu partis precij nō soluti. reliquā vero partē z interesse nō cū respectu illius nō possit p. t. edere interesse z q. p. possit instari vt illud habeat locū in v. ditione p. fecta q. nō videt fuisse hic cū precij nō esset pure de presenti soluendū nec res forte tūc trabenda. iuxta ea que habentur z notant i dicta. l. necessario tñ cōsidero mentē z ratio nē iuris que fuit p. uideri veditozi respectu interesse. nō aut vt habere fruct. z p. t. precij marie maiorē. vt contingit in casu nostro. Itē obstat allegata p. contraria parte. Et p. i. o. ad p. m. dico fatendū q. ante soluti integrū precij licuit dicto venditozi fructus p. cipere z cuiusq. locare tñ p. t. integrā soluti onē renef. restituere vel defalcare. p. rata soluti precij: vt voluit bar. z patet ex p. dictis. Ad scdm. p. r. i. dico q. p. r. i. p. cederet vbi onus simplicit. apponeret respectu venditionis. Sed i casu nostro expresse fuit actū z dictū: q. ratione referuati dominij solueret illa pensio. possibile enī erat q. isti emptores nō soluisent nec partē p. c. i. infra illos quatuor annos. z tñ integre sine alia deductione z remissione debuissent soluisse dictā pensionē. Sed facta solutione p. parte debet pensio. Sed d. fieri remissio p. rata soluti precij. vt patet ex p. dictis. Ex hoc etiā soluit tertium. dico enī q. pactū debet intelligi modo p. dicto ne iste locupletet. cū iactura alterius. z c. Nicolaus abbas.

Con. l. v. i.

Episcopus lucanus priuauit duos canonicos iaz pluribus annis absentes. z i ecclesia lucana non residentes ppter pecunias eoz redditib. p. m. i. sso tamē prius edicto generali apud ecclesiā cathedrales dūtaxat cū certo termino elapsis quinq. mētib. vel circa dictā puatiōē fecit oretin. denunciari capitulo: ad qd pertinet dictozi receptio de antiqua p. suetudine: vt i fra terminū iuris deberet duos canonicos eligere loco illorū iā priuatorū z sibi p. senta re p. eū p. firmandos asserēs ad eū p. tinere illud ius p. firmandi. Queritur circa p. dicta. p. capitulū dicte ecclesie de pluribus. Et p. i. o. nūqd. eps potuerit dictos canonicos priuare saltē eo modo quo priuauit marie attēto q. statuto dicte ecclesie p. firmato iā ab olim p. capitulū. Et p. multa tēpora obseruato i termino qui sequit. v. i. Itē statuerūt z ordinauerūt q. reditus z p. uentus q. p. tēpore fuerūt i lucano capitulo nisi inter residentes p. totū annū p. tinuū minime dilludant. Si vero taliter residentes p. tres tantū menses p. tegerit absentare p. p. t. de p. rebenda annua nihil penius minuat sed pro resistentibus computetur. Quod si vltra remāserint sola eis pro rata tēporis portio assignet dūmodo quolibet anno ad minus iam fuerunt per sex menses continuos vel i. t. aliter nihil percipiat de p. rebenda z c. Secūdo querit nūqd. t. p. s. mēstre p. r. i. x. capitulo a iuri ad eligendū canonicos i. ceperit currere a tēpore priuationis dictorum canonicorum p. r. e. s. u. p. p. o. s. i. t. a priuatiōis validitate an tēpore notificationis. z an valuerit dicta notificatio cū fuit simplici vbo sine scriptura facta. Tertium dubium nūquid ius cōfirmandi p. t. lineat ad episcopum nō obstante cōsuetudine i p. r. i. a. r. i. i. m.

quā neminē electū p. capitulū episcopus p. t. p. e. r. i. s. t. e. n. s. cōfir mat. sed libera electio seu receptio canonicorū ad ipsum capitulū p. tinuit. Quarto incidēt q. r. i. t. an statuta capituli per ep. m. confirmata z p. successores obseruata possint tolli p. ep. m. nouiter creatū seu violari d. dicente capitulo z c.

Quod i. c. i. u. s. q. m. a. t. r. i. s. p. r. e. s. i. d. i. o. h. u. m. i. l. i. t. e. r. i. n. u. o. c. a. t. o. cōdescēdo iuxta ordinē. Et p. i. m. o. videt dicta p. uatio ex multis posse impugnari. z p. i. m. o. ex defectu cause: secūdo ex defectu ordinis nō seruati respectu cause: quia cū de p. s. u. e. t. u. d. i. n. e. c. a. n. o. n. i. c. i. l. u. c. a. n. i. nō req. r. e. t. r. e. s. i. d. e. n. t. i. a. q. u. i. d. ē. p. s. u. e. t. u. d. o. v. i. d. e. t. a. p. p. r. o. b. a. t. a. t. a. c. i. t. a. a. d. i. e. c. t. a. p. s. t. i. t. u. t. i. o. n. e. z. a. i. u. r. e. v. t. e. s. t. c. a. s. u. s. i. n. c. a. t. i. o. m. n. e. z. i. b. i. g. l. z. d. o. c. t. o. r. d. e. c. o. s. t. i. Et melius p. Jo. an. in. c. extirpande. §. q. v. e. r. o. d. e. p. r. e. b. e. n. v. b. i. v. u. l. t. v. a. l. e. r. e. p. s. u. e. t. u. d. i. n. e. v. t. q. u. i. s. nō r. e. s. i. d. e. a. t. i. n. c. a. n. o. n. i. c. a. t. u. s. u. o. r. e. t. i. a. nō t. e. n. e. n. d. o. v. i. c. a. r. i. i. s. i. t. t. e. c. c. l. e. s. i. a. i. n. d. i. g. e. t. p. o. t. c. o. m. p. e. l. l. i. v. t. p. v. i. c. a. r. i. i. d. e. s. e. r. u. i. a. t. a. r. c. p. e. n. u. l. d. e. d. e. n. o. n. r. e. s. i. p. o. t. u. i. t. d. n. s. e. p. s. i. m. p. l. r. s. t. a. n. t. i. b. u. s. p. s. u. e. t. u. d. i. n. e. z. s. t. a. t. u. t. o. i. n. p. r. i. n. z. i. l. l. o. s. p. r. i. u. a. r. e. cū nō possit solus tollere p. s. u. e. t. u. d. i. n. e. z. s. t. a. t. u. t. a. e. c. c. l. e. s. i. e. a. n. t. i. q. u. a. z. i. a. m. p. e. p. i. s. c. o. p. u. m. p. s. i. r. m. a. t. a. v. t. i. n. c. c. o. s. u. e. t. u. d. i. n. i. s. d. e. c. o. s. u. e. z. q. d. i. b. i. n. o. J. o. a. n. z. i. t. a. e. p. s. i. s. t. e. s. i. v. i. d. e. b. a. t. p. s. u. e. t. u. d. i. n. e. m. e. c. c. l. e. s. i. e. o. n. e. r. o. s. a. m. d. e. b. u. i. t. p. r. i. u. s. v. o. c. a. r. e. c. a. p. i. t. u. l. u. z. c. a. n. o. n. i. c. i. s. s. t. a. t. u. e. r. e. t. p. s. s. u. p. r. e. s. i. d. e. n. t. i. a. f. a. c. i. e. n. d. a. q. d. p. o. t. i. u. r. t. a. n. o. i. n. c. c. u. z. o. m. n. e. s. z. p. J. o. a. n. i. n. c. a. d. a. u. d. i. e. n. t. i. a. d. e. d. e. n. o. r. e. s. i. z. f. a. c. t. o. s. t. a. t. u. t. o. p. a. n. t. i. q. u. a. p. s. u. e. t. u. d. i. n. e. z. s. t. a. t. u. t. u. z. i. n. t. i. m. a. r. e. a. b. s. e. n. t. i. b. u. s. z. e. o. s. r. e. u. o. c. a. r. e. a. d. r. e. s. i. d. e. n. t. i. a. q. d. nō cū f. e. c. e. r. i. t. s. e. d. s. i. m. p. l. i. c. i. t. e. r. nō h. a. b. i. t. o. r. e. s. p. e. c. t. u. v. l. s. a. l. t. e. s. i. n. e. p. s. i. l. i. o. c. a. p. i. t. u. l. i. a. d. p. r. i. u. a. t. i. o. n. e. p. c. e. l. s. e. r. i. t. m. e. r. i. t. o. d. i. c. t. a. p. r. i. u. a. t. i. o. p. o. t. d. i. c. i. n. u. l. l. a. v. t. i. n. c. n. o. u. i. t. d. e. h. i. s. q. h. a. p. l. a. s. i. n. e. p. s. e. n. s. u. v. e. l. s. a. l. t. e. z. p. s. i. l. i. o. d. i. c. t. i. c. a. p. i. t. u. l. i. d. i. c. t. o. c. n. o. i. t. z. c. q. u. a. t. o. e. o. t. i. n. o. J. o. a. n. i. n. c. i. d. e. p. s. t. i. l. i. v. i. f. o. r. t. i. u. s. s. f. a. c. e. r. e. nō p. o. t. v. e. n. i. e. n. d. o. p. a. n. t. i. q. u. a. p. s. u. e. t. u. d. i. n. e. z. s. t. a. t. u. t. u. m. e. c. c. l. e. s. i. e. cū t. u. n. c. s. i. n. t. d. u. o. i. m. p. e. d. i. m. e. t. a. d. c. p. s. u. e. t. u. d. i. n. i. s. Item p. r. e. s. u. p. p. o. s. i. t. o. q. d. n. o. s. e. p. s. p. o. t. u. i. s. s. e. t. p. c. e. d. e. r. e. s. o. l. u. s. p. a. b. s. e. n. t. e. s. a. t. t. a. m. e. e. x. q. u. o. i. s. t. i. d. e. f. e. n. d. e. b. a. n. t. p. s. u. e. t. u. d. i. n. e. nō d. e. b. e. a. t. e. p. s. i. l. l. i. c. o. p. o. s. t. r. e. r. i. m. i. n. i. p. c. e. d. e. r. e. a. d. p. r. i. u. a. t. i. o. n. e. S. e. d. m. i. t. i. u. s. p. c. e. d. e. n. d. o. f. a. c. e. r. e. p. r. i. u. s. d. e. s. e. r. u. i. r. i. e. c. c. l. e. s. i. e. p. v. i. c. a. r. i. i. s. s. u. b. t. r. a. c. t. i. s. r. e. d. d. i. t. i. b. i. p. s. i. s. a. b. s. e. n. t. i. b. u. s. Et s. i. t. r. a. c. t. u. t. e. m. p. o. r. p. s. e. u. e. r. a. u. e. r. i. n. t. i. n. c. o. t. u. m. a. c. i. a. p. c. e. d. e. r. e. a. d. p. r. i. u. a. t. i. o. n. e. v. t. n. o. t. a. t. u. r. i. n. s. i. m. i. l. i. i. n. c. p. e. n. u. l. i. u. n. c. t. a. g. l. o. d. e. d. e. n. o. r. e. s. i. d. e. n. t. Itē c. o. r. r. u. i. t. d. i. c. t. a. p. r. i. u. a. t. i. o. e. x. d. e. f. e. c. t. u. o. r. d. i. n. i. s. nō s. e. r. u. a. t. i. Nam v. b. i. s. c. i. t. u. r. v. b. i. d. e. r. i. c. u. s. a. b. s. e. n. s. e. s. t. z. c. o. i. g. r. u. e. c. i. t. a. r. i. p. o. t. nō d. e. b. e. t. c. i. t. a. r. i. p. e. d. i. c. t. u. g. e. n. e. r. a. l. e. s. e. d. p. s. o. n. a. l. i. t. p. r. e. s. i. x. t. o. s. i. b. i. t. e. r. m. i. n. o. c. o. p. a. r. e. n. d. i. v. t. i. n. c. e. x. p. a. r. t. e. z. c. i. q. l. i. t. z. c. i. t. e. r. q. u. a. t. u. o. r. cū s. i. d. e. d. e. n. o. r. e. s. i. e. s. t. q. l. n. o. a. d. q. u. a. q. u. o. r. t. i. d. i. e. f. i. t. t. e. c. u. r. s. u. s. i. n. c. q. u. o. n. i. a. f. r. e. q. u. e. n. t. e. r. §. s. i. v. e. r. o. d. e. d. e. n. o. r. e. s. i. e. g. l. o. q. u. e. e. s. t. i. n. t. e. r. m. i. n. i. s. i. n. s. a. c. r. i. s. c. a. n. o. n. i. c. i. b. u. s. q. d. i. c. i. t. s. e. n. t. e. n. t. i. a. p. r. i. u. a. t. i. o. n. i. s. a. l. i. t. e. r. f. a. c. t. a. nō t. e. n. e. r. e. z. i. l. l. a. s. e. q. u. i. t. u. r. c. o. i. t. e. r. d. o. c. t. o. r. e. s. Itē s. i. n. e. s. c. i. t. u. r. v. b. i. e. s. t. d. e. b. e. t. f. i. e. r. i. t. r. e. s. c. i. t. a. t. i. o. n. e. s. s. u. c. c. e. s. s. i. u. e. i. e. c. c. l. e. s. i. a. p. o. s. t. q. u. a. r. u. z. l. a. p. s. u. m. d. e. b. e. t. a. b. s. e. n. s. e. x. p. e. c. t. a. r. i. p. s. e. x. m. e. s. e. s. v. t. p. b. a. t. i. n. c. e. x. t. u. a. d. e. d. e. n. o. r. e. s. i. e. z. a. d. e. o. r. e. q. r. u. n. t. u. r. t. r. e. s. s. u. c. c. e. s. s. i. u. e. q. u. o. d. nō s. u. f. f. i. c. i. t. v. n. i. c. a. e. t. i. a. p. e. r. e. m. p. t. o. r. i. o. v. t. p. l. e. n. e. p. s. e. q. u. i. t. u. r. z. f. i. r. m. a. t. p. p. r. i. e. J. o. a. n. i. n. t. e. r. m. i. n. i. s. n. o. s. t. r. i. s. s. u. p. r. u. b. r. i. c. a. d. e. d. e. n. o. r. e. s. i. i. n. a. d. d. i. s. p. e. c. u. i. n. v. l. t. i. m. a. q. s. t. i. o. n. e. z. h. o. c. s. i. c. i. u. s. s. t. a. t. u. i. t. q. z. i. s. t. a. c. i. t. a. t. i. o. nō f. i. t. i. n. p. s. o. n. a. n. e. c. a. d. d. o. m. u. m. s. e. d. i. e. c. c. l. e. s. i. a. v. n. d. e. t. a. l. i. s. c. a. n. o. n. i. c. i. s. q. n. u. n. c. i. a. b. i. t. a. b. s. e. n. t. i. c. e. r. t. i. o. r. a. b. i. t. i. n. s. e. c. u. n. d. a. v. e. l. t. e. r. t. i. a. c. i. t. a. t. i. o. n. e. q. i. g. n. o. r. a. u. i. t. i. n. p. r. i. m. a. A. d. i. d. e. z. f. a. c. i. t. q. u. o. d. i. n. s. i. m. i. l. i. n. o. t. a. g. l. o. i. n. d. e. i. d. e. v. i. z. h. o. d. e. i. n. v. e. r. b. o. t. e. r. t. i. o. S. e. d. i. n. c. a. s. u. n. o. s. t. r. o. nō f. u. e. r. u. n. t. h. e. c. s. e. r. u. a. t. a. p. s. i. t. o. s. c. a. n. o. n. i. c. o. s. cū m. i. b. i. v. e. r. b. o. f. u. e. r. i. t. i. n. t. i. m. a. t. u. z. q. a. l. t. s. c. i. e. b. a. t. u. r. v. b. i. e. r. a. t. n. e. c. e. s. t. i. t. a. l. o. n. g. e. a. b. s. e. n. s. q. nō p. o. s. s. e. t. c. o. m. o. d. e. c. i. t. a. r. i. n. e. c. f. u. i. t. c. i. t. a. t. u. s. p. s. o. n. a. l. i. t. e. r. f. o. r. t. i. u. s. nō z. s. i. n. e. s. c. i. e. b. a. t. u. r. v. b. i. e. r. a. t. tñ nō f. u. i. t. s. u. c. c. e. s. s. i. u. e. t. r. i. b. u. s. c. i. t. a. t. i. o. n. i. b. f. a. c. t. i. s. r. e. q. u. i. s. i. t. u. s. n. e. c. p. o. s. t. i. l. l. a. z. l. a. p. s. u. z. p. s. e. x. m. e. s. e. s. e. x. p. e. c. t. a. t. u. s. Ex q. b. u. s. p. e. l. u. d. o. d. i. c. t. a. p. r. i. u. a. t. i. o. n. e. nō v. a. l. e. r. e. tñ e. x. d. e. f. e. c. t. u. c. a. u. s. e. tñ e. x. d. e. f. e. c. t. u. o. r. d. i. n. i. s. nō s. e. r. u. a. t. i. Ex h. i. s. v. t. s. u. p. s. t. u. m. p. o. s. s. e. r. e. l. i. n. q. u. i. s. e. c. u. d. u. d. o. u. b. i. i. s. s. e. d. v. t. s. a. t. i. s. f. i. a. t. q. u. e. r. e. n. t. i. b. u. s. q. u. i. d. d. i. c. e. n. d. u. p. s. u. p. p. o. s. i. t. a. v. a. l. i. d. i. t. a. t. e. p. r. i. u. a. t. i. o. n. i. s. d. i. c. o. s. i. c. q. a. u. t. a. d. c. a. n. o. n. i. c. o. s. v. e. r. i. f. i. l. i. p. u. e. n. i. t. n. o. t. i. c. i. a. p. r. i. u. a. t. i. o. n. i. s. p. c. q. z. d. i. u. e. r. s. i. t. a. t. e. i. n. s. i. n. e. d. e. p. c. e. l. p. b. e. z. c. l. z. d. e. s. u. p. l. e. n. e. g. l. i. p. l. a. n. e. c. e. s. t. n. e. c. e. s. s. a. r. i. a. i. n. t. i. m. a. t. i. o. p. r. i. u. a. t. i. o. n. i. s. q. z. c. e. r. t. c. e. r. t. i. o. r. a. r. i. nō d. e. b. e. t. v. t. i. n. r. e. g. u. l. a. e. s. t. q. c. e. r. t. i. d. e. r. e. g. u. l. i. v. i. z. i. l. i. ff. d. e. a. c. t. i. o. e. m. z. p. l. e. n. e. p. d. o. m. i. n. o. s. d. e. r. o. t. a. d. e. c. i. 2591. Et s. h. z. e. i. t. e. r. d. e. s. e. c. u. n. d. o. Q. u. o. a. d. t. e. r. t. i. u. d. i. c. o. v. a. l. e. r. e. p. s. u. e. t. u. d. i. n. e. v. t. s. o. l. u. a. d. c. a. p. i. t. u. l. u. p. e. r. t. i. n. e. a. t. r. e. c. e. p. t. i. o. c. a. n. o. n. i. c. o. r. z. I. t. a. e. p. s. n. o. n. p. o. t. o. b. s. t. a. n. t. e. p. s. u. e. t. u. d. i. n. e. v. e. n. d. i. c. a. r. e. s. i. b. i. i. u. s. p. r. i. m. a. n. d. i. t. e. x. e. s. t. i. c. c. i. e. c. c. l. e. s. i. a. v. u. l. t. e. r. a. n. a. d. e. e. l. e. c. z. c. p. o. s. t. u. l. a. s. t. i. d. p. c. e. l. p. r. e. b. e. n. z. c. v. n. i. c. o. n. e. s. e. v. a. c. a. n. l. i. v. i. f. a. c. i. t. t. e. x. i. u. c. t. a. g. l. o. i. n. c. h. d. e. r. e. i. u. r. e. o. l. i. Et s. c. o. i. t. e. r. t. e. n. e. t. u. r. a. b. o. m. n. i. b. u. s. d. o. c. t. o. r. i. b. u. s. q. u. i. n. i. m. o. e. t. i. a. m. p. s. i. n. g. u. l. a. r. e. s. c. a. n. o. n. i. c. o. s. p. o. s. s. e. t. d. e. p. s. u. e. t. u. d. i. n. e. s. e. r. u. a. n. d. a.

fieri p visio. vt in. c. fi. de pben. li. vi. facit ad primū. c. cū in ec-
clesia. co. ti. 2. li. ¶ Ad quartū dico qd cōsuetudines 7 statuta
rationabilia 7 aīqua nō potest ep̄s sine capitulo tollere. nec
ecōtra capitulū sine ep̄o. vt. d. c. cū consuetudinis. quoniam si
sunt honorabilia ecclesie nō debēt tolli etiā p ep̄iscopū 7 capi-
tulū simul vt nō. Inno. l. c. accidentib⁹. de priuile. Si vero tē-
dunt in graue p̄iudiciū seu dedecus ecclesie. oī ep̄iscop⁹ ea
tollere cū p̄silio capituli. sed si capitulū nō vult p̄sentire potest
solus ep̄iscop⁹ cōuenire etiā si interuenisset iuramētū. vt in.
c. i. de his que fi. a maio. parte capi. facit qd nō. glo. in. c. in his
xi. di. Si autē factū esset idifferēs tūc puto requiri p̄sensum
capituli. p dictū. c. cum consuetudinis. 7 qd ibi nō. Johā. an.
post abba. Et ex his patet qd dicendū i terminis q̄stiois nō
stret. vt. s. fuit specialius dictū. Et hec sufficiant. abbas.

Con. lxxviii.

In quodā statuto senensī inter cetera sic cautū ē.
Anco ordinamo dīx nelson cōtra alcuno p̄suma
nō paghara gabella p alcūo modo directo 7 ob-
liquo p̄r laquale douesse paghare gabella o vero altro mo. 7
do e chī contra fara sia cōdemnato p cialchuno che douesse
paghare i dinari cento 7 c. ¶ Hoc statuto vigēte quidā ma-
gister ciatorū quier qdā reformatione ciuitatis tenebat sol-
uere nomine gabelle omni anno quo laboraret seu laborari
fieri faceret claros libras centū senensium. soluit p quodam
tēpore gabellā. demū vno anno ommissio i quo modico tēp-
pore laborari fecerat soluit p anno sequenti nullā mentionē
faciendo qd p̄cedenti anno laborauerat nō tū dicit oppositū
sed simplr soluit p illo anno. cōtra istum magistrū. p̄cedē
postmodū p officialē gabelle p̄ponētes ipsum defraudasse ga-
bellā. 7 icidisse i penam dicti statuti. dicit p parte dicti magi-
stri. qd ex eo quod vnus soluit nullā fraudē cōmisit. qz nō dī-
stulit soluere animo fraudādī. Queritur quid iuris.

In christi nomine amē. Videt p̄rio dictū magi-
strum incidisse i penā ex eo qz nō soluit. nec se te-
neri ad solutionē p̄fessus ē quod sic ostenditur.
eorū enī que principi solvunt aut appellat vecti-
gal. aut tributū seu publica sinistro vel pensitatio. vt nō. glo. 7
bar. in. l. i. ff. de publi. Sed ex non solutione cuiuslibet tempo-
re debito ipso facto committitur pena ratione tributū non sol-
uiti. nec ipso facto confiscat. vt. l. i. p̄p̄ies. 7 qd ibi nō. ff. eo. 7 ra-
tione vectigalis p̄fiscatur tota res ex qua erat soluendū vecti-
gal. ita qd hec pena transit etiā i heredes. vt. l. fraudati. 7 l. cō-
missa. ff. eo. quod marie p̄tingit ex eo qd tales nō soluēdo vi-
dent velle fraudare principem. seu gabellā. d. l. fraudati. ergo
dictus magister nō soluēdo p̄ illo anno nec aliter debitorem
se p̄fitendo tanq̄ gabella fraudat debet statuti penā ipso fa-
cto incidisse. Et p hoc ad idē facit glo. i. l. i. c. de vecti. 7 cō. 7 i
dicta. l. cōmissa. qd dicit qd si qd p̄fiter se teneri ad solutiōē ga-
belle nō tamē soluit nō incidit i penā s; solū obligat ad solu-
tionē debitā. vt in dicta. l. i. fm vnum intellectū. Si autē nec
soluit nec p̄fiter tanq̄ fraudator icidit i penā ipso facto.

¶ Secundo principaliter p̄batur 7 aliter statutum p̄ealle.
punit fraudatē gabellā directe vel indirecte. sed dictus magi-
ster fraudem erga gabellam cōmisit. ergo minor probatur. is
dicitur fraudez committere quia ad deceptionem alterius. et
ad sui cōmodū aut verum tacet aut falsum exprimit. hoc pro-
batur ex his que leguntur 7 notantur in. l. iuriscientū. §. do-
lo malo. 7 §. sed si fraudendi. ff. de pac. 7 l. i. §. dolus malum.
ff. de dolo. Sed dictus magister tacuit verum. s. esse obliga-
tum p̄p̄cedenti anno. 7 soluit p̄ sequenti. ac si nulla pro-
cessisset obligatio. ergo ex hac coniectura videt voluisse deci-
pere cōmune 7 fraudare gabellam. cūz fraus sine dolo nō pos-
sit nisi ex coniecturis probari. l. dolum. de dolo. c. p̄sumitur
de iur. iur. li. vi. Et in maleficiis p̄sumit dolum. de p̄scrip. c.
i. hinc dicit ibi Inno. qd vbi inferitur malum vel damnum sem-
per p̄sumitur malus anim⁹ nisi cōtraria p̄sumptio p̄ueni-
at. allegat. l. si obstetrix. §. si. 7 l. ita vulnerat. ff. ad. l. acquil.
Sed iste magister dānū 7 culpāz cōmisit nō soluendo debi-
to tēpore nec aliter debitus. p̄fitendo. s; transiit ad solutiōē
alterius anni. ac si in nullo esset obligatus d̄ p̄senti. qd debet
p̄sumi malo animo fecisse. culposus p̄sumit facere fraudulen-
ter. vt. l. i. magna negligentia. ff. de ver. si. ¶ Sed his nō ob-
stantib⁹ p̄ia iniam arbitror veriorē fundamentū huius met
sententiē ē illud vbi cūq; rex in ponendo penā corporālē seu
pecuniariā erigit expresse vel tacite dolum seu fraudē. vñ loqui-
tur p verba doli seu fraudē impotantia ad incurrendā illaz

penā requiritur quē fuisse vere in dolo vel fraude: ita qd non
sufficit eū fuisse in culpa etiā lata. videlata culpa bis casibus
nō equiparatur dolo. vt. p̄bat in. c. si quis suadete. x. vij. q. iiii.
iuncto. c. si vero. el. ij. de sen. ex. 7 l. ij. §. hec actio. ff. vi. to. ra. 7 l.
ij. §. si qd iō. ff. ne vis fiat. 7 notat i dicta. l. magna negligentia:
7 est notabilis theozica Bar. i. l. i. ff. si quis testa. li. cē. iuss. est: 7
facit qd ipse nō. l. i. qd nērua. ff. de posi. 7 l. i. ff. de legi. 7 l. i. aut
qui aliter. ff. quod vi aut clā. sed statuti de quo. s. fit mētio lo-
quitur p verba impotantia fraudē: qd nō est locus illi pene nī
si dicit magister fuerit in fraude. nec sufficit qd fuerit in culpa
etiā lata. p quo etiā facit. l. i. §. lege. 7 l. ij. ff. ad. l. iul. de sic. 7 l. i.
i. c. e. ti. posito b̄ fundamēto verissimo examinare restat vtz
dictus magister fuerit i fraude tenēdo solutionē vni⁹ anni: 7
soluēdo p̄ subsequenti: 7 p̄fecto in nulla fraude istū reperio.
¶ Primo enī iuris regula est. p eo qd nō p̄sumit quē dolosū.
sed assenti doli datur onus. p̄bationis. vt in. l. quotiens. §.
qd dolo. ff. de p̄ba. ¶ Secūdo p̄bat ex p̄prietate verborū
statuta enī debent intelligi fm p̄p̄iū sensum vocabulorū: vt
nō. Bar. i. l. cēs populi. ff. de iusti. 7 iur. fraus enī est idē fm in-
tellectū: quē ibi ponit Bar. vel inest dolo vel species. fm intel-
lectū p̄ncipaliorē: qd videtur ibi magis placere glo. ita quod
fraus nō est sine dolo: sed dolum fm illū intellectū pōt esse sine
fraude: fraus enī fit cū aliqūe volo decipere fallere sine meo
comodo: 7 quis istoz intellectū teneatur nō multū curandū
quo ad p̄positū illud cōiter tenetur vt sine dolo nō cōmittat
fraus quod p̄bat in. l. fraudis interpretatio. ff. de reg. iur. In
dolo autē oīs calliditas fallacie machinatio ad circūueniēdū
fallendū 7 decipiendū atq; adhibita. vt. d. l. i. §. doli malus:
7 dicto. l. iuriscientū. §. dolo malo. s; certe fuisse magister erat
obnoxius cōi. p duobus p̄tinuatis annis: 7 soluit duntaxat
p̄ p̄stremo nullā adhibuit fallaciā vel calliditatē ad decipiē-
dū cōmunitatē seu gabellā fraudādā: facit enī illud quod a iu-
re cōi sibi p̄mittit. ¶ Itaz vbi cūq; quis est obnoxius credito-
ri ex diuersis debitis pōt soluendo cōmemorare in qnā causaz
vult soluere. vt in. l. paulus. §. paulus. ff. de solu. Nec dicit cō-
mittere fraudē in eligēdo debitū recens 7 nō soluēdo p̄ veru-
stiori causa vbi cessat enī fraus in eo quod fit lege p̄mittente
l. græbus. C. de adul. 7 c. qd peccat. xlii. q. iiii. nec aliqua lege
cauet quod eligēdo causam magis recentē teneatur debitor
cōmemorare oīa debita p̄cedentia gabella vero vnus anni ē
p̄fius separata a gabella alterius anni. ita qd tot sunt debita
quot sunt p̄stationes. vt. l. cū notissimi. 7 quod ibi notat. C.
de p̄scrip. xxx. an. ¶ Tercio p̄bo sic vbi cūq; ad aliquid
factū pōt quid moueri ex causa dolosa 7 fraudulēta. 7 ex cau-
sa licita 7 honesta: vel saltē nō dolosa. nunq̄ debet in dubio
p̄sumere causam fraudulentā vt est tex. i. l. merito. ff. p̄ socio:
facit. c. estote misericordes. de re. iur. sed dictus magister potu-
it ommittere solutionē ex impotētia soluēdi vel ex obliuione:
quia illo anno modico tpe laborari fecerat. p̄pter pestē sique
nientē ob quā causam absentauit se lōgo tpe a ciuitate vt mihi
p̄supponitur in facto: 7 stetit p̄ biennū anteq̄ aliqd solueret:
ergo pot⁹ in hoc facto dubio debet p̄sumere aliquā ex istis
causis honestis qd p̄sumere fraudē 7 dolum: cum de quolibet de-
beam p̄sumere bonū: vt in. c. fi. de p̄sum. 7 ex p̄sentia doce-
mur debitores vltra ips debiti differre solutionē pot⁹ ex im-
potētia soluēdi qd animo creditores defraudandi: 7 valet i
dubio ar. a cōiter accidentibus: vt notatur i. c. i. de cle. nō resi.
¶ Itaz et alio excluditur p̄sumptio fraudis: 7 quod notorie
exercebat artē suā: 7 de oībus solutionib⁹ fiebat scriptura: vn-
de nō est verisimile qd notorie voluisset suā cōmunitatē fallere
cessat enī p̄sumptio fraudis 7 doli. i. facto notorio. iuxta nō. p̄
Ja. bu. in. l. ij. C. de sum. tri. ad hēctex. in. l. nō extimo. ff. de ad-
mi. tu. 7 l. qui sine. de ne. ge. 7 l. fi. de ritu nup. hinc conclusit
butri. vbi. s. ad q̄stionē qd fuit de facto. quidā frater p̄fessus
exiuit ordinē 7 accepit vxore. Querebat an iquisitor posset
p̄tra illū p̄cedere. 7 cōcludit sic qd aut dicit clam vxorem 7 p̄-
sumitur in dolo 7 non errare. 7 ideo iquisitor debz cognoscere
aut accepit palaz 7 non p̄sumitur in dolo. Sz errare ita dico
ad p̄positū si iste habuisset animū fraudādī non laborasset
publice vñ fecit. sed i occulto. quia qd male agit odit lucē. de of-
fi. dele. p̄soluit. ¶ Preterea ex cōmissione vnus anni 7 solutiōne
sequēt non isert p̄sumptio. quod pro alio soluerit. vnde nec
expresse nec tacite mēit. Ideo cessat oīs calliditas fallacia qd
requiritur ad fraudē cōmittendā. ¶ Ad hoc bo. tex. 7 quod
ibi notatur in. l. quicūq; C. de apothē. li. x. ¶ Alii vident
qd si publicanus qui cōducit vectigalia a fisco differt debit-

tempore soluere statutu preciu fisco non incidit pena aliqua si potest compelli. ad satisfaciendum cum usuris modici temporis vectigalia. §. si. ff. de publi. ergo idem dicendum in isto magistro qui videtur teneri fisco ex quodam quasi contractu inito cum communitate non enim iste magister celauit rem ex quo erat soluenda gabella ex quo presumere fraudem. l. vel fraudati. ff. de publi. nec tenebatur soluere tributum de re sua. quo casu res incideret in commissum. et sic loquuntur iura superius allegata. Sed tenebatur soluere ex quasi contractu inito cum communitate notata in si. per bar. in l. si. de decre. ab. ordi. faci. nec tenebatur ostendere aliquam rem cum non esset fienda solutio. prebus velendis. quo casu. procedunt iura quod loquuntur de professione et solutione. sed tenebatur soluere ex causa. quia laborabat. unde si non soluit est culpa. non tamen dolo. Nec in isto casu debemus presumere dolum per ea quod. §. la. tus dicit. Et per hoc sit responsum ad peritiam in principio formatam. Et concludo ergo dictum magistrum non incidisse in penam dicti statuti. maxime quod in dubio debemus interpretari partes inuitiores. l. hec casu. ff. de susp. tuto. et l. interpretacione. ff. de penis et regula in penis. de regu. iur. li. vi. facit quod non bar. in l. i. ff. de effrac. et hec sufficiant et c. abbas.

Con. l. ix.

Effectu casus talis est. Quod inter cetera in quodam statuto senensi. si quis receperit solutum et pagamentum auctoritate curie. aut alicuius iudicis aliquam rem immobilem pro primo et secundo decreto vel aliter pro executione sententie vel alterius instrumenti publici in casibus in quibus ex secundo decreto vel in quocumque modo sibi adiudicato tradita fuerit auctoritate curie vel iudicis et cetera. Ita quod dominium proprietatis seu possessio talis rei transferretur tunc in dictis casibus solus recipiens teneatur soluere integram gabellam talis rei. §. denarios octo. plibza et post aliqua subicit. ita quod parte semel alienata sufficiat semel gabella talis solui. Hoc statuto quodam nannus domini angeli habuit ex primo decreto occasione cuiusdam debiti quedam bona immobilia seu debitoris et tractu temporis obtinuit super eisdem secundum decretum quod illa bona fuerunt eidem tradita in solutum et pagamentum. a qua quidem finia seu decreti interpositione fuit appellatum per partem aduersam et pendente appellatione iustum fuit compromissus amicos coeque inter certa irritauerunt et annullauerunt predictum secundum decretum ita quod dictus Nannes restituit dicta bona immobilia vigore pronuntiationis arbitratorum. Nunc queritur nunquid vigore dicti statuti teneatur soluere dictam gabellam et cetera.

Quod istiusque maris presidio humiliter inuocato. videtur primo dicendum: quod sic a nobis statutum non est recedendum nisi aliter constet de merito. l. non aliter. et l. si le aut ille. ff. de l. iij. et c. si. de si. Si statutum arceat recipiende rem immobilem ex primo et secundo decreto: ad solutionem gabelle et iste Nannes habuit illa bona ex primo et secundo decreto. §. teneatur ad solutionem gabelle. statim enim cum recepit bona ex primo et secundo decreto acquisitum fuit ius gabelle. l. cedere diez. ff. de si. et tenetur ad solutionem etiam si bona postmodum perissent penes eum. satis enim est semel fuisse locum dispositioni legis: sicut in fili dicitur lex satis esse additionem semel extitisse licet non durauerit. l. si quis herede. C. de insti. et substi. Et maxime hoc preceat nobis sequentibus in statuto in eo quod ad solutionem gabelle solum requiritur quod dominium seu possessio sit translata in recipiende. at in casu nostro nedum dominium seu possessio quinimo et possessio fuerunt per dictum Nannum per interpositionem secundi decreti translata: cum enim per primum decretum illorum bonorum detentatio esset penes dictum Nannum. et in quod per secundum decretum per quod illa bona fuerunt sibi donata in solutum et pagamentum statim acquisitum dominium et veram possessionem cum non esset opus inductione in possessionem cum ipse idem illa bona detinet ita quod illa finia statim trahit secundum executionem. ad hoc bonus textus. in l. si. C. de iure. do. ipe. et Justus. de re. do. §. iter dicitur. cum. §. sequenti. Et quod notat bar. in l. si finita. §. iulianus. ff. de dā. infec. Nec obstat si dicatur illa bona non durasse penes eum quin per hoc dicitur Nannes non valet excusari: quod ex facto suo voluntario perdidit sibi imputandum est: non enim debebat compromittere per appellationem persequi. Ad hoc bonus textus. in l. si dicitur. §. i. ff. de euc. vbi dicitur quod si emptor metra sibi quod super re emptam voluntarie compromissit et succubuit non habet regressum de evictione contra venditorem debuit enim expectare finiam iudicis et sic perdere pactum necessarium. l. vtiq. ff. de iudi. Quem admodum enim non euitasset gabellam si per transactionem vel alium. contractum illa bona transfuisset aliis: quod satis est semel ius fuisse acquisitum gabelle. ar. in l. commissa. et in l. fraudati. ff. de

publi. et l. continuus. ff. de si. obli. ita emicare non debet si illa bona perdidit per compromissum. quia compromissus voluntarius est quodam transactione. vt legitur et notatur in auct. si quando contigerit. C. de iudi. no. Juno. in. c. quintanallis. de iure iur. et bar. in l. si societate §. arbitro. ff. p. socio. Et hec videtur fortis ratio et videtur de rigore prima fronte concludere. maxime attento textu. in l. cum his. §. cum is. ff. de transac. Sed his non obstantibus contraria sententia auctoritatem veriorum ad quam pluribus rationibus equissimis et naturalibus moueor. Et primo quia non potest dici factum maxime in re odiosa cum non durat factum. vt in. c. naz et ego de verbo. sig. cum concordantiis ibi positis in glo. sicut in danda actione contra partem non dicitur versus cum non durat versus. ff. de in re. verso et verbum recipe sicut verbum habere intelligi debet cum effectu et non ad coram. vt in. c. relatu. de pben. ita quod dispositio statuti habeat effectum. permanere. de pe. di. i. §. hec autem verba. et l. i. §. ii. ff. quod quisque iur. et ip. i. marchion. statutum ergo predictum artas recipiende bona ex. q. primo et secundo decreto absolutionem gabelle debet intelligi de recipiente cum effectu ita quod translatio domini siue possessionis tenuerit et durauerit. Non enim potest dici facta translatio si illico finis effectus extinguitur seu ipse dicitur. ar. optimus in. c. commissa. de elec. li. vi. et quod ibi notatur. vbi patet quod non dicitur quis habuisse possessionem pacificam si illico super ea mouetur sibi questio: non enim fuit de merito statumini allegare et vinculare quem sine comodo et reali receptione ad solutionem gabelle cum hoc repugnet rationi naturali sed quia nemo debet locupletari cum iactura alterius. vt in regula locupletari. de regu. iur. li. vi. et l. non hec natura. ff. de condi. inde. et maxime fisco cum tunc celeretur abundare cum habet subditos locupletos. i. auct. vt iudi. quoque fuf. §. cogitatio. Et maxime quia gabelle sunt odiose. l. ij. C. noua vecti. insti. non po. et l. vectigalia et quod ibi notat bar. ff. de publi. Sed in casu nostro non durauit effectus secundi decreti. cum illico per appellationem fuit extinctus. Et sic per actum legale sine omni culpa istius Nannis. vt patet in l. ij. ff. de pe. et l. i. ad si. ff. ad turpil. Et licet fuerint opiniones vtriusque per appellationem extinguatur sententia vel suspensio. cum rex iuris cano. communiter dicunt quod suspensio. vt in. c. venientes. de iure iuran. et c. pastoralis. §. preterea. de. offi. dele. et leges civiles dicunt quod extinguat in dicta. l. i. si attamen satis est quo ad propositum nostrum quod effectus illius sententie ex toto fuerit de presenti sublatus per appellatorem. quod procedit etiam in sententia que trahit secundum executionem. vt patet in l. furti ff. de his que non in fa. per quas leges probatur quod secuta appellacione non potest dici istum Nannum habere dominium vel possessionem illorum bonorum. ergo non tenetur ad solutionem gabelle. Nec obstat quod iste compromissus. quia per hoc compromissum solum non perdidit dominium et possessionem illorum bonorum. sed per appellationem gabelle quod iste non habuit vigorem primi et secundi decreti dominium et possessionem. nec per actum compromissi debet currere illa pena cum compromittendo visus sit iuris via legitima. vt in de. qua diu. et appel. et aucten. si causam. C. de emp. appel. Et sicut succubuit coram arbitris. ita potuisset succumbere coram iudice appellacionis. Item iste Nannes nihil perit ab alio ex eo quia succubuit: quo casu prederet dispositio. l. si dicitur pal. §. ab eo petit gabella ad quam non tenetur ex quo non habuit effectum secundi decreti. nec per ea deficit quin haberet. Et secundum principaliter facit et eleganter quia passus secundum decretum potest beneficio legis j. annum offerre debitum creditori et recuperare sua bona illi creditori data in solutum. ar. optimus in l. si. C. de iure do. impe. non tamen dicit Bar. in d. §. iulianus. si ergo debitor appellacione pendente conuenit cum isto suo creditore interuentu arbitrorum et recuperauit bona sua: non debet imputari isti. nam sine quolibet compromisso hoc potuisset per supradicta. Et hinc ratio non videtur rationem saltem sufficientem. non enim debet iste artari ad solutionem clerico quod in effectu non habuit. Et tertio principaliter facit per istum Nannum quia in re dubia est ferenda sententia contra fisco: vt est textus. no. in l. non puto. ff. de iur. fis. presertim in casu nostro in quo fisco contendit de lucro captando nullum commodum de dāno vitando cum ex illo secundo decreto nullum commodum fuerit consecutus fisco nullum damnum passus: et hoc habet maximam equitatem ne fisco locupletetur contra omnem naturalem iusticiam et bonam equitatem: et cum subditorum dispendio. potest enim in eorum dispositionibus allegari naturalis iusticia. l. scire oportet. §. sufficit. ff. de execu. tu. et secundo requiritur. de appel. et equitas preferenda est rigori. l. placuit. C. de iudi. et summa equitatis iudex ante oculos habere debet. l. quod si ephesi. in si. ff. de eo quod cer. loco. c. si. de transac. Et per hoc patet responsum ad superius allegata. preedunt enim in casibus diuersis a nostro.

Concludo dictum ergo nannem non teneri ad solutionem gabelle et hec sufficiant. Nicolaus abbas doctor.

Con. lxx.

Quid canonici massani iam dudum tenuit canonicam quasdam capellas in eadem ecclesia massana. quibus nunc senectute seu morbo ingrauescente ut illa beneficia requirunt deservire non possunt. dominus episcopus massantis eum impellit ut capellanum suum sumptibus ibi retineat vel saltem contribuat ad unius capellam depositum: dicitur canonicus respondere quod suorum beneficiorum redditus summam xxv. florenorum vix ascendunt. ita quod non possit ex eis sustentari. et portionem capellano instituendo tribuere. Queritur quid iuris sit.

Respondetur quod pie matris presidio invocato. Videtur primo dictum canonicum teneri ad dandum capellano competentem portionem licet ex residuo ipse absque penuria vivere non possit: per c. de rectoribus. de der. ego. ubi dicitur quod si rector ecclesie non valet ex se proprio morbo ecclesie deservire dandus est coadiutor qui de facultatibus ecclesie congruam recipiat portionem. Et glo. ibi videtur decidere casum nostrum. Queritur enim quid si ecclesia non potest sufficere utriusque. et respondetur quod deserviens ecclesie habebit redditum et illi infirmo providebit episcopus: allegatur lxxiiij. di. s. i. et iiij. Item et se cum non videtur licitum. ut quis habeat plures capellanos in eadem ecclesia. maxime si est canonicus. ut in casu nostro sicut in eadem ecclesia non licet habere plures prebendas: imo per adoptionem secunde vacat prius ipso facto: ut i. c. litteras. et quod ibi notatur de coel. preben. et i. de si. de preben. ita consentaneum non est ut quis habeat plura similia officia vel beneficia in eadem ecclesia quod decolorat statum ecclesie et debito officio defraudat. cum quis non possit nisi per unum deservire. facit quod notatur Jo. an. i. dicto. c. litteras. Sed his non obstantibus contraria sententia arbitror de iure prevalere. Adhuc primo per dictum c. de rectoribus: ut coadiutori datur certa portio: ergo omnes redditus remanent ibi penes prelatum. Et sic pinguis puidetur rectori quam coadiutori. Ergo si redditus utriusque non sufficiunt debet prius provideri rectori infirmo tanquam digniori et pinguius ius habenti. ar. i. c. dilectus. et c. nolentes: de offi. dele. maxime quod infirmus celsatur servire: unde dicitur lex. quod famuli egri quos curamus nobis servire intelligunt: ut l. iij. §. Stichus. ff. de sta. li. et in rebus. ff. como. p. quas. et c. i. de de. ego. cum ibi non probatur quod ecclesia tenetur alere rectorem egrotum: et si infirmitas tunc de negarentur dicitur alimeta deterrerent alia a dericatu et non reperirentur qui vellent in ecclesia militare. ut dicitur tex. in c. i. pre alle. hinc est quod infirmis dantur quotidiane distribuciones que non dantur nisi de servientibus et dominis interessentibus. ut in c. i. de cle. non resi. li. vi. per quod patet quod habendi sunt infirmi per deservientibus: quod intelligo quoniam infirmitas fuit immediata causa non deservientis. secus si ante infirmitatem non deserviebat. quod tunc non gaudet beneficio infirmus: ut notatur in dicto. c. i. et voluit Innocentius in c. ad audientiam. de cle. non resi. Preterea quoniam occurrunt due cause. quarum una est naturalis alia accidentalis: naturalis prevaleat. l. i. q. habet. ff. de tuto. facit quod non. glo. i. de. iiij. de offi. or. ergo per prius puidendum est de rectori infirmo qui habet titulum et censetur de servire quam capellano seu coadiutori extraordinario non instituendo: et si ecclesia patitur defectum in ministris debet episcopus parrochie de capellano providere: et optime simili in his que leguntur et notantur in c. i. et c. de his de eccle. edi. ubi patet quod beneficiatus non tenetur reficere ecclesiam nisi de his que sibi supersunt. unde primo debet providere sibi et postmodum fabrice. Et si non sufficit sibi fabrica populus vel episcopus debet subveniri: ut ibi plenius non. Ad idem nam tempore infirmitatis possit bene alter non habent unde vivere contrahendo debite obligare beneficius. ut non. Jo. an. in c. ex presentium. de pigno. et non. in c. i. de solu. Non obstant contraria superius inducta. nam glo. in dicto. c. de rectoribus vere non probatur: quia iura que allegat solus dicunt quod episcopus tenetur providere illis qui victus manibus sibi querere nequeunt. Nec loquuntur magis de clericis quam de laicis. Sed in casu nostro iste canonicus habet beneficia: quibus tempore infirmitatis censetur deservire. et sic debet ex illorum redditibus sustentari. Et contra illam glo. aperte ibi tenet Vincencius cuius opinionem referunt doctores et cum eo non transeunt nec illam reprobandi. quoniam doctor precipuus finem illam opinionem vincen. consuluit in questione facti. s. dominus. §. cardinalis floren. ut ab eo audiret viva voce. et ponit in dicto. c. de rectoribus. Ad secundum contrarius respondeo per c. litteras. et clemen. s. alle. loquuntur in duabus prebendis non autem in

aliis inferioribus beneficiis eiusdem ecclesie. Quoniam consuevit Fredericus de se. p. lio. iij. canonicum posse ex dispensatione episcopi habere capellam in eadem ecclesia cum dispensatione eiusdem posset quis habere canonicatum prebendam et dignitatem seu personatum et officium in eadem ecclesia. ut in c. i. iuncta glo. de consue. li. vi. Et hodie ex consuetudine retineri plura simplicia: presentim quoniam non exigunt residentiam seu alterum non sufficit ad sustentationem beneficiati. ut plene notatur per gl. in c. gratia de rescript. li. vi. et de. gratie. eo. ti. et in c. dudum el. ij. de elec. et per Innocentium ibi et in c. cum iam dudum. Et quicquid sit de iure vel consuetudine. tamen in facto isto presupponitur dictum canonicum legitime dictas capellas possidere. nec de tituli legitimitate disputatur: non in his videri non insisto. Concluditur ergo dictum canonicum non compellendum ad puidendum capellano vela contribuendum si de tractis sibi necessariis nil sibi superest.

Con. lxxi.

In hac causa que ad presens vertitur inter Jacobum quondam Martoli de fabiano ex una parte: et Nicolaum cane ex alia parte: super validitate quorundam contractuum et iuramentum ac ipsorum relaxatione pluricula decisione habenda est.

Respondetur quod pie matris presidio invocato. Quingque dubia examinanda informabo. Primum non quid iuramento prestito in minori etate per dictum Jacobum in eo quod primo iuravit se maiorem et postmodum iuravit super observatione factus incidit aliquod vinculum obstatte statuto. p. uincie in quo certa solennitas prefigitur. tractibus minorum qua posthabita decernitur ut dicti factus presumantur et fingantur dolose facti et nulla obtineant firmitatem et nihilominus debent cum minoribus contra formam statuti iudicis arbitrio puniuntur. Secundum dubium presupposita validitate illorum iuramentorum et contractuum ex defectu solennitatis statutarie: an dictus factus initus cum dicto Jacobo minoris possit sustentari ex ratificatione ipsius Jacobi iuramento firmato tempore maioris etatis interveniendo se in illo factu fuisse deceptum ultra dimidia insti precij. Tertium dubium presupposita validitate: et vinculo illorum iuramentorum vel alicuius illorum debuerit audiri dictus Jacobus petens absolutionem a domino episcopo. Quartum dubium: utrum dominus episcopus et eius vicarius iuridice se gesserint tam in pronuntiando quam in relaxando dicta iuramenta. Quintum et ultimum quod sint et esse debeant partis iudicis appellationis in his. Rursum deo ad primum. Et primo ad partem negativam quod dicto iuramento nullum vinculum infuit: valet enim secundum omnes statuta presumens dolum et simulationem: in certis factibus maxime minorum adeo quod iuramenta in eis prestita nulli efficiuntur momenti: tam quam dolo et extorta et simulata. Ad hoc. l. si mulier. si autem. si quod mulier. C. de vell. l. si principalibus. ff. si cer. pe. et l. unica. C. de p. et. iud. Ad idem in terminis nostris Bar. in l. omnes populi. ff. de iusti. et iur. in. viij. seu. ix. col. ubi dicitur quod aut statuta simpliciter annullat iuramentum non servata solennitate et non valet: aut disponit ut factus aliter celebratus presumatur dolosus: seu quod minores dolo presumantur inducti: et valet etiam ad annullandum iuramentum mouet. quod statuta possunt presumere dolum: et iuramentum dolo extortum non valet: ut in c. cum contingat de iure iuran. et c. ij. de pac. li. vi. et autem. sacramenta puberum. C. si aduer. x. pl. sentit Bal. in di. autem. sacramenta puberum. dicit enim quod etiam si statuta non fingant dolum et simulationem et equitate ut puta quod malicia hominum illi loci erat prompta ad decipiendum minores valent statuta annullantia iuramenta et cum habeant equitatem et rationem naturalem non possunt dici iuri contra: facit tamen bona esse cautellam que in multis locis servatur ut factus prestatuta presumantur dolo seu metu inita plenius tamen idem Bal. hanc materiam attingit in l. non dubium. C. de legi. atque quo ad casum nostrum videtur velle ut iuramentum non servata solennitate statuti non valeat. dicit enim in effectu quo ad prepositum nostrum quod aut ratio prohibitionis statuti fundatur super equitate naturali et non valet iuramentum ut puta quoniam statuti fundatur super dolo et simulatione: ut in casu nostro. aut fundatur super quadam equitate positiva et valet. Et hoc casu possunt intelligi quia que habentur in c. ij. et c. cum contingat: et autem. sacra puberum palle. Et si quis diceret hoc. preedit respectu iuramenti interpositi super observantia contractus et non quoniam iuraverit per prius se maiorem. Rursum deo quod illud iuramentum fuit prestitum in eodem contractu debet presumi extortum sicut ipse factus: quia iuramentum non presumitur propria voluntate prestitum a malo: ut dicitur tex. in c. super hoc de renuncia. cum quia eadem facilitate que inducuntur minores ad contrahendum induci possunt ad iurandum se minores

se maiores. Et si diceremus contrarium tale statutum nullius foret effectus cum facile minores inducti ad probandum iurarent se maiores. Ad hoc bonus textus in dicta l. si mulier. hinc bar. i. l. si. C. ad velle. dicit quod mulier extra iudicium renunciat velleia non in eodem contractu non valet: quod eadem facilitate inducit ad se obligandum induci potest ad renunciandum: sic lex esset ludibrio. Item in simili non in l. si ex canone. C. de non nume. pecu. ubi dicit non valere renunciationem in eodem contractu habitam cum quis confitetur se recepisse pecuniam mutua. Ad id quod ipse non in l. non potest. ff. de le. i. ubi dicit non valere renunciationem exceptiois simulationis in eodem actu quod simul bitus quod oia que sunt in eodem in seculo presumi debent simulata siactus simulatus probat. Ita dicit dum videtur in proposito ex quo per statutum non servat a solennitate presumitur contractus dolo extortus: oia tunc gesta tanquam accessoria et pambula presumi dolo extorta. Facit res accessoria de re. in. li. vi. l. oratio. ff. de sp. r. c. prudentia. z. c. preterea de off. fi. de le. Sed his non obstantibus tria sunt arbitror veriora. Primum propter quod dictum statutum non debet extendi ad iuramentum prius prestitum cum iuravit se ante omnem tractum maiorem quam cum statutum de iure a regulis non debet aliquatenus extendi ad casum similem fictione: ut in l. iii. §. hanc autem et uba. ff. de neg. gest. non bar. in l. non dubium preal. facit quod legistis et non in c. in nostra de iure iur. et per Jo. an. i. regula per possessorem de i. li. vi. in mercu. z. c. statutum de elec. li. vi. l. quod per rationem. ff. de legi. Qui imo quod plus est statutum disponens super contractu non habet locum in quasi contractu: ut non dicit bar. in l. apud iulianum. ff. ex qui. cau. ipso. ea. et in l. minor. ff. de acq. re. Sicut nec contra statutum super quasi contractu non habet locum in quo contractu. ut non tabiliter voluit glo. i. c. docet de i. mu. eccle. li. vi. ubi dicit quod dispositio illius. c. annullans habitum iudicium in ecclesia non extenditur ad tractum ita dicendum videtur in proposito quod statutum istud disponens super contractu non debet extendi ad iuramentum prius super maiori etate cum illud non sit tractus: nec quasi factus: ut probat ex his que habentur in l. labeo. la. ii. ff. de rebo. si. z. l. omne obligationem. ff. de iudi. cum ibi non. Quinimo plus quod etiam si expresse statutum voluisset comprehendere illud iuramentum non valuerit quod non spectat ad laicos decernere super iuramento sicut nec super alio iure spirituali: ut non hosti. i. c. quemadmodum de i. iur. iur. probatur in c. venerabile de elec. Nota per Frede. de sen. consilio. xi. c. xv. ubi generaliter dicit nullum statutum laicorum valere super spectantibus ad iurisdictionem ecclesiasticam. Ad hoc c. si imperator. xc. di. ubi dicitur quod per spiritualibus debet etiam imperator recurrere ad ecclesiam facit. c. novit de iudi. Probat ratione inconvertibili. si. n. non valet laicus cognoscere de validitate iuramenti vel alterius actus spiritualis: ut in c. tuam de or. cogni. z. c. lator qui si. sint le. z. c. si iudex laicus de sen. et co. li. vi. Et non bar. in l. i. titia. ff. so. ma. z. l. i. de iurisdic. om. in. ergo fortius nec super illo statuere cum statutum sumat vires a potestate statuente: de sen. et co. c. a nobis z. l. si. ff. de iurisdic. om. in. z. c. animarum de costi. li. vi. Nec obstat si dicatur quod fuerit prestitum super tractu quod statuto presumitur dolosus quod hoc iuramentum videtur dici precessit tractum. nec potest dici pars tractus: unde esto quod tractus in totum corruerit valeret nihilominus iuramentum et sic non debet iudicari ad materiam tractus. Ad id l. i. et. ff. de mino. z. l. scire debemus. ff. de rebo. facit quod in simili notat Jo. an. i. professione. in c. si de resti. spo. dicens cum subsistere: licet corruit iudicium. et probat in de. institutione. de elec. h. 2. enim iuramentum subsistere per se. nec etiam accidit tractum. unde potest preitari etiam super tractu nullo: ut in c. debitoribus: et quod ibi notat. de iure iur. Preterea magis deliberate presumitur quis venire ad iuramentum tanquam ad actum spirituale: et anime periculosus quam ad tractum super temporalibus. Ideo facilius debet presumi quod dolo inductus super tractu quam super iuramento. ad id quod legistis et notat in l. cum quis. §. codicillis. ff. de lega. iij. et in auc. de iure iur. a mori. p. et per bar. in l. sciendum. ff. de ver. ob. z. in l. ii. C. de rescin. ven. fa. cit optime textus cum ibi non in l. cum pater. §. filius matrem. ff. de le. iij. hinc dicitur quod iuramentum h. 2. v. 3. clausule si non valet quod ago ut ago valet ut valere potest ut ibi. et probat in c. ad nostram. el. iij. de iure iur. hinc etiam iure disponit ut minor possit in spiritualibus esse in iudicio sine curatore: et non sic super temporalibus: ut in c. si annu. de iudi. li. vi. iuncta glo. l. clarum. C. de auto. prestan. Et ex his concluditur valere primum iuramentum quod iuravit se maiorem: cum non probet ipsum iacobum dolo inductum ad iuramentum: nec statutum ad hunc casum extenditur per s. dicta: et cessat per s. argumentum. s. i. contrarium formatum. imo plus dico presumendum quod ipse iacobus dolo suo iuraverit se maiorem: cum ipse sciret se minorem ut ipsemet narrat in

libello suo cuius est credendum: ut in l. est precium. C. de li. ca. nota bar. i. l. certum. §. si quis absente. ff. de confes. unde saltem hoc casu debet presumi dolo cum sciret se minorem: et procedere in dubio debent glo. in l. si alterius. C. si mi. se ma. di. Et Jo. an. post Nico. de mat. in addi. spe. in ti. de sen. pla. §. ut autem post principium. h. 2. Bar. aliter dicat in dicta l. si alterius: sed concordari possunt ut si non probatur minor scivisse se minorem non presumatur dolo: sed simplicitas: ut voluit Bar. si autem probat cum cum scivisse presumatur dolo: ut in gl. et per Jo. an. Ita iurando scienter et veritate non potest nisi dolo presumi. Ad hoc l. quid omni. ff. de dolo. facit c. illud. et quod ibi non de presumptis. et hoc de primo iuramento. Venio nunc ad ipsum actum et iuramentum super eo appositum: et probat actum valere et tenere: statutum debet iudicari et censeri sicut ius commune ab eo debet interpretationem sumere: ut in c. cum dilectus: de sue. z. l. ij. C. de noxa. not. Jo. an. in c. causam. de rescrip. et Bar. in l. omnes populi. ff. de iusti. z. iur. Si minor iurans corporaliter se minorem cessante dolo adversarii excluditur a beneficio minoris etatis inducto a iure communis: ut in dicta l. si alterius. C. si mi. se ma. di. Ergo debet etiam excludi a beneficio statuti: quod etiam voluit Jo. an. Nico. mat. i. ad di. predicta. Pro hoc facit quod ex quo minor dolo se versat non debet uti minoris beneficio etatis. l. i. §. in pupillis. ff. de post. z. l. auxilium. ff. de mino. Et iste autem iuravit se minorem. ut s. probatum est: §. non debet tanquam minor uti beneficio statuti. preterea dico quod etiam cessante primo iuramento valere debet tamen venditio propter iuramentum de ea servanda appositum: quia licet valeat statutum quo ad infringendum contractum non iuratum: secus tamen ubi intervenit iuramentum: quia non potest statutum laicorum in iudicium iuramenti presumere dolum: alias parata esset laicis via inuali dandi oia iuramenta minorum et mulierum presumere id est dolum vel simulationem. et prohibetur una via alia indirecta admitti non debet. c. que. de pecu. et regula cum quid una via. de regu. iur. li. vi. et ideo eleganter in hoc passu dixit do. anto. de bu. in c. cum contingat preallega. quod aut apparet legitima causa presumendi dolum seu simulationem in contractibus minorum et impeditur virtus iuramenti an non apparet legitima causa presumendi: et valet iuramentum: etiam si statutum specificet annullaret iuramentum. Ego non latius hunc articulum examinaui in quadam disputatione mea. et nonissime in lectura illius. in c. cum contingat: et ibi nunc conclusi. nunc etiam de nono concludo quod ex quo nulla apparet specifica et verisimilis pectura presumendi dolum vel aliam illicitam causam non sufficit statutum ad evacuandum iuramentum: quod non apparete causa urgente non debet nec potest impediri obligatio deo que renda. ar. xv. q. i. sunt quidam. et quod non. Jo. an. in c. qui in ecclesiis. de post. et melius in c. quia plerique in fi. de i. mu. eccle. et per legistas. in l. si. C. si prius vel utriusque publici esset enim tale statutum causa pfectie et prius contra. l. i. C. si aduer. ven. et contra iura canonica. non credi debet nobis enunciativis statuti cum talibus verbis non sit credendum ex quo materia non dependet a mera dispositione statuente. iuxta non per bar. in auc. si quis in aliquo documento. C. de eden. et l. si forte. ff. de pecu. z. l. sciendum. ff. de rebo. S. oportet quod extrinsecus probetur causa. puta quia in loco statuti minores consueverant dolo induci extrinsecus est probata: Et per hoc facit. c. de par. lib. vi. ubi textus dicit talia iuramenta omnino esse servanda. et textus in auc. sacramenta dici inviolabilia et c. nisi dolo vel metu probetur extorta quod hic non probat. Qui nimmo si bene ponderent verba illi statuti statuente videntur dubitasse de nono dolo in eo quod in statuto dicitur quod factus presumatur et fingatur dolo extortus. unde pondero non fingatur. Fictio enim cadit super certo et presumptio super incerto: et quod potest esse verum ut notatur in l. una. C. de rei vro. ac. §. accedit. in verbo presumatur: et per canonistas in c. is qui de sp. Et sic voluerunt statuentes fingere dolum ubi non erat: quod non potuerunt facere iudicium iuramenti. Et h. 2. ob id dare arguo quod non habuerunt sufficientem causam presumendi dolum. alias non fuissent ubi non fingantur. Preterea si laici non possunt cognoscere etiam incidenter et accessorie de validitate iuramenti vel alterius actus spiritualis. dicto. c. tuam. de or. co. z. c. lator. qui si. sint legitima et fortius in re dubia statuere etiam incidenter et necessario. Concludo ergo dictum contractum valuisse et naturaliter et firmatum esse iuramento. iuxta non per Bar. i. l. si quis pro eo. ff. de fide. et per canonistas. in c. cum contingat. prealleg. et dictum bar. i. dicta. l. omnes populi: et bar. procedat quando a principio se non iuravit maiorem. Et quando probatur statuentes habuisse probabilem causam presumendi dolum. et per hoc sunt sublata argumenta in contrarium formata. Et hec conclusio maxime

est tenenda per ea que in sequenti dubio subiciam. **C**on-
descendo ad secundum in quo ut prolixitatem euitem conclusiue
procedam. Et dico illam ratificationem si facta fuit in maiori etate si
ne omni scrupulo imponere omnem finem et silentium huic p[re]sertim
ratione ita ut absque aliquo dubio nulla posset nunc allegari de-
ceptio. Etiam si p[ro]baret ultra dimidia iusti p[re]cij etiam q[ui] iter
venit iuramentum. q[uo]d habet excludere remedium. l. ij. C. de rescin.
ven. et ibi no. per glo. et bar. et p[er] glo. et doc. i. c. penul. de emp. et
v[er]o. Cuius iacobus dixit q[uo]d certificatus de p[re]p[re]cio rei v[er]di-
te quod plus valebat donabat. q[uo]d sufficit s[ecundu]m bar. in dicta. l.
ij. facit. l. si quis donationis. ff. de contrahen. em. Et licet hoc p[ro]-
ba protulerit dictus iacobus in p[ri]mo p[re]tractu cuius esset minor.
Tamen ex quo illum postmodum ratificauit et approbanit vide-
tur de nouo p[ro]tulisse et contraxisse. l. i. C. si ma. fac. Facit quod
i simili no. bar. in l. theopompus. ff. de do. p[re]le. et l. eos. ff. de
fal. et quod no. in c. cu[m] in tua. de testi. It[em] facit vna consideratio
iconuincibilis: ex quo enim bis quis idem p[re]stet videt[ur] exclusus
ab omni beneficio et considerat non per errorem donasse quod p[ro]-
valet et p[re]sumi debet: maxime ex spacio medij t[em]poris veraci-
ter de vero valore rei. ad hoc tex. optim[us] i. l. si mulier. et l. vni-
ca. p[ro]pe finem. C. de plus peti. no. bar. in l. cu[m] scimus. de agri.
et censu. l. xi. Et hoc est p[ri]cipuum in hac materia licet p[ri]a p[re]statio
seu donatio fuerit facta t[em]pore ihabili: ut probat in d. l. si mu-
lier. **C**onuenio ad tertium et p[re]cedam t[ame]n in hoc q[uo]d in sequentib[us] p[re]clu-
siue: ut nimiam prolixitatem euitem. Et dico q[uo]d non debuit dictus ia-
cobus audiri absolutionem petens: ut patet ex p[re]dictis nulla i-
teruenit deceptio etiam si p[ro]baret valore rei ultra dimidia p[re]cij
soluti. sp[eci]e enim donauit quod potuit: cu[m] esset maior etate t[em]p[or]e
ratificationis. d. l. si quis donationis: et sic etiam si de facto ab-
solueret a iuramento p[re]tracti t[ame]n remaneret firmus et irreuoca-
bilis cuius sit de iure gentium. l. ex hoc iure. ff. de iusti. et iur. adeo
q[uo]d etiam papa non posset illum renouare ad hoc quod no. Inno. in
c. ii. de consir. vti. et in c. inquisitioni. de sen. exc[us]o. naz[ar]ea q[ui] sunt de
iur. gen. p[er] principem tolli non possunt i. de pastoralis: de re iudi.
et in l. de legi. agna. tu. in fi. et de iure naturali gen. et ciui. s. s[ed]
naturalis: p[er] legistas i. dicta. l. si. C. si contra ius vel vti. pub. Et
p[re]supposito etiam q[uo]d dicta ratificatio non interuenisset non debu-
isset adhuc audiri q[uo]d non p[ro]bat lesio enormis. imo nec illa. si be-
ne ponderent[ur] dicta testiu[m]: ut patet ex eor[um] de positionibus: et
et ex no. p[er] bar. in l. p[re]cia reru[m]. ff. ad l. fal. et l. d. l. ii. de rescin. v[er]o.
et p[er] glo. in c. cu[m] car. de testi. et io non subsistente lesio enormi
non d[omi]norum audiri p[ro] hoc dicta auc. sacramenta. q[ui] mandat iu-
ramenta inuolabiliter obseruari. et d. c. ii. de pac. li. vi. vbi dicit[ur]
tur omnino seruent[ur] et c. per illu[m] tex. tenuit ibi archi. p[ro]tra n[on] e-
i. c. cu[m] p[ro]tingat: de iure iur. vbi dicit mulieres posse in illo. c. in-
stare ut absoluat. naz[ar] hoc falsu[m] e[st] p[er] dicta iura. et tenet do. an-
to: in dicto. c. cu[m] p[ro]tingat: et ego semper tenui et latissime fui p[er]-
quutus i. dicta disputatione: nam si indifferenter p[ro]tra illa iura
posset peti absolutio. seruient quasi de vento: quod non e[st] dic-
tu[m] cu[m] emanauerint cu[m] tanta solennitate. Nec aliquis tex. in
mundo q[uo]d hanc absolutionem ob casu indulgeat. Non obstat.
c. i. de iure iur. et no. in c. debitor[um]. eo. ti. q[ui] ibi creditor vsura-
rius non restituendo: ideo compellit[ur] relaxare iuramentu[m] vel au-
dit petens absolutionem. Quod non p[ro]tigit casu nostro: ex quo
deceptio non p[ro]bat: et hoc dubio e[st] tenendu[m] quicquid alij sen-
sint. **E**x his infero ad quartu[m] dubiu[m] in quo dico dictu[m] ep[iscopu]s
et eius vicariu[m] i. hoc facta salua eor[um] reuerentia non bene p[re]ces-
sisse. p[ri]mo q[uo]d absolueru[n]t dictu[m] iacobu[m] nulla lesione legitime
facta p[ro]bata contra iuramentu[m] **I**tem q[uo]d ratificauerit illu[m] contra-
ctum: et si non quod plus valebant dicta bona bis donauerat
emptori: et donatio p[er]fecta fuit: ut c. si. de dona. et iuramentu[m] si
ne causa legitima remitti non pot[est] etiam a papa in p[re]iudiciu[m] alteri
us: maxime lata sententia: ut notat Inno. i. c. cu[m] inter p[ro] de re
num. et glo. et communis doctores: et in c. quanto de iure iur. ex q[ui]
pot[est] dici q[uo]d illa absolutio non valuit: q[uo]d facta a non habente po-
testate. It[em] q[uo]d dictus iacobus i. p[ri]mo p[re]tractu scienter et ap[er]-
sate declarauerat iurando se maiore. Et sic non debebat p[re]sequi
beneficiu[m] absolutionis aduersus secundu[m] iuramentu[m]: q[uo]d frustra
legis auxiliu[m] inuocat quicommittit in lege de vsu. c. q[uo]d frustra
It[em] p[ro]nunciaueru[n]t et absolueru[n]t sup[er] non petitis p[ro]tra oia: iura
vulgaria et p[re]sertim i. eo quod fuit p[ro]nunciatu[m] super non pe-
titis contra oia iura vulgaria: et p[re]sertim i. eo quod fuit p[ri]nu-
ciatu[m] sup[er] ipso p[re]tractu: cu[m] tantu[m] fuerint additi sup[er] accessorio.
s. sup[er] iuramento. na[m] super p[re]tractu debuerunt causam co[n]serua-
re p[ro]prio iudici: ut in c. latoz. et c. tuam p[re]al. et quod notat i. c.
de p[re]iudicia: de do. post diuoz. ref. et c. causam. q[ui] si sint legi. et

c. nouit. de iudi. **E**x his oib[us] infero ad vltimu[m] videlicet
q[uo]d iudicis appellationis officiu[m] est in p[ro]nunciando bene fuisse
appellatu[m] et male sententiari et absolutu[m] dictum contractu[m] et c.

Con. lxxij.

Omnipotens dei nomine inuocato. In negocio
Guidonis pauli de vrbino sup[er] iure emphiteotico
duo ad claritate totius materie excutenda incum-
bunt. p[ri]mo an capitula inita inter comuue vrbini: et capitu-
lu[m] ecclesie eiusde[m] ciuitatis sup[er] iure ephiteotico extendatur ad
bona cuiusda[m] abbacie sita in territorio alieno. Secundu[m] dubiu[m]
p[re]supposito q[uo]d dicta capitula non sint adhuc casum extende[n]da:
an salte[m] possit dici[ur] guido pauli defendi ex p[re]iudicio ibidem
obseruata s[ecundu]m qua[m] bona cuiusq[ue] ecclesie in territorio vrbini co[n]-
sistentia ex defectu canonis non soluti non possunt eripi ab em-
phiteota sed agi debet duntaxat ad solutionem ipsius p[er]s[on]e
nis. et c.

In christi nomine amen. Circa p[ri]mu[m] breuiter dico
dicta capitula nullo iure extendi debere ad bona di-
ce abbacie. p[ri]mo ex defectu potestatis statuen-
tiu[m] non enim potueru[n]t laici statuta facere in p[re]iudiciu[m]
ecclesiar[um] etiam respectu bonor[um] p[re]sistentiu[m] in eor[um] territorio: ut ex
p[re]sumit in c. q[ui] in ecclesiar[um]. c. ecclesie sancte marie de p[re]st. et xc.
di. b[on]i q[ui] d[icit] et c. si. de re. eccle. no[n] alie. facit auc. cassia. C. de sacro
san. eccle. Sec[un]do q[uo]d etiam data potestate statuentiu[m] non debet fie-
ri extensio ad bona illi[us] abbacie: q[uo]d vt clare patet ex verbis vltimi
capituli p[er] q[uo]d sit extensio illa dirigat[ur] ad p[er]sonas vt ibi p[er] iudicos et
p[er]curatores seu alio quouis no[m]i[n]e et c[on]s[ue]tudo quor[um]cu[m]q[ue]
ecclesiar[um] abbates monachos et c. **T**ercio non co[n]prehendit bona
eor[um] q[ui] sunt de illo territorio etiam si alias essent bona supposita
iurisdictioni statuentiu[m] vt clare patet ex no. p[er] Inno. in c. po-
stulasti de fo. co[m]peten. et bar. i. l. cu[m] t[ame]n populos de su. tri. fac.
q[uo]d no. Jo. an. i. c. cu[m] s[ecundu]m leges de here. li. vi. licet enim capitula cu[m]
canonicis videatur scriptura in re t[ame]n extensio q[ui] facit ad p[ro]p[ri]a
tu[m] nostru[m] e[st] co[n]cepta in p[er]sonas: non enim fuit dictu[m] vt illa capitula
haberent locu[m] in bonis oib[us] sitis i. territorio vrbini quo casu di-
ceremus legem esse datam verbis et non reb[us] s[ed] fuit dictu[m] vt persone
deberent illa capla suare et suari facere. Et sic non possunt co[n]pre-
hendere abbates de alieno territorio. ar. in l. i. ff. de tu. et cura.
da. ab his. Nec eo capite q[uo]d canonici p[re]suerunt tenent abba-
tes ad illoz obseruantia[m] q[uo]d pactu[m] non extedit ad alias p[er]so-
nas vel res. l. si vn[us]. s. ante oia. ff. de pac. Quinimo transactio
facta cu[m] aliquib[us] ex plurib[us] habentib[us]. Id[em] ius non extedit ad
alios. l. i. C. de transacti. Dico et quod si ep[iscopu]s et capitulu[m] p[re]sens
sent adhuc non fieret extensio ad illu[m] abbatem p[er] c. nostra et q[uo]d ibi
no. Inno. de loca. Ex quib[us] p[ro]cluditur ad p[ri]mu[m] dubiu[m] vt vir-
tute illoz capituloz seu extensio[n]is non pot[est] dictus guido paul[us]
se defendere. **C**onuenio ad s[ecundu]m vtru[m] salte[m] vigore co[n]s[ue]tudo obserua-
tie et p[re]iudicis possit defendere se. Et p[ri]mo videt[ur] quod non
q[uo]d talis co[n]suetudo esset damnosa ecclesiis: ergo non valet vt i. c.
i. de co[n]suetu. **S**ec[un]do videtur q[uo]d si p[ro] substantia p[re]stus em-
phiteotici cu[m] de natura ipsius sit p[er]s[on]e non soluta infra bien-
niu[m] possit emphiteota p[er] d[omi]n[u]m expelli. vt in c. potuit de loca. et
in l. ij. C. de iure emphi. et in l. i. de loca. s. ad eoloquor de emphi-
teota ecclesie. Na[m] in iure p[ri]uato requirit[ur] statu. vt in dicta. l. ij.
p[re]iudicio aut[em] contra substantia actus non valet vt in c. ij. iun.
glo. de p[re]iudicio. li. vi. facit. l. p[er] seru[um]. ff. de vsu. et ba. Item
video q[uo]d si sit pactu[m] in quo dicat[ur] vt non possit expelli. n[on] intelli-
gitur si soluerit pensionem: vnde si cessat soluere p[er] bienniu[m] pot[est]
nihilominus expelli. etiam pacto non obstante vt est tex. nota.
in l. q[ui]ro. s. in locatoz. ff. loca. quod ergo non pot[est] facere. pactu[m]
non debet posse inducere p[re]iudicio iuxta no. p[er] gl. C. de de crez
de cu. sup[er] rub. li. x. **S**ed his non obstantib[us] co[n]traria senten-
tia puto de iure verior[em]. **R**espondeo p[ri]mo quia valet pactu[m] vt
emphiteota non possit expelli ex cessatione solutio[n]is canonis:
vt notanter determinat gl. qua[m] sequitur Bar. in l. ij. C. de iur.
emphi. pal. Ergo debet valere p[re]iudicio cu[m] sit fortior q[uo]d pactu[m]
p[ri]uatu[m] vt p[ro]bat in c. si. de co[n]sue. facit quod no. glo. sup[er] rub.
p[re]alle. et quod no. Bar. in l. omnes populi. ff. de iusti. et iur.
Nec istud pactum est contra substantia contractus: sed po-
tius contra substantia esset si fieret pactu[m] vel p[re]iudicio vt nul-
la soluta p[er]s[on]e teneret p[re]stus: quia non co[n]sistit locatio vel em-
phiteosis sine mercede seu p[er]s[on]e. l. si merces. ff. loca. et dicto
s. a deo. sed quod agatur ad pensionem et non fiat expulsio. non
est contra substantia sed contra accidentalia cum illa sint p[er]-
substantia sine quibus actus consistere non potest. in l. i. de
em. et ven. s. p[re]cium. no. bar. in l. p[ro]lata. C. de sen. et interlo-
cu. om.

cu. om. iudi. cōstat autē ptractū emphyteoticū nō p̄sistere sine expulsiōe. dicto. c. potuit. nā cessante pacto 7 cōsuetudine p̄t proprietarius nō expellere emphyteotā sed agere ad pensionē: vt in. d. c. potuit: 7 quod ibi nō. 7 in dicta. l. ij. ergo valet pactū. l. ij. §. si cōuenit. ff. de pos. 7. c. vno comoda. 7 regula ptractus ex cōuen. de regu. iur. li. vi. ¶ Preterea papa man 7 dat decidi causas ecclesiāz psonarū 7 clericorū sū cōsuetudinē patrie. vt in. c. iij. de eo qui mit. in. pos. facit. c. p̄stituit. de i. iure. resti. 7 ter. a cōtrario sensu. in. c. cūz cā. de re iudi. 7 quod nō. bar. in. d. l. cunctos populos. Et intelligo vt omnis cesset obiectio. quado ē cōsuetudo cōis tā laicorū q̄ clericorū sicut cōtingit i casu nostro. Nō enī potuisset hic iduci cōsuetudo sine tacito p̄sensu clericorū sic i dicta. 7 ex nō vsu iducit p̄suetudo: qñ vsus habet in se tacitū actū cōtra dispositionē. iuris cōis. iuxta plene nō. p. Jo. an. in. c. iohannes de emp. 7 ven. 7. c. y. in. l. ij. C. que sit lon. cōsue. 7 p̄batur i. d. c. iohannes intel ligendo tñ iuxta nō. p. l. y. i. loco p̄real. ¶ Cōsuetudo nō p̄t dare legē omnibus rebus existentibus in territorio cuiuscūqz sint. vt in. l. seruus. ff. de coesi. 7. l. numerū. §. patrimonio. rū autē. ff. de mu. 7. l. v. facit. viij. di. q̄ cōtra. 7. xij. di. illa. 7. l. illud 7 quod nō. Inno. in. d. c. postulasti. 7 bar. in. dicta. l. cūctos populos. Et p̄posita facit qd̄ ponit Fredericus i consilio. c. 7. xlvj. 7. Jo. an. post archi. in. c. i. de immu. ecc. li. vi. vbi querūt de bonis abbacie existentibus i alio territorio q̄ si ip̄a abbacia. Nō obstant cōtraria superius allegata. Ad primūz dico hanc p̄suetudinē nō esse multū damnosam ecclesiis: sat enī ē tā posse p̄sequi pensionē statuentē: 7 hoc equitatē habet quā ecclesia debet p̄realijs obseruare: vt in. c. suam. de penis. Nō enī quelibet cōsuetudo p̄tra ecclesiā ē nō illa. s. illa q̄ magnū p̄iudiciū affert: 7 nulla ratione fulctur ad hoc. c. cū di lectus: de cōsue. 7. c. cum ecclesia sutrina. de cau. pos. 7. p̄prie. 7. c. ij. de consue. li. vi. 7. c. abbate. de d̄bo. signi. cū multis simili bus. ¶ Ad primū. s. satis responsū ē. ¶ Ad quartū 7 vltimū dico qd̄ p̄cedit quādo simpliciter fuit cōuentus ne inuit? colonus seu inquilinus expellentur: intelligit enī tanta cōditio si p̄sionē soluerit vt ibi. sed nos loquimur qñ expresse bz p̄suetudo i emphyteota nō possit expelli etiam canone vltra bien niū nō soluta. sed agi possit vt soluat: quo casu puto valere cōsuetudinē p̄tra ecclesiā etiā alibi sitam: ex quo bona sunt i territorio: p̄ hoc qz ptractus sup̄ re videt̄ intus sū p̄suetudinē loci. licet expresse dictus nō sit: vt in. l. quod si nolit. §. qui. as fidua. ff. de edili. edi. nō. bar. i. l. nemo ē qui nesciat. ff. de duo. reis. facit. l. si. i. si. C. de fide iustru. Et hec sufficiat. Nicolaus abbas.

Con. lxxij.

In disputatione que vertit̄ iter laurentiū domini pallo 7 sociorū ex vna parte 7 baltasarrē gentilē ex alia parte. sup̄ captura 7 detentiōe ipsius baltasarris occasione debiti paterni viso quodā quinterno lo mibi oblato in quo duntaxat p̄ineat̄ quedā statuta 7 reformatiōes ciuitatis inclite florentie. ac etiā sententia lata p̄ officiales mercantie p̄tra dictū baltasarrē in fauorē dicti laurentiū 7 sociorū. 7 quasdā simplices excusationes seu allegatiōes p̄ parte dicti baltasarris. Nicolaus abbas.

Cristi eiusqz matris p̄sidio humilit̄ inuocatoz vñ p̄rio dictū baltasarrē iniuste puniri. Et minus debite teneri: 7 p̄ cōsequēs debere relaxari taz iure cōmuni. inspecto q̄ municipalibz censuris: de iure cōmuni hoc vñ clarissimū cū liceat filio tā p̄beri q̄ ipube ri abstinere ab hereditate paterna 7 euitare creditores here ditarios: vt in. l. necessar ijs. ff. de acqui. here. 7 isti. de heredu quali. dif. 7. §. si autē cū si. nec filius cōueniri p̄t nomine pa tris. C. ne filius p̄ parte i rubro 7 nigro. marie in. l. patris no mine: sed dictus baltasar abstinuit ab hereditate gentilis pa tris sui: ergo cōueniri nō p̄t vel detineri ob debita paterna. Idē dicendū videt̄ statutoz inspecta dispositione. quoniā si lūp illa obligant̄ cū eoz parentes cessauerūt vel fraudē seu dolum commiserunt: vt patet ex statuto sup̄ rubrica de filiis 7 alijs ascedentibus 7 de patribz 7 alijs ascedentibz 7 de fra tribus q̄ cessant 7 fugitiuoz 7 ē. Et statuto sub rubrica de fa ctoribus 7 discipulis alicuius societatis 7 ē. Sed ex predictis corā me nō cōstat dictū gentilē patrē dicti baltasarris cessas se fugisse fraudē vel dolum cōmisisse i factoria vel trafico suo: ergo virtute illoz statutoz nō tenet̄. 7 p̄ cōsequēs cūz casus iste nō sit in statutis. p̄missus d̄z relinqui dispositioni iuris cō muni: d̄z scrip. c. susceptū li. vi. 7. l. comodissime. ff. de libe. 7

p̄stbu. ¶ Non obstat si dicatur in libello laurentiū hoc contine ri: vbi narratur dictū gentilē cessasse fuisse: fraudē 7 dolum cō misisse: qz narrata in libello bene p̄bavit 7 libellantē: vt ē tex. nō. in. l. cū p̄ciū. C. de li. cau. nō. Bar. in. l. certū. §. si quis ab sente. ff. de cōfess. cano. in. c. i. eo. ti. sed p̄ libellante non: quia l3 quis posset p̄stiteri 7 se p̄ se autē minime. xiiij. q. ij. in p̄i. imo clare debet p̄bare ea que p̄ponit in libello: alias dubia p̄batio nō releuat. vt in. c. in p̄sentia. de p̄ba. Nō obstat sententia p̄ dicto laurentio lata: qz illa p̄t dici nulla cū fuerit prolata sub cōditione resolutiua fuit in fine ibi reseruātū q̄ si dictus baltasar p̄baret de iure suo. tunc statutū qd̄ dicta sententiā cesser̄ nul lius momētū: hoc autē officiales facere nō potuerūt: quia nullū iudex p̄t suam vel sui p̄decessoris sententiā rescindere etiaz si postea appareat de innocentia rei. vt. C. sen. resc. nō. pos. l. i. 7. ij. 7. l. diui. ff. de penis. 7. l. i. §. si. ff. de q̄sti. 7. in. c. in litteris. de offi. dele. Nō. in terminis nris Bar. iudex. ff. de re iudi. p̄ dicta iura p̄cludit iudicē nō posse fere sententiā sub conditio ne resolutiua: ergo sententiā nō debet tenere tanq̄ lata 7 solutū 7 indebitū iuris ordinē. l. platā. C. de sent. 7 interloc. om. iu di. 7. ij. q. vi. §. diffinitiuā. sed p̄fecto mibi ostendat minime prout arbitroz dictum baltasarrē debere per predicta relaxa ri. ¶ Primo 7 euz aperte facit sententiā p̄ officiales mercan tie contra eū. platā a qua minime apparet appellatūz. imo ex lapsu temporis confirmata que facit ius inter partes etiam si a principio fuisset iniusta: vt in. c. cū inter de re iudi. 7. l. ingeni um. ff. de sta. homi. 7. l. res iudica. ff. de reg. iur. pro qua quidē sententiā p̄sumitur tā respectu iusticie q̄ ordinis: vt in. c. in p̄ sentia. de remun. 7. c. bone. de elec. 7. c. causam q̄. de re iudi. nō. Inno. in. c. cū in iure. de offi. dele. 7. c. quoniā contra. de p̄ba 7. d. c. bone. vbi dicit p̄sumendū p̄ sententiā postq̄ trāsui in rem indicatam: quia durū est semp̄ acta recensere: 7 plene per Jo. cal. in. d. c. quoniā 7. vnde cū in libello dicatur dictū genti lē cessasse fugisse fraudē 7 dolum cōmisisse: 7 sup̄ his fuerint pro bartones hinc inde facte: vt narratur in sententia: 7 officiales sententiā tulerint approbādo 7 p̄firmādo captionē dicti bal tasarris 7 p̄nūciando eū vti filiū in potestate teneri 7 obliga gātū fore p̄ facto paterno dicto laurentio 7 socijs q̄ quidem sententiā: nec aliquo iure aut remedio rescissa vel suspensa certe fecit ius inter partes: vt amplius nō possit dictus baltasar de iniusta sententiā conqueri. Nā nō appellādo videtur ille senten tie acquiescisse: vt in. c. quod ad p̄sultationē. de re iudi. quod p̄ cedit tam in civili q̄ in criminali. etiā vbi venit imponēda pe na vltimi supplitiū. vt. l. nō tantū. ff. de appel. 7. d. l. i. §. si. ff. de q̄stio. 7. d. l. diui. facti qd̄ nō. Bart. in. l. qui vltimo supplitiū. de penis. Quinimo si post sententiā nō suspensum cōstaret de innocentia rei forte ex p̄bationibus de nouo repertis sol? p̄nceps posset eū restituere. vt nō. p̄bat in dicta. l. diui. 7. l. i. §. si. p̄alle. 7 vtroiqz p̄ Bar. facit. c. sub oria. 7. c. iter monasteriū dere iudi. 7. l. sub textu. C. de p̄trāsac. Nec debet credi puris vbi dicti baltasarris. nunc allegātis patrē suū dolum nō com misisse: qz potius debet credi sententiē q̄ sibi. 7 sibi imputer q̄re corā officialibz 7 nō ostendit vel q̄re nō appellauit: p̄terea hec allegatio baltasarris qd̄ pat̄ suus nō cōmisisse dolum vel fraudē: 7 si vera esset nō cōmiserit iniquitatē sententiē vel captūrā suam iniustā: quia si bene p̄derentur statuta superius p̄ me allega ta: p̄vident nō solū 7 factores fraudes vel dolum adhibētes: sed etiā 7 fugitiuos cessantes aut reddere rationē suis magistris 7 socijs volētes aut cessantes resignare: eis dē ea q̄ debet: que oia allegata fuerūt p̄ dictū laurentiū 7 sup̄ his p̄bationes fue runt inducte p̄ varios voc. p̄sultū: 7 demū 7 dictū baltasarrē p̄nūciatū 7 quā sententiā nullitas p̄nū allegatur: vnde alio nō viso p̄cludo dictū baltasarrē iusticiā 7 captūrā 7 detentionēz nō fouere. Non obstat qd̄ narratis i libello dicti laurentiū nō sit credēdū in sui fauorē. fatendū est enī qd̄ sup̄ illa narratione iudex non debuit fundare sententiā: sed ex q̄ apparet snia lata p̄sumit̄: qd̄ est veris 7 iustis p̄bationibz fuerit. p̄mulgata: vt in iuribz sup̄ius alle. marie cū in ea narretur officiales testiū depositiones: 7 alias chartas seu lras p̄nūctatos fuisse. Nō obstat p̄riū. fateor enim iudicē non posse sub conditione reso lutiuē sniaz. Sed nō p̄b corrumpit tota snia sed illa pars resolu tionis hāc p̄nō adiecta 7 remaneat snia pura nō adiecta vt nō. voluit bar. in. d. l. iudex facit. quod notat in. l. dicere cūz. l. sequē. ff. de arbi. 7. p̄b facit qz vtile p̄ inutile non debet vitia re: qñ vtile p̄t ab inutili separari: vt i regula vtile p̄ inutile. 7 quod ibi nō. de re. iur. li. vi. 7 in. l. i. §. trebatius cū sequē. fi. de a q̄ cott. 7 est. i. facit. l. i. §. biduū. ff. qñ ap. sit. Et 7 sufficiant. abb.

Ques quidē senesles p triginta annos z vltra rectoris cuius dā ecclesie soluerūt annuatiz cer tā p cunie quātitate occasione quorū dā platearū seu domorū quas dicebant se habere in emphiteosim ab eadē ecclesia. Contigit postmodū q̄ ciues quidā p plurimos ānos nō soluerūt solūtū canonē. Nonnulli non dictas plateas seu domos in extraneos p viā legati seu heredes institutōis vel donatōis transulerūt: dico rectore penit⁹ irrequisito. Queritur circa predicta quid iuris zc.

Esu christi eiusqz matris presidio humilit⁹ inuoca to duo principalia circa predicta sunt examinanda. **P**rimo nūquid p solutiones p̄dictas pbeť dominū directū ecclesie: cū nulla scriptura auctē tica de dominio vel concessione emphiteotica appareat. **S**ecundo p̄supposito q̄ pbat dominū ecclesie z emphiteotica cōcessio nunquid p dictas p̄cessionēs seu alienationes factas irrequisito rectore ecclesie ceciderint dicti ciues a iure ecclesie eorū ita q̄ libere illa bona sint ad ius ecclesie reuersa. z q̄ p̄ hoc sint plura dubia z diffuse posset argui. p z p̄tra. attamen breuitatis causa. pcedā conclusiue subiuciendo i summa quid in eis sentio. Et primo circa primū arbitror q̄ p dictas solutiones satis pbeť dominū directū ecclesie. ita q̄ nō possunt vltius dicti ciues subtrahere se a dicta solutiōe nec negare ecclesiā fore dominā z patronā illarū platearum seu domorum: hoc apte videt⁹ pbari in l. cū de in rem verso. ff. de vsu. z ibi hoc satis voluit bar. imo sufficeret solutio decem annorū: ex quo facta p̄templatione illarū platearū. quod firmat ibi bar. z maxime p̄ modernos. in. c. puenit. de cen. fa. cit. l. fi. z l. ius emphiteotici. C. de fun. patri. li. x. apertissime tenet spe. in terminis in ti. de loca. §. nunc aliqua. §. lxxiiij. Et facit singularit⁹ ad predicta vnū dictū bal. i. l. p̄tor ait. §. i. ff. de eden. vbi pcludit q̄ dominus p̄t p̄tere ab emphiteota vt exhibeat instrumentū emphiteotica: z hoc etiā tenet spectu. in dicto. §. nunc aliqua. §. cxi. Et si non exhibet dicit bal. q̄ p̄sumitur emphiteosis extincta z finita. Et sic poterit emphiteota expelli. arg. ubi cū dominus habeat intentionē fundatam sup materia ciuili z emphiteotica. nūbīl. pbat de iure suo. vn de cū ecclesia habeat intentionē fundatā p̄dicta vident⁹ posse expelli. qd̄ tamē ego nō credo illud dictū esse si sit verū saltē eo casu quo. pbat illos soluisse: per. xl. annos: p̄ ter. notabilē in l. benigne. C. de fun. patri. li. xij. Tenet aperte spe. i casu nostro. pcedit dicta p̄clusio cū nō appareat sup p̄dictis libri antiqui ecclesie. Qui z si nō sunt auctētici faciūt tū fidem nō modicā: iuxta no. i. c. cū causa de pba. Circa secundū dico q̄ illi q̄ nō solunt p̄biennū. Nec purgauerūt morā ceciderunt a iure eorū p. c. potuit: de loca: z p̄dunt q̄quid impendunt nomine melioratiōis: vt in auc. qui rē hmoi. C. de sa. san. eccle. z. r. q. ij. hoc ius p̄correctū ē. qui rē. dubiū ē circa illos q̄ donauerunt inter viuos z i vltima voluntate. spe. enī voluit i dicto. §. nunc aliqua. §. cxv. quod nō incidit aliquā penāz. Et idē vult i. §. viij. z seq. Idē Jo. an. post Jmno. vt glo. in §. multos alios. in. d. c. potuit. Et accur. z Ly. in l. iij. C. de iure emphi. loquūtur tamē accur. z Ly. in emphiteota priuata: s̄ spe. z alij. loquunt⁹ p̄prie i emphiteota ecclesie. dicunt enī q̄. c. potuit. loquit⁹ in alienatione. que fit mediante p̄cio. quia tunc habetur affectio ad p̄ciū. z ideo nō differt an illū p̄se quat⁹ ab extraneo an i domino: ideo voluerūt iura vt requirant⁹ prius dominus: si ipse vult emere. sed i donatiōe vel legato cessarist ratio cū illa fiant p̄pter affectōēz que habet⁹ ad p̄sonā dotarij vel legatarij seu heredis que nō cadit i p̄sonāz dominij. sic cessat ratio illi⁹. c. potuit. s̄ bar. apertissime tenet oppositū tam i priuato q̄ in ecclesia. in l. fi. C. de iure emphi. z latius. in l. fi. domus. §. fi. ff. de lega. i. vbi dicit q̄ sine licētia domini nō p̄t donari. nec in vltima voluntate relinqui. Pri mo quia tex. in. d. l. fi. prohibet alienationē. Itē q̄ nō esset sufficienter domino cautum quia p̄ illam translationē ius suū efficeretur deterius: quoniā nō haberet aliquā actionē ad pensionem contra successorem sed oporteret agere rei vendicati onem. quod est periculosum z in emphiteota ecclesie: dicit ex p̄fessus esse in l. ij. C. ne res dominice vel templi. c. potuit. Tā dem videtur q̄ sine requisitione ecclesie nō debet fieri: sed eas requisita sicutamen ex hoc interueniente suo consensu nulla p̄iudictum potest sibi interuenire. Guil. tamen vt refert Jo. an. simpliciter tenet id quod tenet. bar. z facit qd̄ ipsemet Jo.

an. no. in. c. in p̄sentia. de pba. z in addi. specu. dicto. §. min⁹ aliqua. §. cū. vbi dicit q̄ emphiteosis ecclesie nō trāsit ad heredes extraneos p̄ id quod habet⁹ in auc. de nō alie. aut p̄mu. §. emphiteosim: p̄ quē multi dixerunt illū. §. correctū. qd̄ tenuit Bar. i auc. p̄petua. C. de sa. san. eccle. plene p̄ dēz spe. i dicto. §. ex v. q. fm Jo. an. l. i. sit correctus q̄ ad titulū successorū: non tū quo ad q̄litates eorū: q̄ si velit quod l. possit cōcedi in p̄petuū. vt in. §. licētia: nō tū respectu heredis extranei. vt dicto. §. emphiteosim. Et p̄sequens videretur dicendū q̄ nō possit emphiteota rez donare vel legare seu aliter trāsfere in extraneū: vnde in l. si bene concipio. Jo. an. fuit aliquantulū sibi p̄rius. Bar. tū in. d. auc. §. p̄petua. C. de sa. san. eccle. idistincte tenuit illū. §. emphiteosim esse correctū l. aliter incidenter senserint in l. si tibi. ff. de pactis. z l. gallus. ff. de libe. z postbu. Bal. in auc. si quas ruinas. C. de sa. san. ec. tenet p̄mo inspiciendam esse loci p̄suetudinē an. l. res. ecclesiastice soleāt tū p̄cedi vsqz ad tertiā generationē vel in p̄petuū sed nō respectu extraneo rū z tunc illa seruāda est. Si nō nō apparet de p̄suetudine tūc inspecto mero iure p̄t fieri p̄cessio simplr in p̄petuū: ex quo ecclesie vtilitas hoc exposcit: vt in dicta auc. si quas ruinas. Ego simplr tenui in. c. in p̄sentia de pba. quod ex causa necessitatis vel vtilitatis vel alteri p̄mittitur alienatio directi z vtilis dominij forti poterit rez p̄cedi in emphiteosim p̄petuam vbi solū trāsfertur vtile dominij. facit. c. ij. de re. eccle. n. alie. li. vi. z. c. nulli eo. ti. in antiquis cūz ibi notatis. Et facit quod notat spe. dicto. §. nūc aliqua. §. vii. z quod no. archi. z Jo. an. in dicto. c. ij. i summa. z. r. q. ij. p̄petua. **Q**uid ergo dicēdū in hac materia tā varia: ergo pcluderē q̄ aut apparet instm̄ emphiteotici z illi standū est si ex legitima causa apparet facta p̄cessio. xij. q. ij. in summa cū alijs superi⁹ allegatis durate emphiteosi nisi cōsuetudo patrie repugnet valet donatio iter vī uos vel in vltima voluntate facta. q̄ in extraneo etiā dñi consensu nō requisito p̄ regulā generalē: qz quis p̄t ius suū in aliū trāsfere si nulla lege. phibetur. p̄ s. c. nuper. de do. po. vi. resti. z insti. de re. diuisione. §. p̄ traditionē. z l. nūbīl tā nāle. ff. de regu. iur. Itē patet in. c. potuit. p̄ locū a speciali. Nā si emphiteota ecclesie. phibet⁹ viderē: dñō nō requisito p̄pter rōnē supradictā: ḡ alios p̄ctns alienationis facere. phibetur. vt in. c. nonne de p̄sump. z l. p̄tor. ff. de iudi. saltē titulo lucratiuo z in cōtractu nō lucratiuo posset intelligi. l. i. C. de iur. emphi. vbi. phibet viderē vel i aliū trāsfere: quod intelligo q̄ nō p̄t illud idē quod ab alio cōsecutus a dñō obinere Ideo elegā ter spe. in dicto. §. nunc aliqua. §. cxi. z clarius ibi Jo. an. in addi. voluerunt q̄ emphiteota nō p̄t p̄mutare dñō nō req̄si to debet cū eo p̄mutare si p̄t illud cōsequi a dñō quod ab extraneo. quia p̄mutatio est quedā emptio l. i. in fi. de re. p̄mu. secus si non p̄t illud a domino consequi quod ab extraneo. **P**reterea conclusionē in eam videtur p̄bare tex. in l. fi. C. de fun. pa. li. x. vbi emphiteota fisci p̄t donare rē emphiteoti caria saluo iure fisci: z valet donatio. igit⁹ idē in ecclesia. cū ecclesia z fiscus equiparentur. l. ij. C. ne res do. vel tero. no. i. c. l. de in intest. quia p̄ s̄ nō alienat⁹ dominij ecclesie sine solēnitatē: qz vt dicit Jo. an. in dicto. c. potuit p̄ hanc donationem nō alienat⁹ directū dominij. qd̄ erat penes ecclesiā s̄ vtile quod erat penes emphiteotā. Et quod s̄ fuerit mēte bar. p̄bo quia ipse fuit ad tenendū corziū p̄ rationē. falsam. Nam ipse dixit aliud in fisco q̄ in puato vel in ecclesia: qz res fisci trāsit ad quē libet aliū cū suo onere: ita q̄ non habet⁹ necesse agere p̄ nouūz possessorē: s̄ sec⁹ est in puato fm cū qz habet⁹ necesse agere rei vī. sed s̄ est falsum. l. ipe. l. vltimū tenuerit in dicto. §. nūc ali q̄. §. viij. qz res trāsit cū obligatione sua ad quēlibet aliū vt. p̄ bat in auc. de non alie. §. scire. Et singularit⁹ notauerit illum tex. Bal. in. d. auc. si quas ruinas: ḡ dictuz Bar. corruit corruenteratiōe. l. cū patet. §. dulcissimis. ff. de lega. ij. **I**tem est z aliud remediū p̄ successore non soluentē cadit enī illico a iure suo: quicūqz sit ille causa sit res ita conditionata. ad hoc si de feu. fue. contro. c. vassallus. facit quod no. idem Barto. in l. cū ratio. ff. de interdi. z re. z ex p̄fetenet Bal. in dicta auc. si quas ruinas. Sed p̄pter diuersitatē opinionū non esset malū dicere q̄ si p̄cessio h̄t alicui z suis heredib⁹ simplr intelligi debeat de filijs z non extraneis. Et sic posset saluari spe. q̄ s̄ tenuit in. d. §. nunc aliqua. §. cxij. sed in casu nostro ē dubiū cum non appareat aliquod instrumentum: z putarem in hoc attendendum consuetudinē patrie. ar. in l. quod si volit. §. qz assidua. ff. de edi. edic. z in l. an in totum. C. de edi. priuati. z in l. circa locatiōis. C. loca. facit quod no. bar. in l. nemo. est q̄ nesciat. ff.

nesciat. ff. de duo. re. unde si illo loco solet fieri concessio recipienti
et heredibus suis etiam extraneis valebit dispositio in alium facta.
alio secus. non obstat predictis. d. l. ii. C. ne res do. vel re. quam
allegat bar. nam illa. l. ii. non magis loquitur in ecclesia quam in principe
sed res principis potest donari salvo iure suo. d. l. i. ergo et re em
phiteotica. ecclesie ad illa. l. ii. potest dici quod loquitur quando quis
alienavit illam rem vel suam: ita quod intendebat transferre utile et
directum dominium. secus autem quoniam emphiteota: solum
intendit donare meliorationes suas. Item si non possit emphiteo
ta indifferenter alij donare propter rationem bar. modo non pos
set vendere domino volente emere. Nam si dominus non vult
emere non debet sibi inferri preiudicium vel pro hoc possit alteri ven
dicationem facere. quod in se falsum: ut in. d. l. ii. z. c. potuit ius
voluit ergo proferre dominium in alienatione eo casu duntaxat quod
nullum sit preiudicium: et ex illa prelatione emphiteota consequuntur
et. Et hoc sufficiant. Nicolaus abbas.

Con. lxxv.

Quidam decessit in etate infantili relictis matre et auo
paterno et patris. Queritur de modo succedendi
in bonis illius: viget hic senis municipali censu
ra in terminis qui sequuntur videlicet rubrica statuti in quan
tum succedunt ascendentes ex linea paterna. C. Nigrum sic dispo
nit. Item si qua persona decesserit ab intestato sine filiis legitimis
et ascendentibus ex linea paterna. nec non supstite fratre vel sorore
sine filio vel filia fratres vel sororis ipsius defuncti ex eodem
patre tempore sue mortis non permittit mater vel avia talis perso
ne defuncte ex parte matris ad plus venire quam ad quartam par
tem legitimis successione ab intestato omnium rerum mobilium et
se moventium et immobilium pro domos et castella omni talis defuncte
personae filia et bona talis defuncte personae habeant partes ma
sculi ex parte patris et avi paterni usque ad quartum gradum pro
remotionis ordinis et si superiunt tali personae defuncte frater vel
soror sine filiis vel filia fratris vel sororis tunc mater avia vel
avia ex parte matris in nullo succedant etc.

Quodam eiusque matris presidio humiliter inuncato.
Primo est videndum de modo succedendi inspecto
iure communis municipali secundum primum modum. Ca
sus videtur clare decisus per textum et glo. in auc. de
functo. C. ad tertul. et in corpore unde sumitur de succes. quod ab
intest. de se. Nam mater tanquam proximior excludit avum primum
sicut pater excluderet aviam matrem: ut expresse no. glo. in
auc. de functo. sed tota illi: et non parva versatur circa intelle
ctum legis municipalis in quo persequar duo membra principa
liter. Primum nunc quod mater ex capite ipsius statuti excludat ab
aucto primo. C. Secundo presupposito quod vincatur ab ipso nunc
quid saltem matrem debeat consequi legitimam sibi debitam
iure nature. C. Circa primum videtur dicendum mater preferre
de totaliter ipsi aucto inspecto aucto solo iure communi. Et arguitur
primo sic. casus omissus a statuto vel ab homine relinquitur in dis
positione iuris communis. ut. l. si cum dotem in prin. ff. solu. matris
et in. c. susceptum de rescrip. li. vi. sed statutum solum puidet ad ex
clusionem matris in totum vel in certa parte in duobus casibus du
taxat. primum casus cum quis decesserit ab intestato sine filiis
legitimis et ascendentibus ex linea paterna: et non supstite fratre vel
sorore sine filio et filia fratris et sororis ipsius defuncti quo ca
su non patitur patrem admitti nisi ad quartam partem legitime suc
cessionis ab intestato omnium bonorum et in hoc sumus extra
terminos statuti quod dicitur infans non decessit sine ascendentibus
sed aucto paterno relicto. C. Secundus est casus statuti cum quis
decesserit ab intestato supstite sibi fratre vel sorore filio vel
filia fratris vel sororis. et in hoc casu puidet ut in totum mater
excludat: et hoc etiam sumus extra statutum quod iste decessit nullo
predictorum supstite: ergo recurrendum est ad ius commune secundum quod
mater excludit avum. Nec obstat si dicatur quod a contrario sen
su primi casus avia tanquam ascendens deberet excludere ma
trem cum argumetur a contrario sensu fortissimum sit in iure:
ut in. c. cum apostolica. de his que fi. a prela. et. xxv. di. q. l. i. et. l. i.
cum preter. ff. de iudi. et. l. i. ff. de offi. eius cui man. est iur. quod hoc
casu non videtur habere locum dictum aucto cum in casu contrario
reperiatur decisio iuris communis: et regula communis videtur
quod argumentum a contrario sensu non habet locum ubi ius com
mune est in contrarium. ut probatur i. c. a nobis. el. ii. de sen. ex
co. no. glo. i. c. significasti. de elec. vel si surgat absurditas. l. ii.
C. de condi. infer. Item doc. in. c. publicato. de elec. in terminis
nostris expresse tenet bar. post Ja. butri. in. i. oes pupilli. ff. de
insti. et iur. et bal. i. l. apud antiquos. C. de fur. ubi dicitur non pe

cedere argumetur a contrario sensu in statutis ubi reperitur ius com
mune in contrario sicut est in casu nostro. Secundo ad idem
facit quod notat bal. in dicta. l. ii. C. de condi. infer. ubi dicitur quod si sta
tutum prohibet subauditum intellectum in statutis videtur prohibere
argumetur a contrario sensu. quod dicitur subauditum. Non enim
venit ex verbis sed ab interpretatione. ut pleneno. bar. i. dicta. l.
oēs pupilli. ad quod ego allego textum. no. in dicto. c. cum apostolice in
fi. ubi indirecte datur intelligi. ex quo colligitur aperte quod id
quod venit per prius sensum colligitur indirecte. Sed certum est
quod supraditiones non debet induci legum correctio: ut no. glo. i. c.
cupientes. et. quod si per viginti. de elec. li. vi. in ver. petere. ergo
per argu. a contrario sensu non debet induci legum correctio. Nec obstat
si dicatur ex identitate vel maiestate communis auctum debe
re excludere matrem saltem in tribus successione legitimis ab in
testato et in domibus et castellis: quod si remotiores excludunt ma
trem usque ad quartum gradum vel statuto cautur: et fortius avia
qui est proximior vel per bar. videtur in. l. ii. C. de bonis maf. Ad
hoc enim in favorem matris respondetur. quod per identitatem rationis vel
maiorem non debet induci legis correctio: ut not. bar. in auc.
quas actiones. C. de sa. san. eccle. Item firmavit ibi Bal. sal
tem eo casu quo ratio non est in constitutionem. expressa et per
hoc optime facit. c. constitutionem iuncta glo. in ver. proga
mus de regu. iur. li. vi. et quod no. Jo. an. in regula in patris.
de re. iur. li. vi. in mercu. C. Quarto per matrem optime facit: quod
et alio capite sumus extra terminos statuti. Nam statutum loquitur
de decedente ab intestato. intestatus autem dicitur qui decessit si
ne testamentis habuit tamen facultatem et potestatem testandi: ubi infans
non dicitur propter decedere intestatus: ut in. l. i. in prin. ff. de suis et le
gi. et hoc in terminis nostris aperte firmat Bal. i. l. si seu. de suc
ce. sen. ci. ubi dicitur quod statutum excludens matrem a successione filii
intestati in favorem agnatorum non vendicat sibi locum in infante qui
testari non potuit: quod sumus in casu odioso et contra equitatem na
turali ut mater excludatur a successione filii contra. l. nam et si pa
rentibus. ff. de inoffi. testa. debet etiam intelligi propter et stricte
nec secundum eam curam de cuius usu vulgariū super quo se fundat bar.
in dicta. l. i. quod secundum eam statuta sunt a parentibus: et sic videtur fuisse ni
si verbis propter. Secus dicitur ubi non tractaretur de odio et ex
clusionem matris: sed qualiter agnati admitti debeant ad bona
defuncti intestati. Nam tunc bene venirent non valentes testari. et
per hoc et supradicta videtur etiam patri dicti defuncti excludere
dictum sumus extra terminos statuti per supradicta: certumque est de
iure eorum excludere patruos cum solum fratres defuncti concurrant
ad successione cum parentibus. d. auc. de functo. Sed quod predicta
videantur primo aspectu multum vigere. Ego tamen contrarias
sententiam arbitror veriorē. l. ut avia paternus excludat matrem
et patruos. Et primo per bar. per principium statuti a contrario
sensu et a tacita mente ipsi statuti. Nam statutum in favorem agna
torum usque ad quartum gradum excludit matrem a successione totali
sibi iure eorum debita: et admittit eam duntaxat in quarta: et reliquas
tres partes ad domos et castella defuncti ipsius agnatis. Nec
pure admittit matrem ad illam quartam et alios agnatos ad illas tres
partes. Sed ita demum si filius decessit sine filiis legitimis et ascendenti
bus ex linea paterna: et non supstite fratre vel sorore vel filios vel filia fratris
vel sororis ipsius defuncti: et istis vel aliis eorum supstite mater
debet excludi non in totum per argu. a contrario sensu: et per tacitam
mentem statuentium: id enim quod veniret ex tacita mente videtur
in statuto. ut per bar. i. l. his solis. C. de re. vo. dona. Bal. i. l. non
dubium. C. de legi. Et quod per bar. sit de mente statuti per bar. ex eo: quod
vocat agnatos ulteriores usque ad quartum gradum in tribus par
tibus et in domibus et castellis excludit matrem: unde forti
tur voluisse excludere matrem quam superfluum ascendentes de quibus
tacite et per contrarium sensum facit mentionem in principio: vo
cat enim agnatos ulteriores in defectu ascendentium et descendenti
um et fratrum et filiorum. Si eorum enim contemplatione admittit agna
tionis ulteriores et remotiores in gradu ad exclusionem matris
fortius egit tacite excludere matrem in totum ascendentibus super
stitibus. ad per text. optimus in simili. in. l. ii. in. x. na. l. i. C. de bo
nis maf. ubi text. etiam in materia correctiva facit tale argumetur
tione et dispositum in preiudicium filiorum habeat locum in nepotibus
ne filii deterioris nepotibus reperiantur: ad hunc effectum ad
ducit notat Bal. illi text. in. l. penul. alias fi. C. de in ius vo.
ubi per illi text. dicitur quod si statutum includit a successione filiam femi
neam in favorem masculi. videtur etiam tacite excludere nepotem.
scilicet filiam filie. quia non debet plus concedi nepoti quam filie. nam ratio
statuti hoc non patitur. dicta. l. ii. Et idem in simili voluit Bar.
in. l. ii. sed si forte. ff. ad tertul. ubi dicitur quod si in favorem agna

eorum et cluditur iure a successione filii: videtur statutum excludere avum maternum et alios remotiores ascendentes per lineam maternam, ita dico in proposito. Non est verisimile quod statutum voluerit facere ascendentes deterioris venditionis quam transuersales usque ad quartum gradum: ergo debemus dicere quod in principio vocantur tacite ascendentes et descendentes ad omnimodam successione iuris: et si diceremus contrarium sequeretur absurdum. quod cum filii et parentes defuncti non vocentur directe in aliqua parte statuti ad successione: quod melioris conditionis essent filii fratris et sororis quam filii et parentes proprii: quod probatur ex eo. Nam statutum in premissa parte expresse et directe vocat istos iure. et si fuerit expresse vocat fratrem et sororem vel filios ex eis se queretur: ergo quod isti excluderent ascendentes et descendentes preterea statutum in principio equiparavit ascendentes descendentes fratrem et sororem et filios eorum ad istum effectum ut alii cognati transuersales admittantur in tribus partibus cum postea ad exclusionem totalem matris et aliorum agnatorum fecerit mentionem et fratre sorore et filiis eorum: videtur fortius vocasse filios et ascendentes ipsius defuncti: de quibus tacite in principio facerat mentionem. Non enim est credendum statuarios ita supinos quod istos transuersales voluerint preferri ascendentes et descendentes quo enim aliqui in certa parte dispositionis equi paratur dispositum in uno videtur dispositum in aliquo etiam in materia penali et correctiva ut est textus in iuncta. glo. i. c. quis in fine de elec. li. vi. non. glo. in aut. c. de actioes preall. facit. l. si. de indic. indu. 2. glo. in. c. i. si. C. de post. pla. ad idem. q. filiabus. ff. de le. i. q. re autem statutum de illis expressam non facit mentionem sic de fratribus et sororibus et eorum filiis: credo quod habuit illud per indubitato. Nam si isti excludunt in totum matrem fortius illi qui sunt proximiores: quod si vinco vincentem te. ergo vinco te. ut in. c. cunctis morum. et quod ibi notatur: de cohes. preben. li. vi. Et ex his coniecturis concluditur quod mens statuti extendens ad inclusionem aui et exclusionem matris. Nam de quo constat per coniecturas dicitur evidens: ut notatur probatur in. l. licet. ff. de legat. l. i. Et per coniecturas concluditur quod habet locum argumentum a contrario sensu. in casu nostro: et quod casus omissus per verba expressa non debet relinqui dispositioni iuris communis. Sed debet dici tacite cautum et expressum. d. l. his solis: ubi notabiliter probatur. Nam mens legis est ipsa lex. ita quod ubi habet locum mens et ratio legis debet habere locum ipsa lex siue sit per preualis siue correctiva. Nam si committit legem quod verba legis amplectens contra legis virtutem venit. l. non dubium. C. de legi. 2. c. si. de regu. iur. li. vi. 2. ibi per Bi. regulatur enim ipsa lex a ratione et morte legis quod idem est. quod ratio legis. ut notatur Bi. dicta regula si. et bal. in. d. l. non dubium regulariter sicut corpus ab ipsa anima. Nam ut notatur dicit bal. l. i. l. scire. ff. de excu. tu. sicut homo consistit ex anima et corpore. ita lex ex verbis et mente seu ratione. Ratio enim et mens sic se habet ad legem sicut anima ad corpus: dicitur enim corpus ex dispositione anime. Ita lex ex dispositione rationis. Et sic in quacumque materia sumus ubi habet locum mens legis debet habere locum ipsa lex. ut aperte voluit bal. i. dicta aut. quas rationes: de quibus in materia correctiva requiritur ibi ut ratio sit expressa. tamen alibi hoc notatur limitavit dicens quod licet lex non exprimat rationem. tamen si non potest nisi unica et naturalis seu indubitata: ratio electi et presumi et statui debet fieri extensio propter limites rationis. et si ipsa ratio esset expressa: secus ubi ratio dubitabilis: quo casu posset procedere. re op. bar. i. dicta aut. quas rationes: hoc notabiliter voluit bal. l. i. l. maximam viti. C. de libe. prete. allegat. l. militas agrum in principio. ff. de rem. mili. 2. l. nominati. eo. ti. Et hoc idem in simili questione determinatur Ja. bu. ut ipse refert. Nam in statuto excludente filium a successione patris in favore filii dixit in quadam disputatione quod appellatio filii veniret nepos licet materia esset correctura. quia dicit eadem ratio in nepote ex filio quod in ipso filio. l. libero. 2. i. ff. de vbo. signi. nam non potuit esse alia ratio statuti nisi ut conservaret dignitas agnationis et familie. l. i. ff. de v. i. pi. no. l. y. i. l. publice. C. de adul. Sed in casu nostro mater excluditur a tribus partibus a domibus et castellis favore agnationis: ut per verba statuti dicitur vocat pariter masculos ex linea patris et aui usque ad quartum gradum. Et excluditur in favore fratris et sororis et filiorum eorum. quod non potest esse nisi favore agnationis. et quod succedunt locum agnatorum. ut sunt filii sororum: ergo fortius hoc debet habere locum in quo paterno quod agnatum et proximior ceteris. et in cuius defectum vocabantur alii transuersales ultra fratres et filios eorum: ut per ex forma statuti quo percurrit illa: et maior ratione alia ratio naturalis statuti potest allegari ad exclusionem matris. Idem quod bal. voluit originalem l. y. post pe. i. l. non dubium. C. de le. 2. in. l. i. C. q. sit lo.

consue. facit optime quod non. glo. in. l. tale pactum in fi. ff. de pac. ubi non. q. l. 3. in. l. non exprimat ratio: tamen illa est piecuranda quam potuit movere iustum et sapientem principem. Et idem voluit non. bal. i. dicta. l. scire. Postremo in terminis nostris non ita dare voluit bal. in. l. conventicula. C. de epif. 2. de. ubi dicit hanc questionem fuisse de facto florentie. statuto cavebatur quod quilibet mulier succedat matri sue ab intestato si non existant filii masculi: querebatur utrum a proprio sensu statuti existentibus masculis filia excluderetur. Et concludit ipse quod filie femine debet excludi per fratres volentes successione maternam: quia statutum hec videtur velle a proprio sensu: ut in. l. qui testamento. §. mulier. ff. de testa. 2. quod ibi notatur per Bi. in regula pactum. de regu. iur. li. vi. Item cum in pactis sumatur argumentum in proprio sensu: ut notabiliter probatur in. l. in socerum. §. cum inter. ff. de pac. §. idem in statuto quod est quodam tacita conventio. ut notatur super rubrica. C. de decre. ab or. fa. li. 2. Insuper videtur statutum ponderatum ratione cause finalis quod super inheret dispositioni: ut non. ff. de p. di. 2. demon. l. cum tac. §. falsas. Nec obstat finem enim. l. commodissime palle. ubi casus omissus relinquitur dispositioni iuris communis: quia illud procedit cum casus omissus non potest haberi per pressum ex alio piecuratur: sed ubi potest haberi per pressum. Secus ut eo. ti. l. si ita non voluntas est evidens que expressa vel per coniecturam colligitur. d. l. licet. Sed in casu predicto voluntas statuentium est huiusmodi: et cetera. Et refert idem tenere l. y. in filiis suis addiciens. Idem Bal. quod non. per predicta questione. casus est in dicto. §. cum inter quod melius facit ad hoc quod quilibet alia lex. Et hanc opinionem Bal. secutus fuit do. de anch. in solle. c. iuncto. c. canonum statuta. de consti. Si ergo bal. hoc voluit cum legum correctione in questione predicta ubi non concurrebant multe piecure. longe fortius hoc dicens est hic ubi concurrunt tot piecure ad exclusionem matris per avum paternum: ubi autem non concurrunt coniecture cessant per argumentum a proprio sensu: cum legum correctione: et hoc casu percedit opi. bar. 2. Ja. bu. et aliorum et ipsius Bal. quod solet allegari in Bar. prius per notata per eum in dicta. l. apud antiquos. C. de fur. 2. in dicta. l. qui testamento. §. mulier. ff. de testa. Sed in veritate sibi non dicitur sed potius limitat omnia dicta contraria. ut patet ex responsione quam facit ad. l. commodissime. Nec est verum dicere quod hic fiat interpretatio extensiva: quia ex hoc patet de mente per tot piecuras non dicitur extensiva habito respectu ad mentem sed potius iustitia et intrinseca seu declarativa: quod prius terminos quod penes mentem sunt. non excedit per hoc. l. si. C. de indic. indu. ubi textus optimus: et in. l. libertum. §. senatus. ff. de ritu nup. ubi ex mente et identitate rationis extenditur dispositio legis in iudicium libere facultatis habendi matrimonium. et sic cum derogatione iuris communis hoc voluit idem Bal. post l. y. in dicta. l. non dubium. Item argumentum a proprio sensu colligitur ex. l. seu ipsius mente: ut probatur. xv. q. iij. ex eo 2. i. c. q. l. xv. di. ergo non curandum de legum correctione si ex mente per piecuras elicta appareat de voluntate legis quod habere eundem vigorem. insti. de iure. gen. 2. civi. §. §. quod principium. Et per hoc patet responsum ad omnia tria. scilicet. for mata in favore matris preterquam ad ultimam ad quod respondeo quod l. 3. proprie et stricte loquendo non dicatur intestatus sed intestabilis: qui ex defectu sensus non potest facere testamentum. dicta. l. i. ff. de suis 2. l. tamen ex eo ius loquendi talis dicitur intestatus: et hunc sensum approbat iurisconsultus. d. l. i. in principio et expresse tenet Bar. in dicta. l. i. in terminis nostris. cum statutum excludit matrem a successione filii intestati. nam communis usus loquendi preferat per proprie significationi vocis. l. librorum. §. quod cum cassius. ff. de legat. iij. l. labeo. ff. de supel. lega. l. cum delationis. §. a sententia. ff. de fun. insti. Nec obstat quod dicit Bal. quod cum fiat a peritis presumendum est quod fuerunt verbi proprii: quia dico quod statuta hic senis contra non sunt a peritis sed ab ignorantibus iura. Idem notatur dicit bar. in. l. stipulatio ista. §. lex quoque. ff. de v. obli. quod si statutum continet aliquod verbum habens duas significaciones unam propriam aliam finem commune usum loquendi debemus capere illam quam habet communis usus loquendi finem quod statuentium presumantur ex quo ipsi non sunt iurisperiti. ad hoc ille textus. cum glo. sua. Et ite dico quod etiam leges predictae peritis debent intelligi finem commune usum: quia lex debet periri loco ita notavit glo. c. nonnulli. de rescrip. Etiam dicit Innocentius in. c. olim. de verbo. signi. quod interpretatio dispositionis siue sit lex siue privilegium siue aliquid aliud concurrendum est ad communem usum loquendi. ut. l. si de interpretatione. ff. de legi. 2. quo ad statuta expressum se voluit Bar. in. l. omnes populi palle. Ex his omnibus concludo ad primum quod avus maternus excludit matrem et patrum ipsius defuncti. Et tunc descendendo ad secundum nunc quid mater debeat

ter debeat excludi etiā a legitima debita a iure nature: z vide
tur qd nō qz quēadmodū filius nō potest priuari in totū. quia
nec portio ē sibi debita iure naturali: vt. l. cu. ratio naturalis.
ff. de bo. dam. Ita videt^r qd nec parentes possint priuari cū pa
ri modo cis sit debita filiozū hereditas. vt. in. l. nā z si paren
tibus. ff. de ioffi. testa. Ideo onus alimentozū pariter incum
bit parentib⁹ z filiis. vt. ff. de libe. agn. l. i. z. l. si quis a liberis.

C Sed his non obstantibus dico quod licet opiniones sint. nunquid filij possint per statutum priuari legitime: tamen communior opinio est quod sic existente saltem causa legitima: et causa legitima est fauor masculinorum et agnationis. unde communiter iurista. filie femine et mater excluduntur fauore agnationis hoc expresse tenet bal. in l. cum lege leonina. C. de episcopo. et clerico. et bar. in l. titio. §. titio generoso. ff. de codici. et demon. et l. y. in l. sanctimus. C. de nuptiis. et Bi. in regula indultum. de regulis iurum. li. vi. fin. Jo. an. i. c. raynucius de testa. et nas. non verum est quod hec portio sit de iure naturali. cum illi iure omnino essent communia. viij. di. in prin. et xij. q. i. dilectis simis de alimentorum prestatio est bene de iure naturali. i. di. ius naturale. sed hec portio quarta tertia cum dimidia. de qua et au. nonissima. C. de inofficiosa testa. et in corpore unde sumitur: de tri. et se. §. prius est de iure positiuo ideo potest prius positiuum diminui. et mutari in totum tolli. quia nihil tam naturale et c. l. nihil. ff. de regulis iurum. et in c. i. eo. ti. et insti. de legi. agnationum in fi. sed ipsius alimentandi data necessitate tolli non potest cum sit de iure naturali et hoc casu intelligatur opinio contraria: et sic saluari potest dictum do. vero. deci. xviij. et eorum tenuerunt quod in totum diminui non potest: sed in casu nostro non cadit talis necessitas in matrem. quare concludo valere statutum matris in totum exclusum in fauore agnationum: quod etiam videtur velle bar. in l. i. ff. de suis et legi. hoc supposito. dico quod in casu nostro mater excluditur in totum quia hoc voluit statutum si bene ponderetur. Nam si filius decesserit sine ascendentibus et descendentibus et c. admittit soluz in femina quarta parte. et sic diminuit sibi legitimam cum illa. de iure communis est tertia non extantibus alijs proximioribus sicut hic non extabant. vt nota glo. in au. de trien. et se. §. i. et bar. i. d. au. nonissima. Extantibus non ascendentibus et descendentibus per lineam masculinam seu fratrem et sororem dicit statutum: vt mater in nullo succedat: et sic voluit priuare legitimam in totum. alio nihil adderet ad casum precedentem: et quod totum dicit nihil excludit. de maio. et obe. solite. ar. xix. di. si romanoz cum si. **C** Concludo ergo ex omnibus predictis quod dictus auus paternus attendente mente dicti statuti excludat matrem in totum. Et ad predicta facit theozica. Bar. in l. ij. §. sed forte. ff. ad tertul. vbi dicit. quod vbi mater vel filia excluditur fauore aliorum videntur illitacite vocari quia eis illud lucrum venit applicandum: facit etiam ad predictam conclusionem notabile dictum bar. in au. itaq. C. communia de succes. vbi per illum tex. et l. i. C. de bonis quibus liber dicit quod vbi parentes vocantur ad successionem parentes ex parte patris preferuntur in bonis quesitis ex latere patris: parentes vero ex parte matris preferuntur in bonis quesitis ex linea materna: quod est notabile et singulare dictum et quod posset dici illud dictum bar. restringendum fore. quando concurrunt parentes in pari gradu. vt videntur velle iura preallegata: quod hic non contingit cum mater sit proximior: dico tamen attendente ratione et equitate illius dicti videtur idem dicendum in casu nostro attendente mente statuti. nam bona de quibus queritur fuerunt quesita ex latere patris: et hec sufficiant. Nicolaus abbas.

Æon. lxxvi.

In presenti cōsultatione, ¶ Christi eiusq; ma-
tris p̄fidiobumiliter inuocato: tria succincte vi-
denda. ¶ Primo an venditio que primo appa-
ret facta de tota domo sit p̄sumenda simulata ⁊ in fraudes
vsurarum confecta. Quo p̄supposito erit cōsequenter vi-
dendum que debent esse in hoc facto partes iudicis in sentē-
tando. ¶ Secūdo p̄supposito quod prima venditio nō
possit p̄bāri simulata loco p̄gnōis vtrū teneantur heredes
emptoris soluere pensionem de medietate domus q̄ postea
retro vendidit ipsi venditori receptis ab eo nomine p̄cijs flo-
renis quinquaginta pacto inter eos appposito non obstante.
¶ Tertio an heredes creditorem seu venditorem possint se
aduersus agentem p̄scriptione tueri vigore statuti senen-
sis dictantis q̄ quicq; aliquam rē immobilē possidere spa-
cio decem annorū cum titulo illam p̄scribat. ¶ Ideo ad p̄-
mū i q̄ nō iſſiſta argumētando ad p̄es more solito. ¶ Ne vide-
ar hāc rē dubiā p̄ter p̄positū examinasse. nā iudicio meo ⁊ vt

verius dicā omni in iure nostro scribendū casus de hac q̄stio
nerotundus qui nullo mō caullari pōt. videt̄ i. c. ad nostras
de emp. z vendit. ibi enī p̄tractus in ius sub forma emptionis
z vēditionis inducat̄ pignozatiū ex duab⁹ cōiecturis dūm ta
xat. p̄mo qz fuit vēditozi factū pactū de retro vendēdo. nō tñ
qñcunqz sed a septennio vsqz ad nouē. i. infra septenniū z no
uenniū. ita qz volebat libeꝝ lucrari fruct⁹ septē annoꝝ. ¶ Se
cūdo qz iteruenerat modicitas p̄cij. habito respectu ad ve
rū valorē rei. Quā ex q̄litate p̄cij p̄sumit̄ q̄litas p̄tractus. i.
per diuersas. C. man. in. c. z si q̄stiones. de simo. no. glo. in. l. i.
ff. de super. fi. z bar. in. l. cotem ferro. §. q̄ maximos. ff. de publi.
¶ Itē qñ sit pactū de retrouēdendo nō liberū. vt qz nō vult
recipiēs teneri vsqz ad certū tēpus est p̄sumptio qz hoc fa
ciat causa lucrādi fructus illi⁹ mediū tēporis loco vsure. z fort
ficat̄ hec p̄sumptio ex modicitate p̄cij. Itā sepe p̄sumptio
nec mens q̄ nō sufficit ex se ad sētentiā trāsīt ad violētiā ex alia
p̄sumptioe iteruētiē ita qz sufficit ad sētentiā. vt est glo.
notabilis in. c. insinuatū. de simo. z videt̄ tex. i. c. cū p̄tumacia.
iuncta glo. de here. li. vi. sed in q̄stione nostra nō solū iterue
runt p̄dicta duo: sed etiā multa alia adimicula sunt. ita qz lo
ge fortius debet in casu nostro p̄tractus iudicari vsurarius:
hic enī vt incipiā ab illis duob⁹. ¶ Primo fuit habitū pactus
de retrouēdendo nō pure. sed post festū sancti angeli. tūc p
xime futūz ad vnū anū futūz ad tres annos tūc futuros. ita
qz volebat posse libere lucrari vsufructū illius dom⁹ p̄ annū z
septem menses occasione illorū cētūz florenoz. Secūdo iter
venit modicitas p̄cij quod apparet ex eo euidentē. quia ipse
met antonius ante dictū cōtractū soluebat nomine p̄sonis
p̄dicta domo. quādoqz decez. quādoqz. viij. floren. vnde nō
est verisimile. qz domus sita in ciuitate senaz redditus. x. vel.
viij. florenoz nō valeat vltra cētū florenos cū cōmunē i ciui
tate res redditus quatuor vel quinqz florenoz soleat vēdi p
cētū. facit ad notata p̄ bar. in. l. p̄e ciareri. ff. ad. l. fal. z i. l. ij. C
drescin. xē. ¶ P̄ter ea colligit̄ modicitas p̄cij ex scriptura
illius creditoris. Itā p̄misit qz i casu quo vēditōz seu debitor
nō retineret domū ista trienniū. quod daret sibi. xv. florenos
vltra p̄cij centū florenoz primo tactatū. Et sic nō est veri
mile qz a principio iteruenit vey p̄cium rei. ¶ Itē z tertio ex
hac p̄missione. xv. florenoz. euident̄ p̄sumit̄ hunc p̄tractū
a principio non fuisse vere emptionis z venditionis sed poti⁹
pignozatiū. quia videt̄ cōtra naturā cōtractus vēditionis
vt post factū illo volēte retromere debeat dari maius p̄cij. un
de nō videt̄ a principio qz fuerit p̄fecta vēditio. i. l. neceſario
ff. de. peri. z como. rei. xxi. z ex talib⁹ pactis cōtra naturā p̄tra
ctus pueniēt⁹ magis p̄sumit̄ p̄cius pignozatiū. vt. in. c.
illo vos z quorū ibi notat̄ de pigno. facit quod no. bar. i. dicto.
§. q̄ maximos. ¶ Quarta cōiectura ex eo quia voluit i pactū
quod si fieret retrouendictō deberet debitor soluere omnē ga
bellā z reliquos sumptus fiendos circa notarios. p̄ parte cō
tingente vtrūqz contrahentē: ita qz ille fictus vēditōz volebat
sentire aliquē sumptū sed simplr z absolute lucrari vsufructū
dicte domus saltē p̄ tempore illorū mensium. ¶ Quinta
coniectura colligitur de sequenti cōtractu. in eo quod voluit
qz facta vēditione medietatis illi⁹ domus. p̄ indiuiso nō tenen
tur ad pensionē aliquā vltra duos ānos p̄pter dilationē retro
emendo aliā medietatē domus. Et sic aperte facit p̄tractum
vsurariū. vnde potest ex hoc facilius p̄sumi de qualitate p̄cij.
vt in. l. qui semissez. ff. de vsu. z c. l. illo. vos in fine. de pignori.
z i. c. ex studiis. z i capitulo mandata. de p̄sumptio. ¶ Quod
autē secūdos p̄ctus cōtineat in se vsurariā p̄auitatē patebit
ex infra dicēdis in secūdo dubio principali Ex p̄dictis oib⁹
cōcluditur ad p̄lmū dubiū vt clare dicamus illū p̄ctū factum
forma emptionis z vēditionis fore simulatū z p̄fectū in frau
dē vsurariū z esse in veritate pignozatiū cū concurrūt admi
nicula vltra necessario requisita in dicto. c. ad nostrā. Et nimi
rū qz etiā in casu magis dubitabili cōiter cōcluditur p̄ctus fore
p̄sumendū vsurariū. i. cū simpliciter sit pactū de retrouen
dendo z interuenerit exigū p̄cij. hoc clare voluit glo. ordi
naria in. c. conquestus de vsu. z archi. in. c. pleriqz. xliij. q. iij.
Et do. Anto. in. c. illa vos. de pigno. z ita p̄ plurimas rōnes
alias consului. z legendo tenui. Itē p̄dictis obstant no. p
Ja. de are. vt refert Ly. in. l. iij. C. plus vale. quod agi vbi dixit
qz hec tria simul iuncta non probant contractum vsurariū.
i. pactum de retrouendendo modicitas p̄cij. z quod emptor
cōsuevit vsuras exercere. nam dictum suum est falsum z iure
non. p̄bat̄ z nititur respondere ad. c. ad nostram. p̄alle. z mi

nime respondet: imo erravit i intellectu illius: et responsioe sua
 ut expresse attestatur Jo. an. in. d. c. illo vos. Et his cōcludit
 quales debeant esse partes iudicis i sententiando: nā dico q
 debet pñciare quod pñones domus quas ille creditor p
 cepit vel pñcipere potuit cōputent in sorte debitā. et residuū de
 beat vna cū domo tradi et assignari debitori: ut pbat i. c. i. z.
 z. ij. de usu. 7 in. l. cū pñra. C. de pigno. acti. nō. obstat pñtio
 nes secūdo loco facte. qz omnia fuerunt i fraudē vsurarij et
 accessorium sequit pñcipale. regula accessorij. li. vi. C. de
 nio ad secūdū videlicet pñ supposito sine veritatis pñdicio
 q per pñdicta nō pbatet dictus pñtract vsurarius. C. Qun
 quid saltē vigore cōventionis secūde teneat solvere pensioes
 p dimidia pte domus a tēpore quo fuerūt soluti dicti quinquā
 ginta floreni. et quanquā nō necessariū hunc articulū exami
 nare cū ex superius dictis appareat dictū pñtractū fuisse fene
 ratū. attamē ut mos geratur pñsistentibz breuissime dico here
 dem teneri ad solutionē illaz pensioū. Certe ē enī q ex secū
 da cōventionē fuit facta venditio medietatis domus p indi
 uiso. et translatū dominiū et possessio illam pño venditorem
 secūdo emptorē: qz aperte colligit ex eo. quid soluta medie
 tate torius pñciat ille. pñmisit sibi solvere tres florenos nomi
 ne pensiois pño dicta medietate vsqz ad certū tēpus tūc p
 xime futurū. et promisit eidē facere instrumentū venditiōis p
 que satis fuit in illum translatū dominiū et possessio medietat
 is p indiuiso. ut probat in. l. quedā mulier. ff. de rei ven. fa
 cit. l. quod tēo. ff. de acqui. pos. Nec obstat si dicat q licet pño
 miserat facere instrumentū venditiōis nō tamē apparet factū.
 Quia dico q nō pñmisit vendere sed facere instrumentū vendi
 tiōis ad tēbatōne fiendā: vñ dico q nō vēdidit de pñti. quod
 pñet eo qz tūc pñmisit solvere pensioē: facit i simili. l. sicut da
 tam. C. de libe. causa. 7. c. ecclesiam sancte marie. ut lite pendē.
 instrumentū enī nō ē de substantia cōtractus: s; fit ad pñatio
 nē. pñtractus. l. cōsensu. ff. de act. et obligat. 7. l. pactū. C. de pa
 ctis. Ibis pñmissis clare patet illū obligatū ad solutionē pen
 sionis cōstituit p medietate domus. Nec obstat si dicatur
 cōventionē iter eos fuisse habitā post duos annos tūc pñe
 futuros nō obligaret ad solutionē alicuius pensiois si non
 restitueret sibi residuū pecuniariū de bitarum. qz dico tale pa
 ctum ut puta cōtinens vsurariā pñuitatez nō valere: ut in. c.
 debitoribus: de iureiur. nā voluit illas pensioes retinere. qz vñ
 ferebatur solutio debiti pñra. c. cōsuluit. de usu. 7. notat in. c.
 dilecti. de arbi. C. Et aduertēdū subisist: qz ex his verbis ha
 bitis in hac secūda cōventionē clare liquet pñmū et secūdum
 pñtractū fuisse vsurariū. Nā dicit se vēdidisse sibi medietatē
 domus p indiuiso. et postea dicit q nisi restituat sibi residuū
 pecunie quā d; habere qz nō teneat solvere. C. Unde non
 dicit q nolebat sibi retrouendere aliā medietatē. sed qd debe
 at habere pecuniā: et sic in veritate nulla interuenit vera vendi
 tio: sed totus pñtractus fuit pñguozatius et cōfectus in forma vē
 ditiōis i fraudē vsurariū. C. Postremo pñdescendo ad terti
 u et vltimū in quo dico q nulla potest hic allegari pñscriptio.
 qz statutū loquens in materia iuris debet intelligi fin ius cō
 mune. l. vbi interuenit bona fides: ut i. c. cū dilectus de cle. nō
 resi. facit. l. ij. C. de noxa. 7. c. cū dilectus. de cōsue. 7. si aliter itel
 ligeret non valeret statutū. qz induceret pactū. ut in. c. fi. de re
 scrip. no. bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. 7. iure. 7 in. l. fi. C. si
 contra ius vel vii. pub. ut i casu nostro creditor fuit in mala
 fide. de qua in fraudem vsurarium cōtraxit xxxiij. q. ij. si vir
 go. C. Ibis enim dicit in mala fide qui habet conscientiaz rei
 aliene. ut ibi: et sic ex parte creditoris fidei mentis vel illicite
 paciscentis nō potest allegari aliqua pñscriptio. Idē dico i per
 sonam sui heredis duplici pñsideratione. primo quia mala fi
 des defuncti nocet heredi vniuersali. ut l. cum heres. ff. de vi
 uer. 7. tem. pñscrip. C. Scōo et meliori q heres teneat satis
 facere anime defuncti. ut i. c. a nobis in fi. de sen. excō. 7. i. c. in
 litteris de raptō. 7. c. fi. de sepul. et ex his patet pñscriptionem
 nō prodesse heredi. Et hec sufficiant.

Con. lxxvij.

Quidam franciscus dicitur consignasse quibus
 dam lanificibus florenos centum pacto et cōuen
 tione firmatis inter dictas partes videlicet q de
 beret dicti lanifices habere tenere et trafficare dictor cetū flo
 renos i eoz traffico et artelane. ita q staret dci floreni i dco
 traffico ad dānū et ad lucrū s; ex pñso q dicit frāscus si teneat
 subire damnu i dco capitale vltra. x. florenos i āno. Nec ē ad
 mitteretur ad lucrū vltra. x. ita qd voluit dicit franciscus non

sentire damnu ne lucrū vltra. x. anno. C. Quertur nūquid
 pactū sit licitū et.

Quisti eiusqz matris pñsidio humiliter inuocato:
 videtur primo q sicut enī vno ponēte pecuniaz
 et altero operā alio nō expresse damna et lucra de
 beant esse cōmunia: iuxta notabilē glo. quam seq
 tur Bar. et cōmuniter doc. in. l. i. C. p socio. et videtur probari
 in. l. si nō fuerint. ff. eo. possunt ex pñtione hanc legis dispo
 sitionē tollere et pñnere in maiore partē lucris sentiat vnus so
 cius q alter: ut dicta. l. si nō fuerint. s. primo cū. l. sequenti. et est
 bo. tex. in. s. de illo institutione eo. ti. vbi d; socios posse inter
 eos pñnere ut alter habeat duas partes lucris. Et nimirū: nā
 pñtus ex cōventionē legem capiunt. in regula pñtractus. de re
 gu. iur. li. vi. Et pactū contra accidētia seu naturalia pñtus
 bene valet. ut ff. de posi. l. i. s. si cōuenierit. et in. l. pacta cōueni
 ta. ff. de cōtraben. em. 7. l. pacisci. 7. l. iure gen. s. s; paciscar. de
 pac. 7. c. vno. de como. cū multis si. Ita debuit tenere pñtione
 inter dictos habita maxime cū videatur satis honesta cū qui
 libet posset se habere pariter ad lucrū et ad damnu: nā sicut la
 nifices possent perdere nonaginta per dco capitali ita potuiss
 set lucrari nonaginta si fuissent lucrati cetūz in anno: vnde sal
 tem ratione dubij contractus debet sustineri. ar. in. c. in ciui
 tate. 7. c. nauiganti. de usu. C. Secundo principaliter de hoc
 videtur q si casus. insti. p socio. s. 7 a deo. vbi d; posse cōueni
 ri vel alter sentiat lucrū sed nō damnu. Et videtur qd periculū
 capitalis pot ex pacto ad alterū duntaxat pñnere q videt vñ
 le hosti. in summa de usu. s. an aliquod. s. quid si periculum: et
 Jo. an. i. c. p tuas. de do. post diuoz. rest. vbi dicit q dos exacta
 a marito vergente ad inopiā deponitur apud mercatorē qui
 cauebit ut capitali saluo rñdeat mulieri de parte honesti lucris.
 C. Si s; pacisci pot ut periculū totius capitalis spectet ad re
 cipientē. fortius valent pactū in casu nostro in quo iste frāscus
 cus volebat vsqz ad. x. quolibet anno sentire de damno et pari
 modo se parabat in lucro. C. Tercio ad idē facit certū est q i
 ter pñdictos fuit cōtrata societas et nō mutuū cū dicit frāscus
 velle stare et ad lucrū et ad damnu saltē vsqz ad decem. ergo
 cessat vsura. cū illa nō versetur nisi in cōtractu mutuū: ut in. c.
 cōsuluit. de usu. 7. c. eiciens. l. xxxviij. Et plene p Jo. an. in regu
 la pactū. de regu. iur. li. vi. in mercu. C. S; pñdictis nō obstan
 tibus arbitroz dictū cōtractū nullum fuisse licet primo pba
 to p auctoritates et facili adhibeat fides. C. Secundo p iura
 et rōnes hoc enī videtur primo tenere glo. ordinariam de re
 tis. xliij. q. iij. pleriqz. vbi querit. Nunquid licite possit d; dare
 pecuniā suā mercatori ut inde emat merces. et inde emat par
 tē lucris. Et dicit q nō si periculū spectat ad recipientē: quia vi
 detur quidā cōtractus mutuū. Sed si societatez contra hunc
 et periculū spectat ad vtrūqz dicit licitū esse q vnus socius det
 pecuniā et alter suppleat cū labore quod deest in pecunia dicta.
 l. si nō fuerint cū consi. s. allega. Idē voluit gos. in summa. de
 usu. 7 in. c. nauiganti. eo. ti. dices q ad hoc vñ sit licita societas
 et cessat omne pactū oportet q dāna et lucra sint cōmunia hāc
 eādē opi. tandē voluit hosti. in dicto. s. an aliquo. s. est tñ veri
 tas in hāc opinione pcurrūt azo. et glo. ordinaria accur. in. d.
 l. si nō fuerint. vbi dicunt q si vnus socius nō pñfert magis in socie
 tate q alter nō valet pactū inducens in eos disparitatē. qd ē
 valde notandū. Idē videtur velle Jo. cal. in dicto. c. nauigati.
 C. Sed in casu nostro erat disparitas inter suos sine aliqua
 iusta rōne ergo nō fuit inter illos contracta societas qd vltra
 predictas copiosas et solēnes auctoritates pñetur hoc modo.
 Societas ius quoddā fraternitatis in se habet ut notant vi
 cit tex. in. l. vñ in principio. ff. p socio ergo pactū inducens
 istā disparitatē inter istos sine causa rōnabili est contra substā
 tiam pñtractus cū rumpat ipsum ius fraternitatis: quia de na
 tura fraternitatis est ut oia sint cōmunia. hanc rationem alle
 gauit hosti. ut s. 7 p eam recessit a priori opinione dicens in
 socios nō valere ut alter sustineat periculū sortis tantū. Nec
 obstat q in alijs contractibus valet pactū ut quis sustinet pe
 riculū vbi alias non obligabatur a iure: ut in deposito como
 dato et similibus: qz fin enī in alijs pactū est contra accidētia
 contractus. Sed in casu nostro est contra substantia pño
 pter ius fraternitatis: quod est inter socios dicta. l. verum.
 C. Scōo hoc pbo p dictā. l. si nō fuerint. et dictū. s. de illo cū
 sequenti. vbi expresse d; q int socios damna et lucra esse debet
 equalia: et potest ex pacto induci inequalitas quando alter po
 suit plus industrie vel in pecunie et sic ex causa alter autē vide
 tur pactus infringi tanq contra substantiā societatis at in ca
 su nostro

su nostro nulla subest legitima causa quare dicitur franciscus non debet
retinere equaliter piculum in sorte. sicut dicitur lanifices si volebat
stare securus ut non perderet ultra decem. quod repugnat iuri societa-
tis et fraternitatis. Nec obstat si dicatur quod de lucro volebat
participare ultra decem quod per hoc non cessat disparitas. imo magis
crescit. Item et melius non est verisimile quod in anno potuissent
isti lanifices lucrari ultra viginti vel pauper plus et sic habuisset
dictus franciscus verisimiliter pre sua integritate et lucrum. si bene est
facilius contingens in totum capitale vel alio modo perdat. et dicitur la-
nifices habuissent duplicatum danum. nam perdidissent operas su-
as et sustinuerunt totum piculum satis ultra. x. dicitur autem francis-
cus solus participare vnicuique et modicum danum. Et sic nemo in-
ficiari rationabiliter potest. quia magna inter eos sine causa rationabili fo-
ret disparitas. nam de iure dicitur franciscus deberet solus senti-
re danum in capitali et in toto. lanifices vero solus in operis. ut est
gl. singularis quam sequuntur. de. et li. in dicta. l. i. c. p. socio qui
dicitur quod dicta pecunia quam alii prout soluit societas. nec tenet
is qui prestabat opera. et per hoc notabile consideratione dare per tur-
pitudine et disparitas predicti tractus nam lanifices poterant perde-
re operas et sustinere piculum capita. x. florenis exceptis.
Item et tertio iura nullibi admittunt disparitatem sine causa rationabili
concurrere in toto danum capitali. ut in dicta. l. si non fuerit in di-
cto. §. de illo. Nec obstat. §. a deo insti. pro socio. quia multiplica-
ter ad illud ridentur per hosti. et Jo. cal. in locis palle. Et ego
solitus sum respondere clarius et credo veratius. dico enim quod ille
tex. debet intelligi in pacto iure communi conformi. l. qui fuit co-
uentu utis qui operas ponit non sentiat danum capitalis sed lucrum
sic. Et hoc ideo quia satis ipse sentit danum in operis. Nam opera
sua valet tamen quantum alteri pecunia. ut ibi merito satis est ut ipse
perdat operas et alii solus sentiat danum in capitali. et ita vult tex.
si finis illius. §. referat ad precedentia. quod sciendum est ar. l. si ita
stipulari. §. si flogonus. ff. de rebo obli. Item autem admittere
ut valeret pactum ut dans pecuniam non sentiret danum sed lucrum.
Nam hec societas esset quasi leonina. et quasi contra ius fraternitatis
contra dicta. l. si non fuerint. et l. verum. quia iste haberet danum opera-
rum et pecunie. et alter nullum danum ut sentiret. Item esset in effectu
contractus mutui. quia sentiret lucra et non danum. dicitur gl. in dicto.
c. plerumque. Et per hoc potest responderi ad tertium contrarium. scilicet
formatum. Nam licet videatur contracta societas. tamen ex quo picula
non erant coram immo tanta disparitas videtur potius quidam
presumptus et fictus seu simulatus contractus mutui. et sic con-
tineret usurariam prauitatem. ar. in dicto. c. in ciuitate. et c. na-
uiganti. Item presupposito quod non esset usurarius contractus
saltem non licita societas per predicta. ergo non potest peti
ratio societatis nec lucrum cum defecto petitur quia ex pecunia
non prouenit lucrum cessante societate dicto. c. ciciens. Ad
auctoritatem Jo. an. in. c. per tuas. dico quod iure non probatur
ut etiam dicit Jo. cal. in dicto. c. nauigant. Quidam ta-
men volentes illud dictum soluere dixerunt quod procedit fauo-
re dotis. quod tamen mihi non placet. quia fauore dotis non
debet committi pactum. ut in. c. super eo. de usu. Et his rema-
nent soluta omnia contraria superius formata. Et potest in-
ferri ad solutionem alterius dubij. de quo queritur an pre-
scriptio statutaria hunc locum in casu videtur enim quod sic quia
illa pecunia remansit pure in debito et non in societate. ergo
idez dicendum de eo quod in alio debito ex identitate rationis
de confir. vii. cum dilecta. et c. translatio. de consti. et l. illud. ff.
ad l. aquil. Et hec sufficiant. Ni. abbas

Con. lxxviii.

Ubi toto processu habito in accusatione contra ven-
turellum manuelis sabbatini hebreum habitato-
rem terre montis polirani instituta per quendam
nicolaum olim bartolomei de curtuna habitatozem dicte ter-
re. Tria breuissime examinanda incumbunt ad luculentem
facti decisionem. Primo an dictus venturellus seu ipsius
pater eius nomine comparens sit absolendus vel condem-
nandus. Secundo presupposito quod si absolendus. an dicitur
nicolaus sit de calumnia ad penam talionis condemnandus.
Tertio presupposito quod debeat calumnie penam evitare an
saltem debeat condemnari in expensis factis in dicta accusatione.
Quod ad primum omissa ad utranque partem argumentatio-
ne breuitatis causa cum sit istud consilium decisum. dico dictum ven-
turellum seu manuelum eius genitorem nomine dicti venturelli filij
sui comparentes debere a dicta accusatione absolui. moveor
quoniam si supra scripte reformationis cuius dispositioe di-
ctus venturellus in petitis rebus ponderentur duas partes poci-

pales continet. prima est quod omnes et singuli reformatores panni lane
lini etc. omnino teneantur et debeant venire stare et exercere eorum
artes in loco mercarie dicte etc. Secunda pars est quod alibi po-
tecaliter non possunt redevari pannilane lini etc. ad penam et si
pena florenorum centum cuiuslibet contravenientis etc. Si autem dili-
genter ponderentur dicta testium inductorum contra dictum venturel-
lum in nullam partem dicte reformationis. probatur incidisse in primam
lucem clari. postea non incidisse. quia per neminem testamur. probatur
dictum venturellum esse reformatorem et artem reformatore extramisse
extra locum mercarie. sicut reformatio erigit. quinimo potius
testis secundo loco iducti. probatur oppositum in eo quod unanimiter di-
cunt dictum venturellum seu apostolicam reformatorem donec fuit facta
dicta reformatio. prohibens modo predicto et sic limitando se ad
tempus videtur tacite insinuare et attestari quod post dictam refor-
mationem non exercuit dictam artem. ar. in. l. cum pretor. ff. de iudi. et
in. l. ex eo. ff. de testi. et in. c. nonne de presump. et xxv. di. qua-
lis. Et satis est ad penam evitandam quod non probatur primum. quia facta
maxime debita non presumitur. l. vna. c. de manda. prin. et c. cum
in iure. de offi. dele. cum quilibet presumatur onus nisi probetur op-
positum in. c. si. de presump. et i. c. vno. de scripti. Et reformatio
enim potest dici que vulgus si appellatur cum non habemus si iure dif-
finitum. ad hoc. ter. i. l. sciendum. §. illud sciendum. ff. de edili. edic.
et quod notat Bar. in. p. lexio. ff. minime autem. probatur fuit quod iste
post legem fuerit reformatarius vel quod artem reformatore extra locum mer-
cantie exercuit cum non probetur sicut habetur in dicta terra vel quod di-
ctam artem exercet saltem admittendo res sine delicto volentes ab
eo pannum emere. per viam reformatore. quod videtur necessarium ad hoc
ut quis dicatur aliquam artem exercere. ad si quod legitur et notatur in. l.
palam. ff. de ritu nup. Et quod notat Ly. in. l. i. c. de epi. audi.
facit et quod notat Bar. in. l. semper. ff. de iur. immu. et in dicto
p. lexio. ff. ubi dicitur illud. proprie appellari mercatorem qui maiorem
partem fortunarum suarum habet in mercemoneis cui est in hoc
statu sicut cum appellatorem vulgari in dicto. §. item sciendum. et i.
l. cum de lambris. §. asina. ff. de su. instru. et instru. leg. l. latro. de
supel. lega. Contra hoc dictum venturellum nihil ex predictis
est. probatur. Et quo clare concluditur quod ea capite proprie ptis di-
cte reformationis venit absolendus. Item videtur mihi dicen-
dum respectu secunde ptis. illa enim si bene ponderentur requirit unum
cum certa qualitate. l. quod extra locum mercarie non possunt potcaliter
panni reformatari etc. Unde considerandum est illud aduerbium poti-
caliter. quod determinat et qualificat debum reformatari iuxta notata per
Bar. in. l. ex facto. ff. de vulga. et pup. quare non sufficit. probare quod
ad incurrendam penam quod quis reformatauerit pannos nisi probetur quod
fecerit potcaliter quia cum aliquid est. probatur cum certa limitatione seu
qualitate non sufficit illud probare sine qualitate seu determinatione
requisita. ut in. l. fulcitur. et ibi per Bar. ff. ex quibus cau. in. pos. ea
et per eundem in. l. diuus. ff. de re. iudi. et in. c. no. probatur quod potcali-
ter pannum vendiderit. Nam nullus testium deponit se incidisse
dictum venturellum illi pannum reformatasse saltem potcaliter. putat re-
quirit statum imo potius probatur oppositum cum vnde dicatur se audi-
visse a dicto venturello quod pannum illi reformatauerit in mercantia.
Item alij testes simpliciter dicunt se vidisse dictum venturellum tra-
didisse dicto nicolao tria brachia panni lani. ex si non potest con-
cludi etiam si sum sit quod dictum pannum tradiderit dicitur venturellus
pottecaliter reformatauerit pannum potest idem quod ut reformatarias
ut clare innuit rebus statuti precedentia que sunt ad aduertenda ad
declarationem sequentium. ut in. l. si seruus plurimum in si. de le. i. et i.
l. min. de lega. iij. minime autem. probatur quod aut reformatarius vendiderit
dictum pannum. Et non sufficit ad condemnationem venturelli. maxi-
me habito respectu ad qualitate sue persone cum ex pactis initis cum ex
cessa coitate florentie sibi liceat vendere pignora transcurra. Et ha-
bet etiam in pactis quod nullum statum possit fieri in iudicium pactorum
suorum. unde potuit esse quod dictum pannum vendiderit non pottecaliter ut
reformatarius sed ut feneratoribus pignora transuersa. accusatio
enim dicitur toto. probatur ita ut probatio ipsa accessorie concludat. ut
in. c. in presentia. de prob. facit quod notatur Bar. in. l. non solum. §. sed
et reprobari. ff. de no. ope. nun. hinc no. dixit in. l. i. c. de proba.
quod si fuit facta accusatio vel inquisitio de insultu facto cum ar-
mis vel de percussione cum sanguinis effusione et postea pro-
batur simplex insultus sine armis vel percussio sine sanguinis
effusione debet fieri absolutio. quia non probatur qualitas
actus deducti in accusatione. ad hoc. l. denunciasse. §. quod tamen
ff. de adul. et l. iij. ff. de vi. bo. rap. cum. si. Ita dico in proposito.
Ex his concludo quod dicitur venturellus non probatur inci-
disse. nec in prima nec in secunda parte. dicti statuti. Et sic ve-
nit absolendus quia accusatore non probante reus absoluen-

dus ē vt. i. iuribus vulgaribus. Nemo nunc ad secundū an di-
 ctus nicolaus accusator veniat de calumnia puniendus. et in
 hoc posset examinari longa q̄stio q̄ iure sit nunq̄d accusator
 possit calumniari. eo ipso q̄d nō pbat. de q̄ q̄stione plenē nō. i.
 l. i. ff. ad turp. et ibi per bar. et in l. at bleas. de his qui nō. i. fa.
 et in. c. ij. de calum. et ij. q̄. iij. c. qui probat. et. §. notandus cum
 multis si. Sed nō instādo in verbis cōis p̄clusio ē q̄ accu-
 sator deficiens in p̄batiōe excusat a pena calumnie sibi p̄ se
 aliq̄ euidencia iudicia. vt puta famā vel auditis a fide dignis
 vel q̄d simile vt notat in iuribus p̄eallega. maxime i dicto. §.
 calumniator. et optime facit in. c. i. in fi. de ele. Ex dictis te-
 stiū in hac causa productarum satis potest euidenter cōiectu-
 rari dictū nicolaum nō fuisse in calumnia. vt verisimilit̄ potuit
 credere dictū venturellū ex illo factō venisse cōtra reformatio-
 nem p̄dictam. calumnia autē cōsistit i animo et requirit do-
 lum. qui non est sine calliditate et fraude. l. i. ff. de dolo. et l. iur-
 re gen. §. sed si fraudandi. ff. de pactis. in qua dictus nicolaus
 nō v̄ fuisse. Ex quibz breuiter cōcludo ad secundū videlicet di-
 ctus venturellus sit de calumnia ad penā talionis cōdem-
 nandus. Ad tertiu. §. q̄ de exp̄sis arbitror d̄ ctū nicolaū
 in exp̄sis cōdemnandū. q̄z nō fuerit in calumnia tamē te-
 mere p̄seuerant in accusatione cū debuerit prius discurre
 et peritiores cōsulare an per illud factū p̄bare accusatio in /
 situenda cōtra dictū venturellū. q̄d cū nō fecerit dephendi-
 tur in temeritate que sola sufficit vt q̄s cōdemnet̄ i exp̄sis.
 vt in. c. calumnia. de pe. et ibi per doc. et plenius notatur in. c. si
 nem. de dolo. et cōtuma. et in. l. eum quē temere. et ibi per bar. ff.
 de iudi. et in. l. i. ad turpil. p̄ eundē. vñ iuris ignorātia nō excu-
 sat a cōdemnatiōe exp̄sarū tenet gl. et doc. in dicto. c. finē.
 Et bar. in dicta. l. i. ad turpil. et spe. in ti. de exp̄. §. si. et. ex p̄e-
 missis p̄tes. §. iudices erunt in hac accusatiōe absoluerē dictū
 venturellū seu manuallē nomine filij sui cōparēt a d̄ca accusa-
 tiōe et cōdēnatiōe d̄ ctū nicolaū in exp̄sis q̄s p̄babiliter dicit̄
 venturellus seu p̄. p̄ eo fecit. vt i hac cā. de exp̄sis v̄ro p̄sentis
 filij cū potestas ex suo officio ipsius petierit cui incumbit dico
 standū p̄suetudini. iuxta notata p̄ spe. i. ti. de sala. §. i. et. cōsue-
 tudo. et p̄ gl. in de. statuti. de electio. qua cessante ordinarias
 pro salario nihil petere potest. vñ si eget suis sumptibus illuz
 obtinere. cū p̄pter hęc onera incūbentia instituat sibi salariū
 iuxta notata p̄ Jo. an. in. c. cū ab oi. de vi. et hone. de. sportulas
 tamen de iure civili. et aliqua munera petere potest. que tñ nō
 sunt iure determinate. s̄z stādū est iuris cōsuetudini. vt in auc.
 offeratur. de hoc per gl. et barto. in dicta auc. offeratur. Et
 hęc sufficiant. Nicolaus.

Con. lxxix.

Quid de iure querit̄ an filius cogatur restituere
 hereditatem patris. s. germano testatoris si dece-
 deret sine liberis teneat̄ cauere cū fideiussoribz de
 testi. sienda in euentu conditionis seu restituētiōis. Et breuiter
 dico hoc dubiū pendere ex intellectu. l. inbemus. C. ad trebel.
 Illud enī indubitatū iuris q̄ obligatus ad restituētiōē fidei-
 cōmissi vniuersalis vel p̄cularis tenet̄ regulariter cauere cū
 fideiussoribus. vt ē tex. iuncta glo. in. l. semper. ff. vt lega. no.
 cau. pbat̄ expressius in. l. si q̄n eodē titulo. Et p̄ter locū a
 speciali. in. l. filius. eodem ti. Nam si ibi est speciale in filio no-
 uiter emancipato vel seruo manumisso vt releuetur pater vel
 dominus p̄stando cautionem sub hypothecca bonorūz suo-
 rum. In alijs ergo fortius non sufficit cautio etiā sub hypo-
 thecca bonorūz. quinimmo etiāz si esset impotēs ad idonee ca-
 uendūz nō sufficeret inncta promissio etiāz cū hypothecca bo-
 norū. sed procedēdū est iuxta ea q̄ notabiliter habent̄ in. l. post
 q̄. §. imperator eo ti. difficultas ergo vt p̄dicti orit̄ q̄n filius
 rogatus est restituere. Nā ipse v̄ priuilegiatus. vt nō teneat̄
 ad hanc satisfactiōem. vt dicta. l. inbemus. et q̄q̄ ille tex. lo-
 quat̄ quādo quis est rogatus restituere hereditatē filio suo
 nepoti testatiōis vel pro nepoti. Et deinceps tñ quidā qui re-
 putantur moderni tempore. l. y. dixerunt idem q̄n filij ro-
 gatus ē restituere ex neo ex identitate seu maioriāte rōnis ex
 neus sit ingrat̄ q̄ filij seu nepos. vel p̄iunct̄. Nā si vinco p̄i-
 moze in gradu fortius vinco remotiore. vt in. l. iij. et. §. l. c.
 de bo. materna. Et hoc argumentum fecit. l. y. vacillare in. l.
 inbemus. in fi. tamen videtur residere ipse tandem in contra-
 ria sentētia vt ille tex. nō extendatur vltra personas ibi ex p̄s-
 sas. q̄z hoc v̄tuit exp̄se tex. in dicta. l. inbemus in fi. vbi ap̄tis-
 sime probatur hęc p̄raria. et ibi aperte tenuit odof. dicens illud
 speciale inducū fuisse inter descendentes ne discordia ori-

retur inter eos. Nam videtur oriri quedā diffidētia ex peti-
 tiōe et p̄statiōe huius satisfactiōis. si le adduce i p̄statiōe
 fideiussoris de dote restituēda. p̄hibita inter maritū et vxorē
 ratiōe p̄dicta. secus i extraneo recipiēte dote p̄ alio. vt legiē
 et notatur i rubro et nigro. C. ne fidei do. de. et marie in. l. et in
 dōtibz. C. de do. cau. nō nu. Et p̄ter. i. d. l. inbemus loquit̄
 in nepote et p̄ nepote. p̄prie aut̄ fm canones et leges. talis or-
 citur filius filij vel filie et filij nepotis. ff. de gradibz. l. inter cō-
 sultus. §. ii. gradu in fine. et. xxxv. q. vi. c. ij. et. iij. filius aut̄ fra-
 tris ip̄prie dicit̄ nepos ex cōi vsu loquēdi. vt no. Jo. an. in.
 c. sūdamēta. de elec. li. vi. plen̄. Frede. de senis p̄ filio. xxxviii
 Jura aut̄ maxie antiq̄ debēt̄ intelligi p̄prie. et nō fm ip̄prie
 vsu loquēdi. p̄sertim hodiernū. q̄z legislatores p̄tissimi nō
 vtunt̄ v̄bis vulgaribz. vt notabiliter dicit. bal. in. c. i. de success.
 feu. facit q̄d notat bar. i. l. stipulatio ista. §. bi qui. ff. de. obli.
 Quid plura ad hūc n̄m intellectū adduco vltra alias du-
 as glo. notabiles iuris civilis. vna ē in. l. i. ff. vt lega. no. cau. i
 ver. semp vbi p̄mo dicit q̄ liberi testatores non satisfaciunt per
 dictā. l. inbemus. Et i mediāte post s̄bdit q̄ illud ē speciale q̄n
 rogatur filius restituere suo filio. s̄cdo glo. magis notabilis ē
 in. l. filio. eo. ti. q̄ adhuc magis restringit dictā. l. inbemus dicens
 eam p̄cedere. si rogatus erat filius et fidei cōmissarij erat i po-
 testate rogari. q̄d nō p̄tigit in casu nostro. et idē voluit ibi bar.
 P̄terea pater rogat̄ restituere filio tenet̄ regulariter satisf-
 dare. si p̄batur p̄ locū a speciali. in. d. l. filio. forti. §. quidq̄s te-
 netur restituere patrio. Et sic p̄cludo i casu n̄ro q̄ patrio sit
 danda fideiussio. Nec ē correctā. d. l. filio. p̄ dictā. l. inbemus
 v̄no. glo. in. d. l. filio et c.

Con. lxxx.

Quid inter magnificum commune senarum ex
 vna pte et rayneriū toscani mediolanenses ex alia
 intercessit certa solemnis p̄uētiō occasione vsu-
 rariū restituēdaz quas Jeno in vltimo sue vitē re-
 stitui mandauit. et ad eas restituēdas dicit̄ raynerius p̄fra-
 scriptū modū se obligauit v̄ba aut̄ p̄uētiōis sunt hec. Che
 le vsure si debiano itegramēte restituere p̄ tēpo de sei āni ogni
 anno vn̄ rāto. la quale restitutione comēciato efare si debba
 cōnfecto p̄lo p̄mo anno in calēdo de zenaro et cōsi de poi
 si legua de genaro in genaro. maxie de dicti sei anni rendēdo
 p̄mo a citadini poia p̄tadini et sotoposti s̄cdo che p̄ ordine
 furono scritte et poi a quelle ch̄ si trouassero o fossero forestie-
 ri similemēte si faza la restitutione de tutti li denari in questo
 modo che de presenti se elega vn̄ depositario a tenere et redē-
 re li dicti denari delle vsure. Et oie quelli che si trouerano le
 p̄prie persone a loro heredi p̄li altri. che vighorie ad esser me-
 tere a la casa di la sapiētia querit̄ si et c. Adodo p̄supponitur
 q̄ quidā in p̄mo termino taz ciues q̄ forēses nō petierūt eo-
 rum sextā partē. instructores domos sapiētie illā petiūt tanq̄
 incertū Queritur nunquid possint. et c.

Quid iuris est matris p̄sidio humiliter inuoca-
 to breuiter cōcludo q̄ si apparere p̄t q̄bus dicte
 pecunie debent̄ nō possunt administratores do-
 mos sapiētie peti. Nec de iure cōi. nec vigore di-
 cte p̄uētiōis de iure. n. cōi clarū ē. q̄ quādiū sup̄sunt illa a q̄-
 bus fuerūt extorte. vel eoz heredes nō debēt̄ distribui i p̄iaz
 causam tanq̄ incerte. vt ē tex. ap̄tus cū glo. i. c. cū. tu. de vsu.
 et in. c. sicut dignū. §. res. de homi. q̄nimo dignū dicit glo. in. c.
 cū iū. q̄ si bi q̄bus debētur sunt absentes debēt̄ ad illos mitti.
 Nulla ḡ actio ad illas pecunias petēdas cōpetit domui
 sapiētie. p̄supposito q̄ de iure sibi debeāt̄. icerta. q̄z vt dicit̄ n̄
 potest dici icerta p̄ hoc q̄d notat glo. in. c. iij. de vsu. li. vi. et. v̄bo
 satisfactiōe et p̄ fre. de senis p̄ filio. cl. Et ita dicit̄ raynerius
 tenet̄ restituere illis q̄bus clarū est debere a quoz obligatiōe
 nō releuaret̄. etiā si pauperibz restituāt vel alijs quibz cuiusq̄
 in. d. c. eos. et debitiū remittit. S̄z augere si nunq̄ ip̄prie sol-
 uit̄ q̄n alij ex debito ē p̄stādū. vt dicit̄ ter. in. c. ea. re. de iure-
 iurā. et. ff. de solu. l. et. p̄curatori. nūc tenet̄ soluere. etiā si do-
 mus sapiētie vellet sibi p̄stare cautionē de p̄seruādo eū i dē-
 nem. illa. n. sola nō facit vt q̄s teneat̄ soluere ei cui n̄ debet an-
 sit p̄ sanguine debētis recipere. vt notat glo. et bar. i. l. et. p̄cu-
 ratori p̄eallega. et. l. q̄ hominem. eo. ti. Nec etiam vigore su-
 pradictę cōuētiōis tenet̄ dictus rayneri solvere. quia ad
 soluendū domui sapiētie obligatus est sub conditiōe. s. in ca-
 su in quo pecunie essent innēte. et quia nescirentur vñ non pos-
 sunt illis q̄bus debentur vel eozum heredes inueniri. Nam
 vt dicit glo. in dicto. c. cum tu. q̄ diu potest fieri restitutiō illi q̄
 soluit nunq̄ illa pecunia debet dari pauperibus seu in aliam
 p̄iam causā

piam causam conuerti. et si p[ro]uide solueret ad p[ri]us vsu te
meretur nihilominus dictus raynerius iteru[m] soluere debetib[us]
recipere p[er] iura superius allegata. Et no. Frede. vbi. s. Et an
to. debu. in dicto. c. cu[m] tu. Ante q[uam] ergo existat condicio incer
titudinis non potest peti: quia no[n] dicitur cessisse dies solutio
ni fiende. vt. l. cedere diem. ff. de verbo. signi. et in. c. prudetia.
et per Anno de offi. dele. pendente eni[m] condicione sola spes in
obligatione est. insti. de ver. obli. s. et p[ro]ditionali. et q[uod] i diem
ventur licet ante solui possit. peti t[ame]n no[n] potest in. l. continuus
s. eoq[ue] tempore. ff. de verbo. obli. et in. c. vnico. de plus peti.
Et c[on]cludo ergo q[uod] extantibus illis vel eorum heredib[us] qui
bus pecunia debetur non potest per administratores dom[us]
sapientie tanq[uam] incerta peti. et c. *Q[ui]*.

Con. lxxi.

Quoniam potentis dei postulato suffragio. videt[ur] p[ri]mo
dictam catherinā nullo m[od]o impediri quo min[us]
dicta dote octingentorum florenoz[um] ab herede
icertu seu petere possit. nā siue dicamus illā dote fuisse patris
et filie solius filie non liberat[ur] soli patri soluens. vt in. l. secunda
ff. de solu. matri. l. qui hominem. s. si gener. ff. de solutionib[us]
Et in casu nostro dico fortius soluentem patri no[n] libera
ri. quia illa dos erat solius filie cum tempore quo p[er] filia[m] mari
tauit esset emancipata. Et si dos consolidat[ur] in personā
solius filie si ex postfacto emancipatur. vt. l. vnica. s. videamus
C. de rei. vxo. actio. Fortius hoc p[ro]tingit si ab initio erat emā
cipata. vt notat bar. in. d. l. ii. Est enim dos p[ro]p[ri]ū femine pa
trimoniū. vt in. l. iii. s. si igitur. ff. de mino. l. habet ergo ex his
filia fundatam int[er]tione cōtra heredem mariti. nec alia q[uam] post
modū intercesserit h[ab]it ip[s]i filie p[ro]iudicare. No[n] ob. sibi secū
da cōstitutio maioris dotis cū secūdo nuptui traderet[ur] q[uam] n[on]
habuit pecuniā p[ri]me dotis a patre ex actū sed dote[m] maternā
quod colligit[ur] ex quantitate vtriusq[ue] dotis mat[er]ne. s. et ip[s]i
filie. et clarius hoc elicitur ex fine et liberatione quaz[um] vt heres
matris fecit dicta catherina patri suo ibi dū dicit. Et hoc ideo
fecit q[uod] fuit cōfessa habuisse a dicto bernardo dictā dote[m] do
mine mee et c. licet eni[m] a principio dos mille et quadraginta
florenoz[um] fuisset simpliciter a patre cōstitutā. tū ex sequētib[us]
p[er] q[uod] int[er]debat dare et illā recipere dote[m] maternā. Nā ex se
quentib[us] declarat[ur] p[re]cedetia. vt. l. si seru[us] plurimū. in. fi. et l. q[uod] filia
b[is] elega. et l. min[us] de. iij. No[n] h[ab]et p[re]terea ob stare dicte catheri
ne finis et liberatio g[ra]tis quā fecit petri suo. q[uia] illa n[on] refert[ur] ad
ignozata p[er] dictā catherinā. vt in. l. tres f[ra]tres. C. de pac. et l. si so
roz. C. de colla. et l. nec ignozas. C. de dona. facit q[uod] legitur et
notatur in. l. qui rome. s. duo f[ra]tres. ff. de ver. obli. Et p[er] hoc
quia liberatio fuit facta respectu eoz[um] que a patre petere po
terat. sed dicta catherina nihil t[ame]n a patre exigit hec ab eis he
rede seu a suo creditore ergo et cetera. Et eadē cōsideratione
collit[ur] aliud motiū. quod formari p[ot]est ex testam[en]taria dispo
sitione paterna et liberatione heredis postmodū subsecuta.
Et sed his no[n] obstantib[us] p[ri]mā arbitror finis verior et dico
heredem mariti o[mn]ino liberatū ab obligatiōe q[uam] tenebat dicta ca
therina. Propter q[uod] p[ri]mo q[uod] ex solutione facta petri cōtingit li
beratio siue ab initio petierit potest filia sciēte et no[n] p[ro]dicente
vt. l. ii. s. voluntate. ff. de so. ma. siue ex postfacto sciērit et non
p[ro]dixerit saltē aliquo actu positiuo interueniente. vt in. l. paul[us]
ff. de rei. habet. et de. i. de p[ro]cu. et bonus tex. in. l. filiū familias.
absente p[re]te. ff. ad mace. facit q[uod] notat bar. in. l. cu[m] tabernari[us].
s. idē quesit[us]. ff. de pigno. et in. l. que eni[m]. ff. de rei. habet. Et ma
xime h[oc] cōtingit. et in. l. si seru[us] cōmunis. ff. de dona. in. vi. et
vxo. vbi rōne p[ro]iunctionis q[uam] eni[m] f[ra]tres tacēs habet[ur] p[er] cō
sentiente et vbi agitur de iactura rei familiaris. p[er] q[uod] notat
Et in. l. inuitus. C. de p[ro]cu. et bar. in. l. que dotis ff. de so. ma.
per canonistas in. c. nonne. de p[re]sum. Et Quod autē filia sci
uerit vel aliquē actū positiuū approbatoz[um] solutiōis facit p[er]
tri ex postfacto fecerit satis v[er]o elici. s. p[er] bar[onem] ex scripturis mer
catoz[um] i q[uod] facit dictā catherinā quantitatē creditricē et asserit
se p[er] ea soluisse varijs vicib[us] varias quantitates diuersis p[er]so
nis quāquā. n. de iure lib[er]i mercatoz[um] no[n] faciūt plenā fidē in
eoz[um] fauore. vt. l. exēplū. et l. rōnes. C. de p[ro]ba et in. c. ii. et q[uod] ibi
plene notatur de fide instru. Tame[n] in p[ro]iudiciū tertii et fauore
alterius ab ipso mercatore saltē vbi agitur p[ro]p[ri]ū p[re]sumenda sciē
tia tertij faciunt plenā fidē iuxta notata. in. l. quedā. s. num
mularios. ff. de eden. et in. l. optimam. C. de contrahen. et com
mittit. stipula. et i. c. illud. de p[re]sump. facit q[uod] notat glo. et An
no et in. c. cum olim. de censu. Et Ad idem quod notat bar. in
l. cessus. ff. de vsuc. vbi dicit malā fidē. et sic p[ro]sciētia rei alienē

p[ro]bari per famam loci et alias cōiecturas. vñ ad p[ro]bandū sciē
tiā alicuius facti sufficiūt p[ro]babiles cōiecture cū alias de faci
li p[ro]bari no[n] possit. p[ro]terea actus nominati[us] hic interuenit
faciēdo ex dicta pecūia alijs solui. vt satis colligitur ex libro
mercatoz[um] cui p[re]fertur et cēsurā ciuitat[is] datur plena fides.
Et Sed hoc idē p[ro]bat[ur] ex generali liberatiōe quā dicta ca
therina fecit patriciū. n. sciret vt patet ex p[re]dictis dote[m] suā p[er]
uenisse ad patrē et eni[m] ex certa sciētia vñ liberauit. s. ratione
dicte dotis nihil ampli[us] petere p[ot]est. iuxta plene notata p[er] bar.
in. d. s. duo f[ra]tres. et facit. d. l. res f[ra]tres. in. fine. a cōtrario
sensu. de pac. Nec obstat si dicat[ur] dicta catherina finē et libe
rationē fecisse dū taxat de pecunijs q[ue] dicta catherina a suo
patre petere potuiss[et]. cū no[n] habuiss[et] in petēdo mādātū ab eo
petit[ur] h[ab]et herede mariti. q[uod] dico q[uod] ex quo petiit dote[m] filie et sic
ipso gesto et facto gessit negotiū filie. poterit dicta filia etiam
a p[ri]ncipio ignorasse h[ab]itū ratū factū p[ri]us et petēdo dote[m] ab
ipso p[re]te. vt legi[us] et notat[ur] in. l. si absens. C. si cer. p[er]ta. et in. l. si
mater. C. de rei. v[er]o. et in. l. ij. C. p[ro]so. videt[ur] q[uod] eum liberasse ab il
la quantitate p[ri]me dotis. ex quo eam ab eo petere poterat. Et
la enim h[ab]et liberatiōis petere poterat et c. sunt multū genera
lia et solū denotāt potētā petēdi. ad hoc q[uod] notat[ur] in. c. si. de re
sti. spoli. vñ ita liberādo patrē ab eo videt[ur] ipse h[ab]ere ratā solu
tionē factā p[ri]us. et ipsum p[ri]us liberare. argumētū optimū in.
l. iij. ff. rem ra. haberi. vbi dñs appellādo a sentētia p[ro]curar
toz[um] approbat. Et Ad idē q[uod] in fili notat bar. in. l. i. C. de ar
bi. Et Tercio et vltimo p[ri]ncipal[iter] et forti[us] p[ro]sta ipse facit no.
glo. in. d. l. ij. ff. solu. ma. in vxo adempta. et tex. in. l. si cū dote
s. si pater eo. ti. vbi dicit[ur] q[uod] solus p[er] exegerit dote[m] siue volū
tate filie. ex quo t[ame]n pater t[ame]n sibi in testam[en]to reliquit quanta
erat dos et filia acceptauit relictu[m] imediare p[ro]cludit sibi viā pe
tendi dote[m] ab herede p[ri]us vel ab extraneo creditore. Et aduer
tendū q[uod] tex. et g. o. p[ro]allea. in nullo ponderāt sciētiā filie. s. et
solū cōiecturatā itentionē p[ri]us. q[uod] ex quo solus recepit dote[m]
videtur relictu[m] fecisse filie animo cōp[en]sandi cū dote p[er] eni[m] rece
pta. Nec p[ro]fecto refert an ab eo petat[ur] an ab extraneo q[uod] sat[is]
a patre petiit seu ab ip[s]ius herede cui si effectual[iter] cōpeteret
actio p[ro] herede mariti in effectū petiit[ur] ab ipso p[re]te seu eius he
rede p[ro]pter regressus quē habet p[ro] herede p[ri]us. ad hoc optimū
tex. in. l. iij. in. fi. C. de vsu. rei iudi. Quinimo tex. in. d. s.
si pater. expresse si bene p[ot]erit denegar[et] filie actionē p[ro] extra
neus. et apertū voluit glo. p[re]alle. in. d. l. ij. s. adepta. Et ma
xime hoc dicendū in casu n[ost]ro. vbi habem[us] q[uod] si expresse in hoc
volūtate testatoris. Reliquit. n. dicte catherine iure instim
tionis octingētos florenos. Et sic quantitatē p[ri]me dotis p[er] euz
receptā p[ro] omni legitima quā dicta catherina petere posset in
hereditate dicti testatoris. et p[ro] omni et toto eo q[uod] ex alio ca
pite dicta catherina petere possit q[uam]q[ue] alia de causa et c. Et
mādatur vt finē faceret heredi suo. vt. s. latius et c. Et q[uod] bus
vbi satis clare colligit[ur] p[ri]us q[uod] sciebat se dote[m] recepisse ha
buiss[et] animū cōp[en]sandi. Nā in dote p[ot]est pater istituere filiā
vt no. glo. et bar. in. l. iij. ff. de mino. facit. c. raynerius. de testa
et q[uod] ibi no. Et isto capite no[n] curandū de sciētia vel ignoran
tia dicte catherine. Et satis ad hūc effectū p[ro]cipiendū q[uod] tantū
recepit ex testam[en]to p[ri]us quāntū fuit q[uod] pater occasiōe dotis
recepit ex p[er]sona filie. Et q[uod] bus oib[us] c[on]cludo dicte catherine
denegādū actionē super dictis octingētis florenis tā p[ro] herede
patris vel herede mariti vel alteri[us] cuiuscūq[ue] occasione p[re]di
cta. Et patet respōsio ad o[mn]ia superius allegata in contrarium.
Et hec sufficiant. et c. *Placo. abbas.* *Con. lxxii.*

Quoniam omnium postulato suffragio. quanq[uam] in
his dubijs copiose et diserte sit allegatū et con
sultū. attamē vt iudiciū meū p[er] vba specialia petē
ti more gerā. Attingā specialiter quodlib[et] p[ro]fato
rum dubioz[um] aliq[uod] in mediū deducēdo p[er] alios minime tacta.
et q[uod] ex vnius decisiōe ad alioz[um] solutionē p[ot]est ab illo tanquā
a p[ri]ncipalioz[um] incohādū est. iuxta ea q[uod] habent[ur] et notatur in. c.
pastoralis. s. i. de rescrip. et c. prudetia. de offi. dele. cū si. Et
incipiā p[ri]us examinare an ciuitates et castra de q[ui]bus est cō
tentio sint bona feudalia. an nō p[ro]pria et patrimonialia ipsoz[um]
concedētiū. Et videtur p[ri]mo q[uod] sint p[ro]pria et a nemine reco
gnoscēti. debēt saltē respectu vtilis et directi domini possessio
reporis de cuius initio no[n] est memoria habet vim tituli etia[m]
in p[re]scribēdo p[ro] ius cō. vt est casus in. c. i. de p[re]scrip. li. vi. et l.
hoc iure. s. dictus aque de aqua coti. et c. Sed isti nobiles
progenitores istoz[um] contendentiū seu titi et anselmi possi
b ij

derunt ciuitatem istā & castra tanq̃ domini p̃ tantū tempus
ergo p̃scripserunt in illis liberū & in solidū domini iurisdic-
tionē siue enī dicamus hec bona pertinuisse ad ecclesiā Ro-
manā siue imperiū semp̃ p̃t allegari p̃scriptio q̃z contrai-
eccl̃s Romanā n̄ currit p̃scriptio respectu sup̃ meptatis nec p̃
deū cui vices gerit. tñ in spiritualib⁹ iurib⁹. vt in possessiōe ali-
cuius ciuitatis castri vel ville bene currit p̃scriptio. vt in. c. ad
audiētiā & q̃ ibi no. de p̃scrip. ita eleganter dixi Inno. i.
c. bone el. ii. de postu. prela. in secūda colū. ita & forti⁹ dicendū
ē i cōpetētib⁹ iurib⁹. Itā p̃m̃p̃ij cōpetētiā cōpetit p̃scriptio ē
si sit talia q̃ in signū spiritualis priuilegi. forent reseruata. vt
ē ter. no. i. c. sup̃ quibusdā de d. sig. & in. l. si publicanus. §. i. re-
ctigalib⁹ & ibi Bar. ff. de publi. Quinimo multi voluerūt q̃
ē imperatorē p̃t p̃scribi. vt non cognoscat i p̃ncipē de q̃ ple-
ne no. i. c. venerabilē q̃ si. si. legitimi vbi s̃ voluit Inno. & p̃ ali-
os i. cle. Romani de iur. iuran. i. p̃n. p̃ Jo. de ligna. p̃ bar. i. l. i.
ff. de aqua plu. arcē. & in. l. hostes de cap. & post. li. & re. & i. l. i. fa-
mē in fi. ff. de publi. iudi. Et v̄ verissimū saltē q̃ p̃scribit pas-
sue. s̃. vt subsit pape. vt voluit hosti. in dicto. c. p̃ venerabilem.
¶ Secūdo p̃ncipalit̃ pbat sic argumētū ab etimologia vo-
cabuli negatiue sup̃tū ē validū i iure. vt pbat in. l. i. §. appel-
lata. ff. si certū petā. ¶ Itē valet affirmatiue sumptū si n̄ di-
cit diffinitioni. vt notat bar. i. l. i. de testa. S̃z feudū v̄ a fide &
fidelitate quā b̄z vassallus p̃stare dñō p̃ iuramētū. vt dicit ter.
i. c. ii. p̃ quos fiat i vesti. s̃z istitūz & anselmus aut p̃genitores
eorū nūq̃ p̃stiterūt aut p̃miserūt tanq̃ vassalli. q̃ nō p̃t dici q̃
habuerūt i feudū. quinimo si a p̃ncipio fuisset feudū ex cursu
tāti t̃pis fuisset p̃scriptū. iurta no. p̃ Jo. an. in ti. de p̃scrip. in
addi. spe. in penul. & vlti colūna. p̃ gl. i. c. i. de capi. q̃ cu. x̄. & ibi
p̃bal. & v̄ p̃bari. in. c. si diligēt. & c. ad audiētiā de p̃scrip.
¶ Tertio ad idē ostēdit sic i infra annū vassallus n̄ p̃t in-
uestiturā ab herede vel successore dñi cadita iure feudi. vt i. c.
i. de capi. q̃ cu. x̄. Et legit & notat i. c. veritatis. de iure iuran.
s̃z i casu nostro nō ē memoria q̃ vñq̃ fuerit petita inuestitura.
¶ Nec p̃ heredes q̃ p̃ habuit illā ciuitatē & castra nec ab aliquo
successore in papatu vel imperio. q̃ n̄ ē verissimū q̃ sit feudū. fac
q̃d legit & notat i. c. longinquitate. xii. q. ii. ¶ S̃z bis n̄ ob-
stātib⁹ p̃riā sniam arbitro p̃ualere ad quā i p̃mis adduco cer-
to certū romanū p̃tificē habere itētiōē fundatā i iurisdic-
tionalib⁹ sup̃ v̄bē romanā & toto suo territorio. nō solū ex dona-
tione constātinifac̃ta in p̃sonā beati siluestri. s̃z et ex approba-
tiōe & dispositiōe ludouici imperatoris vt i. c. egoludouic. l. iiii.
di. & c. cōstātīn. xvi. di. & in. cle. romani. de iure iurā. ¶ Nec
parū ab errore distat reuocare in dubiū validitatē illi⁹ dōatio-
nis cū tex. in. c. fundamēta. de ele. li. vi. dicat eā fuisse ex causis
iustissimis diuinitus factā. hec ipse dicit bal. sup̃ p̃lexmio libri
feudozū vltimatez bar. i. p̃lexmio. ff. veteris plene p̃ Jo. d. lig.
in dicta cle. romani. Et hoc v̄z hodie p̃bari ex q̃sita rōne videlz
imperii de p̃det hodie ab ecclesia apud quā ē v̄raqz potestas.
xii. di. c. i. & ii. & c. nouit. de iudi. & i. c. cām q̃ filii sint legi. p̃ gl.
no. in. cle. aduersus. de here. volui bar. in. l. i. ff. de req. reis. Et
sic credere est de necessitate salutis. vt ē decisum i extranagā-
ti bonifacii. q̃ i cipit vñā sanctā. & notat glo. in dicta cle. aduer-
sus. vnde hodie imperator n̄ recognoscit imperiū a populo roma-
no q̃ illud acq̃siuit p̃ p̃pressionē sine aliquo colore iustitie. sed
ab ecclesia a qua cōfirmat & coronat & deponit q̃n opus est
in. c. venerabilē. de elec. & c. ad apostolice. de re iudi. & ecclesie
iurat fidelitatē & obedientiā. vt in dicta cle. romani. & p̃r pā-
pā transfertur imperiū de gente in gentes. dicto. c. venerabi-
lem. vnde constantinus nil de nouo contulit ecclesie. sed po-
tius remisit quod suum erat. vt dicit no. Jo. de lig. in. cle. roma-
ni. Et sic non valet ratio ad impugnandū illaz donatiōē que
habet imperatores non posse diuinnere iura imperii. de qua
per glo. in auc. quomodo oportet ep̃os. §. i. ¶ Ex quib⁹ om-
nibus satis cōcluditur primū p̃suppositū q̃ romanus pon-
tifer habet fundatā iniētiōē sup̃ v̄bē & toto suo territorio in
tpalib⁹ & spiritualib⁹. vt i dicto. c. fundamēta. q̃ i ferre necesse
ē q̃ q̃cūqz b̄z iurisdictionē i illo territorio ius solū p̃tēdere
p̃t de iure speciali cū papa successerit in illo loco imperatoris q̃
solus habebat ibidez iurisdictionē. Itā apud imperatorem
dumtaxat erat fons iurisdictionis. & ab eo tāq̃ a fonte denia-
rūt p̃tates i alios. p̃cesserūt. n. p̃tates inferiores ex magnificē-
tia ipsi⁹ p̃ncipis. vt i auc. de exhibē. reis. §. equissimū. & i. c. i.
q̃s dicatur dnr. colū. x. & hoc notat ibi bal. & meli⁹ in. c. i. de nā-
feu. & i. c. vno d̃ pace iur. fir. vbi dicit q̃ oīs iurisdic-
tio v̄stricte est imperatoris de iure communi. vnde facit. vii. q. i. i apibus

& quod notat per Jo. de lig. p̃ alios i. cle. pastoralis. de re iur.
di. & in. d. cle. romani. Et cū non cōstat in hoc casu n̄o quo iur.
re speciali p̃genitores istoz habuerūt dicta loca & titulus ex
tacita diuturnitate p̃sumēdus ē. vt in. d. c. i. de p̃scrip. li. vi.
& per bar. in. l. cū de in rem x̄so. ff. de vsu. & p̃ Jo. an. in. c. p̃-
uenit. decens. ¶ Oportet & cōiectura p̃sumere titulū. iurta
notata in. d. l. cū de in rem x̄so. & in. c. cōstātīn. de reli. domi. &
l. si tibi pecuniā. ff. si cer. pe. Et per bar. in. l. cotem ferro. §. qui
marimos. ff. de publi. & glo. no. i. l. i. ff. de superfi. que dicit q̃
p̃eciū mercedis quāntitas facit discerni emptores a p̃ditione
¶ Ad idem bo. rex. & q̃d ibi notat in. l. si filius familias. C. de
peti. here. & i. c. puenit. de em. & v̄di. Certū ē q̃ si ex p̃iecturis
velim⁹ i casu n̄o indicare titulum necessario oporteret dicere
q̃ subest titulus feudalis. q̃z vt patet ex rōne facti nihil aliud
legitime p̃ter vsurpationē q̃ nō est p̃sumēda p̃tēlici & iudi-
cari. h̄c. n. p̃supponit q̃ p̃genitores istoz se fideles & seruito-
res sancte romane eccle. & romanorū p̃tifici. p̃ tēpore appel-
lauērūt. Insup̃ p̃supponit q̃ q̃dam ex p̃genitorib⁹ veniens
istorū ad mortē q̃ habebat tres p̃tes in illis bonis. mādauit
in vltima volūtate dictas terras teneri ad obediētiā & reuerē-
tiam rōne eccle. a qua asseruit se ac suos multa bona habuisse
que x̄ba clarissime inuūt & iferūt illa b̄a ēē feudalia ¶ Nā
vassalli p̃prie appellātur fideles. vt in. c. de forma. xii. q. v. &
in. c. vno de forma. fide. colū. i. Et licet q̃libet fidelis. q̃z fides
seu fidelitas magis x̄fat in isto p̃tractu q̃ in aliquo. vt inquit
bal. i. p̃bemo feudoz dñs q̃dam n̄o totalē se cōmittit vassal-
lo p̃sonā. s̃. honore & bona. ideo feudū a fidelitate dictū ē. Et
marie bec. p̃cedūt cū ille i vltima volūtate mādauit vt illa bo-
na tenerētur ad obediētiā & reuerētiā sancte romane ecclesie
a qua asseruit se & suos multa bona suscepisse. Nec apparet
q̃ alia bona p̃ter ista habuerūt a romana ecclesia. tenet autē bo-
na ad obediētiā alienius magis p̃gruit nature feudi q̃ altero
titulo speciali. Ad hoc bo. ter. in. d. cle. romani. Nec ostat si di-
catur illa x̄ba q̃ essent fideles & c. & q̃ tenerent ad obediētiā
romane ecclesie. fuerūt dicta ex quadā donatiōe q̃ essent h̄re
boni x̄piani ad ecclesiā. q̃z dico hoc nō esse x̄simile. q̃z ea que
nō solent ex deuotiōe & humilitate dici. & possunt redūdare i
maius p̃iudiciū non p̃sumunt dicta ex affectiōe. s̃z pot⁹ ex
iure alteri cōpetēti. iurta elegāter notata p̃ Inno. in. d. c. bone
de postu. prela. & p̃ bar. in. l. i. ff. de iur. actuz p̃ua. ¶ Ad p̃e-
dicta bis facit auctoritas ita si quis liberos. C. de natu. lib. vbi
dicitur q̃ si habēs liberos naturales videt eos legitare. Itē
cōfessiōe sepius iterata facit fidelicē nō habere oīa sua s̄b alia
iurta ter. no. & ibi p̃ bar. in. l. cū satis. C. de agri. & censu. li. xi. fa-
cit ter. in. l. vnica. C. de plus peti. & c. per tuas. de p̃ba. cū ibi
no. ¶ Nā. n. debem⁹ hic p̃sumere p̃scriptiōes. q̃z nullū admī-
niculū est de p̃scriptiōe. nec de facili d̄s p̃sumi. q̃z p̃sumere
mus negligētiā romane ecclesie. vbi est tanta vigilātia. in. c. i.
de offi. lega. li. vi. Nec p̃uilegiū merā cōtinēs donatiōē. q̃z
non est p̃sumēdū ecclesiā donasse bona sua. s̄. c. nō liceat pape
xii. q. ii. & i. cum de indebito. ff. de p̃ba. Nec etiā dicēdū q̃
ipsi edificari fecerūt ciuitates & illa castra. q̃z in p̃ucto p̃supo-
nitur p̃riū. sed etiā p̃supposito q̃ sic esset nihilomin⁹ q̃ licz
p̃prietas edificii p̃tinere possit ad edificatiōē non tñ iurisdic-
tiō q̃z illa residet i territorio sic fuit i fundo. vñ p̃tinet ad illū
cuius ē territorii. vt in. c. l. ad h̄c. & ibi p̃ bal. de pace iur. fir-
mā. facit q̃d h̄etur in. l. pupillus. §. territorii. ff. de ver. signi.
& q̃d ibi notat. h̄inc dicim⁹ q̃ tota diocesis ē territorii ep̃i.
xvi. q. vii. c̄s basilice. & q̃ q̃ alius ep̃s ibi edificet eccl̃az nihil-
omin⁹ iurisdic-
tiō p̃tinet ad illū ep̃m i cuius territorio ē. xvi. q.
v. c. i. p̃sumam⁹ §. feudū. q̃d ē magis x̄simile. & p̃terq̃z ab eccl̃ia
romana p̃stituit & nō ē maximi p̃iudici. valet. n. argumētū
a cōiter accidētib⁹ in. c. i. & q̃d ibi no. Jo. cal. de cle. nō resi. Et
inspicim⁹ i obscuris q̃d ē x̄simili⁹ & p̃terq̃z fieri p̃suevit. vt
in regula inspicim⁹. de regu. iur. li. vi. Et in dubiis minimū est
sequēdū. vt i regula i dubiis eo. li. Et maxie b̄ dicēdū fauore
eccle. ne p̃dat dominū directū sibi de iure p̃p̃tes. ar. i. l. sunt
p̃sone. ff. de reli. & sup̃ fu. ¶ Ex his cōcludo p̃sumēdū fore
hec bona esse bona feudalia romane ecclesie. vel ex cōfessiōe
antiquit⁹ facta vel ex p̃scriptiōe tantit̃pis. Itā et q̃ isti te-
nuerunt illa bona vt fideles ecclesie vident si titulus nō p̃ces-
sit illud ius feudale ex p̃scriptiōe acq̃siuisse. q̃d fieri p̃t h̄u-
x̄ta ea que legunt & notat in. c. ad audiētiā. de p̃scrip. & p̃
bar. in. l. cum de in rem x̄so. in fi. ff. de vsu. & in. l. quē ad mod
C. de agri. & censu. li. xi. facit. l. si. & l. emphiteotic. C. de fū. prin-
& in simile per glo. notabilem in. l. i. C. de iure emph. in ver-
repellere iu

repellere in fi. Non obstat huic conclusioni superius alle.
in contrariū. nā procedunt qñ cōcurrit sola possessio longissi
mi tps sine alijs psequētib⁹ denotantib⁹ aliū pñ. ut p̄ter p̄
dictis: **C** Ad secundū rñdeo q̄ si iuramentum fidelitatis sit a
vassallo p̄standū hoc verū nisi a principio fuerit remissus. qd
fieri pōt. ut est tex. no. in dicto. c. ij. i. ti. per quas fiat iuesti. Et
quāquā hoc nō presumat quinimmo nisi de pactis spiritalia
libus probeat presumendū est feudū fuisse commissus fin cōmu
nē cōsuetudinē z cōmunes regulas feudozū. ut est tex. in. c. i.
in fi. in ti. quid sit iuesti. colū x. z ibi boc no. bal. tñ ex lapsu tā
ti tps p̄sumēdus est iuramentū fuisse remissus. d. l. filius. z. c.
peruenit. p̄ealle. Itē potuit tolli remanere feudū franchū z
liberū. ut solū tenerent istī iuramēto. ad ea q̄ habētur in. c. de
forma. de for. fidei. p̄ealle. ut sentit Jo. an. in addi. spe. in ti. d.
p̄scrip. in penultima z vltima colū. q̄ nō apparet q̄ isti ali
qñ p̄uenerint. Et per hoc p̄rescriptio ad tertium. nā vñ p̄scriptū
ut nō teneant perere inuestiturā. sed ex sola cōcessione obligē
tur ad fidelitātē. sicut. n. ex p̄uilegio pōt hec inuestiture peti
tio remitti. ut notāter p̄batur ex his q̄ legūtur z notātur in.
c. veritatis. de iureiur. Ita z ex p̄scriptiōe maxie tāti tps de
cur⁹ initio memoria nō existit cū illa haberet vñ p̄stituti. dicto
c. i. de p̄scrip. lib. vi. z. l. hoc iure. §. duct⁹ aq. ff. de aqua coti. et
est. **C** Itē posset dici q̄ p̄supposito q̄ isti fuissent p̄uati. tñ pa
pa vñ eis velle indulgere cū istud sit inductū i fauorē domini
vñ p̄ hoc nō excluditur qñ sit feudū z quod statutū ē in vassa
liodiū nō d̄ in eoz comodū z fauorē reuocari. ut in. c. ij. de
trāssa. p̄el. satis enim est q̄ qñ hec bona nō tenuerūt ut fide
les z seruitores romane ecclesie. z ad ipsius obedientiā z re
uerentiā. ut. s. dixi. **C** Ad predicta adde notabilem tex. cū ibi
no. maxime p̄ Inno. in. c. i. de religi. domi. vbi d̄ q̄ si nō p̄stat
in cui⁹ diocesi est ecclesia vel saltē dubitat⁹. p̄ exercitiū vñ: ac
ti a certo episcopo p̄sumit illā ecclesiā in totū ad eū p̄tinere ex
quo nō cōstat q̄ pertineat ad aliū. Et sic per vñ actū sit extē
sio ad alios. ex quo nō cōstat q̄ hec bona sunt in territorio pa
pe: z q̄ progenitores istozū tenuerūt ut fideles ecclesie d̄z dici
quod ex toto iure feudi p̄tinet ad ecclesiā romanā. z sic q̄ sint
obligati pape ad ea q̄ habēt in dicto. c. de forma. z est ille tex.
satis notabilis i materia nostra. **C** Et his pōt clarissime infer
ri ad solutionē aliozū dubiozū. Et primo nūqd̄ snia lata p̄
senatozē vñbis in fauorē m̄ris venientis ex p̄sona filiozū p̄e
moztuozū. **C** Anselmū filiū sup̄stite. dico q̄ simi⁹ deduxit in iudi
ciū illā cām ut feudale dices se debere succedere ex persona fi
lioꝝ p̄moztuozū. p̄ partib⁹ eā tāgentib⁹. snia n̄t. qz cū cā ē
int vassallos de feudo dñi feudi. iurisdicctio z n̄ loci ordinarij
dat. dat. n. lex hāc iurisdictionē ordinario p̄uatiue z extincti
ue ad iurisdictionē ordinarij. ut ē bo. tex. i. c. ceterū. de iudi. Et
ibi apte hoc t̄ Inno. l. osti. z ceteri doc. sequētes. saltē qñ dñs
feudi vocat vassallos corā ordinario. ad idē. l. impiale. §. p̄ter
ea. de p̄bi. feu. ali. p̄. Fre. vbi p̄ glo. z bal. Quinimmo n̄. p̄nt
vassalli ē p̄ ex p̄suz cōsensuz p̄rogare iurisdictionē alteri⁹
ommissio dñi feudi sine suo p̄sensu. ut notat gl. z bal. i. de o. §. p̄
terea. z bar. in. l. i. §. z post opis. ff. de no. op. nū. z in. l. i. ff. de
iudi. Et canoniste in dicto. c. ceterū. z vñ de h̄ tex. in. c. ex trāf
missa. de fo. cōpe. Reperit⁹ q̄ snia ista lata a n̄ h̄nt iurisdic
ctionē. z sic null⁹ d̄z eē momēti. ut in. c. at si clerici. de iudi. z
c. si a n̄ cōpetēti iudice. p̄ totū. aut hāc cām duxit m̄ n̄ tāq̄
feudale s̄z propziā z p̄uatiā. z dico q̄ tenuit sentētia in p̄iudi
ciū anselmi. qz non datur hoc casu iurisdictionis defect⁹. nā lex
dat iurisdictionē dñi feudi qñ cōstāt cōtēdentes eē vassallos
z de feudo contendere. ut in dicto. c. ceterū. z in. d. §. p̄terea
p̄ealle. **C** P̄terea sicut currit p̄scriptio p̄ra vassalli s̄nō
noceat dñi ignorāti. ut in. c. de capi. cora. vbi p̄ gl. z bal. z p̄
Jo. au. in ti. de p̄scrip. in addi. p̄al. z p̄ bal. in. d. §. p̄terea. in r̄:
q̄ro: pono ita dicendū q̄ sentētia debet nocere vassallo qui ne
glerit opponere perem p̄roziā ex conuē. feudi. s̄nō domino
saltem ignoranti. facit. c. suborta. de re iudi. z. c. cū dilecta. de
confir. vñ. z quod notatur. in dicto. c. ad audientiam **C** Ex
his p̄z quid dicēdū de iuribus primē sentētie. Nūc intro ad
aliud dubiū videlicet nūquid dicte dñe matri illozū p̄moztuo
rū petenti executionē illius sentētie lata a anselmū filiū possit
titus frater dicti anselmi z ipsius cōiassallus opponere z i/
psam executionē impedire. z q̄ p̄ prima fronte videat⁹ dicen
dum q̄ non per theoricā Inno. in. c. veniens. el. ij. de testi. q̄
refert z approbat bar. in. d. l. a diuo pio. ff. de re iudi. in eo qd
dicit q̄ si peti⁹ executio in bonis ab alio possessionis n̄ pōt ter
tus suo intereē impedire executionē cū possit postmodū age

re contra istum nouū possessorē sicut p̄tisset agere con
tra tertium. ad qd facit. l. is aquo. ff. de rei ven. Ita i p̄posito cū
dicit⁹ anselm⁹ possiderit cōtra q̄ mater egit non videt⁹ q̄ ritus
tāq̄ tert⁹ se opponēdo possit impedire executionē. **C** Ad idē
aliud notabile dictū Inno. in. c. cū in iure. de offi. dele. vbi di
cit nulli fore tantā exceptionē nullitatis impedire executionē se
tentie. p̄ quo facit. c. suscitatur. de i. i. resti. **C** His tamē nō
obstātibus mihi videt⁹ aliter p̄cludēdū. z p̄mo ad intellectū di
cendozū p̄mitto. q̄ dicta dñā nullū ius pōt habere seu habz
in dictis bonis. qñ cū sint feudatalia z feudū sit paternum.
seu antiquū istozū p̄genitorū anselmi z tui mater nullo mōpo
tuit succedere filiis cū qz femina taliter. nisi de speciali p̄cessio
ne doceat. nō succedit i feudis. etiā si sit filia vassalli. qd plus
est ut p̄bat⁹ in. c. i. de succes. seu. z in. c. i. de alie. seu. patri. in co
lū. x. si §. excludit filia §. excludit mater. ut in auct. succes. ad
tertul. qz si vico vincēte z c. vñ i. c. auct. de cōces. p̄bē. li. vi.
C Item ex alio capite excludit mat. qz ascendētes nō succe
dūt in feudo. secus i descendētib⁹. ut p̄bat⁹ in. c. i. de nō succe.
seu. vbi. ter. no. **C** Excludit ex tertio capite. qd ē de agna
tis. vñ cū feudū sit p̄nū nō pōt p̄uenire ad cognatos. qñ im
mo deficientib⁹ agnatis reuertit⁹ ad dñm. ut in. c. ij. d̄ seu. mozt.
z in. c. i. de succes. seu. **C** His p̄missis ad p̄cipale questū
dico qd dictus titus habet multa remedia contra petitiō
nem dicte domi. **C** P̄rio. n. pōt opponere i vim pemptorie
dicēdo nullū ius ipse dñe cōpetere p̄dicta ipsius. n. interes
se opponere ne alteret⁹ natura feudi in ip̄i p̄iudiciū. Nā
si dictus anselm⁹ decederet sine liberis ad eum p̄ueniret seu.
etiā p̄ volūtate ipsius anselmi. qz vassallus nō pōt de feudo
disponere i testamēto i p̄iudiciū liberozū z agnatozū q̄ h̄nt
succedere in feudo. Nā frater succedit fratri i feudo antiquo
ut in dicto. c. ij. de seu. ma. z i. c. i. de succes. seu. p̄eal. z ibi per
bal. **C** Itē pōt opponere impedieō executionē sentētie. qz ut
dixi sua interest ut executio nō fiat. qñ cū ista dñe nō veniat
nec venire possit. ut vassalla sed ut extranea z tendat altera
re naturā feudi. iter est cui libet agnatozū q̄ possz succedere di
cto anselmo ab intestato ne fiat executio. ar. optimū i. l. i. §. z iij.
ff. de libe. cau. z meli⁹ in. l. a sentētia. ff. de appel. P̄o hoc facit
tex. notabilis in. c. i. de iuestitu. rei. ali. q̄ dicit q̄ vassallus pōt
meliorē cōditionē feudi facere. deteriorē nō si sine dñi volū
tate velleozū agnatozū ad quas p̄ successionē p̄uenire pōt. cū
p̄cordare videt⁹ tex. i. c. i. de ali. seu. pater. z sic dicit⁹ titus satis
p̄tendit interesse ne fiat alteratio feudi. **C** Lestā q̄ theorica In
no. itē cum m̄re possidet p̄diuisa. si admitteret petitiō dicte
dñe possideret tantū p̄ parte. Nā in diuisione rei cōis p̄tingit
alienatio. hinc ē q̄ min⁹ pōt puocari sed nō. puocare ad di
uisionē. l. penul. C. de p̄dictis. mino. **C** Nec obstat alia theo
rica Inno. in. c. cū in iure. qz p̄cedit nisi excipies velit p̄bare
nullitātē infratps nō p̄litū. ut plene no. p̄ Jo. delig. in cle. i.
de re iudi. z videt⁹ ibi. ter. Nā si ibi specialis casus i quo ac
ceptio nullitatis nō impediret executionē sentētie. §. taliter habet
impedire. argu. in. c. p̄senti. §. de p̄bē. li. vi. z maxie hoc p̄cedunt
si opponeret nullitas ex iurisdictionis defectu. p̄ueniēs. in tra
glo. notabilē z vulgarā in cle. i. de sequestra. pos. z fruc. z qd
no. bar. i. l. i. ff. qd vi aut clam. Insup. dici pōt q̄ nisi titus op
ponat p̄ suo interesse. satis ē p̄tenti sup̄ficialit⁹ docere de suo
interesse ad hoc ut admitte⁹ z suspēdat executio. **C** Postea
nō patet plenarie z i debitis dilatiōib⁹ docere. ut ē tex. singu
laris i. d. c. veniēs. el. ii. de testi. z ibi p̄ Inno. An aut⁹ possit op
poni exceptio declinatoria p̄senatozē ex p̄uilegio p̄dicēdo q̄
causa ē feudalis. bal. in. d. §. p̄terea tenet q̄ sic. s̄z tñ nō bene
firmat. s̄z mihi placz vna theorica q̄ colligi pōt ex dictis In
no. in. d. c. ceterū. vbi notant⁹ dicit q̄ aut actor agit naturalr
ita q̄ pōt cōprehēdēcā feudalē in libello. z tñc pōt excipi q̄
causa illa spectat ad dñm feudi. cū sit feudalē aut expresse
apparet qd nō deducat⁹ cā ut feudalē z tunc nō pōt oppo
ni in vim declinatorie. qz ex quo n̄ agit de feudo ut feudo nec
agēs dicit se vassallū excludit iurisdictionē dñi. cū iura faciant
eum iudicē dūtarat cū questio ē inter vassallos de feudo. ita
dicit iura p̄allega. Sec⁹ si inter vassallū z tertij. ut no. glo. i
d. c. ceterū. z ibi apte tenet An. de but. z glo. in. d. §. p̄terea. d̄z
§. opponi modis p̄dictis. Pōt etiā p̄ dictū dñm opponi de fe
ctus iuris sui in vim dilatorie ad impedieō litis p̄testationes.
qz vbi p̄cludit⁹ p̄ exceptionē actori nullū ius cōpetere ut con
tingit in casu n̄o pōt sic dilatorie. qz nemo sine actiōe experi
tur. l. si pupilli. §. videamus. ff. de neg. gef. z. c. examinata. de
iudi. notāter tenuit bar. in. l. cum querebat⁹. ff. iudi. sol. Et per

hoc videtur expediri aliud dubium. Nunquid posset opponi de ineptitudine libelli. Item petiit diuisione civitatis et castrorum. frustra. n. querimus de ineptitudine cum nullum ius sibi cooperat per dicta. Si autem hec bona non essent feudalia vel hec domina esset admittenda aliquo iure speciali. tunc non putaretur hoc libellum ineptum. Nam si sunt feudalia prout diuidi. cum ius solus pvideat diuidi feudum. quod sonat in nomine dignitatis. ut ducatus marcbionatus et similes. Secus de aliis feudis. ut pbat in. §. preterea ducatus. in. c. imperiali. de. phi. feu. ali. p. Fred. et ibi aperte hoc tenet bal. et ad illam distinctionem reduci dicitur bar. in. l. inter. ff. de adm. tu. z. l. si vni. al. incipit pomponius. ff. de re iudi. Facit quod legitur et notatur. in. c. de voto. ¶ Ego tamen notat dico vnum quod non reperio per alios consideratum. Quod liceat in aliis bonorum diuisione sufficiat vnum ex sociis prouocare. quia nemo compellitur in cōione esse. ut. C. ff. comu. diu. per totum. attamen diuisione bonorum feudaliū debet esse cōualfali. ¶ Venire. et concordare. alio non potest fieri diuisione. hoc voluit tex. singularis sibi pderet in dicto. §. preterea ducatus. in. v. si cōfortes voluerint et. requiritur consensus aliquorum ad hoc tex. in. c. gl. sepe. de ver. signi. in. fi. cum ille tex. pmittat diuisionem contrariam feudi et intelligi in propriis terminis. nec a nobis tex. recedendum. ut in. l. non alit. ff. de lega. li. z. in. c. si. de v. signi. Si vero bona non sunt feudalia tunc non video quod impediat diuisionem castrorum cum possint separati vendi ex quo non possunt in certam dignitatem et diuidi. Et respectu civitatis que vnicuique loci potest magis dubitari cum hec diuisione pringat in iudiciū rei publice cuius interest non habere plures dominos et territorium non diuidi. facit. l. si. c. si ius. vel vi. publi. et interest civium non mutare dominium. ut no. Inn. in. c. auditis. de pscript. z. c. in. q. uo. de maio. et obed. vñ posset attentari. et quia civitas veniat in iudicio cōmuni diuidendo. sicut veniunt alia bona que cōmune diuidi non possunt. et extat tunc pcedendum. ut habet in. l. ex officio. C. cōi. diu. et in. l. de offi. iudi. et bal. in dicto. §. preterea ducatus. sentit quod possit diuidi quod vñus huiusmodi ad certum locum alius reliquus et. quod tamen prius dixi est equum. ¶ Clemen. ad aliud dubium nunc quid iste anselmus ceciderit a iure suo. quia fraudulenter alienauit non excipiendo matrē. Et in hoc dico aduertendum quod si teneamus illa bona esse feudalia dispositio testatoris. prohibetis alienationem sub pena. nihil in hoc operatur quia non potest vassallus in testamentum disponere circa feudum. ut in dicto. c. de succel. feu. ¶ Item subest iuris prohibitio quo ad feudalia. in. c. ii. de feu. et in. c. de vass. q. hosti. loco. et i. §. preterea cum si vñ debem. hūc casus decidere finem iura feudorum. et quod iste debeat perdere feudum. vel quod ipso facto ceciderit a iure suo saltem respectu prius alienate fraudulenter. allego pulchrum tex. i. c. i. §. callidis in super machinationibus. de phi. feu. alleg. per Frede. quoniam immo per de bent puniri cum alienati fraudulenter legis quam factum in fraudem hominis. et ibi notat bal. pro hoc notabilis est hoc. tex. in simili. in. l. si libertas minor. ff. de iure patro. ¶ Ex cōiuncturis enim apparet quod malitiose anselmus non opposuit cum haberet exceptiones ita paratas contra matrē ut patet ex predictis facit. l. i. ff. ad turpil. vñ sicut alienat bis qui patitur prescriptionem contra se. ut in. l. alienationis verbū. ff. de v. signi. adeo quod dixi glo. notabilis i. c. placuit. el. ii. xvi. q. iij. quod episcopus qui passus est currere prescriptionem contra ecclesiam pro ecclesia agere. ut conseruet eam indemne. de suo ita et is qui exceptiones debitus non opposuit. et tanto fortius cum in casu nostro iste videtur fecisse in fraudem. Nam quod ex coniecturis elicere est et idem ut in. l. licet. ff. de lega. i. Et idem est remittere quod clare. l. quoniam etiam. ff. de colu. in. c. veniens. el. i. de testi. ¶ Hinc est quod si de iussor non habet actiones contra principalem si soluit non oppositis exceptionibus competentibus principali. l. si fideiussor. ff. manda. ¶ Item videtur dicendum si bona non sunt feudalia. tunc incidit in penam testatoris. cum ut. §. dixi alienans in fraudem debet puniri ac si directa via alienasset. dicto. §. callidum. et in. l. non dubium cum ibi no. C. de legi. Et per hec remanet expedita dubia omnia in effectu et. Nico. abbas.

Con. lxxiiij.

Presens dubium in effectu consistit in statuto laicorum. quo inter cetera continetur. ut nemo audiat sub certa pena apprehendere vel capere possessionem alicuius beneficii vel hospitalis sine expressa licentia dominorum secularium. Et quod nullus notarius seu testis iter sit libertatem ecclesiasticam. quod viso facillime inferri potest ad decisionem aliorum dubiorum. stat. dico quod sic. Id. n. statum dicitur potest per libertatem ecclesiasticam. quod tendit contra ea que cō-

cessa sunt ecclesie vniuersali. generaliter vel singulariter adeo quod a papa vel alijs principibus secularibus. hec est cōis theozica. ois doctorum in. c. nouerit. de sen. et re iudi. et approbat bar. et bal. in auc. cassa et irrita. C. de sacrosan. ecclie. addentes quod etiam dicitur libertatem ecclesiasticam. si per statum laicorum clerici efficiuntur timidozes et laici audaciozes. p. l. i. §. honozade. ff. quarum rerum. argu. non da. et de privilegijs tributis ecclesie per ipsos deus. ponit exemplum de eo i. d. c. nouerit in privilegio. ut sola ecclesia admittat res ecclesiasticas. ut in. c. si imperator. xvi. d. et de reb. ecclie. non alie. c. si. ¶ Item ut ad ecclesiam duntaxat ius statuendi de reb. et iuribus spiritualibus. ut in. c. de cap. et c. cum ad vñ. xvi. d. i. facit. xij. q. i. duo sunt genera. et c. ecclia. de cōsti. et c. tene quod dem. xvi. disti. et xxiij. q. i. quod cum ligaueris. hūc est quod estatum laicorum super hominibus potest dicitur destitutio quod constitutio. ut in dicto. c. si. §. restat manifeste concludere quod presens statutum cum disponit de reb. spiritualibus et ecclesiasticis quod administratio et de eis iurisdicchio pertinet ex privilegio dei ipsi ecclesie. vniuersali et suis administratoribus ut. §. pbat est. ¶ Item est privilegium tributum ecclesie vñs per romanos pontifices cum ipso canonibus. ut super hominibus nullo modo sit recurrendum ad seculares ut patet in. c. ii. de iudi. et de offi. archi. c. ut nfm. et cad hoc. et dicto. c. bene quod d. Adeo quod etiam in fauore ecclesiarum non tenet statum laicorum. quod puidet disponendo mandando seu penam addendo. in re ea que notat plenius in. d. c. ecclesia. de cōstitutionibus. et per Jobā. an. et hostien. in. c. si. de sol. et Jo. de lig. et Anto. de bu. in. c. quod clericis. de fo. cōpe. Preterea. violat statum summum et principalem tributum ab ipso christo romani pontificis illud videlicet quod cum ligaueris super terram et dicto. c. quod cum quod exponit Inno. in. c. quanto. de cōsti. dicens quod cum ligaueris. l. p. statuta vel precepta. et in cōcernentibus animam nisi sint tres fides et. ¶ Sed hoc statutum est mandatum pape in spiritualibus et cōcernentibus animam factum. cum papa mandet executori gratie sue ut mittat ipetrates in possessionem quam timore pene tradere non potest. et ex hoc etiam inferitur quod clerici efficiuntur ex hoc statuto timidozes et laici i statuendo audaciozes. Et sic ex multiplici causa pite hoc statutum dici potest libertatem ecclesiasticam. Et optine ad predicta facit. c. qm. de immu. ecclie. l. vi. ¶ Ex his infero ad casum nfm quod ex duplici capite nec possessionem. alias legitime apprehedentes. nec testes intereffentes vel tabelliones de apprehensione possessionis rogati incidunt in penam statuti. Primo ex dispositione iuris cōmunis. ¶ Nam si statutum non valet nec pena apposta. maxime cum talia statuta sint cassa et irrita. ut i dicta auc. cassa et dicto. c. nouerint. et c. grauez eo. ti. Facit quod no. in. c. significatibus. de offi. dele. et in. l. pacta. que cōtra. C. de pac. Quoniam statuētes et ipsa statuta huare facientes sunt ipso facto ex cōmunicati. ut i dictis iuribus ultra penam. ut i dicta auc. cassa. nec excusant preterea statuti sine statutorum positi. quod canetur quod statuta libertatem ecclesiasticam habeantur. p. iuris quia iura voluit ut ea debentur faciāt de volumine statutorum ne aliquid quando de facto seruētur. in dictis iuribus. et ita expresse firmavit bar. et bal. in. d. auc. cassa. ¶ Secundo capite cessat in predictis pene statuarie ex forma alterius statuti quod canetur si quod statutum reperiret libertatem ecclesiasticam illud sit irritum et inane et c. §. premissum statutum nullas vires habet etiam cōsideratamēte statuētū in dicta auc. cassa. Et maxime habito respectu ad reformationem statutorum postea factam quafere idem continetur et c. Nico. abbas.

Con. lxxv.

Quid in summa de iure queritur. an donatio inter viuos et insinuatōe legitime non accedente excedens summam quingentorum florenorum interueniente confirmatione imperatorum ex certa scientia facta post mortem donatoris valeat. ita ut per eam preiudicet debetibus succedere ab intestato et c.

Questio eiusque matris presidio humiliter inuocato. Videtur primo dictam donationem quatenus excedit summam quingentorum aureorum. nullius esse momenti. pro non scripta ea fore habendam ut pbat in. l. sanimus. iuncta. l. si quis per redemptionem. C. de dona. cau. mor. per quā. l. videt correctā. l. si. in. donatōe inter viuos quālis fuit ista nemo dubitat. quoniam talis ad suū vtilitatem ex postulat insinuationem quatenus excedit quingentos aureos ut in iuribus prealle. nec prodesse potest confirmatio facta etiam per glo. no. iuncto. tex. in. l. quies. C. de pre. imp. offi. vbi nota quod licet princeps possit ex certa scientia mibi tollere eas sunt iuris ciuiles ut actiones. illa tamen que sunt de iure gentium ut dominia rerum

nia rerū auferre non pōt ēt ex certa sciētia quoniā illa sunt mu-
 tabilia. in sti. de iure natu. §. p. 7 de legi. agna. tu. in fi. 7. v. di-
 in prin. Idē voluit Inno. in. c. q̄ in ecclesiariū. de cōsti. sed cer-
 tū est q̄ per mortē donatores ante confirmationē impatoris
 ius fuit acquisitū istis nepib⁹ tanquā primiorib⁹ i heredita-
 te dñi anselmi patris saltē adeūda ipsius hereditate. vt i auc.
 de suc. ab inte. 7 facit glo. no. in. l. omniū. C. de testa. q̄ dicit q̄
 p testamētū dat plenū ius quātū ad inquisitionē dñi plenius
 per mortē plenissime p additionē. sed cā itestati equiparatur
 in hoc testamēto cū deferunt hereditatē primiorib⁹. vt i auc.
 post fratres. C. de legi. lere. §. istud ius iā acquisitū. liberens
 ossib⁹ istorū primiorū. f. nepitū nō potuit tolli sine cā post cō-
 firmationē ipatoris ēt ex certa scia factā. id. n. quod nostrū
 est non pōt sine facto nostro a nobis euelli. l. id quod nostrū.
 ff. de re. iur. c. ab eo. de elec. li. vi. 7 quod legitur 7 notat in. l.
 iulianus. ff. de con. ide. 7 in. l. iij. ff. pro so. 7 in. c. i. xxi. di. i glo.
 in verbo in iusticiā. hoc idē v̄ voluisse bar. i. l. fi. C. si cōtra ius
 vel vti. publi. vbi dicit qd p̄iceps nō potest mihi tollere rē meā
 sine cā qz cūz habeat potestatē a deo. vt i auc. quomō oportet
 ep̄os. deus nō dedit potestates sibi peccandi vel auferendi rē
 alteri ad h. xl. di. c. i. 7 de. pastoralis de re iudi. ¶ Scdō p̄n-
 cipaliter p̄ hanc cōfirmationē adduco tex. optimū in. l. fi. ff. d̄
 nata. testi. vbi d̄ q̄ libertus debet per imperatorem restitui
 natalibus patrono cōsentiēte qz ius patroni p̄ hanc restitutio-
 nē amittitur. 7 p̄ illū tex. dixerunt cōmuniter doc. qd p̄iceps
 i legitimatōe fienda d̄z requirere agnatos q̄ successori erāt ab
 itestato 7 cū eoz p̄sensu legitimatōe facere saltē eo casu q̄ si
 ius petit se legitimari post mortē patris. qd tēnerūt cano-
 niste in. c. p̄ venerabilē q̄ si. sint le. 7 bar. in. l. gallus. §. qd si tan-
 tū. ff. de libe. 7 postu. 7 Bal. in probemio. c. vbi p̄ hanc rōnem
 dicit q̄ impator nō pōt legitimare i terris ecclesie qz h̄z citare
 agnatos i quos cū nullā habeat iurisdicōe i illis terris nō
 pōt citationē decernere vel illis aliquaten⁹ p̄iudicare tanquā
 non subditus. ¶ S̄ in casu nostro isti nepotes nō fuerūt in
 hac cōfirmatiōe vocati neccōsenserūt 7c. Et p̄ hoc infero ad
 tertiam impugnationē p̄tra dictā p̄firmationē. Nā hec bona
 dicunt in ciuitate comitatū 7 restrictū bononiensi in quib⁹ i
 perator nō h̄z iurisdicōne s̄z plenū ius in tp̄alib⁹ 7 spirituali-
 bus. extinguiue pertinet ad papā vt in. c. fundamēta de elec.
 li. vi. Et in. c. ego lodouicus. lxiij. di. i de. romani de iure iurā.
 in. di. c. per venerabilē. Nec oportet disputare de donatiōe ec-
 clesie facta p̄ Constantinū cū illa fuerit cōfirmata 7 approba-
 ta p̄ multos impatores 7 p̄ ecclēsiā vt in di. cle. romani cum
 alijs iurib⁹ sup̄ius allega. maxime in. c. fundamēta p̄real. vbi
 dicit qd diuini⁹ fuit facta. Unde nō p̄cū esset ab heresi tene-
 re p̄riū inspecto p̄ferti qd habet in extrauagāti bonifaciū. q̄
 incipit vnā sanctā. Et pro illius validitate stat bal. i. p̄xmo
 digestorū in fine nō potuit. ergo impator super illis bonis dis-
 ponere. vt in di. de. pastoralis. facit tex. in. l. fi. ff. de iurisdicō.
 om. iu. ¶ Quarto principalit̄ facit tex. i. l. c. quāuis 7 c. si p̄-
 te. de rescrip. li. vi. vbi habet q̄ restitutio vel noua collatio nō
 trahitur retro cū p̄iudicio illius cui ius medio t̄p̄e fuit acqui-
 sitū p̄ qd dicit Jo. an. in regula sine culpa de. re. iu. li. vi. i mer-
 curia qd stāte iure sp̄ali vt p̄mogeni⁹ succedit in totū p̄moge-
 nit⁹ nālis q̄ fuit legitimat⁹ p̄ sequēs m̄rimoniū n̄ debēt p̄ferri
 scdō genito legitimo 7 nāli qz illa legitimatio facta p̄ sequēs
 matrimoniū n̄ obet retro retrahi cū p̄iudicio secūdi geniti cū
 ius p̄ine geniture iā q̄sitū erat p̄ p̄ri⁹. Ad idē qd no. gl. 7 bar.
 i dicto. §. 7 qd si rātū. 7 meli⁹ i. l. fi. C. sen. pass. vbi dicit q̄ si bā-
 nit⁹ publicat⁹ restituat in integrū p̄ ipatorē n̄ d̄z illa restitu-
 tio trahi ad bona alienata i aliū medio t̄p̄oze p̄ p̄cipē. ar. i. l.
 bñ a zenone. C. d̄ qdriē. p̄scrip. S̄z his n̄ obstatib⁹ p̄riā sniam
 arbitroz de iure veriorē. Et p̄rio p̄ fundamētō dico qd ipator
 p̄currit i iurisdicōis exercitio cū q̄libet dñō inferiore habēte
 iurisdicōne sic papa p̄currit i q̄libet p̄lato. Bicif. n. ipator
 dñs mū di. l. de p̄cario. ff. ad. l. ro. de iac. 7 dicta. l. bñ a zenone.
 C. de qdri. p̄scrip. 7 vii. q. i. in apib⁹. fecit. n. de⁹ duo magna lu-
 minaria in mūdo. vnū 7 p̄ssit diei. alterū vt p̄ssit nocti. Impa-
 torē. f. i tp̄alib⁹ 7 papā sp̄alib⁹. 7 vt dicit tex. i. c. solite. de ma. 7
 ob. 7. xvi. di. si ipator 7. c. cū ad verū. vñ sic p̄ vnūuersū p̄or ad
 papā recurri i sp̄alib⁹. ita ad ipatorē i tp̄alib⁹. vt i dicti iurib⁹.
 Et h̄ idē voluit bal. i. c. l. q̄s seu. da. pos. dicit qd ois iurisdicō
 districtio de iure cōi. ē penes ipatorē. ita nō. i. c. i. dñu. seu. di.
 7. c. vno. h̄. ad h. d̄ pa. iura fir. fac qd no. do. i de. pastoralis 7
 cle. romāi p̄al. h̄is p̄missis. pbabo qd d̄cā p̄firmatio d̄z valē 7
 tenere i p̄iudiciū istorū nepitū. Et primo allego tex. iun. gl. in

gu. in cle. l. de immu. ecclesie. vbi dicitur quod tanta est pote-
stas principis circa ius positum ut facta possit habere pro in-
fectis quo ad omnem iuris effectum ita ut faciat retroire ac si nun-
quam illud emanasset. Incipit concludi quod aliquis incidit in
excommunicationem vigore alicuius constitutionis si papa illam constitu-
tionem vult habere. p. infecta. non indiget ille aliqua absolutioe
seu p. inde est ac si nunquam fuisset excommunicatus. habet. n. princeps
plenissimam potestatem super ius positum. ut in. c. posuit. de conce.
prebe. et in. l. princeps. ff. de legi. et l. digna vox. C. eo. ti. ¶ Ad
predictam optine facit totus titulus de capiti. et possit. rem vbi princeps
contra veritatem fingit retrahit multa. ac si nunquam fuissent fa-
cta. adeo ut quod recepit ius perdit multa alia. ut ibi plenissime
habetur. et marie l. postluminum est ius. eodem capitulo. ¶ Et
ergo in casu nostro istis neptibus et primogenitis fuerit ius aduen-
di quesitum ex iure civilis dispositione. et ex eodem iure corruerit
dicta donatio ex insinuationis defectu. ut dicta. l. sanctum. Cum
de iure naturali aut gentium non requiratur hec insinuatio seu suf-
ficit ad ipsius donationis validitatem voluntas donatoris. ut in
§. p. traditione. insti. de rerum divi. Sed fuit inducta de iure civi-
li saltem ut homines non fraudentur. iuxta plene no. p. bar. l. l. mo-
destinos. ff. de donationibus. potuit imperator tanquam super hoc ius po-
situm habere illam. l. p. infecta quo ad omnem iuris effectum et se-
p. inde valeret donatio. ac si nunquam illud ius emanasset. licet tamen
potuit dictam donationem retrahere ut supplere defectum iu-
ris circa illam solennitatem insinuationis ac si p. principio insinuatio
intervenisset. ad hoc optime quod legitur et notatur in. l. omnium. C.
de testam. l. hic. n. expresse imperator voluit illam donationem re-
trahit ac si a principio fuisset insinuata. Et fecit hoc ex certa
scientia et sic ex plenitudine potestatis. hoc. n. p. portat. d. dau-
sula. ut innuit glo. notabilis i. c. ad hoc sumus de rescrip. Ad
idem glo. si. in. c. ex multiplici. de deri. que ad materiam nostram iuri-
cto. tex. multum facit. ¶ Item expresse imperator sic supplevit om-
nem defectum si quis i. dicta donatione intercessisset. quod suppletio
saltem operatur quo ad solennitates iuris. iuxta notata p. spe. i. ti.
de legat. §. nunc ostendendum. ver. xviii. et p. archi. in. c. romanens.
lvi. di. facit tex. et quod ibi notatur in de. pastoralis. de re iudi. et i.
c. i. de transactionibus. et quod ibi notatur. l. osti. vbi etiam dicit. Immo
quod si princeps ex certa scientia aliquid approbet ne deum quod confir-
met. sed solummodo suo privilegio inserat quod de iure non valet firmum
erit. sicut statum laicorum super ecclesiis valet. et p. confirmato ha-
betur. si papa illud i. suis litteris approbat. argu. ff. de pigno.
l. fideiussor. §. si. et de consti. c. ecclesia sancte marie. xcvi. di. ubi
quod de cum similibus. Cum ergo dicta donatio corruerat ex defectu
solennitatis a iure civili introducte satis potuit imperator illum
defectum supplere et decernere ac si p. principio intervenisset per
predicta. non obstante quod medio tempore ius adveniendi fuerit illis ne-
ptibus acquisitum quod hoc ius illis pervenit mediante iuris civilis dis-
positione circa quod ut predictum potuit imperator disponere habere
illud p. infecto quo ad omnem iuris effectum. nec imperator h.
principaliter disposuit circa ius privatum illarum neptium. sed per quan-
dam consequentiam principaliter enim disponit circa ius civile
supplendo solennitatem ab eo requisitam multa enim permittun-
tur p. consequentiam que non admittit principaliter. ut. l. i. ff. de au-
cto. tu. Et presertim cum hoc ius fuisset neptibus acquisitum non ex ea-
rum contractu. seu facto sed ex iuris civilis dispositione. unde vi-
demus in fili quod princeps mittit supplicationem contra sententiam
a qua non poterat appellari. et quo iam fecerat ius inter pres
ut in. l. res iudicata. ff. de regu. iur. et l. ingenuum de sta. homi. et
c. cum inter. de re iudi. ut patet in aucten. que supplicatio. C.
de preci. impe. offe. et contra eum in integrum restituit. et c. cu. ex
litteris. et c. auditis. et c. ex litteris. de i. inte. resti. C. vbi et apud
quos. l. appellatione. l. i. ff. a quibus appel. non licet. et c. super que-
stione. de offi. dele. et restituendo minorem in integrum adversus
contractum prejudicet etiam ei ad queres medio tempore pervenit
per contractum factum cum emptore minoris. ut in. l. in cause la-
prima. §. si. ff. de mino. ¶ Item restituit in integrum adversus
prescriptionem per quam iuris auctoritate fuerat acquisitum ius
plenissimum. iuxta notata in. l. si. rem ra. ha. et in. c. ad aures de
prescrip. ¶ Ad predicta facit. c. auditis pale. et in cle. vna.
de in integrum resti. ¶ Secundo principaliter adduco. tex. nota-
bilem in. l. i. ff. de nata. resti. in l. vbi dicitur. quod imperatores non
facile solent libertum natalibus restituere nisi consentiente patrono
cum non posset postmodum ad liberti successionem venire. Et cum
ut innuit ibi tex. potest imperator restituere libertum patrono non
consentiente et non vocato. sed de facili non solent. potest ergo ex certa sci-
entia facere si vult. quod quod ius situm sit. ut i. c. de cogn. spi. li.

vi. et quod notat Inno. i. c. nisi cum pridē. de renun. ubi dicitur
superior penes quem est potestas dispensandi potest et non vocatis il-
lis quibus preiudicat dispensationem impedire: et tex. illius. l. ii. dixit
notantur bar. in dicta. l. gallus. §. et quod si tuum quod si imperator vult
legitimare aliquem non vocatis agnatis quibus delata est heredi-
tas potest dummodo hoc faciat ex certa scientia. et sic ista vide-
tur casus noster aperte decisus. Nam fortius poterit in casu no-
stro supplere hunc iuris defectum in preiudicium istorum neptum quibus
ius succedendi erat ab intestato delatum ex modico sollem-
nitatis defectu iuxta notata in dicta. l. modestinus. de dona-
gradi. n. est legitimare et fingere quem legitime natum seu resti-
tuere antequam natalibus quod supplere sollemnitatis defectum respec-
tu infirmationis et utroque casu preiudicat his quibus ab inte-
stato hereditas erat delata. **T**ertio principaliter adduco no-
dicta per Ly. i. l. rescripta. C. de pre. impe. offe. quod contra appo-
bantur palios legistas canonistas modernos i. c. qui ecclesia-
rum. de pñi. dicit quod princeps non possit sine causa rescribere pre-
iudicium. nisi si de facto scribit presumenda est in eo causa. unde si princeps
mandat aliquem interficere vel rebus suis privari sibi penitus est. quod
iudicare secundum conscientiam nec presumit corruptibilis. et semper pre-
sumenda est in eo causa. facit. c. in memoria. xix. di. 2. c. quod culpa-
tur. xlii. q. i. 2. c. quid ergo. xi. q. iii. **E**rgo imperator hic dicat
se confirmasse ex certa scientia pro eo presumi causa legitima.
maxime quod fauore publicum potest princeps quem privare re sua.
ut in l. late verberatum. ff. de rei. ven. notat bar. in dicta. l. si. C. si
contra ius. et in l. antiochenum. ff. de privileg. credi. et in dicta. l.
rescripta. et princeps hoc videtur asserere in proemio illius con-
firmationis. cum in ipsius persona versetur ius publicum consistit
enim sacris sacerdotibus et magistratibus et diens publicum
ex verbis suis enunciatis super quibus se fundat credendum
ut in de. i. de proba. facit quod no. bar. in l. ambrosius. ff. de
decre. ab oz. faci. multo ergo fortius dicere necessario habemus
dictam confirmationem valuisse. cum per eam non preiudicat in re quod
eo ex facto partis. sed ex mera iuris civilis dispositione. **E**t
per hoc concludo dictam confirmationem valuisse et preiudicare
illis neptibus. Et per hoc subtiliter iuventi soluta remanent
contraria superius inducta contra confirmationem. procedunt enim
quod imperator principaliter vult disponere contra ius gentium tollen-
do quantum ex facto omnino tantum vel vere vel presumptivum ces-
sante. sed nos loquimur in iure quanto aucte iuris civilis. Et cum
princeps principaliter disponit supplendo defectum iuris positi-
vi vel restituendo id quod cum huiusmodi presumenda est. ut dixi. **A**d
secundum per rariū satis est patet. sed respondetur ex predictis. Nam l.
si. loquitur de potestate ordinari a non de absoluti prout loqu-
tur. l. i. eo. ti. quod si intervenit per illam regulam ex certa scientia et c. **E**t
tertium dico quod hic presupponit quod donator seu iste neptes sint de
territorio. unde presumo quod sint de iurisdictione imperii. et sic
presupposito quod bona sunt bononie tam ex quo presumitur de i-
perio illa donatio sit corroborata extendit ad bona vnicuique
sita. sicut in simili notat bar. in l. cunctos populos. C. de sum. tri-
ni. maxime in illa questione. vtrum testamentum factum in certo lo-
co secundum illius loci statuta specialia debeat extendi ad bona eri-
stentia loco non supposito statuenti. et concludit quod sic. ut ibi
plenissime per eum. et facit. l. i. C. de testa. cum si. **A**d ultimum
contrarium dico quod in illis iuribus non intervenit vera in integrum
restitutio. ut ibi no. in glo. Item non apparebat de voluntate
pape quod voluisset actum retrahere cum preiudicio alterius. alia se-
cus. ut ibi aperte dicitur. hic autem ex se apparet de voluntate
imperatoris. Et eodem modo potest responderi ad auctoritates
Jo. an. i. dicta regula sine culpa. licet et multi doctores amplius
limitaverunt contra opinionem suam ut ipsemet ibi refert. et quod h-
stat ut dixi de aperta voluntate principis quod ponit in hoc dis-
ponere. ut ex predictis colligitur. abbas.

Con. lxxv.

In presenti questione. Omnipotentis dei postulato suffra-
gio. duo vult mori petenti geram aliorum opinionibus et
motibus referat ad utrumque potest cum satis utrumque sit
argutum. scilicet ommissis breviter attigam. quoniam ut bellissime habet
apud. f. i. c. de vice. iur. enu. Ex multitudine auctorum iudican-
dum est cum possit forsitan et deteriores sententia et multos et maiores in
aliquo potest separare. hinc fortasse mori Jo. an. i. c. i. de pñi dixit
cōm opinionem sequenda est nisi notorie male dicat. vel rationabiliter
pūcat quod non iudex acutissimi ingenij existat ibi primum dubium
erit filii vtriusque principis preferri debeat patruo in maiestate processa
cuidam non nobili petro affa. hispano habito prefertur respectu ad
nobis processus eidem fere per illustre principem regē castelle in quoniam cetero

ra ad propositum continentur hec verba videlicet. Et quod post obi-
tum habeat succedere et hereditate dicta hereditate dictarum apo-
thecarum primo nominatarum alter eorum ut dictum est. videtur filii
maior quibus habuerat legitimo matrimonio et alij filij et filie
et heredes quod ab ipso vel a nobis descenderint ex nostra linea de
legitimo matrimonio. vel quod sit legitimatus sed quod ius requirit.
videlicet post obitum alterius gradatim et semper preferat maio-
ri et c. **S**ecundum dubium est cum patruus tanquam constituitur in mi-
noribus ordinibus fuerit per nepotem coniectus in curia romana
et processus ibi fuerit a domino nullus actus. nunquid per supvenie-
ntiam bigamie. quam dicitur patruus deinceps incidisse. sic dicta causa ex-
pta vel eximenda a curia romana. et remittenda ad iudicem se-
cularē. **T**ertio igitur ad primum circa quod dico animadverten-
dum quod cum filij et nepotes vocentur ad hanc successionem ex disposi-
tione et privilegio regio magis sunt ponderanda verba privile-
gij quam iuris communis censura disponens super successione pa-
trui et nepotis in bonis avi vel patris. nam principaliter ibi tra-
ctatur de efficacia et incomprehensiva privilegij. et attendenda et
ponderanda sunt ipsius privilegij verba. ut in. c. porro. et in. c. re-
cepimus. de pñi. et in auc. de mada. pñi. §. si quis autem. et per
fecto si predicta verba privilegij seu concessiois. in quibus huiusmodi
stionis plenaria vis consistit ex corde animadvertent claris-
sime patebit dictum nepotem preferendum. **P**ropono primo ad h-
dicendum. quod immediate post patris obitum cui facta fuit principa-
liter concessio vocat primogenitus ex regia dispositione. Et
sic hoc ius succedendo consequitur primogenitus non a patre vel a
lege communi. sed ex speciali dispositione regia iuxta notata
per bar. in l. ut iureiur. ff. de oper. liber. et per bal. in auc. si quis
ruinas. C. de sa. san. ecc. facit. cum ibi no. maxime per bal. i. c.
vno. de succe. seu. colū. r. Ergo hoc ius succedendi illico cum pri-
mo genitus venit ad lucem in habitu et in spe. consequitur. ut est spes
firma et invariabilis. cum per patrem aut alium inferiorē tolli non possit
cum transierit in contractum ut in. c. i. de pñi. et pñi. et Jo. an. in. c. si
gnificasti. de fo. compe. facit. c. i. de seu sine cui. non amittit. et no.
bal. i. c. i. de succe. seu. et per bar. in l. si alius penul. ff. de decre. ab
oz. fa. **E**t presupposito quod princeps potuisset revocare. ta-
quam deperdet a solius principis potestate de fieri non posse. ut in l.
apud iulianum. in si. ff. de leg. i. et no. Bi. in regula semel deo. d.
regu. iur. li. vi. **I**gitur hanc speciem firmavit et irrevocabilem
transmittit primogenitus in filium. hoc probat et identitate
rationis. sicut speciem competentem patri et per additionem transmittit
ipse pater in filium ut in. §. ex conditionali. Insti. de ver. ob. quod
non contingit ex alio nisi quod illa spes firma et irrevocabilis cum po-
tētia de facili reducibilis ad actum habeat. per actum. ut in. c. pñi. et
et quod ibi notat. d. resti. spo. ita et hec spes firma et invariabi-
lis tanquam per se ex privilegio regis de posse transmitti filium
Nec obstat huic motui tex. in l. vna. §. si autem. C. de cadu. tol-
vbi dicitur quod legatum additionale. quod ex eo competit sola spes an-
conditionis eventum non transmittit in heredem. quod duplex potest esse
diversitatis ratio. vna quam allegat gl. in dicto. §. ex conditiona-
li. dicens quod in contractu conditionali intervenit factum ipsius preben-
tis volentis prospicere sibi et suis heredibus. sed in legato nul-
lus factus legatarii. intervenit et principaliter intendit. prospicere per-
sona legatarii. unde cum non radica veritatem personam ipsius legatarii non
transmittitur in heredem. unde teneo potius rationem illius glo. quam
verba. **E**t enim in casu nostro intercesserit concessio regia. per
cuius nomen persone ipsius primogeniti. sed est filio suorum. ut per
ex verbis preallegatis. Ergo hec spes est transmissibilis in filium
Si. n. prebenites per hoc est fortius lex privata principis ac. in l.
non impossibile. ff. de pac. presertim hoc casu. ubi specialis dispo-
sicio principis hoc voluit aperte. puidere nomen persone primoge-
niti. sed et ipsius filij ut per ex verbis concessiois ibi et alij filij et
filie et heredes quod ab ipso vel a vobis descenderint et c. Et hec con-
sideratio iudicio meo est optima et optime facit quod in simili legi-
tur et notat in l. lucius. la. ij. ff. de lre. insti. et notat per bal. i. i. c.
C. de his quod ante ap. tabu. **S**ecunda diversitatis ratio inf. §. ex
conditionali. et §. si autem. palle. est quod per scribentem voluntas seu spes
est firma et recta. quod per ab initio sunt voluntarii ex post facto sunt
necessitatis. l. si. c. de acti et obli. secus in vlti. quod relicto non est
ita firmum cum deperdat a voluntate testatoris. ut in. c. cum marthx.
de cele. missa. Item no. per in testamento sibi eam legem dicere. ut a
potere ei recedere non liceat. ut in q. i. l. si quis in pñ. ff. de leg.
ii. §. cum i. pposito nostro debet huius primogenito beneficio. l.
specialis quod tolli iudicat impossibile. ut predicti. §. accidit ad
nam potius per quam vltime voluntatis. ut fiat transmissio in filium
nec curandum quod hic non intervenit factum filij quod illa non est ratio ne-
cessario con-

cessario cōcludens. s. potius illa quā premisi. s. q. spēs ē certa
z firma. hanc rationē nō sentit Jo. an. in. c. licet de voto. z in
addi. spe. in. ti. de feu. i. vi. colū. Negari enī nō pōt quā fori
ius acquirat primogenito hic ex cōcessionē regia pure facta
habita maxime cōmmemorationē filiorū quā ex cōtractu cō
ditionali cū deficiente cōditione corrūat totus cōtractus dicto
s. ex conditionali. S. dicta concessio semp durat z est pura z
firma nisi in casu quo nullus reperiret de agnatione istī pe
tri affari. vt pz ex pūilegio. Ergo fori d. z transmitti l. ex spēs.
cū cōpetat ius saltē in habitu de p̄senti. q̄ illa fragilis ex futu
ro euentu dependens q̄ cōpetitur ex p̄ctu conditionali. valet
enī argumentū ex identitate rationis vel maioriāte. vt in
iuribus vulgarib⁹ q̄ autē hic vocetur primogenit⁹ post obi
tum petri. pbatur aperte per illa verba q̄ qz post obitū vestrū
zc. Si enī nō intelligerent de primogenito p̄fecto illa ver
ba superflue erunt cū in sequentib⁹ verbis fiat mētio de alijs fi
liis descendētib⁹ ab isto petro. z disponitur vt collatio semp
fiat maiori. d. n. dispositio intelligi vt verba nō sint superflua
sed aliqd operent⁹. vt in. c. si papa. de p̄uile. li. vi. z. l. si qñ. C.
de inoffi. testa. Et semper verba debēt reduci ad casus dubios
vt in. l. in. fi. ff. de adm. tuto. z. l. labeo ad carbo. ¶ Secūdo
pbatur ex allusione vocabulī. nā cū vocet maiorē filiū istī pe
tri. ergo primogenitū. cū primogenitus sit maior natura. dicit
n. frater vel minor ratione natiuitatis. vt in. c. licet. de voto. fa
cit quod nō glo. in. c. c. p̄stitutio. i. di. ¶ Secūdo principalit
moueor in hac sūam alia cōsideratione. qz si bñ ponderētur
verba primogenitus videt⁹ vocat⁹ sub cōditiōe videlz si exta
bit tempore mortis patris. hoc colligitur ex illis verbis ibi ve
ster filius maior quē habuit zc. Nā relatiū qz sen quē cōui
ctū verba futuri temporis de notat conditionē. vt i. l. fructus
q̄ meus erit. ff. de leg. i. z per bar. ibi. vnde illa verba vester fili⁹
maior quē habuistis zc. hoc important. i. si quē habuistis z i
defectū primogeniti. animaduerto q̄ vocat filios istius petri
per pus vocat filios primogeniti. s. maior illoz ē p̄ponēdus.
q̄ pbat sic. vbi cūqz. n. agat de honore. vel onere applican
do certis psonis. z n̄ pōt applicare nisi vni p̄sone saltē eodem
tpe. z n̄ apparet de vna p̄sone disponēs sensu. stat⁹ semp ordi
ni littere vt prius nominatus vt cēseatur p̄ vocat⁹. vt pbat. i. l.
l. gnālit. s. qd q̄ cū sequē. ff. de fideicō. li. z. l. qñes. de vsu fruct.
z. l. hēdes mei. s. petro. ff. ad trebel. z. i. c. penul. de elec. li. vi. z
c. mādato. de p̄ben. eo. li. cū si. notat. bar. i. l. iij. s. pus. ff. de vul.
z pupil. b. āt i defectū primogeniti vocat⁹ cōs descendētes ab eo
addito vt vn⁹ habeat post obitū alteri⁹. s. fili⁹ maior primogeni
ti ē p̄ferēdus patruo. cū sit pus nominat⁹. Nec obstat si dica
tur hac theoricā n̄ habere locū cū ordinata affectio dicitur. iux
no. i. dicta. l. heredes mei. cū p̄ magis p̄sumat⁹ magis dilige
re filiū p̄pus q̄ nepotē. Et p̄ cū nepos sit ab eo remotior quā
fili⁹. Nunc p̄prie scilz a p̄blos q̄ ē amor appellam⁹ illū q̄ ex vi
ro z vxore nascit⁹ nepos āt ip̄opē dicit⁹. vt notat⁹ pbat. i. l. si
lii. ff. de his q̄ sūt sui vel alii. i. p. bar. i. l. liberor. ff. de n. si
gni. dico. n. q̄ illa n̄ bā n̄ fuerūt. plata a patre. z sic cessat p̄s
ptio ordinate affectiōis s. plata fuerūt a rege q̄ magis itēda
bat puidere generi istī petri q̄ psonis. ¶ Itē dubia intelli
gi s. p̄suetudinē loquētis. vt. l. si qz seruū. de lega. i. 7. minim⁹ de
lega. iij. z. l. cū de lamōis. s. afina. ff. de sū. istruc. z. l. labeo. de
sup. le. cū si. ¶ S. reges castelle p̄sueuerūt honozare z p̄fer
re filiū primogeniti. vt clare pz ex vbi q̄rūdā p̄stitutionū ip̄sī
regni. s. debem⁹ p̄sumere q̄ seriose rex castelle i illa p̄cessiōe fe
cit p̄ mētiōē de filiis primogeniti q̄ de alijs filiis ip̄sī petri.
¶ Ad idē facit qz vbi nō cadit affectio inf p̄sonas p̄or deno
minatio ē potētiōr. ¶ Ad b. ter. optim⁹ cū mā sua. in. l. si cōis
seru⁹ ita stipulet⁹. ff. de stipu. ser. p. quā. l. dixit vbi bar. z no. p.
modernos i. c. qñ abbas. de offi. dele. q̄ sic alicui delegat⁹
ex p̄sso noie p̄prio z appellatiuo cessantib⁹ alijs p̄iecuris di
cem⁹ dispositionē cē p̄sonalē vel realē ex ordine n̄borū. Itā si
p̄cedit appellatiū censet⁹ realis. si p̄pziū p̄sonalis. Et p̄ eas
cessat p̄pziū. q̄ formari p̄t. de. l. si diua. C. de bo. una. ¶ Procedit
n. s. ex speciali dispositiōe p̄ncipis q̄ nō afficiat⁹ magis ad pa
truū q̄ ad nepotē s. habuit respectū ad ius primogeniture. q̄ p
plurimū apud p̄ncipes maxime hispanie frequētatur vt p̄di
xi. z pz ex cōstitutionib⁹ regni castelle. Nec p̄pterea obstat si
dicat⁹ q̄ inter filios primogeniti z patruos vocet⁹ maior. vt pz
ex illa clā supra posita ibi. z semp p̄ferat⁹ maior zc. q̄ v̄ de ter
minare omnia p̄cedētia. vt i. c. i. q̄ sitioni. z in secūdo regis. d.
appel. plene p. bar. in. l. talis scriptura. ff. de lega. i. z. l. p̄tor ait.
ff. vi. bo. rap. Quia dico q̄ illa clausula refert⁹ ad p̄cedētia oz

dine successiū. vt sit sensus q̄ inf filios p̄genit⁹ p̄ferat⁹ s. p̄ma
inoz. z ita eis officiētib⁹ inf alios filios d. petri nā quē admodū
filiū p̄geniti vocat⁹ p̄ se z alij filij dci petri sario vocat⁹. z p̄dci
illis obē p̄ferri. ita clā s. b. iecta recipit intellectū a p̄cedētib⁹. vt si
cur i p̄sonis oēs vidētur vocari ordie successiū. ita z illa clā
sula q̄lificat filios primogeniti z petri. etiaz ordie successiū.
arg. bonuz ex his q̄ legunt⁹ z notant⁹. in. l. heredes mei. s. pe
to. ad treb. z in. c. olim. z. c. abbatē. de rescri. z p. bar. in. l. gal
lus. ff. de lib. z posthu. hunc intellectū sequēdū suadēt om
nes p̄sideratiōes p̄dicte. z ne p̄ncipis p̄ illa verba generalia
videat⁹ illico recessisse a iure iam deinato primogeniture con
tra. l. namea. ff. de cōdi. z demō. hoc etiā suadēt z alie conside
ratiōes. qz p̄sona patris dicit⁹ p̄ filiū representari. z ibi etiaz
esse z stare dicat⁹. l. cum fama. C. de agri. z cens. li. xi. filij vox
dicit⁹ patris. insti. stipu. s. eo veto. Et dicitur eadē fere p. so
na. C. de impu. z alijs s. b. i. l. si. z vna caro. xxxv. q. iij. hac au
toritate. ¶ Itē pars remanet in filio. hic dicit⁹ q̄ pater ma
gis diligit filium q̄ ecōtra. vt notat⁹ in. d. l. liberoz in fine. vñ
filius primogeniti potest dici primogenit⁹ z nō ex toto ficte. sed
in parte. v̄ cum in eo sit s. b. a z caro z pars ip̄sius primogeniti.
Et sic cessat quod opponit⁹ de. l. iij. s. hec aū v̄ba. ff. de nego.
gest. z eo. amplius i casu n̄fo. qz rer in p̄cessiōe nō solū fecit
mētiōē de primogenito. s. etiā de alijs ab eo descendētib⁹
quos sic anteponēdo videt⁹ p̄ferre voluisse suis patruis. vt in
dicta. l. iurina. Optime videt⁹ p̄bare s. vnū intellectū. quē
sequitur bal. in. d. l. i. de his qui ante aper. tab. suadē. i. super
multe alie cōsideratiōes quas fecit Jo. an. i. addi. spe. p̄alle.
vbi hanc opti. sonet etiā vbi nō fuisset facta mētiō de filiis pri
mogeniti. Et idē d. d. dra. in cōsilijs suis cōsilio ioo. ¶ Sed
in casu n̄fo videt⁹ irrita dubitatio p̄ p̄dicta. p̄pterea opti
me facit. c. licet de voto. vbi nepos p̄fertur patruo in regno.
Et licet ibi regnū fuerit radicanū in p̄sonā primogeniti cum
de illo nō possit pater disponere ad libitū. iuxta ea q̄ leguntur
z no. maxime p. bal. in. c. i. de suc. feu. z in p̄hemio illius libri
feudozū. S. potius illud disponit⁹ qd filiū primogenit⁹ rep
sentat ip̄sum primogenitū. z est iudicio meo bona z noua consi
deratio. Et p̄ hec videt⁹ multū cessare in omnia. s. y. z bal. in. l. iij.
C. de bo. ma. z. l. cū antiq̄orib⁹. C. de iur. delib. z bar. i. auc. post
fratres. C. de legi. heredi. vbi dicit⁹ q̄ vbi tractat⁹ d. succes. feu.
nepos nō succedit in locū patris. qz illa successio nō habet a
iure sed a cōcessiōe dominica. qd p̄fecto videt⁹ p̄ter. in. c. i. de
succes. feu. z in. c. i. de natura succes. feu. z. c. i. z. iij. de feu. mar.
colū. x. vbi nepos succedit cū patruo. in feudo tenēdo locum
sui p̄is. z ibi p. bal. z. l. iij. ff. de iterdi. z rele. ¶ Nec obstat
si dicat⁹ q̄ ibi nō excluditur patruus sed pariter succedit cuz
nepote. qz eadē ratio q̄ est de pte quo ad parē militat in toto
quo ad totū. l. q̄ de tota. ff. de rei ven. z. c. pastorat. s. itē cū to
tum. de offi. dele. p. hoc. d. c. licet. de voto. Nec nepos hec p̄so
na sua excludit patruū. s. ex p̄sona sui p̄is. vñ cōstituit⁹ ex p̄
sona p̄pria. simile i. c. martin⁹. de cōcc. p̄beb. li. vi. Et optime
ad p̄positū in. l. i. s. si. z. l. si nepotes. ff. de colla. bo. z. de cōiun
gen. cū eman. li. i. s. si filius. ad finē per q̄ patet q̄ s. emācipa
tus emācipato de iure cōi non p̄ferat. tñ filius emācipat⁹ con
fert nepoti emācipato ex fratre cōstituto in potestate tpe mor
tis. qd nō ē p̄pter aliud nisi qz p̄sonā sui p̄is representat. vt
in. d. l. si nepotes. dicit⁹ q̄ nepotibus cōferet⁹ vt fratri z censet
tur oēs vno esse sicut erat pater. ideo nepotes succedūt p̄ stir
pes in locū patris. vt in. l. iij. C. de suis z. le. here. ¶ Nec obstat
si opponatur de. l. i. alia. iij. s. si ipuberi. ff. d. colla. vbi habet⁹ q̄
spēs succedēt patri adoptiū non venit in collatiōe bonozū
z sic nō censetur esse firma in p̄sona filij. qz dico illud p̄cedere
qz illud solū venit in collatiōe qd filius acq̄suisset p̄i si nō fu
isset emācipat⁹. s. illā spēm nō acq̄suisset p̄i. Ideo in colla
tiōe nō venit. nec etiā obstat si dicat⁹ q̄ quarta debita filio ar
rogato nō trāsmittitur p̄ filiū in descendētes. si moriet⁹ filius
vixitē arrogatore. qz hoc nō. pbat ille rex. imo potius innuit
cōtrariū cū in p̄icipio simpliciter dixerit q̄ illā trāsmittatur in
heredē. qd videt⁹ tenere Jo. an. in addi. p̄real. Itē tenēdo aliū
intellectū q̄ nō trāsmittat possit responderi illud ideo esse qz
per mortem ex toto dissoluit⁹ illa filiatio. z oēs illius sequella.
¶ S. nō sic ē in casu n̄fo. cū p̄pter cōcessionē regū q̄ nō so
lum vocauit filiū maiorē sed etiā descendētes ab eo cū qz hic
cōcurrūt iura naturalia q̄ sunt potētiōra ciuilibus. l. q̄ habet.
ff. de iure. z in. s. s. naturalia. insti. de iure natu. p̄pterea ius
primogeniture est alienabile in specialē successorē vt in. c. quā
p̄culosam. z ibi notat⁹. vij. q. i. s. forius transmissibile in filiū

z vniuersalez successorē. z hec de primo dubio. ¶ Venio nūc ad secundū in quo vñ primo institui patruū fore exemptū a iurisdictione iudicis ecclesiastici. per superueniētiā bigamie vere vel fictē vt qz p̄traxit cū vidua vel corrupta duz existent i minorib⁹. vt in. c. vno de biga. li. vi. vbi dī qz bigamie superueniēte illico p̄inatur z denudatur cleric⁹ ab oī p̄uilegio clericali z applicatur foro secularis iudicis. ¶ Sed hoc nō obstante prius puto de iure veritas. Nā p̄uilegiū superueniēs nō habet eximere causā a p̄oris iudicis potestate qz cū reū p̄uenit p̄ citationis actū duz de sua iurisdictione existeret. vt in. l. si. qz postea. ff. de iudi. z. l. cū quedā puella. ff. de iurisd. om. iu. facit. l. si qz de curio. C. de fal. z. c. p̄posuisti. de foro cōpeten. forius in casu nostro tenetur reus iā p̄uentus respondere corā iudice ecclesiastico. cū mutauerit forū nō in p̄uilegiū s̄ in penā. quod enī statutū est i odinipius nō dī in eius comodū retorqueri vti. c. ii. de transla. p̄ela. z in auc. si necesse. de dona. inf. vi. et vxo. p̄terea communis h̄z opī. qz si laicus p̄uenit p̄ iudicē secularē efficiat cā p̄dente clericus. nō p̄ hoc cā eximiat a foro penitentie secularis vt no. Jo. an. z communiter doc. in. c. vno. de obli. ad rati. z spe. in. ti. de reo. post prin. sequit bar. in. l. i. ff. de penis. qz fortius causa clerici nō debet eximi a manibus ecclesiastici. qz iā p̄uenit. p̄pter denudationē z p̄uatiōē p̄uilegiū ecclesiastici. nā si clericat⁹ superueniēs nō est potens hanc exceptionē facere cū nō solū mutet forū de iure diuino. s̄ et mutat p̄ditionē p̄sone z rōne ordinis efficiatur maior q̄libet seculari. cū nulla dignitas secularis similis sit sacerdotio xvi. di. duo sūt. z. c. deniqz. forius nō habebit hoc inducere mutatio fori. p̄pter delictū vel inhabilitatē. nō ob. c. i. de biga. p̄alle. qz dī intelligi de causis mouēdis post cōtractā bigamiā. secus de iā motis per p̄dicta zc. abbas.

Con. lxxxvi.

Conipotentis dei postulato suffragio. In q̄stione que vertitur inf̄ iulianū ser mathei ex vna parte. z antoniā mulierē filiā legitimā z naturalē stephani fratris carnalis dicti ser mathei ex alia pte. sp̄ hereditate oī marie amite dicti iuliani. z antoniā ac fororē carnalē dicti ser mathei genitoris antedicti iuliani z dicti stephani. Que quidā hereditas vt asserit consistit dūtaxat i dotib⁹ dicte marie qz sit p̄ferendus i dicta hereditate. cū ser matheus viueret tēpore mortis male. z in vita sua legitimare fecerit dictū iulianū cōsentiente per comitē palatinū licet in extremo vite fecerit dictū testamētū z p̄ferit dictū iulianū. z in stituerit oīnē sibi nepotē ex dicto iuliano. Dico qz inspecto iure cōi casus est clarus z satis apertus. Nā cū dicta maria decēssit ab intestato sine ascēdentib⁹ z descēdentibus bona sua fuerint delata dicto ser matheo fratri carnali. p̄ dimidiā z dicte antonie p̄ alia dimidiā cū successerit locū stephani fratris sui. qz ēt erat frater carnalis illius marie defuncte. Nā vbi agitur de successione aui vel patris seu amite. filij succedūt per stirpē. vna cū fratre superstitē eorū patruo. vt est casus i auc. post fratres. z ibi per bar. C. de legi. here. z isti. de here. que ab inte. d. fe. §. cū fili⁹. z in corpore. quā qdē dimidiā dicit ser stephan⁹ transiit in heredē suū cū i vita gesserit se p̄ heredē dicte marie petēdo ipsius bona. vt in. l. p̄ heredē. z in. l. gerit. ff. de acq. here. z qz dicitur ser matheus instituerit nepotē ex filio. tñ illa institutio fuit nulla. ex eo qz p̄terit filij. p̄p̄iū ad eius in / stantiaz legitimatū. i. iulianū. merito iulianus potest dicere testamentū nullū z capere bona patris sui ab intestato. vt i auc. vt cū de appel. cogno. §. aliud quoqz capitulū. z quod legit⁹ z notat i. l. filio p̄terito. ff. de inu. rup. z irri. testa. legitimat⁹ n. ad patris instantiā dī p̄ omnia tractari sicut legitime nat⁹. vt in auc. qz mo. natu. effi. sui. §. illud. Nec h̄z obstat qz ap̄te obicitur cōtra illam legitimatōem. s̄ mater dicti iuliani. non petiit seu cōsensit in dicta legitimatōe. quia nullibi p̄batur matrem debere consentire. sufficit enim qz solus pater i cuius potestate transit consentiat z ipse legitimandus qui in patris naturalis transit potestatem. vnde etiam mortua matre potest pater filium legitimare facere h̄c p̄batur in dicto. §. illud. Et notat bar. in. l. gallus. §. z qd si tantum. ff. de libe. z posthu. z bal. in p̄bemo. C. z in. l. rescripta. in fi. C. de p̄e. imp. offe. z Jo. an. z communiter doc. sequentes. in. c. p̄ venerabilem. qui si. sint legi. z dato consensu patris succedit legitimatus etiā agnatis z cognatis. saltē eo casu quo legitimus ex p̄mit sic facit comes de dco iuliao. vt disputado tenuit Jo. de bel. i aucē. qz bus mo. natu. effi. legi. colla. vi. z lat⁹ Jo. an. in addi. spe. in. ti. de succes. ab inte. §. i. ex facto. Et facit ad

uateriam nostram alia dispositio dicti Jo. de bel. in auc. qui bus mo. natu. effi. sui. colla. vii. dicit. qz si pater testamētū p̄i actio fecit filij legitimari rumpit testamētū sicut p̄ natiuitatem posthumi. qz si fictus filius superueniēs rumpit testamētū vt monasteriū in quo pater intravit iuxta notata in auc. si qua mulier. C. de sa. san. eccle. z xix. q. vlti. si qua mulier. fori⁹ iste legitimatus qz habet cām naturalitatis p̄currēt. argu. in. l. filio. ff. de libe. z posthu. ¶ Itē filius postea arrogat⁹ rumpit testamētū. v. l. filio. forius iste legitim⁹ qz est naturalis. Et pro hoc adduco ter. notabilē in. d. §. illud vbi dicit qz post legitimationē nihil differt ab alijs filijs p̄ quē ter. clare p̄cluditur qd testamētū p̄us factū rumpitur. sicut rumpet si fuisset tunc natus. Itē qz testamētū cōditū postea i quo iste legitimatus fuit p̄terit⁹ est ipso iure nullū. sicut cōtingeret sicut p̄terisset filium legitime natū. ¶ Ex his p̄cluditur qz inspecto iure cōi iulian⁹ tanqz heres ex mathei p̄is sui debet habere medietatē z dicta antonia ē mēte capta. tñ curator eius legitime datus poterit z debet petere bonoz possessionē. Et si postea morieretur in ea tempestate debet illud puenire ad dictū. qz ad patrē suū puenisset si mēte capta nō fuisset in medio tempe mortis marie. hoc p̄batur p̄ ter. no. in. l. si. x. tale. C. de cura. furio. ¶ Sed nunc vidēdū est an inspecto aliquo iure speciali debeat iulian⁹ intotū p̄ferri ex p̄sone p̄is sui. Et dico qz sic in castro abbacie. z aliq̄ statutū quo cauē qz extāribus masculis vsqz ad certū gradū femine nō succedūt vel aliq̄ simile tunc in dubio dicta antonia fuit excula a dicto ser matheo. si autem cessat statutū sup̄ hereditate vidēdū nunq̄ possit ad inuari respectu q̄litas dotis. cū mihi p̄supponat vna voce dictā olim mariā fuisse maritatā p̄ dictū ser matheū. In qz dicendū qz dicit ser matheus fecit pactum in traditiōe vt ad ipsum dos reuerteret soluto matrimonio. tñ in dubio pertinet tota ad dictū iulianū. per ter. in. l. vna. C. de rei vxo. acti. facit. sinter socerū. §. cum inter. ff. de pac. do. ¶ Idē est cessāte pacto sū castro abbacie. est statutū vt mihi p̄supponitur qd mortua muliere dos debeat redire ad dotantē. nā succedit p̄ uisio statuti loco p̄uisionis hominis. dicta. l. vna. §. accedit. Et per hoc infero ad secundū. quē sit. an alie forores dicti ser mathei potuerūt suas dotes qz habuerūt dicto ser matheo i alios transfere. nam dicēdo qd nō si ser matheus fecit pactū vel subest statutū. vt dos reuertat⁹ ad dotantē soluto matrimonio. d. §. accedit. alio secus nisi p̄terito ser matheo fratre carnali scitūisset turpē p̄sonā. vt. l. fratres. C. de inoffici. testa. zc. Nicolaus Abbas.

Con. lxxxvii.

Dominus abbas monasterij sancti michaelis de pastigno ordis vallis ymbrose recognouit z cōfessus fuit extra iudiciū cuidā ciui florentino qz gesserat negocia monasterij p̄ lōgū tēpus se obligatum esse dicto ciui nomine monasterij in florentis quigētis triginta. cū prece dēs dictū ciuē illā pecuniā expēdidisse z puerisse i utilitatem monasterij. quā quidē cōfessionē iudicis generalis monasterij ratificauit z ap̄p̄bavit. Deniqz dicit⁹ ciuis ip̄e intravit i dī cū dñm abbatē rescriptū apostolicū. z corā iudice delegato petiit dñm abbatē cōdemnari. qz illico corā delegato cōfessus fuit se teneri in dicta quantitate. Et idē fecit iudic⁹ generalis monasterij. Et huius cōfessionis vigore dicit⁹ delegat⁹ tulit sententiā contra dictū dñm abbatē sup̄ dicta quantitate a qua minime fuit appellatū. Quinimo soluit p̄tem debiti. ¶ Postre mo i fra. annū a tpe cōdēnationis dictus delegat⁹ ad instantiā illius p̄cepit stricte abbatē vt sētētē cōdēnatione pere deberet Querit⁹ an. inspectis p̄dictis cōpetat aliq̄d remediū dco dño abbati aduers⁹ illā sūtiā z cōfessionē suā atqz iudici zc.

Confessionis matris p̄sidio humiliter inuocato. dico vnum s̄besse remediū promptissimū z indubitatum videlicet petere restitutionē in integrū nomine monasterij contra dictā sententiā ac etiā cōfessionem quam sine scrupulo obtinere debet. ex quo est infra quadriennū a tempore sententiē z cōfessionis p̄ quas quidem restitutiones debet in pristinū reduci. in quo erat ante sententiā z cōfessionē ter. est apertissimus tam in sententiā quā in cōfessione in. l. i. z. ii. de in. inte. resti. Certe qz est abbatem z alios p̄latos posse petere vt legitimos administratores integram restitutionē. etiā sine mādato ecclesie. vt no. Jnn. z alij post eum in. c. suscitata. de in. inte. resti. Tenetur enī p̄lati procurare ex eorū officio negocia ecclesiarū suarū vt in. c. edoceri. de rescrip. z quot ibi notatur. ¶ Sed circa hoc notatur

hoc vertitur dubium apud quem seu a quo dicitur huiusmodi restitutio postulari. et perfectio ab ipso romano pontifice vel aliquo ipsius delegato super hoc specialiter impetrandum restitutionem obtinere posse non est dubium. dicto. c. suscitata. et c. cum ex litteris. et quasi per totum titulum de integ. restit. et maxime in l. penult. et l. si. c. ubi apud quos. ab ordinariis autem locorum. ut episcopo seu ab archiepiscopo obtineri non potest nec etiam a generali legato pape per text. i. c. ij. de offi. leg. et expressius per text. no. in l. aduersus finiaz. c. si. aduer. re iudi. dubium ergo remanet an a deo delegato qui prefata sciaz tulit posset hec restitutio obtineri. Et vbi primo quod non per text. notabile in dicta. l. aduersus. dicitur quod aduersus eum qui vice principis iudicavit solus princeps restituere potest. et pluries. Et tenuit ibi bar. et bal. et ibidem bar. in l. si. c. ubi et apud quos sed contrarium ipse bar. vbi sentire in l. iudex. ff. de re iud. vbi dicitur quod si finia nondum est executioni mandata cum remaneat apud iudicem officium nobile poterit ex eodem officio restituere in integrum sicut potest finiam exequi et mulectare ut patet i. c. litteris. et c. querenti. de offi. dele. Et hoc enim extinguit iudicis delegati officium per solam finiam nisi sit executioni mandata ut si saltelapsus sit annus a tempore finie. ut i. c. primo all. Et sic potest intelligi text. et dictum bar. et bal. in d. l. aduersus quoniam ex toto iudex delegatus functus est officio suo. ut quod non restat executio quia sententia est absolutoria. et sic trahit executionem secum vel si erat condennatoria extinguit executioni mandata secus autem ubi immineret executio fienda. Neclapsus est tempus anni. a die finie sicut accidit in casu nostro. Et pro hoc allego glo. notabilem valde in no. in c. suscitata. de integ. re. ubi dicunt per illud text. quod procurator potest sine specialis mandato petere in integrum restitutionem contra finiaz aduersus lata quia dicitur petere incidenter et non principaliter. ex quo adhuc finiaz non est executioni mandata. in c. penult. eo. ti. Nam secundum in no. mandatum iurisdictionis simile est in mandato procuratorio. in l. et quia. ff. de iurisdic. om. iudi. Et sic apte sentit per hanc rationem quod dicitur inherere in integrum restitutio enim petitur aduersus finiam nondum executioni mandato quo casus. l. incidenter contingit. potest iudex delegatus super causa generaliter datus restitutionem in integrum concedere. ut in d. c. penult. de integ. restit. et l. si. c. ubi et apud quos. et sic intelligendo potest saluari opinio quam recitat gl. in dicta. l. si aduersus. quia habet pro odio. l. e immunitata. per dicta. l. finia. ubi habetur quod delegatus possit intelligi mandatum saluando modo predicto ut si adhuc penderet executio. et persequens iurisdicatio non possit. alias secus banc opinionem fouet equitas. ut parcat laboribus prius et expensis. ut in c. cum te de offi. dele. Et preterea videmus quod cum delegatus reservat sibi executionem et cum alijs cognoscenda et diffinienda committit semper ad eum recurritur. si contingat a subdelegato appellari. ut in c. si delegatus. de offi. dele. l. vi. non enim negari potest quin hec institutio dicatur incidere in causa sibi commissa ex quo adhuc durat suum officium nobile. ergo potest ea indulgere et de nouo causas audire. ita quod onus probandi debitum iuris incutit illi cui hoc portat in integrum restitutio. l. diuus. et quod ibi notatur. ff. de integ. restit. et l. ij. q. iij. §. notandum et restitutio in integrum postulari potest. etiam per viam exceptionis contra petitionem restitutionis in integrum. ut in l. postea. §. si minor. ff. de iur. iur. Nec obstat istum dominum abbatem soluisse partem condennationis. quia ex hoc non precludit via quam posset dici totum esse debitum nec solutio partis debiti obligat ad soluendum idubium. ut i. l. si. c. ne vroz. p. marito. quoniam per istam restitutionem de reduci ad primum statum ut si ille cui appellatur et restituere cum effectu quicquid recepit vigore finie nisi probet de nouo debitum. ad l. i. l. cause. ff. de mino. et l. videam. §. in fauiana. ff. de vsu. et l. cum proz. ff. de h. si. Istam verbum institutionis est utilitate actoris prinet ut ibi. Nec de interdictum tractat hec restitutio cum finia executioni mandari. ut i. l. vna. c. de integ. restit. po. Nec est aliquod suspitio malicie de deum dominum abbatem ipas postulare. cum aperte vna sua petitio foueat. ut in d. c. i. et l. de integ. restit. l. vi. Et si cessat specialis dispositio. de q. i. c. suscitata. de integ. restit. Et putato est quod per supposito quod dicitur delegatus non habeat potestatem restituendi in integrum contra finiaz. an videtur dicendum ut possit pronuciare illam concedendam et sup sederi executioni. et remittere eam ad romanum pontificem. argu. ei. quod legit et notat. in c. de cetero. de re iud. et in §. biduum. ij. q. vi. et si quidem. vbi glo. dicit quod archiepiscopus non possit deponere episcopum. potest pronuciare re illam deponendum. Et idem in legato dicitur de offi. c. i. de offi. le. sic videtur dicendum in proposito. Nicolaus Abbas.

Con. lxxxviii.

Facti contingentia sic proponitur. In ecclesia cathaniensem. quedam monachorum regularium inualuit consuetudo a tempore cuius initio memoria non existit quod cuilibet monacho pro sibi necessarijs dantur per episcopum loci qui ecclesie omnis redditus percipit quinquaginta aurei. Omnes tamen monachi viuunt in comuni victu superest et dicta puiisio assignat pro rata cuilibet indumentis et alijs necessarijs. Nam episcopus ad alia monachorum onera non tenetur. Contigit quod episcopus in remotis a gente quidam ex monachis qui nunc doctor dominus p. Iohannes de massaru. a vicario episcopi luminatus cum facultate precipiendi dicta puiisio omnium ad studia generalia se contulit non determinato a vicario more trahendo tempore. Nec expresse actum extitit quod in studijs seu sciencijs vacare debet. demum per plures annos sciens et consentiens episcopo postmodum reuerso sunt dicto domino Iohanni seu altero eius nomine de dicta puiisio oia responsa. Nunc autem ab aliquibus annis elapsis episcopus loci seu ipsius vicarius eo absente restituit sibi respondere ei prefertim occasione sumpta. quam dictus dominus Iohannes ultra quinquaginta in studio moram praxit et nunc de prefenti doctor existit. et sic studij causa proorsus cessauit. Queritur nunc dictus dominus Iohannes possit dictam pensionem a tempore cessationis vsque presentem die petere. maxime cum absens existat etc.

Omnipotens dei genitricisq. marie suffragio humiliter iuocato. videtur dictum dominum Iohannem in sua petitione minime audiendum fore. Et primo hoc ostenditur ex persone agentis defectu. nam quoadmodum seruo aduersus dominum agere taliter non permittitur. ut in l. vix certis ex causis. ff. de iudi. ita nec monacho aduersus prelatum suum: censetur. in monasterij seruus. et quod hec sit spiritualis fuitus strictior tamen censetur quam secularis. ut probatur in c. multos. l. iij. di. et mundo mortui ceterum. et deo viuere. xvi. q. i. placuit hic dicitur quod monachus non habet velle alio nolle. sed totus dependet a superioris arbitrio. quem vice dei supra caput suum posuit. xij. q. i. nolo. et c. non dicatis. et in c. si religiosus. de elec. l. vi. et c. iij. eo. l. i. facit quod habet in auct. de mona. cola. i. Et secundo hoc probatur ex defectu obligationis que est actionis mater. l. licet. ff. de procu. et sine actione nemo recte reperitur. l. si pupilli. ff. de neg. ges. et l. tutor. C. eo. Et quod de iure canonico non sit necesse ponere actionis nomen. de iudi. dilecti. debet tamen subesse ius agendi quod causatur ex obligatione civilis. si recta via pderent. ut plene notatur i. d. c. dilecti. et est glossa. nota. ix. di. quo iure. no. bar. in l. i. ff. de ede. hic est si vnus est in obligatione et aliud in facultate. et quod agit ac si vtrunq. esset alternative si in obligatione succubirent inspecta simplicitate iuris canonici. ut est ex. no. in c. cum dilecti. de em. et v. sed inter dominum et seruum etiam pacifice nulla oritur obligatio saltem potes ad agendum ut in l. interpositas. C. de transa. §. neciter prelati et monachum. ut nota. frede. celi. Et archi. in c. cum pastoralis. a. q. vii. marie qui in persona monachi qui non cadit actu aliqua obligatio. sed quicquid acquirit transit immediate sine aliqua mora in monasterium ad hoc quod no. in no. et alij in c. in presentia. de pba. et in c. cum olim. de pui. per bar. in l. si. cois seruus. ff. de stipula. ser. Et in his duabus ultimis allegatiombus voluit et bene in no. et bar. quod iura loquuntur de seruus respectu acquisitionis habeant locum in monachis. Ad predicta bene facit. l. placet. ff. de acqui. here. vbi dicitur quod quoniam hereditas vel quod aliud acquiritur ei qui potestatem est pfecti acquiritur ei in cuius potestate est ita ut neque momento aliquo consistere potest in persona eius per quem acquiritur. ad idem l. adoptauro. ff. de procura. et l. arrogato. ff. de adop. Tertius est monachus esse per potestatem superioris. xviij. q. ij. abbates. et d. c. nolo. et non dicatis. et potest abbas dedicare monachum suum. ut notatur i. l. i. ff. de rei ven. Si ergo obligatio non persistit in persona monachi. nec agere potest. ut iuribus palleg. Tertio probatur ex defectu capacitas. non enim potest monachus. proprius possidere. Nam proprietatis abdicatio est vnus de tribus libalibus monachatus ut in c. cum ad monasterium. et c. ij. de sta. regu. Et dicitur proprius eo quod vult aliquid possidere inuito vel clam superiore suo. in d. c. cum ad monasterium. et ibi per Jo. an. ergo petitio dicti domini Iohannis notorie videtur inepta. et per consequens debet laceranda. ut no. in no. in c. i. de offi. vica. et probatur in c. sacerdotibus. xi. q. i. qui imo non potest monachus etiam ante monachatum puenire ut liceat sibi habere usufructum rerum quondam suarum. ita ut in futuris possit tenere inuito abbate. quod hoc ipsum continere ex pacto esset proprietatis et denotaret eum habere velle et nolle. ut no. per legistas in auct. ingressus auct. si qua mulier. C. de sa. san. eccle. Et item nec licet monachis habere portiones priuilegiatas

seu distincta. vt no. Inno. in. c. dilectus. el. ij. de preben. nec cellas priuatas nisi vitam solitariam ducit. xx. q. iij. monachum. **¶** Quarto ostenditur alia via. nā non licet monach⁹ proficisci ad quēvis studia litterarum nisi prius sit eis a suo prelato cū p̄silio capituli vel maioris partis licētia eundi concessa. vt pbat in. c. ij. ne de. vel mona. li. vi. **¶** S³ dictus domin⁹ iohannes minime licētia habuit ab episcopo q̄ in dicta ecclesia cathamensi est loco abbatia q̄ ad ipsos monachos. iuxta ea q̄ leguntur et notat in. c. causamq. d. iudi. **¶** Nec fuit capli p̄siliū requisitū ergo talis accessus illicitus. et per cōsequēs nō remunerandus sed puniendus existit. nec cū licētia vicarij potest: quia vicarij potestas ad talia minime se extendit. vt satis colligitur ex. c. licet de offi. vica. li. vi. **¶** Facit optime quod legitur et notat in. c. fraternitatis. l. xi. di. **¶** Quinto facit q̄ si studuit in thelogia facultate rōne cul⁹ p̄uilegiari vt possint percipere fructus beneficiorū in absentia. vt in. c. i. de magi. et quod ibi notat hosti. et per eū in summa. §. si. vbi dicit q̄ studentes i alijs facultatibus nō gaudent eodē p̄uilegio. Si ḡ clericis seculares in proprijs beneficijs i q̄b⁹ post collationē eis faciū acquirunt ius et possunt dicere illa beneficia eē sua. vt in. c. si tibi absentis de preb. li. vi. et c. penul. eo. ti. et c. si. de cōf. preben. eo. li. tali. p̄uilegio in alijs scientijs studēs nō gaudent. Ergo fortius nec monachi i bonis monasterij in q̄bus nō habēt tantum ius. immo possidentur a monasterio et dicuntur filij matrimonij in. c. sicut. de amo. **¶** Sexto facit quia p̄e supposito q̄ in alijs scientijs studēs illo p̄uilegio gaudere debeant. tñ nō debent gaudere ampliori p̄uilegio p̄ ar. a minore. et satis pbat ar. c. super specula de priu. §. illud. c. p̄stat solū facultatē percipiendi fruct⁹ p̄ q̄nquēniū p̄ quod tps dicit dominus iohannes dicit⁹ percepisse. ergo vltra illud nullū ius sibi competit. maxime cū nunc sit doctor et cessat cā studiū. vñ ē si habuisset licētia ad maius tempus ex quo cessat indulgētie cā. d. cessare temporis dilatio. ad hoc bo. tex. in simili. i. l. a filia. §. i. ff. ad trebel. et in. c. cū cessat. de appel. et l. generaliter. et c. de epis. et de. canonizata. xvi. q. i. generalit⁹ optime faciunt notata in. c. cū ea. de elec. li. vi. et per bar. in. l. lucius. ff. de lega. ij. **¶** Sed nō obstantibus q̄ vt ex infra dicēdis clare liquebat minime de iure i casu nostro militat p̄traria sententia arbitroz veriorē. Et p̄mo facio mihi fundamentū q̄ monachus a sanctis patribus et iure permittit studio litterarū vacare hie ronym⁹ vir xp̄ianissimus ac deuotissimus ex q̄tuor ecclesie doctoribus vnus inuitat monachos ad studiū scribens ad rusti cū. dicēs iter cetera lōgo tēpore disce que postmodū doceas xv. q. i. Et sic vine: et alibi ad eū dē si dericat⁹ titulat desiderijz discas quod possit docere rationabilem hostiaz offeras deo ne sis miles anteq̄ tiro. ne prius magister quā discipul⁹. Et post pauca mihi placet vt sanctoz contuberniū. nec ipse te doceas et absq̄ doctore ingrediaris viamq̄ nunquā ingressus es ea causa et q̄oe. c. si dericat⁹ cōtēptoz scientie potius ē diabolū q̄ xpi membrū. vt in. c. si. xxviii. di. **¶** Et q̄ studiū religio ni cōueniat. pbat et psequit⁹ Jo. an. plene in. c. sane. de regu. bic iura canonica disponunt vt in monasterio habeat vnus magister q̄ in p̄mittis scientijs instruat monachos. vt eis nō defit oportunitas in scientijs proficiendi. Et sic expēsis monasterij debēt monachis instruendū in p̄mittis vt grammaticalib⁹. §. et i alijs scientijs p̄ncipalib⁹. §. pbat i cle. q̄a agro i fi. de sta. regu. et p̄lat⁹ ad hoc negligēs d. p̄ inferiorē cōpelli vt ibi no. **¶** Ad idē dictū. c. ij. ne deri. vel mona. vbi pbat q̄ cū licētia p̄lati p̄nt exire mōasteria et p̄ficisci ad ḡnalia studia. et p̄cor dat n̄ magno. eo. ti. In alijs vbi p̄hibet mōachis ire ad studiū discat leges mūdanas l̄ p̄blicas. §. vt irēdar theologie l̄ dēret⁹ Beis l̄ maxie vbi bñt populū l̄ sūt i ecclesia cathedrali vt in cāu nfo. et notat i. d. c. n̄ magno. et c. specu. eo. ti. et p̄ Jo. an. i. d. c. ij. ne de. l̄ mōa. li. vi. Quinimo dubitat an iuio abba te possit ep̄s dare licētia mōacho eūdi ad studiū expēsis mōasterij. Et fuerūt op̄iōes varie inf̄ scribētes. vt no. i. d. c. ij. p̄ io. an. et ar. Et ēt cōis doc. cō q̄ mōach⁹ existēs i studio d̄licētia supioris nisi aliū d̄atōe licētie actū fuerit potit mōasteriū p̄ necessitatib⁹ studiū obligare. q̄ data licētia mōacho studiū oia vidēt p̄cessa. s̄n q̄b⁹ i studio comode eē p̄t. vt no. i. c. ex pte. d̄ accu. et p̄ ar. i. d. c. ij. ne de. l̄ mo. li. vi. et i. d. c. cū pasto. Et q̄ q̄dē fūdamēto apparz p̄ma frōre itēdōz dicti dñi iō. fūdata cū sit monach⁹ ecclesie et habuerit legitime licētia vt i frapatebit. nec fuit actū vt alis facit sibi expēsas. §. vt vñt ex dca. p̄uissio ne annua vt p̄ter tenoz l̄ rāz. p̄fectaz mādato vicarij s̄ solutiōe sibi fūda. Restat ḡ rñdē solū ad p̄ria. §. s̄ mātaz ex q̄z rñsiōe

discidabit intentio dicti dñi iohannis. et hec regula affirmatiua. Nec obstat p̄mū contrariū l̄ enim seruus regulariter nō agat p̄tra dñm. tñ monachus agere p̄t. salte i p̄lozan. do officiū supiorū. vt a monasterio recipiat sibi necessaria ad que monasteriū sui supioris nomine ecclesie obligat. vt in. c. olim. et c. ex parte. et q̄ in eis notat. de accu. et in. c. cū ad monasteriū de sta. regu. **¶** Facit q̄d no. Jo. an. in. c. cum singula de preb. li. vi. Sicut et filius agit p̄tra p̄em ad alimēta. vt in. l. si quis a liberis. ff. de libe. agn. et seruus p̄tra dñm. vt in. l. i. §. quod aut. ff. de offi. p̄sec. vbi. et isti. de his q̄ sunt sui vel alie iur. §. s̄ hoc tpe. et necare videt⁹ quia alimēta denegat. l̄ necare ff. de libe. agn. **¶** Nec obstat si dicat⁹ hoc p̄cedere ratione alimētorū futurorū. secus i p̄teritis i quib⁹ cessat ratio necessitatis. similis q̄ habet in. l. de alimētis. c. de transacti. et quod notatur i. l. cū hū. ff. eo. admittit⁹ trāfactio sine supiorū auctoritate in alimētis p̄teritis et nō futuris. q̄ dico hoc p̄cedere in monacho q̄ p̄cipet omnia necessaria monasterio. **¶** S³ cū in casu n̄ro episcopus nō s̄bueniat monachis nisi ex dicta annua p̄siōe ex lōgissima p̄suetudie vt p̄dixi. hec p̄uissio annua succedit loco necessariorū. vñ ex ea p̄uissio siue sit de p̄terito vel de futuro debet sibi emere libros vestimēta et alia necessaria. Si n̄. habuisset aliā p̄uissioē tēpore debito. p̄uidisset sibi de necessarijs et que nūc et. p̄uissioē futura p̄uidere nō p̄t. maxie hoc admittēdū est in p̄sonā dicti dñi iohannis. qui casu inopinato libros et cetera v̄tēilia sua incendio p̄didit. **¶** P̄terea hoc medio tpe quo p̄uissioē suā annuā nō habuit multa debita me teste cōtraxit ad que satisfaciēda in dubio petere potest. p̄uissioē illāz ab episcopo qui hoc iplorare supioris officiū. potuit. n̄. causa studiū obligare mōasteriū vsq̄ ad summam sibi causa studiū concessam. vt notat archi. in. c. cū p̄sto re. ij. q. vii. et spe. in. ti. de solu. §. si. §. monachū. Et per hoc infertur ad solutionē secūdi p̄trariū facere enim p̄t q̄ formalis actio nō cōp̄tuit monacho p̄tra p̄latū suū. Sed p̄t ob p̄uissio ne annuā sibi denegatā q̄ succedit loco necessariorū vt p̄dixi recurrere ad supiorē episcopi officiū suūz iplorādo sic facit seruus p̄tra seruitiū dñi in denegādo impie. sibi necessaria. vt in iuribus p̄re allegatis. Optime ad predicta facit q̄d ponit Jo. an. in regula nō est obligatorium. de regu. iur. li. vi. in mercuria. vbi cōcludit valere statutū abbatis et cōuent⁹ causa vt tandem murmuratiōis et scandalifacitū vt p̄ idumētis et alijs necessarijs liceat cuilibz monachorū habere p̄prium cum illa decē succedat loco necessariorū. et sic eodē iure cū illis censentur. ar. c. ecclesia. vt lite pen. et in. l. sed si rem et p̄cium. ff. de p̄ti. l̄ re. Et tūc solū dicit monachus habere p̄prietatē cuāz aliquid detinet cā supiorē disponēdo de illo ad libitū. vt no. Jo. an. in. c. cū ad monasteriū p̄ealle. Secus autē si detinet ob instam causam sciēte et patēte et maxie expresse disponēte supiore vt ibi per eum. Et p̄batur optime in. c. insinuante. qui de. vel mona. vbi tex. no. **¶** In hoc idē apte senserūt glo. et Inno. cōiter doc. ibi. nam et seruus dicit⁹ habere si dñs patitur. nec p̄ hoc dicitur habere p̄prium sed peculiū administratio nem. vt in. l. quā tūterioris. ff. de pecu. facit. c. ij. de statu reg. et q̄ ibi notat. vñ dum ep̄s patit⁹ illā antique ecclesie ordinationē. vt cuilibz p̄o necessarijs dent⁹ quiquaginta recte et sine peccato cuilibet bene administrādo illā p̄uissioē. capit et eam petere p̄t. ex q̄ ep̄s nō s̄stiet mōachorū necessaria. vt de iure d. cū sit abbat⁹ loco vt p̄dixi. Et p̄ s̄ remanet solutiū tertij p̄riū supra formatū. **¶** Venio ad q̄rtū p̄riū ad q̄d solutiū dīco q̄ de plano fatēdū est vicariū ex generali officiū cōmissiōe nō habere potestātē dandi b̄allicētia monacho ad studia. p̄ficiedū p̄ iurā. p̄rio i ducta. **¶** S³ i casu n̄ro ex triplici capite p̄t dñs iohannes se tueri. p̄rio p̄pter absentia i remoz ipsi dñi ep̄i quo casu latior p̄tūc ipsi vicarij potestas. Ad s̄ter. nō bilis i. c. cū nullus. de tēpo. ordi. li. vi. vbi b̄etur q̄ ep̄o in re motis agēte possunt ipsius vicarij dare licētia clerico assumendi ordines quā i ep̄i p̄sentia indulgere nō poterat vt ibi. vñ ne i p̄cedat vtilitas et necessitas ecclesie iura i absentia ep̄i dilatāt vicarij p̄tātē. Ita i p̄posito cū i casu n̄ro ageret⁹ d̄p̄uditō ecclesie v̄t ep̄i. si p̄t⁹ de honore et recōp̄sibilia ad quā ep̄s d. iugi ter itēdē. vt b̄eat penes se viros doctos. maxie q̄ cū capituli cōsiliū d. cū cā ecclesie sue pagē. vt i. c. nouit. et c. q̄to. de his q̄ sūt a p̄la. et xij. q. vii. c. ep̄s. null⁹ sat⁹ possz admitti vicarij licētia s̄ fecisse. nec agit⁹ h̄ d̄ d̄atōe l̄ alienatōe fūda. imo de re et bonore ecclesie agēdo. nā i studio obiect solū p̄uissioz q̄ b̄bat i ecclesia. nec obstat si dicat⁹ q̄ iteri s̄trabit⁹ ecclesie. vt minuit⁹ cult⁹ dñi. q̄ vacās stud⁹ d. p̄mouē vtilitate ecclesie. nedū p̄tictat⁹ s̄ vniuersalis

vniuersalis. Indiget enī ecclesia ad sui regimē vīrls littera q̄
 vt in. c. cū ex eo. de elec. li. vi. Q̄b quaz causam datur facultas
 episcopo dispensandi cū promotis ad ecclesiā parrochia-
 liū regimē: vt minime infra septenniu p̄moueri ad sacerdo-
 tium teneantur: vt in. d. c. cū ex eo. Si ergo causa studij sub-
 trahitur suffragium principalis rectoris i ecclesia curata for-
 tius hoc admittendū ē in casu nostro vbi remanserūt alij mo-
 nachī. ¶ Ad idē tex. notabilis i. c. sup̄ specula. de magistra.
 vbi expresse respectu docentū z adiscentū minuit in ecclesia
 suffragium. ¶ Secūdo p̄t tueri ex latiori potestate quā cō-
 lecturo dictū vicariū habuisse cū dominus episcopus i curia
 existens ipsum miseris ad capiendā possessionē episcopatus:
 vnde verisimile ē q̄ dederit sibi latissimā potestatem hoc tñ ex in-
 spectione mandat i cōprehendi poterit. Si enī dedit sibi po-
 testatem faciendi quicqd ipse episcopus i propria p̄sona fa-
 cere posset sicut cōmuniter solet in mandatis apponi. satis ha-
 buit vicarius potestatem dandi illam licentiā: q̄ per illa verba
 datur libera potestas: vnde p̄t vicarius omnia facere: z etiā
 alienare dūmodo nō cōtineat merā donationē: hoc legitur z
 no. maxie per bar. in. l. procurator cui libera. ff. de p̄cura. z i.
 l. creditor. §. lucius. ff. manda. ¶ Itē fm bar. in dicta. l. pro-
 curator. si episcopus p̄misit seratiū habiturū quicqd ipse vi-
 carius facere. Idem dicendū si in mandato fuerunt expressi
 aliqui casus ex p̄scentes specialē mandatū subiecta clausula
 generali vt in. c. q̄ ad agendū. de p̄cu. li. vi. facit q̄d legitur z
 notatur per. glo. z bar. in. l. sed z si. §. quesitū. ff. si quis cau.
 ¶ Tercio p̄t se fundare dominus iohānes in expugnabiliē
 q̄ dominus ep̄s veniens ad ecclesiā cōsensit vt. p̄missio annua
 daretur dicto domino iohāni tunc absenti. vnde p̄supposito
 q̄ dictus vicarius nō habuisset potestatem ex quo cū illā dedit
 tanq̄ vicarij episcopi. Et sic nomine episcopi z ep̄s postea
 certificatus nō solū tacuit: s̄ voluit vt sibi fieret solutio annua.
 satis dicitur approbasse factū vicarij: hoc apte intelligit ex the-
 orica. bar. in. l. quo enī. ff. rē ra. hab. vbi tractat an si me absen-
 te geritur actus ad me spectans videat postmodū sciendo z
 tacendo approbare vel improbare. Et distinguit q̄ aut casus il-
 le concernit comodū z fauorē meū: z tūc eo ipso q̄ scio z nō
 improbo videar approbare: vt in. l. si absenti. C. si cer. p̄. facit
 q̄d legit z no. in regula q̄ taceret de regu. iur. li. vi. aut p̄cernit
 meū p̄iudiciū: z tūc si superuenit scientia nō videoz appor-
 bare. l. p̄curator. ff. rem ra. ha. Si aut̄ interuenit scientia cū
 aliquo actu positio: vt q̄ recepit litteras seu instrumentū sup̄
 illo actu z nō cōtraxit. tunc videoz approbare cū ad hoc tex.
 notabilis in de. l. de p̄cu. z l. si filius. C. de mace. Et idē i b̄ v̄
 timo no. idē bar. in. l. cū tabernā. §. idē quesitū. ff. de p̄igno. z i.
 l. titius scio. ff. de cōst. p̄cu. facit optime. c. ex ore. cū ibi no. de
 his que fiunt a maiori par. ca. ¶ Ad p̄positū ergo cū in casu
 nostro ageret de re cōcupiscibili z hōnorabili. vt ecclesia ha-
 beret volentes monachos sola scientia ipsius dñi episcopi ha-
 betur p̄ratiū habitōe. ¶ Item p̄supposito z nō p̄cesso q̄ act⁹
 iste redundasset i p̄iudiciū ipsius domini episcopi. tñ cū vltra
 simplicē scientiā interuenit actus positio. i. exhibitio illi. p̄ui-
 sionis nullo modo inficiari p̄t: qui tal act⁹ debeat haberi p̄-
 ratiū habitōe maxie cū als vocaret ipse domin⁹ ep̄s negligēs
 z piger q̄ p̄misisset monachū vagari sine licetiā. S̄ i dubio
 debem⁹ p̄sumere: vt excludat peccatū: vt i. c. estote. de regu.
 iur. ¶ Ad enī recte potuisset sibi soluere nisi approbasset causā
 studij z sic cessant notata p̄ bar. i. l. paulus. r̄nder. ff. rem ra.
 habet. Nec obstat quod dixi p̄trario q̄ capituli p̄siliū nō fuit
 habitū mibi p̄supponit vna voce quod capitulū p̄sensit li-
 cet nō fuerit inde scriptura p̄scripta. ¶ Itē capitulū cōcessit
 sibi in absentia partē mortuarioz: z licet nō p̄sensit s̄ fecit si-
 bi gratiā. Ex hoc etiā satis arguit cōsensu ad hoc q̄d notat
 Jo. an. in regula q̄ taceret in mercu. li. vi. z p̄ bar. in. l. cum pat.
 §. liber. ff. de lega. ij. Et bal. in. l. si filius. C. de peti. lere. Et in
 istis sufficit tacit⁹ p̄sensu: vt i. c. ij. z iij. de his que fiunt a p̄la.
 z no. in. c. l. de re. ecclie. nō alie. li. vi. ¶ Q̄d obstat quintū p̄tra-
 riū multiplici ratione. ¶ P̄rio quia licet fm vnam opinionē
 ius solum ipso iure p̄uilegiat studentes in theologia: vt i di-
 cto. c. si. de magi. nō tñ tollit quin ex speciali licentiā ep̄i possit
 quis studendo i alijs sciētijs percipere redditus in abntia: vt
 p̄bat apte in. c. cū ex eo. de elec. li. vi. z nō. l. dñi. i. suma. de ma-
 gi. §. i. in medio. Sed: dñs iohānes habuit sp̄alem licentiā
 vt p̄dixi. Secūdo facit p̄suetudo ecclie. nā cōst monachi il-
 li⁹ ecclie solēt studere i iure canonico z percipere illā annuā p̄si-
 onē q̄ casu deberēt reddi: vt notat idē dñs. in loco p̄alle. Et

quanq̄ in datio ne licencie nō fuerit sp̄ificatum in q̄ scientia
 studere deberet tñ p̄p̄ ecclie p̄suetudinē lat⁹ v̄. idulū vt pos-
 sit in iure canonico studere. ar. optimū in. l. q̄d si noluit. §. q̄ as-
 sidua. ff. de edi. edi. z i. l. si. C. de fideiul. z q̄ nō. bar. i. l. nemo ē
 q̄ nesciat. ff. de duo. reis. facit. c. ex lris. de p̄sti. z. c. causam. de
 rescrip. ¶ Tercio quia etiā hīs cessantib⁹ satis puto quod
 etiaz de iure cōstudentes i alijs sciētijs dūmodo nō p̄hibi-
 tis possunt percipere fructus beneficiōz in absentia: q̄ p̄mouet
 studendo vtilitatē ecclie: z idē debet h̄ri p̄ p̄sentib⁹. vt in di-
 cto. c. cū ex eo. ¶ Nam si exntes in finitio ep̄i: percipiunt fructus i
 absentia: qui nō debēt dici absentes: vt in. c. ad audiētiā. de
 cler. i. nō re. fortius idē dicendū est in studentibus. ¶ Itē pon-
 deranda est rō. c. cū dilectus. eo. ti. vbi dicit q̄d familiares pa-
 re gaudēt fructibus in absentia: q̄ ibi reddūt se obsequiales
 vniuersis z p̄mouēt nō nunq̄ negocia ecclie. Idē ergo dicē-
 dū est in studentibus. ar. illius. c. cū ex eo. Et hāc opinionē te-
 nuit archi. in. c. ij. de p̄mili. li. vi. Et i. c. de quibusdā. xxxvii. di.
 z ad. c. si. de magi. supplet maxie z idē fauore studiorum tenuē-
 rūt nōnulli moderui. c. tua. de cle. nō resi. Ego vero sequens
 illā opinionē r̄ndeo alit̄ ad illud. c. si. §. q̄ respectu studentū
 in theologia voluit tollere p̄suetudines z statuta ecclie con-
 traria: vt patet ibi in fine z sic voluit illos dūtaxat p̄uilegia-
 re in p̄ceptione fructū: q̄ ex tacita mēte iuris oēs p̄uilegiati
 sunt: vnde si ponderetur. c. cū ex eo. q̄d loquit̄ gnālīt in omni
 scientia disp̄satio solū fit vt assumpti ad ecclesias parrochia-
 les nō teneantur p̄moueri ad sacerdotiū quasi respectu perce-
 ptionis fructū nulla requiratur indulgētia quicquid sanī ius
 sublimitate satis ex p̄dictis p̄r dictus dñs iohānes scude-
 fendere. ¶ Venio ad sextū z vltimū p̄r in quo dico q̄ licen-
 cia simpli⁹ data vt fuit in casu nostro intelligit durare fm q̄li-
 tatē scientie in q̄ licenciatus debet insistere. sed tñ in studio iu-
 ris canonici requiratur septenniu. vt est tex. i dicta glo. in dicto. c.
 cū ex eo. ergo ad tps tantū videtur licentia data: z quanq̄ nō
 fuerit in datione licentie exp̄ssum ius: canonicū tñ vt p̄dixi p̄-
 pter ecclie p̄suetudinē intelligebatur: licet enī ex acumine in-
 genij istud tps possit p̄ueniri: q̄ ingenij supplet tps z bñ.
 z fortiter studentibus. vt nō. glo. in. c. ex lris. de in iur. resi. tñ
 cōiter istud nō cōtingit: maxime p̄pter multitudinē lecturarū
 hodie: z vtiā in septēnio essent bene periti. Hoc enī satis pro-
 bat ex p̄eritiā. q̄ est efficax magistra rerū. de elec. quā sit li. vi.
 ¶ Quinimo plus puto q̄ si p̄pter defectū pecunie p̄tingēt:
 quia ep̄s debito tpe sibi nō puidit nō valuit dñs iohānes fini-
 to septēnio remeare ad patriā z sic oportuit cū p̄lere multa de-
 bita sicut in veritate sibi accidit me teste q̄ poterit p̄tere p̄roui-
 sionē vltra septēniū saltē vt suis creditoribus satisfaciatur: debet
 enī monachus viuere ex bonis monasterij nec est sibi imputā-
 dū cur nō rediret ex quo comode sine culpa sua redire nō valu-
 it. Et p̄ banc rōnē tollit obiectio q̄ fit de doctoratu sup̄uenien-
 te z debita p̄lere potuit vsq̄ ad summā sibi p̄ suis necessarijs
 deputatū vt nō. p̄ archi. in dicto. c. cū pastoralis. Et hoc suffici-
 ant. zc. ¶ Abb.

Con. lxxxix.

Iesu xp̄i saluatoris eiusq̄ p̄ssime genitricis bu-
 mulier postulato suffragio. In q̄stione q̄ ad p̄sens
 vitur inter Ciuitatē Exij. ex vna parte: z castrū
 Beluedris ex alia parte. seu int̄ vtriusq̄ vniuersitates. Vi-
 detur p̄mo sententiā ferendā in fauorē dicte Ciuitatis: nā cū
 alias sententiā fuerūt lata p̄ homines dicti castrū beluedris olī
 dicte Ciuitatis. In effectu cōtinens dictū castrū beluedris olī
 castellare fuisse z esse cū s̄no territorio z districtu z cū suis per-
 tinentijs z comitatu dicte ciuitatis Exij. z nobiles de bustare
 to illud retinuisse z possedisse indebite p̄demnatur ad restituē-
 dum z relaxandū cōmunitati dicte ciuitatis Exij. z dictā vni-
 uersitatē dicti castrū cōdemnauit ad faciendū se recuperari p̄
 dictā ciuitatē z p̄nunciavit dictā vniuersitatē esse cogendam
 ad se retrahendā a potestate z iurisdictione dictorū nobiliū zc.
 Nec ista sententiā aliquo remedio appareat fuisse z esse recisa
 seu dispensata: ergo fm eam est nunc iudicandū etiā si nunc ap-
 parent testes vel infra in cōtrariū: q̄ snia ex quo nō est lata
 exp̄sse p̄ ius cōelz sit lata p̄ ius litigatorū nō debet rescindi etiā
 p̄teritū. p̄batōis nom̄i re p̄re fac enī snia ius int̄ partes. s̄ apte
 p̄batū i. c. cū int̄. de re iudi. vbi tex. mulū notabil⁹ videt velle
 h̄ p̄cedere etiā si nūc appareat q̄ p̄bationes quibus fuit lata
 snia necessario nō concluderent intentū illius pro q̄ fuit lata.
 ¶ Ad idem. c. suborta. z. c. int̄ monasterium eo. ti. z l. impe-
 ratores. ff. de re iudi. z l. sub p̄teritu. C. de transa. z l. inge-

num. ff. de sta. ho. z. l. res iudicata. de regu. iur. Nec ob. si di-
catur qd nunc non petitur id qd in ista dicta continetur: cum soli nunc
fuerit petiti. pnuiciari z declarari vniuersitate z homines
dicti castri teneri z obligatos esse ad soluendum i futurum onera
realia z mixta z psonalia p rata eoz q. p regimine dicte ci-
uitatis imponunt p tēpore sicut subeunt alie vniuersitates z ho-
mines castro z villarū cōmunitatis dicte ciuitatis zc. **L**u-
bellus aut d. attendi circa vim pclusionis z nō narrationis
Nō enī ampliat pclusio libelli ex varietate z multiplicata ra-
tionis. vt legit z notat in. c. ex parte. b. de foro cōpe. z. c. litte-
re de dila. z si. de iudi. notat f. re. de senis cōf. xlii. q. d. i.
eo qd qd nunc petitur satis in effectu continetur illa snia iam
lata. Si enī pnuiciatū illud castri beluederis esse de distri-
ctu z cōmitatu dicte ciuitatis z nobiles de buscharcto illud
retinere ac retinuisse id debite z iniuste ac cōdemnari fuerunt
ad illud restituendum z relaxandum dicte ciuitati. **E**xij. ergo cō-
cludit qd homines dicti castri debent soluere onera imposita
vel imponenda p dictos nobiles nec possunt aplius illū do-
minū nominare seu pretextu illius se defendere iputē enī si
ibi quare tūc nō appellauerūt debent q nūc rēdere dicte ci-
uitatis sicut z alia castra que sunt de districtu z comitatu dicte ci-
uitatis cū in effectu talis effectus resultat ex snia: vbi cūq. enī
castrū nullā iurisdictionē habet sed tota iurisdictionē penes ci-
uitatē z sicut tenetur parere mandatis ciuitatis z illius onera
subire z dicunt ciues illi ciuitatis: hec oia pbant ex no. per
bar. in. l. i. ff. de dam. ifec. z. l. i. ad munici. z. l. nō dubito. ff. de
capti. z postli. **R**ursus facit. l. q. ad iura. ad munici. z. l. inco-
la. cū. l. sequenti. de mune. z ho. z quod notat Jo. an. in. c. i. de
imma. ecclesie. li. vi. Probationes ergo nūc facit p vniuersita-
tē dicti castri q a quinquaginta sex annis z circa dicti nobiles
possiderunt omnimodā iurisdictionē dicto castro z ad eoz
ipositiones soluerūt onera z collectas si habent releuare di-
cta vniuersitatē: q. iā pnuiciatū ptra dictā vniuersitatē fu-
it q indebite z iniuste dicti nobiles possiderūt illud castrum.
Et sic iniuste isto casu iposuerūt. vt in. c. licet de pba. z quod
no. Inno. in. c. in litteris. de resti. spo. z. c. ij. de in. inte. resti. a
qua snia nō fuit appellatū vt p dicit. **E**t sic hec pbatio nūc fa-
cta nō releuat: s. debet iuxta petitionē illa sententia nūc man-
dari executioni vt in. c. cū super. de re iudi. z alijs iuribus su-
perius allegatis. **N**ec obstat si dicat q poterat dictū castrum
venire p beneficiū restitutionis i integrū p. l. res publica. C. ex
quibus cau. maio. q. fin glo. ibi illa. l. nō h. locū in villis z ca-
stris. **E**t presupposito q debeat obseruari in castris populo-
sus vt quidā dixerūt z sequit ibi bar. tū cessat nūc istud bene-
ficiū cū lapsum sit quadrienniū a tēpore sententie. l. si. C. de tē-
po. in. inte. resti. peten. no. bar. i. d. l. res publica **N**ec obici pōt
si dicatur q pueniri debeant dicti nobiles q possidebāt sub-
iectionē i castro z nō homines illius castri q possidebant: vt
in. c. inter quoz. iuncta glo. de maio. z obe. z. c. auditis: de p-
scrip. q. dico q etiā subditi p eoz interesse: z q ipsi faciūt q
actor nō possidet. pueniri possunt saltē vt sententia ferenda p
iudicet: vt pbat in. c. cū inter. z. c. cū sup. de re iudi. no. Inno.
in. d. c. auditis. z. c. iter quatuor. **S** nō obstat q p rariū
sententiā arbitroz veriorē vt puto duplex posse adhiberi reme-
diū impediendi intentionē dicte ciuitatis. **E**xij. z subueniendi di-
ctis nobilibus. **P**rimo q. licet illa snia reperiat transiisse in
rem iudicatā. tū ex his fuit de ea appositū ptra. l. pbatōes fa-
ctas. **I**n p rariū vt apparet nūc p pbatōes legitimas dicti
nobiles prescripserunt legitime omnimodā iurisdictionē in
dicto castro. de qua recognouit de ea pnuiciare d. vt in. l. de
quare. ff. de iudi. z. c. cū sup. de causa. pos. z p pte. debet pnu-
ciare ptra dictā ciuitatē z absolueri dictū castrum ab impet-
tione ipsius sup. cā nouit ipetrata. **E**t sic pnuiciare legitime
fuisse appellatū ab vniuersitate dicti castri **A**d hoc ē notabilis-
simū dictū Inno. i. c. cum dilect. de rescript. z. c. cū bartol-
dus. de re iudi. **E**t idē sentit in. c. fraternitatis. de frigi. z. c. ex
ratio. de appel. dicit enī Inno. i. palle. locis q si pbatōes
de facto admittant p sententiā: p quas pbatōes apparet il-
lam sniaz minus legitimā. debet iudex magis liberere proba-
tionibus q sententiē prius late. **E**t hāc opinionem expresse
firmat do. anto. de butri. in dicto. c. cū dilecta. dices q ex q p-
batio est facta transiit i notoriū ideo tollit effectus psumptio-
nis surgentis ex sententia sicut tollitur p cōfessionē partis
que sibi inducit notoriū: vt notanter dicit idē Inno. in dicto.
c. quod si is pro quo fuit sententia pfitetur eam iniustam d.
iudex illaz retractare. ad hoc quod no. **E**y. z alij doc. in auc. s.

iam necesse. C. de dona ante nup. vbi dicunt q cōtra presum-
ptionē iuris z de iure e admittitur pbatio in d r iū: per p fessionē
illius in cuius fauorē ius psumit quod nō pcedit ex altero nisi
quia cōfessio transiit in notorie. **I**dē est in pbatōne iam facta
post cōclusionē in causa. vt in. c. cū olim. de ver. signi. **E**t not.
do. de rota deci. cccc. iij. **F**acit quod no. Inno. in. c. cōstitutus.
de filiis p resoy. vbi dicit q l. cōtra agentē possessorio nō debet
ant admitti pbatōes sup effectu p pte. tatis: vt i. c. i. litteris.
de resti. spo. z. c. si. de or. cog. tū si p eius cōfessionē pbatōes
admissas cōstaret de p pte. tatis effectu tunc contra notoriū
nō fieret sibi restitutio. **E**t si dicat notoriū etiā surgere ex prio-
re sententiā z sic nō debet tolli p notoriū sequens cum primum
sit eque potens rñdetur sin do. anto. q notoriū surgēs ex sen-
tentia est notoriū presumptionis: z cū agatur hic de p scriben-
da iurisdictione contra dictam ciuitatē **E**xij. z non p ecclesiā
romanā sufficit pscriptio cōmunis. vt si est cum titulo sufficit
at tempus. x. annoz inter p sentes. z. xx. annoz inter absen-
tes. **I**tem z in istis incorporealibus habet locū hec pscriptio
longi tēp. vt probatur in. l. si. C. de p rescrip. lon. tēp. z. l. i. C.
de serui. si est sine titulo sufficit tempus. xxx. vel. xl. āno. z. rvi.
q. iij. s. pōt. **E**t de directo ad casum nostrū videtur ter. i. i. c. a
glo. in ver. principalis in. c. ad audiētiā de p rescri. z bona glo.
in. c. volumus. xvi. q. iij. z in. c. dilectus de capel. mona. **A**d
idē quod bar. in. l. si publicanus. s. in rectigalib. ff. de publi. in
quibus iurib. colligit z no. q cōtra tenentē iura p principis po-
test p rescribi cōi iuri si tantū agitur de p rescribēdo cōserua-
tur illesum. **C**ū ergo nunc apertissime constet p legitimas p-
batōes vt p supponitur in iudicio admissas q dictū castrū
est subiectū dictis nobilibus de bustaretto p p rescriptionē le-
gitimā: hec pbatio debet p reualere sententiē iam late. maioris
cū virtutis sit pscriptio q nuda sententiā. vt colligitur ex nota-
tis in. l. si. ff. rem ra. habe. z in. l. obligationū. s. placet. ff. de act.
ob. iunctis no. in. l. iulianus. ff. de cōdi. indebi. inde facit. c. ad
aures. de p scrip. vbi ter. dicit q pscriptio omnē p ruz actio-
nē excludit. **E**t quod notat Jo. an. in regula possessor de reg.
iur. li. vi. in mercu. iunctis no. p Inno. in dicto. c. pleriq. hinc est
q si quis cōfiteretur sententiā iniustā etiā post transiitū in rē iudi-
catā: vel postea apparet iniusticiā p pbatōes i iudicio admis-
sas debet sententia retractari. vt. s. post Inno. dixi. secus antē
si post cōpletā pscriptiōē cōstat rem fuisse alterius sin cōmu-
nē opinionē canonistarū: vt no. glo. z doc. in. c. vigilanti. de p-
scrip. **E**t Jo. an. plene psequitur z tenet sub dicta regula pos-
sessor. **E**t debet hoc casu psumi dictos nobiles de bustaretto
bona fide p scripsisse. cū ante illam sententiā possederint ultra
triginta annos. nā ex longinquitate tanti temporis psumitur
sententiā iusta. etiā in corporalibus: vt no. voluit Inno. in. c. ij.
de in. inte. resti. z Bart. i. l. si. C. vnde vi in fi. **N**ec sententiā lata
habuit p iudicare ipsi nobilib. z statim i secūdo remedio di-
cam. **C**ertū q. existat dictū castrū potuisse allegare ius nobili-
um. vt in. c. cū olim el. ij. de priuile. z. c. cū p sone. eo. ti. li. vi. not.
Inno. in. c. auditis. de p scrip. **E**t ex isto remedio dico in causa
ista pnuiciandū p iudicē appellationis bene appellatū z de-
bet absolueri vniuersitatē dicti castri ab impetitione dicte ciui-
tatis ex ij. quia s. debuisset facere primus iudex si corā eo finit-
set hec pscriptio p bata vt pbat i. c. raynaldus. z raynūcius.
de testa. facit quod no. **B**ar. in. l. cū apud. ff. iudi. sol. **I**stud tū
remediū est aliquantulū dubiū quo ad subiectos: quia cū eis
defendentibus fuerit alias pnuiciatū dictos nobiles iniuste
possidisse ergo nō possunt allegare nunc illoz possessionē cū
in ipsoz p iudiciū psumēda sit iusta: ex quo ab illa sententiā fu-
it p eos appellatū. **I**deo tutius est q ipsi nobiles cōpareant z
pponant de iure suo subicitur in sequenti remedio. **S**cōm
remediū impediendi in effectu intentionē vniuersitatis ex ij. ē
vt dicti nobiles cōpareāt. p eoz interesse. quod facere possunt
vt i. c. venies. el. ij. de testi. z. c. cū sup. de re iudi. z. l. si suspecta.
ff. de inoffi. testa. z in. l. ab executione. z. l. a sententiā. ff. de appel.
Et si volunt impedire executionē sententiē in casu quo veniret
ferēda p vniuersitatē castri satis est dicere eoz iure z hoc indu-
bitatū si tpe p rime sententiē ignorauerunt causam agi p vniuer-
sitatē castri cū iurisdictionē possidebant: vt pbat in dicto.
c. venies. **E**t ibi p Inno. z in. l. sepe. ff. re iudi. no. Inno. z cōf.
alij doc. in dicto. c. cū sup. z. c. penul. eo. ti. **E**t si volunt vt p eis
pnuicietur debet dare saltē qualē petitionē. vt no. **I**posti. et
anto. de bu. i. c. cū sua palle. licet ibi Inno. senserit q iudiciū
cte iste dñs comparens p iure suo quod habet in subiectis de-
bet audiri sine alia petitione z potest vti probationib. factis p
subiectos.

subiectos. Sed mihi plus placet precedens opi. qz sicut probatio p subiectos facta nō nocet dñō absentī: vt infra dicā. ita nec pdesse debet. argu. eoz que no. in. c. causam: de testi. z sa. tis psumunt ignozare fieri etate infantī. argu. c. f. q. mo. accu. po. Sed p supposito q ipsi fuerint scientes causam subiectionis agi p vniuersitatē castri z tacuerunt. Nūqd fuit eis irrogatum p iudiciū aliquale ē dubiū: z premitto illud certūz esse subditos cōuenire a tertio sub iure subiectionis cū qz eoz interest nō mutare dominū cū q ipsi vident facere: quo minus tertius possideat nō patiēdo: vt. s. dicitur hoc. pbat in. c. cū super: de re iudi. z. c. cū inter eodē. no. Inno. z cōmanit doc. post eum. c. auditis. de prescrip. z. c. inter quatuor. de maio. z obe. z. d. c. cū super dicit tñ Inno. in. d. c. auditis quosdā tenere l3 subiecti admittant ad defensionē z possunt cōueniri tñ defensio pzo loco pñet ad illum qui possidet subiectionē refert alios dicere z melius sūm eū qz defensio nō pñet pñcipaliter ad dominū qz ad relinquitur: sed plene ad vtrūqz. ¶ Sed pñcipaliter pñet defensio ad subiectū z ad subiectionē possidentī. allegat. l. pñcipaliter. C. de libe. cau. z cū hoc secundo dicto trāseunt communiter ibi doc. ¶ Sed dubiū ē nunc an snia loca contra subiectos noceat dominio seu subiectionē possidenti si sciuit litē agitatā z tacuit. ¶ Nec a snia postmodū appellauit Inno. in. c. suborta. de re iudi. sentit. q sic requirit tamē q dominus sciuerit litē agi z non ignorauerit ius sibi cōpetere i subiectos litigantes. idem etiā sentit i dicto c. auditis. qz sentētia vniū alij nō pñdicat nisi sciuerit z nō defenderit. qz tunc pñdicat. allegat. c. qñis: de re iudi. l. sepe: §. p. ff. eo. Contrariū tñ ipse tenuit i. c. cū sup: de re iudi. vbi tenet q nō sit pñdiciū dominio quo ad proprietatē sed solū quo ad possessionē. nec sit executio p illo qui sententia obtinuit sup subiectione domino sciente z tacente. Et videt de l3 ibi casus. Idē tenuit in dicto. c. qñis vbi dicit q argu. ei⁹ quo dicit de liberto in dicta. l. sepe. si vnus ep̄s agit ptra aliquod monasteriū petendo ibi ep̄iscopalia sille qui pzo exercebat ibi ep̄iscopalia nō defendat monasteriū pñdicat sibi quo ad possessionē: z hāc opinionē vt nō fiat pñdiciū quo ad pprietatē ep̄iscopii i dominio. l3 sciuerit z nō defenderit. tenet z approbat Anto. de bu. z cōter alij canoniste in dicto. c. cū sup. z in dicto. c. qñis: z vī aperte pbari. d. c. cū sup. quoniam dominus Fran. de cabarellis oli cardinalis florentin⁹ legendo tenuit i. d. c. cū sup quod etiā sup possessione nō sit pñdiciū ipsi dñō si ipse possidet: z ad. c. cū sup respondet: qd intelligit qñ dominus nō erat i possessione. ¶ Nā vbi alij potuisset impedire executionē sciendā i re vacante p̄textu iuris sui: vt legit z no. p Inno. in. d. c. veniens. de testi. z p bar. in. l. a diuo pio. ff. de re iudi. Nūqd poterit ex quo fuit sciens z nō assumpsit defensionē. sed si ipse dñs esset i possessione nō d3 sua possessione priuari ppter sniam latā ptra subditos. qz hoc esset de directo ptra mentē illi⁹. c. vbi dicit q snia lata ptra monasteriū p̄po debet executioni mandari absq3 aliterius ep̄i pñdicio q dicitur cēbat monasteriū illud sibi subiectum. Et subicit ibi tex. ¶ Ratio ē quia gesta ptra monasteriū nō debent pñdicare ep̄iscopio p̄tendenti subiectionē l3 sciuerit z nō appellauerit queuis res inter alios acta regularit nō d3 alijs nocere: iuxta cōstitutiones canonicas z civiles: vnde ponderanda singularit sūt duo ex illo tex. ¶ Pzo qz dicit q absq3 pñdicio ep̄iscopii p̄tendentis subiectos debet illa sententia mandari executioni. si enī priuaretur possessione nō fieret absq3 suo grauissimo p̄iudicio. cū magnū sit possessionis comodū cu3 sepe ex defectu p̄bationis super dominio p̄datur ipsum dñū: vt i. c. sepe. de re iudi. s. p. z onus probandi incumbit nō possidenti. l. si. C. de rei ven. z. c. ex litteris. de pba. z isti. de iter dic. §. comodum. itelligatur ergo ille tex. de quolibet pñdicio quod generatur dñō tacenti: cum sit executio i re vacante cū facilius ipse obtinuerit si nemo possiderit. dicto. c. veniens. z hunc intellectum videtur tacite sensisset Inno. i. c. qñis. pzealle. ¶ Secūdo ponderanda ē multum ratio illius decessionis dum dicit q res inter alios acta zc. Et sic singulariter vult illa z nescio alibi q dominus dicitur p̄zusus alia persona quo ad hoc vt nullūz sibi fiat p̄iudiciū saltē graue ex gestis cū sibi subiectis z q illa regula res inter alios acta habet locū i eo: z p̄ pñsiferē q. l. sepe. z. c. penul. habent locū i dominio quo ad regulā ibi positam z nō quo ad casus exceptos: hoc ego probo: p̄mo p rationē ipsius Inno. in. d. c. auditis. nam ibi dixit q defensio cum de subiectione agitur pertinet pñcipaliter z eq̄liter ad dominū z ad subiectos: qz sicut dominus interest non perdere subie-

ctos. ita interest subiectis nō mutare dominū: facit. d. l. pñcipaliter. ergo sentētia vniū nō debet alteri etiā scienti nocere. quod pbo p. d. l. sepe. z dictū. c. penul. Tunc enī sententia vni⁹ nō nocet alteri. cū is cui p̄mo loco cōpetebat actio p̄misit sequentē experiri: cū illū poterat a iudicio repellere vt ibi dicitur. Sed si equalit ad vtrūqz pertinet nō potuisset dñs subditos remoueri a iudicio. Itē quare est imputādū hic dominio cū subditi litigēt p interesse suo z sic snia habebit effectū ptra subditos vt nō possit rōne eoz interesse amplius cōtradicare sed nō p̄ duos: cū quelibet res nō debeat excedere effectū suū: z transire ad alias psonas de his q fiunt a ma. par. ca. q̄sunt. z. l. sancimus. C. de penis. dicit aliquis bec nō videtur contra tex. in dicta. l. sepe. in. §. nā z si libertus: vbi d3 q si libertus litigans de statu suo cū reportauit p̄riū sententiā p̄iudicat ipsi dñō sup suo iure patronatus. Ad illū enim tex. p̄t rñderi dupliciter. P̄mo qz tex. ille habet duos intellect⁹. P̄mus vt intelligatur qñ dñs interuenit i iudicio: z hoc videt sonare tex. dñs dicit me interueniente zc. Et hūc intellectū tenuit Jo. z approbat Inno. in dicto. c. cū sup. dicit enī Jo. z bene sūm Inno. q si quis iura perit q ego possideo in reali q me scientie z obtimeat nō tñ mihi pñdicat nisi eam defendā: z exponit verbū. d. l. sepe. d. interueniente z defendente. z sic apparet sūm eū q si offerat se defensioni debet p̄bare de iure suo: alit fieret sibi pñdiciū bec sunt formaliter verba Inno. in dicto. c. cum super. ¶ Secūdos intellectus fuit Rodulphi vt sufficiat sola sciētia. z licet Bar. hunc intellectū teneat in dicta. l. sepe. Inno. tñ z Jo. an. dicunt q papa videtur illū intellectū reprobare i dicto. c. cū sup. Sed si volumus saluare intellectū Jo. z Bar. dicamus alit z sic q aut loquimur in liberto litigante z sic domino sciente pñdiciū: vt in dicto. §. nā z si libertus: aut loquimur in subiecto litigante z nō sit dominio licet sciēti nisi interuenit i iudicio z obtulerit se defensioni: z ita loq̄tur dictus c. cū sup. Et vt de mēte bar. in dicto. §. nā z si rō sua bene ponderetur rō diuersitatis quia libertus fuit cōsecutus libertate a dñō. Et sic videtur habuisse licentiā experiri dñm sup dominio z psequenter sup iure patronatus ex licentia ipsius dñi merito sit dñs scienti pñdiciū sicut eadē rōne dicitur in credito relitigante sup dñō pingnoz agende hypothecaria: vt facit pñdiciū debitori. scienti. habuit illā enim obligationē facto domino: z videtur sibi dedisse licentiā sup dominio litigandi: vt no. bar. i. d. l. sepe. In subiecto autē cessat bec rō cū nihil habeat facto domino: sed mere ipse possidet. Si ergo litigat de subiectione venit mere p interesse z facto suo: iō nō debet pñdicare dñō: imo dñs quo ad ius suū cēsetur p̄zusus alia psona vt apte voluit tex. in dicto. c. cū sup. z cū hac exceptione potest itelligi. c. suborta. z dictū Inno. ibi. nā loquit de exempto litigante sup iure exceptionis. ¶ Ali. abba.

Con. xc.

Circa primū dubiū. Saluatoris p̄ prius postulat suffragio. Videtur q fideiussores qui p̄miserunt se facturos z curatores q magistrī petrus z Antonius. z iuxta eoz p̄missionē p̄stuent z facient magazinum in opido limini sub certa pena teneantur z obligati sint ad factū pñcipalē. i. ad p̄structionē ipsius magazini: z etiam ad penā p̄missam cū opus infra tps. p̄missum. s. xviii. mēsiūz factū nō esset nō obstante casu mortis in psona magistrī petri ante p̄fectionē operis contingēt. z quod teneant ad ipsius factū pñcipale. pbari videt p. l. nemo est q nesciat. ff. de duo. reis. z. l. si quis p̄te. cōiuncta glo. ff. de fideius. in qbus iurib⁹ p̄batur q etiā in obligationib⁹ possunt interuenire fidei cōmissores z obligari ad ipsum factū pñcipale ad q̄derat obligat⁹ pñcipalis p̄missor: videtur enī interuentu fideiussozis tacite agi. vt industria pñcipalr p̄missoris nō videantur electa: s3 q opus possit fieri p fideiussores vel alios q sunt eiusdē periculis cū p̄missore q obligētur ad penā: patet qz ante mortem dicti magistrī petri pena fuit cōmissa cū infra tps. xviii. mēsiūz iuxta p̄missorē opus factū nō fuit. mors ergo superueniens post penā cōmissam nō liberat fideiussores. tex. est. in. l. si decesserit. ff. q satisfda. co. nec releuant si dicunt q post lapsum tps operi fiendo p̄fixo officiales florentini sup illo opere deputati vna cū dñō z prioribus eiusdē vrbis destinauerūt pecunias dictis magistris pro opere p̄ficiendo z acceptando ipsum factum videntur recessisse tacite a pena: vt sic saltē ope exceptio nes possint liberari: vt i. l. ij. §. si quis cau. qz illud procedit qñ fuit simplr appōsita pena. s3 fuit adiecta clausula rato manente, pacto: tunc dilatio data post penā cōmissam ad opus per

ficiendū nō liberat a pena iam cōmissa. *tex. est no. in l. cū sti-*
pulat? sim milia. pculo. ff. de ver. ob. 7 ibi per glo. 7 bar. pro
hoc bona glo. in c. dilecti. de arbi. in fi. facit. l. penul. 7 quod ibi
no. de transac. ¶ Sed his nō obstantib? p̄traria sententia
arbitroz p̄ualere si recte alia i hoc negocio cōtingentia ponde-
rentur. Et p̄rio discutiam vtrū dicti fideiussores remanserit
obligati ad factū p̄cipale. Secūdo nūquid ad penā. ¶ Cir-
ca p̄mū dico qd nō qd isti fideiussores nō promissert factū
p̄cipale: quo casu loquit. di. l. nemo ē qui nesciat. sed obli-
gauerunt se facturos 7 curaturos qd magistri faciāt iuxta eo-
rū promissionē: quo casu nō obligant ipsi ad factū p̄cipale
cū illud nō p̄miserunt sed se facturos 7 curaturos qd illi fa-
ciant: vt no. bar. in d. l. si quis pro eo. Et facit qd ibi no. glo. ad
*hoc *tex. in l. stipulatio ista. §. si quis doli. ff. de ver. ob. 7 isti.**
de inuti. stipu. §. si quis aliū: obligatio enī sumit effectū a mē-
te p̄trahentiū. l. i. conventionibus. ff. de ver. sig. Et marie hoc
tenendum i casu nostro sunt eiusdē peritie cū p̄cipalibus
promissionibus: vt no. in d. l. si quis pro eo. 7 dicta. l. nemo ē qd
nesciat: 7 hoc clarissimū ē. ¶ Venio ad secūdū. an sint obli-
gati ad penā: 7 cōcludo qd nō qd pena cū fuit cōmissa ante mor-
tem dicti magistri petri. 7 sic cū nō defecerit p̄eis qñ curave-
rint 7 fecerunt qd illi magistri opus p̄ficerent nō committit
stipulatio pene. qd difficultas seu impossibilitas superueniens
*impedit pene cōmissionē. *tex. est no. in l. vendenda. ff. ad. l. ro-**
di. de fac. notat bar. ibi latius 7 clarius in l. p̄tinuus. §. illud:
de ver. obliga. Et idē i difficultatib? terminis qd nostris cōsul-
uit Frede. de senis habito cōsilio cū iohanne poglarem sicut
ipse refert p̄silio. cxvij. vbi dicit qd si quis p̄misit sub certa pe-
na se facturū 7 curraturū qd tūius p̄trahet matrimoniu cū sem-
pronā si fecit quicqd potuit nō tenet ad penā. qd satisfecit ob-
ligationi quātū i eo fuit: 7 difficultas ipedit pene cōmissionē
vt in dicta. l. si vendenda. ¶ Sed i casu nostro nō solū supue-
nit difficultas sed etiā impossibilitas: qd impossibile erat cura-
re post mortē vt ille magister petrus opus p̄ficeret: ergo ex p-
sona dicti magistri petri decedētis ante qd pena cōmitteretur
fideiussores nō tenent nec illa obligatio trāsiuit i heredes di-
cti magistri petri. qd factū inherens p̄sone defuncti nō tran-
sit i heredē. d. l. si decesserit: 7 ibi p̄ Bartolum. per qd dicit qd si
quis p̄misit vt possit p̄ debito capi p̄sonaliter illa obligatio
nō transit i heredes. ¶ Ad idē. l. vna. §. si autē. in fi. C. de ca-
du. toll. qd autē pena nō esset cōmissa ante mortē dicti magi-
stri petri. nō obstat lapsu. xvij. mensū operi p̄ficiendo p̄-
fixorū. p̄batur ex eo. qd vt p̄supponit i facto isti cōdixerūt
opus faciendū i fra illud tēpus: cū hoc super quodā muro an-
tiquo edificarent: sed tāntū fuisset postea p̄ officiales coloper-
tū quod illud opus sic edificandū manurū de nouo locauē
7 runt dicto magistro petro: vt illum murū edificaret de nouo.
Et cōstitērūt sibi p̄ illo nouā mercedē. appposito tēpore triū
mēsiū ad ipsius muri edificationē. Et sic cū p̄ime stipulati-
oni fuisset additū opus quod nō venit i p̄ima p̄missione vi-
det tacite recessum a tēpore p̄mo p̄fixū vt saltē vi excepti-
onis p̄seruet nec i fra tēpus p̄ius conuentū cōmittat penā.
ad hoc quod no. gl. in l. fi. C. de noua. 7 p̄ bar. in l. penul. ff. de
p̄eto. stipu. 7 p̄ eūdē. 7 glo. in l. n. ff. de noua. ¶ Prime ad p̄-
dicta facit. l. ideo l. exstat. 7 quod ibi no. bar. ff. de ver. obli. vt i
dictis qd si quis promissit i fra certū tēpus i n̄ulam edificare.
demū aliqua pars i n̄ule facte incendio corruit: dicit ibi qd d̄
promissor habere integrū tēpus edificandi p̄pter ipedimētū
supueniens: ita videt dicēdū i casu nostro cū murato opere
ipediatur diligētia: 7 p̄ cōsequēs debet augeri tēpus: ex quo
aliud nō fuit expressum. argu. in l. scio. p̄rio responso i fi. ff. de
anuu. lega. 7 puta stipulatio i terdū capit dilationē quā si ta-
cite tēpus iest: vt in l. interdū. ff. de ver. obli. Et promitto sim-
pliciter d̄. recentū tamē intelligit tacite tēpus i fra quod rome
solui possunt. Et qd hoc fuerit de mente cōtrahentiū satisfacit
quia elapso tēpore. xvij. mensū p̄rio p̄fixūz n̄bil officiales
p̄dicti p̄posuerūt de pena. ex his enī que sequuntur p̄esu-
mit ad p̄cedentia vt in l. si seruus pluriū in fi. 7 l. qd filiab?.
ff. de lega. i. Et p̄serti hoc. p̄cedit si illa clausula rato manēte
pacto appositā nō fuit: vt no. in d. l. cū stipulatus. 7 d. l. ij. si qd
cau. Idē tamē si fuit appositā p̄ p̄dicta: maxime cū i m̄p
supponit qd dictum opus cū cōstipulatiōe muri de nouo nō
poterat comode fieri i fra tēpus p̄ius p̄fixūz. facit. l. nepos
proculo. ff. de ver. oblig. P̄terea si nō fuisset recessum a tem-
pore p̄ius p̄fixū ad quid fuisset appositū tēpus trium mē-
sū noui muri. cū ille murus edificandus erat solūz p̄pter p̄stru-

ctionē magazinē vnde satis t̄ps erat appositū sup toto cū rō
ne totius tractabat de parte. argu. eo qd que no. in c. auditis.
de p̄cu. 7 in c. cū dilecti. de dolo 7 cōtu. Et ex his infero ad se-
cundū dubiū nūquid fideiussores sint saltē obligati ex p̄so-
na magistri Antonii supstititis 7 dico qd nō tum p̄ p̄dicta: tū qd
magister antonius nō obligauit se cū dicto magistro petro vt
essent duo correi. 7 sic cessat. l. i. C. de duo. reis. 7 l. reos. ff. eo.
cū si. vbi patet qd duo correi videntur gbligati i n̄solidum licet
hodie secus si sit p̄anc. hoc ita. C. eo. ti. Sed magister petrus
fuit p̄ncipalis p̄missor. ille autē magister antonius obligauit
se ad faciendū partē suā vna cū dicto magistro petro: 7 sic
eligit peritiā 7 industriā dicti magistri petri qui erat magister
p̄stantior: 7 forte sine eo nō obligasset se ad tam grande op?
vnde cū p̄pter causam mortis nō possit cōstruere cū illo magi-
stro petro solutus est ab obligatione illa vt tenetur cū alio con-
struere. argu. bo. i dicto. §. cū autē. 7 in c. is cui. de offi. dele. li.
vi. Et qd notat̄ dicit Inno. in c. si. de offi. dele. facit. l. cū ita
legatū. ff. de cōdi. 7 demon. vbi dicit qd si ita legatū est factūz
alicui mulieri si ticio nupserit videtur p̄bita ne alteri nubat
sed cū illo ticio tantū ita in p̄posito si magister antonius se ob-
ligauit vt edificaret vna cū magistro petro si nō potest cū illo
laborare nō tenetur sine eo vel cū alio. hoc enī important ver-
ba allegationis a quibus recedēdū est cū non constat de p̄ria
voluntate. l. nō alit. ff. de lega. i. 7 maxime in casu nostro: qd i
dubio verba sunt interpretanda p̄ stipulatōz. debuerūt enī illi
officiales verba satis cōcipere cū fuit in eoz potestate: vt no-
tāt̄ dicit̄ *tex. i. l. qd qd astringēde. de ver. obli. Ad idē facit. l.*
t. C. de isti. 7 substi. 7 l. gaio. ff. de ali. 7 ciba. lega. 7 l. menia. ff.
de annu. lega. 7 qd in eis no. bar. vbi patet qd si qd iussus ē mo-
rari cum aliquo vel cōtrahere si ille recusat vel nō p̄t comode
vel honeste cū illo morari vel cōtrahere debetur legatū 7 tolli-
tur obligatio ex his i fertur qd si dictus magister antonius nō
remansit obligatus post mortē dicti magistri petri: nec fideius-
sores ipsius tenent ad penā: quia p̄miserūt se facturos 7 cu-
raturos qd illi facerent iuxta p̄missionē p̄ eos factā: 7 p̄miss-
sio fuit cū illa q̄litate facti vt vna cū magistro petro 7 c. tūz qd
defensio cōpetens rei rōne coherens cōpetit etiā fideiussoz:
vt in l. exceptiones. la. ij. ff. de excep. imo i p̄ntaret sibi si scien-
ter eā omittet. vt i. l. si fideiussoz. ff. manda. Ex quib? oibus
p̄cludit qd nec ex p̄sona magistri petri. nec ex p̄sona magistri
antonii dicti fideiussores sunt in aliquo obligati.

Con. x. i.

Postulato dei oipotētis suffragio. quo ad p̄mū
dubū. Nunquid stante statuto p̄dicto curatoz sit
dandus minozi inuito alias nō habēt curatoz?
videt p̄mo qd nō. Naz. l. cauetur vt curatoz nō detur mino-
ri inuito nisi ad litē. insti. de cura. §. itē inuiti. 7 alibi dicitur qd
nō debet dari nisi p̄senti 7 stipulatū. l. qd habet. ff. de tute. Et ita
insup lege cauetur vt alius petere minozi curatozē nō possit: s̄
ipse sibi petere debet. vt l. diuus. §. curatores. ff. qñ petunt tu-
tores vel cura. Et ergo p̄sens statutū quo canetur qd constan-
guinei possint petere curatozē minozi deuicta dispositione iur-
is cōis debet stricte intelligi vt minus quā possit fieri obuiet
iuri cō. l. iij. §. hec aut verba. ff. de nego. gest. c. in nostra. de in-
iur. c. i. 7 ij. de fi. p̄re. li. vi. facit quod no. Inno. in c. causam. de
rescrip. 7 bar. in l. cōs populi. ff. ne iusti. 7 iur. 7 l. i. ff. ad. l. fal. 7
Jo. an. in regula. p̄ possessore. dere. iur. li. vi. in mercu. p̄uide-
at ergo illud statutū vt p̄sanguinei admittantur ad petendum
curatozē vbi alias nō admittēbātur vt p̄dixi: 7 nō itelligat̄
vt det minozi inuito. ne i alio corrigatur ius cōmune p̄sertim
cū hoc nō exprimat̄ in statuto 7 sine isto potest statutū habe-
re suū effectū. facit. l. si vero. §. de viro. ff. de solu. ma. 7 c. sta-
tutū. de elec. li. vi. ¶ Sed his nō obstantibus p̄ria sententia
arbitroz p̄stantiorē. ¶ P̄mo p̄ verba dicti statuti in eo qd
dicit qd si peruenierint 7 noiauerint curatozē vel curatores 7
iurauerūt qd dictā petitionē faciunt bona fide 7 p̄ utilitate mi-
noris 7 nominabunt meliores dentur curatoz vel curatores
p̄dicti eidē minozi i fra. xv. dies post petitionē 7 iuramētū
p̄dictum. vnde pondero p̄mo verbū dentur. quod iudici
p̄ceptum est inducens necessitatē sicut in simili habent̄ i
c. si diligēt. de fo. compe. 7 c. i. de iniurijs. li. vi. 7 c. de multa
§. is quoqz. de p̄ben. que verba cū sint i m̄p̄sonalia dirigit̄
tur ad iudicem solum 7 sic non requirunt voluntatē minoris
vel alterius sed solum denotant factum 7 officiū iudicis. Ad
hoc quod in simili habetur in de. i. de re. iudi. iuncta glo. in ver-
bo admittatur: que est nō. Ad idē alia glo. nō in l. si foroz.
C. de colla.

faciens sit puniendus. et sic loquitur. c. dilectus. el. ii. de preben. et c. si solus in principi. de co. cef. preben. li. vi. cum si. ¶ Ad propositum ergo cum per potestatem a statutis florentinis licet cetera statuta cauentur ut postulatis et nominatis curatoribus per consanguineos detur ipsi nominati infra. xv. dies. et collaterales transgrediendo formam statuti illos nominatos non dedit infra. xv. dies nec postea sed alios non debet tenere ipsa datio curatores. l. non dubium. et quod ibi non. maxime per bal. C. de legi. et quotiens datur certa et specialis forma non solum annullat id quod sit contra formam sed etiam id quod sit propter. et notant probat. i. c. prudentia. ibi ille quippe. de offi. dele. et c. si cui. de elec. li. vi. Nec debet iudex moueri per equitatem non scriptam contra ius scriptum. ut i. l. i. et per glo. et non. bar. C. de legi. et non. in. l. placuit. C. de iudi. et in. c. si. de transactio. ¶ Nec debet iudex velle videri clementior legem: ut dicitur. in. auc. de iudi. Item et secundo ubi concurrunt due partes in dispositione prela attentata et presentata pualet ex quo non possunt ambe habere effectum: ut in. c. si. de rescrip. li. vi. ubi dicitur quod si duo impetrarunt similem gratiam sub eadem data primo presentans est portio. In super facit. l. quod in herede. §. eligere. ff. de tribu. et c. ut quod duos. de elec. li. vi. et l. preterit edixit. §. i. ff. de iniur. ita ad propositum presupposito quod etiam minor possit petere ex quo etiam consanguinei prolicuerunt et intentauerunt prouisio non statuti et nominatio iam vigore statutifacit extitit non licet minor intentare postmodum prouisione legis. i. l. legitime apponendo et nominatos per consanguineos preclusa est. n. sibi dicta via. d. l. preterit edixit: et dicto. c. ut quis duas: de consuetu. Item facit optime. l. et quod not. ff. vi. bo. rap. et auc. qui semel. C. quomodo et quando ius presumptio enim est quod minor non moueat bono celo. cum per prius non petierit se de iure facta postulatione per consanguineos postea enim si contrarium diceremus perstringi frans. quod ad exclusionem nominatorum per consanguineos de facili minor nominaret suis moribus presentaneos: et sic euacuaret prouisione statuti. quod non est dicendum. obuiandum enim est figmentis et fraudibus in. c. quanto. in. fi. de diuor. presumendum est enim quod meliorem electionem faciunt consanguinei etate et descriptione prouecti maxime cum hoc presterit iuramentum quod ipse minor quod adhuc rectum non habet iudicium et posset illatus seduci petere curatores ex quorum cura posset sentire tristitiam exitus: et sepe minores ut mulieres laborant contra propria comoda. ut dicitur. in. l. si pater. C. de sponsa. facit. l. si vero non remunerandi. §. si adolescens. ff. manda. cum si. Sciuisset enim statutum dicere quod voluisset quod debent dari nominati per consanguineos nisi minor ipse petat sed simpliciter et distincte disponit ut dentur nominati per consanguineos: hinc videmus quod in multis locis vigent statuta ut sine consensu eorum non possunt obligari. Aduertunt enim quod ista etas multis capitiolibus exposita est: et multorum insidiis supposita. ut dicitur. in. l. i. de mino. Sed per interuentum consanguineorum maxime cum iuramento tollit suspitio fraudis. argu. in. l. transactione. C. de transactio. ¶ Item presumptio est contra minorem qui non valet acquiescere consilio consanguineorum. ar. in. c. ex studiis suis de prescriptio. Preterea iter dicto pape per ordinariis preueniri per citationis actum potest: ut in. c. ut debet. de appel. et delegato per delegatus: ut ibi: et plene notat in. c. i. et c. si autem. et c. plerumque. de rescrip. et per citationem quis prouenit: ut et non possit postmodum mutatio domicii. l. si quis postea. ff. de iudi. et l. cum quidam. ff. de iurisdic. om. iudi. et c. proposuit: de fo. compe. et sic contraria collatio pape et ordinarij de eodem beneficio prior facta prefert. in. l. si ad sedem. de preben. li. vi. et in iurisdictione episcopi et prelati inferioris locus est prouentioni. ut notat Jo. an. in. c. pastoralis. de offi. ordi. sentit Jo. an. in. c. quanto. eo. ti. facit. l. si. C. de iurisdic. om. iudi. Ita dicendum in proposito quod concurrentibus prouisione legali et statutaria preferenda est primo intentata. facit. xxii. q. i. cum renuclat. et quod non. Jo. an. i. c. i. de collu. ubi dicitur quod ubi due actiones competunt una de iure communi alia beneficio preteritis una electa altera remanet exclusa. facit. d. l. quod in herede. §. eligere. et l. ita. in. fi. et l. licet. ff. nau. cau. stabu. ¶ Ex his satis patet responsio ad allegata superius per preminoris: fateor enim quod re integra competunt ambe prouisiones: in ex quo consanguinei preoccupantur et statutum mandati ut illi per consanguineos nominati detur tarde minor intentat prouisione legale. quasi iam preuentus ut in iuribus pallegatis. non obstat secundum argumentum de. l. quotiens quia illud est. quod per reditorem solum obligat personaliter vendens ad perfectionem tractus. Sed traditionem secundo factam acquirere dominium et possessionem. l. traditionibus. C. de pac. ideo res efficiuntur secundi. et primo tenet ad inreresse sicut primo tenebatur ex natura contractus: ut nota. in. l. i. et l. i. exempto. ff. de actio.

emp. et potest conueniri de falso: ut est text. nota. in. l. quod duobus. ff. de fal. Secus autem si primo fuisset acquisitum ius in re quia tunc ille portio non obstante traditione secundo facto: unde si venditor constituit et tradidisset prius tamen esset portio per text. notabile. in. l. certe. ff. de preca. de quo per Jo. an. i. addi. spe. de emp. et vendi. a. i. §. si hoc scias. per Ly. in dicta. l. quotiens per Bar. i. l. si is qui per emptorem. ff. de usufructu. ita dicendum in proposito: nam per nominationem et postulationem consanguineorum iudex astringitur ad nominatos de presentandis et prouisio legis videtur exclusi eius quod est modo videtur acquisitum nominatis: facit quod habetur in secundo statuto pallegato facit. l. seruitus. C. de excu. tuto. et videtur ius afficiens ad rezer sola intentione cum iudex teneatur illos dare. facit quod non. Jo. an. in. c. dilectus de offi. lega. unde non debuit valere prouisio de alio facto. cum quia per formam statuti. tum quia prouisio legis cessauit autentica prouisione statutaria per supradicta. non ob. argu. de. l. vide. ff. de usufructu. quia dico iudicem non posse ex officio remoueri tutorem nisi sibi ex apertissimis argumentis liquet illi esse suspectus: ut dicitur. in. dicto casu. quod non contingit in casu nostro. iudex enim non debet procedere finem quod sibi videtur. licet illud videatur equum ex quo per legem vel statutum est predicta certa et determinata via procedendi. ut notat dicit Jo. an. in. c. i. de costi. et bar. i. l. i. C. de legi. ¶ Non obstat quod de. c. pastoralis. et c. cum autem procedit ratione potestatis tribuere patrono ut possit varie accumulando ante institutionem: unde data paritate inter presentatos episcopi est electio. ut ibi non. ad. c. pastoralis. dico idem eadem rationem: nam ex quod datur patrono laico facultas variandi acquisitum est ius secundum presentato sicut et primo: ideo valet institutio de secundo facta. Sed si per ante presentationem secundam preuenit primum instituere sine causa illi tenet in eo quod illi sine causa instituere ante voluit presentationem secundam: sed in casu nostro hoc non occurrit quia statutum precise mandat confidens de legalitate et iuramento consanguineorum ut per consanguineos nominati deputentur. et sic sublatum est minori ius petendi curatorem cum res sit non integra: imo preuentus fuit prouisione statutaria: non obstat quintum de. l. relegatorum. §. ad tempus. quia. l. ibi ultra. procedit sustinendo sententiam: ut pater in ea. ita quod non stet in meris finibus precepti: et circa ad illam. Item det bal. i. d. l. non dubium. ¶ Ad. l. quid dico quod loquitur in sententia datur enim facultas induci temperandi a principio pena legis ut ibi. et in. l. i. ff. ad turpil. ubi de l. per bar. et ii. q. iij. §. notandum. cum animus iudicis ex variis argumentis potest informari. Nec est necesse in sententia exprimere causas: ut in. c. causas. et c. sicut. de re iud. si tamen iudex sine causa recedit in sententia a pena. prout per legem puniuntur. ut non. Bar. i. dicta. l. i. facit. l. si filius. ff. de iudi. et c. de pena iudi. per totum. ¶ Sed ex iudicium non datur sic facultas iudici recedendi a prouisione. l. vel statutum causa non apparente. imo puniendus est tanquam transgressus. l. ut non. bal. in. d. l. non dubium. et videtur probari in. c. dilectus de tempo. ordi. facit quod notat Jo. an. in. c. inouit. de eo qui fur. ordi. rece. Nec obstat d. quod omnia. ff. de procu. quod dico quod non debet presumi contra consanguineos cum ipsi non apparerent pro se ipsius curam sumere. sed instant ut boni curatores alii nominati dentur minori. et ut seruatur ciuitatis sollempnis prouisio. redum dat. n. consanguineorum ignominiam si minor consanguineus per malam curam reduceretur ad inopiam. argu. in. l. i. in. fi. ff. de l. cau. ¶ Et quibus omnibus concludo quod datio secundi curatoris facta per iudicem ad postulationem minoris facta legitime postulatione et nominatione consanguineorum non valet alia causa legitima extrinseca non apparete sed dandi sunt nominati per consanguineos nisi aliquid per ius legitime opponat. ¶ Tenio nunc ad tertium et vltimum dubium videlicet si curator vel curatores dantur ad petitionem consanguineorum vigore. §. allegati statuti possunt quicunque ad voluntatem minoris reuocare vel perdurare usque ad integram etatem minoris: et in hoc concludendo breuiter propter prolixitatem euitandum arbitror quod durent usque ad etatem legitimam. Nec ad voluntatem minoris sunt reuocandi. primo moueor quia minor curatorem habens equiperat pupillo seu prodigo cui bonis interdicitur cum: ut legitur et notatur in. l. si curatorem habes. C. de in inte. resti. sed minor non potest. per libito se a potestate tutoris sola voluntate eripere: ut expressus in. l. i. C. quando tuto. vel cura. esse de. Sic ergo nec minor a nexibus curatoris. argu. in. l. illud. ff. ad. l. acqui. et c. cum dilecta. de confir. vili. et c. translatio. de costi. ¶ Secundo moueor quod datio curatoris daret ad limites causa ratione cuius datur. text. est. in. l. i. ff. de cura. furio. ubi dicitur quod si datur curator furioso vel prodigo durat cura quadum furiosus sanitate et prodigus sanos

guo sanos mores receperit: sed cum in proposito de curator ppter defectu etatis et statutu simpliciter mandet curatores dari minori debet cura durare quod diu minor prouenerit ad etatem integram. xxv. annorum. Nam infra illam etatem minor semper est expositus insidijs et raptionibus alijs: ut dicitur in dicta. l. de minoribus. Ad idem facit et tertio ratio. l. ex facto. ff. de ma. et pu. Quarto facit quod si diceremus oppositum frustratoria esset prouisio. quod non haberet minor nisi petere curatores mouerit: et sic lex esset sine effectu: et potius verbalis quam realis contra omnia iura et rationem naturalem et omnem equitatem. Quinto facit. l. i. C. quando toto: vel cura. Nam speciale est ibi ut curatores desinant aduenire pubertate. quod fuerunt ad iuncti tutoribus et sic censentur eodem iure cum illis: unde finit officium eius cui adiungitur ut notant. pbat ille tex. s. bar. ibi. secus ergo ubi curatores non adiunguntur tutoribus nec dantur pupillis s. adolescentibus. quod tunc durant usque ad perfectam etatem. argu. ibi per locum a speciali. Preterea sicut officium tutele durat usque ad perfectam etatem hoc est pubertatem quod datur pupillus. ut dicta. l. i. C. quando tuto. Ita et officium cure debet durare usque ad integram etatem quod datur minori propter defectum etatis. quod defectus durat usque ad. xxv. annos. ut ff. de minoribus. p. totum et c.

Con. xxiij.

Quisti nomine inuocato contra finiam latam aduersus dominicum costimunicipem terri maglanip dominum capitaneum tunc temporis predictae terre presidentem ex officio inquisitionis. Querit an subsistat aliquod remedium. Et breuiter dico visis actis mihi exhibitis super dicta inquisitione quod dicta finia sit ipso iure nulla et nullum effectum producere debet ratio principalis que me mouet quod dicta sententia fuit lata dicto dominico absente et non citato licet tunc temporis existeret in carceribus illud enim certissimum est quod absque citatione etiam peremptoria finia lata presertim criminali ut in casu nostro nullus momenti existit: ut pbat in cle. pastoralis. de re iudi. etiam si foret lata p. p. capite ubi habetur: quod cum de sententia sit de iure naturali non potest illa citatio que fit ut reus veniat ad se defendendum tolli ut dicitur ibi tex. facit in dicto. de iur. re naturali. gen. et l. y. s. sed naturali: et quod nota bar. in l. cum mulier. ff. de ma. Ad idem. l. i. s. ita cum ex edicto. ff. de sen. si ne ap. rescin. et c. cum ecclia. de costim. et l. iij. q. ix. omnia. et de ma. i. et obe. iter quatuor. et in. c. i. de cau. pos. et proprie cum in finitis si. nec potuit conuallidari per omissionem appellationis: ut in l. i. expressum. ff. de appel. nec etiam expresse potuisset illam sententiam nullam qui possit ratificare ex post facto: ut l. iij. C. de iurisd. iud. Illud tamen pcedit ut valeat tanquam quidam contractus minus pari consensu inter partes non autem ut sententia: ut uo. bar. in l. iij. et in l. vna. C. qui pro sua iuris. et et ratio quia consensus priuatorum non potest facere ut sententia nulla ex iuris dispositione teneat cum non possit super ius disponere fundatum super utilitate publica. ff. de lega. i. l. nemo potest. et l. priuatorum. C. de iurisd. om. iud. in casu vero nostro non potuit dicta sententia nulla ratificari ut contractus duplici respectu. primo quod nihil actum fuit per modum tractatus ut in l. i. C. de pac. Item cum sententia lata fuisset ad remedium mutationis. nisi solueret condemnationem pecuniarum infra certum tempus in sententia preta non poterit dictus dominicus etiam per pactum dictam sententiam nullam approbare: quod nemo dominus est maior suorum. l. lib. h. ff. ad l. acquil. et expresse pbat in l. i. non tantum. ff. de appe. ubi patet quod i. pena corporali: non potest quod approbare finiam per remedium iuris facit. c. coniungit. et l. i. de sen. ex co. et c. si diligenti. de fo. co. pe. Nec obstat si dicatur quod capitaneus terre fecit postmodum cancellari illam partem que continebat manus aputationem: quia dico quod non potuit post latam finiam illud facere: quod non potest aliquis citra principem suam sententiam in totum vel in partem retractare etiam si videat cum inultum: et hoc tam in civilibus quam in criminalibus: ut l. i. iud. ff. de re iudi. et c. sententia. re. non potest. l. i. et l. non mortis. s. et si forte. ff. de penis: ubi tex. apertissimus in casu nostro. et hec conclusio verissima et indubitata si dare probare potest ex auctoritatem inspectione sententiam fuisse latam parte non citata nec presente: hec enim probatio quod non reperitur in actis sufficit. ut in. c. quoniam contra de proba. Et ibi bar. aperte tenet. Jo. cal. saltem in facto non multum antiquo ut in casu nostro. et Jo. an. in addi. spe. in ti. de sen. s. iuxta. ver. et nota. Sed dubium est quid si non appareat nisi sententia in qua nil dicitur de presentia vel citatione partis: ut in casu nostro aduenit. Nam quid sit sufficiens impugnatio parte dominici ut sic reueletur

cedo. Ego non fui citatus nec finia hoc continet dubium est pulchrum cum lapsus sit tempus appellandi. Nam si appellasset non foret dubium quoniam iudici incumberet onus probandi citationem. ut pbat in. c. quoniam et ibi coiter per doc. de pba. et tenet spe. in loco preal. in quo quidem dubio sunt diuerse opiniones. ut recitat spe. in loco pall. et videtur ibi tenere quod postquam finia transmittitur in re iudicatam per appellationem. nisi pbat prius. Anno. volacius hunc articulum examinatum cum in iure de offi. dele. et videtur magis inclinare ut non presumat parte presentem fuisse. nisi saltem in finia hoc exprimat: et hanc partem videtur tenere Jo. an. i. addi. predicta. quoniam refert guil. de sp. utasse quod etiam si iudex dicat in finia quod parte citauit peremptorie et quod illo non comparuit nunciatum et c. p. hoc tamen pbat peremptorie percessisse quod videtur non est recedendum. d. c. quoniam. nec tabellio nisi scribenti maxime cum sit attestatio de presentia. ut in. Jo. an. in. c. quoniam et per bar. in auc. si quis in aliquo documento. C. de ede. Secus dicit ibi Jo. an. si in finia diceretur parte fuisse presentem: quod tunc creditur notorio referenti: cum attestatio sit de presentia. hanc eandem opinionem sequitur frede. de senis. s. i. s. ubi dicit quod pars potest excludi peremptorie et secundum decretum quod non percessit peremptorie et onus probandi prius incumbit aduersario. quod non potest hic presumi per finiam ex quo non constat parte fuisse presentem. imo negat pars et sic cessant per Anno. in. c. inuoluit: de eo quod fur. or. rece. et dicto. c. quoniam et c. cum in iure que dicuntur presumendum per finiam et percessit: quoniam finia fuit lata presentem non fuit appellatum presumitur oia recte et rite fuisse gesta ex quo pars fuit presentis et non appellauit quod cessat quoniam non apparet parte fuisse presentem. et hoc copiam mihi placet tanquam iuri: et equitati consentanea. Nam si diceremus oppositum non haberet in finia quous iudex nisi condonare parte absentem in citationem et post lapsum decem dierum non haberet pars aliquam defensionem cum non appareribus alijs actis presumere per finiam ex quo lapsa esset tempus presentis ad appellandum. Et sic si finia fuit lata presentem non potest dici quod transiit in re iudicatam post lapsum decem dierum: quod cum sit nulla non potest illud effectum habere. ut in. d. l. si expressum. et l. i. et l. ii. C. quoniam. pro. non est necesse. et l. ii. q. vi. s. diffinitiva. et c. i. de re iudi. Et sic cessat opinio spe. quod fundabat se super transitu in re iudicatam. ut per finiam presumetur. Et maxime si pcedit in casu nostro in quo dictus dominicus erat in carceribus tempore finie. et sic fuit lata sententia in absentem. Nec apparet de citatione legitima: ex quibus oibus concludo quod cum non apparet dictum officium fuisse presentem in finia nec ad eam fuisse legitime et peremptorie citationem presentem cum de citatione nihil dicatur in finia non debet dicta sententia mandari executioni presentis dominici: nec ad aliquem effectum produci nisi prius ostendat peremptoria citationem percessisse vel eam fuisse presentem et c.

Con. xxiij.

Statuto ciuitatis grossetanee cautetur de medico eligendo in hoc modo quod p. cipue ad preservationem sanitatis corporis attendendum est et egrorum: nam nihil melius fieri potest quam ipsos reducere ad sanitates hoc singulari lege prouidemus quod singulis annis de mense ianuarii priores ciuitatis grosseti teneantur eligere quendam bonum et sufficientem medicum publicum cum salario et pactis: quibus eis videbitur prouenire quod assidue morari debeat in ciuitate grosseti ad medicandum personas que absentare non possunt sine licentia prioris: et si quidem absentauerint cum licentia prioris tunc salarium p. dar. Et si forte in predictis fuerint negligentes priores predicti in summa. xl. senesium puniantur: prout quod priores et nunc de mense ianuarii non elegerint medicum prout tenebantur ex forma dicti statuti propter quod priores existentes de mense maii videntes electionem medicum fuisse omittam per dictos priores de mense ianuarii vellet eligere quendam bonum et sufficientem medicum cum salario et pactis: quibus eis videretur iuxta formam statuti per tempore finiedi in calendis ianuarii prime futuri. Queritur nunc quid possint et c. Nicolaus abbas.

Saluatoris iesu christi eiusque piissime matris presidio humiliter inuocato duo sunt principali examinandum. primo ad quos spectat dicti medici electio: an ad priores nunc existentes: an vero ad priores qui fuerint de mense ianuarii: vel ad consilium populi in quo fuit editum prefatum statutum: vel ad neminem. ita quod nulla potestas extracta ex quo non fuit statutum forma obseruata tempore suo. Secundo presupposito quod potestas ista duret apud istos aliquos virum possit fieri conductio per integro anno an solum per residuum temporis usque ad mensem ianuarii. Circa primum videtur quod ad neminem illa potestas per hoc residuum temporis pertineat vigore antedicti statuti: quod cum statutum quod ad omnem sui formam seruari non possit cessat et dispositio. Nam ubi quibus multa concurrunt ad dispositionem legis cessante aliquo requisito et concomitantium cessat legis dispositio.

ut pbat in. c. qm frequenter. §. p. 20. c. 1. §. si vero extra. ut
lit. nō cōte. 7. l. liberor. ff. de his qui no. inf. 7. l. adigere. §. q.
uis. ff. de iure pa. dicit enī in. d. c. q. i. cā matrimoniali pōt. p.
cedit lit. non pte. §. pigem absentē 7. p. 20. c. 1. Si aut cessat
cōmactia: ut q. abest sine culpa sua. pcedit nō pōt. nō enī con
currūt ea sine qbus fundat legis dispositio. Ita videt i. ppo
sito dicendū q. cū statutū requiratur duo vt electio fiat p. p. 20.
res 7. de mense ianuarii i. qui i. hoc tps residuo concurrere nō
possunt debet cessare statuti dispositio. p. cōsiliū enī vigore il
lius statuti fieri nō pōt. q. vtrunq. ē requisitū i. psonam p. 20.
cessat. Itē enī pōt fieri electio de mense ianuarii. nec fieret p. p. 20.
ores: quod requirit statuti: tēcēni potestas nō fuit data cō
silio sed p. 20. 7. a verbis nō ē recedendū cū nec alr. de mē
te pstat. l. ille aut ille. 7. l. non alr. ff. de leg. iij. 7. c. si. de ver. sig. 7.
olim p. 20. 7. de mense ianuarii nō pōt. q. non fieret i. tpe a
statuto reqsito. tñ q. tēcēni potestas nō fuit collata psonis s. of
ficio 7. dignitati p. 20. 7. fuit enī cōmissio facta expresse noie
officii seu dignitatis 7. nō sub expressione psonar. s. remanet
i. dignitate: ut in. c. qm abbas. de offi. dele. 7. c. si gratiose. de re
scrip. li. vi. 7. l. annua. §. i. ff. de annu. lega. ad p. 20. 7. dicit
3. inno. in. d. c. quoniā abbas: q. qm dispositio cōcipit nomine
dignitatis ut q. cōmissio fuit epō senens sup. successor cognos
cit: 7. si ille q. tunc erat epō transit ad aliā dignitatem: dimittit
delegationē successoris: hoc. c. pastoralis. §. p. 20. 7. de offi.
ordi. 7. ff. de iudi. l. mortuo. Itā regula ē successorē teneri ad
id quod p. 20. 7. de solu. c. l. xi. q. iij. si. epō. xij. q. ii. hoc bu
ius placit. xviij. q. ij. dubiū. C. de seruo cor. l. forti. per p. 20. 7.
ho nunc existentes fieri nō pōt q. nō pōt fieri in tpe a statuto
requisito: 7. vbiq. q. aliquid mandat sub certa forma seu q. li
tate nō valet actus nisi adimpleat mādātū i. forma seu qualita
te: ut i. c. si. de restit. spo. 7. l. diligenter. ff. mand. 7. c. cū dilecta
de referip. facit glo. no. in de. l. de iure patro. variat enī dispo
sicio ex tpe: nō dicit lex q. si legat mibi v. usufructus in bienniu
p. 20. 7. a morte testatoris 7. p. 20. 7. beredē fterit quo min. daret
nō possum petere usufructū sequēis bienniu. q. aliud ē v. su
fructus futur. 7. p. 20. 7. 3. penā estimationē ut in. l. si v. su
fructus. ff. de v. sufruc. lega. Ad idē. l. si nō forte. §. libertus. ff.
de cōdi. inde. hinc dicit q. si eligat potestas p. 20. 7. mēibus p.
xime futuris. 7. hoc tēpore nō possit officiū exercere nō potest
petere officiū. p. 20. 7. mēibus: q. id qd ē obligatione vari
atur ex tpe dictis iuribus p. 20. 7. prime allegatis: 7. quod legitur 7.
no. in. c. si. de iudi. Et p. 20. 7. in. l. 7. ideo. ff. de ver. ob. 7. d. §. li
bertus. Sed his nō obstantibusque vere: ut ex infra dicendis
apparebit in casu nostro minime obstat. puto q. p. 20. 7. p. 20.
pore ex nōtes possunt hāc electionē facere. Et p. 20. 7. p. 20. 7. casu
allego. bo. ter. in. l. cū quidā. ff. de lega. ij. vbi p. 20. 7. deputat. ad
eligendū pōt post tēpus purgare morā antiquā ut fiat execu
tio ab hoie vel a iure. nā ibi legatari. tenebat infra tēpus be
ne eligere: ut legit 7. notat i. fi. illi. l. Et q. ex mora cōpe
tat petitio fidei cōmissarij: tñ ante petitionē lit. pte. pōt elige
do post tēpus purgare morā. 7. p. 20. 7. illa. l. dicit ibi bar. q. si testa
tor reliquit aliqua distribuenda i. pauperes quos tales elige
runt poterunt illo anno lapso eligere 7. purgare morā: 7. sic nō
deuoluet p. 20. 7. anni potestas eligendū pauperes ad epm. q. 20.
datus ad eligendū ab hoie vel a iure: p. 20. 7. 3. eū morā purgare
atēq. fiat ab hoie vel a iure executio. sec. si sit facta executio. ut
l. siis cui. ff. cōmo. 7. qd ibi no. C. Secdo p. 20. 7. ter. in. l. mādā
p. 20. 7. ff. de ope. le. vbi ter. multū notabilis dicit q. si alicui est
data optio iudex pōt sibi p. 20. 7. terminū ad optandū. 7. li
cet vere infra terminū nō eligat actionē legator. non cōpetere
ei. 7. tñ dicit ibi q. si infra terminū nō elegerit nō pōt post ter
minū eligere si ex hoc dānū leres nō ē subiturus pp. qd iudex
decretū fecit. Ita i. p. 20. 7. ad eligendū medicū tēpus elige
di i. statuto sit p. 20. 7. tñ ex q. p. 20. 7. lapsus nō cessat rō 7. cā sta
tuti. Immo fortius militat nō d. esse exclusa potestas eligen
di: pōdero enī multū p. 20. 7. fationē 7. p. 20. 7. statuti. ex q. argu
ere l. cū colligit mens disponēis. ut. l. si. ff. de lere. isti. 7. l. cū
p. 20. 7. §. dulcissim. de leg. ij. 7. i. c. vbi piculū. 7. ibi p. 20. 7. an. ne de
vel mo. li. vi. per bar. in. l. qui certarum. ff. de ver. ob. 7. l. am
bitiosa. ff. de decre. ab oz. fa. Ratio enī statuti fuit confer
uare sanitatem 7. p. 20. 7. egroris que quidem rationes non
cessant post mēse ianuarii. immo magis augent. q. quāto
plus differet tāto magis morā ē periculū ablatura. 7. iō nō d.
cessare statuti dispositio. Nā ad rationē legis d. limitari re
stringi 7. extēdi ipsa lex etiā p. 20. 7. verba ipsius legis. ut dicto.
§. dulcissimus. 7. l. ij. ff. ad tertul. p. 20. 7. i. l. itē q. rē. §. q. imple

to. ff. loca. Di. i. regula si. de reg. in. li. vi. Possunt igitur prio
res redargui 7. puniri de negligentia quia non elegerunt sed
potestas nihilominus durat cum illud quod principaliter in
obligatione non varietur ipsam medicum non minus. pdest
si fuit electus de mēse ianuarii q. si eligatur nūc. Ad hoc bo
ter. 7. quod ibi no. Bar. in. d. l. 7. ideo. ff. de ver. ob. vbi patet q.
si ad edificandū insulam fuit statutū certū tempus 7. pars in
sule committat aliud tempus ad edificandū: quia ut ibi notā
ter dicit Bart. eruenta sunt q. variantur ex tpe 7. in ill. durat
etiā post tēpus: ex quo enī in obligatione versatur principali
ter insule edificatio nō refert quo ad executionē obligatiōis
an fiat nūc. an postea. d. l. iō. f. uis bon. ter. in. l. 7. q. testō. §. i.
ff. de statulib. 7. ad p. 20. 7. optime facit. q. statutū p. 20. 7. finē mā
dat puniri negligentia p. 20. 7. in p. 20. 7. si nō elegerunt tēpore
debito vel p. 20. 7. medicū absentare 7. c. Illa enī duo dunt
taxat fuerant in statuto p. 20. 7. Et sic illa clausula negligentie
punitiue nō pōt nisi ad illa referri cū loq. tur in plurali: ex quo
sequitur qd solū mandat negligentia puniri 7. non adimat pote
statē videtur eis relinquere potestatem post tps sicut dicimus
in simili. cū statutū aliquid phibet 7. postmodū p. 20. 7. facienti pe
nā apponit. Itā p. 20. 7. appositionē specialis pene videtur velle ser
uare actū. ut no. Bal. post Ly. 7. Jo. in. l. nō dubiū. C. de legi.
C. Tertio principalr facit vbiq. q. mādatur alicui vt certū
quid faciat aliquo tpe duo videtur mādatur: vñ vt illud faci
at reliquū vt faciat aliquo tpe. 7. si nō pōt adimplere in tēpore
ex impedimēto vel negligentia tenet illud exequi post tempus:
ter. est in. c. cū dilecti. de dolo. 7. cōtu. 7. l. cessus. ff. de arbi. sed
p. 20. 7. mandāt vt eligant medicū singulis annis de mēse
ianuarii: §. si nō elegerunt in tpe: 7. sic non possunt adimplere
mandatū in tpe tenentur illud exequi post tempus. ut. s. dixi.
C. Si enī p. 20. 7. verba statuti nō datur p. 20. 7. p. 20. 7. i. p
uilegiū sed necessitantur ad p. 20. 7. faciendū vt patet ex illis verbis
statuti: teneantur eligere 7. c. debet legi parere meliori mō quo
possunt. Nam hec dispositio refertur ad p. 20. 7. in genere: 7.
sic nō mandatū sit psonis sed officio sequitur q. p. 20. 7. q. 20. 7.
existentes. Itā successores tenentur facere ea que tenebantur
p. 20. 7. p. 20. 7. i. c. aduersus in fi. de imu. ecclē. facit de sen. ex cō.
c. grauem. 7. c. nouerint. 7. d. c. i. de solu. cū alijs iurib. superi
us allegatis. C. Quarto facit. c. si tibi absenti. in fine. marie
iūcta glo. de p. 20. 7. li. vi. vbi post terminū ad acceptandū pre
fixum pōt quis acceptare. itē q. iura p. 20. 7. terminū ad eli
gendū vel p. 20. 7. si volūt post p. 20. 7. tempus deuolui ad
alios potestatem hoc exprimitur: alias aut nō deuolutio post tē
pus: ut in. c. quia p. 20. 7. de elec. 7. c. i. de cōces. p. 20. 7. 7. auct. hoc
ampli. C. de fidei cōmiss. 7. c. ij. de testa. cū ergo in casu nostro
statutū nō disponat q. post mēse ianuarii fiat ad alios deuo
lutio sed solū mandat negligentia 7. puniri. Remanet q. pote
stas negligentia punit. Cōcludo ergo q. p. 20. 7. p. 20. 7. p. 20. 7.
tes hāc electionē medicū possunt facere: 7. puta q. p. 20. 7. inte
grū potuerunt illū cōducere quod statutū p. 20. 7. disponi
tur 7. puta q. p. 20. 7. integrū potuerunt illū cōducere q. statu
tū p. 20. 7. disponit: vt singulis ānis fiat electio 7. sic q. libet
electio debet durare p. 20. 7. Et l. ānus esset ichoādu de mē
se ianuarii. tñ ex quo inchoari illo tpe nō pōt in subsequenti
tpe annus finiri: quia nō debet differre id quod principalr est
in obligatione p. 20. 7. variationē tps: cū tempus nō cōsidere
tur principalr sed incidēter ad bene esse: 7. forte quia tunc est
principiū anni. C. Ad p. 20. 7. bene facit ter. in. l. seruus qui
testamento. §. i. ff. de statu. li. 7. in dicta. l. 7. ideo. 7. in. l. domuz.
ff. de p. 20. 7. emp. de omissione enim modice solēnitatis nō est
curandū: ut in. l. i. in fine. ff. de ven. inspic. sic p. 20. 7. nō da
tur restitutio in integrū. l. si ex causa. ff. de mino. 7. l. scio. ff. de
in integrū resti. 7. c. penult. de rebus ecclē. nō alie. Et p. 20. 7.
patet responsio ad secundū dubiū. Non obstant p. 20. 7. s. alle
gata. loquūtur enī q. aliquid studiose mandatur seruari. p.
forma substantiali. ita q. actus nō possit sine forma consistere:
illud enim de substantia actus quo posito ponitur actus quo
remoto remouetur actus. ut no. bar. in. l. platā. C. de sentē. fa
cit quod notat glo. in. c. ij. de consue. li. vi. 7. ij. q. i. in scientia. 7.
quod notat in. l. vniuersa. C. de preci. impera. offe. C. Si in
casu nostro nō fuit appositū tps vt esset de substantia electio
nis. sed bene ad bene esse: vt patet ex rationib. apposis in sta
tuto. Et ex his q. s. dixi. C. Itē in electione pōt morā purga
ri post tps nisi aliud disponeret a iure vel ab hoie. ut. s. dixi.
est. Sed in casu nostro nil disponit in p. 20. 7. nec electio medi
ci variat ex tpe. ut. s. dixi. Et hec sufficiat. Nicolaus abbas.
Con. xliij.

Queda ecclesia non curata per ipsam de cuius initio non est memoria minime cum alijs ecclesijs civitatis ad onera cõter incumbenda pertinet. Et alijs soluentibus prout in impositione et distributione totius; et super his deputator ipsi ecclesie minime solvit exceptio quod a. xij. annis citra semel probat soluisse et contribuisse una cum alijs cõsolarum ipsonentis ex permissione summi pontificis quondam collecta pro cuiusdam castri acquisitione. Nunc vero syndicus totius deri agit pro rectoris dicte ecclesie petens ut dicta ecclesia una cum alijs contribuatur ad onera cõmunis; et de preteritis satisfaciatur. Queritur quid iuris sit. Nicolaus abbas.

Iesus xpi saluatoris eiusque piissime genetricis suffragio postulato. Videtur primo quod nec a preteritis nec a futuris oneribus dicta ecclesia se per prescriptionem liberare possit. Nam de iure cõmuni certum est cum onera omnibus incumbunt debent ab omnibus superioribus subici ad que tenent etiam religiosi pro capellis et ecclesijs eorum; ut in cle. ij. §. sunt. et nonnulli. de cõs. facit regula quod omnes tangit de re gu. in li. vi. Et dicit Innocentius in c. de statu regu. quod a lege dioce sana est. ut singule ecclesie contribuunt per negotiis cõmunibus totius dioecesis. xij. q. ij. nobis. x. q. iij. imo nec videtur quod cõsuetudo possit ecclesiam antedictam releuare. quod consuetudo contra ius non valet. nisi sit rationabilis; ut in c. si. de cõsue. lxx. autem non potest esse rationabilis. quod turpis est pars. que non congruit vniuerso. ut in c. si. de spo. du. et nature cõsonum est. ut in non reculent onera qui rerum comoda amplectuntur; ut in cle. a. de cõsti. de cons. et fictalis consuetudo videtur contra equitatem naturalem; ergo in prescriptibilis nec prescriptio potest esse potest. quod licet nomine alterius possit allegare prescriptionem. ut si alteri sit subiecta. et ad illud mandatum teneatur onera subire; ut in c. auditis. et c. cum oli de prescrip. et no. Jo. an. i. c. cum vctigal. de cens. nomine tamen proprio non potest hanc prescriptionem allegare. quod non potuit prescribere contra obedientiam. Necesse a corpore et a capite separe; ut in c. cum non licet a capite. de prescrip. li. vi. Et videtur prout a fronte in hac materia casus in c. accedens. de prescrip. ubi canonici cathedralis ad petitionem totius deri cõpuli sunt prescriptionem non obstante ad contribuendum una cum reliquo ad prestandum. per curationem legatis et nuncijs sedis apostolice et ponderanda est ratio decisiva illius textus. dicit enim volentibus; et quod omnibus iminet ab omnibus componetur. et c. et tollit prescriptionem etiam longissimi temporis; et sic videtur ex generali ratione illius littere quod contra onera cõmunia non potest particularibus ecclesie prescribere. et etiam tempore longissimo. Sed his non obstantibus contrarium puto in casu nostro verius; et primo allego pro hoc casum iuncta glo. in verbo legitima. in cle. i. de cens. ubi probatur quod prescriptio potest in his oneribus vitari in his tamen que prescribibilis sunt secundum glo. ibi et forte ideo adiecit illam limitationem; quod dubitatur nunquid aduersus catedralium currat prescriptio. Nam glo. in c. quicunq. xvi. q. vii. voluit quod licet currat prescriptio in quantitate. non tamen in totum ut nihil debeatur aliud tamen sentit archidiaconus in c. i. de preben. li. vi. Et plenius de hoc Jo. an. in c. cum venerabilis. quod non possit ecclesia suo nomine allegare prescriptionem. Et idem in procuracione ratione visitationis. ut in c. cum ex officio. de prescrip. Ideo in procuracione legatorum et nunciorum sedis apostolice. dicto. c. accedentes. sunt ergo quedam imprescriptibilia. in alijs vero oneribus regulariter currat prescriptio; ut sentit Jo. an. in c. cum venerabilis; videmus enim quod in quarta decimarum et mortuorum currat prescriptio etiam contra episcopos; ut in c. de quarta. de prescrip. no. glo. in c. de statu. regu. Item una ecclesia prescribit decimas in parrochia alterius ecclesie. ut in c. i. de prescrip. li. vi. et c. ad apostolicam. de deci. Preterea certum est quod per privilegium possunt aliquae ecclesie ab oneribus cõmunibus eximi. ut in dicta cle. i. et in c. cum venerabilis preal. ergo et prescriptione. privilegium enim et prescriptio equiparantur. ut in c. duo simul. de offi. deleg. presertim quando est tantum temporis. de cuius initio memoria non existit. habet enim memoria illa prescriptio tituli seu cõcessionis; ut in dicto. c. i. de prescrip. li. vi. Et clarius in l. de iure. §. hoc ductus a que. ff. de aqua. cotti. et c. li. in si. ff. de aqua plu. arcen. presumendum est enim ex aliqua legitima causa fuisse exemptum ex quo tanto tempore non soluit; videmus enim hoc procedere in prescriptione servitiorum. et census ut sufficiat allegare tantum tempus causa prescriptoris. ut no. glo. in c. nullus episcopus. l. q. et Joba. an. in c. puenit. de cen. et bar. in l. cum de in re. ff. de ff.

de vsu. fortius hoc est admittendum in prescriptione libertatis; que est favorabilior; ut singulariter dixit Jo. de lig. in c. accedentes preal. quod in procuracione legatorum et nunciorum sedis apostolice non currat prescriptio contra ipsos legatos et nuncios quo casu intellexit illi textus. Tamen residuum currat prescriptio ut reliqui deri seu ecclesie teneantur ad integram procuracionem legatorum et nunciorum. Nam casu nil detrahatur legatis et nuncijs; quia solus prescribit per reliquas ecclesias; et fuit subtilis consideratio textus iudicio meo huic intellectui aliquantulum resistat. Non obstat si dicatur quod textus in dicto. c. accedentes adiuvit ut sedis apostolice. Sed prescriptionem reicit; et sic prescriptio non operatur id quod privilegium potest enim tripliciter rñderi prout quod loquitur quod prescriptio non inducitur cum scientia illius qui potest privilegium concedere. alias secus ut sentit ibi Anto. de bu. Secundo potest dici quod non loquitur in prescriptione tanti temporis; de cuius initio non est memoria; nam illa habet vim cõcessionis; ut in iurib. superius allegatis. Tertio potest rñderi quod loquitur in casu specialis favore procuracionis legatorum et nunciorum sedis apostolice sic speciale est in procuracione debita ratione visitationis ut illa non currat prescriptio. d. c. cum ex officio; unde potest adduci ille textus. per hac opinionem per locum a speciali in eo. quod textus ibi dicit cum in talibus nequeat prescriptio loci sibi dedicare ergo secus in alijs oneribus non privilegiatis. Ultimo facit quod sicut una ecclesia prescribit contra aliam ecclesiam in iuribus proprijs. ut per totum titulum. de prescriptis; fortius debet admitti prescriptio libertatis contra omnes ecclesias que specialiter contra ecclesiam particularem ut notat dicit Innocentius in c. cum dilectus. de spo. Cõdu ergo ex predictis et notatis per Jo. an. in dicto. c. per venerabile. de cens. quod exceptis procuracione ratione visitationis et legatorum et nunciorum sedis apostolice et caritativo subsidio cathedralis secundum aliquos potest ecclesia antedicta suo nomine se tueri ab alijs oneribus et etiam a predictis allegando prescriptiones contra reliquas ecclesias secundum illi notabile opinionem Jo. de lig. non obstat si dicatur quod iam sunt duodecim anni quod cum alijs contribuunt; quia rñdetur dupliciter. Primo illa collecta fuit imposita speciali iure auctoritate summi pontificis tam exemptis quam non exemptis. Item et secundo per supposito quod fuisset simpliciter imposita per deri tamen cum prescriptio iam fuisset tunc completa non potuit vnicus actus illam tollere. Nam requiritur ipsa sufficiens ad prescriptionem. et sic quadraginta annis cum minoris temporis non currat prescriptio. d. c. de quarta. et in aut. quod actio nes. C. de sacro san. eccle. Ad hoc facit glo. no. in l. temporalis permutatio. alias est. §. si nemo alieno. ff. de ver. signi. que dicit quod per vnicum actum interrumpatur prescriptio duobus in fieri post quod tamen est inducta. non sufficit vnicus actus in prius debito tempore prescribatur. et de hoc est ibi textus. secundum vñum intellectum et no. Jo. an. in c. si. de cõsuetudine in tractatu consuetudinis super quinto capitulo. Nec obstant alia superius allegata; quia ex cursu tanti temporis presumitur causa rationabilis. ut si dixi. Item ecclesia ista iuuabit se ex prescriptione et non consuetudine; nam proprie ita est prescriptio cum ius libertatis non acquiritur in cõmuni; sed precise isti ecclesie. Ad quod in c. si. de consue. ubi non in quo differat prescriptio a consuetudine. Et hec sufficiunt ad laudem et ad gloriam dei. Nico. abbas de sicilia.

Quidam canonicus regularis ordinis sancti Augustini. illi ordinem expresse professus in monasterio in quo vivebat sub obseruatione regulari monasterium non petita. nec obtenta a suo superiore licentia ex qua animi leuitate exiit. Et cum per aliquod tempus vagasset ea animi leuitate; quod monasterium sancti onici in quo non sub obseruatione regularis claustralis secundum morem loquendi vivebat. Et iterum ibidem per sessionem emisit. Nunc queritur an religionis ingressus scõs non petita nec obtenta licentia a suo superiore imo omnibus pretermis nec de eis certiore effecte prelato quod cum ad ordinem onici sancti recepit tenuerit. Item an huic liceat propria auctoritate primum habitum reassumere. Et in primo sancti augustini permanere.

Inde in nomine eiusque maris virginis gloriose beatiq. Hieronymi. totiusque celestis curie triumphantis amen. In presenti consultatione breuiter agendo vobis tam agendo tamen veras conclusiones doctorum siue argumentorum coacervatõe veritatẽ tamen bene cõabor ponere. Pro cuius elucidatione pmitto quod si qua processus est aliq. de religionibus approbatis et velit ipsa religione dimissa transire ad strictiorem siue artiori religionem seu ordinem primo licentia petere a suo superiore. ut est textus et glo. in c. l. de regu. et ibi Jo. an. et alij doc.

Et est glo. in. c. cum singula. in verbo canonice. de preben. li. vi. Et licet de ista materia. videlicet qualiter et quid requiratur ad hoc quod religiosus possit transire de sua religione ad aliam siue de suo monasterio ad aliud monasterium: doctores in diuersis locis et varia loquuntur: et spe. in specu. i. eo. ti. §. sicut quoque. §. xxiii. aliquid rāgat. et p. Jo. i. c. si. de renū. et Jo. an. post alios in. c. nō ē sup. p. la glo. de regu. et super glo. i. nōbo p. lant per doc. in clementina prima. de electionibus. et per Inno. de iure in. sicut nō p. rior: et p. glo. Inno. et alios doc. in. c. significatū. de regu. et p. glo. in. c. cū singula. de preben. li. vi. et ibi Jo. mo. et p. archi. in. c. si religiosus. de testa. in. vi. et p. eundē archi. rix. q. ij. §. sed sub audiendū. et xx. q. i. monachum. et plene p. butri. i. glo. et docto. in dicto. c. l. de regu. in quibus locis plene tractatur quod si religiosus transit ad parē religionē. quod si ad laxiorē quod si ad diuersū locū eiusdē religionis. quod si ad strictiorē religionē. Tamen vera et indubitata omnium cōclusio ē quod si vult transire ad strictiorē religionē debet petere licentiā a suo superiore. et tunc petita licentiā licet nō obstante licite pōt transire p. iura superiō allegata. et p. doctores in locis superius p. nomina tis. ¶ Secūdo p. mittere quod an si vna regula sit strictior altera ad hoc ne quis possit de vna ad strictiorē transire nō attenditur tēpus institutionis regule. sed tēpus quo transit an illa ad quā transit sit strictior quo ad actualē obseruantia. illa a qua transit. licet illa ex institutione regule fuerit strictior. hoc tenet Inno. in. c. sane de regu. q. nō ē attendenda institutio sed obseruantia tēporis trāsitus. p. quo facit optime ille tex. et tertius. de regula in. c. cum monasteriū. et c. cū causam eodē titulo. quod itel ligat i. limitata. put. notat Jo. an. in. d. c. sane. de regu. recitās op. inōne t. x. ologorum. de quo ibi. et aliquid tangit glo. si. in. c. sup. eo. de regu. et ibi aliquid et quozdo seu que religio sine regula dicitur strictior altera. plene p. Inno. et Jo. an. i. d. c. sane. de regu. et plene p. pau. in. clemē. vi. professores. de regu. et aliquid p. doctores i. d. c. sup. eo. et aliquid p. archi. in. c. p. resby feros. xx. q. iij. et ibi p. eū an canonicus regularis possit trāsire ad monachū de quo p. eundē archi. in. c. mandauimus. xix. q. iij. et p. Jobā. an. i. d. c. sane i. quibus etiā locis habet an dicitur regula canonicorū regulariū sit strictior siue laxior regula monachali et in. c. quod dei timorē de statu regu. et vtrum sit strictior seu laxior aliis regulis. ¶ His premisiis descendendo ad casum p. positū descendendum arbitror quod cū dicitur canonicus regularis nō petita licentiā a suo supioze exiuerit monasteriū suū ex quadā animi leuitate nō inspiratione diuina et in trauerit aliud monasteriū sancti dominici. ibidēq. p. fessionē fecerit quod nō valuerit aliquo modo transire ad dictū monasteriū sancti dominici etiā p. supponēdo quod fuerit artioris religionis cū requiratur de necessitate ad hoc ut possit trāsire quod licentiā petat a suo superiore inficit respectu trāsire et nō petitio ne legitima et bonū obedientie p. demnat. p. tex. glo. et doc. in. d. c. licet. de regu. et ibi cōcor. et hoc voluit glo. in. c. cū singula in ver. canonice. de preben. li. vi. et doc. in locis i. p. m. allegatis Et licet glo. in. d. c. licet. de regu. dispūret an si aliquis transit ad strictiorē religionē nō petita licentiā teneat redire ad primā religionē. Tū p. cludit quod si leuitatis cā trāsuit. ut in casu nostro tenet oīno redire sū omīs doctores. idem glo. Et ibi ter. i. c. mandam. xix. q. iij. Et tibi glo. et ibi Jo. an. post butri. in. dicto. c. intellexim. Et hoc indubitātū ē p. doctores p. sup. dicta. et licentiā glo. in. d. c. licet de regu. videat tenere. op. i. quod si nō leuitatis cā trāsuit ad strictiorē religionē nō petita licentiā nō tenet redire ad primā religionē. Et idē ibi glo. in Jo. an. ibi cōcor. oēs docto. et late butri. tenet quod idē dicit quāq. trāsseat ad strictiorē religionē nō petita licentiā. etiā non ex animi leuitate. teneat redire ad primū cū non voluerit aliq. mō trāsire: et sic dicit. Jo. an. se vidisse p. nunciari. Idē tenet gl. in. c. intellexim. de eta. et q. lita. Et ibi Inno. et idē glo. et ibi archi. in. c. mandam. xix. q. iij. Et si dicatur quod opat. h. q. redeat ad primū q. statim poterit licentiā petere et redire ad secūduz q. rñdetur Jo. an. i. d. c. l. q. q. satis ē q. satisfaci iurē requirēt quod petat licentiā allegat de accusa. c. ad petitionē de sup. prela. c. q. regulares iducit simile sicut in ordinata elec. cōpulsus admittit ordinata de eodē et sup. eodem de elec. c. sup. eo. et c. Innotuit i. fine de iudi. examinata. Itē posset reuerfus ad p. manere ibi mutato p.posito allegat ad hoc de spo. c. tua. et quod ibi nō. sup. glo. p. la. Idem tenet pau. in. clem. deo de reg. ne bonum obedientie contemnat et qua a forte rediens in sua reuocatione remanebit. Et respondit ibi ad. c. sane de regu. Idem bu. in. dicto. c. licet et ibi Jo. an. p. rñdet etiam ad di

ctū. c. sane. Et quibus omnibus dare p.cludetur quod cū p. dictus canonicus regularis ex quadā animi leuitate trāsuerit ad monasteriū sancti dominici nō petita sui superioris licentiā quod nō valuerit transire quod etiā vendicat sibi locū si nō ex animi leuitate transisset p. sup. dicta. ¶ Cōcludo forte quod possit etiā cū secūdo quod cū in monasterio suo primo viuatur sub obseruantia regulari et secūdo monasterio ad quod trāsuit nō viuatur sub obseruantia regulari sed claustraliter tenendo op. Inno. in. c. sane de regu. ut vixi. §. in p. m. quod m. p. nūc nō firmo videlicet quod attendatur actualis obseruantia tpe trāsitus nō institutio regule an dicatur strictior an laxior de quod me remitto ad nō. ibi p. Jo. an. et alios in. sū Inno. nō valuerit predictus transitus cū nō trāsuerit ad strictiorē religionē per sup. dicta. ¶ Et quibus oibus infertur ad secūduz que situm quod cū nō valuerit transitus licite poterit p. pria auctoritate dictus canonicus regularis redire ad suū primū monasteriū: et in p. rior suo habitu et ordine p. manere. et hoc voluit. Jo. an. et butri. in. dicto. c. l. de reg. cū vicunt quod tenent redire. etiā ad hoc est tex. in. c. intelleximus. de eta. et quali. ibi dū dicit ad primā domū redire cura sunt et c. ergo p. pria auctoritate qui reditus approbatur ibi p. tex. et idē ibi glo. idē notat tex. in. c. mandamus. xix. q. iij. dū dicit tex. p. cipimus ut redeat. et idē ibi glo. et hoc expresse voluit ibi archi. Idē aperte voluit pau. in. clem. de reg. qui dicit quod si nō vult redire compellitur redire. ¶ Reuertat. §. et si nō vult ibi stare licentiā petat et transeat ad secūduz monasteriū. ¶ Et quibus oibus dare de iure cū transitū dicti canonici regularis nō valuisse nec tenuisse: et quod dictus canonicus regularis licite potest p. pria auctoritate recedere et ad primū suū monasteriū redire ibi deniq. in suo p. rior habitu et ordine p. manere: ut dare et aperte. §. ostensū et approbatū est. ¶ Preterea si dicimus quod iste monachus siue canonicus regularis trāsendo ad aliud monasteriū alteri religionis nō petita licentiā sit fugitiuus: nihilominus debet reddi et etiā restituī monasterio p. rior: ut in. c. iohannes. de regu. etiā cōpetit sibi actio p. riorū monasterium: ut ibidē recipiatur. ut nō. Jo. an. §. dicta glo. si. et in. c. si. co. ti. et legi. et nō tatur in glo. fina. sup. ea. in. c. cum dilecta. de p. rescrip. et in. c. cū in ecclesiis circa finē de maiorita. et obediē. p. hosti. et in. c. i. de i. san. Et lau. exponit nisi ter aufugerit a monasterio. ut dicit. Jo. an. in. d. c. si. de regu. siue dicamus quod temere trāsuerit ad dictū secūduz monasteriū nō petita licentiā: necdum habitus tūc dicitur temere transire: ut dicit glo. ibi. et sup. ea. Jo. an. in. dicto. c. iohannes. p. cedit dicta p. cludo tū melioris cōditionis existeret videt transendo ad secūduz monasteriū nō petita licentiā: quā negādo cū nō dicat apostata et regula maiori apostasia quod inducit ex cōmunicationē. ut dicit. Jo. an. in. d. c. iohannes. allegat. c. ij. ne clerici vel monachi. lib. vi. ¶ Preterea dictus transitus nō petita licentiā est nullus ipso iure. Recurro nō p. stat impedimentū p. ea que legunt et notantur in regula nō p. stat. de reg. iur. li. vi. et in. c. cū accessissent. et c. cū in. et in. c. penulti. de p. sitionib. in. c. sup. lemēto. itantū siue causa nō p. firmato p. ipsum suppressum dē vacare: imō etiā ut vacas pōt impetrari. ut dicunt doc. Laus deo.

Con. xvi.

In christi noie amen. Cū ad aures reuerēdi et circumspecti dñi ponci stephani pretenoris ecclesie antiodorensis et canonici biterenensis apostolice sedis nunciū et delegati ac monasteriū ordinū quozuncūq. nō medicantiū visitatoris correctoris et reformatoris p. uinctus tuscie et Jan. p. sedē eandē inter cetera specialiter deputandū visitando monasteriū sancte marie de florentia ordinis sancti benedicti nigri habitus et abbate carentis fama publica referente peruenit. quod in ipso monasterio erant nonnulli p. mo nachis ipsius monasteriū se gerentes et habitū ipsius publice deferentes et loca monachorū dicti monasterij occupata tenētes et bona ipsius monasterij recipiētes indebite et iniuste in dānu ipsius monasterij cū ipsius monasterij non sint vere monachi sed apostate de aliis ordinib. fugientes vel abiecti ipso monasterio p. deum et iusticiā p. ambitionē et susceptionē intrusi in animarū suarū periculū et monasterij p. lant gra uamen et dānu dictus p. rator poncius cōsiderans quod iuxta auctoritatē Hieronymi nō ē bonū panē filiorū dare canibus hoc est lectoribus et intrusis. xxi. q. i. si cupis. monuit oēs et singulos gerētes se p. monachis ipsius monasterij et cūlibet eorū p. recipiendo mandauit infra certū terminū et p. emptorū ut quilibet eorū deberet facere fidem de sua institutione vel iurilo

vel titulo quē habet in dicto monasterio. **C**orā quo infra dictus terminū quidā gerens se pro monacho dicti monasterij q̄ primo p̄fessus fuit in ordine fratrum predicatorum. et ab ordine ipso p̄cisus et abiectus sub forma inferius annotata ad pbandū titulū sui monachatus et institutionis. pduxit litteras reuerendi patris domini iohannis sancti theodozi dyaconi cardinalis apostolice sedis legati et administratoris dicti monasterij. quarum auctoritate receptus fuit in monachū dicti monasterij et p̄cessum factū p̄ venerabilē patrē episcopū sellū sicū. exequozem deputatū ad hoc p̄ dictū legatū quāz litterarum et processus et licentie p̄cisionis tenor talis est et c.

In christi nomine amē. anno incarnationis eiusdē. mille simo trecentesimo trigesimo quarto idictione tertia. die decime nona mensis octobris. Hauerint vniuersi patris instructionem publicā inspectū p̄ religiosos vir. nobis quodā richi frascriptis. cōstitutus i p̄sentia R̄uerēdi x̄po patris domini domini theodozi dei gratia ep̄i selusani. exequozis ifrascriptarū litterarū domini cardinalis legati. i. c. mōa. sancte marie de florentia p̄ntib⁹ religiosi viris dñis andrea priore claustrali et guilmo bona ventura doffo henrico salin. frācisco bartholo. andrea de pilestris et benedicto monachis dicti monasterij et capitulū et tanq̄ capitulū dicti monasterij. de mādato dicti prioris more solito cōgregatis p̄sentauit et exhibuit dicto domino ep̄i scopo quasdam litteras ifrascripti domini iohannis cardinalis legatī. vero et solito sigillo cū cordula alba. pendentes munitas quāz tenor talis ē iohānes miseratio ne diuina sancti theodozi dyaconus cardinalis. apostolice sedis legatus venerabilis i x̄po patri domino ep̄o selusan. salutem in dño dilecti x̄po zenobij quendā Richi ordinis predicatorum fratrum monita. promereant. vt anime sue salutis quātū rationabiliter possum⁹. puidere curemus. Eū itaqz sicut oblata nobis sua p̄titiō cōtinebat ab ordine ipso nup̄ lviat⁹ extitit capiat sicut asserit i monasterio sancte marie abbacie florentie vulgarit̄ nuncupat⁹ ordinis sancti benedicti sub ipbus ordinis regula domino famulari. et ibi vite sue reliquias cōsummare. Nos suis supplicationibus inclinati volētes eum in bñdī suo laudabili p̄posito cōseruare paternitate vestre auctoritate qua fungimur p̄sentitū tenore cōmittimus et mandamus quatenus si ē ita eū dē cenobium faciatis auctoritate nostra in monasterio predicto i monachū recipiatque fratres et sincere i domino charitate tractari sibiqz habitū eiusdem monasterij. ac de cōmunib⁹ fructibus. puenientibus illius sicut vni ex alijs monachis portionē integrā exhibere p̄stituit. nibus et statutis predicti monasterij et nō recipiendis apostatis et q̄bus licet alijs p̄trariū editis dum tñ per sedem apostolicā nō fuerint p̄firmati nō obstantib⁹ q̄buscūqz datus senis. Idus octobris pontificat⁹ sanctissimi patris et dñi nostri domini iohannis pape. xxiij. Anno. decimonono. **E**t itē p̄sentauit et exhibuit dicto domino ep̄o quasdam litteras ifrascripti fratris iohānis et prioris vero et solito sigillo prioris p̄uincialis fratrum predicatorum romane. p̄uincie cererubee ipressomunitas. Quorū litterarum talis est.

Diuersis p̄sentes ifraspecturis. frater iohānes de pontacis ordinis fratrum predicatorum i romana. p̄uincia prior p̄uincialis idignus. salutes et sincerā in domino charitatē. iustitia sine qua multitudo gubernari nō p̄t secūdū grauitatē culparū acerbiter adhibet pena cum ius suū vniū quem tribuens crimini distinguens modis afflictionum secūdū exigentiā transgressionum. Frater igit⁹ zenobius de albietis de florentia q̄ grauissimā culpā cōmisit in parascue apostatando acerbissimā pena plecti et amaris doloribus castigari debebat quā penam in penitentiā impositā et imponendam forte cōtumaciter recusauit. Ego igit⁹ p̄siderata beati augustini et patris n̄ri regula que iubet reum emendatōriā subire vindictā. quam si nō tulerit de nostro ordine nostraqz societate mandati p̄uici. **U**iso etiam et diligentissime inspecto nostro institutiones tenore qui grauissimā appellat culpā. i corrigibilitatē illius q̄ nec culpas timet admittere et penas recusat ferre. Quē dicit de nostro ordine p̄cidēdo de diffinitōz p̄silio et assensu. ip̄s fratres zenobiū q̄ iaz p̄fessionē a corde abiecti habitū nostre p̄fessionē mando exui et a corpore nostri ordinis tanq̄ inutile mēbrum nō crudelit̄ s̄ misericordit̄ ne p̄tione pestifera alios ificiat recido hanc autē suā seueritatē secūdum samaritāe exēplū vulneribus saucij vinū et oleū ifundēs pietate nolēs p̄radicet a sententiā ex cōmunicationis quā p̄pter apostasiā

incurrit absolui in cuius sententiā expulsiōis et absolutionis testimonij sigillū nostrū p̄uincialatus duri p̄sentibus apponendū. **B**at in vrbē veteri in n̄ro. p̄uinciali capitulo. anno dñi. m. ccc. xxi. die. xxi. mensis septembris. **E**idēqz dño ep̄i scopo humiliter supplicauit q̄tenus ad executionē eorū q̄ i dicti litteris dñi legati p̄tinent. p̄cedere dignaret. Qui dñs ep̄s debita reuerentia receptis lectis et consideratis litteris supra scriptis volens cōtenta in dicti dñi legati litteris iuxta cōmissionē sibi factam exequi reuerentis q̄sito primo p̄ dictū dominū episcopum a priore et monachis supradictis si cōstitutiones dicti monasterij. de nō recipiendis apostatis sunt p̄ sedem apostolicā cōfirmate et ipsi respondentibus et asserentibus quod p̄ ipsam sedē nō fuerunt confirmate auctoritate cōmissionis et mandati sibi facti p̄ litteras supradictas monuit dictos andrea priore guilmo bona ventura doffani henricū salin. frāciscū. bartholū. andrea et benedictū iuxta dictarū litterarū continentia eundē zenobium in dicto monasterio et in monachū reciperent atqz fratres atqz sincere et in dominio charitate tractaret sibi habitū dicti monasterij ac de cōmunibus fructibus et puenientibus illius sicut vni ex alijs monachis portionē integrā ministraret. Qui dñs andreas prior et ceteri alijs monachis supradicti volentes monitionē p̄dictā exequi reuerentier eundē zenobiū pacis osculo in dicto monasterio receperunt in monachū atqz fratrem sibi dicti monasterij habitū et exhibentes. Qui dñs zenobius p̄dicta oia acceptas humiliter et deuote genu flexus. et manibus iunctis fecit et p̄misit dicto ep̄o vicario dicti domini cardinalis recipiēti. p̄ dicto domino cardinali tanq̄ suo dño et prelato obedientia et reuerentia consuetam mandans dictus dñs ep̄i scopus. mib⁹ Soldo no. scribi qd de p̄dictis publ. conficere instrumentū actū. florentie in. c. dicti monasterij p̄sentibus p̄sbitero meliore capellano dicti domini ep̄i scopi. f. sancto. f. cautis notatis. **E**t frācisco dñi senensis de florentia testibus ad h̄ rogatis. **E**go dictis paleis de pistorio Imperiali auctoritate notari et iudex ord. **E**t nunc scriba dicti dñi ep̄i p̄dictis oibus iter fui eaqz de mādato dicti patris et rogatu dicti dñi zenobiū scripsi et fideliter publicavi. **Q**uerit an dictus zenobius sit cēfendus verus monachus abbacie p̄dictae. **E**t quia distinctio ne negociū magis clare scit facit de p̄pt. c. sup̄ litteris et etia quia p̄ q̄stiones distinctas et particulares magis liquet natura totius. **I**deo in p̄senti questione vtor distinctione. **E**t p̄mo quero an iste zenobius sic abiectus intelligitur habere licentiā trāseundi ad aliā religionē. **S**ecūdo an littera legatī sibi cōcessa sup̄ dicto monachatu valeat. **T**ercio an p̄cessus habitus p̄ episcopum selusan. teneat. **Q**uarto an receptio monachorū teneat cū eum tractauerunt vt monachū necne. **E**t dico quod nō censet licētiatus imo abiectus cū ignominia. **N**ā licētiatus p̄prie dī qui de licētia supioris ad aliū ordinē transiit vt extra de regulis 13 ar. nō est dubiū cū si. **E**t quod talis abiectus censetur cū ignominia facit de testam. ea. que. **N**ā aliud est esse abiectū aliud fugitiuum apostatis: vt de regu. c. vltimo. et in extranaganti benedicti pastor bonus q̄ ibi ponuntur vt diuersa. **N**ec etiā fit ibi mentio de licētiatis et quare quia licētiati transiuerūt cum licētia et debito mō: et sic nō sunt reuocandi facit optime de renunc. quidē vbi obtenta licētia renuncandi cōpellitur renunciare. **E**t ita obtenta licētia trāseundi cōpellitur transire. **S**ed alij vt fugitiui et abiecti sunt reuocandi: vt i iuribus allegat⁹ ergo nō sunt licētiati postq̄ cōpellantur tales eos reuocare annatim: facit optime et videt casus legis. ff. de his q̄ no. infā. l. q̄ ait p̄tor. §. ignominie causa: vbi patet q̄ simplr remissus nō intelligitur remissus ignominie cause. **S**ed qñ ignominie causa remittitur: tunc sup̄ hoc exprimit⁹. **S**ed hic in casu nostro exp̄sse exprimitur q̄ ignominie causa obicitur. ergo nō est simplr licētia cū causa ignominie est remissus siue abiectus. **I**ter ex alia causa patet q̄ ignomine cā fuit remissus siue abiect⁹. **N**āz fuit ex auctoritatē insignis militarib⁹. i. insignis religionis. vt p̄ iñ dicto. §. ignominie: ergo tam rōne exp̄ssionis facta in remissione siue abiectiōe q̄ ratioe ex auctoritatē censet ignominie casus remissus siue abiectus: q̄ nō potest dici talis licētiatus cū ista sit valde diuersa vt supradictum ē certe non vide qd. **I**te vt patet in littera abiectiōis nō datur ei licētia vt trāseat ad aliq̄ ordinē vel monasteriū: imo dicitur doctores q̄ nunq̄ abbas debeat monacho suo dare licētiā trāseundi ad aliū ordinē nisi p̄mohabet monasteriū paratū alio qd in ē appostata. si alit̄ recedit. vt no. 3no. et hōi. de renū.

c. ultimo. ergo patet qd etiā si esset in littera abiectiois dictus
q trāfret ad aliquā religionē nō expresse certo monasterio
q nō possit dici licentia: qz cōtra ius esset. data. ergo quare
magister in littera abiectiois nō ibi debet dici. Imo si be
ne p̄sideret littera abiectiois qd ē valde notabile p̄ que eni
denter p̄cludet q licentia dici nō p̄t que nō ē. Itē ad scōm
dico q littere legati nulle sunt ipso iure. Nā sunt ipse tra
cite veritate z expresse falsitate z sic tales littere nō valēt. vt dō
rescrip. sup litteris. imo vt iure cauet i talibus litteris nō dō
aliquid subtrahi. qd deberet animū cōcedentis ad denegandū
dū vel dandū mouere. vt no. i. d. c. super litteris. i. glo. Et hoc
z Jo. an. de rescrip. in. c. gratia. li. vi. in glo. qz z hoc de rescrip.
postulasti. Et archi. de pben. nō p̄t. li. vi. z. i. q. vii. bi. q. cūz si.
Sed qd ebes diceret q legati cōcessisset q fuisset deiectus
ppter sua demerita tā turpia: z q die veneris sancti apostraue
rit. certe nullus dubitat q talē litterā ei nō dedisset. imo exp̄
fit q erat banit. vt patet i littera legati: qd erat falsum. vt su
pra patet p formā sue abiectiois. Et sic legat. debuit intelli
gere de licentia debita z ex tā p̄babili z non ignominiosa. fa
cit. C. de his q veni. et. a. p̄tra. l. si. Ergo vt dictū ē lē p quas
fuit recepto facta de eo sunt nulle. vt de rescrip. c. ad audiēti
am. i. Itē ad hoc ē facit qz qn aliquid p̄dicat p prius z p po
sterius simpliciter pbatū intelligit datum p prius. vt no. ff. si
ager recti. vel emphi. l. i. vbi nomine domini intelligit directū
nō vtile ergo idē de licentia. Itē si bene p̄sideras in littera
legati dicit si ita ē: z tamē ita nō erat neqz episcopus sup hoc
fecit investigationes vt patet in processu episcopi selufan. z sic
excessit formā in mandat z sic nō valet q factū ē p episcopum
etiā si littere legati valerent. facit. c. cū dilecta. Itā talia man
data sunt seruanda diligenter. vt de pben. cū de nō facer do
tabili. li. vi. ff. mādā. l. diligēt. cū si. cū ergo iste littere sint nul
le z p̄cessus null. ratiōib. supradictis patet q receptio z mo
nachatus nullus ē: quia vigore istarū litterarū z p̄cessus est
recept. Itē ad tertium dico quod talis p̄cessus est nullus z
hoc p iura. supra allegata. Nō obstat si dicat quod si mādā
tur alicui quod pvideat de tali beneficio persone. quod tene
at p̄uissio etiā si p̄uideat persone non idonee vt. nota. In
no. de p̄sump. c. ultimo. Et tāg. Jo. an. de offi. delegati. in
dices i de. quia si bene consideret p̄dictio istius q ip̄trauit li
teras sonat i conditionem: z non i monitionem vt patet per
nota. ibi per dictos doc. Et si quod sit stante conditione nul
lum est vel aliter. quando alicui mandatur p̄uideas tali si ē
idoneus. Tunc cum prima facie quilibet presumatur idone
us vt in dicta decre. vltima nisi appareat contrarium non est
necessaria aliqua p̄batio siue examinatio vtile habeat se p̄
bare idoneum. Sed quando dicitur si habuit licentiam vel
id simile certe licentia nō presumitur habere nisi eaz ostendat
sicut dicimus presumitur idoneus nisi probatur contrarius
Sed hic licentia nō ostendit se propter demerita sua deie
ctum. Et sic cum non habuerit licentiā z mandabitur sub cō
ditione si habuit licentiā patet expresse quod illud quod fa
ctum est p episcopū selufan. nullum est vt in iuribus supra
allegatis. Itē ad quartum dico quod receptio monacho
rum: z quod p̄tractauerūt vt monachū nō facit cū monachū
planū ē quod isti monachi semp mittebant cōsensut ex litte
ris dicti legati z p̄cessu ep̄i. Nam hoc patet qz ē mandatum
eis vt recipiāt eū iuxta litterarū dictarū cōtinentiā dñi lega
ti z sic receperūt z sic semper intendebāt z tractauerūt iuxta
p̄tinentiā dictarū litterarū. Sed cōtinentia littere z p̄cessus
erāt nulli z sic receptio nulla. Nam presumit manere i ea vo
luntate in qua erant tēpore receptionis nisi probat mutata.
vt de hap. maiores z quod metus causa. c. per latūz. z. ff. de p
bationibus eum qui z. ff. de l. i. lucius. cum si. imo etiā si cō
senserunt expresse z receperunt eum nō obstantibus litteris
z processibus legati z episcopi non valeret. Ratio est quia
receptio monachorū ad abbatē z manachos dicti monasterij
spectat tam de iure q de cōsuetudine vt de elec. c. cūz ecclesia.
vult i glo. i. ergo eoz receptio nō faceret aliquē monachum.
Imo erat necessarius p̄sensu legati quia tūc littera abbatis
erat i illo monasterio ex eo quod erat cōmendatari. illi. mo
nasterij z legat. nō mādāt eū recipere vt abbas imo vt lega
tus vt patet ex forma littere legati imo etiā legat. vt cōmen
datari. z ip̄si nō possent eū recipere qz si bene p̄sideretur ipse
fuit abiectus de ordine p̄dicatoz vbi ē marīa obseruantia re
gularis. z i monasterio p̄dicto nō ē tāta obseruātia vt i ordine
p̄dicto vt est notōz de regula. c. sane. imo forte etiā non po

tuisset trāfire de licentia vera z exp̄ssa dñi legati quāuis sibi fuisset
veritas exp̄ssa. Facit optime p̄dicta decre. sane. Nam
qd quis transeat de maiori ad minore solus papa disp̄sat vt
nō. Jo. an. z Jo. mona. de pben. c. cū singula. li. vi. Et sic cum
iste nō trāfuerit legitime z est in casu reuocationis iuxta for
mā p̄dictae decre. pastor bonus: patet qd etiā ius monacha
tus nō teneret. Nec trāfuit nō obstat si dicatur amice l. non
faceret eū monachū eo quod tractauerūt cum monachis qñ
viuebat legatus eo qd ad legat. vt cōmendatariū z conuentū
spectat creatio monachorū tñ post q legatus mortuus est cum
tractauerūt vt monachū z tunc ip̄si nō possunt facere mona
chos monasterio. carente abbate: vt de regul. c. si ad solū. li. vi.
Certe vt satis dictū est: nō consenserunt de nouo sed intel
liguntur durare in illo primo p̄sensu vel etiā nō possent facere
vel recipere exp̄sse nedū tacite vt supra. pbatū est. Itē quia
p speciale p̄uilegiū apostolicū est indultū ordini p̄dictorū
quod dicti ordinis p̄fessi non possunt assumi transire ad mo
nachatum nigri habitus. Et aduerte qz si bene cōsideres nō
inuenies quod iste dñs zenobius fecerit obedientiam cōsuetā
episcopo recipienti vice z nomine legati qz ista talis p̄missio
obedientie nō inducit p̄fessionē regularem. Nā talem p̄mis
siones p̄mittunt clerici: de maio. z obedi. c. his que. Sed qñ
quis transit de vna religione ad aliam l. in primo fecerit pro
fessionē tñ in secunda debet facere p̄fessionē maxime vbi regu
le sunt diuerse sicut est regula sancti Augustini quā habent p̄
dicatores: z regula sancti benedicti: quā habent monachi ab
batie florentie. Et sic patet p. s. allegata quod iste zenobius q
nō est neqz fuit vnquā monachus in dicto monasterio abba
tie est sic est indeiciendus tanq̄ intrusus. Et ad maiore
firmitatē. Ego franciscus archy. z canonicus florentie z do
ctor decretorū p̄sensu p̄siliū ei p̄prij sigilli. appensione duri
muniendū. Ego franciscus p̄etri de magistris archi. z cano
nicus florentie doctor decretorū sicut supra scriptū est: z alle
gatū sentio atqz cōsulo z ad maioris. roboris firmitatez hūc
p̄senti cōsilio propria manu subscripsi z mei sigilli appensio
ne duri muniendū. Ego recuperus guillelmi de sancto minia
ce decretorū doctor supradictis omnib. assentio: z ita cōsulo
vt superius p̄tinetur in cuius rei testimoniū p̄dicto cōsilio
me p̄pria manu subscripsi: z sigillum meum apponi mandauit.
Ego monte quondam bernardi iuder de bagmolo vna
cū p̄dictis dominis francisco z recupero eoz qz aucto. itate
fieri consului. p̄t supra scriptū est a dicto dño pontio cōsul
tus. Et ideo sigillū meū apposui z c. Ego Jobānes andree
ponderatis oibus que scripta sunt diligēter qz libris mori
nis dñorū francisci. Recupero montis cōsulentū z subscribē
tium vt. s. patet z c. Christi eius qz matris ac beati Hiero
nymi nominibus z suffragijs inuocatis. Idē p̄cludo. f. fratre
zenobium de quo queritur nō esse nec fuisse p̄ supra descripta
monachū ipsius monasterij quod dicit abbatia: z motiuis
dictorū dominoz addendo notandū est in littera dñi legati
ille se dixit nup̄ licentiatū: p̄bavit autem coram executore sed
vltra triennij prius electum. Qua electione z si licentia dici
posset. quod negat nō tñ nuper s. vltra triennij fuerat prius
data. Itā est ergo illa quā videre debuit executor. Nā vt do
ctores dicūt nup̄ est aduerbiū cōpositū: ex nouis z tps quasi
non i p̄ nouiter. Et aut vltra sex mēses dñi. de cō. p̄. c. ii.
de l. scripsi. de fidei. c. si. s. vltra triennij nō est nuper maxie
hac materia: qz z vnica die monachus siue mōasterio esse nō
debet. xvi. q. i. placuit el. ii. s. autē exp̄pressus merito mouisset le
gatū ad denegandū. vt. s. cū diuturnitas tps aggrauet culpā
tura sunt nota. Secūdo aduertendū nisi fallat in cōpu
to fuit falsa: aut instrumentū sup executione cōfectū. Intue
ri enim quod annus primus pontificatus pape Jobannis i
choauit āno natiuitatis dñi. M. ccc. xvi. die. v. septēbris q tūc
erat ānus incarnationis. M. ccc. xvi. facile cōstare poterit qd
decia nona dies octobris currēte āno incarnationis. M. ccc.
xxiij. p̄cedit idus. i. tertia decimā diē octobris anni dñi pon
tificatus pape Jobānes fore: i integro anno. s. vi. diebus mi
nus. Et sic p̄cludit executionē littere factā qñ p annum ante
datā littere. Tercio assero me p̄tinaciter tenere quod etiā
si noua institutio dñi nostri nō emanasset. Nec tūc vguisset p̄
dictorū p̄uilegiū de quo. s. veri. apostate sunt fratres p̄dica
tores trāseuntes ad nigros monachos nō seruātes regulā be
nedicti vt plene scrip. i p̄dicta decre. san. de reg. z iuxta p̄dite
assertionis testimoniū huic scripturā manu p̄pria fecit certus
sigillū appendi z c. Mico. ab.

Aluatoris nostri Iesu Christi invocato presidio. Attingas iuxta ordines quatuordecim dubia. q. ex factis eliciuntur. **P**rimū est nunquid ultimus auditor qui dicitā trina sententiā tulit potuerit post dictā sententiā de cetero remissionē p. dicitā cū p. iplaz sententiā fuerit quo ad causas nullitatis officio suo fucus et abiectis argumētis que ad partē contrariā fieri possent. arbitror dictā remissionē fieri potuisse nō obstāte sententiā lata super appellatiōis istātia. **M**ouet me ad hanc sententiā principaliter qm̄ cā nullitatis et appellatiōis pnt̄ deduci simul et eodē libello seu iudicio fm̄ omnē doctorū. sententiā q̄ communis approbat cōmunis stilius iudiciū licet aliqui doctores atque declinauerit in cōtrariā sententiā. **P**rima tamē potior et cōior vt no. p. bart. et alios in l. si expressim. ff. de ape. et l. i. C. q. sen. siue app. te. **N**ota per canonistas i. c. dilecto de app. possunt etiā iste due cause nullitatis et appellatiōis deduci separatim etiā diuerso tēpore vt in de. i. de re iud. iuncta glo. in verbo donec. et quod pl. est de nullitate agi. potest etiā post appellatiōis desertā vt in clieet de sen. ex cōi. li. vi. et no. in. c. sepe. eo. ti. in antiquis ac. et post tres sententias latas super eodē articulo vt in dicta de. i. l. iuncta p. alle. glo. cum ergo iste due cause nullitatis et appellatiōis sint diuersae et diuersi effectus p. sententiā quā iudex p. fert sup. i. stantiaz appellatiōis non p. dicit qd sit funct. officio suo super causa nullitatis q. vbiq. plures cause cōmittuntur iudici nisi expresse sit dictū in commissione vt si mul illas decidat per sententiā latā in vna causa non dicitur functus officio suo quo ad reliquas nondū diffinitas vñ potest ad decisiōem aliarū causarū procedere vt probatur in l. quid tamē. ff. de arbi. quod procedit etiā si tales sint cause que fm̄ earū naturam habēt aliquā in se cōnexitatez vt petit. or. ruz et possessor. iuz super eadez re que ppter identitatez debēt corā eodē iudice tractari vt in. c. i. de causa po. et p. in l. null. l. C. de iudiciis et in. c. si. eo. ti. Et tamē iudex qui tulit sententiā in possessorio nō dicitur suo officio fctus quo ad petitorioz licet ambe cause eidē iudici fuerūt simul commissae vt i. c. ad ultimū de causa po. et pro. et c. significauerūt de testi. et in. c. cū ad sedē de resti. spoli. et facit de vnica de causa po. et pro. vnde i. casu nostro fuerūt ultimo auditori cōmissio cause nullitatis et appellatiōis licet ipse iudex sententiā tulerit sup. iustitia appellatiōis non per hoc potest dici funct. officio q. ad causas nullitatis et per consequens cū in causa nullitatis remāserit iudex potuit decernere super illo remissionē ad partes cū per illas sententias latas super appellatiōis istātia nō sit sopita questio nullitatis quia. vt. s. dixi iste cause diuerse sunt. Nam potest sententiā p. firmari in causa appellatiōis quo ad merita cause. Et tñ primo sententiā potuit esse nulla ex defectu ordinis iudiciarij quia fuit lata in d. eferiata seu alio respectu. bicest q. iura voluerūt quod etiam post desertā appellatiōem super cā agi. causa nō licet vt p. allegata de p. ma. **H**oc etiā aperte probatur in simili in dicta de. i. an. s. filij. iuncta glo. in. s. i. p. d. i. vbi patet q. si ante p. lationem tertiē sententiē confirmantis duas sententias p. cedētes. nō ipeditur prosecutio appellatiōis p. cedentis a graamine fortius ergo dicendū in cā nostra cū causa nullitatis sit. ne cui etorie q. causa appellatiōis a graamine non ergo debet i. p. huius cognitio impediri per p. lationē tertiē sententiē et p. fertim cū nec fuerit de mente iudiciā p. ferentis tertiā sniaz qui immediate post illam tertiā sententiā dedit remissionē ad partes ad probādos articulos datas i. cā nullitatis. Ex his enim q. incōtinenti secuta sunt collitur satis iudiciis animus quod prioris sententias cōfirmauerit quo ad merita cause nō autē quo ad causam nullitatis corā eo pendētem al. fuisse sibi contrarius quod nō est presumendū ex quo in continēti p. cesserit super causa nullitatis ar. in. l. nā ad ea. ff. de cōdi. et de mō. et i. l. lecta. ff. si cer. pe. et i. c. officij de elec. **P**reterea si d. nullitate p. t. agi post tres snias vt i. d. de. i. iuncta gl. pall. i. vbo donec. forti. vñ posse p. cedi sup. cā nullitatis iā attēta at. p. lationē triū sniaz cū minor suspitio calūnie oriat. s. cā q. i. p. c. dēti ar. i. l. is q. re. ff. de pu. i. u. Et si q. ad p. mū dubiū. nūc scōz attigā dubiū q. q. rē an decretū dē remissionis fuerit sup. flūū et p. nter idēbit et frustra cōcessus ex eo q. de aliis nullitatib. vltra illā q. surgebat ex falsitate dicti iustumēti p. stare videbat. ex articulis p. dictū. b. dat. i. iudex ipsoz n. acceptasset. Nec i. cā nullitatis p. clusū fuisse. Ad q. qdē dubiū nūb. oimō vñ rñdē dūnegatiue vñ q. illō decretū remissionis n. fuerit sup. flūū s. ex

alijs articulis p. cedēdis potuisset cōstare. de nullitate moueo principaliter. q. nemo prohibet plurib. exceptionib. seu de fctōib. vñ licet q. libet exceptio seu defctio p. se sufficiat cū nō debeat quis se artare ad vnā sp. tē exceptionis seu defctio. nis cū possit in illa defectus. p. bationū deficere et alijs nō p. p. sitis iniuste succūbere vt. p. batur in regula nullus plurib. de re. iur. li. vi. Et in. l. nemo de re. iur. et q. legunt et no. in. c. ij. de tes. et in. c. exhibita de iudi. et in. c. cū. Jam dudū de appella. et in. c. audita de resti. spoli. et in. c. cōquerēte de cleri. nō resi. et in. c. auditis. et in. c. cū olim de p. reb. plene p. glo. in. d. regula nullus plurib. clare patet qd variis. defctioib. quis vñ p. r. in eadē causa. licet oēs nō necessarie ad victoriā obtinēdā. Sed ad cautellā p. t. quis vñ b. mōi diuersitate vt si. p. batiōes defctiant in vna possit obtinere ex alijs. Non. n. est angustāda copia. p. bationū. l. currēt. ff. de testi. Et optime facit ad predicta. c. si forte de elec. li. vi. et in. c. vt circa. eo. ti. et lib. 2. Et p. refer tūm hoc dicendū in casu n. o. in quo iste allegās nullitatē snie p. cipaliter fundauit se sup. defectu citatiōis. Nā talis defectus idubitatē reddit sententiā nullā cū citatio sit fundamētū iudicij vt in. l. de pe. te. li. p. p. finē et iij. q. ix. c. cōtia et c. iij. irrie runt et i. l. de vno quoq. ff. re. iur. et in. c. ecclesia sancte. **M**arie de con. vñ nō debet ista exceptio nullitatis tanq. p. cipalis et indubitata excludi ob alias exceptiōes nullitatis. de q. bus possit forte in iur. vel de facto dubitari. et fortiss. p. optiores erūt p. batiōes ad defectū. p. batiōis. Probādū quā respectu aliarū defctioz nullitatis. **E**x q. bus p. ducit ad secūdū dubiū qd decretū dicit remissionis nō frustratorij. Nec fuit iniustū licet alie nullitates fuerūt allegatę et ad p. dicta bene fa cit ter. in. l. scio quesiū i. si. ff. de ap. vbi patet qd allegās in ap pellatiōe sua vnā causam p. t. ab illa recedere. et aliā p. bare. q. p. t. puocationē suam q. b. scūq. modis iustificare vt ibi dicit ter. in. fine. **A**d qd optime facit qd no. bar. in. d. l. si expel sum in versiculo quero si. p. secut. ē. ff. de appel. vbi plus dicit qd si quis vnā causam nullitatis tantū exp. p. t. i. libello. et sic cubunt p. t. post modū aliā causā nullitatis p. sequi sicut in rea li dicimus vt in. l. si mater. s. i. et in. l. an eadē. s. actiones. ff. de ex re. iur. et i. c. abbate sane de regu. iur. li. vi. **F**orti. q. p. nci pio p. t. plures nullitat. causa p. sequi. vt i. iurib. p. r. i. e allega tis. **A**d tertiū dubiū videlicet vñ ante executionē dicta rum triū sententiāz potuerit de causa nullitatis ante dictā ter tiā sententiā introductā cognosci. et sup. ea p. nūciari. Et vide tur p. mo q. nō p. ter. in dicta de. p. ma. de iudi. In p. mo respō so vbi dicit qd is qui s. se tres sententias reportauit non o. z admitti ad agēdū vel excipiēdū de nullitate ipsarū vel alici. ex eis donec h. mōi sententiē plenarie fuerit executiōi deman date. Cum s. iste de quo querit reportauerit tres sententias s. se nō debet admitti ad agēdū vel excipiēdū de nullitate ante executionē dictarum sententiāz. **N**ec dictus ter. distinguit vñ prius fuerit intentata cā nullitatis vel postea intentet. s. simpliciter excludit a facultate agēdi vel excipiēdi ante execu tiōne p. ngeret sententiāz licet s. iste de quo q. rē fuerit admis sus ante. p. lationē triū sententiāz in cā nullitatis tñ post ipsa rum triū sententiāz. p. lationē nō debet ap. lius admitti. cum ex p. lationē ipsarū sententiāz. illico surgat calūnia p. sumpta s. agē tem. **S**ed his nō obstātib. p. r. iā sententiā arbitror de iure veriorē vñ qd etiam ante triū sententiāz executionē possit in di cta causa nullitatis fieri. p. secutio dum nō p. ipsuz succūbētez in p. cipali nullū p. restet circa triū sententiāz executionē im p. dimētuz. Et p. r. iā ad hāc sententiā suadet plurimū ter. in dicta de. i. Et p. mo hoc mō inducēdo dispositio eni illi. clem. p. me. q. vetat quē posse agere vel excipe de nullitate ante exe cutiōne triū sententiāz est iuris noui iuductoria. vt patet ex p. r. cipio ibi vt calūniis litigātū obuiat et c. merito o. z in terminis suis. dūtaxat h. ēre locū cū veniat in p. iudiciū agētis vñ excipiē tis de nullitate ar. in re odia restringi de reg. iur. li. vi. et in. l. iij. s. si qd a p. ncipe. ff. ne quid i. lo. pub. sed ter. ibidē loquit. cū tres sententie sunt late. vt eo casu nō admittat. quis agēdūz vel excipiēdū de nullitate ante ipsarū executionē in casu autē nostro nō fuit actū vel exceptū de nullitate post triū sententiā rum. p. lationis vel ante merito nō v. dicat sibi locū ille ter. in ca su n. o. Nec obstat si dicat. qd post sententiā tertiā p. sequēdo causam nullitatis dicit agere de nullitate. Quia dico qd nō p. p. r. iā dicit nunc agere s. p. t. ius p. sequi actionē prius itenta tam ante. p. lationē tertiē sententiē. Aliud ē agere de nullitate post. p. lationē triū sententiāz et aliud p. sequi actionē iam attē tatā ante. p. lationē ipsarū. **Q**uā ter. in dicta de. p. sumit ca

lūniaz in agente vel in ex piente de nullitate post tertiā sniaz
promulgatam tum propter presumptionē que orit in tribus
sententiis latis sup eodem. Cuz qz ex quo non licet tertio ap
pellare presumit calumniāse agere vel excipere de nullitate.
Ad hoc ut possit impedire executionē sentētiarū querōnes ces
sam i casu nostro. Itā cū iste egerit de nullitate ante platio
nē trius sententiarū cum illico post primā sententiā pposue
rit de nullitate. Et sic eo tempore quo sibi competeat facul
tas appellandi cessant dicte presumptionis calūnie et ipediē
di executionē sentētie. **C** Ad hūc dicitur admitti ad prosecutio
nē nullitatis ut in proposito. Et pro hoc optime facit in simi
liter. i. d. l. is qz r. ff. d. pu. in. ubi p3 qd accusat post denūciato
nē n̄ pōt accusationē. s. aliū ichoare tū āte dānationē ut plēi.
habet i. d. l. is. qz r. Ita in pposito dicitur vī. Et p hūc intellex
tu vī ter. in. d. de. l. in scō rñso iūcta gl. in xbo impediri. ubi
habet quod si is qz quē lates n̄ tres snie appellauit a graua
mine āte pulationē psequi et ipleri pōt post dānationē ipso
rū nō ipedit post ipsarū plationē appellationē ab interlocu
toria prius ppositam psequi. **C** Ad solū puidet ibi idē qd
p̄textu appellationis nō ipediat executio ipsarū triū sniarū vñ
aduertēdū qd ter. ibidē i scō rñso n̄ loquit sicut i pma pte il
lius cle. Nā in pma pte exp̄sse dicitur quod post plationē triū sen
tentiā nō admittit qd ad agendū vel excipiēdū de nullita
te āte executionē ipsarū sententiā. S. in secūdo rñso solū dicit
qz textu appellationis prius interposita nō dicit impediri exe
cutio vñ nec phibet psecutionē appellationis prius a graua
mine interposita et hoc aptissime voluit gl. i. xbo ipediti in fi
ne. **C** Et aduertēdū quod ille qd dicit se pzi appellasse a gra
uamine dicit in effectu psequi nullitatem sentētie diffinitive sequē
ter qz si appellatio pnuunciet legitimā sententiā sequēs dif
finitiva ē nulla tāqz lata ab eo cui iurisdictio erat suspēsa p le
gitimā appellationē ut in. c. n̄ solū et in. c. si a iudice de appel
li. vi. et in. c. super q̄stionū i fine de offi. dele. Et nihilomin⁹ nō i
pedit appellans ipas psequi post promulgationē tertiē snie.
dūmodo nō ipediat executio ipsarū sniarū. Ita dicitur pun
ctualit in casu nostro quod cā nullitatis it̄posita āte plationē
triū sniarū nō dicit ipediti ppter snias supuenientes. Satis ē. n.
quod vī n̄ ipedit executionē snie et p hac opinionē facit ma
xime eq̄tas: ex quo. n. cā nullitatis intantata est tempore legit
timo n̄ dicit ipediti ppter casus supueniētes ar. in regula factū
legittime cū nō sit ibidē in gl. de regu. iur. li. vi. et ne iudicialis
et istātia frustra euanescat s. l. p̄operādū. C. de iudic. **C** Pre
terea et vltimo nullibi hoc phibetur exp̄sse qz psecutio ipedi
ri nō dicit qz quod nō est exp̄sse sanati supsticiolis nō et adinuē
tionib⁹ psumēdū vī. c. p̄suliūti. ij. q. v. et hoc de tertio dubio.
C Ad quartū et vltimū in quo querit an supposita nullitate
prime snie relique due sentētie cōfirmātes primā que nulla
fuit nulle et inualide cēleri et iudicari eo ipso quod pfirmāt sen
tentiā nullā de cuius nullitate nō erat tempore aliarū senten
tiarū duarū plene cognitū nec discussū. Ad hoc dubiū facile
rñdet per ter. in. d. de. l. iūcta glo. i. verbo donec et in verbo i
pedire. dico entē qz in cā nulla snia reddit inefficaces alias sen
tias et si facta fuit executio dicit illa retractari. Nam sententia
non meretur dici snia vī in. l. iiii. §. condemnati. ff. de reg. iur.
et alie sentētie sequētes reddūt in inefficaces tanqz itēdētes
pme snie qz fuit nulla ar. i. c. iter dilectos. §. ceterū de fi. in. Pre
terea secūda snia seu ei⁹ effect⁹ fuit suspēsus p sequēte appella
tionē. **C** Tertio at snia nō simplr cōfirmāuit pcedētes sed
solū quo ad merita cause. **C** Unde respectu nullitatis iudex
illico dedit remissionē ad partes vñ quē admodū platio trius
sententiā ante latarū nō ipedit quo minus de nouo possit
agi de nullitate ad effectū retractandi executionē illarū sentē
tiarū vī i. d. de. l. iūcta glo. i. verbo donec et in verbo impetrari.
ita et fōrtius tres snie n̄ debēt impediri effectū cause nullitatis
ante plationē trius sentētiarū itētare. Et h̄ de q̄rto et vltimo
dubio et c. **C** Et ita vī. s. per me cōclusum est arbitrio iure cē.
C Ego nicolaus abbas momacen. dñi nostri pape Rēferē
darius et eius camere auditor. et in testimoniū me propria ma
nu subscripsi et sigillū meū solitū apponi feci samoz iudicio
semper saluo et c. **Itā.**

Ed. lxxxviii.

Ihesu christi saluatoris nostri. Presidio ex corde
iuocato. In cā et questione que in pntia vertitur
int̄ canonicos ecclie iuncelleracoli. actores ex vna
pte et dñm Joānem messet plebanum et canonicum predicte
ecclie collegiate partibus. ex alia super redditib⁹ et prouētib⁹

prebende et canonicatus dicte ecclie ad dictum dominum
Johannē p̄tēntū illud de iure q̄ritur an indulgētia seu grā
dicto dño Johanni. per. s. n. eugenii papā sup p̄cipiētib⁹ fru
ctibus redditib⁹ dicti canonicat⁹ in absentia ad quicquēdū
cōcessa iure s̄sistat. ita qd sine dictorū canonicorū p̄dictione
possit libere reddi et fruct⁹ dicti canonicat⁹ p̄cipere. Et p̄mo
ad materiā dilucidādā videt dictā grām nullū fore momētū
marie in p̄iudiciū p̄dientelitis qd sic pbat p̄uilegiū lite p̄
dente cōcessū. de litis p̄dientia mētiōe nō habita. iure non
s̄sistit ut in. c. si. de lite. pen. et in cle. ij. eo. ti. iuncta glo. i. xbo in
nouau. et c. cām et p̄mo de ref. S. p̄dictū p̄uilegiū lite p̄dē
te emanauit nec de illa mētiōe egit. ergo dictum p̄uilegiū
nullū et qd emanauerit lite p̄dēte aptissime pbari videt per
ter. dicte de. ij. vī lite p̄dēte. ubi habetur qd lite p̄dēte dicitur
quo ad hoc vī nihil. In nouet postqz a iudice cōpetēti citatio
emanauerit et ad p̄tez puenit dñi tamē in citatiōe illa talia sint
exp̄ssa p̄ que plena possit pars instrui sup qbus i iudicio cō
ueniatur. Et clarius ad p̄positū hoc innuit ibi glo. in xbo in no
uum que dicit in nouatiōe fieri si ipetrat p̄uilegiū tacite litis
p̄dientis. In casu autē n̄o talis p̄cessit citatio vel qd vñ est
licet citatio fuerit generalis tñ cōpetēte dicto dño Johāne ex
pte dictorū canonicorū fuit i iudicio petiti vī d̄terz dicit⁹ domi
nus Johānes p̄ iudicē cōpellit ad dimittēdū canonicis p̄di
ctis fruct⁹ reddit⁹ et p̄uēti⁹ canonicat⁹ et p̄bēde quos i. d. ecclia
collegiata. tenebat p̄t̄ eius n̄ residētia in p̄fata ecclia. Et sic
in iudicio fuit instruct⁹ qd sup fructib⁹ et redditib⁹ dicti cano
nicat⁹ pueniebat qd nō ponit sup illis p̄uilegiū ipetrare de li
tis p̄dētia mētiōe nō habita. Si eni litis p̄dētia inducit p
nudā citatiōē cū exp̄ssiōe eorū sup qbus ē pueniēdus di
cta cle. ii. **C** Fōrt⁹ iduci d̄p citatiōē generalē factā post
modū exp̄ssiōe in iudicio p̄ viā petitiōis cū plus debeat opera
ri exp̄sio iudicialis quā extraiudicial. facit qd legit⁹ et notat⁹ i
c. venerabilē. §. secus de sentē. ex cōi. li. vi. **C** Preterea et secū
do ex alio capite dictū p̄uilegiū corrūit scō. ex defectu itēti
nis pcedētis. Cōcessit. n. illā grām do. apostolic⁹ cū certali
mitatiōe voluit. n. illā n̄ valere si alias eidē dño Johāni aucto
ritate apostolice vī ordinaria ippetuū vī ad certū tps sup eis
dē fructib⁹ i absentia p̄cipiēdis grā p̄cessa fuisset. Sed dicto
dño Johāni fuerit grā in p̄petuo cōmisse p dñm abbatē ad
quez dicta ecclia pleno iure p̄tinet qz grā apostolica nullū fuit
momētū. Hoc. n. fuit grā dñi abbatis ippetuū p̄cessa p. c. i. hac
non. i. si. de elec. li. vi. ubi patet qd ordinar⁹ citra papā n̄ pōt in
p̄petuū disp̄sare. i. ad vitā beneficiati sup nō residē. in ecclia
atlx drali. **C** Tertio ipugnat⁹ d̄cā grā qz nō ē ad iplētā p̄di
ctio sup qd dñs n̄ illā p̄cessit vī si dñs abbas et parochiani di
cte ecclie cōsentiret qz n̄ cōsenserūt. Nec etiā dñs ab
bas p̄sentire vult s̄ dicat se n̄ velle i fr̄gere id qd p̄ suū p̄deces
orē gestū est si iur s̄sistat s̄ illa grā ippetuū facta nō valuit p̄
ferri qd ad canonicatū sup cui⁹ fructib⁹ i absentia p̄cipiēdis
nulla facta fuit. in grā dñi abbatis mētiō merito tanqz odiosa
nō dicit ad iura dictorū canonicorū p̄rogatiuā extēdi ar. in. c. ii.
de fi. p̄sbi. li. vi. et regula restringi de re. iur. li. vi. **C** Nec p̄sumi
tur supior in dubio velle iuri aliorū p̄iudicare vī i. c. sup eo. d.
offi. dele. et i. l. ij. §. si quis a p̄cipie. ne qd i lo. pub. Et dicit In
no. in. c. cū dilecti de donā. et Jo. an. in. c. cū olim de xbo. sig.
et bar. in. l. i. ff. de cōsti. p̄inci. qd q̄ten⁹ p̄uilegiū tendit i alio
rum p̄iudiciū d̄p stricte interpretari. ergo sup illa gratia dñi ab
batis nō pōt dici⁹ dñs Johānes se fundare ut dicat⁹ vigore
illius p̄sentis dñi abbatis habuisset. S. bis nō obstātib⁹ p̄riaz
sentētiā arbitrioz de iure xiorē vī dicit idulgētiā de iure p̄di
ctis. nō obstātib⁹ valere qm̄ papa pōt qbuscūqz statutis ecclie
nō obstātib⁹ grām facere qz in talib⁹ statutis itelligit⁹ excepta
auctoritas pape etiā si eēt iuramēta firmata ut legit⁹ et nota
tur i. c. p̄stitur⁹ de h̄yp̄. Et ne dñi exp̄sse s̄ etiā tacite pōt pa
pa sup nō residētē idulgētiā p̄cedere. vī si p̄cedit alicui duas
ecclias curatas videt tacite sup nō residētia i altera ppter
ip̄sibilitatē disp̄sare ut no. glo. i. c. nō pōt de p̄tē. li. vi. et p̄i
uilegiū a p̄cipie p̄cessū d̄p m̄surū vī regula decet d̄ reg.
iur. li. vi. Dñs autē apostolic⁹ dictā grā p̄cessit qbuscūqz dicte
ecclie statutis nō obstātib⁹. qz voluit dicta statuta quo ad illas
gratiā tollere. sufficit. n. mētiō ita generalis vī i cle. dudū p̄e
finē de sepul. Nullū autē vitii dicte gratie ipig. pōt qd saltem
appareat. **C** Nō obstāt motina supius facta. Et p̄mo ad id
quod opponit⁹ de lit. p̄dētia pōt multipliciter respōderi. in
p̄mis qd ipetratiōis tpe nō dñm lis p̄debat p̄cisset. n. gratia
citatiōis illaz per multos menses. Nam grā fuit facta anno
incarnatio

incarnationis dñi. **M**.cccc.xxvi. vt in fine litterarū apostoli
cap. cōtinet. Sed citatio illa emanauit in. xxxij. vt p̄ in actis
eiusdē cause. Et sic illa obiectio omnino cessat. **S**ecundo p̄
supposito sine veritatis p̄iudicio q̄ lis processisset gratiaz
nō tñ habuit impedire ipsius gratie validitatē. q̄ si bñ citatio
seu petitiō ponderet gratia nō venit in p̄iudiciū liti sup
alio autē litigabat. **7** sup alio gratia fuit obtenta lis enī super
fructib⁹ 7 redditi⁹ p̄teritis seu tunc presentib⁹ erat vt p̄ in
p̄ria 7 secūda petitiōib⁹ factis nomine canonicorū sup p̄cipiē
dis in futurū nō erat irē tata q̄stio nec tentari poterat cū nul
lus in cōpetere canonic. ad futuros redditus cū fruct⁹ debe
rentur canonicis. p̄pter non residentia cū canonicis. **A**n
te q̄ cōtinentia in nō residēdo nō cōpetebat ius eius cōtinentia
aū tñ in nō residēdo nō poterat ēē nisi respectu p̄teriti t̄pis vt
tūc p̄sentis cū in futurū potuisset dici. dñs Joānes residere
7 capere fructus tractus autē futuri t̄pis nō spectat ad iudicē
vt. i. c. **R**omana. §. caueat 7 q̄ ibi no. in. glo. de sen. ex cōica. li.
vi. 7 in. l. i. §. i. ff. de vsur. vñ vt dicit in tex. l. 3. debitor sub vsuris
sit in mora de p̄sen 7 sic p̄sentes vsure debeāt secūdū ciuile nō
tñ p̄pter morā de p̄nti p̄nt peti vsure p̄ futuro t̄pe debitor nō
possit dici in mora. 7 sic cessat ois petitiō vt dñs i. tex. notabili ita
p̄ntualit̄ dicitū ē. p̄posito dictus enī dñs. Joānes nō ipetra
uit gratiā sup p̄cipiēdis fructib⁹ p̄teritis vel p̄sentib⁹. **7** sup fu
turi vt p̄ in cōcessione gratie. **C**ōcessit enī dñs apostolic⁹ vt
a data illius gratie in quicquēsi futurū possit p̄cipere fruct⁹
canonicarū 7 ecclesiel⁹ nō residere ibidē. **S**i ecclesia sci stepha
ni 7 sic gratia in nullo p̄iudicat liti motē nō impedit p̄llaz li
tis p̄dētiā cū ex diuersis nō fiat illatio vt in. c. i. de transla. p̄
la. 7 in. l. neq. natales. C. de proba. **P**reterea virt⁹ p̄uilegiū
p̄pter liti p̄dētiā annullat ne aliq̄ i ipsius liti p̄iudiciū in
nouet vt clare dicit tex. maxie circa glo. in dicta clemen. ii. **S**i
dicta gratia nō facit p̄iudiciū liti vt. s. pbatū ē. cū nō referat l. 3.
ad illos fruct⁹ sup q̄b⁹ erat contentio nec ad impedimētū illa
ta per dictū dñm Joāne sup q̄bus in veritate erat cōtētio nec
ad ipe diuētū illata p̄ dictū dñm Joāne sup q̄bas i veritate
habetur p̄tētio vt clare colligitur secūda petitiōne dictorū ca
nonicorū cū solū fuerit gratia ad quicquēsi facta a die data
super quo nō poterat ēē aliqua impedimēta. p̄stira ergo nul
lo modo gratia tāgit illā litē. 7 per cōsequēs nō pōt ipsius va
liditas p̄llā liti p̄dētiā impediri. 7 hēc ē ipsa veritas idubita
ta. **N**ō obstat secūdū motuū videlz quod gratia illa fuit cōdi
tionata si alia super eiusdē fructib⁹ nō processisset 7 hic p̄ceces
serat grā dñi abbatib⁹. **R**espondeo q̄ dñs nō papa habuit re
spectū ad gratiā q̄ habuisset in se validitatē q̄ verba sunt itel
ligenda cū effectu. nō autē debent illa verba referri ad gratiā
que non tenuit de iure cū illa nō posset dici gratia ad hoc. l. iij.
quod quisq. iur. 7 per **J**mmo. i. c. cū oēs de consti. facit. l. iij. §.
condēnat. ff. de re iudi. 7. c. relati de cle. nō residē. **P**o
suit. n. dñs noster papa illā clām 7 ē de stilo curie. ne q̄s sup
nō residentia p̄sequeret duas gratias in p̄iudiciū ecclesiarū q̄
ratio cessat si p̄cedens nō. potuit effectu de iure sortiri 7 succe
dit iure regula nō p̄stari de regu. iur. li. vi. facit quod in simi
li no. i. c. ex tenore de rescrip. 7 in. c. relati de iure pa. vbi no. q̄
secūdū rescriptū nō inualidat ex eo q̄ nō facit mētiōē de p̄
si p̄mū erat nullū vñ nō habent locū iure inualidatā sm ex l. 3.
capite q̄ debent intelligi de rescrip. p̄mo. l. valido vt in iurib⁹
p̄xime allegatis notat. **A**d tertiū 7 vltimū motuū rñde
tur q̄ in facto mibi p̄supponit quod parochiani p̄senserūt.
Item dñs abbas tā t̄pe gratie p̄serat vt p̄ ex concessione sue
gratie seu disp̄sationis. **I**llā l. 3. nō valuerit illa disp̄satio re
spectu fructuū percipiēdorū p̄pter superius dicta colligit in
ex ea volūtas 7 cōfessus dñi abbatib⁹. voluit. n. quantū in eo fu
it facere gratiā dicto dño Joāni vt possit in illa ecclesia nō
residere vnde succedit illa iure regula si nō valet q̄ ago. vt va
leat vt valere potest vt. c. vnico de despon. ipub. li. vi. iuncta glo.
in verbo matrimonium 7 in. c. anobis. eo. ti. in antiquis binc
tex. iure ciuil. dicit q̄ sepe extra id quod agitur nascitur obliga
tio. vt in. l. si is q̄. §. vltimo. ff. como. **E**t p̄serti facit dictū. c. vni
cū vbi habet q̄ si duo impuberes intēdūt cōtrahere matri
moniu de p̄senti. 7 sic ex p̄mū verba apta ad matrimoniu
p̄trahēdū q̄ nō p̄nt matrimoniu p̄trahere etate impediāt iu
re interpretatione contrahūt sponsalia de futuro. q̄ videtur
voluisse sibi cōsentire omnimodo quo poterant. ita dicitū in
p̄posito q̄d licet dñs abbas non potuerit illaz gratiā dare im
p̄petuū attamen cōsensit tacite vt dictus dñs Joānes ibidē
non resideret 7 dominus papa non requirit aliud ad purifi

cationē sue gr̄e nisi habere inter cetera p̄sensum ad abbatib⁹ q̄
interuenire. vna cū p̄sensu parochiani idulget p̄uilegiū sup
fructib⁹ in absentia p̄cipiēdis q̄buscūq. statutis eccle. i. p̄rium
nō obstatib⁹. **C**ōcludo q̄ ex oibus p̄dictis dictā grām dñi pa
pe ad quicquēsi factā de iure valere statuit 7 p̄suetudinibus
eccle. 7 p̄dictiōe canonicorū minie obstatib⁹. **E**ritā vt. s. per
me p̄clusum ē dico 7 p̄sulo iure eē. ego **N**icola⁹ de sicilia mo
nacen. abbas 7 camere apostolice ḡnialis auditor 7 ad fidē p̄
dictorū me p̄pria manu s̄scripsi. ac sigillū meū solū ip̄rimū se
ci. **L**aus deo. **N**ico. Abbas.

Con. lxxxviii.

Saluatoris ihesu christi. **P**ostulato suffragio. **I**l
lud i p̄sentia de iure requirit an p̄siderat trib⁹
i iudicio p̄ductis. vt. i. l. i. r̄mēto acceptatiōis p̄ro
uisiōis. 7 i p̄positiōe corporales iudiciōis in p̄mis.
Et itē alio instrumēto petitiōis iudiciōis i possessionē 7 pu
blicatiōis acceptatiōis in terna istatū. p̄ductis. **E**t itē rele
uatiōe facta p̄ dñm n̄m papā dicat ēē satisfactū regule ipsi⁹
dñi pape eugenij in q̄ voluit i effectu qd acceptat beneficiū vi
goze gr̄e expectatiue teneat. j. m̄sem ap̄te acceptatiōis sibi
p̄uideri i facere et. j. alios tres menses immediate sequentes
teneat acceptationē 7 p̄uisionē si factas i loco beneficiū pu
blicare alias gr̄e q̄ ad h. 7 acceptatio 7 p̄uisiō sint nulle. **E**t p̄
mo videt qd dicte regule satisfactū sit tripliciter p̄mo per i. l. i.
mētū p̄ma istatū. p̄ductū. **N**ā ibidē in effectu p̄uinet qd p̄ro
cure b̄ntis grām expectatiuā acceptauit ecclām prociālē d
qua ē p̄t entio 7 vigore acceptatiōis nō obtinuit p̄uisionē.
ac etiā fuit iudic⁹ i possessionē p̄ circūlū in herētē hostio eccle. i
qua ad certū t̄ps vt possessor stetit m̄sit 7 dormiuit 7 deide
eandē ecclām cuidā capellano cōmisiit noie sui p̄cipal que
oia fuerūt acceptata i cymiterio ipsi⁹ eccle. **E**t de oib⁹ sigillis
fuit p̄fectū instrumētū publicū p̄ notariū in p̄sentia quorū re
stū. **P**er hēc. n. satis p̄ esse satisfactū ille regule dñi eugenij.
Nā nedū. j. m̄sem seu tres de q̄b⁹ i. d. regula s̄ illico 7 eodez
cōtem acceptauit ecclām obtinuit p̄uisionē 7 acceptatiōē 7
p̄uisionē in loco beneficiū publicauit. **N**ā i. l. i. r̄mēto nō dē
cat de hac publicatiōe factā fuit id facere. ex q̄ resultat publi
catū ar. forū q̄ legit 7 notant in. c. cū Joānes de fide i. l. i.
7 in. c. l. ex q̄dā de testi. qd iteruenerit publicatio ex acibus
p̄tensus i. d. i. l. i. r̄mēto. insurrexit p̄ p̄mo qz in loco publico cū c̄tis
valētib⁹ intelligē fuit acceptatio facta 7 p̄uisiō secuta ad hoc
c. i. de postu. pla. vbi dñs qd ad h. vt aliqd dicat esse publicum
nō requirit vt ipsi⁹ notitia singulorū iurib⁹ inculcet l. 3. satis ē
quod publicū sit actū. **P**reterea fuit palā iudic⁹ i possessio
nez p̄ circūlū siue annulū affixū hostio ipsi⁹ eccle. 7 demū in
troduta in domū dotis eccle. ibidē vt possessor stetit m̄sit 7
dormiuit ac etiā ipsaz ecclām demū cuidā capellano cōmisiit
que p̄fecto gesta nō possunt ēē notoria vt in. c. quāto. **E**t qd
ibi notat de tran. p̄re. vbi bon⁹ tex. **E**t itē de oibus fuit cōte
ctum i. l. i. r̄mēto publicū i p̄sentia quatuor testū ad hoc vocatorū.
Satis q̄ publicauit acceptationē 7 p̄uisionē tā respectu loci
q̄ publice persone q̄ eorū q̄ publica. 7 q̄ si notorie gesta sūt
p̄serti cūz publicū seu manifestū soleat quādoq. appellari qd
p̄bari p̄ testes pōt vt no. glo. in. c. vestra de choa. de. 7 mu. **E**t
Jmmo. i. c. tua eodez ti. 7 p̄serti hoc dicitū in casu n̄o cū in. d.
regula nō dicat qd acceptatio 7 p̄uisiō debeāt solēnit publi
cari. **S**i simpliciter dicit qd in loco beneficiū publicet. **E**t Ali
ud ē enī quod aliqd m̄det publicari 7 aliud qd m̄det so
lenniter publicari. vt de vtroq. ē tex. nō bilis i de. **N**ō obstat
si dicat qd publicatio nō fuit facta in ecclā. l. 3. extra ecclām qz
dico quod satis sit i ecclā cū sit ante ecclām vt ē tex. in. d. de.
cām iuncta glo. nō bilis i dñs i domo. **P**reterea regula p̄re.
fata nō dicit qd fieri in ecclā debeat sed i loco beneficiū fieri ci
mitemū aut 7 dom⁹ votes eccle. dicit loca eccle. vt p̄ circu
lū seu anulū ipsi⁹ hostij nemo aut negare poterit illū ēē locū
beneficiū. **A**d p̄dicta bene facit tex. i. c. sicut. antiq̄. xvii. q. iij.
7 meli⁹ facit. c. si quis p̄uimar eadē cā. q. iij. cā glo. p̄ma. 7 qd
no. bar. i. l. meminisse. ff. de offi. pro consu. **E**t q̄bus oī
bus patet dicte regule satisfactū fore per instrū in p̄ma instā
tia p̄ductū satisfactū esse dicte regule. 7 hoc p̄ ea que supra di
xi respectu p̄mi instā. **E**t itē 7 fortius qz in scdo instā ap̄te
dicitur qd p̄curator b̄ntis gratiā expectatiuā petijt dictas ac
ceptationē 7 p̄uisionē publicari. 7 qd in tactu b̄ntis petitiō
nis accesserūt ad ecclēsiā acceptatā infra missaz solēnia illaz
tamē reperierūt clausā p̄ parochianos ibidē indusos. 7 sub
ereatore forū pulsante 7 portā ap̄iri petēte nemo illorū q̄
se incluserant voluit aperire malitiose in iudicio in possessio

nem 7 publicatio pñfiois i eadē ecclesia fierēt de quo ipedi-
mēto fuit ibidē facta publica prestatio. Et sub executor quā-
tū in se fuit debita acceptatione 7 pñfione in eodē loco pu-
blicavit 7 illas esse factas publice dixit. Nō g̃ imputādū pñ-
fi pñfio seu publicatio nō fuit facta alr. in ecclesia. Satis-
n. potest dici facta ex quo illi pñfioiani apud quos dēbat fie-
ri impedierūt 7 clauerūt ecclesiā in q̃ publicationē iacere nō
lebant ar. optimū in simili in. c. qm̃ frequēter in. s. porro vti.
nō cont. vbi habetur p. citatio qui malitiose scriptū occultat si
ue ipediat nec possit ad eū citatio puenire. ad idē regula ipu-
tari non dē p. quez non stetit de re. iudi. li. vi. Et hec quo ad se-
cū dū instrumentū dicit. **T**ertio q̃ ē respectu reuelationis
facte p̃ dñm nostrū papā nō obstat regula p̃allegata dicta p
uifio. Nā dñs papa mādauit vt cōstito de p̃missis cōtētis
i dictis strumentis per inde in dicta cā procederet ac si dicte
regule de publicādo fuisset 7 esset plenarie 7 sufficienter satisfā-
ctū: dñs autē papa potest supplire omnē defectū solennitatis
in. q. vi. hec quippe in. c. de trans. 7 constitutionē factā potest
habere p̃fecta quo ad iuris effectū vt ē tex. in. c. i. iuncta
glo. notabilis i xbo p̃fectis de imu. ecclesiā. S. b. nō
obstantib⁹ cōtrariā sententiā arbitror de iure veriorē. Et p̃mo
p̃fundamēto huius questionis decisiois est vidēdū qualiter
sit intelligēda dicta regula. quaten⁹ percipit acceptationē 7 p
uifionē publicandas in quo arbitror dicēdū quod publicatio
potest accipi p̃prie 7 p̃ncipaliter duob⁹ modis. **P**rimo il-
lud publicari quod i notoriū deducit. **S**ecundo qm̃ p publicatio
nē transiit in samā publicā loci. vt est tex. notabilis in. c. tua de
choa. de. vñ publicū affit id quod ē notoriū per euidētiā vel
samā vt ibi. vt p̃prio facit glo. notabilis. ij. q. i. de manifesta. q̃
dicit quod publicū est quod oibus p̃ allegat bonū tex. Infr.
de inspec. tute. in. s. consequēs nō tñ intelligo vt oibus de cini-
tate debeat esse manifestū. S. satis est qd̃ transeat in notitiā
vicinē seu maioris partis in q̃ act⁹ gerit sicut de notorio dici-
mus vt est bon⁹ tex. in. c. cū dilectus de pur. cano. Et notat p
doc. in. c. vestra. de cho. de. 7 mu. 7 in. c. manifesta. ij. q. i. opoz
tet g̃ vt aliquid dicat publicū seu publicari q̃ ita publice 7 pa-
lā fiat vt transeat illico vel successiue i notitiā populi vicine vel
maioris sic dicim⁹ de manifesto. vt notat i p̃allegato. c. nā.
Et ad p̃dicta optie facit gl. nōbilis. Et i p̃posito nō singula-
ris i de i. de sepul. i xbo publice vbi tex. disponit sup̃ publice
excōicato 7 gl. ibidē i tradō māz qd̃ publice excōicat⁹ dic⁹ q̃
publicitas catur ex qualitate loci. 7 multitudine affātū vñ nō
sufficit secūdū illā gl. nōbilē. ad b̃ vt dicat⁹ publice excōicat⁹
q̃ iudex i bācho corā duob⁹ vel trib⁹ testib⁹ illū excōicauerunt
q̃ si velit dicere. **D** vbi ius requirit publicitatē alicui⁹ act⁹ ad ef-
fectū vñ illi⁹ act⁹ p̃sumat ap̃d alios notitia d̃z intelligi de publi-
citate seu notorietate q̃ cōsistit i facto n̄ aut de illa q̃ catur a iu-
re. In cāu nō p̃t dici q̃ acceptatiois 7 pñfiois publicatio
intercesserit assumēdo publicitatē. put de iure assumi d̃z vt p̃
ex p̃dictis 7 ex rñsōib⁹ ad motiua in p̃riū addēda clari⁹ pate-
bit. Et p̃ iura ordinē attigā ea. q̃ resultat excōicatis i p̃ instru-
mento l. n. pcurator illius Joannis bñtis g̃m expectatiua
petierit i pñtia q̃tuor testū. pñfionē sibi fieri. de ecclesia p̃r
p̃enz accepta ac in illi⁹ se induci i possessionē 7 sub executor il-
li. p̃uiderit 7 p̃ circuli seu annulū hōstie ecclesie i possessionē
eū iduerit n̄ tñ p̃b̃ p̃t dici q̃ acceptationis 7 pñfiois iter-
cesserit publicatio. q̃ oia ista petūt ita p̃tigere i pñtia q̃tuor te-
stū q̃ minime trāferūt i alioz notitiā nec i instrumento d̃z q̃ ali-
q̃ alij ab illis testib⁹ cessent p̃sentes n̄. resultat publicitas ex
eo quod actis geritur in cimiteriis vel i ecclesia vel ēr platea i p̃
sentia q̃tuor dñtarat testū s. o. vt supra dixi vt act⁹ gerat⁹ co-
rā tāta multitudine vt act⁹ transeat i notitiā saltē maioris ptis
vicinē. **N**ec ē. p̃dest q̃ in domo ecclesie dotis manserit doz-
muerit tandē illā ecclesiā alteri capellano comēdauerit q̃ oia
ista p̃nt p̃tingere absq̃ publicitate potuerūt. n. oia hec p̃tigere
i pñtia istoz q̃tuor testū. dñtarat 7 nō. pbat b̃ cē q̃ ad b̃ cō-
tigit ab eē vñ. c. ij. de trāssa. p̃. 7 in. l. neq̃ natales. C. de p. Et
q̃ p̃dicta vera sint tali rōne fortificat⁹. **P**reterea. n. dñi pa-
per regula requirit duo iter cetera. p̃rio vt. pñfio fiat i fra mēse
receptionis. **S**ecundo vt publicatio acceptatiois 7 pñfiois
sequatur i fra alios tres mēses. **T**ertio ē. n. quod de. pñfio
ne debet fieri fides q̃ ipsa intercesserit i fra mēsem. vt. c. vñ
co. vt ecclesia vacan. Ergo q̃ seq̃ i dicta regula de publicatio-
ne fiēda d̃z intelligi de alia solēnitare q̃ pñtia triū vñ q̃tuor te-
stū. Nā si ex pñtia triū vel q̃tuor testū idueret publicitas
satis fuisset exigere. p̃bationem sup̃ pñfionē 7 tamen dicta

regula vltra p̃batiois acceptatiois 7 pñfiois erigit. vt acce-
ptatio 7 pñfio debeat publicari in loco beneficii. oportet er-
go necessario intelligi vt publicatio fiat alit⁹ quā p̃sentia tri-
um vel quatuor testū. nec obstat. c. quāto de trāf. p̃re. q̃ loq̃t⁹
cum ep̃s transit de vno ep̃iscopatu ad aliū qd̃ nō p̃t esse nō
notoriū cū publice se egerit p̃epo in vtroq̃ loco ad de. cāz
de elec. **N**ō fides quod l. tex. faciat ibi mētionē de publicatiōe
simp̃lir. 7 de quo sit solēnit⁹ nō tñ tex. ibi dicit quod publicatio
dicatur fieri i loco p̃ populū frequētrato. vt in p̃dicatiōib⁹ 7 si
milib⁹ publicatio aut simp̃lex d̃z fieri saltē corā multitudie vt
sic notitia trāseat saltē in maiore p̃te vicinie. **E**t p̃ patet re-
sp̃sio etiā ad ea q̃ p̃tinet i scdo istō. ad id qd̃ pcurator p̃di-
ct⁹ petiit dictā suam pñfionē i loco beneficii publicari 7 qd̃
ex facto parochianoz ecclesiā claudētū nō potuerit seq̃ in ec-
clesia publicatio. Nā si nō potuit hēre p̃sentia illoz qui erāt
i ecclesia debuit alit⁹ pñfionē suā publicari puta adhibitis alijs
prochianis vtriusq̃ sexus q̃ nō erāt in ecclesia cathedrali vel in
alio loco publico vñ. d. de. cāz vbi bon⁹ tex. maxie iuncta gl. i
bo publicari. **N**ec obstat qd̃ dicit⁹ s̃bsecutor dixerit xba illi⁹
acceptationē 7 pñfionē se publicari. q̃ publicatio n̄ depēde-
bat a nuda voluntate ipsi⁹ s̃bsecutoris s. necesse erat vt de facto
fieret publicatio. put dispositū erat ex regula eugenij dñi n̄i
pape 7 vbi op⁹ ē de facto xba nō sufficiūt vt in. c. i. cū ibi no-
tatis de eo q̃ mitti i p̃ss. facit. l. alimēta. C. de neg. ges. p̃t etiā
ad dictū finem istū respōderi 7 alr. vñ. qd̃ nō facit fide. p̃ eodē
tpe dicit fuisse p̃fectū cū p̃mo 7 tñ multa p̃tinet i ipsa scda
que nō poterāt p̃currere saltē x̃similr cū nō p̃tētis i p̃mo nā
vtrūq̃ instm̃ dicit⁹ confectū. **A**nnō dñi. **M**.cccc. xxij. die
p̃ma mēsis Junij hora tertiāz vel q̃si. **E**t tñ in p̃mo instm̃o di-
citur q̃ pcurator p̃dict⁹. acceptauit dictā ecclesiā 7 de ea sibi p̃-
uideri p̃tuit. ac ipsum inuestiri de eadē. 7 ad corp̃alē 7 actua-
lem possessionē iurūq̃ 7 p̃tinetiāz eiusdē iduci. 7 s̃b d̃t post
modū qd̃ dicit⁹ s̃bsecutor de. d. ecclesia eidē p̃uiderit ac inuesti-
uit. 7 ad corp̃alē realē 7 actualē possessionē iurūq̃ 7 p̃tine-
tiāz vnuerfoz eiusdē p̃ tactū circuli. **I**anue ipsi⁹ ecclesie ad
positiū induxit. **E**t deinde idē subexecutor p̃fatū. pcuratoz
dixit ad domū dotis ipsi⁹ eccle. ac p̃ sedis 7 libri ac messal tra-
ditōe ad corp̃alē 7 realē possessionē induxit q̃ vt dicit⁹ in di-
cto p̃ instm̃o ad certū tps. **I**dē pcurator vt possessor noie. pcur-
atorio stetit mās 7 dormiuit. 7 deinde eandē ecclesiā cuidaz
capellano gubernādā cōmittēs ad p̃pria recessit. in scdo autē
instm̃o eadē hora vt dicit⁹ p̃fecto qd̃ dicit⁹ qd̃ dicit⁹ pcurator.
qui pauloātē acceptauerat dictā ecclesiā 7 de ea obtinuerat si-
bi p̃uideri. p̃tuit 7 req̃sivit dictū s̃bsecutorē vt eū in reales 7
actualē possessionē induceret noie. pcuratorio ac acceptatio-
nē 7 pñfionē de ipsa ecclesia factas publicaret 7 demū s̃b d̃t
citur i dicto istō qd̃ dicit⁹ s̃bsecutor ad postulationē dicti p-
curatoris accessit ad dictā ecclesiā tpe comisse ibidē catabanē
7 eam repiēs. **E**t p̃ prochianos clausaz circuli ianue recipi-
ens forit⁹ ante dictā ecclesiā pulsauit 7 eā apire p̃tuit 7 illis
prochianis ibidē inclusis apire nolētib⁹ fuit publice p̃stet⁹
ad dictū circuli a man⁹ dicti pcuratoris tradidit p̃ hoc vt
affuit eum in possessionē eiusdē eccle. in quātū potuit i dñen-
das dictas q̃ acceptationē 7 pñfionē publicat⁹ dixit zc. **D**e-
inde modicū post ad dotē dicte eccle. trāseuntib⁹ 7 in ea p̃st-
tuit p̃ introitū tñ dotis 7 secus. 7 libri assignatiōez etiā i posse-
sione dicte eccle. iducit. **Q**ue oia si bene cōpēsēt 7 p̃side-
rent sunt vñ. impossibilia seu nō x̃similia aut. n. notari⁹ p̃fecit
scdm̃ istū sup̃lēdo multa q̃ nō in p̃mo vt de publicatiōe. 7
de eccle. clausura 7 similib⁹. **E**t hoc facere nō potuit. tñ q̃ hec
nō uiter addita sunt p̃fecta s̃b imagine noui istū. **E**t tñ q̃ si
l. notario s̃m iudicis auctoritate aliqd̃ addere postq̃ instm̃
est p̃t traditū 7 marie in iudicio exhibitū vt i casu nō vt p̃le-
ne p̃ Jo. an. post spec. sup̃ data sexti libri. 7 p̃ bar. in. l. 7 si libe-
rarius. ff. de re. iur. aut eni cōfecit duo instm̃a tanq̃ sup̃ actib⁹
geminatis 7 hoc eē nō p̃t p̃pter p̃rietatē que ex illoz tenore
resultat seu nō x̃similitudinē. **N**ā cum fuisset iducit⁹ i posses-
sionē vigore p̃mi instm̃i frustra petebat iterū iduci. put dicit⁹
in scdo. **E**t tñ q̃ i vtroq̃ instm̃eto dicit⁹ qd̃ fuit iducit⁹ eadē
hora i domo dotis eccle. 7 si nō est x̃simile qd̃ eodē tpe act⁹ fu-
isset geminatis. **P**reterea i p̃mo instm̃o dicit⁹ qd̃ introdu-
ctus in possessionē dom⁹ eccle. ibidē stetit mansit 7 dormiuit
aliquo tpe 7 in alio instm̃eto eadē hora p̃fecto dicit⁹ qd̃ post
acceptationē 7 pñfionē. pcurator req̃sivit s̃bsecutorē ipsi-
us vt ipsum iduceret i possessionē 7 acceptationē 7 pñfionē
publicaret ita q̃ multe insurgūt p̃rietates 7 nō x̃similitudi-
nes ex tenore

nes et tenore vtriusque istius ut patere poterit inueniunt. Secundo
 instrumentum non est danda fides propter contrarietatem et non
 verisimilitudinem vtriusque imputari de fide instru. et in l. scripturae
 ff. eo. ti. et in c. q. verisimile de presu. et p. anno. ij. c. fraternita
 tis de lere. vbi inter cetera dicit quod si instrumentum in aliquo repe
 rit falsum totum quod in illo instru. continetur caret roboris firmita
 te et propter falsitatem huius instru. minor fides est adhibenda. pri
 mo vtriusque in simili. Anno. in. c. preterea de testi. co. et p. boc p. re
 sponsus ad ea que continentur in primo et secundo instrumentis respectu
 vere reuelationis factum per dominum nostrum papam potest dici quia non
 teneat tanquam per subceptionem obtemperantia cum suggestus fuerit domino pa
 pa oia fore vera que in dictis instrumentis continentur. nec de illis po
 test fieri plena fides ut p. p. dicta ad b. c. sup. litteris. et c. po
 stulasti de rescrip. quoniam dominus papa expresse reuelationem fe
 cit cum conditione si constituerit de premissis etiam que dicitur de clau. subintel
 ligitur etiam si non fuisset expressa ut in c. ij. et quod ibi non de cens.
 Concludo ergo ex oibus predictis dicitur regule domini nostri pape
 eugenii non esse per contenta in dictis instrumentis et reuelatione pla
 ta satisfactum. Et ita ut supra per me conclusus est arbitror esse
 iure. Ego nicolaus de tudeschis abbas monacensis domini nostri
 pape. Referendarius. et eius camere generalis auditor. Et in
 testimonium me propria manu subscripsi et sigillum meum imprimi
 feci meliori iudicio semper saluo. Laus deo. Amen.

Lon. c.

Saluatoris nostri Ihesu christi ex corde inuocato
 presidio ad claram et luculentam descriptionem thematis
 decisionem plura dubia elicienda sunt. et copiose il
 la examinabo. Primum nunquid possessio naturalis et civilis
 fuit dicto comiti. Illam mansionem. Castri et officialium expulsio
 ne acquisita. Ex quo inferat ad finem dubium nunquid dicto episco
 po fuerit per donationem comitis acquisita possessio illius castri possessio. s.
 tam naturalis quam civilis. Tertium an licuit prefato militi propria
 auctoritate prefertim post lapsus sex menses inuadere illud castrum non per
 suasione pulsores sed per episcopum donatarium possessus. Quartum vtr
 dictus comes iuste fecerit occupando illud castrum ad requisitionem
 seruatores dicti episcopi post exceptiones. et appellaciones per
 dictum militem interpositas. Quintum et vltimum an dictum comi
 tem in potuerit dictus miles inuadere additionem. l. si quis in tanta. C.
 non. i. u. petendo. s. cum p. uari. o. iure si quis ei competebat in castro p. di
 cto et illud adiudicari eidem militi. Et eadem committi nullum ius co
 peteret que condonaretur ad extirpationem castri predicti soluenda
 eidem militi. Circa primum breuissime dico quod dicto comiti per
 suasione occupationem ab eo factam acquisita fuit civilis et naturalis
 possessio. et dictum miles fuit possessio etiam civilis spoliatus
 quia cum miles haberet in dicto castro officiales et sic per illos
 possidebat per electionem illorum perdidit totam possessionem suam ut
 et ex. l. i. ff. de acq. poss. et ibi hoc communiter firmat doc. maxie
 bar. ad idem bon. ter. i. c. ex pte. s. de rescrip. et per gl. et doc. i. c.
 olis. l. i. de resti. spo. et ex hoc inferat ad finem dubium nunquid per dona
 tionem factam prefato episcopo transiit illa possessio et perfectio cuius
 intercesserit traditio possessionis. id meum transiit quod erat
 apud dictum comitem et non amplius ut in l. traditio. ff. de acqui.
 rex. do. et i. c. nup. de dote. p. di. resti. fac. l. i. si quis vtriusque. ff. de
 poss. vbi p. q. et ex inuicem contractu transiit possessio. transiit ergo
 in dominum episcopum donatarium possessio. que erat apud comi
 tem non autem dominum cum apud eum minime consisteret.
 Ad tertium dubium vtriusque licuerit prefato militi possessio
 nem de facto. et propria auctoritate recuperare prefertim post
 lapsus sex menses eo attentio quod non inuasor. s. comes. s. epis
 copus tunc possiderunt qui non spoliauerat nec spoliari man
 dauerat. nec spoliatio nem ratam habuerit cum non fuerit spolia
 tio facta suo nomine. et per consequens ratam habere non pote
 rat ut in c. cum quis de sen. exco. li. vi. et in secunda cum quis de
 re. iur. eo. li. Et videtur primo quod licuerit quia cum contra episcopum
 non competere interdictum unde vi. cum non spoliauerit nec spoliari
 mandauerit. nec spoliatio nem ratam habuerit ut probatur in.
 c. ad sedem de resti. spo. fortius non competit remedium facti
 ut propria auctoritate possit illud dicere nam si deficit iure re
 mediis debet deficere remedium facti magis odiosum ar. i. auc.
 multo magis. C. de epis. et de. et i. c. cum in cunctis in p. de elec.
 prefertim cum iura facultate tributaria super possessione et inco
 nuenienti recuperanda loquantur et provideant inuasorem et
 fundat se super violentia vtriusque vi repellere licet ut in dicto.
 c. olim. el. primo de resti. spo. legit. et no. in. c. significasti de ho
 mici. et l. iij. s. cum igitur. ff. de vi. et vi. ar. et quod ibi non. maxime per
 bar. preterea iura requiritur quod possessio recuperatio auctoritate

propria et incommuni fieri ut in iuribus super allegatis hic dicit
 bar. in. l. i. c. unde vi. q. debet fieri infra triiduum. Sed hic ste
 tit iste miles per sex menses ergo potest fuit spoliatio que possessio
 nis ficta continuatio seu violentie repulsio. Sed his non obstanti
 bus tria sententiarum arbitror. xio. monent primo per. c. sepe. s.
 resti. spo. vbi patet quod rapies rez scieter adiectione equipat vio
 lento unde talis competit remedium possessorium. Sic et violentum ut ibi
 et no. i. c. cum ad sedem. eo. ti. et facit quod legit et notat i. c. q. de ui.
 merito talis possessio viciosa et quasi violenta non potuit nec debuit ipe
 dire antiquam possessionem quod minus suam possessionem incommuni cupa
 uit cum talis recipiens. n. adiectione dicat succedere vicium. o. c. sepe.
 et c. q. de. ar. dicit episcopus recepit castrum a comite sciens illud inua
 sum per dictum comitem cum illa inuasio esset notoria in loco unde non pre
 sumitur illa ignorasse. xli. di. q. dicitur. et de presump. c. quanto.
 et qui in locum alterum succedit eo de vi. i. u. quod ille in loco cuius fue
 redit ut i. c. ecclesia. ut lit. peno. facit. c. de colentes de sta. re. Nec
 obstat quod dicitur quod talis recuperatio debet fieri in preiudicium. q. dicit
 dum quod preiudicium dicitur aliquid fieri cum comode fieri potest non diuertit
 do ad extraneos actus. ut l. iij. s. c. festum. ff. ad tunc. unde in
 casu nostro aptissime dicitur bar. i. o. l. iij. s. cum igitur. ff. de vi. et ar. q. ta
 les possente circumstantie que etiam post sex menses a tpe delectio
 nis diceret facere incommuni. et ponit quasi exemplum in terminis
 nostris. Et idem videtur de mense glo. et doc. i. c. significasti de ho.
 Erat. n. iste miles absens et infirmus et habebat agere per virum
 potentes. Ita quod his attatis satis potest dici. cum incommuni recup
 asse quibus perdidit quod licuit etiam per hunc episcopum et tpe prefinito seu
 premissis possessionem dicti castri recuperasse propria auctoritate
 vtriusque fecit etiam dici potest quod vi repellere ut iuribus allegatis. Ne
 nio ad quartum an dictus comes iste fecerit occupando possessio
 nem castri ad requisitionem illius seruatores. Et conclusio pcedit
 do credo firmiter quod non est multiplici capite. Primo quod co
 suator non potest pcedere nisi super notorio ut in. c. i. ut ibi non de
 offi. dele. li. vi. Sed in casu nostro factum expulsio fuit notori
 um maleficium tamen non erat notorium. imo allegatum fuit per pre
 litis quod iuste et sine omni delicto potuit illa expulsio. et possessio
 nis recuperatio fieri quod patet ex prime allegatis et ita facta ex
 titit et concesserunt delictum et notorietas delicti. non potuit consen
 uator ulterius pcedere tanquam super notorio ut dare firmat glo. quasi
 in terminis nostris in. d. c. prime ille. Et quando possit repli
 cari ex aduerso quod negato delicto et confessato facto ut puta quod
 dicat se fecisse ad suam defensionem vel ad recuperandum suam possessionem
 nem licuit consuatori ad suam instructionem per testes etiam pre absen
 te super notorietate beneficii ut ibidem in. d. c. i. no. p. 30. an. q. vi
 detur iste consuator effecisse ad hoc potest tamen responderi quod deli
 ctum hic non possit esse motum cum nullum esset delictum unde non est
 q. l. itas sine subiecto. xxii. q. ij. quod non. non formatum et c. ad dissol
 uendum de despon. impu. Et sic cum pcesserit ad ulterius non
 pronuntiando factum et delictum esse notorium non valuit sententia nec
 pcessus suus ex quo in notorietate erat iudex. cum deficiat q. l. itas
 sup. qua fundatur iurisdicatio ut plene no. p. anno. in. c. preterea
 de viola. et i. c. tua de exco. de. facit. l. i. delictis. s. de tracta. ff. de
 nora. et ple. no. p. doc. i. c. si clericus laycus. et c. cum sit generale de
 fo. cope. et si etiam pronuntiasset factum esse notorium. Nichilomin
 us non induceret validitas pcessus vigore appellacionis subsequen
 tis que habet extingui seu suspendere iudicium. l. i. ff. ad turpil. et l.
 ij. ff. de penis. et c. venientes de iur. iur. Et quod in facto de no
 torio non possit appellari ut i. c. cum sit Romana de appell. cum a
 sententia iudice declaratis factum esse notorium de posse appellari
 cum possit iudex iniuste declarasse sicut i. lli dicit glo. nobilis
 in. c. cupies. s. q. si p. xx. elec. li. vi. q. l. a sententia iure non appel
 latur ut i. c. q. v. de appel. tamen a sententia iudicis declaratis que
 icidisse i. pena legis bene potest appellari unde cum in casu nostro fuerit
 appellatum ad seruatores i. facto saltem per tali si licuit comiti ob
 tempore iduci cuius finis seu iurisdicatio erat suspensa propter ap
 pellacionis interpositionem cum executoris non debeat petere man
 dato eundem inique. ut no. glo. i. c. pastoris. s. q. de de offi. de
 legatis debet. n. iudex secularis impedire brachium suum ad petitio
 nem iudicis ecclesiastici quod ipsoz finem deum non aut iuste et in
 alterius iacturam ut dicitur in. c. i. de offi. ordi. in fi. Et ibi p
 doc. Et quod iniuste episcopus pcesserit pater ultra predicta ex sen
 tentiis in b. m. o. i. c. prolat. ut. s. o. in p. scriptione thematis.
 Ad predicta facit vtriusque notabile dictum Bar. i. l. i. iuste possider.
 ff. de acqui. pos. vbi dicit quod non excusari a delicto ex pcepto iu
 dicis seu decreto si iudex non rite pcessit. Quod ergo excusat comes
 ex pcepto seruatores prefertim cum vidisset ciuitatem voluisset vtru
 te appellacionis impedire per brachium suum. Quoniam presumit
 l. ii

et preterito eū fuisse imūto aīmo ar. i. c. scribā. Et q̄ ibi nō. de
p̄ump. ¶ Ex p̄dictis ifert̄ ad decisiōē vltimi p̄ncipalis du
bi. an contra dictū comitē potuerit miles intēptare cōditio
nē. l. si q̄s in tantā. c. vñ in mō p̄dicto. Et omīssis argumen
tis puto dicendū quod sic ex duplici capite p̄mo ob p̄maz
inuasione violentē factā. Quā l̄ q̄s puterē esse suā z sibi lice re
rē p̄prie auctoritate capere nichilomin⁹ incidit in penā illius
legis vt in. d. l. si q̄s in tantā. z in sti. vi. bo. rap. §. i. ¶ Nec ob
stat si dicat̄ quod cū dicit̄ miles p̄ma auctē dixisset ius reci
piendo possessionē p̄dictā nō oꝝ amplius habere facultatē in
tentandi cōditōnē illius legis. cū videat̄ violentie. vitiū pur
gatū ar. in. l. ij. c. q̄ me. causa. ¶ Ad hoc. n. r̄ndet̄ q̄ dispō il
lius legis si q̄s in tantā puidet̄ circa duo p̄rio vt inuasor cō
pellatur possessionē quā abstulit restituere possessori. z in hoc
illa. l. nō est penalī. Scdō vt dñiuz illius rei amittat si erat
dñs si nō aut̄ compellat̄ illarū rerū extimationē reddere. z in
hoc illa. l. est penalī vñ l̄ sit menti illius. l. sat̄ factū p̄ recupe
rationē possessionis cū nō possit nec oꝝ ampli⁹ cōpelli ad pos
sessionē restituendā ex quo recuperata exiit tñ remanet dispo
sitiō illi⁹ legis quo ad secūdā partē penalē vt in penā violētie
p̄dat dñiuz illi⁹ si erat dñs al̄s delictū violētie remaneret ipu
nitū. Nō enī fuit comes in aliquo punitus ex recuperatiōe pos
sessionis per militē facta cū solū miles rē suā recuperauit quā iu
re recuperare potuit. vt. s. pbatū ē. z p̄ hoc allego gl. magnā
in. d. l. si q̄s in tantā partū ante sui finē in. x. vers. qd̄ si egi. q̄
conclndit q̄ si spoliat⁹ egi p̄rio tantū ad rē nichilomin⁹ sup̄ ē
actio ad penā cū actione nō officio iudicis debeat̄ pena illius
legis. Et sic ap̄issime vult q̄ l̄ spoliat⁹ sit etiā i iudicio posses
sionē cōsecutus nichilomin⁹ potest postea p̄ se agere ad p̄.
nā illius legis si quis in tantā. fortius hoc dicendū in casu n̄ro
in quo nō egi. p̄mo p̄ possessionē dñtarat recuperādo i iu
dicio extra iudiciū vtens iure permissionis suā possessionē re
cupauit. z hoc puto sine aliquo scrupulo de iure p̄cedere. nō
n. peccat qui legis auctoritate agit. vt in. l. graccus. c. de adul
terijs. z. x. iij. q. qui peccat. Ex secūdo capite potest agi p̄tra
dominiū comitē ratione violētie secūda vice allegate qz vt su
pra dixi cū seruatoz non rite. ¶ Nec recte p̄cessit in vocādo
auxiliū brachij secularis p̄ferti post appellatiōē iterpositā
vt. s. probatū est z patuit ē. ex sententijs postea latis. ergo co
mes incidit in penā illi⁹ legis si q̄s in tantā etiā si facit animo
obediendi. qz tale p̄ceptum nō excusata delicto. ē si fecisset p̄
iū. impudentiā vt notabilē dixit bar. i. d. l. iuste possidet z su
pra tetigi. z facit dictus. §. i. in sti. vi. bo. rap. Quā z ipe iudex
procedēdo non recte dicit̄ de violentia sit eā intulit vel i ferri
mandauit vt in. c. cōquerēte de resti. spo. z in. c. cū cā de offi. d
le. z facit cōtra dictū comitē etiā quod supra tetigi. Et ita vt.
s. per me conclusus est arbitroz iuris esse. ¶ Ego Nicolaus
de tudeschis abbas monacē. Camere apostolice auditor. z
domini nostri pape. Referendarius maiori iudicio semper
saluo. Laus deo Amen.

Con. ci.

In questione que vertit̄ seu vertisperat̄ int̄ mōa
steriū sancte crucis montis analanē. eugubineū.
dyoc. ex vna pte. z fratres ordinis suster sē. ex
alia sup̄ subiectionē seu statu monasterij sci. Bartholomei d̄ cā
po regio eiusdē dyoc. tria ad claritatē decisiōis arbitroz exami
nāda ¶ P̄rio nunq̄d p̄ p̄uilegia exceptionis z vñionis di
cto monasterio sci Bartholomei p̄cessa sit p̄iudicatū iuri mo
nasterij sancte crucis. ¶ Scdō p̄supposito q̄ p̄uilegiū nocu
mētū n̄ attulerit. an. xl. ānoꝝ p̄scriptio hēt exēdē ius z actio
nē cōpetētē dco mōasterio scē crucis. ¶ Tercio si tal̄ p̄scriptō
p̄iudicat. an dictū mōasteriū scē crucis possit p̄scriptiōē cētena
ria se tueri vigore p̄uilegij cesarij. q̄ papa postmodū ratū ma
nē sanxit. p̄mū ex ordie agrediēs. vñ p̄ q̄ p̄uilegiū alexan
dri p̄ gregoriū postmodū corroboratū sit iuri dci monasterij
scē crucis. p̄iudicatū sanxit. n. dicit̄ alexāder qd̄ dcm mōaste
riū sci bartholomei. neqz ep̄o neqz abbati nec deniqz cuiqz
clericoz seu seculariū s̄ sibi tantū mō successorib⁹ q̄ suis roma
nis p̄tificib⁹ de sua subiectione r̄ndeat. Et adiecit post pau
ca q̄ si q̄sp̄ia vel ep̄s vel abbas vel q̄libet p̄sona s̄ b̄mōi nō v
stre p̄stitutiōis edictū p̄ aliquē machinatōz subtilitatē q̄ astutiā
p̄fatū sibi arrogauerit vñ s̄bderit mōasterio z is qd̄ dedit z is
q̄ male suscepit vsqz dñ resipiscat z qd̄ male p̄sūptū z reddat
p̄ auctoritatē de oipotētis. z bti petri ap̄loꝝ p̄ncipis p̄petue
ōnatiōis viculo z anat̄xemat̄ in odes zc. ¶ Cū ḡ. papa qui
plenitudinē b̄z p̄tatis vi. c. cūcta p̄ mūdū. z. c. p̄ncipalr. ix.

q. iij. exemerit dictū mōasteriū a subiectionē ep̄i z abbati z cui⁹ cū
q̄alterius persone quod eum potuisse facere in dubiū mūne
reuocādū est vt in. c. si papa de p̄uile. li. vi. facit. c. dudū z. c.
quāuis de p̄ben. eo. li. ergo nō pōt monasteriū sancte crucis
aliquā subiectionē in dicto monasterio p̄tēdere. Si enī p̄iu
dicatur ep̄o cuius potestas est ordinaria supra monasteriū
xviij. q. ij. monasteria z. c. abbates. z. c. si quis abbas. z d̄ reli
gio. domi. c. cū dilectus z venerabilis cū si. Forti⁹ oꝝ p̄iudi
care abbatis sancte crucis p̄tēdēt aliq̄les sup̄ioritatē ex isti
tutione dicti monasterij. dñtarat dicit̄. n. abbas solū p̄tēdere
poterat quatuor. s. p̄firmationē abbatis. Irē reuerētiā z obe
dientiā z certū ānuū censuz. hec. n. q̄tuor dñtarat referuauit
patron⁹ tpe fundatiōis abbati mōasterij sancte crucis facili⁹
ḡ debēt tolli ista z de iure speciali s̄ ius cōe quaz p̄as ep̄i q̄
ordinaria ē z fauorabilis z sup̄ plena subiectionē fundata ē. S̄
nulli dubiū qd̄ ep̄o p̄iudicet̄. d. c. si papa. c. j. de p̄uile. li. vi. xvi.
q. i. qz frater multo magis debet p̄iudicare abbati ar. i. c. dile
ctus de offi. le. Nec pōt allegari surreptio cū de abbate fue
rit facta i p̄uilegio speciali mētiō q̄ nō poterat v̄ficari nisi i
iure speciali cū de iur̄ cōi. vñ monasteriū nō sit sub alio. d. c.
mōasteria. z. no. in. c. i p̄sentia de p̄ba. ¶ Scdō adinuat vñio
non ite facta p̄ dñm papā i odiernū i eo qd̄ illud monasteriū
vñuit fratrib⁹ Licet nē sibi s̄btrahēdo dignitatē abbatiale qd̄
indubitātē facere potuit. vt i. c. sicut venire de excess. p̄ela. z i
c. z t̄p̄oris q̄litas. x. vi. q. i. p̄ferti cū fuerit facta p̄ dictū p̄uile
giū z post iura p̄scripta p̄tra mōasteriū sancte crucis p̄scriptio
enī omne actionē p̄cludit vt dicit̄ tex. in. c. ad aures de p̄scrip.
Nō ḡ fuit opus mentionē facere de mōasterio sancte crucis.
cū ipsi⁹ ius iam s̄blatū erat p̄ p̄uilegiū alexādr̄. z p̄ p̄scriptio.
q̄dragenariā. Sed his nō obstantib⁹ p̄trariā sententiā puto p̄
ualere. vt. s. p̄uilegiū alexādr̄ vel vñiōis facte p̄ dñm mar
tinū nullū p̄iudiciū fuerit irrogatū iuri mōasterij sancte cru
cis. ¶ Honeoꝝ p̄mo qz de itētiōe p̄ncipis ē nūq̄ p̄iudicare
iuri tertij nisi de eo specialē faciat mētiōē. vt in. c. sup̄ eo. de
offi. dele. z. l. iij. §. si quis a p̄cipe. ff. ne qd̄ in loco pub. p̄ferti
cū derogat̄ institutioni beneficij. z dispositiōē layci p̄oni. c. layci
p̄ hoc s̄btrahant̄ a fundatiōe eccl̄ay. ¶ Ad hoc glo. notat̄ in
de. p̄ l̄as d̄ p̄ben. z quod notat̄ elec. i. c. cū dilect⁹. de iure pa
tro. ¶ S̄ in casu n̄ro nō facta fuit special̄ mētiō de iuribus
cōpetētib⁹ mōasterio sancte crucis ḡ talia p̄uilegia nō obri
nēt firmitatē z p̄iudiciū illius mōasterij. Nec obstat quod in
p̄uilegio alexādr̄ seu gregoriū fuerit dictūz vt nulli abbati
s̄btrahat̄ zc. Quia ista nō est sufficiens mētiō. vt p̄iudicet̄ iuri
monasterij. qz mētiō oꝝ esse specialis z nō ita ḡnialis vt in. c. ij.
de dolo z cōtuma. z quod ibi nō. p̄doc. in. c. cū dilecto de res
crip. Et bonus tex. in. c. cū dilecto de p̄scrip. Et bon⁹ tex. in
c. bone de p̄fir. vii. vel inu. p̄ferti in casu n̄ro erat fienda spe
cialis mētiō in quo illa iura erāt debita. mōn. sancte crucis
exprimēda institut. monas. z dispositiōē layci p̄oni. Quā pa
pa p̄ suū p̄uilegiū nō intendit p̄iudicare institutioni beneficij. ni
si hoc aperte expriat vt in. c. cū dilect⁹ de iure patro. facit opti
me. c. monasteria. xv. q. vii. z. c. eleuteri⁹. xviij. q. ij. potuit enī
papa in suo p̄uilegio itelligere de abbate q̄ in certis religiōi
bus vocat̄ pater abbas. cui modicū p̄iudiciū irrogat̄. vñ de
non debem⁹ p̄sumere rationib⁹ p̄dictis papā itellexisse p̄ oba
generalia de speciali dispositiōe patroni. ¶ Ad idē bonus
tex. in. c. ex multiplici de cleri. vbi p̄z qd̄ p̄uilegiū non p̄iudi
cat cōpositiōi p̄us facte. de illa speciali mētiōē nō facta z in
c. cū olim de p̄scrip. vbi p̄uilegiū nō p̄iudicat laudo lato
ex cōpromisso fortius n̄ debz p̄iudicare institutioni beneficij sen
monasterij. de illa speciali mētiōe non habita. ¶ Scdō
facit. c. veniēs de p̄scrip. vbi tex. notabilis innuit qd̄ si prin
ceps concessit alicui p̄uilegiū cū aliq̄li referuatiōe iuris alteri
us nō valet p̄uilegiū. Idem postmodū p̄cessus sup̄ illis iuribus
suis. aliquāli referuatiōe p̄ius facta de illa nō habita mē
tiōe que si papa sciūisset illā referuatiōem non concessisset
forte sine illa vt ibi nōbilit̄ decidit̄ ḡ idē z fortius dicēdū in
casu n̄ro qd̄ si papa sciūisset qd̄ illa quatuor iura fuissent refer
uata p̄ patronū mōasterio sancte crucis nunq̄ p̄cessisset illaz
plenā exēptōē sine illoꝝ iurū referuatiōe qui saltē de ill̄ recisset
mētiōē p̄ferti cū potuiss̄ p̄cedi exēptio cū illoꝝ iurū referua
tiōe qz illa iura n̄ iducūt plenā subiectionē vt clare innuit̄ ex. c. his
qui de maio. z obedi. z. c. cū inter de re iudi. vbi enumerant̄
in multa iura i ferētia penā subiectionē z inter illa enumerat̄
obediētiā z reuerētiā tanq̄ species. ¶ Tercio adducit̄. c. i. d
consti. li. vi. vbi dicit̄ qd̄ papa p̄ suam cōstitutionē non cense
tur velle

tur velle tollere statuta. 7 consuetudines. cum in facto persistit
nisi de eis fecerit mentionem. Ergo fortius idē dicēdū ī pūilegio
idē dicēdū q̄ non emanat cū tanta moderatione sicut ius
cōe vt ibi notat. Non ḡ oī tolli statutu 7 ordinamētū factū
ī institutione monasterij p pūilegiū pape ex quo de illo nō fuit
facta specialis mētio. ¶ Quarto facit q̄ gregoriū seu alexā
der voluit simplr derogare iuri monas. sancte crucis q̄ dixit
quod per h pūilegiū exēptiōis nō deberet recedere a caritate
sancte crucis. put in alio pūilegio dixerat vñ credēdū ē quod
p illa verba voluit reseruare oīa iura competētia mōn. sancte
crucis non ergo reseruaret illi caritatē si veller sibi librabere cē
sum ab āliquo ipso iū vel alia iura sibi reseruata. vt i. d. c. cleu
tberi facit. c. q̄nto de cēsi. ¶ Caritas est enī recta volūtas ab
oībus teri eis p̄orsus aduersa 7c. vt i. c. caritas de penitē. d. i.
ij. 7 in istis fīda larga itēptatio vt nō pūdicaret iuri alteri
sine cā iuxta no. p̄bar. i. l. oēs populi. ff. de infir. 7 iure. 7 l. non
dubii. ff. de legi. facit. c. cū dilecti de p̄sue. 7 l. i. c. de nota. l. i.
idē 7 clarī i p̄posito nō voluit 3no. i. c. dudū de pūile. vbi
dicit q̄ oīa pūilegia pūdicia līa stricte itēptanda sunt 7 quā
tō pōt ad iuris cōsonantiā reducēda. ff. de nul. 7 pupill. et fa
cto 7 de deci. c. suggestū. Et idē dicit pūilegio. exēptiōis q̄re
ibi post multa cōcludit quod nō valet pūilegiū exēptiōis nō
facta mētionē de possessione alteri bona fide habita. l. in ueri
tate nō habeat. p̄prietatē 7 idē firmavit gl. i. c. ij. de deci. li. vi.
¶ Fori ḡ dicēdū ī casu nō q̄ nō valet pūilegiū nō facta men
tione de possessione seu p̄prietate monasterij sancte crucis. Et
idē dicēdū est per oīa quo ad vñionē nouit factā p̄ oīm mar
tinū. Nā cū de p̄dictis nō fecerit specialē mētionē nō tenuit cū
per illā pūdicaret monasteriū sancte crucis respectu p̄firma
tionis abbatīs cū p illā vñionē sit exēpta 7 suppressa dignitatē
abbatialis. Non obstat q̄ supra dictū fuit de p̄scriptione. q̄
statū rñdebit in sc̄do 7 tercio dubio. h̄ quo ad p̄mū dubiū q̄ pu
to esse verissima 7 idubitata 7 satis p̄rnsio ad p̄ria superius
formata. ¶ Ad fin dubiū an saltē. xl. annoz pūdicio pūdi
cet dicto monasterio sancte crucis. q̄s cū ifra illud tps nullaz
electionis de abbate facto p̄firmationē fecerit nec censaz rece
perit nec reuerentiā. Nec obedientiā habuit. Et vñ p̄rio quod
sic. Nā regularit̄ p̄ra ecclesiā citra 18 monas sufficit p̄scri
ptio. xl. annoz cū bona fide. vt i. c. de q̄rta. 7 c. illud de p̄scrip.
Nec requirit̄ citra ius cōe cū nō sit hic p̄scribentē. vt in. c. i.
eo. li. vi. 7 p̄scriptio. xl. annoz omnē p̄orsus actionē exclu
dit vt dicit tex. in. d. c. ad aures de p̄scrip. S̄ h̄is nō obstat
bus puto ī casu nō sic dicēdū q̄ respectu iuris p̄firmadi ab
batē ī monasterio sancti bartholomei currēt p̄mōasteriū san
cte crucis ratio ē conuincibilis q̄ p̄p̄ reseruatiōē factā de ec
clesiis collegiatis p̄serti de cathedralib⁹ 7 monasterijs p̄mul
tos 18 romanos pontifices successiue non potuit abbas sancte
crucis p̄o tpe existens ius sibi ī h̄ cōpetens exercere. vñ cū
fuerit impedit̄ impedimēto iuris nulla currēt p̄scrip̄tio.
vt in. l. i. c. de annu. excep. 7 in. l. in reb⁹. c. de in. dot. vbi p̄ q̄
durante p̄fina potestate nō currīt p̄scrip̄tio ī reb⁹ adue
ticijs. q̄ nō poterat illo tpe agē cū plena illoz rep̄ administra
tio p̄tineat ad parē. vt i. d. l. i. nec p̄stare matrimonio currīt p̄
scriptio ī iurib⁹ dotalib⁹ p̄iuxta. q̄ nō pōt tūc agere. cū plena ad
ministratio pertineat ad maritum. d. l. in. reb⁹. 7 l. dore an
cillā. c. de rei. vñ. ¶ Ad idē. c. i. c. iij. de p̄scrip. 7 c. eo. trans
missa. eo. ti. 7 c. q̄ diuersitatē de p̄cess. p̄bē. i. q̄b⁹ iurib⁹. p̄ q̄
ecclesie vacāri vel habēri platū iurilē ad agēdū nō currīt p̄scri
ptio. S̄ ī casu nō abbas sancte crucis. p̄ tpe existēs fuit ipe
diū q̄ ad actū p̄firmationis ideo nō currīt p̄scrip̄tio. ¶ Re
māsit ḡ h̄ ius ī habitu apud eū h̄ interdicit̄ sit exercitiū ad bñ
placitū pape p̄ reseruatiōis actū. Nec papa exercēdo h̄ ius
p̄firmationis vñ p̄scribere ē si p̄ mille annos h̄ faceret cū hoc
faciat ex potestate plenitudine. 7 h̄ casu poterit itelligi dictā
speciē in ti. de p̄scrip. 7 illud dū dicit. papā nō p̄scribere p̄ eccle
sias inferiores cū ipse tā sine p̄scrip. sit vniuersalis dñs. ¶ Pre
terea ī p̄scriptione requirit̄ bona fides vt sic credat illud ius.
ad eū p̄tinere ita q̄ exerceat credēs iure suo vt i. c. si virgo.
7 xxiij. q. ij. facit. l. i. ff. quēadmo. h̄ amitt. no. 3no. in. c. bone
el. ij. de postu. p̄re. ¶ Sed dñs papa actū confirmationis ex
cercuit 7 exerceret nō de potestate ordinata. h̄ absolutā p̄ res
eruatiōis actū 7 scit q̄ de iure cōi 7 p̄tate ordinaria h̄ ius p̄ti
net ad inferiores licet possit concurrere ī p̄firmationis actu cū
ordinario. vt in. c. ij. 7 c. si a sede de p̄ben. li. vi. ergo non potest
ī hoc allegari. p̄scriptio ex persona pape. Nec cōtra abba
tē sancte crucis q̄ non deprehendit̄ ī negligētia cū habuerit

man⁹ ligatas per reseruatiōis sumoz pontificuz. vt iurib⁹
superius allegatis p̄scriptio enim est inducta p̄ncipaliter
ī odiū negligētū. vt in. l. i. ff. de v̄suc. 7 xvi. q. iij. §. p̄t 7 ī
casu nō nulla negligētia repit̄ ex p̄te abbatīs sancte crucis.
¶ Nec obstat si dicat̄ q̄ fuit negligēs ī alijs q̄ p̄ hoc p̄scri
ptio nō d̄z extendi ad iura ī q̄bus nō fuit cōmissa negligētia
q̄ p̄scriptio ē stricte iuris 7 tantū p̄scribit̄ quātū posside
tur. vt p̄bat̄ in. c. auditis 7 c. cū olim de p̄scrip. 7 c. cū p̄ingat
de deci. no. bar. in. l. i. §. si quis. ff. de in. actuz p̄riua. 7 3no
i. c. dilecti d̄ appel. mo. Ergo necessario p̄cludit̄ q̄ vñiosa
cto p̄ oīz n̄z martinū suppressēdo dignitatē 7 abbatīs sancte
crucis fuit tanq̄ surreptitia ipso iure nulla q̄ fuisse īformā
q̄ talis vñio redū dabat ī p̄iudiciū monasterij sancte crui
cis nullo modo vñionē fecisset vel saltē nō ita de facili ḡ talis
suppressio habuit iducere surreptionē. vt in. c. postulasti 7 q̄
ibi no. hosti. de rescrip. q̄ dico p̄cedere etiā si papa vñionem
motu p̄prio fecisset q̄ mor⁹ p̄p̄ licet excludat surreptionē
nem nō tñ firmat gratiā p̄ intentionē scribētis. q̄ ī dubio nō
videt̄ velle p̄iudicare tercio. vt no. 3o. an. in. c. si motu p̄prio
de p̄ben. li. vi. c. al. in. c. cū dilecti de iure patro. 7 do. de rōra de
cisione. c. v. facit. l. ij. §. si quis a p̄cipe. ff. ne qd̄ ī loco pub. 7
quod no. 3no. i. c. dudū de pūile. 7 glo. in. c. ij. de deci. li. vi.
¶ Quinimo possit attētari q̄ etiā respectu obedientie nul
la currēt p̄scriptio q̄libet potuerit abbas sancte crucis aliq̄
honestā p̄cipe p̄ferre mores reformādo abbatī sancti bar
tholomei non tñ p̄ hoc p̄cludit̄ q̄ si nō p̄ceperit currēt p̄res
criptio p̄cum cū iste sit act⁹ mere facultatis 7 nō necessitatis
non enī fuit ī institutionē dictū vt abbas sancte crucis exerce
at p̄ abbatē sancti bartholomei iurisdictionē sed q̄ tenet̄ ab
bas sancti bartholomei ad obedientiā 7 reuerentiā abbatī
sancte crucis. Si ḡ istenon obediuit q̄ille non p̄cepit non
per hoc est p̄scrip̄tio q̄ non vñ iducit̄ p̄suetudo vel p̄res
criptio ex quo nō habet̄ actū actū p̄ dispositionē iuris. vt no.
per 3o. an. in. c. 3o. an. de cleri. conu. 7 per 3o. an. in. c. ij. c.
que sit lon. p̄sue. p̄batur in. l. hoc aut̄ iura. ff. de serui. vr. p̄di.
7 in. l. aliquid tollēdi ī solo meo vñ q̄ ad celū nō p̄scribant
p̄ me si alius nō extulit̄ ex quo nōb̄ factū ī cōtrariū q̄ iste p̄
actus mere facultatis 7 ī act⁹ facultatis nō currīt p̄scriptio
p̄ nō vñm vt no. ī iurib⁹ p̄real. 7 in. c. ex p̄te strusis de cōcel.
p̄ben. 7 forte nō occurrit casus ī quo haberet̄ necesse p̄ci
pere ar. eo. que no. bar. in. l. cum scim⁹. c. de ag. 7 censu. li. xi.
¶ Respectu 3o reuerentiē ēēt aduertēdū an s̄braxerit abbas
sancti bartholomei reuerentiā abbatī sancte crucis. q̄ difficilē
esset. p̄bare nā illa cōsistit ī salutaris actū. vel p̄ alijs nō
dum per quē sit reuerentiā s̄m modū patrie iur. no. in. c. bis q̄
de ma. 7 obe. tota difficultas stat circa censum nō solutū q̄
an sit cōpleta p̄scriptio. xl. annoz multa debēt p̄siderari 7 nō
solus trāscursus annoz multa enī īpedit̄ p̄scrip̄tiōis cur
sum vt vocatio mōasteriū sancte crucis. Nā tps vacatiōis de
bet s̄bduci de medio. vt in. c. i. 7 c. de quarta. 7 c. auditis de p̄
scriptis. que iura. habēt locū etiā ī ecclesijs inferiorib⁹ vt no.
3no. in. c. olim el. i. de resti. spo. ¶ Itē tpe guerre non currīt
p̄scriptio q̄ tāta est ī loco hostilitas q̄ quis nō reddīt ius
vt in. c. trāsmisa de p̄scrip. 7 quod ibi no. 3no. Idē ī tpe
mortalitatis. quia illa ē dei hostilitas vt no. bar. in. l. naturalr
ff. de v̄sucap. ¶ Itē tpe scissinatis vt no. in. c. cuz nobis de p̄
scrip. Itelligo si erat diuerse obedientie 7 ius nō reddatur vt
contra alterū iuxta no. in. d. c. extrāmissa. Oīa enī tpa debēt
de tpe p̄scrip̄tiōis s̄bduci 7 si nō illius s̄bdictis tps. xl. annoz
rum h̄z monasteriū sancte crucis fundatā intētionē suaz vi in
c. auditis de p̄scrip. si 3o p̄scriptio remaneret p̄pletā 7 ad
uertere an mona. sancti bartholomei fuerit ī bona fide ī nō
soluēdo sensus. Nā mala fides p̄bat̄ si erat fama ī loco q̄
debeat dare censu mona. sancte crucis vñ apparēbat p̄ aliquā
scripturā exntem vel s̄ audierūt ab aliq̄ p̄sona aqua nō s̄lī
credere debuerūt p̄bec. n. 7 similia p̄bat̄ mala fides. vt nota
bar. in. l. celsus. ff. de v̄suc. 7 si pōt de his cōstare impedit̄ p̄
scriptio p. c. si. d̄ p̄scrip. 7 p̄ regulā possessor male fidei de reg.
iur. li. vi. ¶ Si autem non potest probari ita quod remanet
inconcussū p̄scriptio. xl. annoz tunc ē recurrēdū ad factū
7 vltimū dubiū. ¶ Nā qd̄ possit mona. sancte crucis se tuc
p̄scrip̄tōe cētenaria vigore pūilegiōz frederici henrici 3mpa
toz. postea approbatōz p̄ papā bononiū q̄rtuz. Et vñ p̄ q̄ nō
q̄m 3mpatores nō potuerunt pūilegiare monasteria ī p̄iudi
ciū fori ecclesiasti. vt no. 3no. in. c. impa. de resti. ¶ Cū ḡ de
iure ecclesiā vñat̄ p̄scrip̄tōe. xl. annoz p̄ aliā ecclesiā vt in. c. d̄

q̄rta 2. c. ad aures de p̄scrip. q̄ n̄ d̄z p̄desse p̄uilegiū Impatorz
facit. c. dudū de deri. 7. c. ecclesia scē marie d̄ p̄ti. 7. xvi. di. bñ
q̄dē. Nec obstat approbatio honorij papem̄ multipliciter rōe.
Primo q̄ p̄firmatio i forma cōfacta parū p̄dest vñ non va
lidat actū nullū v̄t legit̄ 7. notat̄ i. c. q̄ d̄merit̄ de p̄cel. p̄
bē. 7. c. f̄i. de p̄fir. v̄l d̄z. n. facta i forma cōi 7. n̄ ex certa scia q̄n
nō inferit̄ tot̄ tenor rei p̄firmate vel cū nō apponit̄ clā ex cer
ta scientia rei cōfirmate. v̄t no. in. c. i. 7. c. ate penul. 7. p̄l. de cō
fir. v̄l sed in casu n̄fo nō apponit̄ tenor cōfirmatiōe illoz p̄
uilegioz nec clā ex certa scientia ergo 7c. Preterea p̄uilegiū
Impatoris valet quo ad suos s̄bditos v̄t. l. cunctos popu
los. C. de sūma tri. facit quod legit̄ 7. no. in. l. fi. ff. de iure om.
su. 7. in. c. a nobis defen. ex cōica. Ergo cōfirmatio valet solū q̄
ad s̄bditos. Sed his nō obstatib̄ p̄riū arbitroz de iure p̄
cedere. Noueoz p̄rin. q̄ d̄ns papa i suo p̄uilegio n̄ fuit vsus
verbo cōfirmamus. 7. sic nō potest dici quod fuerit cōfirma
tio i forma cōis vsus fuit verbo scim̄ p̄ quod v̄rbū nō inducit̄
cōfirmatio. s̄z potius legis noue edico ar. i. c. gn̄ali de electio.
li. vi. hinc sanctio est nomē cōstitutōis canonice v̄t no. gl. i. cle.
i. de p̄cessis. p̄ben. i. x. sancim̄ vñ p̄derāda sunt x̄ba Impa
toris 7. verba pape. Impator. n. simplr decreuit qd nulla pre
scriptio minor cētenaria caderet s̄ monasteriū sancte crucis.
Nec restrinxit se ad p̄sonas seculares vel ecclesiasticas: bono
rius vero supueniens sic inquit preterea oēs libertates 7. i
munitates adm̄ emozie a frederico 7. henrico Impatorib̄ vo
bis 7. ordini vestro cōcessas ratas 7. gratas habētes 7. eas fu
turis t̄pib̄ illibatas manere sanctim̄ 7c. Que x̄ba clara luce
demonstrāt qd honoz nō simpliciter 7. in forma cōi voluit cōfir
mare imo p̄ri. disposuit legē p̄uatā edēdo. Non qd p̄nci
pi placuit legis habet vigore i n̄stituti de iure na. gen. 7. ciui. s̄.
s̄z qd p̄ncipi 7. oia n̄ra facim̄ qd auctoritatē n̄ra iptimur v̄t
in. l. i. C. de vete. in. enu. 7. bonus tex. i. fili in. c. i. si apostoloz de
p̄bē. li. vi. Tñ p̄nt̄ ē n̄c lex pape quā ip̄atoris. Preterea
videm̄ quod si lex ciuilis canonizat̄ p̄ papā h̄z canonis vigo
rē. v̄t in. c. i. p̄mis 7. ibi bona gl. i. q. i. ff. de. in. c. ii. de rescrip.
fortius ergo d̄z dictū p̄uilegiū h̄tere v̄m canonis cū papa
ex p̄se sanxerit v̄t illa illibata p̄maneāt 7. s̄ nō ex p̄s̄erint q̄ sunt
ille imunitates tñ satis habēt. per p̄s̄is ex quo papa ad illa p̄
uilegia feretulit. v̄t in. c. auditis de p̄scrip. vbi bonus tex. i. fili
7. i. l. p̄l. C. de sen. q̄ siuecer. q̄ i. c. cū bertold̄ de re iudi. Hoc
idē p̄bat p̄ optinū simile. Nā a p̄ncipio impator fuit qd dedit
p̄uilegiū ecclesijs circa materiā p̄scriptionis. v̄t. l. i. cū aures
quas actiones. C. de sa. san. eccle. p̄stea supuenit ius canoni
cū 7. illas leges approbauit in genere v̄t in. c. cū nobis cūz si
de rescrip. Et p̄hac approbatiōez habuerūt vigore ē qd ad fo
rū ecclesiasticū 7. inf̄ ecclesiā 7. p̄b̄ tollit̄ vñ motiū qd allega
tur s̄ monasteriū scē crucis videlz qd approbatio pape n̄ d̄z h̄
re locū s̄ p̄m papā p̄scribēt. Nā p̄ p̄t de directo negari qd
h̄ papa p̄scripserit. nā s̄bitarit cēsus p̄scribit̄ p̄ monasteriū scē
bartholomei 7. nō p̄ papā vñ p̄supposito qd ecclesia scē bartho
lomei p̄ papā eēt exēpta tñ i suis iurib̄ maxime cū agit̄ de p̄
scriptiōe annus. Nō gaudet p̄uilegio romane eccle. v̄t no. gl.
in. c. dilect̄ de cappel. mōa. 7. i. c. ad audiētiā d̄ p̄scrip. p̄ doc. i.
c. cū nobis eo. ti. c. xvi. q. iiii. volum̄. Tñ p̄supposito 7. nō
p̄cesso qd h̄ papa scripsisset atqz p̄uilegiū p̄ eū p̄cessū d̄z h̄re
locū i d̄stincte ex quo gn̄ali cōcessit. Nā p̄uilegiū largissimā
interpretationē recepit s̄ p̄uilegiatē. v̄t no. bar. i. l. bñficiū. ff. de
p̄stitutiōz p̄n. 7. Inno. i. c. cū dilect̄ de dona. 7. i. c. olim de. sig.
vbi p̄ Jo. an. facit. c. cū dilect̄ de cōsue. p̄ hoc illud sapiētis pa
tere legē quā tu ip̄e iuleris 7. qd quisqz iuris alterū statuit ip̄e
d̄z v̄t. eo v̄t in. c. cū oēs de cōstit. hoc apte sentit d̄ns io. an. i. c.
cūz nob̄ de p̄scrip. vbi voluit quod papa p̄t p̄scribere s̄ ec
clesiā inferiorē s̄ spatio. xl. ānoz 7. tñ illud t̄ps. xl. ānoz h̄et ec
clesiā. ex p̄uilegio ex iure speciali p̄ papā approbato s̄ induc
to. Ergo idē d̄cedū i isto p̄uilegio cētū annoz 7. s̄ tenēdūz
b̄ito p̄f̄i respectu qd p̄scriptio ē odiosa 7. restringēda v̄t. c. cū
p̄tigat d̄ deri. cū si. Et h̄ sufficiat nec oēs alit̄ ad p̄ria respōdē
qz satis remanēt p̄dicta soluta 7. clara. et ita v̄t. s̄. p̄ me p̄clu
sum extitit 7. dico cōsulo iuris esse. Ego nicolaus de scicilia
mōacē. abbas. 7. doctor i testimoniū me. pp̄ia manu suscri
psi 7. sigillū meūz in p̄rimis feci. Laus deo.

Con. ior.

Omnipotēti dei suffragio postulato. In causa
que vertitur inf̄ monasteriū sancte crucis fonti
sauellane ex parte vna 7. fratres cisterciē. ordinis
ex alia sup̄ subiectiōe seu validitate vniōis facte cuidā mona

sterio dictoz frat̄ de monte sancti bartholomei de cāpo re
gio ac etiam super iuribus competentibus dicto monasterio
sancte crucis i p̄f̄ato monasterio sancti bartholomei. aliq̄ si
gillatiz p̄deris̄iōe dicte q̄ōnis veniūt examināda. Et p̄mo q̄
iura possit p̄tēdere mōasteriū sancte crucis. Circa monaste
riū sancti bartholomei secūdo p̄supposito qd aliq̄ iura sibi ali
quo iure speciali cōpetāt an illis sit derogatū p̄ p̄uilegiū alle
x̄drip̄ gregoriū papā postmodū cōroboratū. T̄rrio
si dictū p̄uilegiū n̄ obstat an saltē h̄z obstat p̄uilegiū vniōis
p̄ d̄m martinū hodiernū summū 7. idubitatū p̄uilegiū facit.
Quarto 7. v̄t an p̄dictis nō obstatib̄ possit saltē assari
p̄ra dictū monasteriū sancte crucis possit p̄tendere censuz in
q̄busdā istrumētis suis p̄tētum sibi debitū a dicto mōasterio
sancte bartholomei fuit. n. dicit̄ cēsus solut̄ dicto monasterio
sancte crucis p̄ tñ t̄ps de q̄bus memoria nō extitit. s̄. n. p̄ ali
qua ist̄ra p̄ducta p̄ monasteriū sancte crucis p̄b̄tur pluriē
p̄stat̄iōes dicte sensus tñ de initio p̄stat̄iōis n̄ apper. T̄r
pagina illoz istrumētōz nullā facit mētiōez de initio p̄stat̄i
nis s̄z oia vidētur cōtinuata sup̄ antiqua 7. debita p̄stat̄iōe.
P̄scriptio aut̄ tñ t̄pis sufficit ad p̄scribēdū cēsus etiā
nulla cā ap̄te ex p̄stat̄iōe tñ t̄pis p̄sumit̄ cā v̄t no. glo. i. q.
i. nullus Et hosti. 7. Jo. an. in. c. puenit de cens. 7. bar. in. l. cū
de inrē x̄fo. ff. de vsur. vel saltē negari nō p̄t qui per mōaste
riū sancte crucis p̄bat p̄ceptio census saltē p̄. lxii. annos cō
tinuos v̄t clare colligit̄ ex istrumētis p̄ductis p̄pter mona
steria ac attestatiōibus q̄rūdā testū ex p̄re mona. sancte cru
cis p̄ductorū ex quo. n. p̄bat p̄ncipiū. 7. finis ac alia t̄pa
inter media resultat iur̄ p̄sumptio qd in oibus annis inter
medijs mona. sancte crucis fuerit i possessiōe p̄cipiēdi dictuz
censum v̄t no. bar. in. l. celsus. ff. de vsuc. 7. glo. in. c. volumus
xvii. q. iiii. facit. l. quicūqz. C. de ap̄tis. li. x. p̄scriptio aut̄ ne
dū. lxii. ānoz. s̄. xl. ānoz. currit p̄cc̄lāz v̄t. i. c. de quara 7.
nec. illud. 7. c. auditis cū si. de p̄scrip. Nec obstat si dicat̄ qd
i p̄scriptiōe req̄rūt̄ b̄a fides 7. titulus cū p̄scriptio istius
census sit s̄ ius cōe cum de iure cōi vñ monasteriū nō tene
atur p̄stare censuz alteri mona. ad b̄. c. i. de p̄scrip. li. vi. 7. qd
ibi nō T̄r p̄stat̄iō census ē q̄ si quedā seruit̄. Ergo bo
na fides non d̄z p̄sumi cū q̄libz res p̄sumat̄ libera de quo per
glo. 7. bar. in. l. i. s̄. ij. ff. de iur. actuqz p̄ua. p̄. Ly 7. alios in. l. i.
C. de seruitu. p̄ canonistas in. c. i. si diligēt̄ de fo. compe. Ad
hoc. n. respōdi p̄t. Et p̄mo circa articulū bone fidei dico
enim quod illa ē p̄sumēda ex cursu longissimū t̄pis s̄ possessiō
sit p̄rius. v̄t notat̄ voluit Inno. in. c. ij. de in̄teg. restitū. fa
cit quod no. bar. in. l. q̄rit̄. C. vnde vi. 7. videt̄ p̄bari in. c. cum
ecclesia surrūna de cau. poss. 7. p̄rie. Et in casu n̄o nō solū cō
currit possessiō longissimū t̄pis sed etiā ad sunt multa alia ar
gumēta que p̄ se sufficiēt ad p̄s̄ptionē bone fidei iuxta no.
per bar. in. d. i. c. de seruitu. dicit̄. n. p̄dicti doc. qd sufficit
p̄bari aliqd̄ v̄t excludat̄ p̄sumptio male fidei v̄t puta qd pos
s̄or. andiuit̄ dicta q̄busdā vicinīs fide dignis quod sibi cōpete
bat illud i fuitutis v̄t si erat fama de hoc in loco vel erat aliq̄
seruitutis. In casu n̄fo aut̄ m̄tia similia argumēta cōcur
runt. Nā fama erat in loco qd mōasteriū sancti bartholomei
erat s̄biectū 7. censuale monasterio sancte crucis v̄t patet ex
attestatiōib̄ q̄rūdā testū. T̄r quod ē forti p̄ducit̄ quod
dam p̄uilegiū Inno. cētū secūdi vbi narrat quod dictū mona
steriū sancti bartholomei spectat 7. p̄tinet ad monasteriū san
cte crucis. hoc enī p̄stat p̄sumptiōez bone fidei. Item
7. qd ex quo successor in beneficiis repit̄ ecclā i possessiōe per
cipiēdi censuz p̄babil̄ d̄z p̄sumere qd ex iusta cā ecclā pos
sident̄ iur̄ no. p̄ glo. 7. doc. i. c. de quarta de p̄scrip. 7. per dy. an
reposs̄or. de reg. iur. li. vi. Multa aliā p̄sumptionē bo
ne fidei possent allegari maxie no. p̄ doc. i. c. si. de p̄scrip. S̄z
p̄dicta loculēter sufficiūt qd articulum tituli dico qd ex p̄re
monasterij sancte crucis satis potuerūt abbates p̄ tēpe ibi
en̄tes p̄sumere cēsum debitū vigore s̄biectiōis v̄t in. c. ois aia
de cens. 7. in. l. cōpit. C. de p̄scrip. xxx. vel. xl. anno. T̄r sola
fama tituli sufficit p̄ titulo ad p̄scrip. cōpellēda v̄t notat̄ vo
luit bar. in. p̄al. l. cēsus. ff. de vsuc. Et idē ibi dicit̄ qd de titulo
h̄ntur aliq̄ p̄bables p̄ieture v̄t puta qd antiq̄ 7. fide digni as
serēbāt de titulo vñ etiā erroz p̄babilis circa titulū h̄etur pro
titulo v̄t ē tex. notabil̄ in. l. qd vulgo. ff. p̄emptore. S̄z i casu
n̄fo erat antiq̄tas 7. adhuc hodie v̄rget fama qd ē illud mo
nasteriū sancti bartholomei erat imedietate s̄biectū 7. sensua
le sancte crucis facit. Ad p̄dicta qd no. hosti. abbas 7. goff.
in. c. dudū de deci. vbi dicit̄ qd p̄uilegiū p̄firmatiōis in for
ma cōi p̄stat

ma cōi p̄stat iust. ti. p̄scribē. et id sen. bal. d. x. h. is nativis p̄re
tis in aliquo istrumento i. l. fi. c. si a nō cōpeten. iudi. ¶ Ad p̄re
dicta potest allegari singulare dictū bal. z in. l. solent. ff. d. offi.
p̄con. vbi post multa concludit quod si longissimorū p̄vna ec
clesia solueret cēsus alteri p̄sumit subiecta quod dictū saltē p̄
cedit q̄n cēsus p̄stat in signū subiectiōis vel apte q̄z b̄ extima
biē vel tacite q̄z cōcurrūt i solutiōe aliq̄ue cōiecture subiectio
nis. ¶ Ad determinatā cēsus solutio arguit z certificatur
ex cūstāntiis ad hoc gl. no. in. l. cū quid. ff. si cer. p̄. facit q̄d
legit z no. i. c. illud de p̄scrip. z in. l. c. si. de p̄pon. ipu. i. q̄b. no.
quod in simili no. in. c. i. de iudi. ¶ In casu autē nō cōcurrūt
cōiecture subiectiōis. ¶ Itā cū in illo p̄uilegio antiquissimo cō
cesso. eo. tempore quo monasteriū scē crucis erat in maxio flo
re diceret q̄ monasteriū scē bartholomei spectabat ad monaste
riū scē crucis z exprimit inter alias ecclesias subiectas eidez
monasterio ac ēt. pbat istrumenta cōfirmationis multorū ab
batū monasterij sancti bartholomei. facte p̄ abbates seu p̄la
tos sancte crucis potest eadē in solutiōe cēsus nec p̄sumptio
cēsus nec p̄sumptio subiectiōis p̄ferri cū fama loci habet q̄
dictū monasteriū sancti bartholomei erat subiectū. z cēsuale
monasterij sancte crucis. Et ad p̄dicta v̄ ter. fm cōzlectu.
docto. in. c. si. de cau. po. z p̄prie vbi p̄z q̄ p̄ p̄bationē p̄ceptio
nis cēsus p̄batur possessio subiectiōis q̄ intelligo mō p̄di
cto q̄n cōcurrūt aliq̄ue cōiecture quod solutio cēsus sit solu
tio subiectiōis sicut p̄tingit in casu nō v̄ p̄z p̄dictis facit
ē ad hoc dicit bar. in. l. cū de in rē nō in fine. ff. de vfu. vbi di
cit quod si cōtemplatione alicuius rei q̄s fecit aliq̄ q̄ solet fieri
per vassallūz p̄sumit vassallus. ¶ Si casu nō monasterij
sancti bartholomei soluebat cēsum monasterio sancte crucis
p̄ illo monasterio sancti bartholomei. ¶ Itē petebat cōfirma
tiones abbatū ab illo monasterio sancte crucis. Ergo p̄sumit
solutio facta rōne subiectiōis z p̄dicta potest nouit i ferri q̄
monasteriū scē bartholomei sit subiectū monasterio scē crucis.
¶ Ad p̄scribēdo cēsus rōne subiectiōis v̄ scripta ipsa subiectio
v̄ legit z not. in. d. c. si. de cau. poss. z p̄prie z fac q̄ supra dixi
post bald. Ad idē facit optime quod legitur z nota. in. c.
i. de reli. domi. vbi p̄z q̄ exercitiū vnus iur. z episcopalis p̄re
sumit debuit alioz iurū alio nō ex nō i illoz possessiōe. ¶ Si in
cāu nō n̄ p̄batur q̄ aliq̄s fuerit i possessiōe subiectiōis dicti tpi
b̄ p̄ter abbatē scē crucis. Ergo p̄ p̄statiōz cēsus z p̄hibitiō
nē cōfirmatiōis iuncto p̄uilegio Inno. sō p̄alle. sat. p̄batur q̄
monasteriū scē bartholomei sit subiectū monasterio scē crucis. ¶ Ex
his ēt i ferro ad ius p̄tātē p̄firmādi electū in abbatē i monasterio
scē bartholomei. ¶ Ad idē q̄ ius tale p̄tinet ad monasteriū scē
crucis seu ad abbatē ipsi monasterij p̄tē ex nō. ¶ P̄rio p̄
bat ex eo q̄ monasterij scē bartholomei est immediate sibi mo
nasterio sancte crucis v̄ p̄z p̄dictis q̄ p̄firmatio abbatē d̄z
ad abbatē scē crucis p̄tinet tāq̄ ad supiorē immediatū. ¶ P̄re
terea p̄bat ipeifice possio iuris p̄firmādi p̄ tacita tpa q̄ suffi
ciūt ad p̄scriptionē cōplēdā p̄bat. n. possessio. l. x. vij. ānoz v̄
p̄z p̄ instrumentis p̄ductis p̄p̄te monasterij scē crucis. Et quā
quā posset dici q̄ istrumentū p̄fectū āno dñi. M. cc. xl. n̄ p̄bet
plene possessiōez iure p̄firmādi. q̄ illud istrumentū fuit cōfectū
dūtaxat ad petēdā p̄firmatōz ab abbatē scē crucis illā electiōz
p̄firmauerit z p̄ p̄ns q̄ ex tūc fuerit i possiōe iure cōfirmādi.
¶ Ad idē n̄ p̄r r̄ndē q̄ obiectio illa p̄cederet nisi cōcurrerēt
aliē p̄s p̄rōes. ¶ Si casu nō cōcurrūt aliē p̄batiōes super
sbone de q̄b supra. ¶ Itē n̄ ē v̄ simile q̄ capitulū scē bartho
lomei p̄stituit p̄curatōzē ad petēdū p̄firmatōz electiōis eoꝝ
ab abbatē scē crucis nisi dicit ab. fuisse i possessiōe iure p̄firmādi
cū n̄ p̄sumat q̄s abicere suū ius v̄ i. l. cū de debito. ff. de p̄ba.
z i. c. sup̄ b̄ derentē. Itē s̄ n̄ solet p̄iugere q̄ q̄s p̄z p̄firmatio
nē ab eo q̄ n̄ ē i possessiōe p̄firmādi. z v̄ argumētū a cōi acci
dēt v̄ legit z no in. c. i. de de. n̄ res. Et ex p̄dictis p̄cludo cir
ca p̄mū q̄ monasteriū scē crucis p̄t de ius p̄tēdere i monaste
rio sancti bartholomei sibi cōpetere plenā subiectiōē z speci
fice ius p̄firmādi electiōes ab. dēi monasterij z p̄statiōē p̄dā
cēsus. ¶ Tenio ad fin nūc. s. an p̄uilegiū alexādri fuerit de
rogatū iurib̄ cōpetentibus monasterio sancte crucis. Et p̄i
mor v̄ sic. dñi posuit. n. dictus alexander quod monasteriū san
cti bartholomei neq̄z abbatē. Nec dñi q̄ cuiquā clericoꝝ seu
seculariū s̄z sibi tātmō successorib̄ suis romāis p̄uicib̄ de
sua sbone r̄spōdeat z adiecit post pauca si q̄spia: v̄ lēpus ab.
v̄ q̄libet magna p̄uaq̄z p̄sona s̄bmōi nē constitutionis edi
ctum per aliquam machinationē vel subtilitatis astutiā p̄i
uatā sibi derogauerit v̄ s̄derit monasterio z is q̄ male susce
perit v̄ q̄z v̄ recipiat quod male p̄sumptū ē reddat p̄ aucto
ritate dei oipotētis z beati petri apostolorūz p̄ncipis p̄petue

dānatiōis vinculo z mathematis inodet z c. ¶ Euz ḡ papa
q̄ plenitudinē b̄t potestātē v̄ i. c. ad honozē de aucto. z vfu.
pal. z c. cūcta p̄ mūdū z c. p̄p̄cipalē. ix. q. iij. exemerit dictū
monasteriū a iurisdicōe ep̄i abbatē z cuiuscūq̄ alteri p̄sone
quod cū potuisset facere in dubiū minie reuocādū ē v̄ i. c. si pa
pa de p̄uile. l. vi. ¶ Facit. c. iij. dūdū z c. quāvis eo. li. ḡ non
p̄t monasteriū sancte crucis aliq̄ subiectiōē in. d. monasterio p̄
tendere. Si eni p̄iudicat ep̄o cuius potestas ē ordinaria etiā
sup̄ monasterio. x. vij. q. ii. monasteria z c. abbates z c. si quis ab
bas z c. cū dilect z c. venerabilis de religi. do. fortī d̄z p̄iudi
cari abbatē sancte crucis p̄tēdēt supioritātē in. d. monasterio
de iure speciali ar. c. dilect de offi. deleg. z i. c. auct. multo ma
gis. C. de ep̄is. z cle. Secūdo aggregādo p̄t fūi dubiū ad
iurāt v̄nio nouit scā p̄ dñz martinūz papaz bodiērnū eo q̄d il
lud monasteriū v̄niuit fratrib̄ Cisterciē. s̄brahēdo dignita
tē abbatialem q̄d idubitat facere potuit v̄ i. c. si c̄ v̄nire de ex
cess. p̄lato. z i. c. z tpiis q̄litas. x. vi. q. ii. ¶ S̄z bis nō obstāt
s̄niaz p̄uilegiū p̄ualere d̄riam q̄ p̄ p̄uilegiū alexādri vel v̄nōis fa
cte p̄ dñm martinū nullū p̄iudiciū irrogatū iuri monasterio
sancte crucis moueo. p̄mo q̄z de intētiōe p̄ncipis ē nunq̄ p̄
iudiciū facere iuri tertiū nisi de eo specialē mentionē faciat v̄
in. c. sup̄ eo de offi. dele. z in. l. iij. s̄. si q̄s a p̄ncipe. ff. neq̄d in lo.
pub. ¶ S̄z in casu nō n̄ fuit facta specialis mētiō de iuri
bus cōpetētib̄ monasterio sancte crucis. ḡ talia p̄uilegia non
obtinēt firmitatē in p̄iudiciū illi monasterij. Nec obstat q̄d
in p̄uilegio alexādri seu gregoriū fuerit dictū v̄ nulli abbatē
s̄biaceat z c. ¶ Itā nō est sufficiens mētiō v̄ p̄iudicat iuri mo
nasterij q̄z mētiō d̄z esse specialis v̄ in. c. iij. de dolo z p̄uma.
Et q̄d ibi no. p̄ doc in. c. cū dilecta de rescrip. Et boni tex. in
c. bone de p̄fir. v̄t potuit. n. papa i suo p̄uilegio intelligere de
abbate q̄ in certis religionib̄ v̄nitis vocat pater abbas. n. p̄ il
lam exceptionē modicū p̄iudiciū generabat. secus autē dicit.
respectu iurū p̄dictorū cōpetētū monasterij sancte crucis cū
si illa exceptio valeret magnū p̄iudiciū generaret dicto mona
sterio sancte crucis. ¶ Secūdo adducit. c. i. de consti. li. vi.
vbi dicit q̄d papa p̄ suā p̄stitutionē nō censet p̄ se velle tolle
re statuta z p̄suetudines cū i facto p̄sistat nisi de eis fecerit mē
tiōem ḡ fortī idē dicitū in p̄uilegio quod minie emanat cūz
tanto cōsilio sicut ius cōe v̄t ibi no. ¶ Tertio facit q̄z ale xā
der noluit simpliciter derogari iuri monasterij sancte crucis
S̄z dixit q̄d p̄ s̄ p̄uilegiū exēptiōis n̄ deberet recedere. a ca
ritate sancte crucis p̄ur in alio p̄uilegio dixerat v̄n credēdū
est quod p̄ illa s̄ba voluit resuare oia iura specialia cōpetētia
monasterio sancte crucis nō. n. suaret illi caritatē imo recede
ret a caritate. si v̄let sibi s̄brahere iura cōpetētia facit. c. quā
to de censu. z c. caritas de p̄. dñi. iij. z in hoc ē fīda larga iter
p̄tatiōe p̄iudicet iuri alteri sine causa iur. no. p̄ bar. i. l. om
nes populi. ff. de insti. z iure. l. nō dubiū. C. deleg. c. cū dilecti
de consue. z l. iij. C. de nora. facit q̄d no. Inno. i. c. dūdū de p̄
uile. vbi dicit q̄d oia p̄uilegia p̄iudicialia stricte sunt interpre
tanda. z quātū fieri p̄t ad iuris p̄sonātia se ducēda. ff. de vul
ga. z pupilla. l. ex facto. z de cler. suggestū. Et idē ibi dicit de
p̄uilegio exēptiōis eadēq̄ p̄clusio fīda ē p̄ oia respectu tertiū
dubij. s̄. quo ad v̄nionē nouit factā p̄ dñm martinū. ¶ Itā cū de
p̄dictis iurib̄ cōpetētib̄ monasterio sancte crucis nō faciat
specialē mentionē nō tenuit tāq̄ surrectiū cū p̄ illā v̄nionem
p̄iudicaret monasterio sancte crucis tā respectu subiectiōis
quā respectu p̄firmatiōis abbatē cū p̄ illā v̄nionē sit adēpta
z suspēsa dignitas abbatialis z p̄ferri sine aliq̄ dubitatiōe cur
rit dicta v̄nio q̄ negari n̄ p̄t qui monasteriū sancte crucis sal
tem. b̄at possessiōē iur. p̄firmādi abbatē. s̄z exercitiū fuerit
sibi z aliis p̄lati iter dictū p̄ resuatiōes sūmorū p̄uicū cū ḡ
abbas sancte crucis erat i possessiōe tpe illarū resuatiōnū ḡ
z nūc ē i possessiōe cū n̄ desecet. p̄ eo q̄ min⁹ suā possessiōez
p̄tinuaret. ¶ Itā n̄ v̄let agē n̄ currit p̄scriptio z i. c. q̄z diuersi
tatē de p̄cess. p̄ben. z i. l. i. C. de ānali exceptio. Et p̄ p̄ns clar
colligit q̄d p̄uilegiū v̄nionis n̄ valuerit q̄ n̄ fecit mētiōē de
possessiōe sancte crucis b̄a fide b̄ta v̄t exp̄se voluit Inno. i. d.
c. dūdū de p̄uile. Et glo. i. d. c. iij. de deci. li. vi. ¶ Circa s̄o p̄
v̄lūm dubiū nūq̄d saltē p̄scriptiōez sit derogatū iurib̄ cōpe
tentib̄ monasterij sancte crucis. cū iā sint elapsi. xl. anni z v̄ltra.
q̄d nullū ius subiectiōis exercuerit i monasterio sancti bartho
lomei z certe respectu iure p̄firmādi dicitū ē q̄d n̄ p̄t monaste
rij sancte crucis notari aliq̄ negligētia p̄p̄t v̄z resuatiōnū v̄t.
s̄. dixit. S̄z de aliis iurib̄ p̄t dubitari. Et nūq̄d monasteriū
sancte crucis possit se mēti p̄scriptiōe cētēnaria. vigore p̄uile
gioz federici z henrici Imp̄atoris postea approbatōz per
papā honozū. iij. Et v̄ p̄ q̄ n̄ q̄ Imp̄atorē n̄ potuerit p̄ui

giare monasteriū i pūdiū fori ecclesiastici vt no. Inno. i. c. nup. de testi. Et si iure canōico cautū sit vt vna ecclesia possit se tueri p̄scriptiōe. lx. annorū p̄ alia ecclesia. vt i. c. de q̄rta. 7. c. ad aures de p̄scrip. q̄ n̄ d̄ p̄desse p̄uilegiū p̄mpatorū facit. c. vndū de deci. 7. c. ecclesia scē marie de p̄sti. 7. xvi. vi. bñ q̄dē. Nec obsta. approbatio honorū pape multiplici rōe. Et p̄rio q̄ p̄firmatio i forma cōi facta parū p̄dest vñ validat actū nul lū vt legit̄ 7 notat̄ i. c. q̄ vinerit de p̄cess. p̄bē. 7. c. si. de cō fir. vii. d̄f aut̄ facta in forma cōi 7 nō ex certa scia q̄ n̄ inferit̄ tor̄ tenor rei cōfirmatis vel cū nō apponitur clausula ex certa sciētia vñ alit̄ nō appareat de certa sciētia rei cōfirmatis iuxta no. in. c. i. 7. c. an̄ penul. 7 penult. de cōfir. vii. Et si in casu no stro n̄ apponit̄ tenor in p̄firmatiōe illoz p̄uilegiōz nec cla ex certa sciētia q̄ 7c. Et p̄terea p̄uilegiū p̄mpatorū v3 q̄ ad su os subditos. vt. l. cūctos populos. C. de sūma trinitate facit q̄ legit̄ 7 notat̄ in. l. si. ff. de iure om. iū. 7 in. c. a nobis de sen. ex cōi. q̄ p̄firmatio v3 solū q̄ ad subditos. Et si his n̄ obstantib⁹ p̄riū arbitroz d̄ iure. p̄cedere mouet p̄ncipalit̄. q̄ dñs papa in suo p̄uilegio n̄ fuit vsus x̄bo p̄firmam⁹. 7 sic nō pōt dici q̄ cōfirmatio fuerit in forma cōi s3 vsus fuerit x̄bo sanxim⁹ p̄ q̄ verbū n̄ iudicat̄ p̄firmatio s3 p̄nt̄ legis noue editio ar. i. c. gñā li de elec. li. vi. Et hec sanctio ē nomē p̄stitutionis canonice vt no. gl. i. di. i. sūma sic dicit̄ de x̄bo cēsem⁹ q̄ ē noui iuri iuducto rū vt no. gl. in. i. de. de p̄cess. p̄bē. in x̄bo cēsem⁹ p̄derāda sunt x̄ba impatorū. Et ipse impator. n. simplr̄ decreuit vt nulla p̄scri ptio minor cētenaria curreret p̄ monasteriū scē crucis nec re strinxit. se ad p̄sonas seculares vel ecclesiasticas: honoz⁹ x̄bo su pueniēs inq̄ p̄terea vēs libertates 7 immunitates a diuine me morie frederici 7 henrici p̄mpatorū vobis 7 ordinis n̄fo p̄ces sas 7 gratas habem⁹ 7 eas futuros t̄pib⁹ illibatas manere fā xim⁹ 7c. q̄ x̄ba clari⁹ luce demōstrat q̄ honoz⁹ n̄ simplr̄: 7 in forma cōi voluit cōfirmare imo p̄ncipalit̄ disposuit legē pri uatā. edēdo. Nā qd̄ p̄ncipi placuit legis habuit vigorē istī. de na. gen. si ciui. s3 qd̄ p̄ncipi. 7 oia n̄ra facim⁹ q̄bus aucto ritatē nostrā impartimur vt in. l. i. c. de veteri. iūz 7 bonus ter. in siliū. c. ad apostolice de p̄bē. li. vi. Et vnde potius est nūc lex pape quā p̄mpatoris. Et p̄terea videmus q̄ filer ciui lis canonizat̄ per papā h3 canonis vigorē vt i. c. i. primis 7 ibi bona glo. n. q. i. l. d̄ doc. i. c. i. de rescrip. forti⁹ q̄ d̄ dicit̄ p̄uile giū p̄mpatorū habere iura canonis cū papa expresse san xerit vt illa illibata p̄maneat 7 h3 nō ex expresse q̄ sit ille im munitatis cū satis habent̄ p̄ expresse ex q̄ papa ad illa p̄uile gia se retulit vt in. c. auditis de p̄scrip. vbi bonus ter. sili 7 l. p̄l. c. de sen. q̄ sine cer. q̄ 7 in. c. cū bertold⁹ de re. iudi. l. idēz p̄bat̄ p̄ optimū simile. Nā a p̄ncipio p̄mpator fuit q̄ dedit p̄ uilegiū ecclesijs circa mām p̄scriptiōis vt i. l. si. cū aut̄ q̄s actio nes. C. de sa. san. ecclē. Et p̄ostea supuenit ius canonicū 7 il las leges approbavit in genere. vt in. c. cū nobis de p̄scrip. 7 p̄bāc approbatōz habuerit vigorē et q̄ ad forū ecclesiasticū 7 inf̄ ecclās 7 p̄b colligit̄ vñū moriū q̄ allegat̄ p̄ mōasteriūz scē crucis s3 q̄ approbatio pape n̄ dēret b̄re locū p̄ ipz papā p̄ scribētē. nā p̄ p̄t de directo negari q̄ p̄ papa p̄scripserit. Nā subtractio cēsus p̄scribit̄ p̄ monasteriū scē bartholomei vt p̄ papā vñ p̄supposito q̄ ecclia scē bartholomei cēt exēpta. n̄ in suis iuribus marie cū agit̄ de p̄scriptiōe ānuā. n̄ gaudet p̄uile gio ecclēsie Rōmane vt no. gl. i. c. dilect⁹ de cap. mona. 7 i. c. ad audiētiā de p̄scrip. p̄ doc. i. c. cū nobis. eo. n. 7 xvi. q. iiii. vo lum⁹ Et p̄t p̄supposito 7 n̄ p̄cesso q̄ bic papā p̄scripserit at tamē p̄uilegiū per eū concessus d̄z habere locū i distincte ex quo generaliter p̄cessit. Et p̄t p̄uilegiū largissimā interpre tationez recipit contra p̄uilegiatū vt no. bar. in. l. bñficiū. ff. de cōsti. p̄nci. 7 Inno. in. c. cū dilecti de dona. 7 c. cum oliz de verbo signi. vbi per Jo. an. facit. c. cū dilectus de cōsue. p̄ hoc illud sapientis patere legem quā t̄nipse tuleris qd̄ q̄q̄ iuris alterū statuit ipse d̄z vt i. co. vii. c. cū oēs de cōsti. hoc apte sen sit. do. Anto. in. c. cū nobis de p̄scrip. vbi voluit qd̄ papa pōt p̄scribere p̄tra ecclesiā inferiorē s3 spatio. xl. annorū h3 ecclia ex p̄uilegio iure speciali per papāz approbato seu iuducto q̄ idem dicēdum in isto p̄uilegio centum annorū. Et hoc tenē dum habitū p̄ferri respectu qd̄ p̄scriptio est odiosa 7 restri genda vt in. c. cū contingat de deci. cū si. Et hec sufficiat Nec oportet aliter ad contraria ostendere cū satis remanēt p̄re dicta soluta 7 clara. Et ita vt supra p̄ me conclusū eritū dico 7 p̄sulo iuris eē. Ego nicolaus de sicilia monacē. ab 7 decre torū doctor in testimoniū me. pp̄ia manu subscripsi 7 sigillū meū apponi feci meliori iudicio semp saluo: laus deo 7c.

Con. io 3.

De expensis testamenti.

Et si qui recolligit testamentum vult qd̄ legatarij p̄ribuāt i recollectiōe testamenti si qd̄ hereditas n̄ esset soluēdo d̄z soluē totū ip̄e heres sic es alienū.

S3 si hereditas n̄ esset soluēdo tūc d̄minet̄ legat ta p̄pter istā exp̄sas sicut p̄t alienū es alienū ita no. bar. i. l. s̄a xim⁹. s. i. cōputatis. C. de iure de. li. 7 spe. agit̄ vt ip̄e ibi refert 7c. Impediat sibi tñ nō dicit̄ nocē nec iuriā inferere. ff. q̄ in frau. cre. l. q̄ aut̄. s. sili mō. Itēz eadē rō i nepote cū oib⁹ descē dentib⁹ hereditas ascēdētū parit̄ debeat̄ n̄ attrēta d̄ia sexus. Nec disp̄itate graduū q̄ nepos vñ p̄nepos q̄ sunt i vltiori gradu. p̄ter cū filio succedūt q̄ ē in. l. i. c. de legi. p̄ here. b̄etur in successiōe. Ita statimū q̄ntū ad b̄ qd̄ dat nouā formā agē di vt bar. i. l. i. ff. ad. l. fal. tñ. dicit̄ ius cōe q̄ ad alia sic intelligat̄ glo. Jo. an. i. c. i. de p̄sti. li. vi. Et sic v3 interpretari s̄m qd̄ iter p̄ta tur ius cōe. C. de nora. l. si serui. vbi ē casus 7 no. glo. in. l. si. s. donec. in fine. C. de iure deli. 7c. Nicolaus. Abbas.

Quedaz subscriptio an filius bannit⁹ possit testari 7c. Et est. d. abbatis. p̄ vt infra apparet.

Con. ciuii.

Lacer mibi scda eximij doctoris dñi Benedicti cōclusio. p̄ q̄ vltra p̄ eū allegata adduco auctorit. bar. in. l. i. famē in fi. de pub. iudi. vbi dicit qd̄ q̄s ciuitas nō recognoscat̄ se sup̄iorē l̄t̄ lib̄rū po pulū 7 merū ip̄erū in seip̄a 7 tantā p̄tatez b̄t in populo suo quantū p̄mpatori vñūso. Et ad hoc id qd̄ legit̄ 7 notat̄ in l. hostes. ff. de cap. facit q̄ no. bal. in. l. decernim⁹. C. de sa. san. ec. Et optie qd̄ legit̄ 7 no. in. c. p̄ venerabilē. n̄. in sup̄ q̄ si. sint legi. Et per. Inno. i. c. cū p̄tab⁹. de fide i stru. 7 c. cum te. de re iudi. Et sicut q̄ rebellis p̄mpio perdit oia iura ciuilia. q̄ ad vñūcrsuz vt volu. bar. i. d. l. amissio. ff. de capi. di. ita rebelles patrie seu h̄nti iura p̄ncipis d̄z p̄dere oia iura ciuilia q̄ ad illā patriā. Cū eadē sit ratio i p̄te q̄ ad p̄tem sic iūto qd̄ totūz vt. l. an. ps. ff. p̄dere. facit qd̄ no. idē bal. i. l. cūctos populos. C. de sūma tri. 7 bar. i. l. cēs populi. ff. de iusti. 7 iūz. 7 no. i. d. c. p̄ venerabilē q̄ si. sint le. 7 in. d. c. cū. p̄. Et sc̄do facit qd̄ no. Jo. an. i. addi. spe. i. ti. de p̄sti. in tertia colū. vbi dicit valere sta tutū ciuitatis h̄ntis ip̄erū disponēs q̄ ad s̄ditos suos. vt re bellis patrie sue possit ip̄one offēdi 7 occidi. q̄ viderur velle etiā bar. i. rep. l. cēs populi. ff. de iusti. 7 iure. Si q̄. p̄t talis ci uitas tollre vitam 7 sic nō solū qd̄ sibi iest a iur̄ ciuili. s3 a na x tura 7 hoc p̄t iobediētā. q̄ multo forti⁹ pōt tollere que sibi in sunt a iure p̄sitiuo. vt ē p̄ia p̄tas q̄ est de iure Rōmanorū vñūso. de pa. po. i. p̄i. Et Nā in poplō suo h3 ciuitatē plenāz p̄tatez disponēdi circa 7 p̄ ius p̄sitiuū adeo qd̄ etiā p̄ncipi re suata i signū vñūstatis dñi pōt exercere. vt fame restituere illegitimū legitimare tabellionē creare 7 filia vt no. idē bar. i. d. l. in fassū. 7 i. l. i. de aqua. plu. arce. 7 Inno. i. p̄alle. c. cū. p̄. 7 c. cū te. 7 facit dicit̄. c. cū venerabilē. Si. n. exponit euz mortē. 7 p̄nat cū oib⁹ bonis suis nō ē x̄sile qd̄ velit relinq̄re filios sibi s̄biectos i p̄tate sua ar. i. l. nec i ea. l. ff. de adul. vbi dicit quod qui occidere potest adulterum multo magis est potest fortius quod est minus. Et tertio ad idem adduco. l. minime et qu od ibi no. bar. ff. de religio. et in p̄ne offēdi et occidit for mam statuit potest occidit etiam a filio. Si ergo filius pote terat occidere istum patrem rebellem non est p̄sumēdum qd̄ remāserit i patria p̄tate. cū s̄m ius patrie p̄tatis n̄ possit euz nedū occidē. sed nec i ius vocare vt i. l. si. c. de i ius vo. no. glo in sti. de p̄ia potestate que enumerat oia iura patrie p̄tatis. Et Quarto. p̄lo p̄ id qd̄ legit̄ 7 notat̄ in. c. postulasti de fo. cōpe. vbi p̄z qd̄ deliquēs i vna dyoc. pōt p̄uari i oib⁹ benefi cijs. q̄ b̄et etiā i alia dyoc. ab alio sup̄iore ratio q̄ titulus bene ficij ē in p̄sona istī vñ cū p̄sona rōne delicti efficiat̄ s̄biecta. q̄ ad genā sen fortiat̄ forū illi vbi delictū pōt p̄ illaz p̄sonā pu niri. Et oib⁹ que i sunt p̄sone ipsi p̄uari vbi cūq̄ sint h3 execu tio fiat p̄ aliū. Ita dico ad p̄positū euz p̄ iūz de q̄ q̄rit fuerit plenarie. s̄biectos ciuitati sue potuit ciuitas disponē 7 in p̄sōā 7 in oia iura. q̄ in sunt sue p̄sone p̄ie aut̄ p̄tatis ius iheret sue p̄sone cū sit qdā p̄uilegiū p̄tib⁹ a iure p̄cessū hūic ē qd̄ nō oēs gētes h̄ant hoc ius p̄ie p̄tatis. vt legit̄ 7 no. in sti. de pa. po. iūcta glo. in x̄bo Rōmanorū. Nec moueat quē i p̄ia senen tiā qd̄ hoc h̄ant pentes ab p̄mpatore q̄ nō pōt ab eis euelli sine ip̄ius auctoritate facit qd̄ i sili de iure patro. dicit glo. no tabil i. c. filijs. xvi. q. vii. q̄ dicit layc. nō posse illo iure p̄uari p̄ ip̄atore. Cū illud habeat auctoritatē canonis. Et Ad idē qd̄ no. glo. in de. pasto. de re iudi. i x̄bo s̄biecte. Et Dico etiā hoc n̄ obstare. q̄ rōne delicti 7 domicilij se ciuitatis iste erat ple ne s̄biect⁹ ciuitati sue. Et Itē q̄ h3 ciuitas q̄s ad s̄ditos suos pōt exercere iura ip̄i vt p̄dixi. Et Itē hic cessat icapacitas i iudice. hic dicit glo. nobilis in. c. de cōfir. in iuri. qd̄ rōne deli cti. pōt quis

cti. pōt q̄s p̄uari p̄p̄m bñficiū q̄ habuit a papa. ¶ Quito
z vltimo adduco hāc cōsideratiōē ciuitat̄ hñs iura p̄ncipis
pōt rōē delicti publicare bona delinquentis vbiq̄q̄ sita. vñ no.
in. l. i. c. de bo. vocā. li. r. Et p. bar. in. l. cūctos populos in fi. c.
de sūma tri. z in. l. i. ff. de iure sis. z. l. i. de dam. infec. Itā pari
rōē dicendū i patria p̄tate. z alij q̄ sūt p̄sone delinquentis de iu
re ciuili. Nec bar. opinio resistit huic cōclusioni in ciuitate ha
bente merū impiū. Et hoc sufficiat. Laus deo.

¶ Et ita dico z cōsulo iuris eē i iudicio meli⁹ sentiētis semp
saluo: Ego nicola⁹ de sicilia monacē ab. z doctor. z i testimo
niū me. p̄p̄a māu s̄scripsi. z sigillū meū ip̄m feci zc. La⁹ deo
Cōsiliū p̄fraes de la scala de p̄tractib⁹ eoz z quales di
cant zc. ¶ S; nota q̄ hoc nō ē p̄siliū. d. abbatib⁹ s; sūt i s̄rui.
Et ita reperi i alio libro Ego Ludouicus bologninus q̄ no
lui iā scripta tollere aut alioz p̄diorib⁹ derogare. z eo maxie
cū iudicio meo s; paruo istud sit elegās cōsiliū in mā sua.

¶ Multi decus ore. oē retinū. p̄dijcticiū zc. ¶ Pro
euidētia q̄stiois. p̄posite sūt tria dubia disentiē
da ex quoz determinatiōē apparebit cōsilio. p̄po
site q̄stiois. ¶ Primū q̄les sūt z eē dicat̄ f̄s

dicti hospitalis videlz an monachi vel canonici regulares. an
seculares vel clerici aut p̄sone eccl̄astice liberi an sūt z cui⁹ vite

¶ Scd supposito i facto q̄ collegiū s̄sum dci hospitalis fue
rit z sit legitime approbatū nūqd int̄ vñ de dicti s̄rib⁹ ex pte
vna. z hospitalis seu ei⁹ rectorē ip̄s hospitalis ex. collegij no/
mine. ex altera obligatio aliq̄ p̄bi possit z q̄ sit illa. ¶ Tercio
nūqd p̄ rectorē cū dco collegio zc. possit ip̄s hospitalis obliga
ri q̄ nō. Et si possit q̄ z q̄les sit illa obligatiō p̄cta. et capiēdop
mū dico q̄ f̄s dci hospitalis n̄ sūt mōachi. nec canōici regu
lares mōachi nāq; p̄tine dnt circa q̄ sum⁹ pōtifer disp̄sar
n̄ possit vt. c. cū ad mōasteriū i fi. d. sta. mo. imo ē oēs clerici ad
castitatē astrigūt. vt. c. vt clericoz d. vi. z honesta. deri. z d. se.
exco. c. si cōcubine nec debēt discurre p̄ mūdū vagabundi.
nec p̄ vicos z loca alia z ciuitate. vt. c. q̄nto de offi. ordi. qz sic
piscis sūt aq̄ viuē n̄ pōt. sic nec mōach⁹ sūt claustro. xvi. q. i. pla
cuit s̄ q̄dē dōcē solitariā vitā dō. n. mōach⁹ amonos qd ē
vñ z acos q̄ ē tristis q̄a vñ ē z tristis dō i claustro manē no. gl.
i. anc. de mō. s. b̄ic autē a nobis i. n. singlarē affectiōē z i. l.
decernim⁹. C. de epis. z de. ¶ Itē mōach⁹ dō deferre vestes
mōachales pura cōtullā z scapulariū no. i. d. s. b̄ic autē i. gl.
i. n. vestē. z ēter. b̄i de. l. de statu. mo. Nec dō i refectorio n̄ ul
laten⁹ carib⁹ vesti. ē i natiuitate dñi. vt. i. c. si. de obser. ieiuni.

¶ Itē mōachus n̄ b̄z velle nec nolle vt. c. nolo. z. c. n̄ dicatis.
xii. q. i. z. c. si. d. testa. li. vi. z. c. si. d. sepul. eo. li. ¶ Et mōachis.
adeo deficiit volūtas q̄ fuerūt qdā i opiniōe monachū nec
nālūt obligari. ita firmavit hosti. i. sūma d̄ fidei. s. p̄ q̄ possit.
n̄. z dō. ¶ Et dictū n̄ credo verū cū putē mōachū saltē nālūt
obligari sic dicim⁹ de suo. l. nālūt z. l. si is q̄. z ibi p̄ bar. ff. de
p̄di. inde. cui seruo mōachus eq̄perat. ita dicit Inno in. c. cū
oliz de p̄uile. quā eq̄pationē bar. allegat z affirmat i. l. i. z. l. si
suis. z. l. liber b̄o. z. l. q̄ suis. ff. de f̄i. s. dices illā māz. z titu
lū de stip. suoz hodie ē nulli⁹ vel saltē modicē utilitatē nisi qz dō
sp̄sita i suis b̄nt locū mōachis vt. s. dixi. Et sūt n̄ ip̄s sūt
regulares canōici iura z rōes p̄allegatas. ¶ Regulares q̄p
pe cū mōach⁹ r̄gularit̄ p̄ueniūt maxie i talib⁹ s̄balib⁹. Itō di
xit nicola⁹ papa n̄ putauit q̄ absit. se motos a sanctorz p̄ortio
mōachoz. vt de sta. mo. q̄ dei timorē. et no. hosti i sūma de
regula. s. ad qd teneat. z q̄. s. d. cā de mōachis z regularib⁹
nullo mō locū b̄ant nec repiāt i dicti s̄rib⁹ hospitalis clare vi
dem⁹ singlarit̄ n̄ i n̄ dō illi qdē p̄tine dō vt dixi b̄i autē vrozē
f̄unē p̄tē secū tāntū defuiēdo ip̄s hospitali s̄supponit i f̄cō de
fratre stricto mō q̄ suā tenebat. z tenuit vrozē ē p̄ i tōitū ho
spitalis toto tpe sue vite in certa domo simul choabitās cū eo
q̄ est cōtra vñ de substātib⁹ regule mōachis z regularis
vt supra p̄baui. ¶ Itē illi n̄ discurrūt huc z illuc ē p̄ ciuitatē
b̄i autē vadūt ē p̄ ciuitatē p̄libito volūtatē vt in facto vide
m⁹. ¶ Itē illi dēferūt vestes de q̄b⁹. s. b̄i autē iduūt veste a
vestib⁹ illoz lōge de formi vt apert i facto. ¶ Itē illi sūt mor
tui mundo no. gl. in. d. s. h̄ic autē z in auc. demo. i. colūna. z
i. d. c. n̄ dicatis ac ēt serui. vt. l. iiii. di. c. multos z no. i. d. c. n̄ di
catis z. s. p̄baui b̄i autē nō sic. vt liq̄do pōt i facto apparere.
¶ Itē dci f̄s hospitalis n̄ sūt clerici nullū. n̄ b̄nt ordinē de
ricalē. ¶ Cleric⁹ qdē dō qz de forte dei. z q̄ de altari vñ ē dō
Nā clericos grece latine loz appellat⁹ z clerici ab institutiōe.
Romane eccl̄esie i signū regū q̄ i christo expectat⁹ debēt h̄ere
coronam hec omnia probantur in duabus capitulis s̄i i iustis
videlz in. c. clericis. z i. c. duo sūt gnā. xii. q. i. Si b̄n dispiciam⁹
h̄nō cōcurrūt in fratrib⁹ hospitalis. Nā de altario nō viuūt

sed de redditib⁹ hospitalis. nec altari inferniūt vt faciunt cleri
ci faciat. c. cū sui. aplici de p̄ben. Nec habēt coronā vñ abratio
nem vt apparet cūlib⁹ iuēt. Et s; dederint sua hospitali. cū
possunt penes se multa h̄ere i domib⁹ hospitalis ēt s̄m formā
ordinamētōz ip̄ius hospitalis: dico autē hoc fratres fore p̄so
nas seculares nō religiosas s; deo deuotas z eccl̄asticas di
ci posse sicut dicim⁹ de cōuerso nō p̄fite ē p̄tinere nō vidēt
z ē p̄sone deo deuota n̄ religiosa. Sic etiā dicim⁹ de tēplariis
qui possunt arma portare z exercitare q̄ clericis ē obsoniū h̄
b̄etur i. d. c. duo sūt genera. xii. q. i. in glo. i. Et sūt p̄sone de
uote z eccl̄astice dici p̄nt nō religiose. vt. c. sic. etiā dicim⁹ de
fratrib⁹ z sorozib⁹ tertij ordiis frācisci. ¶ Nā q̄q̄ p̄mittūt
obediētiā b̄ant regulā. Et quādā vñ ēd i modū a romane ec
cl̄esia approbatū nō tñ sūt mōachi vñ moniales s; p̄sone deo
deuote z seculares nō eccl̄astice vñ tales possūt p̄tere matri
moniū z filij eoz postea nati possūt petē legitimā portione. vt
plene b̄t i. c. vt lex p̄tine. x. vii. q. i. vbi oio vide glo. Et idē
refert bar. in. l. semp. ff. de iure imunitatē. Et Jo. an. i. c. l. i. de
reli. domi. vbi ē b̄a glo. Et rector dicti hospitalis. z alij f̄s
sūt seculares ondit in quicabili rōne qz p̄stat qd alicui⁹ hospi
talis nō pōt ē rector religiosus nisi illd hospitalē cura b̄z aia
rum vt i. de. qz p̄tingat de reli. do. Et hic ibi firmat exp̄s Jo.
an. i. glo. in. x. bo. secularib⁹ vñ p̄z qd rector z f̄s dicti hospita
lis sūt seculares. cū ip̄m hospitale n̄ b̄at populū z curā aiaz
Nec sūt fratres vñ saltē rectori ordinib⁹ clericalib⁹ p̄stitur⁹.
Et etiā h̄ audio in facto n̄ sūt mō. nec p̄riū est i facto. p̄posita.
Itē dico qd sūt p̄sone libere b̄ntes velle z nolle. Et quendā
modū bonū honestū simul i eadē domo vinēdi. Quos deo de
uotos possum⁹ appellare. Eozq; collegiū qdāmō eccl̄asticū
si eū affirmam⁹ a romano p̄tifice exp̄s vñ tacite approbat⁹
q̄ approbatio ex necessaria al̄ esset reprobat⁹. Casus ē in. c. i. d.
reli. domi. li. vi. z pleneno. p̄ bar. i. l. sodales. ff. de colle. illicit
nec ob p̄dictis qd dci f̄s. z p̄senti fr̄s strictoni⁹ dedicauerūt
se z sua. p̄mittēdo obediētiā zc. vt apparet i t̄mate p̄supto.
¶ Qd dico qd cū dicti rector z f̄s nō sūt religiosi s; secula
res vt dixi dicit⁹ fr̄s strictoni⁹ vñ alit̄ p̄fite dō i manib⁹ dicti
rectoris vñ alteri⁹ ex fratrib⁹ hospitalis solēne notū religionis
p̄trahere nō potuit ita firmat Inno. i. c. p̄rectū de regul. Et
bar. z bal. in. auc. i. gressi d. sa. san. eccl̄e. loquētes specificē ēt de
hospitalariis imo plus dicit spe. i. ti. de sta. mo. n. xix. Et etiā
si fiat p̄fessio i manib⁹ vñus monachi vñ alteri⁹ q̄ abbat⁹ q̄ re
cipiēs nō recipiat nō ne abbatis q̄ tūc sit dedicatio bonoz
tñ nō p̄sone. Et p̄ hoc videt⁹ casus i. d. c. p̄rectū. dico autē
qd s; nō p̄sone. tñ bona dicti talis f̄s sic dedicāns se z sua sūt
quo ad vñ iūz in hospitalē translata etiā nulla eoz traditiōe se
cūta. l. si. c. de sa. san. eccl̄e. z firmat bar. in. d. auc. i. gressi. Itē
nō obstat quedā ordinamēta de hospitalis. Et p̄mo qd idem
statutū quo cauēt. z p̄hibēt fratres hospitalis q̄rere p̄ se s;
debēt offere rectori zc. ¶ Itē aliud quo cauēt aliquē i fra
trem dicti hospitalis recipi nō debere nisi hospitali offerat se z
sua z si fiat cecus expelli debz zc. qz p̄posita vt dixi approba
tiōe dicti collegij de qua dubito z mibi nō apparet ex t̄mate
te vel p̄ductis dico talia statuta nō valē. Nā collegiū appro
batū statuit solū de. spectantib⁹ ad eoz iurisdictionem z ad
gubernatiōē rez z bonoz ip̄ius collegij nō i p̄iudiciū tertij
vñ iurisdictionis supior. vt ē casus i. l. i. c. de mono. p̄z. z no. p̄
Bar. i. l. sodales de col. illi z i sua receptiōe. l. oēs populi. S;
statuēdo sup. p̄hibitiōē d̄ct⁹ vel s̄biectiōē p̄sone alit̄ vt suis
dicat⁹ nō ē de iurisdictionē dicti collegij imo vñ spectat ad p̄ri
cipē vñ populū aut aliū a. l. vñ a p̄cipe sic statuēdi p̄tate b̄ntē
l. i. c. nō lice. habi. metro. li. xi. ar. dicte auc. i. gressi. z qd ibi no.
statuere. n. talia de q̄b⁹ in dictis ordinamētis an notat⁹ nihil
aliud quā. tollere illa q̄ sūt de manu p̄ncipis vt p̄ctus z idu
cere fuitutē z tollere libertatē q̄ ē de iure nālī. vt. l. z bociure.
ff. de iusti. z iure dō. n. tale collegiū z quodq; aliud q̄ iuicē cō
ueniūt colligiatū p̄uenire ad tractādā ea q̄ spectāt ad collegi
um n̄ alia. ff. de iure mūi. l. semp. s. q̄busdā alias punit tale col
legiū. l. s̄ p̄ceptū. ff. de extraor. cri. ¶ Quomō s; dicim⁹ per
collegiū h̄ec fieri posse certe nullus. p̄erea fuitutē iuenio in
duci altero de q̄tuor modis vñ vacāre vt qz ex p̄sone suatus
vel capitiuitate ab hostib⁹ vñ qz quis v̄didit se ad p̄ciūz p̄ci
pādū vñ p̄ solēne votū religiōis b̄chntur i iurib⁹ satis vulga
ribus quoz modoz hic nō ē ex illis. ¶ Quid plura iuenio
deportati posse p̄trahere z acq̄rere etiā post sententiā de porta
tionis postq̄ s̄niaz oia eius bona. ff. publicata. ff. de testa. mili.
l. neq; z. l. deportati z no. in. l. i. c. de bo. p̄scrip. Itē cū hic n̄
posset fieri p̄ pactū z p̄fessionē alicui⁹ de dictis s̄rib⁹ i mani
bus etiā rectoris q̄ vt dixi reputo secularē q̄uis deuotū z ec.

Nobis ista nomie amē. ¶ **E**x pcessu 7 actualis corā dño epō cortoneñ. plura dubia oriūt. p̄mu3 circa cōpetētiā iudicis. vtz fuit adit^r cōpetēs iudex necne. ¶ **S**ecūdū an sit pbatū legatū aīcto numero testiū 7 inspecta forma 7 cā legati 7 q̄litate psonarū filioyēns 7 legatarij. ¶ **T**ertiū an p redditiū sit scñ filie pauli sit p̄bata filiatio. vñ q̄si filiatōis. Quartū an p̄supposito legato pānoꝝ valido q̄ pāni cadāt legatario 7 veniāt i legato. ¶ **E** p̄siderātis x̄bis legatū sit sufficiē fca. p̄batio q̄ ad pānos p̄tos. et istud sit vñ dubiū. Circa p̄mū forma legatū ē cā iurisdīctiōis pcedēdo iudici ecclāstīco qz dīc amoꝝ dei. 7 sic ad pias cās 7 p̄aia. vt. ff. de le. ij. l. si q̄s titio. fac vt cū de ap. co. §. si vñ de p̄dict. de sep. c. ij. l. gl. C. de s̄a. fa. ecclē. illud. B̄n cāu cā itēta i libello opat^r 7 inducat negotiū posse ē de iurisdīctiōe ecclāstīca 7 cognosci p iudicē ecclāstīcū vt no. in no. de fo. cōp̄. l. c. cū sit 7 ex mō agēdi. 7 pcedēdi qz pcedit^r fm̄ formā. c. no. mit de iudi. in alijs causis iudex ecclāstīc^r n̄ cēt cōpetēs iudex cū certo sint ad ecclāstīcū p̄tīnētes. vt i. c. nos int̄ alios de purga. cano. 7 i qōne n̄sa de b̄ temere disputat^r cū se iudicē p̄petē tē. p̄nūciauerit. 7 n̄ fuerit appellatū. et sic l̄ sit in locutoria vt i. auc. habita. c. ne fili^r p̄pa. de offi. dele. c. significatūb^r. in trāsi rē iudicatā. vt p̄s n̄ possit p̄dicere. Circa secūdū l̄ iuris civilis norma solēnitatē adhibuit rōe suspitōis 7 fraudis euitādē vt l̄. hac cōsultissima. c. q̄testa. fa. po. vt i. oi. vñ iā volūtāt^r ex cōp̄tēstō. q̄nqz testes voluerit adhiberi. vt i. c. d̄ p̄di. l. si. iuris in canonicis cēfura q̄si ius gē. imitās alīe dīspōit vt. c. relatiū. 7. cū cōs de testa. 7 ibi pleneno. et fili n̄ iustitēdū circa numerū 7 an ille decretales habeāt locū i dīstīctē an i trīs ecclēsie tñ an x̄o cū reliquēs sit i extremis cōstitutū cur^r iudiciū circa solēnitatē n̄ ita artat^r vt no. bar. 7 alij. C. de s̄a. fa. ecclē. l. i. ¶ **N**ā legatū ex b̄n arbitroꝝ ē inualidū. et d̄ ē factū relīcū p̄aia siue ad pias cās n̄ si ē cōcolor q̄i^r vt dixi q̄ residet i arbitrio iudicātis 7 p̄iecture x̄similes sūt adducte ex dictis testiū paupz ēē hūc legatariū ex q̄litate artis 7 p̄ferti ex dicto vñ^r testis dū dixit vidisse motari i hōspitali cur^r degētis morasūma ē paup̄tas 7 notat^r. C. d̄ mēdi. nali. l. i. et fili filia eius ipecta eā maxie vt p̄dote. ff. de cōdu. ide. l. cū is. §. si mulier ibi p̄ietatis cā 7c. Quo ad t̄ciū l̄ p̄batio filiatōis sit satis difficilis. vt dīc gl. ff. d̄ p̄di. 7 de l. lūci^r p̄sūptiue tñ p̄bat^r 7 ē p̄batio sufficiēs. ff. de his q̄ sūt sūl^r alie in. l. filiū. C. d̄ nup. l. si iūinis de si. p̄bi. c. micha. qz ex q̄si possessiōe filiatōis p̄sumit^r fili^r l̄. n̄ nudis. 7 l̄. n̄ eplis. c. d̄ p̄ba. nisi fieret p̄batio i s̄. et ita dicit bar. d. l. i. ff. de q̄onib^r. et t̄ gl. in. d. c. micha. 7 no. in. c. p̄tuas de p̄ba. facit q̄ no. 3o. bu. l. i. l. i. ff. de p̄ba. testa dñi q̄ dē ch̄n̄stofoni ē clarū 7 p̄bat. 3tē ē dictū Jeronimi q̄ p̄ma facie nō videt^r probare cum per verbum credat assat 7 deponat^r. ¶ **S**z certe immo probat atē ta causa sciēte q̄ est i plus q̄ dictū vñ dixit doc. illustris dñs

lxxiij. in omie. vifa quadā inq̄ſitiōe formata p. ſ.
 barchi. notat. damnoꝝ datoꝝ terre luciguā ſ.
 Jobānē bonidi. z leregiolā z reſpoſionib⁹ facit
 p. eoſdē dicto iquiſitiōi z toto pceſſu. z q̄buſdam
 allegatiōib⁹ z exceptiōib⁹ in fauorē dictoꝝ inq̄ſitoꝝ z ſtatutū
 z reformatiōib⁹ terre luciguaz de materiā loquētib⁹ z marie
 quodā ſtatuto qđ incipit beſtie minute pagho de paſſagio z c.
 Et quodaz alio capitulo qđ incipit q̄luncbe cap. ſi feciſſe mē
 tiōe in. ſ. z deue ſe traxe opaſſa ſempꝛe in omni tempo. ſi intē
 de ādera colla pollitia. vel cabellire ſe traſſe ſenza la dita pol
 litia. ſia cōdēnato p. gabella fraudata. Alcenā vltio capitu
 lo qđ incipit. che fraudala gabella paga p. ogni denaro z c. Et
 alijs ſtatutis corā me. pductis marie ſtatuto poſito ſb⁹ lxxica
 de electiōe z offio. officialis damnoꝝ datoꝝ. Et ſingul⁹ vifa
 reſpoſiōe ſacta iquiſitos p̄dictos dico qđ de iure z iuz. rigore
 dictos iquiſitos p̄dēnādos eſſe. qz icōfeſſos z p̄iunctos nul
 le ſunt ptes iudicis niſi in cōdēnādo. vt. l. i. de cōfeſſ. Nāz qñ
 p̄ſentē ſe extratiſſe ſine apodiſſa tñ negāt qđ nō animo frau
 dādi. z p̄ſitēter qđ ſine apodiſſa tñ allāt licentiā vnus ex em
 ptoꝝib⁹ gabelle. ſic incidūt i dictū ſtatutū qđ merūt ſine apo
 diſſa. Nā ibi dare dī qđ in quolibz caſu ſine trāſitu. ſine p̄ten
 tiōis ſemp debēt ire cū apodiſſa al⁹ p̄demnet. p. gabella frau
 data. vt dare p̄zin. d. c. qđ incipit i qualūche capitulo. ſ. e. do
 ue ſi trahia paſſu. Et ſic vbi eſt caſus ibi nulla dubitatio ē vt
 l. ācille. C. de furtis z. l. l. dura. tñ ſuāda ē vt. l. p̄ſextit. ff. qui
 z a quib⁹. Nec obſtat qđ negāt ſe anio fraudādi. qz lex frau
 dem p̄ſumit vt dare patet i dicto. ſ. vbi dicit⁹. Et vñ ſi traxe
 que p̄ſumptio ē fore iure. z de iuz. rigore. d. c. Et ſic nā admit
 titur p̄batio. in p̄riū. Sz poſſio qđ eſſet iure. tñ z nō de iuz.
 z ſic admitteret p̄batio. In p̄riū dico qđ nō extitit p̄batū de
 eorū innocētia. Et ex equalitate facti ſ eos p̄ſumit. z ſic eis
 incūbit onus p̄bādi. vt ceter. in. l. ſi nō cōmū. C. de in iuz. z. l.
 i. C. ad. l. cor. de ſicca. qđ minime extitit p̄ parte eorū vt ex iuz
 apparet. Nec ob. p̄ſeſſio ſeu teſtimoniū b̄ramāt. qz vox vni⁹
 vox nullius eſt

Alsus tal' e. J. 7. A. frib' alusq; frib' suis mercato-
 rib' existētib' i ciuitate. **M.** 7 bonū creditū hñtib'
 Et eis existētib' bñtib' a dca ciuitate sb die. x. mēis
 septēbris. **M.** cccc. lxxij. inchoat' qdē pcessus 3
 dcōs. J. 7. A. fies 7 alios eoz fies fm iuris municipalis dcē c-
 uitate 7 b ad istā iā qūdā suoz astroz creditozū. Qui astri
 creditozes i dcō pcessu asseruerūt dcōs. J. 7. A. 7 eoz fies cel-
 sasse seu fefellisse i fraudē dcōz creditoz. **P**ēdēte dcō pces-
 su omū sb die xi. dci mēis septēbris 7 āni pñati fuit ichoat' no-
 uus pcessus 7 nūsus ap' dcm. J. m. 7 b pscō stat'. Quib'
 pcessib' sic pēdētib' fuit pñciatū p iudicē ordinarū f3 sōmā
 statutoz dcē ciuitat' s' p pcessu fallēte die. ij. mēis 7 octobris
 dci āni v3 dcōs. J. 7. A. fies aliosq; eoz fies fuisse 7 eē cessā-
 tes. Et p eos 7 eoz bōa pcedēdū eē iā q' cessātes fallētes 7
 omittētes solū eoz creditozib'. **¶** Quo pcessu fallēte sic pē-
 dēte sb die p octobris dci āni. Ali' fuit format' pcessus 3 fies
 dcōz. J. 7. A. p dcō scō stat'. et postea die. xx. octobris fuerūt
 bñiti p rebellib' 7 i cōfiscatōe bonoz demū eadē die. xx. octo-
 bris dci āni dicit'. J. et fuit bñit' de dicta ciuitate p statu 7 p
 rebelle 7 i cōfiscatōe bonoz suoz. Ibis sic pactis die. xx. aplis
 āni. **M.** cccc. lxxij. dci. J. 7. A. 7 fies fuerūt declarati obitozes
 dictozū creditozū vigore dci pcessus fallēte f3 formā dcōz
 statutoz p p q dci. J. 7. A. 7 fies p inde habiti fuerūt ex for-
 ma dcōz statutoz ac si i dicti pñtātib' fuisset dca die pdēnati.
 Eadē i. **M.** cccc. lxxij. dca ciuitas statū mutauit adeo q dci
 J. 7. A. 7 eoz fies obtierūt cācellari a dcis bñis 7 restitutōe
 bonoz sb mō forma 7 tenore ifra scrip. v3. p. c. legat' 7 c. dilecti

nobis. l. 7. A. 7. eoz fratrib' salutis 7. c. dñi diligēf attēdim' gra
 ta nob p vos 7 vfm quēlibet exhibita obseqa 7 q futuris tēpō
 rib' exhiberi spām'. Nō imerit o p mōuem' vt vob reddamur
 ad grās liberales 7 fauorib' 7 gratijs psequimur. Inde ē qd p
 mīssiorū occasiōe pmiti pscntiū tenore auctoritate nob idul
 ta mādām' vob supstitib' nōijs 7 officialib' camē actorum
 nec nō disci 7 officij bānitoz 7 cuilibz vīm. qten' cōs 7 singu
 los ifraf: riptos qz noia singulr iferi' dēscribūt' aceoz no
 mina 7 pnoia cāzellare 7 abolē debeat de oib' 7 singul' filcijs
 libz seu qternis i ocis locis vl'alibi exstētib' 7 oia 7 singula
 7 quecūqz bāna pdepnatiōis iquisitiōis 7 pcess' i ipis libz
 seu qternis ascriptos pscriptos 7 exēplatos seu factos quo
 cūqz tpe ante aduētū nrm ad ciuitatē. Nō. q fuit āno dñi. M.
 cccc. lxxiij. die. iij. scptēbris ex nūc etiā tenore pscntiū pdicta au
 ctoritate decernētes nulla irrita 7 cassa ipā bāna delicta ante
 dñi tps pmissa 7 pdenat cōs i qstutiōis 7 pcessus. Ita qlibee
 7 ipune i ciuitate. Nō. cuiusqz cōitatu 7 dīstricu morari 7 star
 possint absqz grauiamē vl' molestia aliqñ iferēdis pdict' ifraf
 criptis vl' alicui pdictoz occasiōē pdicta. s. bānoz vl' pdena
 tiōnū. aut alicui eoz restitutiōes etiā ipos 7 quēlibz eoz ad
 famā honores 7 ad alia puterāt ante i qz testimoniūz pīctes
 fieri iussim' 7 nfo sigillū pscntiōe muniri. C Quoz noia sūt
 hxc v3. J. 7. A. 7 fres no. 7c. Successiue i dicta ciuitate. Nō.
 alijs nouitatib' supueniētib' 7 mutato statu. Nō. cccc. lxxv.
 p certos ciues. Nō. J. 7. A. populo dicte ciuitat' pōtatē hñtes
 inter alia fuit statutu 7 ordiatu qd cōs 7 singl' pdenati 7 p
 nati bāniti 7 qlitercūqz ifugati occasiōe star' ad res 7 bona 7
 7 iura sua pstia honores digitates 7 pūilegia q lēbāt ante di
 ctas vocatiōes restituerēt ac pscntiū ipō iure hērentur.
 C Quib' fīctantib' qdā Antoi' vn' ex creditorib' dictoz.
 J. 7. A. 7 fratru petir executiōes pdictae snie lare p dictos. J.
 7. A. 7 fres sup fallētia aūdicta nec nō alteri' snie declaratio
 nis vt. s. facte de qstutib' i qb' dci fies i dco pcessu fallēte
 allegati 7 declarati fuerūt debitozes. 7 q snie fuerūt late tpo
 rib' mō 7 forma pdicti. C Cōtra q petirā executiōes opponi
 tur p dictos. J. 7. A. allegātes dictas snias exeq nō posse nec
 debere qz fuerūt restituti ad iussu dēam snias 7 totū pcessu
 vigore mādati vt. s. emanati a dco legato. put. s. C Nec n
 successiōe ex restitutione p ciues. Nō. facta 7 pūsiōib' 7 or
 dinamētis d qb' .s. C Propter nō dci anto. replicat nō ob
 stare dcas. pūsiōes 7 qōnes qz asserit hēre locū in cā crimia
 lino aūci civilī. Jte dce alie restitutiōes fīctēdūt' ad dictos
 J. 7. A. 7 fratres qui nō erant bāniti tpe dictarū. pūsiōnu3.
 Querit quid iuris.

Inuocato. diuino suffragio q̄ mediātē v̄ital elucescat
Inā dñs p̄p̄e ē inuocātib⁹ cū z v̄iso p̄icto sup̄ius ex
 p̄follz satis sup̄ q̄ satis p̄alios. d. p̄sulētes ad saturi
 tatē dcm fuerit adeo vt respōsuziā appeat. vt. i. l. fūdi trebaria
 n. ff. de vsuf. leg. nihilomin⁹ necessarii esse duxi de p̄senti cō
 sulat iōe aliq̄ elicere q̄ dubiū asserre videt̄. Et demū oia illa
 dissoluē. Et p̄ illud h̄bū i restitutiōe sc̄ap dñm. p̄. l. legatus
 Restituētēs etiā ip̄os z quēlibz eoz ad famā z honores z
 ad alia. puter etiā ascripta eis z cullibz eoz. s. m̄ i restituti
 ex p̄fē fcaerat mētio vt. 3. z. 4. z fies i p̄icto noiati restituti
 essēt ad bāu p̄dēnatiōes i q̄ finōes z p̄cessus z ita oia aboleri
 mādatū fuit i restitutiōe mēozata. L. i. legati de latere p̄otas
 nō pua. imo magna z aplūssia p̄otati p̄ncipia seu pape eq̄pa
 ra vt p̄mo l. s. affino ex tex. iuncta elegād i glo. in. c. nobilissim⁹.
 lxxxvij. di. sic dicēte q̄ vbi legat⁹ de latē aliqd facit iuz. legat
 tiōis sue certe p̄ncipie q̄pād⁹ ē i s̄ aplūssimā h̄is p̄otatē z sic
 itelligo spec. i. ti. de leg. 3. sup̄est vsu. qd si de legat⁹ iurisdic
 tiōe v3 vt etiā legat⁹ oraclo viue vocis credat⁹ z i ti. de teste. 3. i
 30. qd si aduocat⁹ i. l. ij. 3. liquet. circa fi. C. de sūma tri. z fi. ca.
 firmat h̄ archy. i. d. c. nobilissim⁹ z Inno. i. c. cū dilect⁹ d̄ accu
 z 30. an. i. c. i. de offi. lega. li. vi. de sen. exco. c. ad audiētiā d̄ ap.
 c. p̄stitut⁹. z glo. de sen. exco. c. sic z i. c. ad aplice de rei iudi. i. u
 vi. z. c. cū oli essem⁹ de p̄uil. z lap. all. xij. z xxxij. z bar. i. l. i. C
 de sup. i. d. li. x. hui⁹ finie ē etiā bal. in. l. ex. c. de p̄da. z in. l. si q̄
 p̄ calūniā. C. de epi. z de. z maxie p̄dēro h̄ac restitutiōez fa
 ctā eē de p̄tinētib⁹ ad legatiōez suā z ad de bōuz tex. i. c. s. h̄is
 de accu. imo dicit 30. an. d. c. sup̄ h̄is d̄ stilo curie fore vt sibi
 credat⁹ ē tē legatio. suā solo n̄bo. i. viue vocis oraclo. p̄ q̄ ē o
 ptia rō tex. z glo. i. l. i. ff. d̄ offi. p̄fer p̄to. ibi credidit. n. p̄nc. eos
 q̄ ob singlarē eoz idultriā ad hui⁹ offi. magnitudinē electi sūt
 n̄ alif fore vidicatuos q̄ ip̄e p̄nceps indicatur⁹ eēt vt ibi i q̄
 tex. q̄ sit vt maxia sit p̄sūptio. p̄ legat⁹ z p̄otatis z solēnitatis
 vt late explicat spec. in to. ti. de legato z maxie in. 3. sup̄ ē z p̄e
 dictis ad de. do. anto. de fi. i. stru. c. q̄ sup̄ h̄is z i specie ad p̄po

fitu nostru potuit legat' ate dict' restitutioz dicta pcedē qz sta
tuta facit ppetuo duratura in .c. si. de offi. lega. in .c. ex pte de
xbo. sig. 7. c. si qbusdā eēt videnda no. iij. ol. porret. lxxvi.
vtinā. imo papa sp nittit saluare decreta z distictiones suoz le
gatozū d' rescrip. c. venies z successine oia singularit' potuit gl.
i. c. q' trallationē de offi. lega. i. c. sic vnif' d' excel. pla. z pōit ea
spec. i. ti. diu. 2. om. iudi. inf' pteat' ēt legat' dñi. **M.** pape rep
tū q' maximū ē i. c. i. de postu. pla. i. xbo rescriptū nfm inter p
tar'. z addo. no. de iudi. nouit. Quid plura impitū bz in puiciā
p eā gubnatā. vt. d. s. sup' est z p spec. q's casus potit' laboriosū
quā libile ē ēt explicare; bz g' restō memorata maximā pte
l. pape. vel filiez pp puiciā q' gubnat legat' ēt fūdati dca fūti
tutio pteat' Jmpio arbitro z bailia reformatozū illozū stat' oi
cie ciuitatis. **M.** hñtū dē ciuitatis vicariatū in plena forma
a sumo pōtifice qz dicti dñi reformatores fuerūt electi a pilio
populi rep'sentare auctatē dñi pape eq' perabūt pncipi vt no.
C. q' sit lo. p'sue. ff. lxxica z de re iudi. aliud. s. restet. vñ elegāt
dic' bar. in. l. stipulationū. alic. ff. de x. ob q' puiciōes statuta z
decreta z alia facta p p'sidētes auctis p'sili gñalia electozū post
q' aucte pncipis fuit pcessū hēbūt viz legis z iuris ciuili. vt i
p'hemio institutionū in pma z secūda p'sti. C. z. l. ij. C. de vere
iur. enūciādo. ad idē. allego bar. i. l. si. ff. de pe. vbi facta decreta
a populo erūt ius ciuile z oiet' actio ppetua q' ciuili dñi i. d.
ppe. z tēpo. actio. i. pncipio. z i. bñ ē differētia inf' dōc. l. sic in
alio passu an statuta facta ab epō marchioe z alijs sint ius p
toziū vel ciuilez in casu nro r' p'siliū z popul' locū pncipis. ad
do bal. i. l. receptitia. C. de p'sti. pecu. i. l. i. C. q' admitti ad bo. pos
z Bal. i. l. sanxim'. C. de dōa. z q' no. Jo. an. i. addi. spe. i. titulo
de instru. edic. i. s. p'ozzo. in addi. q' iapir h' subscriptio funda
mēto b' scō p'sidero xboū vñ i restitutioē scā p dōs dños. s.
restituerūt oēs z restitutos ēt voluerūt i oī ipoz iur' p'stino. ēt
si p'dictoz restitutoz aliqd' bodie. s. tpe restitutiois qmōcūqz
teneat' z possideat' cū gñali dā nō obstatē z alijs oib' oportūis
z ista fuit facta vno tpe. demū vna alia restitutio scā fuit alio
tpe i q' oēs exp'sse restituti sunt ad criminales z ciuiles cā p'ces
sus p'scriptioes z oia. **Tñ** veniendo p ordine i vnaqz resti
tutioē. p'assumo illā dñi. **P.** legat' de latere. C. i. q' restituit i spe
cie dōs s' res ab oib' p'cessib' criminalib' z ad famā z bono
res z ad alia putatā nā ascripta eis q' restitutio iuri cōi p'for
mis ē. l. qd' si minor. in. s. restitutio. de mino. z postq' exp'ssaz
mētionē facit de criminalib'. z postea dicit z ad alia h' dictio
alia nō intelligit' apli' in criminalib' rōne vitade sup'stutatis i.
s. qd' in pma cōst'i. c. intelligit' in ciuilib' aliquā i multis simi
litudinē hñtia cū criminalib'. s. i multis differāt vt late p bar.
in. l. si. ff. de pua. delict. in. l. i. C. qñ ciuili actio p'indi. criminali
z. l. i. ff. vi. bo. rap. z late p dictū anto. i. lxxica de iudi. p' imo.
i. c. qñ ē z qñ de accu. no. in. l. qd' s. s. pena gñioz. de infra. i. l. ag
ria de timino amoto. vñ p' similitudinē p'cessus libellit' lit. p'fest. et
snie i eis req'sitis. s. criminalib' z ciuilib' dñi dicit z ad alia itel
liget' de ciuilib'. i. l. si fugitiui. C. de suis fugi. qñ dōc' tal' sit ipli
catina siliuz p'terea talis dictō z ad alia de necessitate dñi intelligi
de ciuilib' pp dictionē z q' pñctio ē z cadit' inf' dñi s' i lxxica.
ff. de iur. z facti. igno. vbi gl. s. cū. s. dixerit d' criminalib' h' di
ctio z ad alia itelligit' de sentētijs ciuilib' cū cārū z idictoz tē
poraliū d' qd' tractam' quoddā ē criminale quoddā ciuile z qd'
dā mixtū. **C.** Criminalia dicūt' qñ finis ē pmodū p'is z inf
esse publicū seu vindicta publica. **Ciuilia** quozum finis est
comodum p'is z intereē p'uatū mixta q' p'cipat' de interesse p
ti z vindicta p'uatā z publica exēplū i. c. tne de. pcur. iste disti
ctioes habēt in. c. forus de. x. sig. z i iurib' supradictis vñ ma
nifeste apparet q' de ciuilib' itelligit'. **C.** Ex alio respectu q' di
cta restō extendit' ad p'cessus z snias ciuiles adduco qz si re
stitutio ē facta ad maiora g' ad minora extēdit' faciliē z ad alia
vt in. c. sedes. z lata mā in. c. cū i multis de s'criptis li. vi. addo.
no. in. cle. nō pōt de pcura. z q' pulcre approbat bar. i. l. s. z si
q's in. s. q'uectū. ff. l. q's can. imo in terminis ad p'positū nfm
adduco glo. fin. in. cle. i. in. x. q' nia alia de re iudi. vbi dicit q' ista
dictio alia cludit criminales ciuiles mixtas z spirituales quā
in p'posito meo magnificatio z p hac decisioē ipsaz pncipales
uoco adduco ēt singularē no. Jnno. q' ciuilia includūt' a for
tiori in. c. cū oliz de offi. delega. qñ exp'ssit grauiora dictio alia
trahit' ad oia s. si leuiora in rescripto exp'riantur z postea mi
bi facit aliq's iniurias nō potero de homicidio accusare s. z.
casus vñ vbi grauiora exp'ssa fuerūt. s. criminalia z ad leuiora
s. ciuilia volum' facē extēsiōē p dictionē z alia certe possum'
vt pulcre firmat inno. i. c. dispēdia. d' rescrip. li. vi. z approbat
dict' anto. i. d. c. sedes d' rescripti. et p'dcā pfirmat' vt dñi vbi sit
aliq' opatō z effect' d' leg. i. l. si qñ d' p'uil. c. si papali. vi. Qui

quis omnib' visis illud tritū z vulgatū dubiū tango an dict'
legat' de latere cardinalis potuerit tollere ius acq'sitū alteri p
sniam hñtū restitutioē pcedēdo. Jtē qd' de restōe p'fatorū
dñoz stat' reformatoz vbi restitutū p'dcā s' res ad bōa hodie
p alios possessa z dca restō teneborozata ē cū clausulis optu
nis z marie clā nō obstatē. **Istā** pmo l'z publicatū fuerit an pñ
ceps tollē possit ius gētū. s. dñia de iur' gen. iurē in. l. ex b' iur'
ff. de iusti. z iure. i. q' dñiuz rei mee an mihi auferre possit z l'z
in dubio glo. videat' velle q' nō i. l. rescrip. C. de p'eci. ipa. offi.
p q' satis iplicita rō. l. quoc. C. d' p'ci. Jmpa. off. i. l. si. s. ius
vñ. pub. i. l. si. C. d' erroz aduocatoz qd' cantū est ius alteri
usi totū auferri seu euelli nō posse. **Qz** dōco multici capite ius
acq'sitū p sniaz alicui potuit auferri p pncipē z alios q' loco pñ
cipis hñt'. **Et** pmo p Ballego tex. i. l. Jtē si xberatū. s. p. d'
rei vñ. vbi cū cā dñiuz pōt auferri z alteri pcedit firmat bar
h' in. p'hemio for. z idē i. l. i. si. de p'sti. pnci. q' maior cā pōt ēē
qd' q' late fuerūt dē snie p'ctis s'rib' rebellib' ciuitat' existēti
bus pp' passioes ciuitatis aut pñalitates q' nō potuerūt tpe
p'fate rebelliōis iura sua neccās defendē. z ideo restō emana
uit z rō p'hibite defensiōis qz ad ciuitatē nō erat tū' accessus
g' iusta cā in de. pastorat' de re iudi. posuit Jnno. i. c. p'terea de
dila. i. extrauag. p'senti de rescripti z legisse oēs i. l. i. ff. si q's i
ius vo. nō i. c. de tate vbi p bar. i. si. ad treb. ff. accedat p hac
snia tex. i. l. si q's sepulcrū d' religio. vbi dñiuz cā sit mēto z cō
pellit dñiuz p'cio z c. **Et** accedat rō tituli de bō. dāna imo p'
dicit ang. i. d. l. Jtē si xberatū. s. p. sine cā. pōt pnceps dñiuz
auferre vñ z dare alteri sine pñdicio recipiēt p. l. ij. z. l. bene
a zenoe. C. de q'drien. p'scrip. Jdē tpe ang. firmat i. l. si cōstat
cōia p'dioz vbi nō solū h' pōt facē pnceps s. p statutū z p'ue
tudinē pōt auferri ius alteri' singularis p'fone ar. l. si p'dētes
s. si qd' ff. de v'suf. et firmat b' vltimū Jnno. i. c. i. de p'sue. Ali
qd' i sili. c. in nsa de iur' i. z dāp. dā. z ang. idē vñ xbo i. l.
p'uetionū. ff. de pac. Quinimo dicit bar. i. l. lathioen. de p'uil.
credi ciuitatē posse facē legē generalē ex q' ius auferat. tertio
vt fecit i casu nro in beneficiū oium q'rumcūqz bñitoz p'fina
toz z rebelliū z ita tenet' h' declaratio hic mō dicto Jnno. i. c.
qñ i ecclaz. de p'sti. vt itelligat' faciēdo. l. p'ricularē. l. si p'uat'
q' z ea qd' vt illa nō noceat. l. quoci. ff. de p'ollicitatiōib' que ad
modū pōt facē ciuitas sup'reb' snis generale statutū. l. p'hi
bere. s. plane. ff. q' vi. aut dā. z no. de publica. l. cesar. z ponit
bal. i. l. ciuitas. ff. si cer. p. **C.** Ad dñō firmatiōē oīuz p'dictoz
accedat tex. i. l. l'uc'. ff. de euicti. z q' notauit archi. i. d. ius ciui
le. z. ix. q. si p pncipalē. Jtē ex alio capite posito sine pñdicio
x'itatis qz ita x'itas ēē q' alio mō nō possit tolli s'emp tolli pōt
ex plenitudine p'otat'. **Istā** clausula plenitudie p'otat' sūt inf' ali
as duas pncipales. s. clausula nō obstatē z clausula ex certa sci
entia. **Et** in x'itate in oib' restitutioib' pnceps vñ ciuitas aut
legat' tacite sciētiā attestat' i narratiōe s' exp'sse ē in vna clau
sula nō obstatē q' validat rescriptū seu restōe z plenitudie p'ia
tis. **Sic** dicat' nō obstatē aliq' in p'riū faciēte ita bar. firmat
in. l. si. C. si ius vñ. pub. bal. exp'sse de pace p'stāie i xbo li
uellarū z bal. in. l. eos. C. de ap. addo no. in. l. s. z si q's. q' si
tū. ff. si q's can. in. l. i. l'ubem'. C. ad velli. i. autē de testa. i. p'fecti. s.
p. z in auc. b' inf' liberos. C. de testa. z bar. ponit in extrauag.
ad rep'men. i. xbo nō obstatib' imo veniēt' p' scm sup'ioris dñi
iponi ppetuū siliētū. **Qz** ciuitas idultū fecit sciētē z notorie
p'bono ciuitat' g' certa sciētiā g' nō pōt x're p' d q' factū fuit ex
certa sciētiā vt elegātē firmat bal. de pace cōstātie. x. si q's
aut facit. i. idē vulpian'. ff. de excu. tuto. **Quib'** ita dicit' di
ctis cōcludo qd' si etiā p sup'iorē nō possit tolli dñiuz alteri qñ
iuz q' nō est x'uz s'ep tolli pōt dñiuz qñ iuz p sniaz vt elegāt rep
io firmatū p bal. in. l. si. C. sen. rescin. nō. pos. **Tñ** in omni snia
intelligit' clausula salua snia p'otatē pncipis. l. si. C. de legi.
vel eius itelligo q' loco pnci. hē. vt. s. dixi q' dictū noto z pō
dero p hac decisioē multū vt ius acq'sitū p sniaz sit acq'situm
p mediū iuris ciuili. z sic de iure ciuili. ideo facili' etiā q' ius
ētiū z hoc idubitatē ē x'uz cū sit in ea clausula derogatoria
accedat. l. bñanū. C. d' legi. z qd' no. Jo. an. i. c. i. de excel. pla.
z. i. c. i. de cōst'i. z qd' not. **C.** in disputa. sua p'cessit dispositio
derogatiua. z elegātē i. d. auc. hoc inf' liberos. s. clausula non
obstatē. Jtē cū sit i materia z c. certa sciētiā notoria. s. plus ad
huc pōt tolli q' de iure ciuili ē. l. ij. s. ex actis. ff. de ori. iur. pur.
q' no. arā sūt in p'riū actio vel p'cessio cū subdito. vt ponit Jn
no. de iudi. c. nouit. quez itelligo ita in. c. in. nza. de iniur. z
dam. dā. **Et** addo. barto. in. l. p'iuilegia. C. de sacro. sancte
eccl. **Et** que dicit do. floren. i. c. p'pendim'. de sen. excō. **Sed**
cū subdito ea ēt q' trāsiuerūt in p'riū multū tenet' q' pōt tollere
nudo verbo. q. l. p'iuilegia. per argu. a speciali vel ratione ces
sante. l. gene

ralis utilitas subditorum in restitutione versantur nec tran-
 suerat in contractum. immo subditi quibus facilis preiu-
 dicium nudo. do principis potest afferri. in de. vudu. in. §. x.
 r. m. de. serul. **E**x quib' omnib' de iure similiter cōcludo
 cictā se. rē. az aduersus quā restitutio cōcessa fuit in puncto
 post. a executionē non mereri nec de iure. nec. de cōsuetudine
 nec statutorio iure. Et ita dico 7 cōsulo. Ego Ludouicus bo-
 logianus minim' vtriusq. iuris doctor 7 eques iura ciuilia
 ferrarie ordinarie de mane legēs. 7 in fidem predictorū me
 scripsi 7 soliti sigillū apposiui. **L**aus deo.

Explacunt consilia reuerendi. Do. nicolai abbatis mona-
 chensis doctoris excellētissimi camereq. apostolice audito-
 ris dignissimi. nec non tria vel quattuor. alia alior. eximiorū
 doctorū predictis adiuncta. 7 emendata p. celeberrimū iuris
 vtriusq. doctorē acqtem insignē dominū Ludouicū bolo-
 gnum de bononia. Venetijs impressa p. philipū pincū de
 Caneto. Augustino barbadico duce Serenissimo.

Registrum

Prima alba:
Est tabula
 in consilio

In dei opotentis
 randū se
 sessionis ad hoc
 seu vñfructū

patre resistente
 sup. R.ica. et. C.
 vltimo in casu
 pñ. s. solum

delinquens exiuit
Statuert enī
 subiectū ad
 casu nostro

ria satis per
 ff. de feriis
 mitti nec vt
 si bene ponderet

enim consensus
 pbatur in. l.
 tus et no. in. l.

qōipse solus.

f
 c. vt cōmunis
 dico q. multiplici
 7 voluit Jo. cal.
 nouerūt. 7. c. grauē

g
Quod ptingeret
 tempore soluere
 se maiores.
 cu. om. iudi.

b
 su nostro nulla
 piam causam
 repellere in fi.
 nia rex auferre

i
 vniuersalis.
 subiectos. Sed
 C. de colla. facit
 gus sanos mores.

k
 Con. lxxxvii.
 icarnationis dñi
 nes ex tenore
 tur belle tollere
 ma cōi prestat

HC 12351

